Ndəshigu'yar Fodəu Ənga Thlər Cama'yar

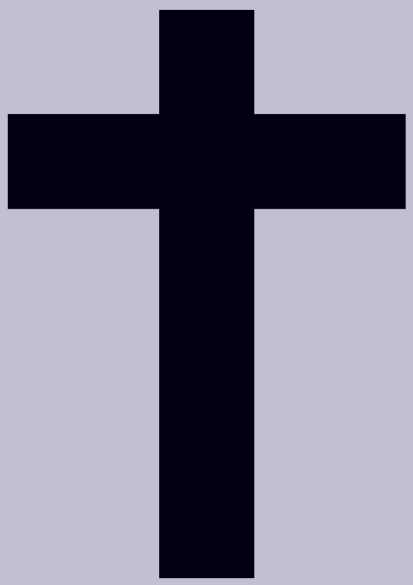

The New Testament in the Marghi South language of Nigeria:

Ndəshigu'yar Fodəu Ənga Thlər Cama'yar

Ndəshiguˈyar Foɗəu Ənga Thlər Camaˈyar

The New Testament in the Marghi South language of Nigeria: Ndəshiguˈyar Foɗəu Ənga Thlər Camaˈyar

copyright © 2024 The Seed Company

Language: (Marghi South)

Contributor: Initiative for the Translation and Development of African Languages

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2025-05-13

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 13 May 2025 from source files dated 13 May 2025
63471087-0de7-5f4b-aa1f-ca2e66571a95

Contents

Matiwu 1
LUKA 48
Yahwana 100
Kwaranthli Nə Tanggərma 137
Kwaranthli Nə Məthləu . 157
Galatiya 170
Afisa 177
Fəlipi 184
Kolosi 189
Tasalonika Nə Tanggərma 194
Tasalonika Nə Məthləu . 198
Timathlawusu Nə Tanggərma 201
Timathlawusu Nə Məthləu 207
Tayitusu 211
Fəlimonu 214
Ibrani 215
Jamisu 230
Biturusu Nə Tanggərma . 235
Biturusu Nə Məthləu . . . 241
Yahwana Nə Tanggərma . 245
Yahwana Nə Məthləkura Nyi 250
Yahwana Nə Makərkura Nyi 251
Jiwudə 252
Mətakər Yahwana 254

Ndəshigu Sara Wu Tsa Matiwu

Culi Kəra Yesu Biya Sara Gwa (Luka 3:23-38)

1 Ləkakaɗə tsətsəfə ar kəra Yesu Kərsiti zər Dawuda, kəra tsu zər Ibrahimu ngau.
2 Ibrahimu ngə yabiya Ishaku,
kə Ishaku yabiya Yakubu,
kə Yakubu yabiya Yahuda ənga zamə nyi'yar.
3 Yahuda tsu ngə yabiya Parisu ənga Zara, kəra mər nda ngə Tamaru.
Parisu ngə yabiya Hesaruna,
kə Hesaruna yabiya Aramu,
4 kə Aramu yabiya Aminadaɓəu,
kə Aminadaɓəu yabiya Nashanu,
kə Nashanu yabiya Salmonu.
5 Salmonu ngə yabiya Bu'aza, kəra mənyi ngə Rahapəu.
Bu'aza ngə yabiya Obida, kəra mənyi ngə Ruthlu.
Obida ngə yabiya Jesi,
6 ənga Jesi ngə yabiya təl Dawuda.
Dawuda ngə yabiya Solomanu, kəra mənyi ɗəɗəmə mala Yuraya ngau.
7 Solomanu ngə yabiya Rahubwamu,
kə Rahubwamu yabiya Abijanu,
kə Abijanu yabiya Asa,
8 kə Asa yabiya Jahwashafatu,
kə Jahwashafatu yabiya Jahwaramu,
kə Jahwaramu yabiya Uziya.
9 Uziya ngə yabiya Jothlamu,
kə Jothlamu yabiya Ahazu,
kə Ahazu yabiya Hezikaya,
10 kə Hezikaya yabiya Manasa,
kə Manasa yabiya Amonu,
kə Amonu yabiya Josaya,
11 ənga Josaya ngə yabiya Jakoniya ənga zamə nyi'yar. Ar pəci kəra nji fa'ar nda a vu mafakur a vu 'yi'yir Babilanu.
12 Ayukuɗa nji fa'ar nda a vu Babilanu,
kə Jakoniya yabiya Shaltiyalu,
kə Shaltiyalu yabiya Zarubabelu,
13 kə Zarubabelu yabiya Abiyadu,
kə Abiyadu yabiya Eliyakimu,
kə Eliyakimu yabiya Azoru.
14 Azoru ngə yabiya Zadoku,
kə Zadoku yabiya Akimu,
kə Akimu yabiya Eludu,
15 kə Eludu yabiya Eliyaza,
kə Eliyaza yabiya Matanu,
kə Matanu yabiya Yakubu,
16 ənga Yakubu ngə yabiya Yusufu, saliya Maryamu, mala kəra yabiya Yesu, ndəra nju ngga ənga Kərsiti.
17 Abangə ngə patəkura zamana nyi'yar, dzəgwar Ibrahimu ba'anə Dawuda zaman kumo apə foɗəu, dzəgwar Dawuda ba'anə mafakur wu 'yi'yir Babilanu zaman kumo apə foɗəu, dzəgwar mafakur wu 'yi'yir Babilanu ba'anə shilər Kərsiti zaman kumo apə foɗəu.

Yar Yesu Kərsiti (Luka 2:1-7)

18 Kəja ənggəra nji ya Yesu Kərsiti. Mənyi kəra nju ngga ənga Maryamu a mbiyari alkawal nə hədzə ənga Yusufu. Ama kadivira nda hərdzau, ba nji thləwa nyi ənga huɗə sara ara Mambəl Cicau.
19 Ara sal məmba nyi Yusufu ndə tsapə ngau ənga ətsu naju yiwu ja həna səli nyi wu pama nji mai, kə ji gwu ɗənga lagu kəra ja sən səya nyi ɗəɗəwa.
20 Ama tsu ju ɗənga sə kau, kə waladi Thlagə cabiya nyi kər wu shuni. Ji na anə nyi, “Yusufu zər Dawuda, a sara ga hivər hə Maryamu aga ja ɗa mala ngə mai, ara huɗə kəra ara ja sara ara Mambəl Cici nga nyi.
21 Ju nda yabiya zər sal, ba ga fiya nyi thləmə Yesu, arya ju nda mbəɗana nji gə nda sara ara bikər nda.”
22 Patəkura sə'yar kə ɗarkər aga ja nyabiya səra Thlagə nana lagu miya nabi abər,
23 “Kwapəliyagə kəra gəra sən ndə sal, wu nda hər huɗəu, ju nda yabiya zəsal, nju nda fiya nyi thləmə

Emanuwelu,” kəra ca ngə, “Hyal ənga mən.”
24 Ənggəra Yusufu hya'ari sara wu ghanyi, kə ji məliya səra waladi Thlagə nar nyi ja məl, ca ngə, ba ji həri Maryamu aga mala nyi.
25 Ama nandə nggya ndə sal ənga mala mai, kəl ayukuɗa ji yabiya zər nyi. Ba Yusufu fiya nyi thləmə Yesu.

2

Njir Sən Sau Sara Wu Səbiyar Pəci Sa Tula Yesu

1 Ayukuɗa nji yabiya Yesu wu məlmə Bayitalahami wu 'yi'yir Yahudi, ar pəcir təlkur nə Hirudusu, kə alenyi njir sən sau ar kəra shashilga sara wu Səbiyar Pəci shili wu Urshalima, ndə sa yiwa,
2 “Əmani ngə təl mafəliyangə nə njir Yahudiya kəra nji yabiya ka? Arya 'yi lari shashilga nyi wu Səbiyar Pəci, ca nga, 'yi shili aga 'ya sa dləvə nyi.”
3 Ənggəra təl Hirudusu nggari sə kau, kə hangəkal nyi hya'ari, abangə tsu ngə patəkura njir Urshalima.
4 Kə ji nggari patər pubu dədəgal 'yar ənga maləmə dlaɗə'yar, ji yiwa nda vira nju nda ya Kərsiti ari.
5 Ndə na anə nyi, “Wu məlmə Bayitalahami ngau, wu 'yi'yir Yahudi, ara abangə ngə səra nabi tsəfəri:
6 “ ‘Nagə Bayitalahami wu 'yi'yir Yahudi,
a'yi nagə nga ndiya ənga kushu
wu pama njir səm təlkur nə Yahudi mai.
Ara sara wu gə ngə vanyi ndər
səm təlkur wu səbiya,
ndəra wu nda təɗəmwa
anə nji ɗa njir Izirayila.’ ”
7 Kə Hirudusu nggar njir sən sə kə ɗəɗəwa aga ja sənbiya kakalə pəci kəra ndə lari shashilga nyi.
8 Kə ji səwa nda a vu Bayitalahami, ji na, “Ma'ya mau hya vuwa zhigəɗəbiya ɗa ar kəra zər kə ənga hangəkal. Ma hya nər nyi ri, hya sha shili hya sa nar ɗa, aga nayi tsu, ya sa ma'yi ya vuwa dləvə nyi.”
9 Ayukuɗa ndə nggari səra təl nana, ba ndə gwu lagu ndu ma'yi. Shashilga kəra ndə lari wu Səbiyar Pəci ta, ɓə wu mwar nda ənga ndu nu nyi kəl ta ji sa ta'yi ar vira zəra nyi ari.
10 Ar pəci kəra ndə lari shashilga kau ba ndə nyau ənga huɗə pipida gagaɗau.
11 Ənggəra ndə vu kiya nyi ba ndə vuwa lar zər kau ənga mənyi Maryamu. Ndə vuwa ɓəliya undi wu mwa nyi, ndə dləvə nyi. Ənggau kə ndə pahəna mbələr nda, ba ndə nə nyi əndzau ənga ɓurdi dədəgə kəra nju ɗəzau ba ənga ɓurdi dza wu.
12 Ndə sha a ndu 'yi'yir nda vanyi lagu paməu, ara Hyal kughiya nda wu shuni a sara nda sha a ndəgya Hirudusu mai.

Yusufu Ənga Maryamu Hwi Ənga Zər Nyi A Vu 'Yi'yir Masaru

13 Ayukuɗa ndə ma'yi, kə waladi Thlagə canə nyi kər anə Yusufu wu shuni, ji na, “Hya'ari, ga hər zər kau ənga mənyi hya nggwaɗənakər ənga ja a vu 'yi'yir Masaru. Hya vuwa nggya a vuna, kəl yi nda nar hyi hya sha shili, ara Hirudusu a vər gal zəra nyi, ju yiwu ja tsəya nyi.”
14 Kə Yusufu hya'ari, ji həri zəra nyi ənga mənyi əvu'yi, ba ndə ma'yi a vu 'yi'yir Masaru.
15 Ji vuwa nggya a vuna kəl ta Hirudusu tau. Najakə tsu ɗarkər aga nyabiya səra Thlagə nana lagu miya nabi abər, “Sara wu Masaru nga yi nggar zər ɗa.”
16 Ənggəra Hirudusu nggari abər njir sən sə ka shanggər nyi ri kər, ba ɗəfuwa ja ndzə gagaɗau. Ba ji səwa aga nja dlədləna patər wazha shili kəra wu Bayitalahami ənga 'yi'yi kəra zəwar nyi, mbari wazha fa məthlə ba'anə kəra a gya banga nda, kakalə ənga pəci kəra njir sən sə ta na anə nyi ar kəra yar zər ta.
17 Ar pəci kə nga nji nyabiya səra nabi Irimiya nana, abər,
18 “Nji nggar ɗahə wu Rama,
a vər tiwi ənga huɗə ndzəndzə gagaɗau,
Rahila nga vər tiwi arya wazha nyi,

ji tini mbiya ɗəfu ara ənggəra
nji dləna wazha nyi.”

Sha Sara Wu Masaru A Vu Nazəratu

19 Ayukuɗa tər Hirudusu, kə waladi
Thlagə canə nyi kər anə Yusufu wu
shuni wu Masaru, ji na,
20 “Ga hya'ari, ga həri zər kau ənga
mənyi ga sha ənga nda a vu 'yi'yir
Izirayila, ara njira vər gal aga nda
tsəya zər kau, a kuɗər nda.”
21 Kə ji hya'ari, ji həri zəra nyi daɓə
ənga mənyi ba ndə ma'yi a vu 'yi'yir
Izirayila.
22 Ama ənggəra ji nggari abər Ark-
ilayusu nga vər səm təlkur wu 'yi'yir
Yahudi ar viya dənyi Hirudusu ba
hivər mbari nyi ara vwau. Ənggəra nji
kughiya nyi wu shuni, kə ji sha a vu
'yi'yir Galili.
23 Kə ji ma'yi ji vuwa nggya wu
vanyi məlmə kəra nju ngga ənga
Nazəratu, aga nja nyabiya səra
nabi'yar nana, abər, “Nju nda ngga
nyi ndər Nazəratu.”

3

Tətəlna Ndər Hyal Nə Yahwana Ndər Məl Baɓətizəma
(Markusu 1:1-8; Luka 3:1-18; Yahwana 1:9-28)

1 Ayukuɗa fa gangə tərabiya, ngə
Yahwana ndər məl Baɓətizəma shili,
ja vər tətəlna ndər Hyal ar tagə nə
'yi'yir Yahudi,
2 ju na, “Hya tubi, ara təlkur Hyal a
ɗari ləhəu.”
3 Naja ngə ndəra nabi Əshaya ndər
ar kəri, ji na,
“Ɗahə a vər ngga a gwar tagəu,
ja vər na,
‘Hya pabəri nyi lagu anə Thlagəu,
hya məliya lagu tata'yi pir
wu mwa nyi.’ ”
4 Ləgutə ha nə Yahwana ənga shisha
dləgwam nga nji məliya. Sər mba sar
nyi ca ngə takulagə ci. Sər səm nyi tsu
ca ngə ndzəkwa ənga 'yimir ciɗi tagəu.
5 Njira ma'yi a ndəgya ja nji sara
wu Urshalima ngau ənga patər 'yi'yir
Yahudi ənga patəkura 'yi'yir dəl
Urdənu.
6 Ndu nana bikər nda, kə ji məliya
nda baɓətizəma wu dəl Urdənu.
7 Ama ənggəra Yahwana lari njir
Farisi ənga njir Sadusi gangəu, a vər
shili aga ja sa məliya nda baɓətizəma,
kə ji na anə nda, “Nahyi wazha
mətsapa! Wa ngə kughiya hyi, aga hya
hwi sara ara numa nə huɗə ndzəndzə
Hyal kəra a vər shili ka?
8 Hya məl thlər kəra mənahəu wu
nggyabiyar hyi kəra wu cabiya abər a
tubir hyi.
9 A sara hya fiya wu ɗəfuwa hyi tsu,
abər, ‘Ibrahimu ngə dər'ya.’ Yu na anə
hyi, abər Hyal a'yi ja ənga dənama nə
shabiya tsəka'yar kau, aga wazha anə
Ibrahimu.
10 A fiyar nji hira kəm ar nggyilanga
wu. Kalar wu kəra gəra pə wazha
mənahəu, nju nda gəmna nyi ba nja
vakuwa nyi a gwu u'u.
11 “Nayau, ya vər məl baɓətizəma
anə hyi ənga 'yimi kəra wu cabiya
abər a tubir hyi. Ama ndəra wu ndiya
ɗa ənga dəgaləu, wu shili wu yukuɗə
ɗa, ndəra alaga ɓiɓi nyi nayi a'yi yi
ɗa tsa'a aga ya hə mai. Ju sa məliya
hyi baɓətizəma ənga Mambəl Cicau ba
ənga u'u.
12 Cala pi nyi wu tsa ja nga nyi, ju
pina uhi ba ja tsəkəna lara nyi ba ja
dzəgwa fa'ana uhi a su tsam. Ama
kufu ənga cacangə ba ja nggyina nda
ənga u'u kəra gəra tau.”

Yahwana Hər Nyi Baɓətizəma Anə Yesu
(Markusu 1:9-11; Luka 3:21-22)

13 Ar pəci kə ngə Yesu shili sara wu
Galili, ji ma'yi a gwu dəl Urdənu aga
Yahwana a gwa hər nyi baɓətizəma.
14 Ama Yahwana wu yiwu ja kari
nyi, ju na, “Nayi kəra lari a ɗari tsa'a
ga hər ɗa baɓətizəma, abari nga gu sən
shili ara ya?”
15 Ama kə Yesu shaɗəwa nyi, ji
na, “Bəgə ja ɗa abangə kabangəkau,
kakalə nga nyi anə mən məna məl
abangau, aga məna nyabiya səra

tsaˈa.” Ənggau, kə Yahwana hənggəri, ba ji hər nyi baɓətizəma.
16 Ənggəra Yahwana hər nyi baɓətizəma anə Yesu, kə ji biya sara wuˈyimiya nyi. Ar pəci ta, kə dəməlmə pahau, ba ji lari Mambəl Hyal a vər shida a papa mbəthla, ka sa ndzafau ar ja.
17 Kə ɗahə sara dəməlmə na, “Najakə zər ɗa ngau, yu yiwu nyi, huɗa yi pipida ənga ja.”

4

Shatan Dzəbiya Yesu (Markusu 1:12-13; Luka 4:1-13)

1 Kə Mambəl Cici ləbiya Yesu a gwar tagəu, aga shatan a gwa dzəbiya nyi.
2 Ayukuɗa Yesu hər zəmətsini nə pida foɗə kumunyi vuˈyi ənga pəci, kə wuɓə mbari nyi.
3 Kə shatan shili ji sa na anə nyi, “Ma nagə ngə zər Hyal, ga nar nyi anə tsəkaˈyar kau, aga nda sha aga macikəl.”
4 Kə Yesu shaɗəwa, ji na, “Tsətsəfə nga nyi wu ndər Hyal abər,
‘Aˈyi ənga sər səm wacu ngə ndə
wu nggya ənga pi mai,
ama ənga kalar ndər kəra wu biya
sara wu miya Hyal.’ ”
5 Kə shatan həri nyi a vu Urshalima məlmə cicau ba ji həri nyi a dar kəra ki Hyal a dar vira ndiya ənga dzəgaməu.
6 Kə ji na anə nyi, “Ma nagə ngə zər Hyal, ga vəl a gyiwu ˈyi sara ənggau, arya tsətsəfə nga nyi:
“ ‘Ju səwa waladi nyiˈyar
aga nda ɓəlar ngau.
Ndu səɓiya ngə wu tsa nda
ara ga sara dəgəri hiya gə ar tsəka.’ ”
7 Kə Yesu na anə nyi, “Tsətsəfə nga nyi tsu, abər, ‘Ga sara dzə Hyal Thlagə ngə mai!’ ”
8 Kə shatan ɓəra həri nyi a dar kəra vanyi mə kəra dzəgamə gagaɗau, kə ji canə nyi patəkura təlkur nə duniya ənga kadakadarkur nda.
9 Kə ji na anə nyi, “Patəkura səˈyar kə yu nə ngau, ma gə ɓəliya ɗa undi ba ga dləvə ɗa.”
10 Kə Yesu na anə nyi, “Kwaya wu dzər ɗa shatan! Arya tsətsəfə nga nyi:
‘Ga dləvə Hyal Thlagə ngau,
ənga anə nyi zhizhi nyi nga ga
məl thlər wacu.’ ”
11 Ənggau, kə shatan piyari nyi, ba waladiˈyar shili ndə sa dləwar nyi.

Yesu Dzəguya Tətəlna Ndər Hyal (Markusu 1:14-15; Luka 4:14-15)

12 Ənggəra Yesu nggari abər a fuwar nji Yahwana wu fursəna, ba ji sha a vu Galili.
13 Ji piyari Nazəratu ba ji maˈyi a vuwa nggya wu məlmə Kafarnahumu, kəra a miya dəl, kəra wu kəla ˈyiˈyir Zabulanu ənga Nafətali,
14 aga ja nyabiya səra nabi Əshaya nana:
15 “ ‘Yiˈyir Zabulanu ənga ˈyiˈyir
Nafətali,
lagur gwu dəl,
a biyar ya dəl Urdənu,
ənga Galili nə nji kəra aˈyi
njir Yahudiya mai,
16 njira vər nggya wu kuthləu
a lar nda mbəmbəl kəra dəgal
gagaɗau.
Njira a vər nggya ar ˈyiˈyi nə
shangguɗa tə tsu
mbəmbəl a shiliri anə nda.”
17 Mbari ar pəci ta, ngə Yesu dzəguya tətəlna ndər Hyal, ju na, “Hya tubi ara təlkur Hyal a ɗari ləhəu.”

Yesu Ngga Zəmbəlma Nyiˈyar Nə Tanggərma (Markusu 1:16-20; Luka 5:1-11)

18 Ənggəra Yesu a vər tərabiya ar thlərpa dəl Galili, ba ji lari ndə ənga zamə nyi, Simanu kəra nju ngga ənga Biturusu ənga zamə nyi Andərawusu. Nda vər sə litagər nda a gwar dəl, ara nanda njir təm ngau.
19 Əngwar Yesu anə nda, “Anda mau, hya nu ɗa, aga ya shabiya hyi hya ɗa njir təm nji.”
20 Ənggərna, kə ndə piyari litagər nda ba ndə nu nyi.
21 Ənggəra ji ɓar dzə a dumwa kushu, kə ji ɓəra lar vanyi ndə ənga zamə nyi tsu, nanda ngə Yakubu zər Zabadi ənga Yahwana zamə nyi. Wu kwambwal nga nda əkkəˈyi dərnda

Zabadi, nda vər ɓathlə litagər nda. Kə Yesu ngga nda.
22 Ənggərna, kə ndə piyari kwambwalər nda ba dərnda, ba ndə nu nyi.

Yesu Shiləgəbiya Nji (Luka 6:17-19)

23 Yesu ɓəbiya ɓau wu patər 'yi'yir Galili, ja vər highiɓə wu umbwa daɓə dzə'yar, ja vər tətəlna ndəshigu ar kəra təlkur Hyal. Ba ənga ja vər shiləgəbiya shiləgəu pampaməu, ənga gəra ngga pampaməu.
24 Ndər ar kəra ja tətəlnakər a ndu 'yi'yir Səriya patəu. Nji həri nyi a shili patər njira ənga shiləgə paməpaməu ənga njira wu ɓwaɓwatə gagaɗau ənga njira shatan fənggər nda ɓwaɓwatəu ənga njira sə tsatsa wu tə nda ənga njir təsəkənəu, ba ji shiləgəbiya nda.
25 Dlamir nji gangə sara wu 'yi'yi Galili ənga tsu nji sara wu 'yi'yi Dikapulusu ənga sara wu Urshalima ənga 'yi'yir Yahudi, tsa'a a biya banga dəl nə Urdənu nu nyi.

5

Tətəlna Ndər Hyal A Dar Kəra Mau

1 Ənggəra Yesu lari dlamir nji, kə ji ma'yi a dar kəra mau, kə ji nda nggya gya. Ba zəmbəlma nyi'yar shili əgya ja.

Barka (Luka 6:20-23)

2 Kə ji dzəguya highiɓau, ju na,
3 "Barka anə njira
tətəwa wu mambəl,
ara təlkur Hyal nər nda ngau.
4 Barka anə njira
wu sə'yinggu,
ara nju nda pəli anə nda.
5 Barka anə njira tina kər,
ara ndu nda
fa'abiya ki ənga duniya.
6 Barka anə njira
ənga wuɓau ənga hilir nggya tsapəu,
ara nju nda nyabiya nda.
7 Barka anə njira
ənga təhuɗəu,
arya nanda nju
nda təhuɗə əgya nda.
8 Barka anə njira
ɗəfuwa nda cicau,
arya ndu nda lari Hyal.
9 Barka anə njira
məl thlər aga nggya jaməu,
arya nju nda ngga nda
ənga wazha Hyal.
10 Barka anə njira
nju ɗa nda
arya məl səra tsapəu,
ara təlkur Hyal nər nda ngau.
11 "Barka anə hyi ma nji nggəl hyi, nji ɗa hyi ənga thla fati nə kurthləu ənga na patər sə ɗəmwa'yi ar kəra hyi arya yau.
12 Hya caguli ənga hya nggya ənga huɗə pərtə ara hyu nda uya akkəri gangə a dəməlmau, arya abangə nga nji ɗa nabi'yar kəra tərabiya tsu.

Unau Ənga Mbəmbəl (Markusu 9:50; Luka 14:34-35)

13 "Nahyi ngə unau nə duniya. Ama ma unə caɓənakər, abar nga ju sən shabiya kərnyi a shila? Tsu ja sən ɗa mənahə mai, kəl ba nja vakana nyi a biya ba nja biya cicina nyi.
14 "Nahyi mbəmbəl nə duniya ngau. Məlmə kəra a dar madzigam a sən ɗəwanakər mai.
15 Nja sən mbəbiya pitəlla ba nja mbuya əgya kiɗa təm mai. Ama nja kyaga fiya a dar madzigam, ba ja dzəgwa mbəl anə kalar ndə kəra a vu ki kau.
16 Abangə tsu, bəgə mbəmbələr hyi a mbəl a dumwar nji, aga nda lari mənahəkura thlərər hyi ba nda dzəgwa dləvə dər hyi kəra a dəməlmau.

Highiɓau Ar Kəra Dlaɗau

17 "A sara hya ɗənga abər yi shili aga ya sa dazhina highiɓə nə dlaɗə Musa ənga highiɓə nə nabi'yar mai. Nayi shili aga ya sa dazhina nda mai ama aga ya sa nyabiya nda.
18 Ya nar hyi jiri, divira dəməlmau ənga gyu'yi a sanakər, alaga sə ənggər camwaɗi ba alaga sə kushu ənggər tsəfə tafəu, a'yi wu nda sa wu dlaɗə nə Musa mai, kəl kalar sə nyabiya dzau.
19 Kalar ndə kəra gəra ɓəlari pathlə wu kusha dlaɗə'yar kau ənga ji highiɓə anə alenyi nji aga nda məl

abangə ngau, nju nda ngga nda njira kushu wu təlkur Hyal. Abangə tsu, kalar ndəra wu məl thlər ənga dlaɗəˈyar kau ənga ju highiɓə anə nji, ju nda ɗa dəgal wu təlkur Hyal.

20 Ya nar hyi jiri, ma tsapəkur hyi aˈyi ndiya nə njir Farisi ənga nə maləmə dlaɗəˈyar mai, nahyi wu sən gwu təlkur Hyal mai.

Highiɓau Ar Kəra Ndzə Dəfu Ənga Ndau (Luka 12:57-59)

21 “A nggari hyi ənggəra nji na anə nji ɗəɗəmə, abər, ‘A sara hya tsa ndə mai ənga kalar ndəra tsəya ndau, nju nda məl numa anə nyi.’

22 Ama yu na anə hyi, abər kalar ndəra ɗəfu ənga zamə nyi, nju nda məl numa anə nyi. Ətsu, kalar ndər na anə zamə nyi, ‘Sə nga gə mai,’ ba nja həri nyi a dumwar njir pathla. Ama kalar ndəra na anə zamə nyi ‘Nagə dza,’ a ɗar ja tsaˈa aga gwu uˈur kətsa.

23 “Agabangau, ma ga vər lə sə a dumwar Hyal ba gə ɗəngari abər huɗa zamə ngə ndzəndzə nga nyi ənga gau,

24 ba ga fiya sər lə ngau, a dumwar Hyal kwatahəu. Ba ga maˈyi, ga nda ɓasəwa ənga zamə ngau, ənggau, ba ga dzəgwa shili ga sa ləri sər lə ngau.

25 “Ma ndə wulana ngə a ndumwar pathla, hya ɓasəwa ənga ja tsu hyar lagu, aˈyi abangə mai, ba ja fuwa ngau a gu tsa ndər pathla, ba ndər pathla tsu a fuwa ngau a gu tsa dəgala ndər fursəna, ndər fursəna tsu ba ja fuwa ngau a gu fursəna.

26 Ya nar ngə jiri, nagə wu biya mai, kəl gə kina patər səra nju nu ngau.

Highiɓau Ar Kəra Səsukur

27 “A nggari hyi ənggəra nji na anə nda, abər, ‘A sara hya məl səsukur mai.’

28 Ama səra yu na anə hyi, ca ngə, ma ndə tsamə mala ənga ɗəfu nə cim məl səsukur ənga ja, ja səni abər, a pidar ja ənga ja wu ɗəfuwa ja.

29 Ma liya gə nə mazəm, wu səwa ngə aga ga məl bikau, ga təkuɗəbiya nyi, ba ga səna nyi. Kuji ga tini pathlə wu pama dza gau, a ndiya dza gə patə a gwu uˈur kətsa.

30 Ma pəla gə nə mazəm, wu səwa ngə aga ga məl bikau, gəmna ba ga vakana nyi. Kuji ga tini pathlə wu pama gashal dza gau, a ndiya dza gə patə a gu uˈur kətsa.

Highiɓau Ar Kəra Kədlə Mala (Matiwu 19:9; Markusu 10:11-12; Luka 16:18)

31 “A nar ndar nji tsu kaɗəu, abər, ‘Kalar ndəra kədləna mala nyi, a ɗar tsaˈa sal ja nə nyi ləkakaɗə nə sakida kədlau.’

32 Ama yu na anə hyi, kalar ndəra kədləna mala nyi, ma aˈyi ara nji mbar nyi a vər dlənga sal mai, a səwa nyir ja aga ja məl səsukur. Ətsu, kalar ndəra həri mala kəra nji kədləna, a ɗar ja ndə səsu.

Highiɓau Ar Kəra Səm Fəla

33 “Ətsu, a nggari hyi nji na anə nji ɗəɗəməu, abər, ‘A sara hya səm fəla ar kəra fati mai, ama hya nyabiya alkawal kəra hyi məliya nyi anə Thlagəu.’

34 Ama yu na anə hyi, A sara hya səm fəla mai, alaga ənga dəməlmau ara vir nggya Hyal ngau,

35 alaga ənga duniya, ara vir fə hiya ja ngau, alaga ənga Urshalima, ara məlmə Təl dəgal ngau.

36 Ənga tsu a sara ga səm fəla ənga kəra gə mai, ara naga sən shabiya zəma shisha gau, ja sha aga pərtəu ənga alaga kiyakiyar mai.

37 Səra hya kyaga na, ca ngə, ‘Angə’ ja ɗa ‘Angə’ ənga ‘Awau’ ja ɗa ‘Awau.’ Kalar səra a biya banga kau, sara ara shatan nga nyi shili.

Highiɓau Ar Kəra Kiyi Sau (Luka 6:29-30)

38 “A nggari hyi ənggəra nji na anə nda ɗəɗəməu, ‘Li ar viya li, hir tsu ar viya hir.’

39 Ama səra yu na anə hyi, ca ngə, a sara hya ka ndə ja sara ɗiya hyi mai. Ma ndə nə ngə tsəbalma ar balma mazəma gau, ba ga shabiya nyi zəma nyi tsu.

40 Ma vanyi ndə wu yiwu aga ja wulana ngau ənga ja həri ləgutə ngau,

bəgə ja həri patə əkkə'yi sər bakə ngau.
41 Ma ndə ciwa ngə aga hya ɓə
nə miyalu pathləu, ma'ya mau nə
miyalu məthlə ənga ja.
42 Nə nyi anə ndəra kədiyau ara gau,
ndəra shili tsu, ji sa yiwa məl ara gau,
a sara ga ka anə nyi mai.

Ga Yiwu Dawa Ngau (Luka 6:27-28,32-36)

43 "A nggari hyi nji na anə nda, abər,
'Ga yiwu zamə ngau, ba ga piyari
dawa ngau.'
44 Ama yu na anə hyi, hya yiwu
dawar hyi ba hya kədi Hyal anə nda.
45 Məl abangə nga hyu nda ɗa
wazha dər hyi kəra a dəməlmau, ndəra
vər səwa pəci ja mbəl ar kəra nji tsapəu
ənga nji batal ənga tsu ja təɗəya par
sara a dəməlmə a gyar kəra nji tsapəu
ənga nji ɗəmwa'yu.
46 Ma njira vər yiwu hyi nga hyu
yiwu wacu, wathləmə culi akkəri kəra
hyu nda uya? Alaga njir dləwu budə
ma tsu, ndu məl abangau.
47 Ma tsu, zamər hyi nga hyu usa
wacu, ya, mi ngə səra hyi məliya pamə
a mwara alenyi nja? Məna səni alaga
njira a'yi njir Yahudiya mai, ndu məl
abangau.
48 Hya nggya nyinyi cipəu, ənggər
kəra Dər hyi kəra a dəməlmə nyinyi
cipəu.

6

Lau Anə Ndər Gha

1 "Hya hangəkal ara məl 'thlərər hyi
nə tsapəkur,' ja sara ɗa səra nja lari
ənga li wacu. Ara ma hyi məl aban-
gau, nahyi wu nda uya akkəri ara Dər
hyi kəra a dəməlmə mai.
2 "Agabangau, ma gu lə sə anə ndər
gha, a sara ga hə'una mai, ənggəra
kəra njir ngguta vi wu məl wu umbwa
daɓə dzə'yar ənga ar lagu'yar aga nja
faliya nda. Ənga jiri nga yu na anə hyi,
a uyar nda akkəri nda cipəu.
3 Ama ma gu lə sau, a sara ga piyari
pəla gə nə matsal ja sənbiya səra pəla
gə nə mazəm a vər məl mai,
4 aga lə sə ngau ja ɗa ar ɗəɗəwa.
Ba dəngə tsu, kəra wu lari kalar səra
nju məl ɗəɗəwa patəu, ba ja sa nə ngə
akkəri.

Highiɓau Ar Kəra Kədi Hyal (Luka 11:2-4)

5 "Ənga tsu, ma hyu ndər ənga Hyal,
a sara hya ɗa ənggər njir ngguta vi
mai, njira wu yiwu kədi Hyal a'yi
ta'yi wu umbwa daɓə dzə'yar ənga ar
lagu'yar aga nja daɓaga lar nda. Ənga
jiri nga yu na anə hyi, a uyar nda
akkəri nda cipəu.
6 Ama ma hyu kədi Hyal, hya ma'yi
a gwu umbwa hya gwa haɗiya miya
nyi, ba hya dzəgwa ndər ənga dər hyi,
ndəra nji gəra lari. Ba dər hyi, kəra wu
lari səra nja məl ɗəɗəwa, wu nda nə
hyi akkəri.
7 Ma hyu kədi Hyal, a sara hya ndər
gangə ənggər njira gəra sən Hyal mai,
njira wu nggani abər ndər gangə ca
ngə Hyal wu nggari.
8 A sara hya ɗa ənggər nanda mai,
ara Dər hyu sən səra hyu ghari divira
hya dzəgwa kədi nyi.
9 "Kəja, ənggəra hya ndər ənga Hyal:
" 'Dər'ya kəra a dəməlmau,
thləmə ngə ja nggya cicau,
10 təlkur ngau ja shili,
səra gu yiwu ta'yi ja ɗa wu
duniya,
ənggər kəra nja vər məl a dəməlmau.
11 Dar 'ya sər səm nə əshina.
12 Təfəbiya 'ya bikər 'ya,
ənggər kəra 'yi təfəbiya
njira məliya 'ya bikau.
13 A sara ga hər 'ya
a ndar vir dzə mai,
ama ga kətiya 'ya
ara shatan.
Ara təlkur ənga
dənama ənga kadakadarkur,
nəngau ba'anuwa. Amina.'
14 Ara ma hyi təfəbiya njira məliya
hyi bikau, Dər hyi kəra a dəməlmə tsu
wu sa təfəbiya hyi.
15 Ama ma nahyi a'yi təfəbiya njira
məliya hyi bikə mai, abangə tsu, Dər
hyi kəra a dəməlmə wu nda təfəbiya
hyi bikər hyi mai.

Highiɓau Ar Kəra Zəmətsini

16 “Ma hyu hə zəmətsini a sara
hya hashi bama hyi ənggər kəra njir
ngguta vi wu məl kə mai, ara ndu
hashi bama nda aga ca anə nji abər
wu zəmətsini nga nda. Ənga jiri ya nar
hyi a uyar nda akkərir nda cipəu.
17 Ama ma gu hə zəmətsini ga cina
bama gau ənga ga ɓəsiya mal,
18 ara nja sara səni abər ga vər hə
zəmətsini. Dəngə kəra a'yi ənga gau,
ndəra tsu wu lari səra nju məl ɗəɗəwa
wu nda nə ngə akkəri.

Highiɓau Ar Kəra Fə Gənna A Dəməlmau (Luka 12:33-34)

19 “A sara hya tsəm gənna anə kərhyi
wu duniya mai, vira kəthla ənga
vuyavuya wu sən ndzana, vira tsu
njir həl wu sən pəthləna ba nda vuwa
fa'ari.
20 Ama hya tsəmiya anə kərhyi
gənnar hyi a dəməlmau, vira kəthla
ənga vuyavuya a sən ndzana mai, vira
tsu njir həl wu sən pəthləna nda vuwa
fa'ari mai.
21 Arya vira gənna ngə ari, ənа ngə
ɗəfuwa gə tsu.
22 “Li ca ngə mbəmbəl nə dzau.
Ma liya gə mənahəu, dza gə patə wu
nyabiya dzə ənga mbəmbəl.
23 Ama ma liya gə a'yi jamə mai,
patəkura dza gu tini mbəmbəlkur. Ma
mbəmbələr dza gu kuthlə nga nyi,
kadzangə abar ngə kiyakiyarkura
kuthlə ka!
24 “Ndər sən mafakur anə thlagər ki
paməpamə məthlə a'yi mai, ara ju nda
yiwu vanyi ba ja piyari vanyi ənga ju
nda həya kər anə vanyi ba ja diɗana
vanyi. Nahya sən daɓəri nu Hyal ənga
gal gənna mai.

A Sara Ga Ɓwa Kəra Kər Ngə Mai (Luka 12:22-31)

25 “Agabangau, yu na anə hyi, a
sara hya ghəɗər kərhyi arya nggyabi-
yar ənga səra hyu səm ənga səra hyu sa
mai, alaga ar kəra kar dza hyi tsu mai.
Arya piya ndau, a'yi a ndiya sər səm
wa, ənga dza ndə a'yi a ndiya sər ha
wa?
26 Tsama mə 'yagə'yar gəyi, nandə
wu thləka mai ənga nandə wu gəm
mai ənga tsu nandə wu pə sə wu val
mai, alaga abangau, dər hyi kəra a
dəməlmə nga vər səmənа nda. Ya, a'yi
hyu ndiya nda ənga dudurkur wa?
27 Wa ngu pama hyi ara ɓwakər nyi,
ba ja sən cakəri saka pathləu a dar
kəra piya ja?
28 “Ətsu mi ngə ɗa hyu ghəɗər kərhyi
ar kəra sər ha? Tsama mə jigwal wu
gəyi, ənggəra ndu hau. Nandə wu məl
thlər alaga shi pa'wa mai.
29 Agabangau, yu nar hyi, alaga
təl Solomanu ənga kadakadarkur nyi
a'yi saya har kari ənggər nər nda mai.
30 Ma abangə ngə Hyal wu har nyi
kar anə jigwal wu a gwar tagəu, kəra
a'yi nda əshina ama əzəgəu a fuwar
nji a gu u'u, a'yi ju nda har hyi kar
a ndiya nda wa? Nahyi njira ənga
mbərsa kukushu.
31 Agabangau, hya sara ghəɗər
kərhyi, hyu na, ‘Mi nga 'ya wu nda
səma’ əndəga ‘Mi nga 'ya wu nda sa,’
alaga ‘Mi nga 'ya wu nda ha?’
32 Arya njir duniya ngu gal sə'yar
kau. Dərhyi kəra a dəməlmau, wu səni
abər hyu yiwu sə'yar kau.
33 Ama sə tanggərma, ca ngə hya gal
təlkur Hyal ənga tsapəkur nyi ba ja nə
hyi sə'yar kə patə tsu.
34 Agabangau, hya sara ɓukər hyi
arya səra əzəgə mai, ara əzəgə wu shili
ənga ɓwaɓwatə nə kərnyi. Ɓwaɓwatə
nə kalar pəci tsa'a aga pəci ta nga nyi.

7

A Sara Hya Thla Numa Ar Kəra Nji Mai (Luka 6:37-38,41-42)

1 “A sara hya thla numa ar kəra nji
mai, nji tsu a'yi ndu thla numa ar kəra
hyi mai.
2 Arya culi thla numa kəra hyi məl
anə nji, ca nga nju nda thla numa əni
anə hyi. Cala təkə sə kəra hyi təkə sə
əni anə nji, ca nga nju nda təkə sə əni
anə hyi.
3 “Ara mi nga gu lari zər sar kəra
wu liya zamə ngau, ama na ga sən

tsamiya gwalang kəra ar liya gə kə maya?
4 Əndəga, abari nga ga sən na anə zamə ngau, abər, ‘Ta'yau, ya həbiya ngə zər sar kəra wu liya gau,’ ya, kəja gwalang ngə ar liya ga?
5 Nagə ndər ngguta vi, ga həbiya gwalang kəra wu liya gə kwatahəu, aga ga daɓaga lari mənahəu, ba ga sən həbiya zər sar kəra wu liya zamə ngə kau.
6 “A sara hya nə nyi anə hya səra cici mai ənga a sara hya vakar nyi anə fəshiu tsəka nə gənna gangə mai, ca ngə tsəka wilwilu. Ara fəshiu wu nda cicina nda ba nda shabiya dzə nda uya hyi ənga shiləgəu.

Hya Kədiyau, Hya Gal Ənga Hya Tsatsari (Luka 11:9-13)

7 “Hya dumwa ənga kədiyau, nju nə hyi. Hya dumwa ənga gal, hyu uya. Hya dumwa ənga tsatsa tsu, nju pahəna hyi.
8 Ara kalar ndəra kədiyau, nju nə nyi, kalar ndəra gal, ju uya, ndəra tsa umbwa tsu, nju pahəna nyi.
9 “Ndə a'yi wu pama hyi kəra ar viya tada, ma zər nyi kədi ɗəfau ba ja nə nyi tsəka ya?
10 Əndəga ma zər nyi kədi kalfi, ba ja nə nyi pabə ya?
11 Ma nahyi, nji ɗəɗəmwa'yi wu səni nə nyi anə wazhar hyi sə məmənahəu, abari ngə Dərhyi kəra a dəməlma? Ju sa nə nyi sə məmənahə anə njira wu kədi sə ara ja, a ndiya nə dərhyi.
12 Kalar səra hyu yiwu nja məl anə hyi, nahyi tsu ca nga hya məl anə nda, arya kə ca ngə səra highiɓə nə dlaɗau ənga nabi'yar aga nyi.

Miyar Gwa Ki Kəra Ciciɗəu Ənga Balangəu (Luka 13:24)

13 “Hya gwu ki lagur miyar gwa kəra ciciɗəu, arya miyar gwa ndar vir sa balangə nga ja ənga lagur ndari tsu ɓatsə nga nyi, njir nu laguwa nyi tsu, gangə nga nda.
14 Ama miyar gwa nə uya pi, ciciɗə nga nyi. Ənga lagur gwa gwa tsu dzadzau nga nyi. Njir nu laguwa nyi a'yi nda gangə mai.

A Sən Tsamər Nji Wu Ar Yaya Nyi (Luka 6:43-44)

15 “Hya hangəkal ənga nabi fati'yar, kəra a vər shili əgya hyi a papa təmahəu, ama jirkura nyi ufwar vuwa nga nda.
16 Hyu nda sənbiya nda lagur sər məla nda. A sən uya nji yayar wur inabi sara ar dza wur shikədi ya? Əndəga a sən uya nji yayar kanda sara ar dza wu shishikədi ya?
17 Abangə tsu, kalar wu mənahəu, ju ya wazha mənahəu, wu kəra gəra mənahə tsu, ju ya wazha kəra gəra mənahəu.
18 Wu kəra mənahəu, a sən yabiya wazha kəra gəra mənahə mai, abangə tsu, wu kəra gəra mənahəu, a sən yabiya wazha mənahə mai.
19 Kalar wu kəra gəra sən yabiya wazha mənahəu, ba nja gəmna nyi ba nja vakuwa nyi a gwu u'u.
20 Agabangau, hyu nda sənbiya nda lagur sər məla nda.

Nayi Saya Səni Hyi Mai (Luka 13:25-27)

21 “A'yi kalar ndəra wu na anə ɗa, ‘Thlagəu, Thlagəu,’ ngu nda gwu təlkur Hyal mai, ama kəl ndəra wu məl səra Dəɗa kəra a dəməlmə wu yiwu.
22 Ar pəci ta, nji gangə nda na anə ɗa, ‘Thlagəu, Thlagəu! Na'ya a'yi tətəlna ndər Hyal wu thləmə ngə wa? A'yi 'yi kədləbiya shatan wu thləmə ngə wa? Ənga a'yi 'yi məlna sə dədəgur 'yar gangə wu thləmə ngə wa?’
23 Abangau, ama yu nda shaɗəwa nda, ‘Nayi wu səni hyi mai. Hya təkə ənga yau, nahyi njir məl ɗəmwa 'yikur!’

Njir Hər Məthləu (Luka 6:47-49)

24 “Agabangau, kalar ndəra nggari ndər ɗa kau, ba ji məl thlər əni, ja nda ɗa ənggər ndə tsətsəl ndəra həriya ki nyi ar pathlara mau.
25 Ənggəra par təɗau, dlələmə nyau, yambaɗə sau, ba ji tsaɓər ki kau, ama

naji dla mai, ara nji həriya nyi ar vi məmau.
26 Kalar ndəra nggari ndər ɗa kə tsu
ba ji nggəl ara məl thlər əni, ju nda ɗa
ənggər ndə dza kəra həriya ki nyi ar vi
məshiˈwa.
27 Ənggəra par təɗau, dlələmə nyau,
yambaɗə shili ka sa tsar ki kau, ba
kiya nyi dla, dla nyi ma, dla dididi."
28 Ənggəra Yesu kuɗəna nana səˈyar
kau ba highiɓə nyi kə ɗa sə dədəgur
anə dlamir nji.
29 Ara ji highiɓə anə nda ənga
dənama, aˈyi ənggər nə maləmə dlaɗər
ndaˈyar mai.

8

Yesu Shiləgəbiya Ndər Pibi (Markusu 1:40-45; Luka 5:12-16)

1 Ta Yesu shida sara dar ma nyi, ba
nji gangə nu nyi.
2 Kə ndər pibi shili, ji sa ɓəliya undi
a dumwa nyi, ji na, "Thlagəu, ma gu
yiwu, gu sən məliya ɗa jaməu."
3 Kə Yesu har tsi ka tsəkwar nyi, ji
na, "A hənggər yau," "Ga ɗa cicau!"
Ənggərna, ba pibiya nyi piyari nyi.
4 Kə Yesu na anə nyi, "Ga hangəkal
ga sara na sə kə anə ndə mai. Ama ga
maˈyi a ndəgya pubu ga nda canə nyi
kərngau, ga dzəgwa kəbəna sau ənggəra
dlaɗə Musa nana nja məl aga ci dzau.
Ga məliya abangə aga ga cabiya nyi
anə nji abər a ɗar gə jaməu."

Mbərsa Nə Soja Dəgal Nə Roma

5 Ənggəra Yesu vu Kafarnahumu, kə
vanyi dəgalər soja nə Roma shili əgya
ja, ju kədi dləwa dzə ara ja.
6 "Thlagəu," ji na, "Ndər məl thlər
anə ɗa a yi pida nga ja a ndu ki, naja
sən shabiya dzə mai, ɓwaɓwatə nga ja
gwa gagaɗau."
7 Kə Yesu na anə nyi, "Yi wu maˈyi,
aga ya nda shiləgəbiya nyi."
8 Kə dəgalər soja nə Roma shaɗəwa,
ji na, "Thlagəu, nayi ɗa tsaˈa aga ga
shili wu ki ɗa mai, ama ga nana ndər
wacu, ba ndər məl thlər anə ɗa kə a ɗa
jaməu.
9 Arya nayi ənga kərɗa ma əgya ndə
dəgal nga yau, ənga tsu sojaˈyar aˈyi
kəra əgya kiɗa yau, yu na anə ndə kau,
'Maˈyi,' ba ja maˈyi, anə vanyi ndə tsu
yu na 'Shili,' ba ja shili. Ma yi na
anə mafa ɗa, 'Məliya abangau,' ba ja
məliya."
10 Ənggəra Yesu nggar ndər kau, ba
ɗa sə dədəgur anə nyi, ji shabiya dzau,
ba ji na anə nji kəra a vər nu nyi, "Ya
nar hyi, wu Izirayila nayi sayi uya
ndəra ənga mbərsa ənga dənama ənggər
ndə kə mai.
11 Yu na anə hyi, abər gangə njir
mbərsa wu nda shili sara wu səbiyar
pəci ənga gwa təɗə pəci ndu sa ng-
gya ndu səm sər səm nə caguli ənga
Ibrahimu ənga Ishaku ba Yakubu wu
təlkur Hyal.
12 Ama nju sa vakuwa a gwu kuthlə
nə kyakyaru njira a kyau nda ɗa nji
Hyal, ama ba ndə nggəl, vira hyu nda
tiwi ənga hyu ɗə hira hyi ari."
13 Kə Yesu na anə dəgalər soja nə
Roma, "Maˈyi, wu ɗa anə ngau, kakalə
ənggəra gə mbərsa." Ənggərna, kə ndər
məl thlər nyi ta ɗa jaməu.

Yesu Shiləgəbiya Miya Mala Biturusu (Markusu 1:29-31; Luka 4:38-39)

14 Ənggəra Yesu vu ki Biturusu, kə ji
thləwa miya mala Biturusu gəvəu a yi
pida, gyangə a vər tə nyi.
15 Kə ji tsəkwari pəla ja, kə gyanga
nyi piyari nyi ba ji hyaˈari ji məliya
nda sər səm.

Yesu Mbəɗana Nji Gangəu (Markusu 1:32-34; Luka 4:40-41)

16 Ta wagə ɗa, nji gangə njira
ənga mambəl ɗəmwaˈyi wu dza nda
nji shili ənga nda anə Yesu, kə ji
kədləbiya mambəla nyiˈyar ənga ndər
nyi. Abangə tsu kə ji shiləgəbiya patər
njira gəra ngga.
17 Ji məl abangau, aga nyabiya səra
nabi Əshaya nana, abər, "Ji həri səra
wu tə mən ənga ji faˈari shiləgər mən."

Dzaukura Nu Yesu (Luka 9:57-62)

18 Ta Yesu lari dlamir nji gangə
zəwar nyi, kə ji səwa nja tərabiya ənga
ja a biyar ya dəl.

19 Kə vanyi maləmə nə dlaɗə shili,
ji sa nar nyi, “Maləmə, yu nu ngau,
kalar vira gu ma'yi a ndari.”
20 Kə Yesu shabiya nyi ji na,
“Thlahu əngа ka'u nga nda, 'yagə'yar
tsu kir nda a'yi, ama zər ndau, vira ja
fiya kəra ja ari a'yi mai.”
21 Vanyi zəmbəlma na anə nyi,
“Thlagəu, ta'yi ya ma'yi ya nda haɗəna
dəɗa kwatahəu.”
22 Ama Yesu na anə nyi, “Nu ɗa,
piyari nji tətə nda haɗəna nji tətər
nda.”

Yesu Kughiya Majigwal (Markusu 4:35-41; Luka 8:22-25)

23 Ənggəra ji gwu kwambwal, kə
zəmbəlma nyi'yar nu nyi.
24 Fəɗəngəkər nda, kə majigwal
əngа dənama shili ar dəla nyi, ji sa
kənggəɗər 'yimiya nyi, kəl ta 'yimiya
nyi gwu kwambwala nyi, ama Yesu
nə nyi wu ghanyi nga ja.
25 Kə ndə hya'ari ndə nda hya'ana
nyi, ndu na anə nyi, “Thlagəu, kətiya
mən, kəja mənu sa!”
26 Ji shaɗəwa, “Nahyi njira əngа
mbərsa kushu, ara mi nga hyu
hivəra?” Kə ji hya'ari ji kughiya
majigwala nyi daɓə əngа kənggəɗər
dəla nyi, kə patəkura vi bəgə zəməu.
27 Ba sə kə ɗa sə dədəgur anə nji
kau, ndə yiwa, “Wathləmə culi najaka
nda? Patə əkkə'yi majigwal əngа dəl
wu gənggər nyi səli ka?”

Yesu Mbəɗana Nji Məthləu Kəra Əngа Mambəl Dəmwa'yu (Markusu 5:1-20; Luka 8:26-39)

28 Ənggəra ji shili arya dəl nə 'yi'yir
nə Gadarasanu. Kə nji məthlə əngа
mambəl ɗəmwa'yi shili sara wu hulili
ndə sa thləwa nyi. Arya sər məla nda,
ndə ɗa səra nja hivər gagaɗau, ka ɗa
ma tsu ndər yiwu nu lagu ta a'yi mai.
29 Ənggərna, kə nji kə gwu wau, ndu
na, “Mi ngə dzau ngau əngа 'ya, nagə
Zər Hyala? Əndəga gə shili aga ga sa
nə 'ya ɓwaɓwatə tsu pəcir 'ya gəra ɗa
ya?”
30 Ləhə a dzər vi ta, ɓəla fəshiu a'yi
gangəu kəra a vər ɓəla ar dza mau.
31 Mambəl ɗəmwa 'yi'yar kə kədi
Yesu, “Ma gu kədlə 'ya a biya, səwa 'ya
a ndu fəshi'yar kau.”
32 Kə ji na anə nda, “Yau, ma'ya
mau.” Kə ndə biya, kə ndə gwu fəsha
nyi, kə fəgə fəsha nyi patə aga zəmə
hya'ari ndə ma'yi, kə ndə gwa pau a
gwar dəl, ba ndə kuɗə ar 'yimiya nyi.
33 Njir ɓəla fəsha nyi'yar hwinakər,
ta ndə vu huɗa məlmau, ba ndə vuwa
nar nyi anə nji səra ɗa patəu əngа səra
ɗa əngа njira əngа mambəl ɗəmwa'yi
kau.
34 Kə patəkura njir məlmə biya aga
nda ɓə əngа Yesu. Ta ndə lari nyi, kə
ndə kədi nyi aga ja piyari nda 'yi'yir
nda.

9

Yesu Shiləgəbiya Ndə Təsəkənəu (Markusu 2:1-12; Luka 5:17-26)

1 Kə Yesu gwu kwambwal, kə ji
tərabiya a biyar ya dəl, ba ji ma'yi a
ndu məlmə kəra ji hə a gwa.
2 Kə nji hər nyi vanyi ndə a shili a
yi pida ar caɗəu. Ənggəra Yesu lari
mbərsar nda, kə ji na anə ndə təsəkənə
kau, “A sara ga tal mai, zər ɗa, a
təfəbiya ngər yi bikə ngau.”
3 Ənggəra njir sən dlaɗə nggar aban-
gau, kə ndə na anə kərnda, “Ndə kau,
ju diɗa thləmər Hyal!”
4 Arya Yesu wu səni səra nda vər
ɗənga, kə ji na anə nda, “Ara mi nga
hyu ɗənga ɗəmwa 'yi wu ɗəfuwa hyi
abanga?
5 Mani nga ndiya əngа ɓatsa? Nja
na, ‘A təfəbiya ngər nji bikə ngau,’
əndəga, ‘Hya'ari ga ɓə ya?’
6 Ama yu yiwu hya səni, abər Zər
Ndə a'yi ja əngа dənama nə təfəbiya
bikə wu duniya.” Kə ji na anə ndər
təsəkənə kau, “Hya'ari, ga həri caɗə
ngau, ba ga ma'yi a ndu ki.”
7 Ba nda nyi hya'ari tsu, ba ji ma'yi
a ndu ki nyi.
8 Ta dlamir nji lari abangau, kə
hivər mbari nda, kə ndə dləvə Hyal
kəra ləri culi najaka dənama anə nji.

Yesu Ngga Matiwu (Markusu 2:13-17; Luka 5:27-32)

9 Ənggəra Yesu dumwa ənga ɓau, kə ji lari vanyi ndə kəra nju ngga ənga Matiwu, ja vər nggya ar vir tsəm budau. Kə Yesu na anə nyi, “Nu ɗa.” Kə ji hya'ari ba ji nu nyi.
10 Ənggəra Yesu a vər səm sər səm wu ki Matiwu, kə njir tsəm budə gangəu ənga “njir bikə” shili ndə sa səm sər səm ənga ja ba ənga zəmbəlma nyi'yar.
11 Ənggəra njir Farisi lari sə kau, ba ndə yiwa miya zəmbəlma nyi'yar, “Ara mi ngə maləmər hyu səm sau ənga njir tsəm budau ba ənga ‘njir bikə ka’?”
12 Ənggəra Yesu nggari sə kau, kə ji na, “Nji jamə wu yiwu ligəta mai, kəl njira gəra ngga.
13 Ama ma'ya mau hya nda ɗənga tara mi ngə ndər kə a gəri, ‘Təhuɗə nga ya yiwu, a'yi saɗaka mai.’ Ara nayi shili aga sa ngga nji tsapə mai, ama aga sa ngga njir bikau.”

Yiwa Sau Ar Kəra Zəmətsini (Markusu 2:18-22; Luka 5:33-39)

14 Kə zəmbəlma Yahwana 'yar shili ara Yesu, ndə sa yiwa nyi, “Mi ngə ɗa zəmbəlma Yahwana ənga nə Farisi wu hə zəmətsini ama nəngau, nandə wu hə maya?”
15 Kə Yesu shaɗəwa nda, ji na, “Bazhiya salkwanjili a sən hə zəmətsini ma tsu nda əkkə'yi ja ya? Nanda sən hə mai, ma tsu nda əkkə'yi ja. Pəci wu shili nja sa həna salkwanjili ara nda. Wu pəci ta nga nda dzəgwa hə zəmətsini.
16 “Ndər ndəɓə zhaɓi hahal ənga mafəliyangə a'yi mai. Ma ji məl abangau, ba mafəliyangə nga nyi a tana hahala nyi, ta nyi a dzəgwa ndiya nə ɗəɗəmə ənga ɗəmwa'yu.
17 Ətsu ndər puwa 'yimi inabi mafəliyangə a gwu pəla hahal a'yi mai. Ma ji məl abangau, ba 'yimir inabi mafəliyangə kə a thlənakər ba ja pəthləna nyi, ba 'yimir inabi kə a pənakər ba pəla ka ndzau. 'Yimir inabi mafəliyangə kəl pəla mafəliyangəu.”

Kwar Yariyusu Ənga Mala Ndzəndzə Mashi (Markusu 5:21-43; Luka 8:40-56)

18 Ənggəra Yesu a vər na sə'yar kau, kə ndə dəgal nə umbwa daɓə dzə njir Yahudiya shili, kə ji sa ɓəliya undi a dumwa nyi, kə ji na, “Kajangəkau, kwaɗa a təri, ama shili ga sa fər tsi ar ja, ba ja mbəɗau.”
19 Kə Yesu hya'ari ənga zəmbəlma nyi'yar, ba ndə nu nyi.
20 Kə vanyi mala kəra məliya fa kumo apə məthlə a vər ndzəndzə mashi, shili lagu ya ja, kə ji sa tsəkwari miya cira ləgutə Yesu.
21 Arya ja vər na wu ɗəfuwa ja, “Ma yi sən tsəkwar alaga miya cira ləgutə nyi, yu ɗa jaməu.”
22 Ənggəra Yesu shabiya dzau, ba ji lari nyi, kə ji na, “A sara ga tal kwaɗa mai, mbərsa ngau, a məliya ngər yi jaməu.” Ənggərna, ba ji ɗa jaməu.
23 Ta Yesu shili wu ki ndə dəgala nyi, kə ji lari njir mbəɗi mbəlau ənga nji təzəwuɗəwuɗəu.
24 Kər kə ji na, “Kwaya mau ənggau! Kwa kə tə mai, wu ghanyi nga ja.” Kə ndə nggushina nyi nggushi nə diɗa.
25 Ama ənggəra ji kədləbiya nda a biya, kə ji gwa ji gwa mbar tsa kwa nyi, kə ji hya'ari a'yi nggya.
26 Ndər kə tətəlna dzə wu 'yi'ya nyi patəu.

Yesu Mbəɗana Nji Ləfau Ənga Ndə Məga

27 Ənggəra Yesu a vər piyari vi ta, kə nji ləfə məthlə ndu nu nyi, ndu ngga ənga dənama, “Təhuɗə əgya 'ya, zər Dawuda!”
28 Ənggəra Yesu vu vanyi ki, kə ləfa nyi'yar shili əgya ja, kə ji yiwa nda, “A mbərsar hyi abər yu sən mbəɗana hyi ya?” Ndə shaɗəwa, “Angə, Thlagəu.”
29 Ənggau kə ji tsəkwar liya nda, ji na, “Bəgə ja ɗa anə hyi ənggəra hyi mbərsa.”
30 Kə liya nda pahau. Ənggə tsu, kə Yesu təɗar himiya nda, ji na, “A sara hya na sə kə anə nji mai.”
31 Ama ndə biya ndə tətəlna ndəra nyi ba'amani wu 'yi'ya nyi.
32 Ənggəra nda vər ma'yi a biya, kə nji shili anə Yesu ənga vanyi ndəra mambəl ɗəmwa'yi kar nyi ara ndər.

33 Ənggəra ji kədləbiya mambəl ɗəmwa'ya nyi a biya, ba ndə məga nyi mbar ndər. Kə sə kə ɗa sə dədəgur anə daɓər dlami, ndə na, “Sə a'yi ənggər kə saya ɗa wu Izirayila nji lar mai.”
34 Ama njir Farisi nər nda, ndə na, “Ənga dənama nə təl shatan nga ju kədlə wazha shatan kau.”

Yesu Təhuɗəu Əgya Nji

35 Ənggau, Yesu ɓəbiya ɓau wu patər 'yi'yir Galili, ja vər highiɓə wu umbwa daɓə dzə'yar, ja vər tətəlna ndəshigu ar kəra təlkur Hyal. Ba ənga ja vər shiləgəbiya kalar shiləgəu ənga njira gəra ngga.
36 Ta ji lari nji gangə daɓau, kə ji təhuɗə əgya nda, ara nda vər lari ɓwaɓwatəu, ba tsu dləwa dzə a'yi mai, ənggər təmahə kəra gəra ənga ndər ɓəla.
37 Kə ji na anə zəmbəlma nyi'yar, “Sər fa'a a su ki gangə nyi, ama njir məl thlər kushu nga nda.
38 Agabangau, hya kədi thlagər fa, ja səwa njir məl thlər aga nda sa fa'a sə a su ki.”

10

Yesu Ngga Zəmbəlma Nyi'yar (Markusu 3:13-19; Luka 6:12-16)

1 Kə Yesu nggar zəmbəlma nyi'yar kumo apə məthləu. Kə ji nə nda dənama aga nda kədləbiya mambəl ɗəmwa'yu ənga nda shiləgəbiya kalar culi shiləgəu ənga nji gəra ngga.
2 Kəja thləmər cama səsə kumo apə məthlə 'yar kau. Tanggərma Simanu ndəra nju ngga ənga Biturusu ənga zamə nyi Andərawusu ənga Yakubu zər Zabadi ənga zamə nyi Yahwana
3 ənga Fəlipəu ənga Bathlalomiyu ənga Toma ənga Matiwu ndər tsəm budau ənga Yakubu zər Alfawusu ənga Tidiyawusu
4 ənga Simanu ndər Kana'ana ba ənga Yahuda Isikarayoti ndəra thləna hiya Yesu.

Yesu Səwa Cama Səsə Kumou Apə Məthləu (Markusu 6:7-13; Luka 9:1-6)

5 Yesu səwa cama səsə kumo apə məthləu, ji na anə nda, “A sara hya ndəgya njira a'yi njir Yahudiya mai ənga ətsu a sara hya vu məlmə njir Samariya mai.
6 Ama kəl hya ma'yi a ndəgya njir Izirayila kəra ənggər təmahə sasa.
7 Hya ma'yi hya nda tətəlna nda ndər Hyal abər, ‘Təlkur Hyal a ɗar ləhəu.’
8 Hya shiləgəbiya njira gəra ngga ənga hya hya'ana nji tətau ənga hya shiləgəbiya njir pibi aga nda ɗa cicau, ətsu hya kədləbiya mambəl ɗəmwa'yi wu dza nji. Kurthlə nga hyi dləwuri ənga hya ləri kurthlə tsu.
9 Ma hyu ma'yi, a sara hya səɓə gənna mai.
10 A sara hya səɓə mbəl mai, alaga zaɓəkwa ləgutəu ənga ɓiɓi ənga zəwa mai, ara ndər məl thlər a kyaga uya akkəri nə thlər nyi.
11 “Kalar məlmə dədəgaləu, alaga məlmə kukushu kəra hyu nda gwa, hya galəri ndə ɗəfu camə̀u aga hya nggya ənga ja ba'anə pəci kəra hyu nda piyari viya nyi.
12 Ma hyu vu ki kau, hya usar nda.
13 Ma ki nji ɗəfu camə ngau, hya kədi Hyal ja nə nda jaməkur, ama ma kiya nyi a'yi ki nji mənahə mai, bəgə jaməkur Hyal a sha shili ara hyi.
14 Kalar ndəra gəra dləwur hyi ənga gəra səya hyi himi, hya dləɗəna bəbər kəra ar hiya hyi ma hyu biya sara wu kiya nyi ənga məlma nyi.
15 Ənga jiri, yu na anə hyi, Hyal wu nda təhuɗə əgya njir Sodomu ənga njir Gwamwara a ndiya njir məlmə kau, ar pəcir numa.
16 Kəja yu sə hyi a biya ənggər təmahə kəra wu pama ufwar vuwa 'yar. Agabangə hya nggya hahangəu ənga tsu hya nggya ənga ki'wakur.
17 “Hya hangəkal ənga nji, ara ndu nda wulana hyi anə njir pathla ənga ndu nda dəgə hyi ənga wuɗa wu umbwa daɓə dzə'yar.
18 Arya yi tsu, ndu nda hər hyi a ndumwar nji nggunggurəm ənga təltəl'yar, aga hya nar nda ndəshigu məsahəu ənga anə njira a'yi njir Yahudiya mai.

19 Ar pəci kəra ndə mbari hyi, a
sara hya tal səra hyu nda na mai ənga
ənggəra hyu nda na, ara Hyal wu nda
nə hyi səra hyu nda na ar pəci ta.
20 Arya a'yi nahyi ngu nda ndər
mai. Ama Mambəl Dər hyi ngu nda
ndər lagur hyi.
21 "Zamə wu nda ləri zamə nyi aga
nja tsəya nyi. Tada tsu wu nda ləri
zər nyi. Abangə tsu wazha ndu nda
hya'ana hangəkala njir yar nda, ba ja
təkəri nja tsəya nda.
22 Nji patə wu nda piyari shishir
dza hyi arya yau. Ama ndəra cinapi
ba'anə kuɗiya, ju uya mbəɗau.
23 Kalar pəci kəra nji lər ɓwaɓwatə
anə hyi wu vanyi məlmə, hya hwi a
ndu məlmə kəra a ndumwar hyi. Ənga
jiri yu nar hyi, abər divira hyi ɓəbiya
ɓə patə wu məlmə Izirayila, Zər Ndu
ɓəra shida.
24 "Zəmbəlma a'yi a sən ndiya
maləmə nyi mai ənga tsu mafa a'yi a
sən ndiya thlagər ki nyi mai.
25 A ɗar tsa'a anə zəmbəlma ja ɗa
ənggər maləmə nyi, mafa tsu ja ɗa
ənggər thlagər ki nyi. Ma ndə ngga
thlagər ki ənga Bilzabulu, abari nga
ndu nda na ar kəra njir ki ka?

Ndəra Nja Kyaga Hivər
(Luka 12:2-7)

26 "Agabangau, a sara hya hivər
nda mai, arya sə a'yi kəra ndu məl
ɗəɗəwa kəra gəra nda biyar babal mai,
ətsu sə a'yi ɗəɗəwa kəra nji gəra nda
sən mai.
27 Səra yu na anə hyi ɗəɗəwa, hyu
nda hə'una ar babal. Səra yi cici a
gwu himiya hyi, hyu nda hə'una a dar
dza'wu.
28 A sara hya hivər ndəra wu sən
tsəya kumər dza hyi mai, ama naji wu
sən tsəya mambələr hyi mai. Kəl hya
hivər ndəra wu sən tsəya kumər dza
hyi ənga mambələr hyu u'ur kətsa.
29 A'yi nju ɗəlna wazha 'yagə məthlə
ar kəra peni pathlə wa? Ya, zəma nda
a'yi sən təɗə a gyiwu 'yi gəra ənga səni
Dər hyi mai.
30 Shishir kəra hyi ma jijiga nga
nda.
31 Agabangau, a sara hya hivər
mai. A ndiyar hyi wazha 'yagə ənga
mənahə gagaɗau.

Cabiya Hənggəri Ənga Kərsiti Wu Mwar Nji
(Luka 12:8-9)

32 "Kalar ndəra hənggər abər naja
nəɗa nga ja a dumwar nji, nayi tsu,
yu nda hənggər abər nəɗa nga ja a
dumwar Dəɗa kəra a dəməlmau.
33 Ama kalar ndəra kəpalna sən
ɗa a dumwar nji, nayi tsu yu nda
kəpalna səni nyi a dumwar Dəɗa kəra
a dəməlmau.

Nayi Shili Ənga Nggya Jamə Mai Ama Kəl Ənga Pa
(Luka 12:51-53; 14:26-27)

34 "A sara hya nggani abər yi shili
ənga nggya jamə wu duniya mai. A'yi
aga nggya jamə nga yi shili mai, ama
aga sa pa.
35 A shilir yi aga sa daɓə
" 'tada ənga zər nyi ar pa,
zər kwa tsu ənga mənyi,
mala tsu ənga miya sal nyi.
36 Njir huɗa ki nyi tsu ngu nda ɗa
dawa nyi.'
37 "Kalar ndəra wu yiwu mənyi
alaga dənyi a ndiya ɗa, a'yi ja kyaga ɗa
nəɗa mai. Ətsu kalar ndəra wu yiwu
zər nyi alaga kwa nyi a ndiya ɗa, a'yi
ja kyaga ɗa nəɗa mai.
38 Kalar ndəra gəra həri wu dladlakə
nyi, ja dzəgwa nu ɗa, a'yi ja kyaga ɗa
nəɗa mai.
39 Kalar ndəra wu yiwu piya ja, ju
nda tini. Ndəra gəra yiwu piya ja arya
yau, ju nda uya.

Thlər Kəra Wu Shili Ənga Akkəri
(Markusu 9:41)

40 "Kalar ndəra dləwuri hyi, a
dləwuri ɗar ja, kalar ndəra dləwuri ɗa
tsu, a dləwuri ja ndəra səwa ɗa.
41 Kalar ndəra dləwuri nabi ara naja
nabi, ju nda uya akkəri nə nabi. Ətsu
kalar ndəra dləwuri ndə tsapəu ara
naja ndə tsapəu, ju nda uya akkəri nə
ndə tsapəu.
42 Kalar ndəra ləri anə pathləu
wu pama wazha yiɗəɗə kau, 'yimi
shishi'wu kikiwa pathləu, arya naja

ndər nu ɗa, ənga jiri yu nar hyi, aˈyi ju nda tini akkəri nyi mai.”

11

Yesu Ndər Ar Kəra Yahwana Ndər Məl Baɓətizəma (Luka 7:18-35)

1 Ayukuɗa Yesu kuɗəna highiɓə anə zəmbəlma nyiˈyar kumo apə məthləu,
kə ji hyaˈari sara ndəna, kə ji maˈyi
ja vər highiɓau ənga tətəlna ndər Hyal
wu məlmə njir Yahudiya.
2 Ar pəci kəra Yahwana tsu ja wu
fursəna, kə ji nggari səra Kərsiti a vər
məl, kə ji səwa zəmbəlma nyiˈyar a
ndəgya ja
3 ndə nda yiwa, “Nagə ngə ndəra wu
shili ta ya, əndəga ˈya səkə vanyi ndə
pamə ya?”
4 Kə Yesu shaɗəwa nda, ji na, “Sha
mau hya nda nar nyi anə Yahwana
səra hyi lari ənga hyi nggari.
5 Nji ləfə wu lar sau, nji kukurɓə
wu ɓau, njir pibi wu uya jaməkur,
kulangəˈyar tsu ndu nggar sau, nju
hyaˈana nji tətau ənga nju tətəlna
ndəshigu məsahə anə nji ɗaɗali.
6 Barka anə ndəra gəra təkəkər ənga
mbərsa nyi ar kəra yau.”
7 Ayukuɗa njira Yahwana səwa
maˈyi, kə Yesu dzəguya ndər anə nji
ar kəra Yahwana, ji na, “Mi nga hyi
gwa tsamə a gwar tagə ta? Hyi maˈyi
a gwa tsamə sar dzədzəgaməu, kəra
yambaɗə a vər kənggəɗə ya?
8 Ya, mi nga hyi maˈyi a gwa tsama?
Ndəra har kar mənahə ya? Awau, njir
ha kar məmənahəu, wu ki təl nga nda.
9 Kar ɗəm ya, mi nga hyi maˈyi a nda
tsama? Nabi ya? Pakatu, yu nar hyi,
ndəra ndiya nabi.
10 Naja ngə ndəra nji tsəfəri ar kəri
abər,
“ ‘Kəja yu səwa
cama ɗa wu mwa ngau,
ju nda fuwa sə wu lagu
kadivira ga shili.’
11 Jiri nga yu na anə hyi, wu pama
njira mathləkəˈyi ngə ya patəu, ndəra
ndiya Yahwana ənga dəgal aˈyi mai.
Ama alaga abangau, ndəra ndiya ənga
kushu wu təlkur Hyal a ndiya nyi ənga
dəgaləu.
12 Mbari ar pəcir Yahwana ndər məl
Baɓətizəma baˈanə kabangəkau, təlkur
Hyal a vər lar ɓwaɓwatə ara nji, njir
lə ɓwaɓwatə kə ngu yiwu nda dləwuri
ənga dənama.
13 Arya patər ndər nabiˈyar ənga dlaɗə
Musa a ndər nda ar kəra səˈyar kau,
kadivira Yahwana dzəgwa shili.
14 Ənga tsu, ma hyu hənggər ənga səra
ndə na, naja ngə Iliya kəra ndə na wu
nda shili.
15 Ndəra ənga himi nggar sau, bəgə ja
nggari.
16 “Ya, ənga mi nga nja gəla nji ka-
bangəka? Abari nga nda? Nanda
ənggər wazha kəra a vər nggya ar
sugu, nda vər ngga kuvwar nda, ndu
na:
17 “ ‘ˈYi mbiɗiya hyi mbəlau,
kə hyi nggəl ara fəl.
ˈYi thlə na nə tiwi,
ba hyi nggəl ara dləwu.’
18 Ta Yahwana shili, naji wu səm sər
səm cumu mai ənga naji wu sa sə sasa
mai, əngwar nda, ‘Naja ənga mambəl
ɗəmwaˈyu.’
19 Zər Ndə shili ju səm, ənga ju sa,
əngwar hyi, ‘Ndər suna nga ja, bazhiya
njir tsəm budau ənga “njir bikau.” ’
Alaga abangau, patər njira hənggəri
ənga hahangəkur nə Hyal, nda vər
cabiya abər ənga jiri nga nyi.”

Məlməˈyar Kəra Nggəl Ara Tubi (Luka 10:13-15)

20 Kə Yesu kughiya kughi anə
məlmə paməpamə kəra ji məlna
badəgala sə dədəguraˈyar a gwa, ara
njir məlma nyiˈyar aˈyi ndə tubi mai.
21 “Sər təhuɗə anə ngau, Koraz-
inu! Sər təhuɗə anə ngau, Bethle-
saida! Maja abər sə dədəgur kəra nji
məliya wu gau, nji məliya wu Taya
ənga Sidonu, a tubir nda tsu kaɗə
lagur hari ləgutə səˈyinggu ənga təwa
bəbər wu kəra nda.
22 Ama yu na anə ngau, ar pəcir
numa nə Hyal ju nda təhuɗə əgya Taya
ənga Sidonu a ndiya ngau.

23 Nahyi tsu njir Kafarnahumu!
Hya vər nggani abər nja nda faˈar
hyi a dəməlmə ya? Awau! Nahyi
ma a gyiwu kaˈu ɗəmwaˈyi nga nju
nda puwa hyi. Maja abər sə dədəgur
kəra nji məliya wu hyi, nji məliya
wu Sodomu, tsu nda aˈyi baˈanə ka-
bangəkau.
24 Ama yu na anə hyi, ar pəcir numa
nə Hyal ju nda təhuɗə əgya Sodomu a
ndiya hyi.”

Shila Mau Ya Sa Nə Hyi Ɓəlsar (Luka 10:21-22)

25 Ar pəci kə ngə Yesu na, “Dəɗa,
Thlagə kəra a dəməlmə ənga a gyiwu
ˈyi, a usa ngər yau, arya gə ɗəwana
səˈyar kə anə nji hahangə ənga njir
sən sau, ba gə dzəgwa cabiya nyi anə
njira ənggər wazha yiɗəɗəu.
26 Abangə nga nyi Tada, arya na-
jakə ca ngə ɗa mənahəu anə ngau.
27 “Dəɗa a nə ɗar sə patəu, ndər sən
sənbiya tara wa ngə zəra nyi aˈyi mai,
kəl Dənyi wacu, abangə tsu ndər sən
sənbiya tara wa ngə Tada nyi aˈyi mai,
kəl zər nyi ənga njira ju yiwu ja cabiya
nda.
28 “Shila mau əgya yau, patə hyi
njira ənga kar tədəɓəu, nji həhəɗa, ba
ya nə hyi ɓəlsar.
29 Dləwura mau danggal ɗa wu gyi-
wuliya hyi ənga hya highiɓəri ara yau,
ara nayi ndə hangəkal ənga ndəra wu
həya kərngau, ba hya sa uya ɓəlsar anə
ɗəfuwa hyi.
30 Ara danggal ɗa kakafə nga nyi,
kar ɗa tsu aˈyi tədəɓə mai.”

12

Yiwa Sau Ar Kəra Ɓəlar Pəcir Ɓəlsar (Markusu 2:23-28; Luka 6:1-5)

1 Ar pəci ta, vanyi pəcir Ɓəlsar nə
Yahudiya Yesu ənga zəmbəlma nyiˈyar
nda vər tərabiya wu fa uhi. Nda vər
ɓau kə zəmbəlma nyiˈyar kuratsiya
kəra uhi.
2 Ənggəra njir Farisi lari aban-
gau, kə ndə na anə nyi, “Lari gəyi,
zəmbəlma ngəˈyar nda vər məl səra
dlaɗə kari nja məl pəcir ɓəlsar.”
3 Kə ji shaɗəwa nda, “AˈyI hyi saya
jigana səra Dawuda ənga njir ɓə nyi
məliya ar pəci kəra wuɓə mbar nda ta
wa?
4 Ənggəra ji gwu ki Hyal, naja ənga
njir ɓə nyiˈyar, ənga ənggəra ndə gwa
səmku macikəl cicau kəra nandu
kyaga səm mai, kəl pubuˈyar wacu.
5 Əndəga aˈyi hyi saya jigana wu
dlaɗə Musa, ənggəra ar pəcir ɓəlsar
pubuˈyar ɓəlna səra dlaɗə na nja ɓəlari
wu ki Hyal, lagur thla sə anə Hyal wa,
ama aˈyi ɗa bikə anə nda mai wa?
6 Yu na anə hyi ja, kəja ndəra wu
ndiya ki Hyal ənga dəgal ənggau.
7 Ama, maja abər hyu səni səra ndər
kə cabiya, ‘Təhuɗə nga ya yiwu, aˈyi
saɗaka mai,’ nahyi aˈyi wu nə nyi bikə
anə ndəra gəra ənga bikə mai.
8 Ara Zər Ndau Thlagə nga ja ar kəra
pəcir ɓəlsar.”

Ndə Ənga Tsi Ndzəndzau (Markusu 3:1-6; Luka 6:6-11)

9 Kə Yesu piyari viya nyi, ba ji
maˈyi a gwu umbwa daɓə dzə njir
Yahudiya.
10 A vuna vanyi ndə aˈyi ənga tsi
ndzəndzau. Ndu yiwu nda vazəya
Yesu, ba ndə yiwa nyi, “A ɗar tsaˈa nja
shiləgəbiya ndə pəcir ɓəlsar ya?”
11 Kə ji na anə nda, “Ma ɗa ndə
aˈyi wu pama hyi kəra ənga təmahə
pathləu, ba ji təɗau a gu kaˈu pəcir
ɓəlsar, thlagər təmahə kə aˈyi ju həbiya
nyi a biya wa?
12 Ya, kəja ndə a ndiya təmahə ənga
mənahə gagaɗau. Agabangau, a ɗar
tsaˈa nja məl səra mənahə ar pəcir
ɓəlsar.”
13 Kə ji na anə nda nyi, “Ndiɗəbiya
tsa gə a dumwa ngau.” Aga zəmə kə ji
ndiɗəbiya tsa ja a dumwa nyi, ba tsa ja
ɗa jamə ənggər vanyi zəma nyi ta.
14 Ama ba njir Farisi maˈyi a biya
ndə biya mbiya miya lagu kəra nda
sən tsəya Yesu.

Mafa Cacaɗau Nə Hyal

15 Ənggəra Yesu sənbiya abangau, ba
ji piyari viya nyi. Kə nji gangə nu nyi,
ba ji shiləgəbiya nda patəu.

16 Ji təɗər himiya nda ara nda sara
na anə nji tara wa nga ja.
17 Ji məl sə'yar kə aga nyabiya səra
nabi Əshaya nana ngau, abər:
18 "Kəja mafa ɗa kəra nayi
ngə caɗəbiya nyi,
yu yiwu nyi
ara ji pina huɗa yau,
yu nda nyana nyi
ənga Mambəl ɗa,
ənga ju nda hə'una
abər yu nda
numa nə jirkur anə nji patəu.
19 Naja a'yi wu nda pa ənga
hya'a ɗahə mai,
ənga ndər nda nggar ɗaha ja
wu huɗa giwa a'yi mai.
20 Naji wu nda ɓəlna səra ləhə ja ɓəl
mai,
ənga pitəlla kəra a ɗar ləhə ja tau,
naji wu nda tsəya mai,
kəl ji lari abər jirkur a səmkuri
təlkur.
21 Njir duniya wu nda fiya fərkər nda
wu thləmə nyi."

Yesu Ənga Təl Shatan
(Markusu 3:20-30; Luka 11:14-23)

22 Kə ndə shili ənga vanyi ndər məga
ləfə kəra nyinyau ənga mambəl ɗəmwa
'yu. Kə Yesu shiləgəbiya nyi, kəl ta ju
sən ndər ənga ju lar sau.
23 Ba ɗa sə dədəgur anə nji patəu, kə
ndə na, "A'yi zər Dawuda ta ngə kə
wa?"
24 Ama ənggəra njir Farisi nggari
abangau, ba ndə na, "Ənga dənama nə
Bilzabulu tələr shatan ngə ndə kə wu
kədlə mambəl ɗəmwa'yi a biya."
25 Ta ɗa, Yesu wu səni səra ndu
ɗənga, kə ji na anə nda, "Kalar təlkur
kəra təkəbiya dzə məthlə wu ta'yi mai,
ənga kalar məlmə ənga ki kəra a'yi
hənggər ənga kuvwa nyi mai, nanda
a'yi wu sən ta'yi mai.
26 Ma Shatan ngu kədlə Shatan, ya,
a təkəbiyar ja dzau. Ya, abari ngə
təlkur nyi a sən ta'ya?
27 Ma ənga dənama nə Bilzabulu nga
yu kədlə mambəl ɗəmwa 'yi'yar, kar
zəmbəlmar hyi'yar tsu? Ənga mi nga
ndu kədla? Agabangau, nanda ngu
nda məl numa anə hyi ar kəra sə'yar
kau.
28 Ama ma ɗa ənga dənama nə Hyal
nga ya vər kədlə mambəl ɗəmwa
'yi'yar kau, a ɗari abər təlkur Hyal a
shiliri anə hyi.
29 "Ənga jiri, ndər sən vu ki ndər
dənama ja vuwa fa'ana kar nyi a'yi
mai, kəl tanggərma ji mbiya ndər
dənama kau. Ja dzəgwa sən fa'ar kar
nyi.
30 "Ndəra gəra ənga yau, dawa ɗa
ngau, ənga ndəra gəra a vər kaɓə ənga
yau, tətəlna nga ja vər tətəlna.
31 Agabangau, yu na anə hyi, kalar
bikau ənga ndər diɗa Hyal ju nda
təfəbiya nyi anə nji. Ama ndəra ndər
diɗa ar kəra Mambəl Cicau, naji wu
uya təfəbiya dzə mai.
32 Ma ndəra ndər diɗa ar kəra Zər
Ndau, nju nda təfəbiya nyi. Ama ndəra
ndər nə diɗa ar kəra Mambəl Cicau,
naji wu uya nja təfəbiya nyi mai, alaga
kabangəkau ənga zaman kəra a vər
shili.

Wu Ənga Yayar Wu
(Luka 6:43-45)

33 "Məliya wu mənahəu ba yayar
wa nyi a ɗa mənahəu. Ga məliya wu
ɗəmwa'yi tsu ba yayar wa nyi a ɗa
ɗəmwa'yu, ara ar yayar wu nga nju
tsamər wu.
34 Nahyi daɓə mətsapa 'yar, lagu
mani nga hyi, nahyi njira ɗəmwa'yi a
sən nana səra mənaha? Ara səra wu
ɗəfu ca ngə miya wu nana.
35 Ndə mənahəu, ju biya ənga ndər
mənahəu sara ar vira ji ɗəwana ari,
ənga ndə ɗəmwa'yu, ju biya ənga ndər
ɗəmwa'yu sara ar vira ji ɗəwana nda
ari.
36 Ama yu na anə hyi, ar pəcir numa
kalar ndu nda ləri sakida ar kəra
kalar ndər dididi kəra biya sara wu
miya ja.
37 Ara arya ndər kəra biya sara wu
miya gau, nga nju nda məl numa
anə ngau, tara nə pəlna ngau ənga nə
mbiya ngau."

Maləmə Dlaɗə'yar Ənga Njir Farisi Wu Gal Mətsamə
(Markusu 8:11-12; Luka 11:29-32)

38 Kə alenyi maləmə dlaɗə'yar ənga
njir Farisi na anə nyi, “Maləmə, 'yi wu
yiwu ga məliya 'ya sə dədəgur kəra wu
ɗa mətsamə sara ara gau.”
39 Kə ji shaɗəwa nda, ji na, “Nji
nə zaman kau, nji ɗəmwa 'yu, nji
gəra hivər Hyal. Ndu yiwu nda lari
mətsamə nə sə dədəgur. Ama mətsamə
nə sə dədəgur a'yi kəra yu ca anə nda
mai, kəl mətsamə ar kəra nabi Yu-
nana.
40 Ara ənggəra Yunana məliya pida
makər vu'yi ənga puci wu ta kalfi
dəgaləu, abangə ngə Zər Ndu nda
məliya a gyiwu huɗa 'yi'yi.
41 Ara ar pəcir numa, njir Niniva
wu nda hya'ari ənga njir zaman kau,
ba nda canə nda abər nanda a'yi
məliya səra kakalə mai, arya nanda
njir Niniva tubi ar pəcira Yunana
tətəlna nda ndər Hyal. Ya, kəja ndəra
ndiya Yunana a'yi ənggau.
42 Ar pəcir numa, kwatam Shiba
wu nda hya'ari ənga njir zaman kau,
ja cabiya nda abər nanda a'yi məliya
səra kakalə mai, ara ji hya'ari sara
ar kuɗiyar duniya vira naɗəu aga ja
sa nggar ndər tsətsəlkur nə Təl Solo-
manu. Ya, kəja ndəra ndiya Solomanu
a'yi ənggau.
43 “Ma nji kədləbiya mambəl ɗəmwa
'yi a biya sara wu dza ndau, ma ji gal
vir sə həɗa katini,
44 ju sən na, ‘Ya ɓəra sha a ndu
dza ndəra yi biya sara a gwa.’ Ma ji
ɓəra sha shili, ba ji sa thləwa dzə kau,
nji tsəkəbiya caməu, ənga kalar sə wu
lagu,
45 Ba ja ɓəra sha, ja nda fa'ari
mambəl'yar paməpamə məɗəfə kəra
ndiya nyi ənga shishikur, ba nda
ma'yi a vu ja nda vuwa nggya. Ba ng-
gyabiya ndə kə nə yukuɗəu, a ndiya
nə tanggərma ənga ɗəmwa'yu. Abangə
nga nyi wu nda ɗa anə nji zaman
kau.”

Miya Yesu Ənga Zamə Nyi'yar (Markusu 3:31-35; Luka 8:19-21)

46 Tsu ja vər ndər əkkə'yi dlamir nji,
kəja mənyi ənga zamə nyi'yar shili a
biya ndu yiwu nda ndər anə nyi.
47 Kə vanyi ndə na anə nyi, “Kəja
məngau ənga zamə ngə'yar a biya ndu
yiwu nda ndər ənga gau.”
48 Kə ji shaɗəwa nyi anə ndə kau,
ji na, “Wa ngə maɗa, ənga wa ngə
zaməɗa'yara?”
49 Kə ji ca zəmbəlma nyi'yar ənga tsa
ja, ji na, “Kəja maɗa ənga zaməɗa'yar.
50 Ara kalar ndəra wu məl thlər ənga
səra dəɗa kəra a dəməlmə wu yiwu,
naja ngə zamə ɗa ənga kwamə ɗa ba
maɗa.”

13

Karapau Ar Kəra Ndər Sə Culi (Markusu 4:1-9; Luka 8:4-8)

1 Ar pəci ta Yesu biya sara wu ki, ji
biya nggya ar miya dəl.
2 Dlamir nji gangə kaɓau ba ndə
zəwari nyi, kəl ta ji nda gwu kwamb-
wal ji gwa nggya gya, ba dlamir nji
nggya nər nda a miya dəl.
3 Kə ji nar nda sə paməpamə lagu
karapau, ji na, “Vanyi ndər zəwa ma'yi
a gwar fa nyi, a gwa sə culi.
4 Ənggəra ja vər sə culi, kə alenyi
pənakər ar lagu. Kə 'yagə'yar shili ba
ndə sa səmku nda.
5 Kə alenyi pənakər ar vi cacathləu,
vira 'yi'yi a'yi gangə mai. Ba ndə tsau
aga zəməu, ara 'yi'yi kəra ar kəra nyi
a'yi tədəɓə mai.
6 Ama ənggəra pəci ɗa kwakwaɗə
gagaɗau, ba ndə titi'wa ba ndə ul ara
nggyilangə a'yi ara nda gagaɗə mai.
7 Kə alenyi təɗə a gyiwu pama
shikədî, ndə hə ənga nda, ba shikədî
kar nda ara pəli.
8 Alenyi culi tsu təɗə a gyiwu 'yi kəra
mənahəu, ndə hau, ba ndə puwa li
gangə gagaɗau, alenyi gharu gharu,
ənga alenyi kwakumunyi kwaku-
munyi ənga alenyi tsu makərkumunyi
makərkumunyi.
9 Ndəra ənga himi nggar sau, bəgə ja
nggari.”

Səra Karapau Nə Sə Culi Kə Cabiya (Markusu 4:10-12; Luka 8:9-10)

10 Kə zəmbəlma nə Yesu 'yar shili
ndə sa yiwa nyi, “Mi ngə ɗa gu ndər
anə nda ənga karapə'yar ka?”

11 Kə ji shaɗəwa nda, ji na, “Sənbiya
sə kəra ɗəɗəwa nə təlkur Hyal a nə hyir
nji, ama aˈyi anə nda mai.
12 Ndəra əngа sau nju cakəri nyi, aga
ja uya gangəu. Ama ndəra gəra əngа
sau, alaga kəra aˈyi ara ja kushu nju
ɓəra dləwuri.
13 Səra ɗa yu ndər anə nda əngа
karapau.
“Aga ndu tsamə ama nandə
wu tsambiya mai,
ndu səhimi ama nandə
wu nggari mai əngа nandə
wu nggabiya mai.
14 Lagu kə ngə ndər nabi Əshaya
nyabiya dzə ar kəra nda abər,
“ ‘Hyu nda dumwa
əngа ngga ama nahyi
wu nggabiya mai,
hyu nda tsamə ama nahyi
wu tsambiya mai.
15 Ara ɗəfuwa nji kə a ɗar ɓaɓalu,
himiya nda tsu wu nggar sə mai,
əngа ndə haɗiya liya nda,
ara nda sara lar sə əngа liya nda,
nda nggari əngа himiya nda,
əngа nda nggabiya əngа ɗəfuwa
nda,
nda sha shili əgya yau,
ya mbəɗana nda.’
16 Nahyi nər hyi, barka anə liya hyi
ara ndu lar sau, əngа himiya hyi ara
ndu nggar sau.
17 Yu nar hyi jiri, nabiˈyar gangəu əngа
nji cicau, a yiwur nda, nda lari səˈyar
kə hyu lar kau, ama nandə lari mai.
A yiwur nda, nda nggari səˈyar kə
hya vər nggar kau, ama nandə nggari
mai.
18 “Kəja səra karapə ar kəra ndər sə
culi kə cabiya:
19 Ma ndə nggar ndər nə təlkur Hyal
ama naji nggabiya mai, ba Shatan a
shili ja faˈabiya səra ji nggari kə sara
wu ɗəfuwa ja. Naja kə ngə cabiya culi
kəra pənakər ar lagu.
20 Kəra pənakər ar vi cacathlə ətsu,
naja ngə nju gəla əngа ndəra nggari
ndər Hyal, ba ji dləwuri aga zəmə əngа
huɗə pərtəu.
21 Ama ara naja aˈyi əngа nggyi-
langə mai, ba ji səkar nə pəci kushu.
Ənggəra ɓwaɓwatə shili anə nyi arya
ndər Hyal, ba ji sha a gyiwu yukuɗə
əngа kusa.
22 Culi kəra nji sənа wu pama
shikəɗi kə tsu, naja ngə nju gəla
əngа ndəra nggari ndər Hyal, ama kə
nggyabiya duniya əngа gal gənna kari
ndəra nyi ara hau, kəl ta ji ɗa gəra əngа
akkəri.
23 Culi kəra nji sənа ar ˈyiˈyi mənahə
kə tsu, naja nga nju gəla əngа ndəra
nggari ndər Hyal ba ji nggabiya. Ju
ɗa əngа akkəri, ju puwali, alenyi
gharu gharu, əngа alenyi kwaku-
munyi kwakumunyi əngа alenyi tsu
makərkumunyi makərkumunyi.”

Karapau Ar Kəra Hyanggili

24 Yesu ɓəra nar nda vanyi kara-
pau, ji na, “Kəja səra nja sən gəlabiya
təlkur Hyal əni, ənggər vanyi ndə kəra
thləkana culi mənahəu wu fa nyi.
25 Ama pəci kəra nju ghanyi, ba
dawa nyi shili ka sa thləkana hyang-
gili wu fa nyi a ndu pama uhi, ba ji
maˈyi sə nyi.
26 Ar pəci kəra uhi kəra nji thləkana
kə hau, ndə məliya kər, ba hyanggili
hyaˈari tsu.
27 “Mafa nyiˈyar shili ndə sa na anə
nyi, ‘Thlagər ki, aˈyi culi mənahə nga
gə thləkana wu fa ngə wa? Ya, lagu
mani ngə hyanggiliˈyar kə tsə ari ka?’
28 “Kə ji na anə nda, ‘Dawa ngə
məliya abangau.’ Kə mafaˈyar kə yiwa
nyi, ‘Ya, gu yiwu ˈya maˈyi ˈya gwa
kukucina nda ya?’
29 “Ama kə ji shaɗəwa nda, ‘Awau,
ara a vər kuci hyanggila nyi, ba hya
kucina daɓə əngа uhi.
30 Piyar nda mau nda hə gyapəu
kəl pəcir fwahəu. Ar pəci ta yu nar
nyi anə njir məl thlər. Tanggərma,
nda dzəguya əngа hyanggila nyiˈyar,
nja kaɓiya nja nggyina nda. Ba nja
dzəgwa gəmna uhi ba nja faˈana a su
tsamə.’ ”

Karapau Ar Kəra Culi Bəla (Markusu 4:30-32; Luka 13:18-19)

31 Yesu ɓəra nar nda vanyi karapau,
“Təlkur Hyal ənggər culi bəla nga nyi,

kəra vanyi ndə həri ji thləkana wu fa nyi.
32 Naja nga ndiya patər culi ənga kushu, ama ma ji hau, ba ja ndiya patəkura wu kəra wu masəmə ənga dəgaləu, ba 'yagə'yar a liya kir nda ar tsa nyi."

Karapau Ar Kəra Thləlamə (Luka 13:20-21)

33 Yesu ɓəra nar nda vanyi karapau, ji na, "Təlkur Hyal ənggər thləlamə nga nyi, kəra mala həri ji gwaɗəbiya əpou tasa'wu təkə sə makər əni, ba ja dzəgwa thləthlə gagaɗau."
34 Yesu nar nyi najaka ndər patə anə daɓər dlami lagu karapau. Sə a'yi ji nar nda zəmə gəra ənga karapə mai.
35 Lagu kə nga ji nyabiya səra nabi Əshaya nana abər,

"Yu nda pahəna miya,
yu ndər ənga karapau,
Yu nda cabiya nyi
anə nji səra ɗəɗəwa
mbar dzəgwar duniya
aga nda sənbiya."

Yesu Nar Nda Səra Hyanggili Wu Fa Uhi Aga Nyi

36 Kə Yesu piyari dlamir nji, ji ma'yi a vu huɗa ki. Zəmbəlma nyi'yar shili əgya ja ndə sa na anə nyi, "Nar 'ya səra hyanggili wu fa uhi kə aga nyi."
37 Kə ji shaɗəwa nda, ji na, "Ndəra thləkana culi mənahə naja ngə Zər Ndau.
38 Fa uhi kə ca ngə duniya, culi mənahə ca ngə wazha nə təlkur Hyal. Hyanggili kau, ca ngə wazha Shatan.
39 Dawa kəra thləkana hyanggili kau, naja ngə Shatan ənga kərnyi. Pəcir fwahəu ca ngə kuɗiyar duniya. Njir gəm uhi nanda ngə waladi'yar.
40 "Ənggər kəra nju tsəmiya jigwal nja nggyina, abangə nga nyi wu nda ɗa pəcir kuɗiyar duniya.
41 Zər Ndu nda səwa waladi nyi'yar aga nda fa'abiya kalar səra wu dla ənga bikau ənga njir məl sə ɗəmwa'yi sara wu təlkur nyi.
42 Nda dzəgwa vakuwa nda a gwu u'ur kətsa, a guna nda dzəgwa wau ənga ɗə hira nda.
43 Ar pəci ta ngə njir məl thlər kəra tsapə wu nda mbəl ənggər pəci wu təlkur dərnda. Njira ənga himi nə ng-gar sau, ta'yi nda nggari.

Bərba Kəra Dəɗəwa

44 "Təlkur Hyal ənggər bərba nga nyi kəra nji ɗəwana wu huɗa fa. Ta vanyi ndə nəri, ba ji ɓəra ɗəwana wayu. Ara ənggəra huɗa ji pida, ba ji ma'yi ji nda ɗəlna patər səra ara ja, ba ji dzəgwa ɗəlbiya fa nyi.
45 "Ətsu, təlkur Hyal ənggər ndər ɗəlna sə nga nyi kəra a vər gal handzəlkwa.
46 Ta ji thləwa kəra nju ɗəl ənga gənna gangəu, ba ji ma'yi ji nda ɗəlna patər səra ara ja, ba ji sa ɗəlbiya.

Karapau Ar Kəra Litagəu

47 "Ətsu wayu, təlkur Hyal ənggər litagə kəra nji fuwa a gwu dəl nga nyi kəra mbari culi kalfi paməpamə gangəu.
48 Ənggəra ji nyau ənga kalfi, kə njir təm həbiya a biya miya dəl. Kə ndə dzəgwa nggya gya ndə ɗəmbiya kalfi kəra mənahəu ndə puwa a gu bəngə, ba ndə dzəgwa pəna ɗəmwa'ya nyi.
49 Abangə nga nyi wu nda ɗa ar pəcir kuɗiyar duniya. Waladi'yar wu nda shili nda sa təkəbiya nji ɗəmwa'yi ənga nji tsapəu.
50 Ba nja dzəgwa vakuwa nda a gwu u'ur kətsa, a guna nda dzəgwa wau ənga ɗə hira nda.
51 "A nggabiyar hyi sə'yar kə patə ya?" Yesu yiwar nda.
"Angə," əngwar nda.
52 Kə ji na anə nda, "Agabangə kalar maləmə dlaɗə kəra nji highiɓər nyi sə ar kəra təlkur Hyal, ənggər thlagər ki nga ja kəra gwu umbwa nyi, ji gwa fa'abiya bərba mafəliyangə ənga bərba hahal a biya."

Nji Nggəl Ara Dləwu Yesu Wu Nazəratu (Markusu 6:1-6; Luka 4:16-30)

53 Ənggəra Yesu kuɗəna na
karapəˈyar kau, ba ji piyari vi ta.
54 Shilir Yesu wu məlmə nyi, ba ji
dzəguya highiɓə anə nji wu umbwa
daɓə dzə njir yahudiya. Ba ɗa sə
dədəgur anə nda, ndə na, “Əmani ngə
ndə kə uya sənbiya sə ka, ənga dənama
nə məl sə dədəgurˈyar ka?”
55 “Aˈyi zər ndər ta wu ta ngə
wa? Aˈyi mənyi nga nju ngga ənga
Maryamu ta wa? Aˈyi zamə nyiˈyar
ngə Yakubu ənga Yusufu ənga Simanu
ba ənga Yahuda wa?
56 Kwamə nyiˈyar aˈyi nda əkkəˈyi
mən ənggə wa? Ya, sara mani nga ji
uya patəkura səˈyar ka?”
57 Ba huɗa nda ndzə ənga ja. Ama
kə Yesu na anə nda, “Kəl wu məlmə
nyi, ənga wu pama nji nyi, ba wu ki
nyi nga nji gəra ha kəra nabi.”
58 Naji ɓəra məl sə dədəgur ˈyar
gangə wu pama nda mai, ara ghar
mbərsar nda.

14

Nji Thlana Kəra Yahwana Ndər Məl Baɓətizəma (Markusu 6:14-29; Luka 9:7-9)

1 Ar pəci kə ngə təl Hirudusu nggari
ndər ar kəra Yesu.
2 Kə ji na anə njir məl thlər
nyi, “Ndə kau, Yahwana ndər məl
Baɓətizəma ngau, a hyaˈari ja sara vir
tau, ca ngə səra ɗa ji uya dənama nə
məl sə dədəgurˈyar kau.”
3 Arya ɗəɗəməu Hirudusu mbari
Yahwana, ba ji mbiya nyi, kə ji fuwa
nyi wu fursəna arya Hirudiyasu,
mala zamə nyi Fəlipəu.
4 Ara ɗəɗəməu Yahwana wu na anə
Hirudusu abər a ɓəlnar ja dlaɗau ara
ji həri Hirudiyasu aga mala nyi.”
5 Hirudusu wu yiwu ja tsəya Yah-
wana, ama ju hivər ara nji, ara ndə
hər Yahwana ar viya nabi.
6 Ar pəcir mini nə ɗəngari pəcir ya nə
Hirudusu, ngə kwar Hirudiyasu fəl
anə nji, ba fəl kə pina huɗa Hirudusu
gagaɗau.
7 Arya kau, kə ji hər alkawal daɓə
ənga səm fəla, abər, ju nə nyi kalar səra
ji yiwa ara ja.
8 Kə mənyi nar nyi səra ja yiwa, kə ji
na, “Nə ɗa nji kəra Yahwana ndər məl
Baɓətizəma ar pəli.”
9 Kə sə kə ɓwanə nyi kər gagaɗau,
ama arya alkawal ənga səm fəla kəra
ji həri, ənga məthləpi nyiˈyar kəra aˈyi
ənga ja, naji wu yiwu ja kar nyi mai.
10 Kə ji səwa a vu fursəna aga nja
vuwa thlana kəra Yahwana.
11 Ji shili əni ar pəli, ji sa nə nyi anə
zər kwa nyi, kə ji nə nyi anə mənyi.
12 Kə zəmbəlma Yahwana ˈyar shili
ndə sa həri dza ja. Ba ndə nda haɗəna.
Kə ndə maˈyi ndə nda nar nyi anə
Yesu.

Yesu Səmənа Nji Dubu Təfu (Markusu 6:30-44; Luka 9:10-17; Yahwana 6:1-14)

13 Ənggəra Yesu nggari abangau, ba
ji hyaˈari ji gwu kwambwal. Kə ji
tərabiya a ndar vira nji aˈyi ari mai aga
ja nda nggya zhizhi nyi. Ama ənggəra
dlamir nji nggari abangau, ba ndə
hyaˈari sara wu məlmə paməpamə
ndə nu nyi ənga hi.
14 Ənggəra Yesu biya sara wu
kwambwal, ba ji lari dlamir nji
gangəu. Ənggau, ba ji təhuɗə əgya nda,
ba ji shiləgəbiya njira gəra ngga wu
pama nda.
15 Ənggəra wagə ɗa, kə zəmbəlma
nyiˈyar shili ara ja, ndə na, “Vi kə nji
aˈyi a gwa mai, ənga tsu vi a ɗar dləru.
Tətəlna nji kau, tara ba nda maˈyi a
ndu huɗa giwa kəra zəwar vi kə nda
ɗəlbiya sər səm anə kərnda, aga nda
səmku.”
16 Kə Yesu na anə nda, “Aˈyi mbari
kəl nda maˈyi mai, nə nda mə sə kəra
nda daɓaga sən səm.”
17 Kə ndə shaɗəwa nyi, ndə na, “Sə
aˈyi kəra tsaˈa ˈya nə nda mai, kəl ləgu
ɗəfə təfu ənga kalfi məthlə ngə aˈyi
wacu.”
18 Kə ji na, “Shila mə əni.”
19 Kə ji nar nyi anə nja nyi nda
nggya gya ar sar. Ji həri ləgu ɗəfə təfu
ənga kalfi məthla nyi, ba ji hyaˈanakər
a dəməlmau, kə ji usaku anə Hyal, ba ji
ɓəɓələwa nda. Kə ji dzəgwa nə nyi anə
zəmbəlma nyiˈyar, nanda tsu, kə ndə
təkəna nyi anə dlamir nji.

20 Patəkura nda səm ndə nyau. Kə
zəmbəlma nyi'yar tsəmiya tsəla kumo
apə məthlə ənga səra hiyau sara wu
miya nda.
21 Njira səm sə kau, shili zhizhir
nda nji dubu təfu ngau. Ama nji jiga
mathləkə'yi ənga wazha mai.

Yesu Ɓau A Dar Kəra 'Yimi (Markusu 6:45-52; Yahwana 6:15-21)

22 Ənggərna, kə Yesu fuwa zəmbəlma
nyi'yar a gwu kwambwal aga nda
tərabiya wu mwa nyi a biyar ya dəl.
Naja nə nyi, kə ji ta'yi wu yukuɗə aga
ja səwa dlamir nju lagu.
23 Ayukuɗa ji səwa dlamir nji ndə
ma'yi, ba ji ma'yi sə nyi a dar kəra
mau aga da ndər ənga Hyal. Ənggəra
wagə ɗa, tsu ja a dar kəra mə zhizhi
nyi.
24 Ar pəci kau, kwambwal a gwar
hada dəl nga nyi, kəja dləgwamər 'yimi
wu tsatsa nyi ənga yambaɗə wu ka nyi
ara ɓau.
25 Ənggər saka makər nə vu'yi, kəja
Yesu a vər ɓau, a ndəgya nda a dar kəra
'yimi.
26 Ənggəra zəmbəlma nyi'yar lari nyi
a vər ɓə a dar kəra 'yimi, ba hivər
mbar nda gagaɗau. "Dəgur ngə canə
mən kər," əngwar nda, ba ndə mbar
wau ara hivər.
27 Ama ənggərna kə Yesu nar nda,
"Hya sara ɓukər anə kərhyi mai! Nayi
ngau. Hya sara hivər mai."
28 Əngwar Biturusu anə nyi,
"Thlagəu, ma nagə ngau, nar ɗa ya
ndara gau, a dar kəra 'yimi kau."
29 "A ndau," əngwar Yesu. Kə Bitu-
rusu biya sara wu kwambwal, ji
mbar ɓə a ndəgya Yesu.
30 Ama ta ji lari yambaɗə a vər sə
ənga dənama, ba hivər mbari nyi, ba
ji mbar gya cau. Kə ji wau, ju na,
"Thlagəu, mbəɗana ɗa!"
31 Aga zəmə kə Yesu hari nyi tsi,
ba ji mbari nyi. Əngwar ja, "Nagə
ndə tətəwa mbərsa, mi ngə ɗa gə təkə
kəra?"
32 Ənggəra ndə gwu kwambwala
nyi, kə yambaɗə kə ta'yau.
33 Kə njira gwu kwambwal dləvə
Yesu, ndu na, "Ənga jiri nagə Zər Hyal
ngau."
34 Ayukuɗa ndə tərabiya a biyar ya
dəl, ba ndə gya wu məlmə Janisaratu.
35 Ta njir məlma nyi tsaməri abər
Yesu ngau, ba ndə səwa nja nar nyi
anə njir 'yi'ya nyi patəu, aga nda shili
ənga njira gəra ngga anə nyi.
36 Ndə sa kədi nyi aga nji gəra ngga
nda tsəkwari alaga miya cira ləgutə
nyi. Patəkura njira tsəkwar nyi, ba ndə
ɗa jaməu.

15

Kəbəkwatəu Nə Njira Nggurəm (Markusu 7:1-13)

1 Kə alenyi njir Farisi ənga maləm
'yar nə dlaɗau, shili əgya Yesu sara wu
Urshalima ndə sa yiwa nyi,
2 "Mi ngə ɗa zəmbəlma ngə'yar wu
ɓəla kəbəkwatəu nə njira nggurəm nə
məlmə maya? Nandə wu ci tsi divira
nda səm sər səm mai."
3 Kə Yesu shaɗəwa nda, ji na, "Mi
ngə ɗa hyu ɓəlna səra Hyal na nja
ɓəlari, aga hya ɓəlari səra əjir hyu na?
4 Ara Hyal nana wu ndər nyi,
'Ga gənggər nyi səli anə dəngau ənga
məngau.' Ənga tsu, 'Ma ndəra nggəliya
dənyi ənga mənyi kəl nja tsəya nyi.'
5 Ama hyu highiɓau, abər, ndu sən
na anə dənyi ənga mənyi, 'Kalar dləwa
dzə kəra hya kyaga uya ara yau, a nə
nyir yau anə Hyal,'
6 naja a'yi a sən 'gənggər nyi səli anə
dənyi' ətsu mai. Agabangau, ba hyi
məliya ndər Hyal ɗa sə kurthləu lagur
sər cijir hyi.
7 Nahyi nji batal! Jiri nga nyi
ənggəra nabi Əshaya nana ndər ar kəra
hyi abər,
8 " 'Nji kə ndu gənggər ɗa səli
ənga miya nda wacu,
ama ɗəfuwa nda
a ma'yiri naɗə ara yau.
9 Ndu dləvə ɗa ar cicir miya nda,
ndu highiɓə lagu dlaɗə
kəra ndə ngə məliya, abər ca ngə
ndər Hyal.' "
10 Kə Yesu ngga dlamir nji a shili
wu dzə nyi, ji na anə nda, "Siya ɗa

mə himi patə hyi, aga hya nggabiya sə kau.
11 Sər səm kəra ndu fuwa a gwu miya ja a sən məliya ndə ‘dedeɓə’ wu mwar Hyal mai, ama səra biya sara wu ndə ngu məliya ndə ‘dedeɓə’ wu mwar Hyal.”
12 Kə zəmbəlmaˈyar shili ara ja ndə sa yiwa nyi, “A səni gə abər huɗa njir Farisi ndzəndzə nga nyi ənga gau, ənggəra ndə nggar ndər kə ya?”
13 Kə Yesu shaɗəwa, ji na, “Kalar sə thləthləka kəra aˈyi dəɗa kəra a dəməlmə ngə thləkana mai, ba nja kucina.
14 Piyari nda mau. Nanda ənggər nji ləfə ngau a vər təɗəmwa anə alenyi nji ləfau. Patəkura nda, ndu pəpau a gu kaˈu.”
15 Kə Biturusu na anə nyi, “Nar ˈya səra karapə kə cabiya.”
16 Kə Yesu na, “Kar ya, tsu hyi dza ya?”
17 “Aˈyi hyu səni abər səra gwu miya ndau wu tərabiya a gyiwu ta ja, ba ja dzəgwa tərabiya a biya wa?
18 Ama səra biya wu miya ndau, sara wu ɗəfuwa ja nga nyi wu biya. Ca ngu məliya ndə ‘dedeɓəu.’
19 Ara sara wu ɗəfuwa ndə ngə ɗənga ɗəmwaˈyi wu shili, sə ənggər tsa ndau ənga səsukur ənga həl ənga sakida nə fati ənga ndza thləmər ndau.
20 Səˈyar kə ngu məliya ndə ja ɗa ‘gəra cicau,’ ama səm sər səm gəra ənga tsi cicau a sən məliya ndə ja ɗa ‘gəra cici’ mai.”

Mbərsa Nə Vanyi Mala (Markusu 7:24-30)

21 Kə Yesu piyari vi ta, ba ji maˈyi a vu ˈyiˈyir Taya ənga Sidonu.
22 A vuna kə mala kəra aˈyi mala njir Yahudiya mai shili ara ja, ji na, “Thlagəu, Zər Dawuda, təhuɗə əgya yau. Kəja mambəl ɗəmwaˈyi a vər lə ɓwaɓwatə gagaɗə anə kwa ɗa.”
23 Ama sə aˈyi kəra Yesu shaɗəwa nyi mai. Kə zəmbəlma nyiˈyar shili ara ja ndə kədi nyi, ndə na, “Kədləna nyi ja maˈyi, ara kə ju nu mən ju ɓwanə mən kər kau.”
24 Kə ji shaɗəwa, ji na, “Hyal səwa ɗa a shili anə njir Izirayila kəra ənggər təmahə sasa wacu.”
25 Ama kə mala kə shili, ji sa ɓəliya undi wu mwa nyi, ji na, “Thlagəu, dləwar ɗa.”
26 Kə ji shaɗəwa, ji na, “Aˈyi ɗa tsaˈa nja həri sər səm wazha nja vakana nyi anə hyaˈyar mai.”
27 Kə ji na, “Jiri nga nyi Thlagəu, ama alaga abangau, hyaˈyar ndu səm səra pəpənakər sara wu miya wazha ma nda vər səm sau.”
28 Kə Yesu shaɗəwa, ji na, “Mala, dəgal gagaɗə ngə mbərsa ngau. Bəgə səra gu yiwu, ja ɗa.” Abangau, kə kwa ta ɗa jamə ar pəci ta.

Yesu Shiləgəbiya Nji Gangəu

29 Sarar vi ta, kə Yesu maˈyi lagu dəl Galili. Kə ji maˈyi a dar kəra mau, kə ji da nggya gya.
30 Dlamir nji gangə shili əgya ja, ndu shili ənga nji paməpamə gangə kəra gəra ngga. Nanda ngə, nji təsəkənəu, ənga nji ləfau, ənga nji kukurɓəu, ənga njir məga, ənga njir shiləgə paməpamə gangəu, ba ndə sa pina nda əgya hiya Yesu. Kə Yesu shiləgəbiya nda.
31 Kə sə kə ɗa sə dədəgur anə nji, ənggəra ndə nggar njir məga a vər ndər ənga ndə lari nji kukurɓə ɗa jamə ənga nji təsəkənə a vər ɓau ba nji ləfau wu lar sau. Kə patəkura nda dləvə Hyal nə njir Izirayila.

Yesu Səmənа Nji Dubu Foɗəu (Markusu 8:1-10)

32 Kə Yesu nggari zəmbəlma nyiˈyar a shili ara ja, kə ji na anə nda, “Yi wu təhuɗə əgya nji kau, ara əshina pida makər nga nda ənga yau, nandə səm sə mai. Nayi wu yiwu ya səwa nda, nda maˈyi ənga wuɓə mai, nda sara nda shavər ar lagu.”
33 Kə zəmbəlma nyiˈyar shaɗəwa, ndə na, “Əmani nga mən wu nda uya sər səmənа dlami kə ar tagə ka?”
34 “Ləgu ɗəfə yiɗawa nga ara hya?” Yesu yiwa nda. Kə ndə shaɗəwa nyi, “Ləgu ɗəfə məɗəfə ənga kalfi yiɗəɗə yiɗawu.”

35 Kə ji nar nyi anə dlamir nji, nda
nggya a gyiwu 'yi.
36 Kə ji həri ləgu ɗəfə məɗəfə ənga
kalfiya nyi. Ayukuɗa ji usaku Hyal, kə
ji ɓəɓələwa, ba ji nə nyi anə zəmbəlma
nyi'yar. Nanda tsu, ba ndə tətəkəna
nyi anə nji.
37 Patə nda ngə səm, ndə nyau.
Ayukuɗa nyi zəmbəlma nyi'yar
tsəmiya tsəla nyinyi məɗəfau ənga səra
hiyau sara wu miya nda.
38 Njira nji səməna ca ngə shili
zhizhir nda nji dubu foɗəu, nji jiga
mathləkə'yi ənga wazha mai.
39 Ayukuɗa Yesu səwa dlamir nji
nda ma'yi, kə ji gwu kwambwal, ba ji
ma'yi a vu 'yi'yir Magadanu.

16

Gal Mətsamə (Markusu 8:11-13; Luka 12:54-56)

1 Kə njir Farisi ənga njir Sadusi shili
əgya Yesu, aga nda sa dzəbiya nyi.
Kə ndə na anə nyi, aga ja canə nda
mətsamə sə dədəgur sara dəməlmau,
kəra wu cabiya abər sara ara Hyal nga
ja.
2 Kə ji shaɗəwa nda, ji na, "Ma wagə
ɗa, ba hyi lari ndəla məlmə a ɗar
dəzəu, ba hya na, 'Vi wu sa ɗa jamə
əzəgəu.'
3 Ma mudlə tsu, ma hyi lari
ndəla məlmə dəzəu ənga zəgutu, ba
hya na, 'Əshina nə nyi nju nda
təɗə par.' Nahyi, hyu sən təkəbiya
paməpaməkura dlama, ama nahyi wu
sən təkəbiya paməpaməkura sə dədəgur
kəra wu ɗarkər kabangəkə mai.
4 Njir nggyabiya kabangəkə nji
ɗəmwa'yu, njira gəra nu Hyal wu yiwu
nda lari sə dədəgur. Ama sə dədəgur
a'yi nju nda ca anə nda mai, kəl nə
nabi Yunana." Kə Yesu piyari nda ba
ji ma'yi.

Thləlamə Nə Njir Farisi Ənga Njir Sadusi (Markusu 8:14-21)

5 Ənggəra zəmbəlma nyi'yar tərabiya
a biyar ya dəl, ba ndə ɗəngari nandə
həri macikəl mai.
6 Kə Yesu na anə nda, "Hya
hangəkal, ənga hya tsamə ar kəra
thləlamə nə njir Farisi ənga njir
Sadusi."
7 Kə ndə thla wu pama nda, ndə na,
"Ji na abangau, ara kə mən gəra həri
macikəl kə ngau."
8 Ta Yesu sənbiya səra ndu thla, kə ji
na anə nda, "Nahyi njira ənga mbərsa
kukushu, mi ngə ɗa hyu ndər wu
pama hyi abər ara kə hyi gəra həri
macikəl kə nga?
9 Ba'anə kabangəkə nahyi nggabiya
mai ya? A far hyi ənggəra yi səməna
nji dubu təfu ənga ləgu ɗəfə təfu ta ya?
Ətsu a far hyi tara tsəla yiɗau nga hyi
nyana ənga səra hiyau wu miya nji ta
ya?
10 Əndəga a far hyi ənggəra yi səməna
nji dubu foɗə ənga ləgu ɗəfə məɗəfə
ənga tara tsəla yiɗau nga hyi nyana
ənga səra hiyau wu miya nji ta ya?
11 Mi ngə ɗa nahyi nggabiya abər
a'yi ar kəra macikəl nga ya vər ndər
maya? Ama yi na anə hyi aga hya
hangəkal ənga thləlamə nə njir Farisi
ənga njir Sadusi."
12 Kə ndə nggabiya abər naja a'yi a
vər ndər anə nda, aga nda hangəkal
ənga thləlamə nə ta macikəl mai, ama
ar kəra highiɓə nə njir Farisi ənga njir
Sadusi.

Biturusu Nana Abər Yesu Ngə Kərsiti (Markusu 8:27-30; Luka 9:18-21)

13 Ar pəci kəra Yesu shili wu 'yi'yir
Kayisariya Fəlipi, kə ji yiwa zəmbəlma
nyi'yar, ji na, "Wa nga nju na ənga ya,
nayi Zər Nda?"
14 Kə ndə shaɗəwa nyi, "Alenyi nju
na Yahwana ndər məl Baɓətizəma,
ənga alenyi nji Iliya, ənga alenyi
nji tsu Irimiya ənga zəmə wu pama
nabi'yar."
15 "Ama kar nahyi tsu, wa nga hyu
na nga ya?" ji yiwa nda.
16 Kə Simanu Biturusu shaɗəwa, ji
na, "Nagə ngə Kərsiti, Zər Hyal kəra
ənga pi."
17 Kə Yesu na anə nyi, "Ndər barka
nga gau, Simanu zər Yunana, arya

a'yi ndə ngə cabiya ngə sə kə mai, ama Dəɗa kəra a dəməlmau.
18 Yu na anə ngau, nagə Biturusu tsəka ngau, ar kəra tsəka kə nga yu hər daɓə dzə njir nu ɗa, daɓə njira səra ənga dənama nə tau, a'yi a sən səm təlkur ar kəra nda mai.
19 Yu nə ngə sər pahə miya ki nə təlkur Hyal. Ətsu kalar səra gə mbiya wu duniya mbamba nga nyi a dəməlmau, ənga kalar səra gə pəlna wu duniya pəpəl nga nyi a dəməlmə ətsu."
20 Kə Yesu təɗar himiya zəmbəlma nyi'yar abər nda sara na sə kə anə kalar ndə abər naja ngə Kərsiti mai.

Yesu Nana Ənggəra Ji Wu Nda Tau (Markusu 8:31; 9:1; Luka 9:22-27)

21 Mbari ar pəci kə ngə Yesu dzəguya na anə zəmbəlma nyi'yar, abər kəl ji ma'yi a vu Urshalima. A vuna ju vuwa lar ɓwaɓwatə paməpaməu. Nji nggunggurəm nə məlmau, ənga pubu dədəgal 'yar, ənga maləmə dlaɗə'yar wu nda piyari nyi, ba nda tsəya nyi, ama ayukuɗa pida makəru, ba ja hya'ari ənga pi.
22 Kə Biturusu hər nyi a ndar batiti, ji nda kughiya nyi, ji na, "Wu ɗa mai Thlagəu, Hyal a tsana sə ənggər kə a ɗa ənga gau."
23 Ama kə Yesu shabiya dzau, ji na anə Biturusu, "Təkə ənga yau, Shatan! A ɗar gə sər thlə hi anə ɗa, ara ɗənga ngau ənggər nə nji nga nyi, a'yi nə Hyal mai."
24 Kə Yesu nar nyi anə zəmbəlma nyi'yar, "Kalar ndəra wu yiwu ja nu ɗa, kəl ja piyari yiwu kərnyi, ba ja həri wu dladlakə nyi, ba ja nu ɗa.
25 Ara kalar ndəra wu yiwu piya ja, ju nda tini. Ndəra gəra yiwu piya ja arya yau, ju nda uya.
26 Mi ngə akkəri kəra ndu uya ma nji nə nyi duniya patəu, ba ja tini piya ja? Əndəga mi ngə ndə a sən ləri ar viya piya ja?
27 Arya nayi Zər Ndau, wu nda shili wu kadakadarkur nə Dəɗa ənga waladi ɗa'yar. Yu sa məliya nyi numa anə patər njir duniya ar lagu kəra ndə məl thlərər nda ari.
28 Yu nar hyi jirkura nyi, alenyi nji a'yi ənggau tata'yu, nandu nda tə mai, kəl ndə lar Zər Ndau wu shili wu təlkur nyi."

17

Bəla Dzə Nə Yesu (Markusu 9:2-13; Luka 9:28-36)

1 Ayukuɗa pida kwa, kə Yesu həri Biturusu ənga Yakubu ənga Yahwana zaməya Yakubu ba ji hər nda a ndar kəra vanyi mau kəra dzəgaməu, nanda zhizhir nda.
2 A ndəna, kə dza ja bəlana dzə wu mwar nda. Bama ja wu mbəl ənggər pəci ənga ləgutə nyi ɗa pərtə pwahəu.
3 Kukuthlə kə nabi Iliya ənga nabi Musa shili nda vər ndər ənga Yesu.
4 Biturusu na anə Yesu, "Thlagəu, shilir mən ənggə kau, a ɗar mənahəu. Ma gu yiwu, ya sən məliya kwapatə makər ənggau, pathlə anə ngau, pathlə anə Musa ənga pathlə anə Iliya."
5 Ma tsu ja vər ndər, kə mbəmbəl sara du dlama sa haɗiya nda, kə nji nggari ɗahəu sara du dlama wu na, "Naja kau, Zər Ɗa ngau, yu yiwu nyi; huɗa yi pipida ənga ja gagaɗau. Hya səya nyi himi!"
6 Ənggəra zəmbəlma nyi'yar nggari abangau, ba hivər mbar nda, kə ndə uzhiya bama nda a gyiwu 'yi.
7 Ama kə Yesu shili ji sa tsəkwar nda, ji na "Hya'ara mau. A sara hya hivər mai."
8 Ənggəra ndə hya'anakər, nandə ɓəra lar ndə mai kəl Yesu zhizhi nyi.
9 Ənggəra nda vər shida sara dar ma nyi, Yesu kughiya nda, ji na, "A sara hya na anə kalar ndə sə kə hyi lar kə mai, kəl ma Zər Ndə hya'ari sara vir tau."
10 Kə zəmbəlma nyi'yar yiwa nyi, ndə na, "Ya ara mi ngə maləmə dlaɗə'yar na abər kəl Iliya ɓəra shili tanggərma ka?"
11 Yesu shaɗəwa, ji na, "Pakatə Iliya wu shili, ju sa fuwa sə patə wu lagu.
12 Ama, yu nar hyi, abər, Iliya a shiliri tsu kaɗəu, ama nandə tsamə ri nyi mai, kəl ta ndə məliya nyi səra ndu

yiwu. Abangə tsu ngə Zər Ndau, wu nda lari ɓwaɓwatə wu tsa nda.”
13 Kə zəmbəlma nyi'yar nggabiya abər ja vər ndər anə nda ar kəra Yahwana ndər məl Baɓətizəma.

Yesu Shiləgəbiya Zər Kəra Ənga Mambəl Ɗəmwa'yu (Markusu 9:14-29; Luka 9:37-43a)

14 Ənggəra ndə shili əgya daɓər dlami, ba vanyi ndə shili ara Yesu, kə ji sa uzhau wu mwa nyi, ji na,
15 “Thlagəu, təhuɗə əgya zər ɗa kau. Sə tsatsa ngə wu tsa nyi, ənga tsu ju lar ɓwaɓwatə gagaɗau. Aga gangə nga ju təɗə a gwu u'u, ənga tsu a gwu 'yimi.
16 Yi shili ənga ja anə zəmbəlma ngə'yar, ama nandə sən shiləgəbiya nyi mai.”
17 Yesu shaɗəwa nda, ji na, “Nahyi nji kabangəkau, nji gəra mbərsa, nji ɗəmwa 'yu, ba'anuwa nga ya nggya ənga hya? Ba'anuwa nga ya səsu hya? Shila mau ənga zəra nyi anə ɗa.”
18 Kə Yesu kughiya mambəl ɗəmwa 'ya nyi, ba ji biya sara wu dza zəra nyi. Ənggərna ba zəra nyi ɗa jaməu.
19 Kə zəmbəlma nə Yesu 'yar shila anə nyi ar ɗəwa ndə sa yiwa nyi, “Mi ngə ɗa 'yi təwa ara kədləbiya mambəl ɗəmwa'yi ka?”
20 Kə Yesu shaɗəwa nda, “Arya mbərsar hyi kushu nga nyi. Ənga jiri yu na anə hyi, ma mbərsar hyi a'yi ənggər culi bəla, culi kəra ndiya ənga kushu wu culi patəu, hyu sən na anə mə kau, ‘Hya'ari ənggau ga ma'yi a ndəna,’ ətsu ba ja hya'ari, ba ja ma'yi. Agabangau, sər kar hyi kər a'yi mai.”
21 [Culi sə'yar kə a'yi wu biya abangə mai, kəl ənga kədi Hyal ba ənga hə zəmətsini.]
22 Ənggəra zəmbəlma nyi'yar shili ar vi zəmə wu 'yi'yir Galili, kə ji na anə nda, “Nji wu nda lər Zər Ndau a gwu tsa dawa nyi'yar,
23 ba nda tsəya nyi. Ar pəci makərkura nyi ba ja hya'ari ənga pi.” Ba sə kə fuwa zəmbəlma nyi'yar wu ɗənga sə gagaɗau.

Ki Budə Nə Ki Hyal

24 Ənggəra Yesu ənga zəmbəlma nyi'yar shili wu məlmə Kafarnahumu, njir tsəm budə nə umbwa Hyal thləwa Biturusu, kə ndə na anə nyi, “Maləmər hyi a'yi ju ki budə nə umbwa Hyal wa?”
25 “Angə, wu ki ja,” əngwar ja.
Ənggəra Biturusu shili wu ki, Yesu ngə dzəguya ndər anə nyi tanggərma, ji na. “Simanu, mi nga gwu ɗənga? Sara ara wa ngə təl 'yar nə duniya wu dləwu buda, sara ara wazhar nda əndəga sara ara alenyi nji ya?”
26 “Sara ara alenyi nji,” əngwar Biturusu. “Ma abangau, wazhar nda wu ki mai,” Yesu shaɗəwa nyi.
27 “Ama a sara məna ndzana ɗəfuwa nda, ma'yi a gwu dəl ga gwa sə dlir, ba ga pahəna miya kalfi kəra gə mbar tanggərma, gu uya gənna kəra daɓaga kina budə ngau ənga nəɗa.”

18

Wa Nga Ndiya Ənga Dəgala? (Markusu 9:33-37; Luka 9:46-48)

1 Ar pəci ta ngə zəmbəlma nyi'yar shili əgya ja ndə sa yiwa nyi, “Wa nga ndiya ənga dəgal wu təlkur Hyala?”
2 Kə Yesu nggar vanyi zər kushu, kə ji sa ta'yina nyi wu mwar nji patəu.
3 Kə ji na anə nda, “Yu nar hyi jirkura nyi, kəl hyi shabiya ɗəfuwa hyi, hya ɗa ənggər wazha yiɗəɗəu, nahyi wu sən uya gwu təlkur Hyal mai.
4 Ama kalar ndəra həya kəra ja, ji shabiya kərnyi ənggər zər kushu kau, naja nga ndiya ənga dəgal wu təlkur Hyal.
5 “Kalar ndəra dləwuri zər kushu ənggər kə wu thləmə ɗa, nayi nga ji dləwuri.
6 Ama tsu, kalar ndəra məliya pathləu wu pama wazha yiɗəɗə kau, kəra hənggəri ənga yau ja thlər hi, wu ndiya anə ndə kə nja mbiya bəra ar fəlanga ja, ba nja vakuwa nyi a gwar dəl dəgal kəra dzəgaməu aga ja gya cau.
7 “Sər təhuɗə anə duniya ara ju məliya nja thlə hi! Sər thlə hi'yar kə a

ɗari kəl nda shili, ama sər təhuɗə anə njira sə'yar kə wu shili lagur nda.
8 Ma tsa gau əndəga hiya gə ngu fuwa ngə ga məliya bikau, kuji ga thlana ba ga vakana nyi naɗəu. Wu ndiya anə ngə ga uya pi gəra kuɗau ənga hi əndəga tsi papathləu a mwara nja vakuwa ngə a gwu u'ur kətsa gəra kuɗau ənga tsi ba hiya gə gyapəu.
9 Ma tsu liya gu fuwa ngu bikau, təkuɗəbiya ga vakana. A ndiya ənga mənahəu anə ngau ga uya pi gəra kuɗau ənga li zəməu, a ndiya nja vakuwa ngau a gwu u'ur kətsa ənga li məthləu.

Karapau Ar Kəra Təmahəu Sasa (Luka 15:3-7)

10 "Hya hangəkal hya sara diɗa alaga pathləu wu pama wazha yiɗəɗə kau. Ara yu nar hyi abər waladir nda 'yar wu nggya cumu wu mwar Dəɗa kəra a dəməlmau.
11 [Arya Zər Ndə shili aga sa mbəɗa nji sasa.]
12 "Mi ngə ɗəngar hyi ar kəra ndər ka? Ma ndə ənga təmahə gharu, kə zəma nyi sanakər, a'yi ju piyari ədləkumunyi apə ədlə kau, a gwar tagəu, ba ja ma'yi a nda gal pathlə kəra sa kə wa?
13 Maja nər nyi ri, jiri nga yu na anə hyi, ju nyabiya dzə ənga caguli arya pathla təmahə kəra ji nər kə a ndiya ədləkumunyi apə ədlə ta gəra sa ta.
14 Abangə nga nyi tsu, dər hyi kəra a dəməlmau a'yi wu yiwu pathlə wu pama wazha yiɗəɗə kə a sanakər mai.

Zamə Kəra Məliya Ngə Bikau (Luka 17:3)

15 "Ma zamə ngə məliya ngə bikau, ma'yi ga nda thləwa nyi zhizhi nyi ba ga nar nyi bikə kəra ji məliya wu pama hyi məthlə hyi. Ma ji səya ngə himi, a shabiya nyir gau.
16 Ama ma naji səya ngə himi mai, nggari ndə pathlə alaga nji məthlə ba hya ɓəra nda thləwa nyi. Aga səra gu na, nji məthlə alaga nji makəru wu hənggəri əni.
17 Ma ji nggəl ara səhimi nda tsu, ba hya hər nyi a ndəgya daɓə dzə njir nu. Ma naja a'yi səhimi nda tsu mai, ba hya həri nyi ar viya ndəra gəra səni Hyal alaga ndər bikə ndəra gəra tubi.
18 "Jiri nga yu na anə hyi, kalar səra hyi mbiya wu duniya mbamba nga nyi a dəməlmau. Kalar səra gə mbiya wu duniya mbamba nga nyi a dəməlmau, ənga kalar səra gə pəlna wu duniya pəpəl nga nyi a dəməlmə ətsu.
19 "Yu ɓəra na anə hyi, kalar səra nji məthlə alaga nji makər hənggəri ndu kədiyau wu duniya, dəɗa kəra a dəməlmau wu nda məliya nda.
20 Ənga hya səni abər kalar vira nji məthlə alaga makər kaɓə ari wu thləmə ɗa, a'yi yu pama nda."

Karapau Ar Kəra Mafa Kəra Gəra Ənga Təhuɗəu

21 Kə Biturusu shili ji sa yiwa Yesu, "Thlagəu, aga yiɗawu nga ya kyaga təfəbiya zamə ɗa ma ji ndzana ɗa huɗa ya? A ɗa aga məɗəfə ya?"
22 Əngwar Yesu, "Awau, a'yi aga məɗəfə mai, ama məɗəfə məɗəfau, ar vi məɗəfəkumunyi.
23 "Agabangau, nju gəlabiya təlkur Hyal ənga vanyi təl kəra ngga mafa nyi'yar kəra ənga gənna nyi patə wu tsa nda aga nda nar nyi səra wu tsa nda patəu.
24 Ənggəra nja vər lə anə nyi səra ɓau, kə nji shili ənga vanyi ndə kəra ənga məl gangə kəra ji gəra sən kina wu nggyabiya nyi.
25 Ta ji təwa ara kina gənna nyi, kə təl kə səwa aga nja ɗəlna sə nyi patəu, əkkə'yi mala nyi ba wazha nyi aga ja kina məla nyi əni.
26 "Kə mafa kə uzhau wu mwar təl kau, ju kədi nyi, 'Usi Alvari, təhuɗə əgya yau, yu kina ngə patəu.'
27 Kə təl kə təhuɗə əgya ja, ba ji təfəbiya nyi məl kəra ju nu nyi patə ba ji ma'yi.
28 "Ta ji biya sara wu mwar təl ta, ba ji thləwa kuvwa nyi mafa kəra ju nu nyi məl nə gənna kushu. Ji mbar nyi əgya fəlangə nga ja, ji na, 'Kina ɗa məl ɗa kabangəkau.'

29 “Kə kuvwa nyi mafa kə ɓəliya
undi ju kədi nyi, ‘Təhuɗə əgya yau, yu
kina ngə məl ngə patəu.’
30 “Ama kə ndə kə nggəl ara nggar
kədi nyi, kəl ta ji fuwa nyi wu fursəna
kəl ma ji kina nyi məl nyi patəu.
31 Ta alenyi mafa'yar nggari aban-
gau, ba huɗa nda ndzə gagaɗau. Kə
ndə ma'yi ka nda nar nyi anə təl ta,
səra ɗarkər patəu.
32 “Kə təl kə nggar mafa nyi, ji na
‘Nagə mafa shishi,’ ‘Yi təfəbiya ngə
məl kəra wu dza gə patəu, arya gə kədi
ɗa aga ya təfəbiya ngau.
33 A'yi ɗa tsa'a ga təhuɗə əgya mafa
kuvwa ngə wa, ənggər kəra yi təhuɗə
əgya gə ta wa?’
34 Kə sə kə ndzana huɗa təl kə
gagaɗau, kə ji səwa nja fuwa nyi a gwu
fursəna aga nja nə nyi ɓwaɓwatəu, kəl
ma ji kina gənna kəra ju nu nyi patəu.
35 “Abangə tsu ngə dəɗa kəra a
dəməlmau wu nda məl anə kalar
ndəra wu pama hyi ma hyi gəra
təfəbiya zamər hyi ənga kwamər hyi
sara wu ɗəfuwa hyi.”

19

Yiwa Sau Ar Kəra Təkə Mala Ənga Sal (Markusu 10:1-12)

1 Yesu kuɗəna ndər kau, kə ji piyari
Galili, ba ji ma'yi a ndu 'yi'yi Yahudi
kəra a biyar ya dəl Urdənu.
2 Dlamir nji gangə nu nyi, ba ji
shiləgəbiya njira ənga shilgə a ndəna.
3 Ənggau, kə alenyi njir Farisi shili
aga nda sa dzəbiya Yesu, ndə yiwa nyi,
ndə na, “Dlaɗə Musa na, abər a ɗar
tsa'a anə ndə ja təkəbiya dzə ənga mala
nyi ya?”
4 Kə Yesu shaɗəwa nda, ji na, “A'yi
hyi saya jigana wa, abər tanggərma
Hyal kəra məliya nda, ‘Ji məliya nda sal
ənga mala’ wa?
5 Kə ji ɓəra na, abər ‘Arya abangau,
ndə sal wu piyari dənyi ənga mənyi,
nda ɗa sə zəmə ənga mala nyi, nanda
məthlə ndu ɗa ar viya ndə zəməu.’
6 Tsu nda a'yi nji paməpamə məthlə
mai, ama kumər dzə zəməu. Aga-
bangə səra Hyal mbiya ndə a sara
pəlna mai.”
7 Kə ndə na anə nyi, “Mi ngə ɗa
Musa nana a gu ləkakaɗə nyi, abər,
a ɗar tsa'a sal ja nə nyi ləkakaɗə nə
sakida kədlau anə mala 'ya?”
8 Kə Yesu shaɗəwa nda, “Ara
ɓaɓalkura ɗəfuwa hyi ngə Musa səya
hyi lagu, ama a'yi abangə ngə Hyal
məliya tanggərma mai.
9 Yu na anə hyi, kalar ndəra kədləna
mala nyi, ma a'yi ji mbari nyi a vər
dlənga sal mai, kə ji ɓəra həri vanyi
mala, a ɗar ja ndə səsu.”
10 Kə zəmbəlma nyi'yar na, anə nyi,
“Ma abangə nga nyi wu pama sal ənga
mala Thlagəu, kuji kə ndə a nggya
gəra hə mala.”
11 Kə Yesu shaɗəwa nda, ji na, “A'yi
patər nji ngu sən hənggəri ənga culi
ndər kə mai, kəl njira Hyal dləwar
nda.
12 Arya alenyi nji ɗa məci'u sal ara
nji yabiya nda abangau. Ama alenyi
nji tsu, nji ngə məliya nda ndə ɗa məci
'u sal. Ənga alenyi nji tsu ngə məliya
kərnda məci'u sal arya ndu yiwu təlkur
Hyal kəra wu ɗəfuwa nda. Kalar ndəra
wu sən mbar najaka highiɓau, bəgə ja
dləwuri.”

Yesu Fənggər Nyi Barka Anə Wazha (Markusu 10:13-16; Luka 18:15-17)

13 Kə nji shili ənga wazha yiɗəɗə anə
Yesu aga ja sa fər tsa ja ar nda ənga ja
kədi Hyal anə nda. Ama kə zəmbəlma
nyi'yar kughiya njira dla ənga wazha
kau.
14 Ama kə Yesu nar nda, “Hya piyari
wazha yiɗəɗə nda shili əgya yau, hya
sara ka nda mai, ara təlkur Hyal nə
culi nji kəra ənggər nanda ngau.”
15 Kə ji fər tsi nə barka ar nda, ba ji
ma'yi.

Zər Baduwari Ndər Gənna (Markusu 10:17-31; Luka 18:18-30)

16 Kə vanyi ndə shili ara Yesu, ji
sa yiwa nyi, “Maləmə, mi ngə sə

mənahəu kəra ya kyaga məl aga ya uya pi gəra kuɗa?”
17 “Kə Yesu na anə nyi, “Ara mi ngu yiwa ɗa ar kəra sə mənaha? Ndə mənahə aˈyi mai kəl Hyal wacu. Ma gu yiwu ga uya pi kəra gəra kuɗau, kəl ga ɓəlari dlaɗəˈyar kau.”
18 Əngwar ja anə Yesu, “Dlaɗə mana wu liyanya?” Kə Yesu na anə nyi, “ ‘Ga sara tsa ndə mai. Ga sara məl səsukur mai. Ga sara həl mai. Ga sara thla fati ar kəra ndə mai.
19 Ga gənggər nyi səli anə dəngau ənga məngau. Ga dzəgwa yiwu kuvwa ngau ənggər kərngau.’ ”
20 Kə zər baduwari ta na anə nyi, “A ɓəlar yi səˈyar kə patə tsu yi zər kushu. Mi ngə səra hya?”
21 Yesu nar nyi, “Ma gu yiwu ga ɗa ndə tsapəu, ga maˈyi ga nda ɗəlna patər səra ara gau, ba ga təkəna gənna nyi anə nji ɗaɗali, gu uya akkəri a dəməlmau. Ba ga dzəgwa shili aga ga sa nu ɗa.”
22 Ənggəra ji nggari abangau kə zər baduwari kə ndalər bama, kə ji maˈyi ənga huɗə kyakyaru, ara naja ndər bərba gagaɗau.
23 Kə Yesu nar nyi anə zəmbəlma nyiˈyar, “Yi wu nar hyi jiri, dzadzau nga nyi anə ndər gənna ja gwu təlkur Hyal.
24 Ətsu yu nar hyi abər a ndiya ənga ɓatsu anə dləgwam ja tərabiya wu liya libəra a mwara ndər gənna ja uya gwu təlkur Hyal.”
25 Ta zəmbəlma nyiˈyar nggari abangau, kə ɗa sə dədəgur anə nda, kə ndə na, “Ya, ma abangau, wa ngu sən uya mbəɗa?”
26 Kə Yesu tsamə nda, ji na, “Anə ndau, səra gəra sən ɗa ngau, ama anə Hyal ɓatsu. Ara kalar sau, sər ɗa ngau, anə Hyal.”
27 Kə Biturusu shaɗəwa, ji na, “Kəja ˈya piyari sə patə ˈyi nu ngau, mi ngə səra ˈyi wu nda uya?”
28 Yesu shaɗəwa nda, ji na, “Yi wu nar hyi jirkura nyi, ar pəcir nggyabiya kəra wu nda shili, pəci kəra zər ndu sa nggya ar tsəkafə nə kadakadarkur nyi, nahyi njira wu nu ɗa patəu, nahyi ngu nda nggya ar tsəkafə nə təlkur kəra kumo apə məthləu, hyu məl numa anə miya umbwa njir Izirayila kumo apə məthləu.
29 Ənga tsu kalar ndəra piyari ki ənga zamaˈyar, ənga kwamaˈyar, ənga tada ənga ama ba əkkaˈyi wazha ənga fa arya yau, ju nda uya a ndiya kau, gharu gharu ənga pi kəra gəra kuɗau.
30 Ama nji gangəu kəra tanggərma wu nda ɗa njir yukuɗu, ənga njir yukuɗə tsu ndu nda ɗa nji tanggərma.

20

Karapau Ar Kəra Njir Məl Thlər Wu Fa Wur Inabi

1 “Təlkur Hyal ənggər ndəra ənga fa wu ngau. Vanyi pəci ji biya kaɗə mudlau, ji maˈyi a nda gal njir məl thlər anə nyi wu fa nyi.
2 Ta ndə dləwunggəri aga ja kina nda gənna pəkə nə ndə papathləu, ba ji səwa nda a gwar fa wa nyi.
3 “Ənggər saka ədlau nə mudlau, ba ji ɓəra biya, kə ji lari alenyi nji tataˈyi ar hada sugu sə aˈyi ndu məl mai.
4 Kə ji na anə nda, ‘Hya maˈyi tsu hya gwa məl thlər a gwar fa ɗa, ba ya nda sa kina hyi səra tsaˈa.’ Ba ndə maˈyi.
5 “Kə ji ɓəra biya ar pəci taˈyikər ənga saka makər nə wagəu, kə ji ɓəra faˈari njir məl thlər.
6 Ənggər saka təfu nə wagəu, kə ji ɓəra biya, ba ji thləwa alenyi nji tataˈyi kurthlə gəra a vər məl thlər. Kə ji yiwa nda, ji na, ‘Mi ngə ɗa hyi pəkə tataˈyi kurthlə gəra məl sa?’
7 “ Kə ndə shaɗəwa nyi, ndə na, ‘Arya ndə aˈyi kəra hər ˈya aga məl thlər anə nyi əshina mai.’
“Kə ji nar nda, ‘Nahyi tsu maˈya mau a gwar fa ɗa.’
8 “Ta wagə ɗa, kə thlagər fa nar nyi anə ndər tsamə fa, ‘Nggar njir məl thlər kau, ga sa kina nda gənna məl thlərər nda, ga dzəguya ar njira shili əwagəu baˈanə njira shili əmudlau.’

9 “Njira gwa saka təfu nə wagə shili,
ba nji kina nda gənna nə pəkə pap-
athləu.
10 Ta njira nji ngga tanggərma shili
aga nja sa kina nda, ndu nggani
abər nju nda kina nda a ndiya gənna
nə pəkau. Ama kə nji sa kina nda
gənna pəkau, kakalə ənga njira nji
ngga əwagə ta.
11 Ta ndə dləwuri gənna nyi, ba ndə
mbar jiga miya ar kəra thlagər fa,
12 ndu na, ‘Njira nji ngga əwagəu,
njira məl thlər nə saka pathlə wacu,
nga gə məliya 'ya kakaləu, na'ya kəra
pəkau dləm pəci ar pəci kwakwaɗə a
vər məl thlər.’
13 “Ama kə ji nar nyi anə zəma nda,
‘Bazhi, nayi ɗiya ngə mai, a'yi yi kina
ngə səra mə thlana wa? Gənna nə pəkə
ndə pathlə wa?
14 Dləwuri səra nji kina ngau, ba ga
ma'yi. Nayi ngə yiwu ya kina njira
dla əwagəu kakalə ənga hyi njira shili
əmudlau.
15 A'yi ɗa tsa'a ya məl səra yu yiwu
ya məl ənga gənna ɗa wa? Əndəga
shishikur ngu tə ngau, arya nayi ənga
tsi papahə ya?’
16 “Abangau, ngə nji nə tanggərma
wu nda ɗa njir yukuɗu, ənga njir
yukuɗə tsu ndu nda ɗa nji tanggərma.”

Yesu Bəra Nana Ənggəra Ji Wu Nda Tau
(Markusu 10:32-34; Luka 18:31-34)

17 Ənggəra Yesu a vər ma'yi a du
Urshalima ənga zəmbəlma nyi'yar, ba
ji nggari nanda kumo apə məthlə a
ndar batiti, ba ji na anə nda,
18 “Kəja ma'yi nga məna du Urshal-
ima. A vuna nju vuwa nə nyi Zər
Ndau a vu tsa maləmə dlaɗə'yar, ba
ənga pubu dədəgal 'yar. Ndu vuwa
thlana nyi numa nə tə a vuna.
19 A vuna ndu vuwa nə nyi nyi
anə njira a'yi njir Yahudiya mai, ba
nda dzəgwa diɗana nyi, ənga nda
dəgə nyi ənga wuɗa, ətsu ba nda
dzəgwa dlakəya nyi ar wu dladlakau.
Ayukuɗa pida makəru ba ja hya'ari
ənga pi!”

Sər Kədi Nə Miya Yakubu Ənga Yahwana
(Markusu 10:35-45)

20 Kə miya wazha Zabadi shili ara
Yesu ənga wazha nyi, ji sa ɓəliya undi
wu mwa nyi, ju kədi mayiwakur anə
nda.
21 Kə ji na anə nyi, “Mi nga gu
yiwa?”
Kə ji nar nyi, “Ga məliya wazha
ɗa'yar kau, pathləu ja nggya ar tsi
mazəma gau ənga vanyi ar tsi matsala
gau wu təlkur ngau.”
22 “Nahyi wu sən səra hyu yiwa
mai,” Yesu nar nda. “A sən nda təwari
hyi culi ɓwaɓwatə kəra yu nda sa kə
ya?”
“'Yu nda təwari,” əngwar nda.
23 Ji na anə nda, “Ənga jiri hyu nda
təwari ɓwaɓwatə kəra yu nda sa, ama
nə nggya ar tsi mazəma yau ənga tsi
matsala yau, a'yi nayi ngu nda lə anə
nji mai. Najaka vi ngə dəɗa pabəri
anə njira ji caɗəbiya tsu əmudlau.”
24 Ənggəra alenyi zəmbəlma nyi'yar
kumo nggari sə kau, ba huɗa nda
ndzə ənga nji kə ənga zamə nyi.
25 Ama kə Yesu nggar nda shili ar vi
zəməu, ji na, “Hyu səni njira nggurəm
njira a'yi njir Yahudiya mai, wu səm
təlkur ar kəra njir nda ənga njira ng-
gurəmər nda wu ca dəgalkur anə njir
nda tsu.
26 Ama a'yi abangə nga hyi mai.
Kalar ndəra wu yiwu ja ɗa dəgal wu
pama hyi, kəl ji ɗa ndər məl thlər anə
hyi patəu.
27 Ətsu, kalar ndəra wu yiwu ja ɗa
ndər təɗəmwa anə hyi kəl ji ɗa mafar
hyi.
28 Abangə tsu ngə Zər Ndə shili, a'yi
aga nja sa məl thlər anə nyi mai, ama
aga ja sa məl thlər anə nji, ba aga ja lər
piya ja aga ja bəliya nji gangəu.”

Nji Ləfə Məthləu Uya Lari Sau
(Markusu 10:46-52; Luka 18:35-43)

29 Ar pəci kəra Yesu əkkə'yi
zəmbəlma nyi'yar piyari Yariko, kə
dlamir nji gangə nu nyi.
30 Kəja nji ləfə məthlə a vər nggya
a miya lagu, ta ndə nggari abər Yesu

nga vər tərabiya, kə ndə səya wau,
ndu na, “Thlagəu, Zər Dawuda, təhuɗə
əgya ˈya!”
31 Kə dlamir nji kughiya nda, ndə
na anə nda aga nda bəgau. Ama
kə ndə ɓəra səya mala wau, ndə na,
“Thlagəu, Zər Dawuda, təhuɗə əgya
ˈya!”
32 Kə Yesu taˈyau, ji ngga nda, ji na,
“Mi nga hyu yiwu ya məliya hya?”
33 Kə ndə shaɗəwa, ndə na,
“Thlagəu,” “ˈyi wu yiwu ˈya lar sau.”
34 Yesu təhuɗə əgya nda, ba ji tsəkwar
liya nda. Ənggərna, ba liya nda pahau,
ba ndə lar sau ba ndə nu nyi.

21

Yesu Vu Urshalima Ənggər Təl
(Markusu 11:1-11; Luka 19:28-40; Yahwana 12:12-19)

1 Ənggəra Yesu ənga zəmbəlma
nyiˈyar vu məlmə Bethfaji, məlmə
kəra ləhəu wu dzər Urshalima, kəra
a dar kəra mə zaitunu. Kə Yesu səwa
zəmbəlma nyiˈyar məthləu,
2 kə ji na anə nda, “Maˈya mau a
vu zər məlmə kə a ndumwar hyi kau.
Ənggəra hyi vwau, hyu vuwa thləwa
vanyi kwara mbamba ar səˈyi, ənga
zər nyi. Hya pəlna nda hya hər ɗa nda
a shili.
3 Ma vanyi ndə yiwa hyi, mi nga
hyu məla, ba hya na abər, ‘Thlagə
ngu yiwu ja məl thlər ənga nda,’ ba ja
piyari hyi, hya hər nda ənga kusa.”
4 Sə kə ɗarkər aga nyabiya səra nabi
nana, abər,
5 “Nar nya mau anə kwar Səhiyona,
‘Lara mau,
tələr hyu shili ara hyi.
Naja ndəra ənga həkər,
Kəja tələr hyi a vər shili, aˈyi ng-
gya a dar ya zər kwara.’ ”
6 Kə zəmbəlma nyiˈyar maˈyi, ndə
nda məlna ənggər kəra Yesu nar nda
nda məl.
7 Kə ndə hər kwara nyi a shili ənga
zər nyi, ndə fər ləgutər nda a dar nda
aga Yesu a nggya a dari.
8 Dlamir nji gangəu səya ləgutər nda
ar lagu aga ja ɓə ari. Alenyi nji tsu
ɓələr hyali ndə səya a gyar lagu.
9 Dlamir nji kəra a dumwa nyi ənga
kəra a gyiwu yukuɗə nyi mbar wau,
ndu na,
“Fal anə Zər Dawuda!”
“Barka anə
ndəra shili wu thləmər Thlagəu!”
“Fal anə ndəra a dəməlmau
vira ndiya ənga dzəgaməu!”
10 Ta Yesu vu Urshalima, kə
hangəkala məlmə patə hyaˈari, ndu
dzəgwa yiwa, “Wa ngə ndə ka?”
11 Kə dlami shaɗəwa, “Yesu ngau,
nabi sara wu Nazəratu wu ˈyiˈyir
Galili.”

Yesu Tsəkəbiya Ki Hyal
(Markusu 11:15-19; Luka 19:45-48; Yahwana 2:13-22)

12 Kə Yesu vu ki Hyal ji vuwa
kədləbiya njira vər ɗəl ənga ɗəlna sə a
vuna patəu. Kə ji shashabiya təmbəl
kəra ndu bəbəla gənnar nda ari ənga
nggəliyanggama nə njir ɗəlna mbəthla
masar.
13 Ji na anə nda, abər, “Tsətsəfə nga
nyi,
“ ‘Nju ngga ki ɗa
ənga vir kədi Hyal,’
ama kəja hya shabiyari
ji ɗa vir ɗəwa
njir ɗalagu.”
14 Kə nji ləfau ənga nji kadal shili ara
ja wu ki Hyal, kə ji shiləgəbiya nda.
15 Ama ta pubu dədəgalˈyar ənga
maləmə dlaɗəˈyar lari sə dədəgur kəra
ji məliya, ənga wazha a vər wau wu ki
Hyal, ndu na, “Fal anə Zər Dawuda,”
ba ndzana huɗa nda.
16 Ndə yiwa nyi, “Gə wu nggar sə kə
wazha ka a vər na kə ya?”
Əngwar Yesu anə nda, “Aˈyi hyi saya
jigana wa,
‘Nagə ngə hwathliya wazha
ənga wazha mamanji
aga nda fal ngə’ wa?”
17 Kə ji piyari nda, ji maˈyi a bi-
yar ya məlmə a biyu Bethlani, vira ji
thlaləbiya vuˈyi ari.

Yesu Shiˈwuna Wur Kanda
(Markusu 11:12-14,20-24)

18 Əmudlə kaɗəu, ənggəra Yesu ənga
zəmbəlma nyiˈyar a vər sha a vu Ur-
shalima, kə wuɓə mbar nyi.

19 Ta ji lari vanyi wur kanda a miya
lagu, ba ji maˈyi a ndəgya wa nyi, ma
ji nggani ju nda uya yaya a dari, ama
sə aˈyi mai, kəl hyali wacu. Kə ji
shiˈwuna wu kau, ji na, “Tsu nju ɓəra
uya wazha a dar gə mai.” Ənggərna,
kə wu ta ulənakər.
20 Ta zəmbəlma nyiˈyar lari aban-
gau, ba ɗa sə dədəgur anə nda. Kə
ndə yiwa, “Abari ngə wur kanda kə ul
kukusa ka?”
21 Əngwar Yesu anə nda, “Yu nar hyi
jiri, ma hyi mbərsa ənga gəra təkəkər
wu ɗəfuwa hyi, aˈyi hyu məliya səra ɗa
ənga wur kanda kə wacu mai, ama
hyu sən na anə mə kau, ‘Təsənakər
ga təɗau a gwar dəl dəgaləu,’ ba ja ɗa
ənggər ta.
22 Ma hyi mbərsa, kalar səra hyu
kədi Hyal, hyu uya.”

Təkə Kər Ənga Dənama Nə Yesu (Markusu 11:27-33; Luka 20:1-8)

23 Yesu gwu huɗa ki Hyal, ma ja vər
highiɓau, kə pubu dədəgalˈyar ənga
njira nggurəm shili ara ja. Ndə sa
yiwa nyi, “Ənga dənama wa nga gu məl
səˈyar ka? Wa ngə nə ngə dənama nə
məl səˈyar ka?”
24 Kə Yesu shaɗəwa, “Yi wu yiwa hyi
sə pathləu tsu. Ma hyi shaɗəwa ɗa, yu
nar hyi tara ənga dənama wa nga yu
məl səˈyar kau.
25 Baɓətizəma nə Yahwana, sara
mani nga nyi shila? Sara ara Hyal,
əndəga sara ara ndau?”
Kə ndə thla su pama nda, ndə na,
“Ma mən na abər, ‘Sara ara Hyal,’ ba ja
yiwa, ‘Mi ngə ɗa nahyi hənggəri ənga
ja maya?’
26 Ama ma mən na, ‘Sara ara nji,’
hivər a gwa, arya kalar ndə a hənggər
ri abər Yahwana nabi nga ja.”
27 Kə ndə shaɗəwa nyi anə Yesu, “ˈYu
sənbiya mai.”
Kə ji shaɗəwa nda, ji na, “Yi wu na
anə hyi tsu mai, tara ənga dənama wa
nga yu məl səˈyar kə mai.”

Karapau Ar Kəra Wazha Shili Məthləu

28 “Mi ngə ɗəngar hyi ar kəra ndər
ka? Vanyi ndə aˈyi ənga wazha shili
məthləu. Ji ngga zər tanggərma, ji na,
‘Zəɗa, maˈyi a gwar fa əshina.’
29 “Kə ji shaɗəwa anə dənyi, ‘Nayi
wu gwa mai.’ A səkari kushu, ba ji
ɗənga sa gwa, ba ji maˈyi.
30 “Kə dərnda ngga vanyi zər kau, ba
ji nar nyi səra ji na anə zər tanggərma
ta. Kə ji shaɗəwa nyi, ‘Yi wu maˈyi
tada,’ ama naji maˈyi mai.
31 “Wu pama wazha kə ya, wa ngə
ndəra məliya səra dərnda wu yiwu
wa?”
“Zər tanggərma kau,” ndə shaɗəwa.
Kə Yesu na anə nda, “Ənga jiri nga
yu na anə hyi, njir tsəm budau ənga
zawarˈyar wu nda gwu təlkur Hyal a
mwara hyi.
32 Arya Yahwana shili aga ja sa
canə hyi lagu tsapə nə Hyal, ama
nahyi hənggəri ənga ja mai, ama njir
tsəm budau ənga zawarˈyar hənggəri
ənga ja. Ayukuɗa hyi lari səˈyar kə
patəu, kə hyi nggəl ara tubi ənga
mbərsa ənga ja.”

Karapau Ar Kəra Lə Fa Zəwa Anə Nji (Markusu 12:1-12; Luka 20:9-19)

33 “Nggara mau vanyi karapau.
Vanyi thlagər fa aˈyi kəra thləkana fa
wur inabi. Ji zəwari fa kə wu masəmə,
ənga ji labiya kaˈu nə ɓəci ˈyimir wur
inabi. Kə ji liya dzaˈwu nə ɓəla fa. Kə
ji tətəkəna fa anə njir zəwa, ba ji maˈyi
a nda gə ndau.
34 Ta pəcir faˈa sə sara a gwa tagə
ɗa, kə ji səwa mafa nyiˈyar aga nda
dləwuri nyi yayar wur inabi kəra njir
dləwu fa tsəmiya nyi.
35 “Ta njir dləwu fa kə kathləri
mafaˈyar kau, kə ndə dəgə vanyi, ndə
tsəya vanyi, nə makərkura nyi tsu, ba
ndə tsəya nyi ənga tsəka vavaka.
36 Kə ji ɓəra səwa alenyi mafaˈyar a
ndiya nə tanggərma ta, ama kə njir
dləwu fa məliya nda tangə ənggər ta.
37 Ayukuɗa kə patəu, kə ji na, ‘Ka-
bangəkau, taˈyi ya səwa zər ɗa, tara ba
nda gənggər nyi səli.’
38 “Ama ta ndə lari zəra nyi, kə ndə
na wu pama nda, ‘Kəja ndər faˈa ki
nyi. Məna tsəya nyi, ba sər faˈa ki nyi
kə patə a ɗa nər mən.’

39 Kə ndə hər nyi, ndə vakana nyi a
biyar ya masəmə, ba ndə tsəya nyi.
40 “Ya, ma thlagər fa kə shili, mi nga
hyu nggani thlagər fa kau, wu sa məl
ənga njir dləwu fa ka?”
41 Kə ndə shaɗəwa nyi, “Ju nda
sana nji ɗəmwa'yi hangəkal kau, ba ja
dzəgwa nə nyi fa kə anə alenyi njir
ndzə fa paməu, njira wu nda nə nyi
bamiyar nə nyi səra ndu uya wu fa kə
patə ayukuɗa nji far sə a su ki.”
42 Kə Yesu yiwa nda, “A'yi hyi saya
jigana wu ndər Hyal wa?
“ ‘Tsəka kəra njir hər diɗana
ca ngə ɗa tsəka ɓəlkər.
Hyal ngə məliya abangau,
ənga ja ɗa sə dədəgur
wu liya mən.’ ”
43 “Agabangau, yu nar hyi, abər,
təlkur Hyal nju sa hənа ara hyi, ba nja
nə nyi anə njira wu nda məl səra Hyal
wu yiwu.
44 [Ndəra təɗau a gyar tsəka kau, ju
ɓəɓəl, ama ndəra tsəka kə təɗə a gyar
ja, ju əya dzə huhutəu.]”
45 Ta pubu dədəgal 'yar ənga njir
Farisi nggari karapə'yar kau, kə ndə
səni, abər, ar kəra nda ngə Yesu wu
ndər kau.
46 Ndu gal lagu kəra nda sən mbari
nyi ari, ama kə hivər mbar nda ara
dlamir nji, ara a hənggər nda, abər,
Yesu nabi ngau.

22

Karapau Ar Kəra Mini Nə Hədzau (Luka 14:15-24)

1 Yesu ɓəra ndər anə nda ənga
karapə'yar, ji na,
2 “Təlkur Hyal ənggər vanyi təl kəra
pabəri nyi mini nə hə mala anə zər
nyi nga nyi.
3 Ji səwa mafa nyi'yar aga nda nda
nggari njira nji nggəya a shili wu mini
kau, ama ba ndə nggəl ara shili.
4 “Kə ji ɓəra səwa alenyi njir məl
thlər nyi'yar a nda nə njira ji nggəya,
ji na, ‘Nar nda mau, abər, sə a'yi kəra
shiwangə mai, a fuwar yi sə patə wu
lagu. A tsiyar yi gyali'yar ənga thla
paməpamə nggənggəthlau, sər səm tsu
a tari. Shila mau, patə a shili wu mini
kau.’
5 “Ama nandə səya nyi himi mai. Kə
kalar ndə ma'yi sə nyi a nda məl sər
kərnyi. Vanyi ndə ma'yi a gwar fa nyi,
ənga vanyi ndə tsu, a ndar sugu.
6 Kə alenyi nji mbar mafa nyi'yar,
ba ndə dəgə nda, kəl ta ndə tsəya nda.
7 Kə huɗa təl kə ndzə gagaɗau. Kə
ji səwa soja nyi'yar aga nda nda sana
njir tsa mafa nyi'yar kau, ənga nda
nggyina məlmər nda.
8 “Kə ji nar nyi anə mafa nyi'yar,
‘Kəja pəcir mini a shiliri, kəja njira yi
nggəya a nggələr nda ara shili.
9 Ma'ya mau a ndu huɗa giwa, kalar
ndəra hyi thləwa hya nggar nyi a shili
wu mini kau.’
10 Kə mafa nyi'yar biya ndə ma'yi a
ndu huɗa giwa, ndə nda nggəya kalar
ndəra ndə thləwa, nji ɗəmwa'yi ənga nji
mənahəu a shili ar vir mini kau. Kə
vi kə nyi caɓəu ənga məthləpi kəra nji
nggəya.
11 “Ar pəci kəra təl shila tsamə
məthləpi kəra nji nggəya, kə ji thləwa
vanyi ndə kəra gəra ənga kar nə mini
ar dza ja.
12 Kə ji na anə nyi, ‘Bazhi, lagu mani
nga gə shili əngga gəra ənga ləgutə nə
mini ar dza ga?’ Ama sə a'yi kəra nda
nyi wu sən na mai.
13 “Kə təl nar nyi anə njir məl thlər
nyi, ‘Mbiya nya mau tsi daɓə ənga
hi, ba hya vakana nyi a biya a biyu
kuthləu, vira nju vuwa tiwi ənga sələm
ba ənga ɗə hir!’
14 “Arya njira nji ngga gangəu, ama
nji ɗəɗəmə yiɗawu.”

Yiwa Sau Ar Kəra Ki Budau Anə Kayisaru (Markusu 12:13-17; Luka 20:20-26)

15 Kə njir Farisi biya mbiya miya
lagu kəra nda sən mbari Yesu lagur
səra ju na.
16 Kə ndə səwa zəmbəlmar nda
'yar ənga njira nju ngga nda njir nu
Hirudusu. “Maləmə,” əngwar nda,
“'Yu səni nagə ndə jijiri ngau, ənga gu
highiɓə lagu Hyal kəra jiri. Nagə wu

tazhira mai, arya patər nji kakalə nga
nda wu mwa ngau.
17 Nar ˈya ja, a ɗar tsaˈa ˈya ki budau
anə Kayisaru əndəga awau?”
18 Ama ara Yesu wu sən ɗənga
ɗəmwaˈyir nda, kə ji na, “Nahyi njir
ngguta vi, ara mi nga hyu ngga ləbam
anə ɗa?
19 Canə ɗa mə gənna kəra nju ki
budə əni.” Kə ndə həbiya nyi kwaɓa,
20 kə ji yiwa nda, “Bama wa ənga
thləmər wa nga ar kwaɓa ka?”
21 “Bama ənga thləmər Kayisaru,”
əngwar nda.
“Ma abangə ja,” əngwar ja, “Hya nə
nyi anə Kayisaru səra nə Kayisaru,
anə Hyal tsu səra nə Hyal.”
22 Ta ndə nggari abangau, ba ɗa sə
dədəgur anə nda. Agabangau, ba ndə
piyari nyi ba ndə maˈyi sər nda.

Yiwa Sau Ar Kəra Hyaˈari Sara Vir Tau
(Markusu 12:18-27; Luka 20:27-40)

23 Tsu ar pəci ta, njir Sadusi, njira
na abər hyaˈari sara vir tau aˈyi mai
shili ara Yesu, ndə sa yiwa nyi.
24 “Maləmə,” əngwar nda, “Musa nar
ˈya abər ma sal tau gəra ya ənga mala
nyi, ba zamə nyi a həri mala nyi kə
aga ja yabiya nyi wazha a gwa.
25 Kabangəkə wu pama ˈya,
zaməˈyar aˈyi məɗəfau. Nda dəgala
nda hər mala, ba ji tə gəra ya zər. Kə ji
piyari mala kə anə zamə nyi.
26 Abangə nga nyi ɗa ənga zamə nyi
nə məthləkura nyi, ənga nə makərkura
nyi, baˈanə nə məɗəfəkura nyi kau.
27 Ayukuɗa nyi patəu, kə mala nyi tə
tsu.
28 Ma nji hyaˈari sara vir tau, mala
wa nga ju nda ɗa wu pama nda? Arya
patəkura nda a həri nyi ri nda aga
mala.”
29 Yesu shaɗəwa nda, ji na, “Dəngar
hyi aˈyi tsatsaˈa mai ara nahyi wu sən
səra tsətsəfə wu ndər Hyal mai ənga
nahyi wu sən dənama nə Hyal.
30 Ar pəcir hyaˈara vir tau, shili wu
hə mala mai, mathləkəˈyi tsu nju lə
anə shili mai, ama ndu nda ɗa ənggər
waladiˈyar a dəməlmau.
31 Ar kəra hyaˈari sara vir tau aˈyi
hyi jigana səra Hyal nana anə hyi wa?
Ənggəra nji tsəfəri abər,
32 ‘Nayi ngə Hyal nə Ibrahimu,
ənga Hyal nə Ishaku ba ənga Hyal nə
Yakubu.’ Aˈyi ja Hyal nə nji tətə mai
ama Hyal nə njira ənga pi.”
33 Ənggəra dlamir nji nggari aban-
gau, ba highiɓa nyi ɗa sə dədəgur anə
nda.

Dlaɗə Kəra Ndiya Ənga Dəgaləu
(Markusu 12:28-34; Luka 10:25-28)

34 Ta njir Farisi nggari abər Yesu
a haɗiyari miya njir Sadusi, ba njir
Farisi kaɓiya dzə ba ndə shili əgya
Yesu.
35 Pathləu wu pama nda, ndəra wu
sən sə gagaɗau ar kəra dlaɗau, sa dzə
Yesu ənga najaka yiwa sau.
36 “Maləmə, dlaɗə mani nga ndiya
patər dlaɗə ənga dəgala?”
37 Yesu shaɗəwa nyi, ji na, “ ‘Ga yiwu
Hyal Thlagə ngau ənga ɗəfuwa gə pa-
patəu, ənga piya gə papatəu, ba ənga
ɗənga ngə papatəu.’
38 Najakə ngə dlaɗə nə tanggərma,
naja nga ndiya ənga dəgaləu.
39 Minu nyi ənggər naja nga nyi, ‘Ga
yiwu təwul ngau ənggər kərngau.’
40 Patər dlaɗau ənga highiɓə nə
Nabiˈyar ar dlaɗəˈyar kə məthlə kə
nga ndə taˈyau.”

Yiwa Sau Ar Kəra Kərsiti
(Markusu 12:35-37; Luka 20:41-44)

41 Ar pəci kəra njir Farisi daɓəya dzə
ar vi zəməu, kə Yesu yiwa nda,
42 “Mi ngə ɗəngar hyi ar kəra Kərsiti
ya? Zər wa nga ja?”
“Zər Dawuda,” əngwar nda.
43 Kə Yesu na anə nda, “Ya lagu
mani ngə Dawuda wu ndər lagu
Mambəl, ju ngga nyi ənga ‘Thlaga’?
Arya ji na,
44 “ ‘Thlagə na anə Thlagə ɗa,
“Nggya lagu mazəma yau, kəl yi
fiya dawa ngau əgya kiɗa hiya
gau.” ’
45 Ma Dawuda ngga nyi ənga ‘Thlagəu,’
lagu mani nga ji ɓəra ɗa zər nya?”

46 Ndə aˈyi kəra uya sər shaɗəwa mai,
mbari ar pəci ta ndə aˈyi ənga ɗəfu
yiwa nyi sə mai.

23

Yesu Kughiya Maləmə Dlaɗəˈyar Ənga Njir Farisi
(Markusu 12:38-39; Luka 11:43,46; 20:45-47)

1 Kə Yesu nar nyi anə dlamir nji
ənga zəmbəlma nyiˈyar,
2 “Maləmə dlaɗəˈyar ənga njir Farisi
nanda ngə ənga dənama nə highiɓə
dlaɗə nə Musa.
3 Agabangə hya nggya njir ɓəla
kalar səra ndu na. Ama hya sara
məl səra ndu məl mai, arya nandə wu
ɓəlari səra ndu highiɓə mai.
4 Ndu mbiya kar tədəɓəu kəra
dzadzau ara hau ba nda fər nyi ar
papadla nji, ama nanda ənga kərnda
nandə wu fə alaga zər tsa nda aga
dləwa nda mai.
5 “Ndə wu məl sər məla nda patə aga
nja na. Ndu mbə pərki nə fə ndər Hyal
dlaɓə ənga takulagəu ba ənga nggusəri
nə ha əgya fəlangə dzəgaməu.
6 “Ndu yiwu nja nə nda vir ng-
gya kadakadarkur wu mini, ənga sər
nggya kəra ndiya ənga mənahəu wu
umbwa daɓə dzəˈyar.
7 Ndu yiwu nja usa nda ar sugu,
ənga ndu yiwu tsu nja ngga nda ənga
‘Maləmə.’
8 “Ama nja kyaga ngga hyi ənga
‘Maləmə’ mai, arya Maləmə zəmə nga
ja ara hyi wacu, ənga zamə nga hyi
patəu.
9 Hya sara ngga ndər duniya ənga
‘Tada’ mai, arya Tada zəmə nga ja ara
hyi, naja ngə ndəra a dəməlmau.
10 Ətsu, nju kyaga ngga hyi ənga
‘Tarki’ mai, arya Tarki zəmə nga ja
ara hyi, naja ngə Kərsiti.
11 Gau wur hyi, ja ɗa ənggər ndər
məl thlər anə hyi.
12 Kalar ndəra wu fə kərnyi nju nda
tina nyi, ama ndəra tina kərnyi tsu nju
nda hana nyi.
13 “Sər təhuɗə anə hyi maləmə dlaɗə
Musa ˈyar ənga njir Farisi, njir ngguta
vi! Hyi dari nyi lagur vu təlkur Hyal
anə nji. Nahyi ənga kərhyi nahyi vu
mai, ənga nahyi piyari nyi lagu tsu
anə njira vər yiwu nda vu mai.
14 [Sər təhuɗə anə hyi maləmə
dlaɗəˈyar ənga njir Farisi, nahyi
njir ngguta vi! Hyu mbətəbiya kar
mathləkəˈyi təsal ənga hya dzəgwa
məliya kədi Hyal tugu aga nja na.
Agabangau, Hyal wu nda nə hyi
ɓwaɓwatə gagaɗau.]
15 “Sər təhuɗə anə hyi maləmə
dlaɗəˈyar ənga njir Farisi, njir ngguta
vi! Hyu maˈyi baˈa a biyar ya məlmə
ənga a biyar ya dəl, aga hya kəzəya
alaga zəmbəlma pathləu kəra wu nu
hyi. Ama tsu ndəra hyi uya, ba hya
məliya nyi fərkafərka a ndiya hyi,
nahyi wazha uˈur kətsa.
16 “Sər təhuɗə anə hyi, nji ləfə nə
təɗəmwa. Kə hyu na, ‘Ma ndəra səm
fəla ənga ki Hyal, naji ndzana sə mai,
ama ndəra səm fəla ənga əndzau nə ki
Hyal, səm fəla nyi a mbar nyi ri.’
17 Nji thləkələməu, nji ləfau! Mani
nga ndiya ənga dəgala, əndzau əndəga
Ki Hyal kəra məliya əndzə kə cica?
18 Hya vər na tsu, ‘Ma ndəra səm fəla
ənga bagadi nə nggyi sau, naji ndzana
sə mai, ama ndəra səm fəla ənga səra
nji ləri, səm fəla nyi a mbari nyi ri.’
19 Nji ləfau! Mani nga ndiya? Səra
nji ləri əndəga bagadi kəra məliya səra
nji ləri kə cica?
20 Nggara mə ja, kalar ndəra səm
fəla ənga bagadi nə Hyal, a səmkur ja
fəla əni ba səra a dari patəu.
21 Kalar ndəra səm fəla ənga Ki Hyal
tsu, a səmkur ja fəla əni ənga ndəra vər
nggya a gwa.
22 Kalar ndəra səm fəla ənga
dəməlmau, a səmkur ja fəla ənga tsəkafə
Hyal ənga ndəra vər nggya a dari.
23 “Sər təhuɗə anə hyi, maləmə
dlaɗəˈyar ənga njir Farisi, njir ngguta
vi! Hyu həbiya nyi anə Hyal pathləu
wu sə kumo nə kwanjaɗi, ənga ngga-
jiji, ba culi kanggəranggahyiu. Ama
kə hyi piyari dlaɗə kəra ndiya ənga
mənahəu, ca ngə məl səra tsaˈa, ba
təhuɗəu, ba taˈyi ar jirkur. Hyu kyaga

məl thlər ənga sə'yar kau, a'yi kəl hya piyari alenyi sə mai.
24 Nahyi njir təɗəmwa ləfau, hyu tsəbiya favə wu 'yimi a sara hya tasiya, ama kəja hya dzəgwa tasiya ri dləgwaməu.
25 "Sər təhuɗə anə hyi, maləmə dlaɗə'yar ənga njir Farisi, njir ngguta vi! Hyi cina dagərya cala ənga cala wu, ama huɗa nyi nyinyi ənga dlərbau ənga kasali.
26 Nahyi Farisi nji ləfau! Hya kyaga cina huɗa cala ənga cala wu kwatahəu, kadivira ya nyi a ɗa camə tsu.
27 "Sər təhuɗə anə hyi, maləmə dlaɗə'yar ənga njir Farisi, njir ngguta vi! Ənggər hu kəra nji pabəri ya nyi pərtə nga hyi, sara biya nju lari nyi gumaguma, ama a vu huɗa nyi, nyinyi nga nyi ənga ɗəhi nji ɗiɗiya ənga kalar sə diyadiyaɓəu.
28 Lagu zəmə nga hyi, nju lari a biya ənggər nji tsapəu, ama a vu huɗa hyi njir ngguta vi ənga njira gəra ɓəla ndər Hyal nga hyi.
29 "Sər təhuɗə anə hyi, maləmə dlaɗə'yar ənga njir Farisi, nahyi njir ngguta vi! Hyi həriya nyi hu anə nabi'yar ənga hyi ɓathləya dza hu nji tsapəu.
30 Ənga hyu na, 'Maja abər a'yi 'ya ar pəcir əjir 'ya, 'yi wu nda fuwa tsi wu pə mashi nə nabi'yar mai.'
31 Lagu kə nga hyi cabiya abər nahyi ngə culi njira tsəya nabi'yar.
32 Hya nyabiya tsəla bikə nə əjir hyi kəja!
33 "Nahyi pabə'yar! Wazha mətsapa! Lagu mani nga hyu nda kətiya kərhyi ara numa nə u'ur kətsa?
34 Agabangau, yu səwa hyi nabi'yar ənga njir sən sau ba maləm 'yar. Wu pama nda hyu nda tsəya, ənga hyu dlakəya alenyi njir nda ar wu dladlakau. Alenyi nji tsu hyu nda dəgə nda ənga wuɗa wu umbwa daɓə dzə'yar, ənga hyu nə nda ɓwaɓwatə ənga hya kədləbiya nda sara wu məlmə paməpaməu.
35 Agabangau, a dar kəra hyi ngə mashi nji tsapəu patə kəra nji tsəya wu duniya, mbari ar mashi Habila ndə tsapəu ba'a shili ar mashi Zakariya zər Berikiya, ndəra hyi tsəya wu pama vi cici wu Ki Hyal ənga bagadi.
36 Yu nar hyi ənga jiri, numa nə sə'yar kə patəu wu ɗa ənga njir zaman əshina kau."

Yesu Uya Huɗathla Ar Kəra Urshalima

37 "Əm, Urshalima, Urshalima! Ndər tsa nabi'yar, ənga ndər vavaka njira Hyal səwa ngə a shili ənga tsəka kəl ta gə dləna nda! Aga yiɗau nga yu yiwu ya fəri tsa yi ar dza nji ngə pata, ənggər kəra miya təka wu tsəm wazha nyi əgya ja, ama nahyi piyari ɗa mai!
38 Lara mə gəyi, kəja kir hyi a nggyari huɗəfi.
39 Yu na anə hyi, tsu hyu ɓəra lari ɗa mai, kəl hyi nda na, 'Barka anə ndəra wu shili wu thləmər Thlagəu.' "

24

Mətsamə Səra Cabiya Kuɗiyar Duniya

(Markusu 13:1-2; Luka 21:5-6)

1 Kə Yesu piyari huɗa ki Hyal ja vər ma'yi, kə zəmbəlma nyi'yar shili əgya ja ndu caca anə nyi həhər'yar nə ki Hyal.
2 "Hyu lari sə'yar kə patə ya?" ji shaɗəwa nda. "Yi wu nar hyi jirkura nyi, tsəka hər ki'yar kau, a'yi ənggau kəra gəra dlana mai, nju nda dlana nda papatəu, nju piyari tsəka zəmə ar kəra kuvwa nyi mai."
3 Ma Yesu a vər nggya a dar mə zaitunu, kə zəmbəlma nyi'yar thləwa nyi zhizhir nda. Əngwar nda, "Nar 'ya, ənuwa ngə pəci kəra sə'yar kə wu nda ɗar kəra, ənga mi ngu nda ɗa mətsamə nə shili nga, ənga kuɗiyar najaka duniya?"
4 Yesu shaɗəwa nda, ji na, "Hya nggya hya tsamə ənga hangəkal nja sara nggutana hyi."
5 Arya nji gangəu wu nda shili wu thləmə ɗa, ndu na ənga kərnda, "Nayi ngə Kərsiti," ba nda nggutana nji gangəu.

6 Hyu nda nggari ar kəra papa
ənga ndər əngwa əngwa ar kəra papa,
hangəkalər hyi ja sara hya'ari mai.
Kəl ma sə'yar kə nyabiya dzau, ama
tsu kuɗər duniya naɗəu.
7 'Yi'yi wu dləɗə 'yi'yi, ənga təlkur wu
nda par təlkur. Wuɓau ənga kənggəɗər
'yi'yi wu nda ɗarkər ar vi paməpamə
gangəu.
8 Sə'yar kə patə dzəgwar ɓwaɓwatə
ngə wacu.
9 "Nji wu nda lər hyi aga nja nə hyi
ɓwaɓwatə ənga tsu nja tsətsəya hyi.
Nji patə wu nda piyari shishir dza hyi
arya yau.
10 Ar pəci ta nji gangəu wu nda pi-
yari mbərsar nda, ənga ndu nda thləna
hiya kuvwar nda, ba tsu nda piyari
shishir dza kuvwar nda.
11 Nabi fati'yar tsu wu nda shili, ba
nda sa nggutana nji gangəu.
12 Arya ɗəmwa'yikur wu nda cakau,
yiwukur nə badəgala nju nda ɗa
shishi'wu.
13 Ama ndəra cinapi ba'anə kuɗiya,
ju uya mbəɗau.
14 Ətsu ndəshigu nə təlkur Hyal nju
nda tətəlna ba'amani wu duniya, aga
ja ɗa sakida anə njir duniya patəu,
kadivira kuɗiyar duniya wu shili.
15 "Ma hyi lari sə zhizhigər wu
ki Hyal kəra cicau, ənggər kəra nabi
Daniyalu nana ta, bəgə ndər jiga ja
nggabiya.
16 Bəgə njira vər nggya wu Yahudi
nda hwi a du mau.
17 Ndəra a dar kəra umbwa, ja sara
gya ja vu ki aga vuwa hə sə mai, ara
ja sara sana pəci.
18 Ndəra a gwa tagə tsu, ja sara sha
a su ki aga sa hə kar ha nyi mai.
19 Pəci ta wu nda ɗa sər təhuɗə anə
mathləkə'yi kəra ənga huɗəu ənga kəra
a vər lə u'wa ar pəci ta!
20 Hya kədi Hyal sə ka sara ɗa pəcir
fwahəu ənga alaga ar pəcir ɓəlsar.
21 Ar pəci ta ɓwaɓwatə wu nda
ɗa gagaɗau kəra nji gəra saya ɗahari
mbari ar dzəgwar duniya, ənga tsu
culiya nyi wu ɓəra nda ɗarkər mai.
22 Maja a'yi Thlagə gənna dzəgaməkura
pəci kə mai, ndər uya mbəɗau a'yi
mai. Ama arya nji cacaɗə nə Hyal,
a gənnar ja dzəgaməkura pəci kau.
23 Ar pəci ta, ma nji nar hyi abər,
'Kəja Kərsiti ənggau!' alaga, 'Wata ja
a ndəna!' hya sara hənggəri ənga nda
mai.
24 Arya Kərsiti nə fati ənga nabi'yar
nə fati wu nda shili ndu sa məl sə
dədəgur nə ngguta nji alaga nji cacaɗə
nə Hyal ma, ma sən ɗa nju nda
nggutana nda.
25 Nggara mau ja, a nar hyir yi
sə'yar kə tsu kaɗəu.
26 "Agabangau, ma vanyi ndə nar
hyi, 'Wata ja a gwar tagəu,' hya sara
biya səhimi nyi mai; alaga ji na anə
hyi, 'Kəja ja ənggau ar vir mbwau,' hya
sara hənggəri əni mai.
27 Arya shilər Zər Ndau, nju nda lari
patə ənggər kəra par wu səm sara wu
səbiyar pəci ba nju lari patə wu gwa
təɗə pəci.
28 Ma vira sə tətau ari əna ngə
kwadəgəu wu kaɓau.
29 "Ayukuɗa pəcir ɓwaɓwatə kə
tərabiya shi'uɗəu,
" 'Pəci wu nda vu kuthləu,
ba hya wu nda nggəl ara mbəl
shashilga wu nda
təɗau sara dəməlmau,
ənga tsu dənama'yar
nə səɓə dəməlmau,
wu nda kənggəɗər dzau.' "
30 "Ar pəci ta mətsamə nə Zər Ndau
wu nda cabiya dzə a dəməlmau.
Njir duniya papatəu wu nda gwu
sə'yinggu. Ndu nda lari Zər Ndau
wu shida sara dəməlmau wu dlama
ənga dənama ba ənga kadakadarkur
nyi gagaɗau.
31 Ju nda səwa waladi nyi'yar ənga
nja mbəɗiya madiya tələmə ənga ɗahə
ngga, ba nda dzəgwa kaɓiya nji cacaɗə
nyi sara wu ndəla məlmə ba'a ndar
vanyi.
32 "Highiɓəra mau sə sara ara wur
kanda. Ma tsa nyi'yar dzəguya dləɗau
ənga hyali wu thlau, hya səni abər
biyargwa a shiliri.
33 Abangə tsu, ma hya lar sə'yar kə
a ɗari, hya nggya ənga səni abər pəci a
ɗar ləhəu, ləhə ar yir hiya hyi.

34 Yu nar hyi jirkura nyi, najaka zamanəu, a'yi wu tərabiya mai, kəl sə'yar kə patə nyabiya dzau.
35 Dəməlmau ənga gyiwu 'yi wu nda tərabiya, ama ndər ɗa nə nyi wu təɗau a gyiwu 'yi mai."

Pəcir Shilər Yesu Ndər Səni A'yi Mai

36 "Ndər səni pəci ənga saka kəra sə'yar kə wu ɗarkər a'yi mai, alaga waladi'yar kəra a dəməlmau, ənga alaga Zəra nyi, ama kəl Tada zhizhi nyi.
37 Ənggər kəra ɗarkər wu pəcir Nəhu, abangə nga nyi wu nda ɗa ar pəcir shilər Zər Ndau.
38 Kadivira pəlimba sana duniya, nji kəl səm sər səm ənga sa sə sasa, ndu fa'a mathləkə'yi ənga ndu lə ku'yi anə shili, ba'anə shili ar pəci kəra Nəhu gwu kwambwal dəgal ta ari.
39 Fəɗəngəkər nda abər sə ənggər kə wu ɗa, ya, kəja pəlimba a shiliri ka sa kwafəna nda. Tangə ənggər ta nga nyi wu nda ɗa ar pəcir shilər Zər Ndau.
40 Ar pəci ta, shili məthlə a vər məl thlər ar fa, ba nja hər ndə pathləu ba nja piyari pathləu.
41 Ar pəci ta, mathləkə'yi məthlə a vər awau ar bəra, ba nja hər ndə pathləu ba nja piyari pathləu.
42 "Agabangau, hya tsamə ənga hangəkal arya nahyi wu sənbiya tara pəci mani ngə Thlagə wu nda shili mai.
43 Nggabiya mau, maja abər thlagər ki wu səni pəci kəra ndər həl wu shili wu ki nyi, ju nggya lili'u, naji wu piyari ndər həl a sa pəthlə ki nyi mai.
44 Agabangau, kəl hya nggya papabau, arya nahyi wu səni tara ənuwa ngə Zər Ndau wu nda shili ari mai.
45 "Wa ngə mafa kəra tsa'a miya ɗəfuwa ənga ndər məl thlər kəra hahanga? Naja ngə ndə kəra tarki nyi wu fiya nyi dəgal ar kəra njir məl thlər nyi'yar, aga ja nə nda sər səm ar pəci kəra tsatsa'a.
46 Mafa kəra thlagər ki nyi shili ji sa thləwa nyi ja vər məl thlər nyi kakaləu, ju ɗa ənga caguli.
47 Yu nar hyi jiri, tarki nyi wu nda fiya nyi dəgal ar kəra sə nyi patəu.
48 Ama ma ji ɗa, mafa kəra ɗəmwa'yi ngau, ju nda na anə kərnyi, 'Kəja tarki ɗa a nggyari ara shili kaɗəu.'
49 Ba ji nggya aga dəgə njir məl thlər kuvwa nyi'yar, ənga ju səm ənga sa sə sasa ənga njir sa sə sasa.
50 Ma ji məl abangau, tarki nyi wu nda shili kukuthləu ar pəci kəra ji gəra nggani ju shili.
51 Tarki wu sa takasiya nyi ba ja səwa nja vakuwa nyi a vu pama njir ngguta vi, vira ndu vuwa nggya ndu tiwi ənga sələm ba ənga ɗə hir."

25

Karapau Ar Kəra Ku'yi Kumou

1 Kə Yesu dumwa ənga ndər, ji na, "Ar pəci ta, nju nda gəla təlkur Hyal ənga ku'yi kumo kəra gəra sən ndə sal kəra həri pitəllar nda, aga nda nda səkə shilər salkwanjili.
2 Təfu wu pama nda dza nga nda, ənga təfu wu pama nda tsu hahangə nga nda.
3 Dza nyi'yar kə həri pitəllar nda gəra ənga mal zaɓəkwa wu pəla.
4 Hahanga nyi'yar həri pitəllar nda ənga mal zaɓəkwa wu pəla.
5 Salkwanjila nyi a'yi shili kaɗə mai, kə ndə gwu ghanyi, kə ghanyi həna nda patəu.
6 "Hathlər vu'yi, kə nji siya mala wau, abər, 'Kəja salkwanjili a shiliri! Səbiya mau hya sa dləwuri nyi.'
7 "Kə ku'ya nyi'yar patə hya'ari sara wu ghanyi, kə ndə mbəmbəwa u'u wu pitəllar nda.
8 Kə dza nyi'yar kə na anə ku'yi hahangə kau, 'Dar 'ya mau, malər hyi kə kukushu, kəja pitəllar 'ya a gwari wu tau.'
9 "Əngwar ku'yi hahangə kə anə nda, 'Awau, wu ɗa tsa'a anə mən patə mai, səra hya məl ca ngə hya ma'yi a biya ara njir ɗəlna mal aga hya biya ɗəlbiya nər hyi.'
10 "Ama ma tsu nda ar lagu a vər ma'yi a nda ɗəl mala nyi, ba salkwanjili shili. Ku'yi kəra pabəri kərnda

ma'yi əkkə'yi ja a vwar vir mini nə hə dzau, kə nji haɗiya miya kiya nyi.

11 “Ayukuɗa ɓəliya sar kushu kə alenyi ku'yi ta shili, ndu na, ‘Tarki! Tarki! Pahəna 'ya miya ki!’

12 “Ama ju nda shaɗəwa nda, ‘Nayi wu səni hyi mai.’

13 “Agabangau, hya nggya ənga hangəkal arya nahyi wu səni pəci ənga saka nə shili ɗa mai.”

Karapau Ar Kəra Mafa Jijiri (Luka 19:11-27)

14 “Təlkur Hyal wu nda ɗa ənggər ndəra wu nda ma'yi a nda gə ndə naɗəu, kə ji ngga mafa məl thlər nyi'yar, ba ji təkəya nda gənna nyi.

15 Ji nə nyi gənna dubu təfu anə vanyi ndau, anə vanyi ndau gənna dubu məthlə ənga gənna dubu pathləu tsu anə vanyi ndau. Anə kalar ndau, ba ji nə nyi səra tsa'a aga dənama nyi. Kə ji dzəgwa ma'yi a nda gə ndau.

16 Ndəra nji nə nyi dubu təfu ma'yi ənga kusa ji nda shafəli ənga səra nji nə nyi, ba ji uya akkəri dubu təfu a dar kəri.

17 Abangə tsu ndəra nji nə nyi dubu məthlə uya akkəri dubu məthlə a dar kəra nə nyi.

18 “Ama ndəra nji nə nyi dubu pathləu ma'yi, ji nda labiya ka'u a gyiwu 'yi, ba ji ɗəwana gənna thlagər ki nyi a gwa.

19 “Ayukuɗa pida gangəu, kə thlagər ki mafa'yar kə sha shili, ji sa yiwa aga nda nar nyi ənggəra ndə ɗa ənga gənna kəra ji nə nda.

20 Ndəra dləwuri dubu təfu shili ənga dubu təfu a dar kəra nyi, ji sa na, ‘Thlagər ki, gə nə ɗa dubu təfu, kəja a ɓəra uyari yi dubu təfu a dar kəri.’

21 “Thlagər ki nyi shaɗəwa, ‘Usi mafa tsapəu ndər məl thlər tsa'a miya ɗəfu! Gə məl thlər ngə tsa'a miya ɗəfu ənga sə kushu kəra nji nə ngau, agabangau, yu nda fiya ngau, ar kəra sə gangəu. Shili ga nyabiya dzə ənga caguli ənga yau!’

22 “Ndəra dləwuri dubu məthlə tsu shili, ji sa na, ‘Thlagər ki, gə nə ɗa dubu məthləu, ya, kəja ya ɓəra uyari akkəri dubu məthlə a dar kəri.’

23 “Thlagər ki nyi shaɗəwa, ‘Usi mafa tsapəu ndər məl thlər tsa'a miya ɗəfu! Gə məl thlər ngə tsa'a miya ɗəfu ənga sə kushu kəra nji nə ngau, agabangau, yu nda fiya ngau, ar kəra sə gangəu. Shili ga nyabiya dzə ənga caguli ənga yau!’

24 “Kə ndəra dləwuri dubu pathləu tsu shili, ji sa na, ‘Thlagər ki, a səni yau abər nagə ndə dzadzau ngau, gu fa'a sau ar vira gə gəra thləkana, kəja nagau ndər yiwu sə kurthlə ngau.

25 Ca ngə məliya hivər mbar ɗa ara məl thlər ənga gənna ngau, ba yi labiya ka'u a gyiwu 'yi, ba yi ɗəwana a gwa. Kəja sə ngau tsu tsəka'a.’

26 “Kə thlagər ki nyi shaɗəwa, ‘Nagə mafa ɗəmwa'yi hangəkal ndə kukufəu! Əm, a səni gə abər yu sən fa'a sau ar vira yi gəra thləkana ənga nayi ndər yiwu sə kurthlə ngə ya?

27 Ma abangə ja, gu kyaga nda həri gənna ɗa a dar vir fə gənna aga ma yi shili ənggər kau, yu sa uya akkəri a dar kəri.

28 “ ‘Dləwura mau gənna dubu pathləu kəra ara ja kau, ba hya nə nyi anə ndəra ənga dubu kumou.

29 Arya ndəra ənga sau, nju cakər nyi aga ja uya gangəu. Ndəra gəra ənga sə tsu, alaga səra a'yi ara ja kushu kau, ba nja ɓəra dləwuri ara ja.

30 Ba nja dzəgwa vakana mafa didiɗi kə a biya, a vu kuthləu vira ju nda tiwi ənga sələm ba ja ɗə hira ja gagaɗau.’

Numa Nə Jamuya

31 “Ar pəci kəra Zər Ndau wu nda shida wu kadakadarkur nyi, ənga waladi'yar patə əkkə'yi ja, ju nda sa nggya ar tsəkafə nə kadakadarkur.

32 Nju nda sa kaɓiya patər njir duniya wu mwa nyi, ba ja dzəgwa təkəbiya nji patə bwata məthlə ənggər kəra ndər ɓəla wu təkəbiya pama təmahə'yar ənga ku'yar.

33 Ba ja nda piya təmahə'yar lagu tsi mazəma ja ənga ku'yar lagu tsi mat-sala ja.

34 “Ba təl a dzəgwa na anə njira ar
mazəma ja, ‘Shila mau nahyi njira
Dəɗa fənggər hyi barka; hya dləwuri
sər faˈa kir hyi, ca ngə təlkur Hyal kəra
nji pabər hyi tsu kaɗə mudlau.
35 Arya ɗəɗəməu wuɓau a vər tə ɗa,
ba hyi nə ɗa sər səm. Hili a vər tə ɗa,
ba hyi nə ɗa sər sa, ənga tsu məthləpi
yau, ba hyi hər ɗa a vu kir hyi.
36 Turusu yau, ba hyi har ɗa kar, kə
yi ɗa gəra ngga, ba hyi shiləgəbiya ɗa.
Nji fuwa ɗa wu fursəna, ba hyi sa tular
ɗa.’
37 “Ba nji tsapə ka na anə nyi,
‘Thlagəu, a nuwa nga ˈyi lar ngə ənga
wuɓau, ba ˈyi nə ngə sər səma, ənga ˈyi
lar ngə ənga hili, ba ˈyi nə ngə səra ga
sa ka?
38 Ba a nuwa nga ˈyi lar ngə
məthləpi, ba ˈyi nggar ngau a vu kir
ˈya, əndəga turusu, ba ˈyi nə ngə səra
ga har ara?
39 Ənga ətsu a nuwa nga ˈyi lar ngə
gəra ngga ənga wu fursəna, ba ˈyi sa
tular nga?’
40 “Ba təl ka dzəgwa shaɗəwa nda, ja
na, ‘Jiri nga yu na anə hyi, kalar səra
hyi məliya nyi anə kusha zaməɗaˈyar
kau, anə ɗa nga hyi məliya.’
41 “Ba təl ka dzəgwa na anə njira
ar matsala ja, ‘Kwaya mau a dzər ɗa,
nahyi nji shishiˈwau, maˈya mau a
ndu uˈur kətsa kəra nji pabəri nyi anə
Shatan ənga waladi nyiˈyar.
42 Arya wuɓau a vər tə ɗa, nahyi nə
ɗa sər səm mai. Hili tsu a vər tə ɗa,
nahyi nə ɗa sər sa mai.
43 Kə yi ɗa məthləpi anə hyi, nahyi
nggar ɗa a vu kir hyi mai. Turusu
yau, nahyi nə ɗa kar ha mai. Ənga gəra
ngga yau, ənga wu fursəna, nahyi sa
tulari ɗa mai.’
44 “Nanda tsu, ndə shaɗəwa nyi,
‘Thlagəu, a nuwa nga ˈyi lar ngə
ənga wuɓau ənga hili a vər tə ngau,
ənga məthləpi gau, ənga wu fursəna,
ənga gəra ngga ba turusu, ama naˈyi
dləwari ngə maya?’
45 “Ba ja dzəgwa shaɗəwa nda, ‘Yi wu
nar hyi jirkura nyi, kalar səra hyi gəra
məliya nyi anə kusha zaməɗaˈyar kau,
anə ɗa nga hyi nggəl ara məl.’
46 “Ba nda maˈyi a gwu ɓwaɓwatə
gəra kuɗau, ama nji tsapəu nər nda a
gwu pi gəra kuɗau.”

26

Mba Miya Aga Tsa Yesu (Markusu 14:1-2; Luka 22:1-2; Yahwana 11:45-53)

1 Ənggəra Yesu kuɗəna na patə
səˈyar kau, kə ji na anə zəmbəlma
nyiˈyar,
2 “Hyu səni abər, lardur nə vəlna a
hyiri pida məthlə ənga tsu nju nda sa
ləri Zər Ndau aga nja dlakəya nyi.”
3 Kə pubu dədəgalˈyar ənga njira
nggurəm nə məlmə kaɓiya dzə
patə ar pathla nə pubu kəra ndiya
ənga dəgaləu, ndəra nju ngga ənga
Kayafasu.
4 Ndə mba miya lagu kəra nda sən
uya nda mbar Yesu ari ɗəɗəwa aga
nda tsəya nyi.
5 Ama kə ndə na, “Aˈyi pəcir mini
kə mai, ara ja sara hyaˈana hangəkala
nji.”

Nji Ɓəsiya Yesu Ənga Mal Kisəu Wu Bethlani (Markusu 14:3-9; Luka 7:37-38; Yahwana 12:1-8)

6 Ma tsu Yesu wu Bethlani, wu ki
Simanu ndəra ɗəɗəməu ndər pibi,
7 kə vanyi mala shili ənga pəla mal
kisəu kəra nju ɗəl ənga gənna gangə
gaɓaɗau. Mala kə shili ji sa pənggər
nyi mala nyi a gyar kəra ja ar pəci kəra
nda vər səm sər səm.
8 Ta zəmbəlma nyiˈyar lari aban-
gau, kə huɗa nda ndzau, ndu na anə
kərnda, “Wathləmə culi najaka wira
sa?
9 Mal kau, nju sən ɗəlna ənga gənna
gangəu, ba nja dləwari nji tətə dənama
ənga gənna nyi.”
10 Arya Yesu wu sənbiya səra ndu na,
kə ji na anə nda, “Aga mi nga hyu
ɓwanə nyi kər anə mala ka? A məliya
ɗar ja səra mənahəu.
11 Nji tətə dənama aˈyi nda əkkəˈyi
hyi parangəu, ama nayau aˈyi yi
əkkəˈyi hyi parangə mai.

12 Mal kisə kə ji pənggər ɗa kau, nə
pabə dzə nə haɗə ɗa ngau.
13 Yu nar hyi jirkura nyi, kalar vira
nju nda tətəlna ndəshigu kə ari wu
duniya patəu, nju nda ndər ar kəra sə
kə ji məliya kau, aga ɗəngari ənga ja.”

Yahuda Dləwunggəri Aga Ja Thlənа Hiya Yesu
(Markusu 14:10-11; Luka 22:3-6)

14 Kə pathləu wu pama zəmbəlma
nyi kumo apə məthləu, kəra nju
ngga ənga Yahuda Isikarayoti ma'yi
a ndəgya pubu dədəgal'yar,
15 ji nda yiwa nda, “Yiɗawu nga hyu
kina ɗa ma yi sən lər hyi nya?” Kə ndə
jigabiya gənna sulayi makərkumunyi
16 Mbari ar pəci kau, ngə Yahuda
wu gal lagu kəra ja sən ləri Yesu ari.

Yesu Səm Lardur Vəlna Ənga Zəmbəlma Nyi'yar
(Markusu 14:12-21; Luka 22:7-13,21-23; Yahwana 13:21-30)

17 Ar pəci nə tanggərma nə lardur
nə macikəl gəra thləlamə, kə zəmbəlma
nyi'yar shili ndə sa yiwa nyi, “Əmani
nga gu yiwu 'ya pabəri ngə vir səm
lardur nə vəlna ka?”
18 Kə ji shaɗəwa, ji na, “Ma'ya mau
a vu huɗa məlmau, hyu vuwa thləwa
vanyi ndə a vuna, ba hya nar nyi,
‘Maləmə ngə na, abər, pəci nyi a ɗar
ləhəu. Ju sa səm lardur nə vəlna
əkkə'yi zəmbəlma nyi'yar wu ki ngau.’
”
19 Kə zəmbəlma nyi'yar məliya
ənggəra ji nar nda ta, ba ndə pabəri
vir səm lardur nə vəlna nyi.
20 Ənggəra wagə ɗa, Yesu nggya
aga ja səm sər səm əkkə'yi zəmbəlma
nyi'yar kumo apə məthləu.
21 Ma tsu nda vər səm sər səm, kə
Yesu na anə nda, “Jiri nga yu na anə
hyi, pathləu wu pama hyu nda thlənа
hiya yau.”
22 Kə ɗəfuwa nda ndzə gagaɗau,
kalar ndu dzəgwa na anə nyi wu
pama nda, “Ənga jiri, nayi ngə ya,
Thlagəu?”
23 Kə Yesu shaɗəwa, “Ndə ka a vər fə
tsi wu cala ənga yi kau, ngu nda thlənа
hiya yau.
24 Zər Ndau, wu tə ənggəra nji tsəfəri
ar kəra ja, ama sər təhuɗə anə ndəra
wu nda thlənа hiya Zər Ndau. Wu
ndiya anə ndə kau, kuji nji gəra ya
nyi.”
25 Kə Yahuda ndəra wu nda thlənа
hiya ja na, “Maləmə, ənga jiri nayi ngə
ya?”
Yesu shaɗəwa, ji na, “Angə, nagə
ənga kərngə ma, a nabiyar gau.”
26 Tsu nda vər səm sər səm, kə
Yesu həri macikəl, kə ji lər usaku anə
Hyal, ba ji ɓəɓələwa, kə ji nə nyi anə
zəmbəlma nyi'yar, ju na, “Dləwura mau
hya səm, naja kə kumər dza yi ngau.”
27 Kə ji həri kyakiwa nə 'yimir wur
inabi, kə ji lər usaku anə Hyal, kə ji
nər nda, ju na, “Patəkura hyi, hya sa.
28 Najakə mashi ɗa ngau nə
nyabiya alkawal mafəliyangə, kəra
nju nda pənа aga təfəbiya bikə nə nji
patəu.
29 Yu nar hyi, tsu yu ɓəra sa 'yimir
yayar wur inabi mai, kəl pəci kəra yu
nda sa mafəliyangə ənga hyi wu təlkur
nə Dəɗa.”
30 Ayukuɗa ndə kuɗənа thlə na, kə
ndə ma'yi a dar Mə nə wur Zaitunu.

Yesu Nana Ənggəra Biturusu Wu Nda Kəpalna Səni Nyi
(Markusu 14:27-31; Luka 22:31-34; Yahwana 13:36-38)

31 Kə Yesu na anə nda, “Vu'yi əshina
kau, patə hyi, hyu nda tətəlnakər arya
səra wu nda ɗa ənga yau. Ara tsətsəfə
nga nyi wu ləkakaɗə nə Hyal, abər,
“ ‘Yi wu nda tsar
kəra ndər ɓəla,
ba ɓəla nə təmahəu
a tətəlnakər.’
32 Ama ayukuɗa yi hya'ari sara vir
tau, yu tərabiya wu mwar hyi a vu
Galili.”
33 Əngwar Biturusu anə nyi, “Alaga
nji patə hwinakər ndə piyari ngau,
nayi wu, piyari ngə nə ɗa mai.”
34 Kə Yesu shaɗəwa nyi, ji na, “Yu
nar ngə jirkura nyi Biturusu, əshina
vu'yi kau, kadivira vəgəmə wu nda
wau, gu kəpalna sən ɗa ar kər ar kər
makəru.”
35 Kə Biturusu ɓəra na, “Alaga nji
tsəya ɗa daɓə ənga gau, nayi wu kəpal

səni ngə mai.” Kə patəkura alenyi zəmbəlma nyi'yar nana abangə tsu.

Yesu Kədi Hyal Wu Gyatsimani (Markusu 14:32-42; Luka 22:39-46)

36 Kə Yesu əkkə'yi zəmbəlma nyi'yar ma'yi a ndar vanyi vi kəra nju ngga ənga Gyatsimani, kə ji nda na anə nda, “Nggya mə nər hyi ənggau, yu ma'yi a ndu mwa ya nda kədi Hyal.”
37 Kə ji həri Biturusu ənga wazha Zabadi məthlə ənga ja, nanda ngə Yakubu ənga Yahwana, naja ənga huɗə kiyakiyar gagaɗau ənga ɓwaɓwatə ara səra ja a gwa.
38 Kə ji na anə nda, “Huɗə ndzəndzə kəra ya gwa a sən tsəya ɗa. Nahyi hya nggya lili'u hya ɓəla ənga yau.”
39 Ji ɓar dzə kushu, ba ji dla lagu bama a gyiwu 'yi, ja vər ndər ənga Hyal, ju na, “Tada, ma ja abər yiwu ca ngə uya, bəgə ga həna najaka ɓwaɓwatə ar kəra yau. Alaga abangau, a'yi səra yu yiwu mai, ama səra gu yiwu.”
40 Ba ji sha shili ara zəmbəlma nyi'yar, ba ji sa thləwa nda wu ghanyi. “Mi nga ma? A'yi hyu sən nggya nə ɓəla ənga yi alaga nə saka pathlə wa?” Ji yiwa Biturusu.
41 “Hya nggya ənga ɓəla ənga hya kədi Hyal ara hya sara təɗau a gu dzau. Mambəl wu yiwu nə nyi, ama kumər dzə a təwari.”
42 Kə ji ɓəra ma'yi nə məthləkura nyi, ji nda ndər ənga Hyal, ji na, “Tada, Ma a'yi ɗa tsa'a aga ɓwaɓwatə ka həna kər mai, ama kəl yi təwari, ta'yi səra gu yiwu patə ja ɗarkər.”
43 Ənggəra ji sha shili, kə ji ɓəra thləwa nda wu ghanyi, ara ghanyi tədəɓəu ar liya nda.
44 Kə ji piyari nda, ba ji ma'yi sə nyi nə makərkura nyi, kə ji nda ndər ənga Hyal, ji ɓəra nana sə'yar ta.
45 Ji ɓəra sha shili əgya zəmbəlma nyi'yar, ba ji thləwa nda wu ghanyi, kə ji na anə nda, “Tsu hyu ghanyi ya, hyu ɓəlsar ya? Tsa'a abangə ja! Pəci a ɗari nju nə nyi Zər Ndau a gwu tsa njir bikau.
46 Hya'ara mau, məna ma'yi! Kəja ndər thlə hiya yi ta a shiliri!”

Nji Mbar Yesu (Markusu 14:43-50; Luka 22:47-53; Yahwana 18:3-12)

47 Tsu Yesu a vər ndər, kəja Yahuda, pathləu wu pama zəmbəlma nyi'yar kumo apə məthləu, shili ənga nji gangəu ənga katsakər ba zəwa wu tsa nda. Njira pubu dədəgal 'yar ənga njira nggurum nə məlmə səwa.
48 Ndər thlə hiya ja kau, a dəgar ndar ja mətsamə, “Ma ndəra yi bərpiya nyi, naja ngau, mbari nya mau.”
49 Ənggəra ji dla, ba ji ma'yi təwar a ndəra Yesu, kə Yahuda usar nyi, ji na, “Usi Maləmə,” kə ji bərpiya nyi.
50 Əngwar Yesu anə nyi, “Bazhi ɗa, məliya səra hə nga shili.”
Kə nja nyi shili ndə sa mbari Yesu, kə ndə səɓiya nyi ɓaɓalu.
51 Ənggəra ndə lari abangau, kə pathlə wu pama njir ɓə Yesu təsəbiya katsakər nyi, ba ji thlana himiya mafa pubu kəra ndiya ənga dəgal əni.
52 Əngwar Yesu anə nyi, “Shabiya katsakər ngau a vu ki nyi, arya kalar ndəra tsəbiya katsakər, katsakər ngu nda tsa nyi.
53 Hyu nggani abər a'yi yu sən ngga Dəɗa, ba ja səwa ɗa alaga bwata wal-adi'yar kumo apə məthlə wa?
54 Ama lagu mani ngə səra tsətsəfau wu ləkakaɗə nə Hyal wu nyabiya dza, abər a'yi ji ɗa lagu kə maya?”
55 Ar pəci ta, Yesu na anə dlamir nji, “Nayi ngə ndər təɗəmwa anə njir gwaɗəvi ya, ənga hyi səbiya katsakər ənga zəwa aga hya sa mba ɗa ya? Parangəu ya vər nggya əkkə'yi hyi wu ki Hyal ya vər highiɓau, ama nahyi sayi mbar ɗa mai.
56 Sə'yar kə ɗa patə aga səra nabi'yar tsəfəri a nyabiya dzau.” Kə patə zəmbəlma nyi'yar tətəlna dzau ba ndə piyari nyi wu tsa nda.

Yesu Wu Mwar Pathla Nə Njir Yahudiya (Markusu 14:53-65; Luka 22:54-55,63-71; Yahwana 18:13-14,19-24)

57 Njira mbari Yesu həri nyi a ndəra
Kayafasu dəgala Pubu, vira maləmə
dlaɗəˈyar ənga njira nggurəm kaɓə
ari.
58 Kə Biturusu nu nyi wu ndəl wu
ndəl tsatsaləu, tsaˈa vwar huɗa ki
dəgala Pubu. Ji vuwa nggya əkkəˈyi
njir səkə ki aga ja lari ənggəra nju ɗa
ənga ja.
59 Pubu dədəgalˈyar ənga patər njir
zəwa a vər gal lagu kəra nda sən
vazəya Yesu aga nda tsəya nyi.
60 Ama sə aˈyi ndə uya mai, alaga kə
nji gangəu shili ndu thla sakida nə fati
ar kəra Yesu.
Ayukuɗa nyi patəu, kə alenyi nji
məthlə biyar babal,
61 ndə na, “Sal kə na, abər, ‘Yu sən
dlana ki Hyal kau, ba ya ɓəra həriya
nyi wu pida makəru.’ ”
62 Pubu kəra ndiya ənga dəgal
hyaˈari aˈyi taˈyau, ji na anə Yesu, “Mi
ngə sə kə nja vər na a miya ndəla gə
ka? Sə aˈyi gu na a gəri wa?”
63 Ama kə Yesu nggya sə nyi ɗiyu.
Kə pubu kəra ndiya ənga dəgal
na anə nyi, “Yi wu daɓər ngə ənga
thləmər Hyal kəra a dəməlmau, narˈya
ma nagə ngə Kərsiti, Zər Hyal.”
64 Yesu shaɗəwa, “Angə, abangə nga
nyi ənggər kəra gə na kau. Ama
taˈyi ya nar hyi patə hyi, mbar ka-
bangəkau, hyu sa lari Zər Ndau a
vər nggya ar tsi mazəma ndə dəgal
dənama, a vər shida wu dlama sara
dəməlmau.”
65 Kə pubu kəra ndiya ənga
dəgal tana ləgutə kərnyi ənga huɗə
ndzəndzau, ju na, “A nanar ja ndər nə
deɓa Hyal! Sakida mi mənu ɓəra gala?
Kəja hya nggari ndər diɗa vi nyi ənga
kərhyi.
66 Mi nga hyu nggana?”
“A ɗar tsaˈa nja tsəya nyi,” ndə
shaɗəwa.
67 Kə ndə təfuwa nyi tuli a vu bama
ja, ənga alenyi nji tsu dədəguwa nyi tsi.
Alenyi nji nə nyi tsi balma
68 ndu dzəgwa na, “Ma nagə ngə
nabi, nanaˈya, Kərsiti, tara wa ngə
dəgər ngə ka?”

Biturusu Kəpalna Səni Yesu (Markusu 14:66-72; Luka 22:56-62; Yahwana 18:15,25-27)

69 Ar pəci kəra Biturusu a vər ng-
gya a biyar huɗə ki, kə kwar ki kə
shili əgya ja, ji sa na anə nyi, “Nagə
ma, nahyi ngə shili əkkəˈyi Yesu ndər
Galili.”
70 Ji kəpalna nyi wu mwar nda
patəu, ji na, “Nayi wu səni səra gu na
kə mai.”
71 Ta ji maˈyi a biya miya kiya nyi,
ba ji biya ɓə ənga vanyi kwar ki, kə
kwa kə lar nyi, kə ji na anə njira
tataˈyi a ndəna, “Ndə kə ma, nanda
ngə əkkəˈyi Yesu ndər Nazəratu.”
72 Ji ɓəra kəpalna nyi daɓə ənga səm
fəla, “Yi wu sən ndə kə mai!”
73 Bəliya sar kushu, njira taˈyi a
ndəna ndə maˈyi a ndəgya Biturusu,
ndə nda nar nyi, “Ənga jiri, pathlə gu
pama nda, arya kiyara gau a nanar
ndəla gau.”
74 Kə ji mbari shiˈwa kərnyi, ənga ji
ɓəra səm fəla anə nda, abər, “Yi wu sən
ndə kə mai!”
Ənggərna kə vəgəmə wau.
75 Ənggau kə Biturusu ɗəngari ndər
kəra Yesu nar nyi, abər, “Divira
vəgəmə a wau, gu kəpalna sən ɗa ar
kər ar kər makəru.” Kə ji hwi a biya, ji
biya tiwi ənga sələm gagaɗau.

27

Yesu Wu Mwar Gwamna Bilatusu (Markusu 15:1; Luka 23:1-2; Yahwana 18:28-32)

1 Əmudlə kaɗəu, kə pubu dədəgal
ˈyar ənga njira nggurəm məlmə patə
mbiya miya tsu aga nda tsəya Yesu.
2 Ndə dzəɓiya nyi, ba ndə maˈyi ənga
ja, ndə nda lər nyi a ndu tsa gwamna
Bilatusu.

Yahuda Tsəya Kərnyi (Thlər Camaˈyar 1:18-19)

3 Ta Yahuda, ndəra thləna hiya Yesu,
lari abər a thlana nyir nji numa nə
tə anə Yesu, ba ji tiwi ənga kərnyi, ba
ji shabiya nda gənnar nda, a nda nə
pubu dədəgalˈyar ənga njira nggurəm.
4 Ji na, “A məliyar yi bikau, arya yi
thləna hiya ndəra gəra ndzana sau.”

Ndə shaɗəwa nyi, “Mi dzawur ˈya ənga ka? A nəngə ngə dzaˈwu.”

5 Kə Yahuda vakə nggər nda gənna nyi a gwu huɗa Ki Hyal, kə ji maˈyi, ji nda hakəya kərnyi.

6 Pubu dədəgalˈyar ɗəməri gənna nyi, ndə na, “Aˈyi ɗa tsaˈa nja ɓəra shabiya gənna kə a gu mbəl mai, arya gənna mashi ngau.”

7 Kə ndə mbiya miya aga nda ɗəlbiya babal, ar vira nju ngga ənga Babal nə ndər Hər Təm. Aga ja ɗa hulili anə nji shishili.

8 Ca ngə səra ɗa nju ngga vi kə ənga ˈYiˈyi Mashi baˈanə əshina.

9 Lagu kə ngə səra Nabi Irimiya nana nyabiya dzau, “Kə ndə faˈari kwaɓa thladla makərkumunyi, gənna kəra njir Izirayila thlana.

10 Kə ndə ɗəlbiya babal nə ndər hər təm əni, ənggəra Thlagə nar ɗa.”

Nji Hər Yesu A Dumwar Bilatusu (Markusu 15:3-5; Luka 23:3-5; Yahwana 18:33-38)

11 Kəja Yesu taˈyi wu mwar gwamna, kə gwamna yiwa nyi, “Nagə ngə təl njir Yahudiya ya?”

Kə Yesu shaɗəwa nyi, “Nagə ngə na abangau.”

12 Ar pəci kəra pubu dədəgalˈyar ənga njira nggurəm a vər nana ndər ar kəra ja, naji shaɗəwa anə nda mai.

13 Kə Bilatusu yiwa nyi, “Aˈyi gu nggari sakida kəra nda vər na a miya ndəla gə kə wa?”

14 Ama kə Yesu bəgə sə nyi ɗiyu, sə aˈyi ji na alaga kushu ar kəra sə kə mai, ba sə kə nə nyi ɗənga anə gwamna.

15 Ar pəcir mini nə lardur nə vəlna, gwamna a tsəliyari parangəu, ju səya ndər fursəna pathləu anə dlamir nji, ndəra ndu yiwu.

16 Ar pəci ta vanyi ndər fursəna aˈyi kəra nju səni nyi patə nju ngga nyi ənga Barabasu.

17 Ta dlami kaɓau, kə Bilatusu yiwa nda, “Wa nga hyu yiwu ya səya hya? Barabasu əndəga Yesu kəra nju ngga ənga Kərsiti ya?”

18 Arya ju səni abər arya shishikura nda nga ndə mbari Yesu ndə lər nyi anə nyi.

19 Ma tsu Bilatusu a vər nggya ar tsəkafə nyi, kə mala nyi səwa nyi cama, “Həbiya tsa gau wu ndər ndə gəra ənga vazə kau, arya yi lar ɓwaɓwatə paməpamə arya ja əshina wu shuni.”

20 Ama kə pubu dədəgalˈyar ənga njira nggurəm tsətsəkuri dlamir nji aga nda na nja səya nda Barabasu, ba nja tsəya Yesu.

21 Gwamna ɓəra yiwa nda, “Wa nga hyu yiwu ya səya hyu pama nji məthlə ka?”

Əngwar nda, “Barabasu!”

22 Kə Bilatusu ɓəra yiwa nda, “Mi nga ya dzəgwa məl ənga Yesu kəra nju ngga ənga Kərsiti ka?”

Əngwar nda, “Dlakəya nyi nji!”

23 Kə Bilatusu na anə nda, “Arya mi ya? Mi ngə bikə nya?”

Kə ndə ɓəra hyaˈana ɗahə tsu, ndə na, “Dlakəya nya mau.”

24 Ta Bilatusu lari abər sə aˈyi ju sən kari mai, kəl cakə ngə gwaɗə vi wu cakau, kə ji gər ˈyimi, ji cina tsa ja əni wu mwar nji, ji na, “Kəja tsa yau, kəja tsa yau, bikə ɗa aˈyi wu mashi ndə kə mai, bikər hyi ngau!”

25 Kə patəkura nda shaɗəwa, ndə na, “Taˈyi mashi nyi a nggya ar kəra ˈya ənga wazhar ˈya patəu.”

26 Kə ji səya nda Barabasu. Ayukuɗa ji səwa, nji nə nyi wuɗa anə Yesu, kə ji nə nda nyi aga nda dlakəya nyi.

Sojaˈyar Ndər Nə Diɗa Yesu (Markusu 15:16-20; Yahwana 19:2-3)

27 Sara ənggau, kə sojaˈyar nə gwamna hər Yesu a vwar vira soja nggunggurəmˈyar a nggya ari, ba ndə kaɓiya bwata sojaˈyar patə ndə zəwar nyi.

28 Ndə zəɗəna nyi turusu ba ndə dzəgwa hari nyi kar dəzəu culi nə təlkur.

29 Kə ndə tsagu nyi dara shikəɗî nə təlkur, kə ndə həwa nyi a du kəra ja. Ndə fuwa zəwa təlkur wu tsa ja, ba ndə

dzəgwa ɓəliya undi nə diɗa nyi, ndu na, “Alvari təl, təl nə njir Yahudiya!”
30 Ndə təfənggər nyi tuli, ba ndə dləwuri zəwa nə təlkur ta, ndə dzəgwa pəpəthləwa nyi zəwa nyi wu kəra ja.
31 Ayukuɗa ndə kuɗəna diɗa nyi abangau, kə ndə zəɗəna ləgutə təlkur ta, ndə ɓəra har nyi nə nyi. Ndə dzəgwa ma'yi ənga ja a biya aga nda biya dlakəya nyi.

Nji Dlakəya Yesu
(Markusu 15:21-32; Luka 23:26-43; Yahwana 19:17-27)

32 Ənggəra nda vər biya, ba ndə thləwa vanyi ndər Sayirini kəra nju ngga ənga Simanu, kə ndə ciwa nyi aga ja hə wu dladlakə nə Yesu.
33 Kə ndə shili ar vanyi vi kəra nju ngga ənga Gwalgwathla, ca ngə vir papangəkər.
34 A ndəna kə ndə nə nyi 'yimir wur inabi kəra nji gwaɗəbiya ənga maɗəwatəu aga ja sa, ama ta ji ɗahari, kə ji piyari sa.
35 Ta ndə dlakəya nyi, ba ndə dzəgwa tətəkəwa kar ha nyi lagur təɗə shi'wu.
36 Ayukuɗa kau, ba ndə nggya ng-gashiu ndu ɓəla nyi a ndəna.
37 Adabanga kəra ja ndə tsəfəya səra wu cabiya səra ji ndzana: NDƏ KƏ NGƏ YESU, TƏLƏR NJIR YAHUDIYA.
38 Nji dlakəya nyi ənga njir ɗa lagu məthləu, pathləu ar tsi mazəma ja ənga pathləu tsu ar matsala ja.
39 Njira a vər tərabiya ndu ndər nə diɗa nyi, ndu kənggəɗə kəra nda ndu nggushi, ənga
40 ndu na, “Nagə ndəra na gu sən dlana ki Hyal, ba ga ɓəra həriya wu pəci makəru, ga mbəɗana kərngau! Ga shida sara dar wu kau, ma nagə Zər Hyal ngau!”
41 Abangə tsu ngə pubu dədəgal'yar ənga maləmə dlaɗə'yar ənga njira ng-gurəm wu ndər nə diɗa nyi.
42 Əngwar nda, “Ji mbəɗana nji, ama naji wu sən mbəɗana kərnyi mai! Naja ngə Təl nə njir Izirayila! Bəgə ja gya sara dar wu kə aga məna lari, ba məna hənggəri ənga ja.
43 Ji hənggəri ənga Hyal, bəgə Hyala nyi a kətiya nyi kabangəkau, ma Hyala nyi wu yiwu, arya ju na, ‘Nayi Zər Hyal ngau.’ ”
44 Tangə ənggər ta, njir ɗa lagu kəra nji dlakəya ənga ja ta nyabiya nyi ənga nggəl.

Tər Yesu
(Markusu 15:33-41; Luka 23:44-49; Yahwana 19:28-30)

45 Mbari ar pəci ta'yikər ba'anə saka makər nə wagə ngə kuthləu shida haɗiya 'yi'ya nyi patəu.
46 A ndu wagəu ənggər saka makəru, Yesu hya'ana ɗahəu ənga dənama, ji na, “'Yiloyi, 'Yiloyi, lama sabakətani?” Kəra cabiya, “Hyal ɗa, Hyal ɗa, mi ngə ɗa gə shabiya ɗa ya?”
47 Ta njira tata'yi a ndəna nggari abangau, kə ndə na, “Ja vər ngga Iliya.”
48 Ənggərna pathləu wu pama nda hwi ka nda həri sasa'wa. Ji ciwa a gu 'yimir wur inabi kəra mwamwalu, ji ciri a dar zəwa ba ji nə nyi aga ja sa.
49 Alenyi nji wu pama nda wu na, “Piyari nya mau, bəgə məna lari tara Iliya wu sa mbəɗana nyi.”
50 Kə Yesu ɓəra hya'ana ɗahə ənga dənama, kə piya ja biya.
51 Ar pəci kə ngə kadəmbul nə huɗa ki Hyal təwa dzə bwata məthləu, mbari a du kər ba a gyiwu ndəla nyi. Kə 'yi'yi kənggəɗər dzə ba mə ndəliya dzau.
52 Hu'yar papahənakər, kə nji cicau kəra tau, hya'ari ənga pi.
53 Ayukuɗa Yesu hya'ari sara vir tau, kə ndə ma'yi a vu huɗa məlmə cicau, ba ndə vuwa canə nyi kər anə nji paməpamə gangəu.
54 Ənggəra soja kəra ndiya ənga dəgal ənga alenyi njir ɓəla hu Yesu lari ənggəra 'yi'yi kənggəɗər dzə ənga patəkura səra ɗarkər, ba hivər mbari nda gagaɗau, ndu na ənga ɗahəu, “Pakatəu, ndə kau, Zər Hyal ngau!”
55 Mathləkə'yi gangəu sara wu Galili nu Yesu, ndu məl thlər anə nyi. Ndə ta'yi tsaləu ndu tsamə səra wu ɗa.

56 Wu pama nda Maryamu Magədaliya aˈyi ənga Maryamu məya Yakubu ənga Yusufu ba məya wazha Zabadi.

Ənggəra Nji Haɗə Yesu (Markusu 15:42-47; Luka 23:50-56; Yahwana 19:38-42)

57 Ma ləhə waga ɗa, kəja vanyi ndər gənna a shiliri, thləmə nyi Yusufu ndər Arimatiya, ndəra naja ənga kərnyi ma ndər nu Yesu ngau.
58 Ji maˈyi a ndəra Bilatusu aga ja nda yiwari dza Yesu aga ja nda haɗəna. Kə Bilatusu səwa aga nja nə nyi nyi.
59 Kə Yusufu həri dza Yesu, ba ji pəɗəwa wu sər haɗə ndə cici camәu.
60 Kə ji nda fuwa nyi wu hu nyi kəra mafəliyangə kəra ji gəmbiya wu mau. Kə ji uya madiya tsəka ba ji haɗiya miya huwa nyi əni ba ji maˈyi sə nyi.
61 Kə Maryamu Magədaliya ənga vanyi Maryamu ta nggya bama ənga bama ənga huwa nyi.

Njir Bəla Huwa Nyi

62 Əzəgəkura nyi, pida pathləu ayukuɗa Pəcir Pabə Dzau, kə pubu dədəgalˈyar ənga njir Farisi maˈyi a ndəra Bilatusu.
63 Ndə na, “Maləmə, ˈyu ɗəngari səra ndər ngguta vi kə sara a vər na tsu ja ənga pi, abər, ‘Ayukuɗa pida makər, yu ɓəra hyaˈari ənga pi.’
64 Agabangau, ga səwa njir ɓəla hu aga nda ɓəla hu kə mənahəu, kəl ayukuɗa pida makəru. Ma aˈyi abangə mai, zəmbəlma nyiˈyar wu sən sa hələr dza ja əvuˈyi ba nda dzəgwa nar nyi anə nji abər a hyaˈari ja sara vir tau. Najaka ngguta vi wu nda ndiya nə tanggərma ənga dididi.”
65 Əngwar Bilatusu anə nda, “Suwa mə njir ɓəla, aga nda nda ɓəlar miya huwa nyi mənahəu ənggər kəra hyu sən mbari.”
66 Kə ndə maˈyi ndə nda ɓəlari huwa nyi mənahəu, ndə fəri mətsamə nə təlkur ar tsəka nyi ənga tsu ndə fiya sojaˈyar aga ɓəla viya nyi.

28

Hyaˈarir Yesu Sara Vir Tau (Markusu 16:1-8; Luka 24:1-12; Yahwana 20:1-10)

1 Ayukuɗa Pəcir Bəlsar nə (njir Yahudiya) tərabiya, əmudlə kaɗəu pəci nə tanggərma nə sugu, kə Maryamu Magədaliya nanda ənga vanyi Maryamu maˈyi a nda tsamə huwa nyi.
2 Səni aˈyi mai kə məlmə kənggəɗau, ara vanyi waladi nə Thlagə shida sara dəməlmau, ji sa maˈyi a dar huwa nyi, ji nda jahəna tsəka kəra nji haɗiya miya huwa nyi əni, ba ji nggya ari.
3 Dza ja wu mbəl wilwilu ənga ləgutə ha nyi pərtə pwahəu ənggər əpur paˈwa.
4 Ənggəra njir ɓəla huwa nyi lari nyi, ba hivər mbari nda gagaɗau, ənga dza nda wu tsədzau, kəra məliya ndə ɗa ənggər nji tətau.
5 Ama kə waladiya nyi na anə mathləkəˈya nyi, “Hya sara hivər mai, arya yu səni abər Yesu nga hya vər gal, ndəra nji dlakəya ta.
6 AˈyI ja ənggə mai, a hyaˈari ja ənggər kəra ji saya nana. Anda mau hya sa lari vira nji saya pina nyi ari ta.
7 MaˈYa mau ənga kusa aga hya nda nar nyi anə zəmbəlma nyiˈyar, ‘A hyaˈari ja sara vir tau, ju maˈyi wu mwar hyi a vu Galili. A vuna hyu vuwa lari nyi.’ Səra yi shili aga ya sa nar hyi ngau.”
8 Kə mathləkəˈya nyi hyaˈari ənga kusa, nyinyau ənga hivər ba huɗə pərtə gagaɗau, ndə hwi a ndəra zəmbəlma nyiˈyar aga nda nda nar nda səra ɗarkər.
9 Kukuthlə kə Yesu thləwa nda, ba ji nar nda, “Usa mau.” Ndə shili əgya ja, ndə mbari hiya ja ba ndə gənggər nyi səli.
10 Kə Yesu nar nda, “Hya sara hivər mai, maˈya mau hya vuwa nar nyi anə zaməɗaˈyar nda maˈyi a vu Galili, a vuna nga ndu vuwa lar ɗa.”

Shaɗəwa Nə Njir Bəla Hu

11 Ma tsu mathləkəˈyi ta ar lagu, kə
alenyi njir ɓəla hu maˈyi a ndu huɗa
məlmə ndə nda nar nyi anə pubu
dədəgalˈyar səra ɗarkər patəu.
12 Ənggəra pubu dədəgal ˈyar ɓə
əkkəˈyi njira nggurəm ba ndə nggya
ndə mbiya səra ndu məl, ba ndə nə
nyi madiya gənna anə njir ɓəla huwa
nyi,
13 ndu na anə nda, “Hya nar nyi anə
nji, abər, ‘Zəmbəlma nyiˈyar ngə shili
əvuˈyi ba ndə sa hələr dza ja ma tsu ˈya
wu ghanyi.’
14 Ma ndər kə gwu himiya gwamna,
ˈyu nar nyi ndər kəra wu pina huɗa ja,
ba ˈya həbiya hyi wu ɓwaɓwatəu.”
15 Kə sojaˈyar ta dləwuri gənna nyi,
ba ndə məliya ənggəra nji dəgar nda.
Kə najaka ndər tətəlna dzə wu pama
njir Yahudiya patə baˈanə əshina.

Madiya Thlər Kəra Yesu Piyari Nyi Anə Zəmbəlma Nyiˈyar

(Markusu 16:14-18; Luka 24:36-49; Yahwana 20:19-23; Thlər Camaˈyar 1:6-8)

16 Zəmbəlma nyiˈyar kumo a sər
tangə maˈyi a dar mə nə Galili vira
Yesu nar nda, aga nda maˈyi a dari.
17 Ta ndə lari nyi, kə ndə dləvə
nyi, ama alenyi nji wu pama nda wu
təkəkər ənga ja.
18 Kə Yesu shili əgya nda, ji sa
na, “Dənama a dəməlmau ənga kəra a
gyiwu ˈyi a nə ɗar nji.
19 Agabangau, maˈya mau, hya nda
məliya njir duniya patə aga nda ɗa
zəmbəlma ɗa, hya hər nda baɓətizəma
wu thləmər Tada ənga Zər ba ənga
Mambəl Cicau.
20 Hya highiɓər nda ənggəra ndu
ɓəla sər ɓəla kəra yi nar hyi. Pakatə
aˈyi yi ənga hyi cumu baˈanə kuɗiyar
duniya.”

Ndəshigu Sara Wu Tsa Luka

Səra Məliya Luka Tsəfəri Najaka Sau

1 Nji gangə ɗa aga nda tsəfəri, səra
ndə nggari ɗarkər wu pama 'ya.
2 Ndə tsəfəri səra 'yi nggari sara ara
njira sə kə ɗa wu liya nda tsu kaɗəu,
ənga ndə tətəlna ndər Hyal tsu.
3 Tiyafulusu* ndə dəgal, ənggəra
yi tsambiya sə'yar kə patəu ənga
hangəkal, ca ngə ɗa yi lari a ɗar tsa'a,
ya tsəfəri ngə ənggəra sə'yar kə ɓau,
4 aga ga sənbiya jirkura sə'yar kə
ənggəra nji highiɓəri ngau.

Nji Nana Ənggəra Nju Nda Ya Yahwana Ndər Məl Baɓətizəma

5 Wu pəci kəra Hirudusu a vər səm
təlkur nər 'yi'yir Yahudi, vanyi pubu
a'yi kəra nja ngga ənga Zakariya. Naja
pubu nə miya umbwa nə Abijanu.
Thləmər mala nyi ca ngə Alisabatu,
ənga ji biya sara wu culi gə Haruna.
6 Nanda gyapəu, ndə nggya
mənahəu wu mwar Hyal, ndə ɓəlari
patəkura səra Hyal na nja məl.
7 Ama nandə uya ya mai, ara Alis-
abatu ciri nga ja, ənga ətsu nji hahal
nga nda gyapəu.
8 Vanyi pəci, Zakariya vər məl thlər
nyi nə pubu a gwu ki Hyal, ənggəra
pəcir nə miya umbwar nda shili.
9 Wu pəci kau, ənggəra sər ciji
nə pubu cabiya, Zakariya nga nji
caɗəbiya, aga ja gu ki Hyal aga gwa
nggyi sə kisəu.
10 Kabangəkə nji dadaɓau kəra a
biya, nda vər ndər anə Hyal wu pəci
kə ja vər nggyi sə kisə kau.
11 Kukuthləu kə waladi Thlagə canə
nyi kər, ji ta'yi lagu mazəma vir nggyi
sə kisə kau.
12 Ənggəra Zakariya lari waladi kau,
kə hivər mbari nyi gagaɗau.
13 Ama kə waladi kə na anə nyi,
"Zakariya, a sara ga hivər mai! Hyal,
a nggari kədi ngau, kabangəkau, mala
ngə Alisabatu wu nda yabiya ngə zər
sal. Gu nda nə nyi thləmə Yahwana.
14 Ma nji yabiya nyi, gu nda ɗa ənga
ɗəfu cicau ənga huɗə pipida gagaɗau,
abangau ngə alenyi nji gangə tsu.
15 Zər kə ju nda ɗa ndə dəgal wu
mwar Hyal. Naji wu nda sa 'yimir
wur inabi mai.† Nju nda nyana nyi
ənga Mambəl Cicau tsu ja wu ta mənyi.
16 Naja ngu nda shabiya njir Iziray-
ila gangəu a shili ara Hyal Thlagəri
nda.
17 Ju tərabiya a dumwar Thlagəu, ju
məl thlər nyi wu mambəl ənga dənama
ənggər nabi Iliya. Ju shili ənga nggya
jamə wu pama tada'yar ənga wazhar
nda. Ju nda shabiya njira kəra ɓəlari
səra tsa'a, aga nda ɗa nji hangəkal,
lagu kə nga ju nda məliya nda tsa'a
anə Thlagər nda."
18 Kə Zakariya na anə waladi,
"Abari nga ya nda səni abər sə kə gə
na kə wu nda ɗa? Kəja nayi ndə hahal
nga yau, mala ɗa tsu abangə nga ja."
19 Waladi na, "Nayi ngə Jibrayilu,
ya vər ta'yi wu mwar Hyal. Hyal ngə
səwa ɗa aga ya sa nar ngə ndər kə
məsahə gagaɗə kau.
20 Ama kəja ga nggəl ri ara hənggəri
ənga ndər kau, kəra wu nda ɗa jiri ma
pəci ka ɗari. Agabangau, tsu gu ndər
mai kəl ma sə kə a nyabiyar dzau."
21 Nji kəra a biya nda vər səkə biyar
Zakariya, nda vər ɗənga mi ngə ɗa ji
ɓəliya sar a gwu ki Hyal abanga?
22 Pəci kəra ji nda biya tsu ju səni
ndər mai, ənggau, ba ndə səni abər a
lari ja sə dədəgur a gwu ki Hyal kau.
Kə ji dumwa ənga ndər anə nda ənga
tsi, ama naja səni ndər ənga miya ja
mai.
23 Ənggəra pəcir thlər nyi kuɗau, ba
ji sha a ndu ki.
24 A'yi ɓəliya sar mai, kə mala nyi
Alisabatu həri huɗəu, kə ji mbunakər
nə hya təfu wu ki naji biya mai.
25 Alisabatu dzəgwa na, "Thlagə a
məliya ɗar sə dəgal wu yukuɗu, ənga ji

* **1:3** Səra thləmə kə cabiya ca ngə "Ndər yiwu Hyal." Tsamiya wu: TCama 1:1. † **1:15** Njir Yahudiya wu məl najaka sau sara wu wur inabi aga sa, ama ma nji piyari ji ɓəliya sar ba ja mwalnakər ənggər padlau.

təhuɗə əgya yau, ji həna sə səsəli kəra ar kəra yau wu pama nji.”

Waladi Nana Ndəshigu Nə Ya Yesu

26 Ənggəra Alisabatu məliya hya kwa ənga huɗəu, kə Hyal səwa waladi Jibrayilu a ndu vanyi məlmə wu Galili nja ngga ənga Nazəratu.
27 Ji səwa nyi ənga ndəshigu məsahəu a ndara kwapəliyagə kəra alkawal mbamba nə hə dzə aˈyi wu pama nda ənga vanyi ndə kəra nja ngga ənga Yusufu, sara wu culi gə təl Dawuda. Thləmər kwapəliyagə kə ca ngə Maryamu.
28 Ənggəra waladi kə shili əgya ja, kə ji na, “Nja vər usa ngau! Thlagə aˈyi ja ənga gau, naja tsu a fənggər ngər ja barka.”
29 Ənggəra Maryamu nggari usa dzə kau, kə sə kə ɓwanə nyi kər ba fuwa nyi wu ɗənga sə gagaɗau, ja vər ɗənga wa thləmə najaka usa dza.
30 Kə waladi kə na anə nyi, “Maryamu, a sara ga hivər mai, arya nagə a uyar gə mayiwakur ara Hyal.
31 “Kəja gu nda həri huɗəu,
gu yabiya zər sal,
gu nda nə nyi thləmə Yesu.
32 Ju nda ɗa ndə dəgaləu,
ətsu nju nda ngga nyi ənga
Zər Hyal dəgal gagaɗau.
Hyal Thlagə wu nda nə nyi
vir nggya nər təlkur
nə əji nyi Dawuda.
33 Ju nda səm təlkur nyi
ar kəra ki Yakubu baˈanuwa,
təlkur nyi tsu aˈyi wu nda kuɗə mai!”
34 Kə Maryamu na anə waladi, “Abari ngə səka sən ɗa, kəja nayi saya səni ndə sal maya?”
35 Kə waladi shaɗəwa nyi, ji na, “Mambəl Cicau
wu nda gyar kəra gau,
dənama nə Hyal Kəra Di
wu nda mbuya ngə tsu.
Agabangə zər kə gu
nda ya kau,
nju nda na anə nyi
ndə cicau, naja ngə Zər Hyal.
36 “Kəja Alisabatu kwamə ngau, kəra nji na, naji wu ya mai, kabangəkə huɗə hya kwa ngə ara ja, wu ha-halkur nyi kau,
37 ara sər kari nyi kər anə Hyal aˈyi mai.”
38 Əngwar Maryamu, “Nayau, mafa Hyal ngau, bəgə ja ɗa anə ɗa ənggəra gə na kau.” Ənggau, kə waladi kə maˈyi sə nyi.

Maryamu Maˈyi A Nda Usa Alisabatu

39 Ayukuɗa pəci kushu, kə Maryamu pabəri kərnyi, kə ji maˈyi ənga kusa, a ndu vanyi məlmə nər ˈyiˈyir Yahudi kəra wu pama mau.
40 Ənggəra ji shili wu məlmə kau, kə ji vu ki Zakariya, ji vuwa usar Alisabatu.
41 Ənggəra Alisabatu nggari usa dzə kau, kə zər kəra gwu ta Maryamu ɗa mumuɗəu, ənggau, kə Alisabatu nyau ənga Mambəl Cicau.
42 Kə ji hyaˈana ɗahəu ənga dənama ji na, “Nagə ənga barka wu pama mathləkəˈyi, Zər kəra gu nda ya kə tsu ənga barka nga ja!
43 Abari ngə mayiwakur kə səni shili anə ɗa, patə əkkəˈyi miya Thlagə ɗa, a shili əgya ya?
44 Ənggəra yi nggari usa dzə ngau, ngə zər kəra gwu ta yi ɗa mumuɗəu ara huɗə pipida.
45 Ndər barka nga gau ara gə hənggəri abər sə kə Thlagə nana kə wu ɗa ənga jiri.”

Na Fal Hyal Nə Maryamu

46 Maryamu na,
“Dəfuwa yau a vər fal Thlagəu.
47 Piya yi tsu a vər caguli
ara Hyal ngə Ndər Mbəɗa ɗa,
48 ara ji ɗəngari ənga yau,
nayi kəra mafa nyi
kəra aˈyi vanyi sə mai!
Mbari kabangəkau, patər nji
wu nda ngga ɗa
ənga ndər barka,
49 arya sə dədəgalˈyar kə kəra
Hyal ndə dənama məliya ɗa.
Thləmə nyi ndə cici ngau!
50 Ciji baˈanə ciji
ju nda təhuɗə əgya
njira wu nə nyi dəgalkur.

51 Ənga tsi nə dənama nga
ji məliya sə dədəgal'yar!
Ji tətəlna njir fəkər nda
ənga səra ndu fər kər əni
wu ɗəfuwa nda.
52 A həyari ja təltəl'yar
sara wu təlkur nda,
ənga ji hya'ana nji dididĩ.
53 Ji nə nyi sər səm məsahəu
anə njir wuɓau,
kə ji məliya njir gənna
ndə ma'yi ənga tsi kurthləu.
54 Ji dləwari mafa nyi'yar
njir Izirayila ənga
ji ɗəngari ji cabiya təhuɗə
anə nji nyi,
55 ənggəra ji məliya alkawal
anə əjir mən Ibrahimu
ənga culi nyi ba'anuwa!"
56 Maryamu nggya ənga Alisabatu ənggər hya makəru, kadivira ji dzəgwa sha a ndu ki gə nda.

Nji Yabiya Yahwana Ndər Məl Baɓətizəma

57 Ənggəra pəcir ya nyi ɗa, kə Alisabatu yabiya zər nyi.
58 Təwul nyi əkkə'yi nji gə nda ndə nggari ənggəra Thlagə canə nyi təhuɗə dədəgal anə nyi, kə ndə daɓər dzə ndu caguli ənga ja.
59 Ənggəra zər kə təkəri pida cisu, kə ndə shili aga nda sa thlana nyi pəlzha, ndu yiwu nda fiya nyi thləmər dənyi, Zakariya.
60 Ama kə miya zər na, "Awau! Nja nda ngga nyi ənga Yahwana."
61 Əngwar nda anə nyi, "Wu culir hyi wa ngə ənga culi thləmə ka?"
62 Kə ndə yiwa dəya zər ənga tsi, thləmə kəra ja yiwu nja ngga zər kə əni.
63 Kə ji yiwa, nja nə nyi ləkakaɗau, kə ji tsəfəri, "Thləmə nyi Yahwana ngau." Kə sə kə ɗa sə dədəgur anə njira a ndəna!
64 Ənggə ngə miya Zakariya pahənakər, kə ji dzəguya ndər ənga fal Hyal.
65 Kə sə kə nə nyi hivər anə təwulər nda patəu. Njir 'yi'yir Yahudi njir nggya wu pama mau tətəlna sə kə ɗa kə ba'amani.
66 Kalar ndəra nggari sə kau, ba nə nyi ɗənga, ju na, "Mi ngə zər kə wu nda ɗa?" Ara a tsamər nji abər tsa Hyal a'yi ənga ja.

Zakariya Fal Hyal

67 Ənggəra Mambəl Cicau shida ar kəra Zakariya dəya Yahwana, kə ji dzəguya ndər kəra Hyal nə nyi, ji na,
68 "Barka anə Thlagəu,
Hyal nər Izirayila!
Ji shili aga sa dləwa nji gə nda,
ja kətiya nda.
69 Ji nə mən ndər Mbəɗa nji
ənga dənama
sara wu ki mafa nyi Dawuda.
70 Ənggər kəra ji məliya alkawal
tsu kaɗəu lagu miya
nabi nyi'yar nə cicau.
71 Ju sa həbiya mən
sara wu tsa njira vər ca
dawakur anə mən,
ənga patər njira gəra yiwu
nda lari məna cakau.
72 Ji məl abangə aga ja cabiya
təhuɗə nyi anə əjir mən'yar,
ənga ji ɗəngari
alkawal nyi nə cicau,
73 kəra ji məliya daɓə ənga
səm fəla anə əjir mən Ibrahimu.
74 Ju nda həbiya mən
sara ara dawar mən'yar,
aga məna dzəgwa nu nyi
ənga jirkur gəra ənga hivər
75 wu cicikur
ənga mənahəkur
wu mwar Hyal
patər nggyabiyar mən.
76 Nagə tsu zər kau,
nju nda ngga ngə
ənga nabi nə Hyal kəra ndiya
ənga dəgaləu.
Gu nda tərabiya
a dumwar Thlagəu,
aga ga məliya
lagu nyi kakaləu.
77 Aga ga nə nyi anə nji gə nda sənbiya
sə ar kəra mbəɗə
lagur təfəbiya nda bikər nda,
78 ara gangəkura təhuɗə dzə nə Hyalər
mən, ca

ngə mbəmbəl nə mbəɗau sara a
dəməlmau wu nda shida,
aga ja sa mbəl ar kəra mən,
79 ja mbəl a gyar kəra njira vər nggya
wu kuthləu,
ənga njira əgya kiɗa shangguɗi nə
tau,
aga ca lagur nggya jamə anə
mən."
80 Kə Yahwana hau, ji cakəri dzə
wu mambəl. Ji nggya a gwa tagə kəl
ta pəcir biya nyi ar babal anə njir
Izirayila ɗa.

2

Yar Yesu (Matiwu 1:18-25)

1 Wu pəci ta, təl Kayisaru Agus-
tusu nər Roma hyabiya cama abər nja
tsəfəri thləmər nji patə wu kiɗa təlkur
nyi.
2 Kə ngə jiga nji nə tanggərma kəra
nji məl pəci kəra Kiriniyusu a vər səm
Təlkur nyi wu 'yi'yir Səriya.
3 Nji patə ma'yi a ndu məlmər nda
aga nja nda jigabiya nda.
4 Yusufu tsu ji piyari Nazəratu wu
'yi'yir Galili ji ma'yi a du Bayitala-
hami wu 'yi'yir Yahudi, məlmə kəra
nji ya təl Dawuda a gwa, ara naja culi
zəmə ənga Dawuda.
5 Ji ma'yi ənga Maryamu kəra alka-
wal mbamba nə hə dzə a'yi wu pama
nda, aga nja nda jigabiya nda. Wu
pəci ta, Maryamu ənga huɗə nga ja.
6 Ma tsu nda wu Bayitalahami, kə
pəcir ya mbari nyi.
7 Kə ji yabiya zər nyi nə tanggərma,
ji pəɗəwa nyi wu gumbwara, ji dzəgwa
pina nyi wu nggaɓa, ara nandə uya
umbwa wu ki dləwu məthləpi mai.

Njir Bəla Sə Shishi Ənga Waladi'yar

8 A biyar ya məlmə kau, njir ɓəla
a'yi, kəra a vər pida a biyar babal
uvu'yi, nda vər tsamə təmahər nda.
9 Kə waladi Thlagə canə nda kər,
ənga kadakadarkur nə Thlagə mbəl
a gyar kəra nda, kəra nə nda hivər
gagaɗau.
10 Əngwar waladi anə nda, "Hya
sara hivər mai! Arya nayi ngə shili
ənga ndəshigu mənahə gagaɗau anə
hyi, kəra wu nda məliya patər nji ndu
nda ɗa ənga huɗə pipida.
11 Əshina kau, wu məlmə gə
Dawuda, a yabiya hyir nji ndər
mbəɗa hyi, naja ngə Kərsiti Thlagəu!
12 Kəja səra wu nda canə hyi nyi,
hyu nda thləwa zər mamanji nji
pəɗəwa wu gumbwara, nji pina nyi
wu nggaɓa."
13 A'yi nda ənga səni mai kə wal-
adi'yar gangəu ənga waladi ta, sara a
dəməlmau shida nda vər fal Hyal nda
vər na,
14 "Kadakadarkur anə Hyal
kəra a dəməlmau!
Wu duniya bəgə huɗə pərtəu
a ɗa ara njira Hyal
a vər nggar məsahəkur nda!"
15 Ənggəra waladi'yar piyari nda
ndə ma'yi a dəməlmau, ca ngə njir
ɓəla na anə kuvwar nda, abər, "Mən
na ma'yi a vu Bayitalahami mən na
vuwa tsamiya sə kə ɗa kau, kəra
Thlagə nar mən ar kəri kau."
16 Ca nga ndə ma'yi ənga kusa,
kə ndə vuwa thləwa Maryamu ənga
Yusufu, ənga zər mamanji, kəra nji
pina wu nggaɓa.
17 Ənggəra ndə lari nyi ba ndə
tətəlna ɗahəu səra waladi nar nda ar
kəra zər kau.
18 Patəkura njira nggari ndər kau,
ba ɗa sə dədəgur anə nda sə kə njir
ɓəla nar nda kau.
19 Ama kə Maryamu səɓiya sə'yar
kə patəu, ju dzəgwa ɗənga nda wu
ɗəfuwa ja.
20 Njir ɓəla dzəgwa sha, nda vər
thləna nər fal Hyal ənga dləvə nyi, ara
səra ndə nggari, ənga ndə lari. Ara
patər sə ɗa ənggəra waladi ta nar nda.

Nji Fiya Nyi Thləmə Anə Yesu

21 Ənggəra zəra nyi məliya pida cisu,
ba nji thlana nyi pəlzha, ba nji fiya nyi
thləmə Yesu, thləmə kəra waladi nə
nyi kadivira nji dzəgwa hə huɗə nyi.

Nji Həri Yesu A Vu Ki Hyal Aga Nja Lər Nyi Anə Hyal

22 Kə pəci shili kəra Maryamu ənga
Yusufu wu məl səra dlaɗə nə Musa
nar nda nja məl aga nə nyi cicikur, ba

ndə həri Yesu a vu Urshalima aga nda vuwa lər nyi anə Thlagəu.
23 Abangə nga nyi tsətsəfau wu dlaɗə nə Thlagəu, abər, “Kalar zər sal kəra nji ya nə tanggərma, nju fiya nyi ja ɗa nə cicau nə Thlagəu.”
24 Nanda tsu ndu thla sau, ənggəra dlaɗə nə Thlagə cabiya, ənga mbəthla məthlə ənga wazha mbəthla masar məthləu.
25 Wu pəci kau, vanyi ndə a'yi a vər nggya wu Urshalima kəra nju ngga ənga Simiyanu. Naja ndə tsapəu, ndər gənggər nyi səli anə Hyal, naja vər səkə pəci kəra nju sa həbiya njir Izirayila wu ɓwaɓwatəu. Mambəl Cici tsu a vər nggya ənga ja.
26 Mambəl Cici cabiya nyi abər naji wu tə mai kəl ji lari Kərsiti kəra Thlagə məliya nyi alkawal.
27 Ənggəra Mambəl ləbiya nyi ba ji gwu vir pathla nə ki Hyal, ar pəci kəra njir ya Yesu həri nyi a shili wu ki Hyal aga nda məliya səra dlaɗə cabiya nja məl,
28 kə Simiyanu dləwuri zər kə wu tsa ja, kə ji usa Hyal ji na, abər,
29 “Kabangəkə Thlagəu,
ləbiya mafa ngə ja ma'yi ənga huɗə pərtəu,
ənggəra gə məliya alkawal,
30 arya liya yau
a lari mbəɗə ngau,
31 mbəɗə kəra gə məliya
a dumwar nji patəu.
32 Mbəmbəl kəra sa cabiya ngau
anə njira a'yi njir Yahudiya mai,
kəra tsu a sa cabiya
kadakadarkur ngau
anə nji ngau, njir Izirayila.”
33 Dəya zər ənga mənyi nda vər tsamə sə dədəgur səra Simiyanu a vər na ar kəra ja.
34 Simiyanu fənggər nda barka, ji na anə Maryamu miya zər, “Hyal a caɗəbiyari zər kau, aga ja ɗa sər thlə hi anə nji ənga sər hya'ana alenyi nji gangəu wu Izirayila. Ja sa ɗa ənggər səra nja tsamə sə ari sara ara Hyal kəra nji gangəu a nda yiwu mai.
35 Agabangə səra ɗəɗəwa wu ɗəfuwa nji a nda ɗa ar babal. Najaka sau, a sa ɗa kwakwaɗə anə ngau, ənggər hənggya nga nji tsaviya ɗəfuwa gə əni.”
36 Vanyi madedegəu a'yi nabi mala thləmə nyi Hanatu kwar Fanuwalu nər culi Ashiru. Ji nggya ənga sal nyi nə fa məɗəfə wacu ənggəra ndə həri dzau.
37 Ba sal nyi kə tau. Kabangəkau, fa nyi cisu kumunyi apə foɗə nga nyi. Naji sayi piyari ki Hyal mai, ja vər dləkər anə Hyal vu'yi ənga puci, ja vər ndər ənga Hyal ənga hə zəmətsini.
38 Kakalə wu pəci kau, kə mala kə gwa ja vər usa Hyal, naja tsu ji ndər ar kəra zər kə anə nji patəu, njira vər səkə Hyal ja sa nə nyi nggya jamə anə Urshalima.

Yusufu Ənga Maryamu Sha A Vu Kir Nda Wu Nazəratu

39 Wu pəci kəra Yusufu ənga Maryamu kuɗəna sə'yar kə patəu, səra dlaɗə nə Thlagə na nja məl, ba ndə sha a vu məlmər nda Nazəratu wu Galili.
40 Zər kə hau, ənga dənama, nyinyau ənga tsətsəlkur. Təhuɗə Hyal tsu a'yi ənga ja.

Yesu Wu Zərkur Nyi, Wu Ki Hyal

41 Kalar fa njir ya Yesu ndu vu Urshalima aga lardur nər vəlna nə njir Izirayila.*
42 Ənggəra Yesu təkəri fa kumo apə məthləu ənga ya, ba ndə mai a ndu lardura nyi ənggəra ndə tsəliya.
43 Ayukuɗa lardur kuɗau, ba ndə mbari lagu nda vər sha a ndu ki, ama ba ji ta'yi wu yukuɗə wu Urshalima, gəra ənga səni njir ya nyi.
44 Nanda tsu ndu nggani wu pama nji nga ja, agabangə kə ndə dumwa ənga ɓau nə pəkə pathləu. Ənggau, kə ndə dzəguya gal nyi a ndu pama njir nda ənga bazhir nda 'yar.
45 Ama nandə lari nyi mai. Agabangə kə ndə ɓəra sha a vu Urshalima aga nda vuwa gal nyi a vuna.

* **2:41** Lardur kə nə ɗənga ənggəra Hyal məl thlər ənga Musa ji həbiya njir Izirayila sara wu tsa njir Masaru. Fa ənga fa nga ndu məl abangau.

46 Pəci nə pida makərkura nyi ba
ndə thləwa nyi a vər nggya a gwu vir
pathla nə ki Hyal wu pama maləm
ˈyar. Ja vər sə himi nda, ənga ja vər
yiwa nda sə paməpaməu.
47 Patəkura njira nggari nyi ndə
səɓiya miya nda, ənggəra sənbiya sə
nyi ənga shaɗəwa nyi ɗa sə dədəgur
anə nda.
48 Njir ya nyi ba ɗa sə dədəgur anə
nda ənggəra ndə lari nyi ənggau, kə
mənyi na anə nyi, “Zər ɗa ara mi nga
gə məl anə ˈya abanga? Nayi ənga
dəngau anə ˈyar ɗənga sau ara naˈyi
lari ngə mai.”
49 Ji shaɗəwa nda, ji na, “Mi ngə ɗa
hyu gal ɗa ɗəma? Nahyi aˈyi səni abər
a ɗar tsaˈa ya nggya wu ki dəɗa wa?”
50 Ama nandə səni səra ndər kə aga
nyi mai.
51 Ba ji hyaˈari ji nu nda, ndə sha vu
Nazəratu ənga ja, ja vər dumwa ənga
məl səra njir ya nyi a vər na anə nyi.
Mənyi tsu ji səɓiya səˈyar kə patəu, wu
ɗəfuwa ja.
52 Yesu hau wu tsətsəlkur ənga wu
nə kumər dzau, ba ənga mayiwakur
sara ara Hyal ənga nji.

3

Ndər Hyal Kəra Yahwana Ndər Baɓətizəma Tətəlna (Matiwu 3:1-12; Markusu 1:1-8; Yahwana 1:19-28)

1 Wu fa nə kumo apə təfu wu
təlkur nə Kayisaru Tiberiyasu, Bun-
tusu Bilatusu ca ngə gwamna nər
Yahudi, Hirudusu tsu ca ngə təl nər
Galili, Fəlipəu zamə nyi ca ngə təl
nər ˈyiˈyir Ituriya ənga Tarakunitusu,
Lisaniyasu tsu təl Abilinisu.
2 Anasu ənga Kayafasu nanda ngə
pubu dədəgalˈyar. Wu pəci ta tsu ngə
ndər Hyal shili anə Yahwana zər Za-
kariya a gwar tagə mashi.
3 Kə Yahwana zəwuya patəkura ˈyiˈyi
kəra ar dza dəl Urdənu. Ja vər tətəlna
ndər Hyal nə tubi anə nji, ja vər na,
“Sha mau a shili wu lagu Hyal aga hya
uya baɓətizəma, Hyal tsu ju sa təfəbiya
hyi bikər hyi.”
4 Ənggəra nabi Əshaya tsəfəri wu
ləkakaɗə nə Hyal abər,
ji na, “Dahə a vər ngga a gwar tagəu,
ja vər na,
‘Hya pabəri nyi lagu anə Thlagəu,
hya məliya lagu tataˈyi pir wu
mwa nyi.
5 Nja sa nyanyana kalar dagəu,
kalar mə ənga gar nja həya a gya.
Nju taˈyibiya lagu mbambalˈyar,
lagu dididiˈyar tsu nju məliya
mənahəu.
6 Ənga patər ndapi wu nda lari mbəɗə
nə Hyal.’ ”
7 Kə dlamir nji maˈyi a ndəra Yah-
wana aga nda uya baɓətizəma ara ja.
Kə Yahwana nar nda, “Nahyi wazha
mətsapa! Wa ngə kughiya hyi, aga hya
hwi sara ara numa nə huɗə ndzəndzə
Hyal kəra a vər shili ka?
8 Hya məl thlər kəra mənahəu wu
nggyabiyar hyi kəra wu cabiya abər a
tubir hyi. A sara hya fiya wu ɗəfuwa
hyi tsu, abər, ‘Ibrahimu ngə dərˈya.’
Yu na anə hyi, abər Hyal aˈyi ja ənga
dənama nə shabiya tsəkaˈyar kau, aga
wazha anə Ibrahimu.
9 A fiyar nji hira kəm ar nggyilanga
wu. Kalar wu kəra gəra pə wazha
mənahəu, nju nda gəmna nyi, ba nja
vakuwa a gwu uˈu.”
10 Kə nji kə yiwa nyi, “Mi nga ˈya
kyaga məla?”
11 Yahwana shaɗəwa nda, ji na,
“Abər kalar ndəra ənga ləgutə məthləu,
ja nə nyi pathləu anə ndəra gəra əni,
kalar ndəra ənga sər səm tsu ja məliya
abangau.”
12 Njir tsəm budə tsu ndə shili aga ja
məliya nda baɓətizəma, ndə yiwa nyi,
ndə na, “Maləmə, mi nga ˈya məla?”
13 Əngwar ja anə nda, “A sara hya
dləwu a ndiya səra nji na hya tsəm
mai.”
14 Abangə tsu ngə alenyi sojaˈyar
yiwa nyi, “Kar naˈya tsu, mi nga ˈya
məla?” Kə ji na anə nda, “A sara hya
canggər nyi anə nji aga nda nə hyi
gənna ənga dənama mai, a sara hya
thla fati ar kəra nji mai, hya mbiya
ɗəfu ənga səra nji kina hyi əni.”

15 Nji patə a vər səkə shilir Kərsiti,
ndə lari Yahwana kə ndə dzəguya
ɗənga wu ɗəfuwa nda tara Yahwana
ngə Kərsiti kau.
16 Kə Yahwana shaɗəwa nda patəu,
“Nayau, ya vər məl baɓətizəma anə
hyi ənga 'yimi. Ama vanyi ndəra
ndiya ɗa ənga dənama a vər shili, kəra
alaga sər mba ɓiɓi* nyi nayi a'yi ɗa
tsa aga ya pəlna mai. Ju sa məliya
hyi baɓətizəma ənga Mambəl Cicau ba
ənga u'u.
17 Cala pi nyi wu tsa ja nga nyi, ju
pina uhi ba ja batəna lar nyi ba ja
dzəgwa fa'ana uhi a su tsam. Kofu
ənga cacangə ba ja nggyina nda ənga
u'u kəra gəra tau.”
18 Ənga ɗahə paməpamə gangəu ngə
Yahwana tətəlna ndəshigu məsahə anə
nji.
19 Ama ənggəra Yahwana kughiya
kughi anə gwamna Hirudusu kəra
həri Hirudiyasu mala zamə nyi
Fəlipəu ənga patəkura alenyi sə ɗəmwa
'yi kəra ji məliya.
20 Kə Hirudusu ɓəra cakəri ɗəmwa
'yikur nyi ba ji fuwa Yahwana wu
fursəna.

Nji Məliya Nyi Baɓətizəma Anə Yesu (Matiwu 3:13-17; Markusu 1:9-11)

21 Ayukuɗa ji kuɗəna məl baɓətizəma
anə nji patəu, ba ji məliya nyi anə Yesu
tsu, ənggəra Yesu a vər ndər ənga Hyal
ba dəməlmə pahau,
22 kə Mambəl Cici shida ar kəra
ja a papa mbəthla. Kə ɗahə sara a
dəməlmə na, “Nagə ngə zər ɗa, yu
yiwu ngau, huɗa yi pipida ənga gau.”

Culi Kəra Yesu Biya Sara Gwa (Matiwu 1:1-17)

23 Ar pəcira Yesu dzəguya thlər nyi
nə highiɓau, a təkər ja fa makər ku-
munyi wu duniya.
Nji həri nyi abər naja zər
Yusufu kəra zər Hali.
24 Hali zər Matata,
Matata zər Lawi,
Lawi zər Melci,
Melci zər Yonna,
Yonna zər Yusufu,
25 Yusufu zər Matatiyasu
Matatiyasu zər Amosu,
Amosu zər Nahumu,
Nahumu zər Azaliya,
Azaliya zər Nagayi,
26 Nagayi zər Maata,
Maata zər Matatiyasu
Matatiyasu zər Saminu,
Saminu zər Joseku,
Joseku zər Yahuda,
27 Yahuda zər Yuwana,
Yuwana zər Resa,
Resa zər Zarubabelu,
Zarubabelu zər Shaltiyalu,
Shaltiyalu zər Neri,
28 Neri zər Melci,
Melci zər Adi,
Adi zər Kusam,
Kusam zər Elmoda,
Elmoda zər Eri,
29 Eri zər Jashuwa,
Jashuwa zər Elezar,
Elezar zər Jarimu,
Jarimu zər Matata,
Matata zər Lawi,
30 Lawi zər Simiyanu,
Simiyanu zər Yahuda,
Yahuda zər Yusufu,
Yusufu zər, Janamu,
Janamu zər Eliyakimu,
31 Eliyakimu zər Meliya,
Meliya zər Meyinna,
Meyinna zər Matathla,
Matathla zər Nathlanu,
Nathlanu zər Dawuda,
32 Dawuda zər Jesi,
Jesi zər Obida,
Obida zər Bu'aza,
Bu'aza zər Salmonu,
Salmonu zər Nashanu,
33 Nashanu zər Aminadaɓəu,
Aminadaɓəu zər Aramu,
Aramu zər Hesaruna,
Hesaruna zər Parisu,
Parisu zər Yahuda,
34 Yahuda zər Yakubu,
Yakubu zər Ishaku,
Ishaku zər Ibrahimu,
Ibrahimu zər Tera,
Tera zər Nahoru,

* **3:16** Wu nggyabiya njir Yahudiya ma məthləpi shili wu ki, mafa alaga ndəra ndiya ənga dididi wu ki kə ja zəɗəna ɓiɓi nyi ja dzəgwa cina nyi hya ja.

35 Nahoru zər Seragu,
Seragu zər Riyu,
Riyu zər Pelegə,
Pelegə zər Eberu,
Eberu zər Shila,
36 Shila zər Kayinanu,
Kayinanu zər Arfashadu,
Arfashadu zər Shemu,
Shemu zər Nəhu,
Nəhu zər Lameku,
37 Lameku zər Metusəla,
Metusəla zər Enoku,
Enoku zər Jaredu,
Jaredu zər Mahalalelu,
Mahalalelu zər Kenanu,
38 Kenanu zər Enoshu,
Enoshu zər Shitu,
Shitu zər Adamu,
Adamu zər Hyal.

4

Shatan Dzəbiya Yesu (Matiwu 4:1-11; Markusu 1:12-13)

1 Yesu piyari dəl Urdənu nyinyau ənga Mambəl Cicau, Kə Mambəl Cici ləbiya Yesu a gwar tagəu, aga shatan a gwa dzəbiya nyi.
2 Ayukuɗa Yesu hər zəmətsini nə pida foɗə kumunyi vu'yi ənga pəci, kə wuɓə mbari nyi.
3 Kə Shatan na anə nyi, "Ma nagə ngə zər Hyal, ga nar nyi anə tsəka kau, aga ja sha aga macikəl."
4 Kə Yesu shaɗəwa, ji na, "Tsətsəfə nga nyi wu ndər Hyal abər,
" 'A'yi ənga sər səm wacu ngə ndə
wu nggya ənga pi mai.' "
5 Kə Shatan hər nyi a dar vi kəra dzəgamə gagaɗau, ka canə nyi patəkura təlkur nə duniya, ənga səra a gwa patə nə pəci kushu.
6 Kə ji na anə nyi, "Yi wu nə ngə dənama təlkur ənga kadakadarkur sə'yar kə patəu, arya anə ɗar nji, yu səni nə nyi anə kalar ndəra yu yiwu tsu.
7 Ma gə nə ɗa dəgalkur, sə'yar kə patə wu ɗa nəngau."
8 Yesu na anə nyi, "Tsətsəfə nga nyi abər,
" 'Ga dləvə Hyal Thlagə ngau,
ba tsu naja zhizhi nyi wacu
nga ga məl səra
ja yiwu.' "
9 Shatan ɓəra hər nyi a vu Urshalima, ba ji həri nyi a dar kəra ki Hyal a dar vira ndiya ənga dzəgaməu. Kə ji na anə nyi, "Ma nagə ngə zər Hyal, ga vəl a gyiwu 'yi sara ənggau,
10 arya tsətsəfə nga nyi wu ndər Hyal, abər,
" 'Ju səwa waladi nyi'yar
aga nda ɓəlar ngau.
11 Ndu səɓiya ngu tsa nda
ara ga sara dəgəri hiya gə ar tsəka.' "
12 Ama Yesu na nə nyi, "Tsətsəfə nga nyi abər,
" 'Ga sara dzə
Hyal Thlagə ngə mai.' "
13 Ənggəra Shatan kuɗəna dzə nyi wu lagu paməpamə patəu, ba ji piyari nyi nə pəci kushu ju səkə vanyi pəci ənga ja.

Nji Piyari Shishir Dza Yesu A Vu Nazəratu (Matiwu 4:12-17; Markusu 1:14-15)

14 Yesu sha a vu Galili, ənga dənama nər Mambəl nga ja, ndər ar kəra ja a tətəlnar kər a ndu məlmə paməpamə patəu,
15 ja vər highiɓau wu umbwa daɓə dzə njir Yahudi, nji patə a vər fal nyi.
16 Ənggau, kə ji ma'yi a vu Nazəratu, məlmə kəra ji hau a gwa. Pəcir Bəlsar, ba ji ma'yi a gwu umbwa daɓə dzə njir Yahudi, ənggəra ji tsəliya. Ji hya'ari aga jiga ndər Hyal.
17 Kə nji nə nyi ləkakaɗə nə Hyal nə tsəfə Nabi Əshaya. Kə ji pahəna ba ji uya vi kəra nji tsəfəya abər,
18 "Mambəl Thlagə
a'yi ar kəra yau,
kəra caɗəbiya ɗa
aga ya tətəlna ndər məsahəu
anə njira ənga dənama tətəwa.
Ji səwa ɗa aga ya nar nyi
anə njira wu fursəna
pəcir pəl nda a ɗari,
nji ləfau nda sa lar sau,
ba tsu ya pəlna
nji mbamba.
19 Ji səwa ɗa aga ya nar nyi

anə kalar ndau, abər,
pəci kəra Thlagə nana
ja sa canə nyi
mənahəkur nyi
anə nji patə a shiliri."
20 Ayukuɗa ji jigana, ba ji pəɗiya ləkakaɗa nyi ba ji dzəgwa nə nyi anə ndər məl thlər wu umbwa daɓə dzə njir Yahudi, ba ji nggya gya. Patəkura njira a gwu umbwa daɓə dzə njir Yahudi kau, ba ndə pənggəri nyi li.
21 Kə ji na anə nda, "Ndər Hyal kə tsətsəfə kau, a nyabiyar dzə wu himiya hyi əshina."
22 Patər njira ar vi ta nana ndər kəra mənahəu ar kəra ja, ba ɓəra ɗa sə dədəgur anə nda ənga səra wu biya sara wu miya ja, ndə dzəgwa yiwa, "Kar ndangə ya, aˈyi zər Yusufu ta ngə wa?"
23 Kə Yesu na, "Anə nda a səni yau, hyu yiwu hya nar ɗa karapə kau, abər 'Ligəta, mbəɗana kərngau.' Məliya sə kəra ˈyi nggari gə məliya wu Kafarnahumu, ənggau, wu məlmə ngə kə ɗəm."
24 Ji ɓəra na anə nda, "Jirkura nyi, ca ngə nabi naja aˈyi ndəra nji dləwuri wu məlmə nyi mai."
25 "Ya nar hyi jiri, wu pəcir nabi Iliya mathləkəˈyi təsal aˈyi gangəu wu ˈyiˈyir Izirayila, ənggəra Hyal haɗiya məlmau, par aˈyi mai nə fa makəru ənga hya kwa, wuɓau aˈyi wu ˈyiˈyi ta gagaɗau.
26 Ama Hyal aˈyi səwa Iliya a ndəra zəma nda mai, ama a ndu məlmə Zarafatu wu ˈyiˈyir Sidonu, a ndəra mala təsal kəra wu məlmə ta.
27 Wu pəcir nabi Elisha tsu, njir pibi aˈyi gangəu wu ˈyiˈyir Izirayila, Zəma nda aˈyi uya cicikur mai kəl Naˈamanu ndər Suriya wacu."
28 Ta njira wu umbwa daɓə dzə njir Yahudi kə nggari ndər kau, ba ndzana huɗa nda gagaɗau.*
29 Ndə hyaˈari ndə təɗəbiya nyi a biyar ya məlmau, ndə maˈyi ənga ja a dar kəra mau kəra ndə həriya məlmər nda a dari, aga nda vakana nyi a gyiwu ˈyi.
30 Kə Yesu biya wu pama nda, ba ji mbari lagu nyi ba ji mai sə nyi.

Yesu Kədləbiya Mambəl Ɗəmwaˈyu Sara Wu Dza Ndau (Markusu 1:21-28)

31 Abangə tsu, kə Yesu sha shili wu Kafarnahumu, məlmə kəra wu ˈyiˈyir Galili, ar Pəcir Ɓəlsar, kə ji dumwa ənga highiɓau, anə nji.
32 Kə highiɓə kə ɗa sə dədəgur anə nji patə ara ənggəra ndər nyi wu biya ənga dənama.
33 Wu umbwa daɓə dzə njir Yahudi kau, vanyi ndə aˈyi ənga mambəl ɗəmwaˈyu, ba ji hyaˈana ɗahəu ənga dənama ji na,
34 "Wa yau! Yesu ndər Nazəratu, mi dzə ngə ənga ˈya? Kari gə shili aga ga sa kuɗənaˈya ya? A səni ngə yau, nagə ngə ndə cici nə Hyal!"
35 Əngwar Yesu anə nyi ənga dənama, "Haɗiya miya gau! Biya wu dza ja!" Kə mambəl ɗəmwaˈyi kə mbilna ndə kau, a gyiwu ˈyi wu dzəri nda patəu, kə ji biya sara wu dza ja gəra ɓəra uya nyi ənga shiləgəu.
36 Kə ɗa sə dədəgur anə nji patəu, ndə na wu pama nda, "Abari dur gə highiɓə ka? Ənga dəgalkur, ənga dənama nga ja vər ndər anə mambəl ɗəmwaˈyiˈyar, ba nda biya!"
37 Ənggə ngə ndər ar kəra Yesu tətəlnakər a ndu məlmə patə wu ˈyiˈyi kau.

Yesu Dləwari Nji Gangəu (Matiwu 8:14-17; Markusu 1:29-34)

38 Yesu biya sara wu umbwa daɓə dzə njir Yahudi, ji maˈyi a vu ki Simanu. Səlkuya Simanu aˈyi ngga mai, gyangə nga vər tə nyi dədəgaləu. Kə ndə yiwa Yesu aga ja dləwari nyi.
39 Yesu taˈyi ar kəra ja, ji kughi anə gyangə kau, kə gyanga nyi biya ka piyari nyi. Fina dzə aˈyi mai kə ji hyaˈari ba ji məliya nda sər səm.
40 Ənggəra pəci wu gya təɗau, kalar ndə kəra ndə gəra ngga ara ja, ndə

* **4:28** Səra ndzana ɗəfuwa nda ca ngau ndə sənbiya abər Yesu aˈyi wu nda məl sə dədəgur wu məlmər nda mai.

shili əni anə Yesu, ba ji fəri nda tsi patəu, ba ndə ɗa jaməu.
41 Patər njira ənga mambəl ɗəmwa'yi wu dza nda ndu biya ndu wau anə nyi, ndu na, “Na gə ngə zər Hyal!” Kə Yesu kughi anə nda, ji kari nda ara ndər, ara ndu səni naja ngə Kərsiti.

Yesu Tətəlna Ndəshigu Wu Umbwa Daɓə Dzau Nə Njir Yahudi (Markusu 1:35-39)

42 Əmudləkura nyi, kə Yesu hya'ari ji ma'yi a biyar ya məlmau, a biyar vi kəra nji a'yi mai. Nji biya ga gal nyi ba ndə thləwa nyi, ndə ɗa aga nda kari nyi ara piyari məlmər nda.
43 Ama Yesu na anə nda, “A ɗar thlər ɗa ya ma'yi a ndu alenyi məlmə aga ya nda tətəlna ndəshigu məsahəu nə təlkur Hyal anə alenyi nji tsu. Aga-bangau, nga nji səwa ɗa a shili wu duniya.”
44 Ənggau, Yesu ɓəbiya ɓau wu patər 'yi'yir Yahudi, ja vər highiɓə wu umbwa daɓə dzə'yar, ja vər tətəlna ndəshigu ar kəra təlkur Hyal. Ba ənga ja vər shiləgəbiya kalar shiləgəu ənga njira gəra ngga.

5

Yesu Ngga Zəmbəlma Nyi'yar Nə Tanggərma (Matiwu 4:18-22; Markusu 1:16-20)

1 Vanyi pəci a'yi Yesu ta'yi ar dza dəl nər Janisaratu,* nji gangəu ndə ciɗə nyi ndu yiwu nda nggari ndər Hyal.
2 Kə ji lari kwambwal məthlə a biyar dza dəl kəra njir təm fiya ndə ma'yi a nda ci litagər nda.
3 Kə ji ma'yi a gwu kwambwal pathləu kəra nə Biturusu ngau, ji dzəgwa kədi nyi aga ja ɓari nyi kushu sara miya dəl. Kə ji nggya a gwa ja vər highiɓə anə nji.
4 Ənggəra ji kuɗəna ndər, kə ji na anə Biturusu, “Ga ɓəra ɓari kwambwal kau a gwar vi kəra dzəgaməu, ba hya səya litagər hyi'yar, aga hya təɗəbiya kalfi.”
5 Əngwar Biturusu, “Thlagər ki, a pidari 'ya ghəmə a vər təm ama na'ya a'yi mbari sə mai. Ama 'yu səya litagər 'ya a gya, ma nagə ngə na.”
6 Ənggəra ndə səya litagər nda a gya, ba ndə mbari kalfi gangəu, kəl ta litagər nda mbar thləthlau.
7 Ta ndə lari abangau, ba ndə ngga bazhi təmər nda sara wu vanyi kwambwal ta aga nda sa dləwari nda. Ba ndə shili ndə sa nyanyana kwambwal'yar gyapə ənga kalfi. Ba kwambwalər nda mbar gya cau ara tədəɓəu.
8 Ənggəra Biturusu lari sə kau, kə ji ɓəliya undi a dumwar Yesu, ji na, “Təkə ənga yau, Thlagəu! Nayi ndər bikə ngau!”
9 Ba sə kə ɗa sə dədəgur anə nyi ənga bazhi nyi'yar patəu, ara gangəkura kalfi kəra ndə mbari,
10 abangə tsu ngə Yakubu ənga Yahwana, wazha Zabadi, bazhi məl thlər Biturusu 'yar. Əngwar Yesu anə Biturusu, “Ga sara hivər mai, mbari əshina, gu ɗa ndər təm nji ama a'yi kalfi mai.”
11 Kə ndə təɗəbiya kwambwalər nda a biyar miya dəl, ba ndə piyari litagər nda, ba ndə nu nyi.

Yesu Shiləgəbiya Ndər Pibi (Matiwu 8:1-4; Markusu 1:40-45)

12 Ar pəci kəra Yesu wu vanyi məlmau, kə vanyi ndə kəra pibi səmku dənama nyi shili ara ja. Ənggəra ji lari Yesu, kə ji dla ənga bama ja a gyiwu 'yi ja vər kədi nyi, ji na, “Thlagəu, ma gu yiwu, gu səni cina ɗa aga ya ɗa jaməu.”
13 Kə Yesu har tsi ka tsəkwar nyi, ji na anə nyi, “A hənggər yau, ɗa cicau.” Ənggərna, ba pibiya nyi piyari nyi.
14 Kə Yesu nar nyi ənga ɗahəu, “Ga hangəkal ga sara na sə kə anə ndə mai. Ama ga ma'yi a ndəgya pubu ga nda canə nyi kərngau, ga dzəgwa kəbəna sau ənggəra dlaɗə Musa nana nja məl aga ci dzau. Ga məliya abangə aga ga cabiya nyi anə nji abər a ɗar gə jaməu.”

* **5:1** Vanyi thləmə nər dəl Galili ngau.

15 Ama alaga abangau, kəl dumwa
əngа cakau, ngə ndər ar kəra Yesu wu
cakau. Nji gangə tsu a vər shili əgya
ja aga nda nggari highiɓə nyi ba ji
shiləgəbiya nda sara ara shiləgər nda
paməpaməu.
16 Ama Yesu, ju maˈyi a biyar ya
məlmə a biyar vi kəra nji aˈyi mai aga
ja ndər əngа Hyal.

Yesu Shiləgəbiya Ndə Təsəkənu (Matiwu 9:1-8; Markusu 2:1-12)

17 Vanyi pəci ənggəra ja vər dumwa
əngа highiɓau, njir Farisi əngа maləmə
dlaɗə sara wu məlmə paməpamə nər
ˈyiˈyir Galili, əngа ˈyiˈyir Yahudi əngа
ˈyiˈyir Urshalima, a vər nggya əna.
Dənama nə Thlagə aˈyi əngа ja, aga
shiləgəbiya nji kəra gəra ngga.
18 Kə alenyi nji shili əngа ndə
təsəkənu, nda vər hə ar sər pida. Ndu
yiwu nda həri nyi a vu ki, aga nda
vuwa pina nyi wu mwar Yesu.
19 Ənggəra ndə gal lagu katini ara
gangəkura nji, ba ndə maˈyi a dar kəra
umbwa ndə da pahəna ba ndə dzəgwa
fuwa nyi a gya lagu kəra umbwa a
gyiwu hada dlami, kakalə wu mwar
Yesu.
20 Ənggəra Yesu lari mbərsar nda, kə
ji na, “Bazhi, a təfəbiya ngər nji bikə
ngau.”
21 Njir Farisi əngа maləmə dlaɗəˈyar
nda vər ɗənga wu pama nda, “Wa ngə
ndə kə wu ndər ɗəmwaˈyi ar kəra Hyal
ka? Wa ngu səni təfəbiya bika, aˈyi kəl
Hyal zhizhi nyi wa?”
22 Ənggəra Yesu wu sənbiya səra ndu
ɗənga, kə ji na anə nda, “Mi ngə ɗa hyu
ɗənga səˈyar kə wu ɗəfuwa hya?
23 Mani nga ndiya əngа ɓatsa? Nja
na, ‘A təfəbiya ngər nji bikə ngau,’
əndəga, ‘Hyaˈariгaɓəyaˈ?
24 Ama yu yiwu hya səni, abər Zər
Ndə aˈyi ja əngа dənama nər təfəbiya
bikau wu duniya.” Kə ji na anə ndər
təsəkənu, “Yu na anə ngau, hyaˈari, ga
hər sər pida ngau ga maˈyi a ndu ki.”
25 Ənggau, kə ji hyaˈari əngа kusa wu
mwar nji patəu, kə ji həri səra ja vər
pida ar ta, ba ji maˈyi a vu ki ja vər fal
Hyal.
26 Ba sə ɗa sə dədəgur anə nda patəu.
Ba ndə dzəgwa nə nyi dləvə anə Hyal.
Kə hivər mbari nda gagaɗau, ndu na,
“A lari ˈya sə dədəgur əshina.”

Yesu Ngga Lawi (Matiwu 9:9-13; Markusu 2:13-17)

27 Ayukuɗa kau, Yesu maˈyi a biya,
kə ji lari ndər tsəm budau kəra nja
ngga əngа Lawi a vər nggya ar vi tsəm
budə nyi. Əngwar Yesu anə nyi, “Nu
ɗa.”
28 Kə Lawi hyaˈari, ji piyari səra ja
vər məl patəu, ba ji nu nyi.
29 Ayukuɗa nyi, kə Lawi məliya sər
səm nər mini wu ki nyi, kə ji nggari
Yesu ar viya məthləpi dəgal, njir tsəm
budə gangəu əngа alenyi məthləpiˈyar
nda vər səm sər səm ar vi zəməu.
30 Kə njir Farisi əngа maləmə
dlaɗəˈyar kəra mbərsar nda zəmə
ndə dzəguya jiga miya anə zəmbəlma
nyiˈyar, “Mi ngə ɗa hyu səm hyu sa
əngа njir tsəm budə əngа njir bika?”
31 Əngwar Yesu anə nda, “Aˈyiгnjiгjamənguгyiwuгligətaгmai, ama nji
kəra gəra ngga.
32 Nayi aˈyi dla aga sa ngga nji cici
mai ama njir bikau, aga nda tubi nda
bəlari nggyar nda.”

Yiwa Sau Ar Kəra Hə Zəmətsini (Matiwu 9:14-17; Markusu 2:18-22)

33 Ndə na anə nyi, “Zəmbəlma nə
Yahwana ndu hə zəmətsini ar kər ar
kər əngа ndu ndər əngа Hyal, abangə
tsu ngə zəmbəlma nə njir Farisi, ama
nəngau ndu səm əngа sa parangəu.”
34 Kə Yesu na anə nda, “Abər a səni
kari nji bazhiya salkwanjili sər səm
ma tsu nda əngа ja ya?
35 Ama pəci wu shili kəra nju sa həna
salkwanjili kə ara nda. Ar pəci ta ndu
nda hə zəmətsini.”
36 Kə ji nar nda najaka karapau,
ji na, “Ndər tar zhaɓi thlaɓəu ar
mafəliyangə nga nyi, aga ja dzəgwa
ndaɓəya ndəɓə əni ar hahala nyi mai.
Ma ji məl abangau, a ndzanar ja zhaɓi
mafəliyangə kau, əngа tsu ndəɓə kau,
wu ɗa dididi.
37 Ətsu ndər puwa ˈyimir inabi
mafəliyangə a gu pəla hahal aˈyi mai.

Ma ji məl abangau, ba ˈyimir inabi mafəliyangə kau, a thlənakər, ba ja pəthləna nyi, ba ˈyimir inabi kau, a pənakər ba pəla ka ndzau.
38 ˈYimir inabi mafəliyangə a gu pəla mafəliyangə nga nja pau.
39 Ətsu ndər nda yiwu sa ˈyimir inabi mafəliyangə aˈyi ayukuɗa ji tuwari hahala nyi mai. Ju nda na, ‘Hahala nyi nga ndiya ənga məsahəu.’ ”†

6

Yiwa Sau Ar Kəra Ɓəla Pəcir Ɓəlsar (Matiwu 12:1-8; Markusu 2:23-28)

1 Vanyi pəcir Ɓəlsar nə Yahudiya, Yesu ənga zəmbəlma nyiˈyar nda vər tərabiya wu fa uhi. Nda vər ɓau, kə zəmbəlma nyiˈyar kuratsiya kəra uhi.
2 Ənggəra njir Farisi lari abangau, kə ndə na anə nyi, “Lari gəyi, ara mi nga hyu məl səra dlaɗə kari nja məl pəcir ɓəlsar ra?”
3 Yesu shaɗəwa nda, “Aˈyi hyi saya jigana səra Dawuda ənga njir ɓə nyi məliya ar pəci kəra wuɓə mbar nda ta wa?
4 Ənggəra Dawuda gwu ki Hyal, naja ənga njir ɓə nyiˈyar, ənga ənggəra ndə gwa səmku macikəl cicau kəra nandu kyaga səm mai, kəl pubuˈyar wacu.”
5 Kə Yesu na anə nda, “Zər Ndau Thlagə nga ja ar kəra pəcir Ɓəlsar.”

Ndə Ənga Tsi Ndzəndzau (Matiwu 12:9-14; Markusu 3:1-6)

6 Ar vanyi pəcir Ɓəlsar nə njir Yahudiya tsu, kə Yesu maˈyi a gwu umbwa daɓə dzə njir Yahudiya ja vər highiɓau. Wu umbwa ta vanyi ndə aˈyi kəra ənga tsi mazəma ja ndzəndzau.
7 Njir Farisi ənga maləmə dlaɗəˈyar a vər gal lagu kəra nda səni vazəya Yesu, ndə pənggəri nyi li, nda vər tsamə tara ju məliya ndə kə jamə ar pəcir Ɓəlsar.
8 Ama Yesu wu səni səra ndu ɗənga, kə ji na anə ndə kə ənga tsi ndzəndzə kau, “HyaˈariI ga taˈyi wu mwar nji patəu.” Kə ji hyaˈari, kə ji taˈyi ənа.
9 Ənggau, kə Yesu na anə nda, “Yi wu yiwa hyi, mi ngə tsaˈa nja məl pəcir Ɓəlsar ra? Sə mənahəu, əndəga sə ɗəmwaˈyu? Nja mbəɗana, əndəga nja tsəya?”
10 Ji tsamə a ndu pama nda patəu, kə ji dzəgwa na anə ndə kau, “Ndiɗəbiya tsa gə a dumwa ngau.” Aga zəmə kə ji ndiɗəbiya tsa ja a dumwa nyi, ba tsa ja ɗa jamə ənggər vanyi zəma nyi ta.
11 Ama kə huɗa nda ndzə gagaɗau, kə ndə dzəgwa na anə kərnda, “Mi nga mənа səni məl ənga Yesa?”

Yesu Caɗəbiya Zəmbəlma Nyiˈyar Kumou Apə Məthləu (Matiwu 10:1-4; Markusu 3:13-19)

12 Vanyi pəci, Yesu hyaˈari ba ji maˈyi a du mau, aga ja da ndər ənga Hyal a dəna. Ji da pida ghəmə ja vər ndər ənga Hyal.
13 Ənggəra vi sa kuɗau, kə ji nggari zəmbəlma nyiˈyar a shili wu dzə nyi, kə ji dzəgwa ɗəmbiya kumo apə məthlə sara wu pama nda, kəra ji ngga ənga cama səsəˈyar. Kəja thləmər nda,
14 Simanu kəra ji nə nyi thləmə Biturusu,
ənga zamə nyi Andərawusu,
ənga Yakubu,
ənga Yahwana,
ənga Fəlipəu,
ənga Bathlalomiyu,
15 ənga Matiwu,
ənga Toma,
ənga Yakubu zər Alfawusu,
ənga Simanu ndəra nju na ndə məlmə nyi,
16 ənga Yahuda zər Yakubu,
ənga tsu Yahuda Isikarayoti ndəra ɗəlna Yesu anə dawa nyiˈyar.

Yesu Highiɓau Anə Nji Ənga Tsu Ji Shiləgəbiya Nda (Matiwu 4:23-25)

17 Ji maˈyi ənga zəmbəlma nyiˈyar a gyiwu ˈyi, kə ndə thləwa babalər vi, ba ndə taˈyi ənа ənga zəmbəlma nyiˈyar gangəu, ənga nji gangə gagaɗau sara wu Yahudi, ənga Urshalima, ənga

† **5:39** Yesu nar nda karapəˈyar kə patə aga ja cabiya abər highiɓə nər mafəliyangə a daɓər kər ənga nə hahal mai.

ˈyiˈyir Taya ənga Sidonu njira ənga kir
nda a miya dəl dəgaləu,
18 njira shili aga nda nggar highiɓə
nyi ənga nja shiləgəbiya nda sara
ara shiləgər nda paməpaməu. Njira
ənga mambəl ɗəmwa ˈyiˈyar wu lə
ɓwaɓwatə anə nda, nanda tsu ndə
uya jaməkur,
19 ənga nji gangəu a vər məl lagu
kəra nda səni tsəkwar nyi, ara dənama
kəra wu biya sara wu dza ja vər
shiləgəbiya nda patəu.

Barka Ənga Təhuɗəu (Matiwu 5:1-12)

20 Ja vər tsamə zəmbəlma nyiˈyar, kə
ji na,
“Barka anə hyi nahyi
nji kəra gəra sau,
təlkur Hyal a ɗar nər hyi.
21 Barka anə hyi
njira ənga wuɓau kabangəkau,
nju nda nyana hyi.
Barka anə hyi
njira vər tiwi kabangəkau,
hyu nda nggushi.
22 Barka anə hyi
ma nji gəra yiwu hyi,
nda həbiya hyi a biya,
ənga nda nggəl hyi,
ba ənga nda ndzana thləmər hyi,
arya Zər Ndau.”
23 “Abangə ngə əjir nda məl anə
nabiˈyar kəra tərabiya. Ga caguli ənga
ga nggya ənga huɗə pərtəu, ara gu nda
uya akkəri gangə a dəməlmau.”

Ɓwaɓwatəˈyar Paməpaməu

24 “Ama kawa anə hyi
nahyi bərba,
arya a dləwuri hyi
nər hyi məsahəkur kabangəkau.
25 Kawa anə hyi,
nahyi kəra nyinyau kabangəkau,
hyu nda
nggya ənga wuɓau.
Kawa anə hyi
nahyi kəra a vər nggushi ka-
bangəkau,
hyu nda ɗa ənga
huɗə ndzəndzau hya ɓəra tiwi.
26 Kawa anə hyi
ma nji patə a vər fal hyi,
abangau nga ndə məl
anə nabi fatiˈyar.”

Hya Canə Nyi Yiwukur Anə Dawar Hyi (Matiwu 5:38-48; 7:12)

27 “Ama ya nar hyi, nahyi kəra wu
nggari ndər ɗa, hya canə nyi yiwukur
anə dawar hyi, hya məl mənahəkur
anə njira gəra yiwu hyi.
28 Fənggər nyi barka anə njira wu
shiˈwa hyi, hya ndər anə Hyal arya
njira wu lə ɓwaɓwatə anə hyi.
29 Ma ndə nə ngə dəgau ari balma
gau, shabiya nyi vanyi balma tsu. Ma
ndə mbəliya nggamndə ngau, ga sara
ka ləgutə ha kəra vuwa gwa anə nyi
mai.*
30 Nə nyi anə kalar ndəra kədi ara
gau, ma tsu ndə mbəliya sə ngau ga
sara yiwa ja shabiya ngə a shili mai.
31 Səra hyu yiwu nja məl anə hyi,
nahyi tsu ca nga hya məl anə nda.
32 “Ma njira vər yiwu hyi nga hyu
yiwu wacu, wathləmə culi akkəri kəra
hyu nda uya? Alaga njir dləwu budə
ma tsu, ndu məl abangau.
33 Ma gu ca mənahəkur anə njira
wu ca mənahəkur anə ngau, mi nga ju
cakəri nga? Əkkəˈyi njir bikə ma ndu
məl abangau.
34 Ma gə nə nyi məl anə njira gu səni
ndu nda kina ngau, mi nga ju cakəri
nga? Alaga njir bikə ndu lə məl anə
njir bikə kuvwar nda ənga səni ndu
nda kina patəu.
35 Ama ga ca yiwukur anə dawa
ngau, ga məl mənahəkur anə nda, ga
nə nda məl ənga səni abər nandə wu
nda kina ngə mai. Məl abangə wu
məliya hyu uya nubwa gangəu, ənga
hyu sa ɗa ənggər wazha Hyal kəra
a dəməlmau, arya naja ənga təhuɗəu,
anə nji kəra səni na usi ənga nji ɗəmwa
ˈyu.

* **6:29** Nggamndə wu pama njir Yahudiya sər mbudzə uvuˈyi ngau. Ma gə dləwuri məl ara ndau gu səni nə nyi nggamndə ngau əpuci ama uvuˈyi ba ja shabiya ngə sə ngau. Ama wu highiɓə Yesu gu səni piyari alaga səra nə ngau aga ja.

36 Ga nggya ənga təhuɗə ənggər kəra dəngau kəra a dəməlmau ənga təhuɗəu.”

Hya Sara Vazə Ndə Mai (Matiwu 7:1-5)

37 “A sara hya thla numa ar kəra nji mai, nji tsu aˈyi ndu thla numa ar kəra hyi mai. A sara hya lə vazə anə ndə mai, nji tsu ndu nda lə vazə anə hyi mai. Təfəbiya mə nji, Hyal tsu ju nda təfəbiya hyi.

38 Hya lə sau, nahyi ma ba nja nə hyi sau, cala təkə sə nyinyi tsuyu, nja cicina a gya, nja ɓəra favəɗiya, ja dzəgwa pəpau a gyar dza nyi, nja dzəgwa puwa ngau a gyar dza gau, arya a ɗar cala təkə sə kəra hyi təkə sə əni anə nji, ca nga nju nda təkə sə əni anə hyi.”

39 Kə ji ɓəra nar nda najaka karapau, “Ndə ləfau a səni ləbiya ndə ləfə ya? Ma ndə məl abangau, nanda gyapəu, aˈyi ndu nda təɗau a gyiwu kaˈu wa?

40 Ndəra nju highiɓə anə nyi, aˈyi ju ndiya maləmə nyi mai, ama kalar ndəra nji highiɓəri nyi mənahəu, ju səni ɗa ənggər maləmə nyi.

41 “Ara mi nga gu lari zər sar kəra wu liya zamə ngau, ama na ga sən tsamiya gwalang kəra ar liya gə kə maya?

42 Abari nga ga sən na anə zamə ngau, abər, zamə ɗa, ‘Taˈyau, ya həbiya ngə zər sar kəra wu liya gau,’ ya, kəja gwalang ngə ar liya ga? Nagə ndər ngguta vi, ga həbiya gwalang kəra ar liya gə kwatahəu, aga ga daɓaga lari mənahəu, ba ga sən həbiya zər sar kəra wu liya zamə ngə kau.

Nji Wu Tsamər Wu Ar yaya Nyi (Matiwu 7:16-20; 12:33-35)

43 “Abangə tsu, kalar wu mənahəu, ju ya wazha mənahəu, wu kəra gəra mənahə tsu, ju ya wazha kəra gəra mənahəu. Wu kəra mənahəu, a sən yabiya wazha kəra gəra mənahə mai, abangə tsu, wu kəra gəra mənahəu, a sən yabiya wazha mənahə mai.

44 Ar yaya nyi nga nju tsamə ri wu. Nja səni ɗəm bəla ar wur shikəɗi mai, alaga ndərma ar hudi mai.

45 Ndə mənahəu, ju biya ənga ndər mənahəu sara ar vira ji ɗəwana ari, ənga ndə ɗəmwaˈyu, ju biya ənga ndər ɗəmwaˈyu sara ar vira ji ɗəwana nda ari.”

Njir Həri Ki Pamәpaməu Məthləu (Matiwu 7:24-27)

46 “Ara mi nga hyu ngga ɗa, ‘Thlagəu, Thlagəu,’ ama kə hyi nggəl ara məl səra yu na anə hya?

47 Kalar ndəra shili ara yau, ba ji səya himi anə səra yu na, ənga ju məl thlər əni, yu nda nar hyi səra ju pa.

48 Naja ənggər ndər hər ki, kəra labiya kaˈu dzəgamə a gyiwu ˈyi, kə ji dzəguya hər ənga fəhi hər ar pathlara mau. Ənggəra dəl nyau, kə ˈyimi tsaɓəri ki ta, ama naja aˈyi səni kənggəɗər nyi mai arya nji fər hiya nyi ar pathlara mau.

49 Ama ndəra wu nggari ndər ɗa, ama naja aˈyi wu məl thlər əni mai, kakalə nga ja ənga ndər hər ki ar vi kəra nji gəra labiya kaˈu nə fə hiya həra nyi. Ənggəra dəl nyau, kə ˈyimi tsaɓəri ki kau, kə ki kə dla, dla nyi tsu ɗəmwaˈyi gagaɗau.”

7

Yesu Mbəɗana Mafa Nə Dəgalər Soja Roma (Matiwu 8:5-13)

1 Ənggəra Yesu kuɗəna na səˈyar kə patə anə nji, ba ji maˈyi a vu Kafarnahumu.

2 A vuna, kə ja vanyi dəgaləri soja nə Roma kəra mafa nyi aˈyi gəra ngga gagaɗau, kəra a vər gal lagur tau. Soja dəgal nə Roma kau, ja vər yiwu mafa nyi kə gagaɗau.

3 Ənggəra ji nggar ndər ar kəra Yesu, ba ji səwa alenyi nji nggunggurəm nə Yahudiya aga nda kədi nyi ja shili, ja sa mbəɗana mafa nyi kau.

4 Nji nggunggurəmˈyar kə maˈyi a ndəra Yesu ndə nda kədi nyi gagaɗau, nda vər na, “Ndə kau, ndə mənahəu ngau, kakalə nga nyi ga dləwari nyi.

5 Nda nyi a yiwu ja njir ˈya, ba ənga ji həriya ˈya umbwa daɓə dzau.”

6 Ba Yesu maˈyi ənga nda.

Ənggəra ji shili ləhəu wu dzəri ki nyi, kə dəgaləri soja nə Roma hyabiya bazhi nyi'yar aga nda nar nyi anə Yesu, “Thlagəu, ga sara həɗana kərngau aga yi mai, arya nayi a'yi ɗa tsa'a ga shili wu ki ɗa mai.

7 Ca ngə məliya nayi a'yi səni shili əgya gə mai, ama ga nana ndər sə nyi, ba zər ɗa uya jaməkur.

8 Arya nayi ənga kərɗa ma əgya ndə dəgal nga yau, ənga tsu soja'yar a'yi kəra əgya kiɗa yau, yu na anə ndə kau, ‘Ma'yi,’ ba ja ma'yi, anə vanyi ndə tsu yu na ‘Shili,’ ba ja shili. Ma yi na anə mafa ɗa, ‘Məliya abangau,’ ba ja məliya.”

9 Ənggəra Yesu nggar ndər kau, ba ɗa sə dədəgur anə nyi, ji shabiya dzau, ji na, anə nji kəra a vər nu nyi, “Ya nar hyi, wu Izirayila nayi sayi uya ndəra ənga mbərsa ənga dənama ənggər ndə kə mai.”

10 Ənggəra njira ji səwa kə sha shili wu ki, ba ndə thləwa mafa nə dəgalər soja Roma ta a ɗari jaməu.

Yesu Hya'ana Vanyi Zər Mala Təsal

11 Wu yukuɗa pəci kushu, kə Yesu ma'yi a vu məlmə kəra nja ngga ənga Nayin, zəmbəlma nyi'yar əkkə'yi nji gangəu ma'yi ənga ja.

12 Ənggəra ndə shili ləhəu wu dzəri miyar gwa nə məlma nyi, kəja alenyi nja vər səbiya ənga zər tətau kəra naja ngə zəmə ara mənyi kəra mənyi ya, sal nyi tsu a təri. Nji gangəu, sara wu məlmə ta, nda vər lə nyi.

13 Ənggəra Thlagə lari mala kau, ba ji təhuɗə əgya ja, ba ji na anə nyi, “Ga sara tiwi mai.”

14 Kə ji ma'yi ji nda tsəkwar ləkagau ndə tətə kau, ba njira vər hə nyi kə ta'yau. Kə Yesu na, “Zər baduwari, Yu na anə ngau hya'ari!”

15 Kə ndə tətə kə hya'ari, ba ji nggya gya ji dzəgwa ndər. Ba Yesu dzəgwa lər nyi anə mənyi.

16 Kə hivər mbari nda patəu, ba ndə fal Hyal, nda vər na, “Jiri vanyi nabi dəgal a shiliri wu pama mən, Hyal a shiliri aga ja sa dləwari nji gə nda.”

17 Sə kə Yesu məliya kə tətəlnakər wu Yahudi ənga 'yi'yi kəra zəwar nyi.

Njira Nji Səwa Sara Ara Yahwana Ndər Baɓətizəma (Matiwu 11:2-19)

18 Ənggəra zəmbəlma 'yar nə Yahwana ndər məl Baɓətizəma nar nyi sə'yar kə patəu, ba ji nggari məthlə wu pama nda,

19 ji səwa nda a ndəgya Thlagəu, aga nda nda yiwar nyi abər, “Nagə nga vər shili kə ya, əndəga 'ya fiya li aga vanyi ndə ya?”

20 Ənggəra njira nji səwa shili əgya Yesu, kə ndə na nə nyi, “Yahwana ndər məl Baɓətizəma ngə səwa 'ya aga 'ya yiwar ngau, ‘Nagə nga vər shili kə əndəga 'ya fiya li aga vanyi ndə ya?’ ”

21 Kakalə ar pəci ta, ngə Yesu mbəɗana nji gangəu kəra gəra ngga ənga shiləgə paməpaməu, ənga njira ənga mambəl ɗəmwa 'yi'yar. Yesu məliya nji ləfə'yar tsu ndə lari sau.

22 Kə Yesu shaɗəwa nda, ji na, “Sha mau hya nda nar nyi anə Yahwana səra hyi lari ənga hyi nggari. Nji ləfə wu lar sau, nji kukurɓə wu ɓau, njir pibi wu uya jaməkur, kulangə'yar tsu ndu nggar sau, nju hya'ana nji tətau ənga nju tətəlna ndəshigu məsahə anə nji ɗaɗali.

23 Barka anə ndəra gəra təkəkər ənga mbərsa nyi ar kəra yau.”

24 Ayukuɗa njira Yahwana səwa ma'yi, kə Yesu dzəguya ndər anə nji ar kəra Yahwana, ji na, “Mi nga hyi gwa tsamə a gwar tagə ta? Hyi ma'yi a gwa tsamə sar dzədzəgaməu, kəra yambaɗə a vər kənggəɗə ya?

25 Ya, mi nga hyi ma'yi a gwa tsama? Ndəra har kar mənahə ya? Awau, njir ha kar məmənahəu, wu ki təl nga nda.

26 Kar ɗəm ya, mi nga hyi ma'yi a nda tsama? Nabi ya? Pakatu, yu nar hyi, ndəra ndiya nabi.

27 Ar kəra Yahwana ngə ndər Hyal kəra tsətsəfə na,

“ ‘Kəja yu səwa cama ɗa
wu mwa ngau,
ju nda fuwa sə wu lagu

kadivira ga shili.’
28 “Ya nar hyi, wu pama njira
mathləkəˈyi ngə ya patəu, ndəra ndiya
Yahwana ənga dəgal aˈyi mai. Ama
alaga abangau, ndəra ndiya ənga
kushu wu təlkur Hyal a ndiya nyi ənga
dəgaləu.”
29 Patər njira nggari ndər kau,
əkkəˈyi njir tsəm budau, dləwunggəri
abər lagu Hyal ca ngə lagu kəra
kakaləu, arya Yahwana ngə məliya
nda baɓətizəma.
30 Ama njir Farisi ənga maləmə
sənbiya dlaɗə Musa ˈyar nggəl ara
dləwu səra Hyal wu yiwu ənga nda,
ənga ndə nggəl ara Yahwana sara
məliya nda baɓətizəma.
31 Yesu dumwa ənga ndər ji na, “Ya,
ənga mi nga nja gəla nji kabangəka?
Abari nga nda?
32 Nanda ənggər wazha kəra a vər
nggya ar sugu, nda vər ngga kuvwar
nda, ndu na:
“ ‘Ya vər mbiɗə mbəlau anə hyi,
kə hyi nggəl ara fəl,
ˈyi thlə na nə tiwi
ba hyi nggəl ara dləwu.’
33 “Yahwana ndər məl Baɓətizəma
shili ja vər səm sər səm mai, naja
tsu aˈyi a vər sa ˈyimi nər wur inabi
ənggəra nji tsəliya mai, ‘Ama əngwar
hyi naja ənga mambəl ɗəmwaˈyu!’
34 Zər Ndə shili ju səm, ənga ju sa,
əngwar hyi, ‘Ndər suna nga ja, bazhiya
njir tsəm budau ənga njir bikau!’
35 Alaga abangau, patər njira
hənggəri ənga hahangəkur nə Hyal,
nda vər cabiya abər ənga jiri nga nyi.”

Yesu Wu Ki Simanu Ndər Farisi

36 Vanyi ndər Farisi nggari Yesu a
nda səm sər səm a ndu ki nyi, ba Yesu
nda, ji nda nggya aga səm sər səm.
37 Wu məlmə kau, vanyi mala aˈyi
ja vər məl zawarkur, kə ji nggari abər
Yesu a vər səm sər səm wu ki ndər
Farisi kau, kə ji shili ənga vanyi bəlari
kushu kəra ənga mal kəra wu shuni
kisəu, kəra nju ɗəl ənga kwaɓa gangəu.
38 Ji shili kə ji sa taˈyi wu yukuɗa
Yesu, ar dza hiya ja, ja vər tiwi. Ta
sələm nyi pau a gyar hiya ja, ba ji
dzəgwa kəkəɗəna hiya ja ənga shishir
kəra ja, kə ji dzəgwa dumwa ənga
bərpə nyi nə yiwukur, ba ji ɓəsiya nda
ənga mal shuni məsahəu kau.
39 Ənggəra ndər Farisi kə wu tsamə
səra mala ka a vər məl kau, kə ji na
wu ɗəfuwa ja, “Maja abər ndə kə nabi
ngau, a kyaga səni ja tara wa ngə mala
ka a vər tsukwa nyi kau. Ja kyaga səni
abər mala kə ndər bikə ngau.”
40 Yesu na anə ndər Farisi kau,
“Simanu, aˈyi yi ənga sər na anə
ngau.”
Kə Simanu na, “Nar ɗa, maləmə.”
41 Yesu na, “Vanyi ndu nu nji məthlə
məl, ndə pathləu, gənna kəra nja
kyaga ki ndər məl thlər əni wu pəkau,
nə fa pathlə ənga reta, ndə məthləkura
nyi tsu, gənna nə pəkə nə ndər məl
thlər kəra ja kyaga uya wu pida təfu
kumunyi.
42 Ənggəra ndə tini kina, ba ji yafəna
nda gyapəu. Ya, wu tsamə ngau, wa
nga kyaga ndiya ənga yiwu nyi wu
pama nda?”
43 Simanu na anə nyi, “Wu lari ɗa,
ndə kə nji yafəna nyi gənna gangə
kau.”
Ba Yesu na anə nyi, “Ənghəng, a
nabiyar gə kakaləu.”
44 Kə ji shabiya dzə ji tsamə mala ta,
ba ji na anə Simanu, “A lari gə mala
kə ya? Yi shili wu ki ngau, nagə aˈyi
nə ɗa ˈyimi aga ya cina hiya yi əni mai,
ama kə ji cina hiya yi ənga sələm nyi,
ji kəkəɗəna ənga shishir kəra ja.
45 Nagə dləwuri ɗa ənga bərpə dzə
mai, ama ənggəra ji shili wu ki kau,
naja aˈyi taˈyi ənga bərpə hiya yi ənga
miya ja mai.
46 Nagə aˈyi ɓəsiya mal ar kəra yi
mai, ama kə ji ɓəsiya mal shuni kisə
kau, ar hiya yau.
47 Agabangau, ya nar ngau, bikə nyi
kəra gangə kau, a təfəbiya nyir nji arya
ji cabiya yiwukur gangə gagaɗau.
Ama ndəra nji təfəbiya nyi bikə kushu,
yiwukur nyi kushu nga nyi tsu.”
48 Əngwar Yesu anə mala kau, “A
təfəbiya ənggər nji bikə ngau.”
49 Njira a vər səm sər səm ənga ja ar
vi kau, dzəgwa na anə kuvwar nda,

“Wa ngə ndə kə a səni təfəbiya bikə ka?”
50 Əngwar Yesu anə mala ta, “Mbərsa ngau, a mbəɗana ngə ri, maˈyi sə ənga huɗə pərtəu.”

8

Alenyi Mathləkəˈyi Ndə Maˈyi Ənga Yesu

1 A səkari kushu, Yesu a vər ɓau a ndu məlmə dədəgal ənga məlmə kukushu ja vər tətəlna ndər məsahə nə təlkur Hyal. Zəmbəlma nyiˈyar kumo apə məthlə aˈyi nda ənga ja,
2 ənga alenyi mathləkəˈyi kəra nji kədləbiya mambəl ɗəmwaˈyi sara wu dza nda ənga njira ji shiləgəbiya nda. Wu pama nda mala aˈyi kəra nja ngga ənga Maryamu Magədaliya kəra mambəl ɗəmwaˈyi paməpamə məɗəfə biya sara wu dza ja,
3 ənga Yuwana mala Kuza, ndə dəgal wu ki Hirudusu ənga Suzana, ənga alenyi mathləkəˈyi gangəu kəra a vər məl thlər anə nda ənga gənnar nda.

Karapau Ar Kəra Ndər Thləka (Matiwu 13:1-9; Markusu 4:1-9)

4 Ənggəra nji gangə sara wu məlmə paməpamə tsəmiya dzau, aga nda nggari Yesu, kə ji nar nda najaka karapau.
5 “Ndər zəwa aˈyi kəra maˈyi a gwa thləka culi a gwar fa nyi. Ja vər uci culi kə alenyi təɗau ar lagu, kə nji cicina nda ənga hyi, ba ˈyagəˈyar tsu səmku nda.
6 Alenyi culi təɗau a gyar vi kəra məmau, ənggəra ndə tsau, ba ndə ul ara ləsə aˈyi ar vi ta mai.
7 Kə alenyi təɗau, a gyiwu pama shikəɗi, ndə hə ənga nda, ba shikəɗi kar nda ara pəli.
8 Alenyi culi tsu təɗau, a gyiwu ˈyi kəra mənahəu, ndə hau, ba ndə puwa li gangə gagaɗau.”
Ənggəra Yesu kuɗəna ndər kau, ba ji hyaˈana ɗahəu, ji na abər, “Ndəra ənga himi ngga sau, bəgə ja nggari.”

Səra Karapau Nə Thləka Kə Aga Nyi (Matiwu 13:10-17; Markusu 4:10-12)

9 Zəmbəlma nyiˈyar yiwa nyi tara mi ngə najaka karapə cabiya.
10 Ji na, “A yiwur nji hya sənbiya səra ɗəɗəwa nə təlkur Hyal, ama anə alenyi nji, yu ndər ənga karapə anə nda, aga,
“ ‘Alaga ndu tsamə
ama nanda wu lari mai,
alaga ndu ngga
ama nanda wu nggabiya mai.’ ”

Yesu Nar Nda Səra Karapau Nə Thləka Kə Cabiya (Matiwu 13:18-23; Markusu 4:13-20)

11 “Kəja səra karapə kə cabiya. Culi ca ngə ndər Hyal.
12 Kəra təɗau ar lagu ca ngə cabiya nji kəra wu nggar ndər Hyal, ama ba Shatan a shili ja sa həbiya ndər kə sara wu ɗəfuwa nda ara nda sara mbərsa nda uya mbəɗau.
13 Culi kəra təɗau a gyar vir məmau, nanda ənggər njira wu nggar ndər kau, ndu dləwuri ənga huɗə pərtəu ama nanda aˈyi ənga nggilang mai, ndə mbərsa nə pəci kushu, ənggəra ɓwaɓwatə shili, ba ndə piyari nu.
14 Culi kəra təɗau a gyiwu shikəɗi, ca ngə cabiya njira nggari, ama ənggəra ndə dumwa ənga nu, kə ɗənga nər sər duniya, ənga gal gənna, ənga yiwu məsahəkur kar nda ara pəli.
15 Culi kəra təɗau, a gyar ˈyiˈyi mənahəu ca ngə njira nggari ndər kau, ndə dləwuri ənga huɗə zəmə ndə səɓiya ndə səsəˈwuri kəl ta ndə piya wazha.”

Karapau Ar Kəra Pitəlla (Matiwu 4:21-25)

16 “Nja sən mbəbiya pitəlla ba nja mbuya əgya kiɗa təm ənga təmbəl mai. Ama nja kyaga fiya a dar madzigam, ba ja dzəgwa mbəl anə kalar ndə kəra a vu ki kau.
17 “Arya kalar sə aˈyi kəra ndu məl ɗəɗəwa kəra gəra nda biyar babal mai, ətsu sə aˈyi ɗəɗəwa kəra nji gəra nda sən mai.
18 “Hya nggya ənga hangəkal ənga səra hyu ngga, ara ndəra ənga sau, nju nda sa cakəri nyi, ama ndəra gəra ənga sau, səra ji nggani aˈyi ara ja kau, nju sa dləwuri.”

Miya Yesu Ənga Zamə Nyi'yar (Matiwu 12:46-50; Markusu 3:31-35)

19 Ənggau, miya Yesu ənga zamə nyi'yar ma'yi a ndəgya ja, ama nandə uya ndə thləwa nyi mai, ara gangəkura nji.
20 Kə vanyi ndə nar nyi anə Yesu, abər, "Kəja məngau ənga zamə ngə'yar a biya ndu yiwu nda ndər ənga gau."
21 Əngwar Yesu anə njira a ndə patəu, "Njira wu nggar ndər Hyal, ba ndə məl thlər əni, nanda ngə maɗa ənga zaməɗa'yar."

Yesu Kughi Anə Majigwal (Matiwu 8:23-27; Markusu 4:35-41)

22 Vanyi pəci Yesu ənga zəmbəlma nyi'yar gwu kwambwal, ba ji na anə nda, "Məna ma'yi a biyar ya dəl." Kə ndə mbar lagu ndu ma'yi.
23 Ənggəra nda vər ma'yi ba ji ghanyi. Kukuthləu, kə majigwal shili ənga dənama ja vər sə a shili ar 'yimi, ənggau, ba ndə ɗa tətəwulu ara ənggəra 'yimi gwu kwambwalər nda.
24 Zəmbəlma nyi'yar, hyabiya Yesu wu ghanyi, ndə na, "Thlagər ki! Thlagər ki! Kəja məna sa!" Yesu hya'ari kə ji kughiya majigwal ənga 'yimi kəra a vər thləkau, ba ndə bəgə zəməu.
25 Kə ji na anə zəmbəlma nyi'yar, "Əmani ngə mbərsar hya?"

Kə hivər mbar nda gagaɗau, ndə na wu pama nda, "Wathləmə culi najaka nda? Patə əkkə'yi majigwal ənga dəl wu gənggər nyi səli ka?"

Yesu Mbəɗana Ndəra Ənga Mambəl Ɗəmwa'yu (Matiwu 8:28-34; Markusu 5:1-20)

26 Yesu ənga zəmbəlma nyi'yar nda vər ma'yi wu kwambwal ar 'yimi, ba ndə dla wu 'yi'yi nə Garasina, kəra a biyar ya dəl Galili.
27 Ənggəra Yesu a vər gya sara du kwambwal, kə ji thləwa ndər məlmə kə kəra ənga mambəl ɗəmwa'yu. Ndə kə a ɓəliyar ja sar ja vər ɓə turusu, ənga naji wu nggya wu ki mai, kəl wu hulili nga ju nggya cumu.
28 Ənggəra ji lari Yesu, ba ji hya'ana ɗahə ənga dənama, ba ji dla wu mwa nyi ju wau ju na, "Yesu zər Hyal Kəra Di, mi dzau ngə ənga 'ya? Ya vər kədi ngau, ga sara nə ɗa ɓwaɓwatə mai!"
29 Ji na abangau, ara Yesu a kughi ri anə mambəl kau, aga nda biya sara wu ja. Arya pəci gangə mambəl ɗəmwa'yi kə wu mbilna nyi a gyiwu 'yi. Vanyi pəci nju mbar nyi ar gangə ama ba ja thləthləna ganga nyi, əkkə'yi ja səwa nyi a gwa tagəu.
30 Yesu yiwar nyi, "Wa thləmə nga?" Kə ji na, "Dlami," ara mambəl ɗəmwa 'yi kə gangə nga nda wu ja.
31 Kə ndə kədi nyi ar kər ar kər a sara ja kədləbiya nda a gyiwu ka'u gəra kuɗə mai.
32 Ləhə a dzər vi ta, ɓəla fəshiu a'yi gangəu kəra a vər ɓəla ar dza mau. Mambəl ɗəmwa 'yi'yar kə kədi Yesu, "Səwa 'ya a ndu fəshi 'yar kau, piyar 'ya aga 'ya gwu nda." Ji piyari nda, kə mambəl ɗəmwa'yi'yar kə biya ndə gwu fəshiu.
33 Ɓəla fəshiu kə a kar nda dubu məthləu, ndə hya'ari ənga hwi a gwar dəl a guna kə 'yimi kuɗəna nda patəu.
34 Ənggəra njir ɓəla fəshi'yar lari səra ɗarkər, ba ndə ma'yi ənga hwi a vu məlmə dədəgal ənga kukusha nyi aga nda vuwa nar nyi anə nji.
35 Kə nji kə biya aga nda biya lari sə kə ɗa kau. Ənggəra ndə thləwa vi kəra Yesu ari, ba ndə lari ndə ta mambəl ɗəmwa 'yi biya sara wu dza ja vər nggya ləhə wu dzər Yesu, ənga ləgutə ar dza ja wu hangəkal nyi. Kə hivər mbari nda papatəu.
36 Njira a'yi ar vi ta pəci kəra sə kə ɗa wu liya nda, dumwa ənga na anə nji ənggəra ndə kə uya jaməkur.
37 Ənggau, patər njira wu 'yi'yir Garasina kədi Yesu aga ja piyari məlmər nda ara hivər a mbar ndari gagaɗau. Kə Yesu gwu kwambwala nyi, ba ji ma'yi sə nyi.
38 Kə ndə kə nji kədləbiya mambəl ɗəmwa'yu, sara wu dza ja kə kədi Yesu, ji na, "Usi piyari ɗa ma ma'yi ənga gau,

aga ya ɗa ndər nu ngau." Ama kə Yesu nggəl, ji na anə nyi,
39 "Sha a ndu ki, ga nda nar nda sə
kə Hyal məliya ngə kau." Kə ndə kə
ma'yi a vu huɗa məlmau, ja vər na anə
nji səra Yesu məliya nyi.

Yesu Mbəɗana Nji Arya Hənggər Jirir Nda
(Matiwu 9:18-26; Markusu 5:21-43)

40 Ənggəra Yesu sha shili sara ndəna,
kə nji gangə shili ndə dləwuri nyi, ara
nda vər səkə shili nyi.
41 Kəja vanyi ndə thləmə nyi
Yayirusu, naja ndə dəgal wu umbwa
daɓə dzə njir Yahudiya, ji shili ji sa
ɓəliya undi wu mwar Yesu, ja vər kədi
nyi aga ja shili wu ki nyi,
42 arya kwa nyi kəra zəməu, zər fa
kumo apə məthləu, a lagur tau.

Ənggəra Yesu mbar lagu, nji gangə
a vər nu nyi ndu ciɗə nyi lagu mazəm
ənga lagu matsal.
43 Vanyi mala a'yi a ndəna kəra
məliya fa kumo apə məthləu, ja vər
ndzəndzə mashi. Mala kə a lari
ɓwaɓwatə ənga jirkur wu tsa njir
kundzəgə paməpamə gangəu, ama
kəra a'yi dləwari nyi mai.
44 Ji shili wu pama nju yukuɗa
Yesu, kə ji sa tsəkwar miya ləgutə nyi,
ənggau, ba ndzəndzə mashi kə ta'yau.
45 Əngwar Yesu, "Wa ngə tsəkwar ɗa
ka?" Kalar ndu na, "Nayi ngə mai."
Kə Biturusu na, "Maləmə dəgal, nji
gangə ngə zəwar ngə nda vər jajahə
ngau."
46 Ama kə Yesu na anə nyi, "Vanyi
ndə a tsəkwar ɗa ri, arya dənama a
biyari sara wu dza yau."
47 Ənggəra mala kə lari naja sən
ɗəwanakər mai, kə ji sha shili ja vər
tsədzau, ji ɓəliya undi a gyiwu mwar
Yesu. Kə ji nar nyi wu mwar nji patəu,
səra ɗa ji tsəkwar nyi, ənga ənggəra ji
uya jaməkur aga zəməu.
48 Kə ji na anə nyi, "Kwa ɗa, mbərsa
ngau, a məliya ngə ri jaməu, ma'yi wu
jaməkur."
49 Tsu ja gəra kuɗəna ndər, kəja
cama sara wu ki Yayirusu ndər ɓəla
umbwa daɓə dzə njir Yahudiya, a
shiliri, ja vər na anə Yayirusu, abər,
"A sara ga ɓəra nə nyi ɓwaɓwatə anə
maləmə mai, arya kwa ngə a təri."
50 Ənggəra Yesu nggari ndər kau, kə
ji na anə Yayirusu, "Ga sara hivər
mai, ga mbərsa wacu ju hya'ari."
51 Ənggəra ndə shili wu ki nyi, naja
a'yi piyari nja vu ki ənga ja mai, kəl
Biturusu ənga Yahwana ənga Yakubu
ba dəya kwa ənga mənyi.
52 Patəkura njira a vu ki kau, kəl
tiwi nga nda vər tiwi, nda vər wau
wu dərbə kwa nyi. Kə Yesu na anə
nda, "Hya sara tiwi mai, kwa kə naji
tə mai, ghanyi nga ja a gwa!"
53 Kə ndə nggushi nə diɗa ndau, ara
ndu səni abər kwa nyi a təri.
54 Yesu mbari tsa ja ji hya'ana
ɗahəu, ji na, "Zər kwa, hya'ari!"
55 Kə piya ja ɓəra sha shili wu ja, kə
ji hya'ari jaməu, kə Yesu nar nda, nə
nya mə sər səm.
56 Kə njir ya nyi mbari miya nda,
nda vər tsamə sə dədəgur, ama kə
Yesu təɗar himiya nda abər nda sara
na sə kə ɗa kə anə nji mai.

9

Yesu Səwa Zəmbəlma Nyi'yar
(Matiwu 10:5-15; Markusu 6:7-13)

1 Ayukuɗa Yesu nggar zəmbəlma
nyi'yar kumo apə məthlə a shili ar vi
zəməu, kə ji nə nda dənama nər kədlə
mambəl ɗəmwa 'yi'yar ənga tsu nda
shiləgəbiya njira gəra ngga,
2 ənga ji hyabiya nda, aga nda ma'yi
nda nda tətəlna ndər məsahəu ar kəra
təlkur Hyal ənga shiləgəbiya nji gəra
ngga.
3 Ji na anə nda, "Hya sara hə sə aga
ɓə kə mai, hya sara səɓə alaga zəwa
mai, alaga mbəl, alaga sər səm, alaga
kwaɓa mai. Ətsu hya sara hə alaga
ləgutə a ndiya kəra ar dza hyi mai.
4 Wu kalar ki kəra nji dləwuri hyi a
gwa, hya nggya ənа ba'anə pəci kəra
hyu nda piyari məlmə kau.
5 Kalar vi kəra nji nggəl ara dləwu
hyi, ma hyu biya hyu ma'yi, hya

dləɗəna bəbər kəra ar hya hyi, aga ja ɗa sər sakida ar kəra nda.”
6 Kə ndə hya'ari ndə ma'yi a ndu məlmə paməpamə nda vər tətəlna ndər məsahəu, nda vər shiləgəbiya njira əngа shiləgə paməpamə'yar ar kalar vi.

Hirudusu Gwu Dəngа Sau (Matiwu 14:1-12; Markusu 6:14-29)

7 Ənggəra Hirudusu ndər səm təlkur ar kəra Galili nggari səra a vər ɗa, kə ji gwu ɗəngа sə gagaɗau, ara alenyi nji na, abər, Yahwana ndər məl Baɓətizəma ngə hya'ari sara vir tau.
8 Alenyi nja vər na, abər, nabi Iliya ngə ɓəra sha shili. Alenyi nji tsu a vər na, abər, zəma nabi nə ɗəɗəmə ngə ɓəra hya'ari.
9 Kə Hirudusu na, “Yahwana, nə nyi, a səwa ri yi nja thlana kəra ja, kar wa ngə ndə kə yu nggari sə paməpamə ar kəra ja ka?” Kə ji dzəgwa məl ənggəra ja səni lari nyi.

Yesu Səməna Nji A Ndiya Dubu Təfu Əngа Sər Səm (Matiwu 14:13-21; Markusu 6:30-44; Yahwana 6:1-14)

10 Ənggəra cama səsə nyi'yar kə sha shili, kə ndə nar nyi anə Yesu səra ndə məliya patəu. Kə Yesu hər nda, nanda zhizhir nda ndə ma'yi a ndu vanyi məlmə nja ngga əngа Bethlesaida.
11 Ənggəra nji nggari abər a ndəna nga ja, kə ndə nu nyi a ndəna. Ji dləwuri nda əngа huɗə zəməu, ji dzəgwa ndər anə nda ar kəra təlkur Hyal, kə ji shiləgəbiya njira gəra ngga.
12 Ma ləhə pəci wu gya təɗau, kə nanda kumo apə məthlə kə shili ara ja ndə na, “Ara nji a'yi ar vi kə mai, nar nda, nda ma'yi a ndu məlmə paməpamə aga nda uya sər səm əngа vir pida.”
13 Ama, kə Yesu na anə nda, “Nahyi, nər nda mə səra nda səmku.” Kə ndə na anə nyi, “Patər səra a'yi a ndiya lugu ɗəfə təfu əngа kalfi məthlə mai. Kəl na'ya nga ma'yi 'ya nda ɗəlbiya sər səm anə nji kə patəu.”
14 Arya shili zhizhir nda ma a kar nda dubu təfu.
Yesu na anə zəmbəlma nyi'yar, “Nar nyi anə nji kə nda nggya gya wu bwata təfu kumunyi təfu kumunyi.”
15 Kə zəmbəlma nyi'yar məliya ənggəra ji na, ndə məliya nji kə nggya gya.
16 Ənggau, kə Yesu həri lugu ɗəfə təfu əngа kalfi məthlə ta, kə ji hya'anakər a dəməlmau, ji usar Hyal, ji dzəgwa kakadləwa nda, kə ji nə nyi anə zəmbəlma nyi'yar, aga nda tətəkəna anə nji patəu.
17 Patəkura nda səm ndə nyau. Kə zəmbəlma nyi'yar tsəmiya tsəla kumo apə məthlə əngа səra hiyau sara wu miya nda.

Biturusu Nana Abər Yesu Naja Ngə Kərsiti (Matiwu 16:13-19; Markusu 8:27-29)

18 Vanyi pəci Yesu ja vər ndər əngа Hyal zhizhi nyi, kə zəmbəlma nyi'yar shili əgya ja. Kə ji yiwa nda ji na, “Wa nga nju na əngа ya?”
19 Kə zəmbəlma nyi'yar na, “Alenyi nju na abər, nagə ngə Yahwana ndər məl Baɓətizəma, əngwar alenyi nji nagə ngə nabi Iliya. Abangə tsu, alenyi nja vər na, abər, pathləu, wu pama nabi ɗəɗəm'yar ta ngə ɓəra sha shili əngа pi.”
20 Kə Yesu na anə nda, “Ama anə hyi tsu, wa nga ya?” Kə Biturusu na, “Nagə ngə Kərsiti nə Hyal.”

Yesu Cabiya Ənggəra Ji Wu Nda Tau (Matiwu 16:20-28; Markusu 8:31; 9:1)

21 Ənggau, kə Yesu təɗar himiya nda abər nda sara na sə kə anə kalar ndə mai.
22 Kə ji ɓəra nar nda, abər, “A ɗar tsa'a zər nda lar ɓwaɓwatə paməpaməu. Nji nggunggurəm nə məlmau, əngа pubu dədəgal'yar, əngа maləmə dlaɗə'yar wu nda piyari nyi, ba nda tsəya nyi, ama ayukuɗa pida makəru, ba ji hya'ari sara vir tau.”
23 Kə ji dzəgwa nar nda patəu, “Kalar ndəra wu yiwu ja nu ɗa, kəl

ja piyari yiwu kərnyi, ba ja həri wu dladlakə nyi kalar pəci, ba ja nu ɗa.
24 Kalar ndəra wu yiwu piya ja, ju nda tini. Ndəra gəra yiwu piya ja arya yau, ju nda uya.
25 Mi ngə nubwa kəra ndu uya, ma ji uya duniya patə ama kə ji tini piya ja? Sə a'yi mai!
26 Ma ndəra səli ɗa sakida ɗa əngа ndər ɗa, Zər Ndu nda sa səli ara ja, ar pəci kəra ju shili wu kadakadarkur nyi, əngа dəgalkur nə dənyi, əngа nə waladi'yar kəra cicau.
27 Yu nar hyi jirkura nyi, alenyi nji a'yi ənggau tata'yu, nandu nda tə mai, kəl ndə lari təlkur Hyal."

Bəlabiya Dzə Nə Yesu (Matiwu 17:1-8; Markusu 9:2-8)

28 Ayukuɗa pida cisu, ənggəra Yesu nana ndər kau, kə ji nggari Biturusu, əngа Yahwana, əngа Yakubu, ba ndə ma'yi a dar kəra mau aga da ndər əngа Hyal.
29 Ənggəra ja vər ndər əngа Hyal, kə nggyar bama ja bəlar dzau, əngа ləgutə ha nyi ɗa pərtə pwahəu ja səm ndu li.
30 Kukuthləu, kəja nji məthləu, a vər ndər əngа ja. Nji məthlə kə nanda ngə nabi Musa əngа nabi Iliya.
31 Ndə dla wu kadakadarkur, nda vər ndər əngа Yesu ənggəra ju nda nyabiya səra Hyal na ar kəra tə nyi a vu Urshalima.
32 Biturusu əngа bazhi ɓə nyi'yar wu ghanyi nga nda. Ənggəra ndə hya'ari wu ghanyi kə ndə lar kadakadarkur nə Yesu əngа nji məthlə kəra əngа ja kau.
33 Ənggəra nji məthlə kə wu piyari Yesu, Biturusu na anə Yesu, "Tarki, shilir mən ənggə kau, a ɗar mənahəu. Ma gu yiwu, ya sən məliya kwap-atə makər ənggau, pathlə anə ngau, pathlə anə Musa əngа pathlə anə Iliya." Ara ju səni səra ja vər na mai.
34 Tsu ja gəra haɗiya miya ja, kə dlama haɗiya nda. Ənggəra dlama haɗiya nda, kə hivər mbari zəmbəlma nyi'yar.
35 Ənggau, kə ɗahə hya'ari sara du dlama ja vər na, "Najakə Zər ɗa ngau, nayi ngə caɗəbiya nyi. Hya səya nyi himi."
36 Ənggəra ɗahə kə bəgau, ba nji lari Yesu zhizhi nyi. Zəmbəlma nyi'yar dzəgwa haɗiya miya nda zəməu. Wu pida'yar kau, nandə nar nyi anə nji sə kə ndə lari kə mai.

Yesu Shiləgəbiya Zər Kəra Əngа Mambəl Ɗəmwa'yu (Matiwu 17:14-18; Markusu 9:14-27)

37 Ənggəra vi sa kuɗau, Yesu əngа zəmbəlma nyi'yar makər kə shida sara dar mə ta. Ənggau, kə daɓər dlamir nji gangə thləwa nda.
38 Kə ndə pathləu, wu daɓə dlamir nji kə ngga əngа ɗahə dəgal, ji na, "Maləmə! Yu kədi ngau, dləwar zər ɗa kau, naja ngə zər zəmə ara yi wacu!
39 Kəja, mambəl ɗəmwa'yi nga vər ɓwanə nyi kər, ju səni məliya nyi ja wau dədəgal gəra vanyi sə uya nyi. Mambəl kə a səni mbilna nyi a gyiwu 'yi ja tsədzau ja dzəgwa pə mubo wu miya ja. Naja a'yi wu piyari nyi mai, kəl ji uya nyi əngа shiləgə gagaɗau.
40 Yi kədi zəmbəlma ngə'yar aga nda kədləbiya nyi a biya, ama nandə səni mbari mai."
41 Kə Yesu shaɗəwa nda, ji na, "Nahyi nji kabangəkau, nji gəra mbərsa, nji ɗəmwa'yu, ba'anuwa nga ya nggya əngа hya? Ba'anuwa nga ya səsu hya? Shila mau əngа zəra nyi anə ɗa."
42 Ənggəra zər kə a vər shili, kə mambəl kə mbilna nyi a gyiwu 'yi, ja vər tsədzau əngа dənama. Kə Yesu kughiya mambəl kau, ba ji məliya zəra nyi jaməu, ba ji dzəgwa nə nyi zəra nyi anə dənyi.
43 Patəkura njira ar vi ta mbari miya nda, nda vər tsamə sə dədəgur nə Hyal.

Yesu Ɓəra Ndər Anə Nda Ar Kəra Tə Nyi (Matiwu 17:22-23; Markusu 9:30-32)

Tsu nja vər tsamə sə dədəgur kəra Yesu a vər məl kau, kə ji na anə zəmbəlma nyi'yar,
44 "Hya səya himi hya nggar səra yu nda na anə hyi kau. Nju nda lər Zər Ndau, anə dawa nyi'yar."
45 Ama zəmbəlma nyi'yar a'yi nggabiya səra ju ndər ar kəri kə mai, nji ɗəwana ara nda, nda sara sənbiya. Nanda tsu kə hivər kari nda ara yiwa nyi.

Wa Ngu Ndiya Ənga Dəgal Wu Təlkur Hyala?
(Matiwu 18:1-5; Markusu 9:33-37)

46 Kə kəpal hya'ari wu pama zəmbəlma nyi'yar abər tara wa nga ndiya ənga dəgal wu pama nda.
47 Yesu a səni biyari səra ndu ɗənga, kə ji həri zər kushu, kə ji ta'yina nyi a dzər nyi,
48 kə ji na anə nda, "Kalar ndəra dləwuri zər kə arya thləmə ɗa, a dləwuri ɗar ja, ətsu ma ndəra dləwur ɗa ri a dləwuri ja ndəra səwa ɗa. Agabangau, ndəra nji diɗana wu pama hyi, naja nga ndiya ənga dəgalkur."

Ndəra A'yi Dawar Hyi Mai, Nər Hyi Ngau
(Markusu 9:38-40)

49 Kə Yahwana na, "Ndə dəgal, 'yi lari vanyi ndə a vər kədlə mambəl ɗəmwa'yi wu thləmə ngau, kə 'yi kari nyi ara naja a'yi ənga 'ya mai."
50 Yesu shaɗəwa, ji na, "Hya sara ka nyi mai, ma ndə a'yi cabiya hyi dawakur mai, nər hyi nga ja."

Njir Samariya Wu Vanyi Məlmau Nggəl Ara Dləwu Yesu

51 Ənggəra pəci ɗa ləhə anə Yesu aga ja sha a dəməlmau, kə ji fuwa kər ja vər ma'yi a vu Urshalima.
52 Kə ji səwa njira ju sau, aga nda ma'yi wu mwa nyi, nanda tsu, kə ndə vu vanyi məlmə nə Samariya, aga nda vuwa fuwa alenyi sə wu lagu.
53 Ama kə njir məlmə kə nggəl ara dləwu nyi, ara vu Urshalima nga ja vər ma'yi.
54 Ənggəra zəmbəlma nyi'yar Yakubu ənga Yahwana lari abangau, ba ndə na anə nyi, "Thlagəu, gu yiwu 'ya ngga u'u sara a dəməlmə aga ja nggyina nda ya?"
55 Ama kə Yesu shabiya dzau, ba ji kughi anə nda!
56 Kə ndə dzəgwa ma'yi a ndu vanyi məlmau.

Njira Na Ndə Wu Nu Yesu
(Matiwu 8:19-22)

57 Ma tsu nda wu lagu, kə vanyi ndə na anə Yesu, "Thlagəu, yu nu ngau kalar vi kəra gu ma'yi a ndari."
58 Kə Yesu shabiya nyi ji na, "Thlahu ənga ka'u nga nda, 'yagə'yar tsu kir nda a'yi, ama zər ndau, vira ja fiya kəra ja ari a'yi mai."
59 Anə vanyi ndə tsu kə ji na, "Nu ɗa." Ama kə ndə kə na, "Thlagəu, piyari ɗa ya ma'yi ya nda haɗəna dəɗa kwatahəu."
60 Yesu shaɗəwa nyi, ji na, "Bəgə nji tətə nda haɗəna ndə tətər nda. Ama nagau, ga ma'yi ga nda tətəlna ndər təlkur Hyal."
61 Vanyi ndə tsu ji na, "Thlagəu, yu nu ngau, ama ga piyari ɗa kwatahəu, ya ma'yi ya nda nar nyi anə nji gə 'ya abər ma'yi nga yau."
62 Yesu shaɗəwa nyi, "Kalar ndəra fəri tsa ja ar kul zəwa thla, ba ji ɓəra tsamə gyiwu yukuɗu, naji ɗa tsa'a aga gwu təlkur Hyal mai."

10

Yesu Səwa Zəmbəlma Nyi Məɗəfə Kumunyi Apə Məthləu

1 Wu yukuɗa kau, Thlagə ɓəra ɗəmbiya alenyi zəmbəlma nyi məɗəfəkumunyi apə məthləu, ji səwa nda məməthləu, aga nda ma'yi a dumwa nyi a ndu patər məlmə paməpamə ənga alenyi vi'yar kəra naja ənga kərnyi ju nda vuwa gwa.
2 Kə ji na anə zəmbəlma nyi'yar, "Sər fa'a a su ki gangə nyi, ama njir məl thlər kushu nga nda. Agabangau, hya kədi thlagər fa, ja səwa njir məl thlər aga nda sa fa'a sə a su ki."
3 Ma'ya mau, kəja ya vər sə hyi a biya ənggər təmahə wu pama ufwar vwa'yar.

4 A sara hya hə pərki mai alaga mbəl
alaga ɓiɓi, a sara hya usa nji ar lagu
ma hya vər maˈyi mai.
5 “Kalar ki kəra hyi vuwa gwa, hya
dzəguya na, abər, ‘Jaməkur anə hyu ki
kau!’
6 Ma ndə jamə aˈyi a vu ki kau, bəgə
usa dzər hyi nə jaməkur kau, ja nggya
ənga ja, ma tsu aˈyi mai, bəgə usa dzər
hyi nə jaməkur kau, ja sha shili anə
hyi.
7 Hya nggya wu ki ta, kalar səra nji
nə hyi hya səm hya sa, arya a ɗar tsaˈa
nja kina ndər məl thlər gənna thlər
nyi. A sara hya ɓə sara wu ki a ndu
vanyi ki mai.
8 “Kalar məlmə kəra hyi vuwa gwa,
ma nja dləwuri hyiri, kalar səra nji hər
hyi a shili hya səm.
9 Hya shiləgəbiya njira gəra ngga
kəra wu məlmə ta, hya ɓəra na anə nja
nyi, abər, ‘Təlkur Hyal a shiliri ləhə wu
dzər hyi.’
10 Ama kalar məlmə kəra hyi vuwa
gwa, nji aˈyi dləwuri hyi mai, hya
maˈyi a ndar lagu dədəgaləu, hya
dzəgwa na,
11 ‘Alaga bəbər məlmər hyi kəra
mbari hya ˈya kau, ˈyi wu dlədəna hyi
sər hyi aga ja ɗa sər sakida ar kəra hyi.
Ama hya səni ja, abər Təlkur Hyal a
shiliri ləhəu!’
12 Ya vər na anə hyi pəcir kuɗiya
nə duniya, Hyal a nda təhuɗə əgya
Sodomu a mwa ara məlmə kau.

Məlmaˈyar Kəra Nggəl Ara Gal Yafa Dzau (Matiwu 11:20-24)

13 “Sər təhuɗə anə ngau, Koraz-
inu! Sər təhuɗə anə ngau, Bethle-
saida! Maja abər sə dədəgur kəra nji
məliya wu gau, nji məliya wu Taya
ənga Sidonu, a tubir nda tsu kaɗə
lagur hari ləgutə səˈyinggu ənga təwa
bəbər wu kəra nda.
14 Wu pəcir numa Hyal wu sa təhuɗə
əgya njir Taya ənga njir Sidonu a
ndiya hyi.
15 Nahyi tsu njir Kafarnahumu!
Hya vər nggani abər nja nda faˈar hyi
a dəməlmə ya? Awau! Nahyi ma
a gyiwu kaˈu ɗəmwaˈyi nga nju nda
puwa hyi.
16 “Kalar ndəra səya hyi himi, nayi
nga ji nggari, kalar ndəra piyari hyi
tsu nayi nga ji piyari. Ama ndəra
piyari ɗa tsu a piyari ja ndəra səwa
ɗa.”
17 Zəmbəlma nyiˈyar məɗəfəkumunyi
apə məthlə kə sha shili ənga caguli,
nda vər na, “Thlagəu, patə əkkəˈyi
mambəl ɗəmwaˈyiˈyar nda vər məl
thlər ənga səra ˈyi wu na wu thləmə
ngau.”
18 Ca ngə Yesu shaɗəwa nda, ji na,
“A lari yi shatan təɗə səra dəməlmə
ənggər səm nə par.
19 Nggara mau! Anə hyir yi dənama
hya ɓə ar kəra pabəˈyar əkkəˈyi ədiˈyar,
nahyi tsu hya səm təlkur ar kəra patər
dənama nə dawar hyi, sər uya hyi aˈyi
tsu mai.
20 Agabangə, hya sara caguli arya
mambəl ɗəmwaˈyiˈyar səya hyi himi
mai, ama hya caguli arya thləmər hyi
aˈyi tsətsəfə a dəməlmau.”

Yesu Caguli (Matiwu 11:25-27; 13:16-17)

21 Ar pəci kau, Yesu nyinyau ənga
huɗə pərtə sara ara Mambəl Cicau, ji
na,

> “Dəɗa, Thlagə kəra a dəməlmə
> ənga a gyiwu ˈyi, a usa ngər yau,
> arya gə ɗəwana səˈyar kə anə nji
> hahangə ənga njir sən sau, ba
> gə dzəgwa cabiya nyi anə njira
> ənggər wazha yiɗəɗəu. Abangə nga
> nyi, Tada arya naja kə ca ngə ɗa
> mənahəu anə ngau.”

22 “Dəɗa anə ɗar sə patəu, ndər sən
sənbiya tara wa ngə zəra nyi aˈyi mai,
kəl Dənyi wacu, abangə tsu ndər sən
sənbiya tara wa ngə Tada nyi aˈyi mai,
kəl zər nyi ənga njira ju yiwu ja cabiya
nda.”
23 Ba ji shabiya dzə a ndəra
zəmbəlma nyiˈyar, ji na anə nda
zhizhir nda, “Barka anə hyi ara hyi
lari səˈyar kə hyu lari kau.
24 Ya nar hyi nabiˈyar gangəu, ənga
təltəlˈyar a yiwur nda, nda lari səˈyar
kə hyu lar kau, ama nandə lari mai.

A yiwur nda, nda nggari sə'yar kə hya vər nggar kau, ama nandə nggari mai."

Karapər Ndər Samariya Kəra Cabiya Yiwukur

25 Vanyi pəci, kə maləmə sənbiya dlaɗau, hya'ari, ju yiwu ja dzəbiya Yesu. Kə ji yiwa nyi, ji na, "Mi nga ya məl aga ya uya pi gəra kuɗa?"

26 Ca ngə Yesu na anə nyi, "Mi nga nji tsəfəri wu dlaɗə nə Musa? Lagu mani nga gu jiga?"

27 Əngwar ja, " 'Ga yiwu Hyal Thlagə ngau ənga ɗəfuwa gə papatəu, ənga piya gə papatəu, ba ənga ɗənga ngə papatəu.' Məthləkura nyi, ga yiwu təwul ngau, ənggər kəra gu yiwu kərngau."

28 Əngwar Yesu anə nyi, "A nabiyar gə kakaləu, ma gə məl abangau, ba ga uya pi."

29 Ndə kau, ju yiwu ja cabiya abər naja, ju səni sau. Əngwar ja, "Kar ndangə, wa ngə təwul ɗa ka?"

30 Ca ngə Yesu shaɗəwa nyi, ji na, "Vanyi ndə, hya'ari wu Urshalima ja vər ma'yi a gyiwu Yariko, kə ji təɗə wu tsa njir ɗa lagu. Kə ndə zəɗəna zhaɓi nyi, ba ndə dəgə nyi, ndə piyari nyi ləha dzər tau.

31 Wu lagu ta, pubu a vər tərabiya, ənggəra ji lari ndə kau, ba ji sha, ji tərabiya sə nyi ar dza lagu.

32 Ɓəliya sar kushu, ba ndər Lawi dla ar lagu ta tsu, kə ji ta'yau, ji tsamiya nyi, ba ji mbar lagu ji ma'yi sə nyi.

33 Ɓəra ɓəliya sar kushu, kəja ndər Samariya (njira njir Izirayila diɗana) a vər ɓə nyi, ta ji lar ndə kau, ba ji ta'yau..... Kə ji ləngudiya ləhə ja tau, kə ji təhuɗə əgya ja.

34 .Kə ji puwa a gu mbəlgə nyi 'yimi..r wur inabi, ənga mal, ba ji pəɗiya mbəlga nyi ənga takulagəu, ji dzəgwa fəri nyi a dar ya kwara nyi, kə ji həri nyi a shili wu vanyi ki dləwu məthləpi, ji sa shiləgə nyi.

35 Ayukuɗa pida pathləu, əngwar ja anə thlagər .ki nə dləwu məthləpi kau, 'Kəja kwaɓa tsa'a ga ki ndər məl thlər nə pəkə məthləu, ga dumwa ənga tsamə nyi,* yu ma'yi, ma səra gə tsəya adabanga kau, ma yi ɓəra sha shili, ba ya sa kina ngau.' "

36 Kə Yesu ɓəra yiwa nyi, ji na, "Wu pama nji makər kau, wa ngə cabiya abər naja ngə təwul ndə ka?"

37 Əngwar ja, "Ndə kə cabiya nyi yiwukur kau."

Kə Yesu na anə nyi, "Ma'yi ga nda məl abangə tsu."

Yesu Ɗa Məthləpi Anə Marthla Ənga Maryamu

38 Ənggəra Yesu ənga zəmbəlma nyi'yar, a vər dumwa ənga ɓau, ba ndə vu vanyi məlmə kəra vanyi mala nja ngga ənga Marthla dləwuri nyi a vu ki nyi.

39 Mala kau, kwamə nyi a'yi kəra nja ngga ənga Maryamu, naja ji nggya a gyiwu 'yi ləha dzər Thlagəu, ja vər sə himi səra ju na.

40 Ama Marthla nə nyi, məl thlər sər səm ngə həna ɗənga nyi. Kə ji ma'yi a ndəra Yesu ji nda na anə nyi, "Thlagəu, a'yi ga lari ənggəra kwamə ɗa piyari ɗa, ya vər məl thlər kə patə zhizhi ɗa wa? Usi nar nyi ja shili, aga ja sa dləwari ɗa."

41 Ama kə Thlagə shaɗəwa nyi, "Marthla, Marthla, hangəkala ga, a hya'ari, kə ji həna ɗənga ngau, a dar sə gangəu,

42 ama sə zəmə wacu ca ngə mənahəu, Maryamu nə nyi a caɗəbiyari ja, agabangau, ndər səni mbəliya ara ja a'yi mai."

11

Highiɓə Nə Yesu Ar Kəra Kədi Hyal (Matiwu 6:9-13; 7:7-11)

1 Vanyi pəci Yesu a vər kədi Hyal ar vanyi vi. Ənggəra ji kuɗəna, kə pathlə wu pama zəmbəlma nyi'yar na anə nyi, "Thlagəu, highiɓəri 'ya ənggəra 'ya kədi Hyal, ənggər kəra Yahwana

* **10:35** Kwaɓa wu pəci kə səra nju ki ndə əni ngau ma ji pəkau a vər məl thlər.

highiɓəri nyi anə zəmbəlma nyi'yar kə tsu.”
2 Ba ji na anə nda, “Ma hyu kədi Hyal, hya na,
“ ‘Dər'ya,
thləmə ngə
ja nggya cicau,
təlkur ngau ja shili.
3 Dar 'ya sər səm nə əshina,
ənga nə kalar pəci.
4 Təfəbiya 'ya bikər 'ya,
ənggər kəra 'yi təfəbiya njira
məliya 'ya bikau.
Təfəbiya nyi anə kalar
ndəra məliya 'ya bikau.
A sara ga hər 'ya
a ndar vir dzə mai.’ ”
5 Yesu ɓəra na anə zəmbəlma nyi'yar, “Ma ɗa abər pathla hyi ənga bazhi, ji shili əgya ja hathlər vu'yi, ji na anə nyi, ‘Bazhi ɗa, ndzəbiya ɗa sər səm.
6 Kəja vanyi bazhi ɗa kəra hya'ari sarar vi naɗə shili əgya yi kabangəkau. Nayi tsu, sər səm kəra ya səni nə nyi a'yi mai.’
7 Ma ɗa bazhi kəra ji nda gal ndzə ara ja kə shaɗəwa sara gu mbwa ji na, ‘A sara ga ɓwanə ɗa kər mai. Kabangəkau, a haɗiyar 'ya miya ɗəvau, nayi ənga wazha ɗa patə a yi pida nga 'ya. Na ya ɓəra səni hya'ari aga ya nə ngə vanyi sə mai.’
8 Ya nar hyi, alaga naja gəra hya'ari ji nə nyi sau, arya nanda bazhi, ju hya'ari ja nə nyi kalar səra ju yiwu arya bazhi nyi kə a'yi səli ənga kədi kəra ji məl mai.
9 “Ya vər na anə hyi, hya dumwa ənga kədiyau, nju nə hyi. Hya dumwa ənga gal, hyu uya. Hya dumwa ənga tsatsa tsu, nju pahəna hyi.
10 Ara kalar ndəra kədiyau, nju nə nyi, kalar ndəra gal, ju uya, ndəra tsa umbwa tsu, nju pahəna nyi.
11 Ndə a'yi wu pama hyi kəra ar viya tada, ma zər nyi kədi kalfi, ba ja nə nyi pabə ya?
12 Əndəga ma ji yiwa hihi, ba nja nə nyi ədi ya?
13 Ma nahyi, nji ɗəɗəmwa'yi wu səni nə nyi anə wazhar hyi sə məmənahəu, abari ngə Dərhyi kəra a dəməlma? Ju sa nə nyi Mambəl Cicau anə njira wu kədi ara ja.”

Yesu Cabiya Abər Naja A'yi A Vər Məl Thlər Ənga Dənama Nə Shatan Mai (Matiwu 12:22-30; Markusu 3:20-27)

14 Vanyi pəci Yesu kədləbiya mambəl ɗəmwa 'yi sara wu dza ndə məga. Ənggəra mambəl kə biya, ba nda nyi mbar ndər, sə kə ɗa sə dədəgur anə daɓər nji.
15 Ama alenyi nji na, “Ənghəng! Ndə kau, Bilzabulu ngə nə nyi dənama kədlə mambəl ɗəmwa 'yi'yar kau, a biya.”
16 Alenyi nji dzəbiya Yesu, ndə na anə nyi, “Məliya sə dədəgur kəra cabiya abər Hyal ngə səwa ngau.”
17 Ama Yesu wu sən ɗəngar nda, kə ji na anə nda, “Kalar təlkur kəra təkəbiya dzə məthlə wu ta'yi mai, ənga kalar məlmə ənga ki kəra a'yi hənggər ənga kuvwa nyi mai, nanda a'yi wu sən ta'yi mai.
18 Ma tsu shatan təkəbiya dzə paməpamə məthləu, abar ngə təlkur nyi wu sən ta'ya? Ya na abangau ara ənggəra hyi həri abər ənga dənama nər Bilzabulu nga ya vər kədlə mambəl ɗəmwa'yi'yar.
19 Kabangəkau, Ma ənga dənama nə Bilzabulu nga yu kədlə mambəl ɗəmwa 'yi'yar, kar zəmbəlmar hyi'yar tsu? Ənga mi nga ndu kədla? Agabangau, nanda ngu nda məl numa anə hyi ar kəra sə'yar kau.
20 Ama maɗa ənga dənama nə Hyal nga ya vər kədlə mambəl ɗəmwa 'yi'yar kau, a ɗari abər təlkur Hyal a shiliri anə hyi.”
21 “Ma ndəra ənga dənama pabəri kərnyi ənga kar pa, ja vər ɓəla ki nyi, kar ki nyi wu nggya jaməkur.
22 Ama ma ndəra ndiya nyi ənga dənama həri nyi pa a shili, ba ji sa ndiya dənama nyi, ju sən fa'ari kalar sər pa kəra ju fər kər əni, ba ja dzəgwa tətəkəna kar nyi kau, əkkə'yi kari ki nyi kəra ji mbəliya kau.

23 “Ndəra gəra ənga yau, dawa ɗa
ngau, ənga ndəra gəra vər kaɓə ənga
yau, tətəlna nga ja vər tətəlna.

Sha Shilir Mambəl Ɗəmwa'yu A Vu Dza Ndau

24 “Ma nji kədləbiya mambəl ɗəmwa
'yi a biya sara wu dza ndau, ma ji gal
vir sə həɗa katini, ju sən na, ‘Ya ɓəra
sha a ndu dza ndəra yi biya sara a
gwa.’
25 Ma ji ɓəra sha shili, ba ji sa thləwa
dzə kau, nji tsəkəbiya caməu, ənga
kalar sə wu lagu,
26 ba ja ɓəra sha, ja nda fa'ari
mambəl'yar paməpamə məɗəfə kəra
ndiya nyi ənga shishikur, ba nda
ma'yi a vu ja nda vuwa nggya. Ba ng-
gyabiya ndə kə nə yukuɗəu, a ndiya
nə tanggərma ənga ɗəmwa'yu.”

Barka Nə Jiri

27 Ənggəra Yesu a vər na sə'yar kau,
vanyi mala wu pama nji, hya'ana
ɗahəu, ji na, “Hyal ja fənggər nyi
barka anə mala kəra yabiya ngau,
ənga ji hər ngau.”
28 Kə Yesu shaɗəwa, ji na, “Barka a
ndiya anə njira vər nggar ndər Hyal,
ndə ɓəlari.”

Ndə Gal Mətsamə Sə Dədəgur (Matiwu 12:38-42)

29 Ənggəra njira vər shili əgya Yesu
cakau, kə ji na, “Nji kabangəkau, nji
ɗəmwa 'yi ngau. Ndu gal aga ya
cabiya nda mətsamə dədəgur, ama
vanyi mətsamə dədəgur kəra ya ca anə
nda a'yi mai, kəl nə Yunana,
30 ənggəra Yunana ɗa sə dədəgur anə
njir Niniva, abangə tsu ngə Zər Ndu
nda ɗa anə nji kabangəkau.
31 Ar pəcir numa, Kwatam Shiba wu
nda sa hya'ari ənga nji kabangəkau,
ba ja cabiya nda abər nanda a'yi
məliya kakalə mai, arya ji hya'ari
sarar kuɗiyar duniya aga ja sa səhimi
highiɓə nə tsətsəlkur nə Solomanu.
Kəja ndəra ndiya Solomanu a'yi
ənggau.
32 Ara ar pəcir numa, njir Niniva
wu nda hya'ari ənga njir zaman kau,
ba nda canə nda abər nanda a'yi
məliya səra kakalə mai, arya nanda
njir Niniva tubi ar pəcira Yunana
tətəlna nda ndər Hyal. Ya, kəja ndəra
ndiya Yunana a'yi ənggau.

Mbəmbəl Pitəlla Nə Dzau (Matiwu 5:15; 6:22-23)

33 “Nja sən mbəbiya pitəlla ba nja
mbuya əgya kiɗa təm mai. Ama nja
kyaga fiya a dar madzigam, ar vi kəra
ja sən mbəl anə kalar ndə kəra a vu ki
kau.
34 Li ca ngə mbəmbəl nə dzau. Ma
liya gə mənahəu, dza gə patə wu
nyabiya dzə ənga mbəmbəl. Ama ma
liya gau a'yi jamə mai, patər dza gə
tsu wu nda nyabiya dzə ənga kuthləu.
35 Ga tsamə ga lari abər mbəmbəl
kəra wu gau a'yi kuthləu mai.
36 Ma patər dza gə a'yi nyinyau
ənga mbəmbəl, vi a'yi kəra ənga kuthlə
mai, ba ja cabiya mbəmbəlkur patəu,
ənggər mbəmbəl nə pitəlla a vər ca
mbəmbəlkur nyi.”

Yesu Kughiya Njir Farisi Ənga Maləmə Dlaɗə'yar (Matiwu 23:1-36; Markusu 12:38-40)

37 Ənggəra Yesu kuɗəna ndər, ba
vanyi ndər Farisi nggar nyi a ndu ki
nyi, aga nda nda səm sər səm. Kə ji
ma'yi, ji nggya ar vi səm sər səm.
38 Ama ənggəra ndər Farisi lari Yesu
a'yi cina tsi, ji dzəgwa səm sər səm mai,
ba ɗa sə dədəgur anə nyi.
39 Kə Thlagə na anə nyi, “Nahyi njir
Farisi, hyu sən cina ya cala miya ha
ənga cala, ama ɗəfuwa hyi nyinyi nga
nyi ənga dlərbə ba ɗəmwa'yikur.
40 Nahyi nji dza, a'yi Hyal ngə
məliya səra ar babal ənga səra gwu
huɗa nyi wa?
41 Maja abər hyu ləri səra ara hyu
cala anə nji tətə dənama kalar sə wu
ɗa cici anə hyi.”
42 “Sər təhuɗə anə hyi njir Farisi
arya hyu həbiya pathlə wu sə kumo
anə Hyal alaga wu sə kukushu kəra
hyu uya patə ənggər sukwar hyali
ənga sə kisəu. Ama kə hyi dzəgwa
piyari nu səra tsa'a hya məl ənga yiwu

Hyal. Sə'yar kə nga hya kyaga məl a'yi hya piyari alenyi sə mai."

43 "Kawa mau, njir Farisi arya hya vər yiwu nja nə hyi vir gya tsapəu wu umbwa daɓə dzə njir Yahudiya, ənga tsu nja usa hyi ar sugu.

44 Kawa anə hyi njir Farisi arya a ɗar hyi ənggər hu kəra ɗəɗəwa nja vər ɓə a dar ara gəra ənga sənkur."

45 Kə pathlə wu pama maləmə highiɓə nə dlaɗə Musa na anə Yesu, "Maləmə ma gu na sə'yar kə abangau, na'ya ma a nggəliya 'yar gau."

46 Yesu shaɗəwa, ji na, "Kawa anə hyi, nahyi maləmə highiɓə nə dlaɗə nə Musa, arya nahyi fənggər nyi anə nji sə tədəɓəu kəra ɗa dzadzau nda hau, ama nahyi ənga kərhyi a sən həri alaga zər tsa hyi zəmə aga dləwa nda əni mai.

47 Sər təhuɗə anə hyi, arya hyi həriya hu mənahə nə nabi'yar kəra əjir hyi 'yar ngə tsəya nda.

48 Agabangau, a cabiyari abər a hənggər hyi ənga səra əjir 'yar məliya abər kakalə nga nyi. Nanda ngə tsəya nabi'yar ba hyi hərna hur nda.

49 Ara kə ngə Hyal wu tsətsəlkur nyi nana, abər, 'Yi wu nda səwa nda nabi'yar ənga cama səsə'yar. Ndu nda tsəya alenyi nju pama nda ənga nji ndu nda nə ɓwaɓwatə gagaɗau.'

50 Agabangau, nju nda məliya nyi numa anə njir zaman kau, arya culi nabi'yar kəra ndə dləna mbar dzəgwar duniya ba'anə kabangəkau,

51 mbari ar mashir Habila, ba shili ar nə Zakariya ndəra nji tsəya wu pama vir thla sə ənga vi cici nə ki Hyal. Yu na anə hyi, nju nda məlna nyi numa anə nji zaman kau, arya sə'yar kə patəu.

52 "Sər təhuɗə, anə hyi maləmə highiɓə nə dlaɗə Musa arya hyi dana lagu kəra nja səni Hyal ari, nahyi ənga kərhyi, nahyi gwa mai, ənga nahyi piyari njir yiwu gwa nda gwa tsu mai."

53 Ənggəra Yesu piyari viya nyi, kə maləmə dlaɗə'yar əkkə'yi njir Farisi dzəgwa dumwa ənga ciɗə nyi ndu tsətsəbwar ənga yiwa sə paməpamə gangəu.

54 Ndu gal lagu kəra nda uya nda vazəya nyi lagur səra ju na.

12

Kughi Ar Kəra Nggya Ənga Njir Ngguta Nji (Matiwu 10:26-27)

1 Ar pəci ta nji gangə kaɓau, kəl ta gangəkura nda cakə ndə dzəgwa ja-jahə Kərnda aga nda lari Yesu. Kə Yesu dzəguya na anə zəmbəlma nyi'yar tanggərma, abər, "Hya hangəkal ənga thləlam nə njir Farisi, kəra cabiya ənggəra ndu ngguta nji.

2 Kalar sə a'yi kəra ndu məl ɗəɗəwa kəra gəra nda biyar babal mai, ətsu sə a'yi ɗəɗəwa kəra nji gəra nda sən mai.

3 Agabangau, kalar səra hyi nana ɗəɗəwa, nju nda nggari ar babal. Ətsu, səra hyi nana a vu himiya ndə zəmə a gu ndəlmbwa kəra hahaɗau, nju nda hə'una sara dar kəra umbwa."

Ndəra Nja Kyaga Hivər Nyi (Matiwu 10:28-31)

4 "Nahyi bazhi ɗa'yar, yu na anə hyi, hya sara hivər njira wu sən tsəya kumər dzau, ama ayukuɗa nyi, sə a'yi ndu ɓəra sən məliya tsu mai.

5 Ama yu nar hyi ndəra hya hivər nyi. Hya hivər Hyal, ndəra ayukuɗa ji tsəya ngau, ju ɓəra sən vakuwa ngə a gwu u'ur kətsa. Jiri nga yu na anə hyi, naja nga hya kyaga hivər nyi!

6 "A'yi nju ɗəlna wazha 'yagə məthlə ar kəra peni pathlə wa? Alaga abangau, Hyal a'yi fa'ari ənga zəma nda mai.

7 Ənga jiri, shishir kəra hyi ma jijiga nga nda. Agabangau, a sara hya hivər mai. A ndiyar hyi wazha 'yagə ənga mənahə gagaɗau.

Cabiya Hənggər Ngau Wu Yesu Wu Mwar Nji (Matiwu 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

8 "Yi wu na anə hyi ətsu, kalar ndəra hənggər abər naja nəɗa nga ja a dumwar nji, nayi tsu, yu nda hənggər abər nəɗa nga ja a dumwar waladi'yar nə Hyal.

9 Ama ndəra piyari ɗa wu mwar nji,
nayi tsu wu nda piyari nyi wu mwar
waladi'yar nə Hyal.
10 "Kalar ndəra ndər nə diɗa Zər
Ndau, nju nda təfəbiya nyi, ama kalar
ndəra ndər nə diɗa Mambəl Cicau, nju
nda təfəbiya nyi mai.
11 "Ma nji həri hyi a ndumwar njir
umbwa daɓə dzau, ənga a ndumwar
njir pathla, ənga tsu njira nggurəm nə
məlmau, hya sara ɗənga ənggəra hyu
nda həbiya kərhyi mai, ənga səra hyu
nda na mai,
12 arya Mambəl Cici wu nda
highiɓər hyi səra hyu nda na ar pəci
ta."

Karapau Ar Kəra Ndər Gənna Kəra Dza

13 Kə vanyi ndə sara wu pama nji
na anə Yesu, "Maləmə, nar nyi anə
zamə ɗa ja nə ɗa sər fa'a ki ɗa kəra dər
'ya tə ji piyari 'ya."
14 Yesu shaɗəwa nyi, ji na, "Nagau!
Wa ngə məliya ɗa ndər numa, ənga
ndər təkə səra dər hyi tə ji piyari hya?"
15 Kə ji dumwa ənga ndər anə nji,
ji na, "Hya tsərpər kərhyi, hya nggya
ənga hangəkal ara suna sər duniya
a sara mbar hyi, arya gangəkura sər
duniya a'yi ca ngə uya pi mai."
16 Kə ji nar nda vanyi karapau,
abər, "Vanyi ndər gənna saya ɗa, kəra
uya barka sə zəzəwa gangə gagaɗau.
17 Kə ji mbar ɗənga wu ɗəfuwa ja, ji
na, 'Kəja vir fiya sə zəzəwa ɗa a'yi mai.
Mi nga ya məl kabangəka?'
18 "Kə ji na anə kərnyi, 'Ənghəng! A
səni yi səra ya məl. Ya tətəlna tsam'yar
kau, ba ya dzəgwa həriya nggung-
gurəma nyi, kəra səni həri sə zəzəwa ɗa
ənga alenyi kar ɗa.
19 Ya dzəgwa nar nyi anə kərɗa, "Na-
gau!" Kəja gə ənga sə zəzəwa gangəu,
kəra ga sən məl thlər əni nə fa gangəu.
Ga ɓəliya sar, ga səm, ga sa, ga dzəgwa
caguli.' "
20 Ama kə Hyal na anə nyi, "Nagə
ndə dza! Əshina vu'yi kau, nga yu
dləwuri piya gau. Ya dzəgwa lari tara
wa ngu nda səm sə'yar kə gə tsəmiya
anə kər ngə kau."
21 Yesu kuɗəna ndər kau, ənga na,
"Abangə nga nyi wu nda ɗa anə kalar
ndəra tsəmiya sər duniya anə kərnyi,
ama wu mwar Hyal naja a'yi ndər
gənna mai."

A Sara Hya Bwanə Nyi Kər Anə Kərhyi Mai (Matiwu 6:25-34)

22 Kə Yesu na anə zəmbəlma nyi'yar,
"Agabangau, yu na anə hyi, a sara hya
ghəɗər kərhyi arya nggyabiyar ənga
səra hyu səm ənga səra hyu sa mai,
alaga ar kəra kar dza hyi tsu mai.
Arya piya ndau, a'yi a ndiya sər səm
wa, ənga dza ndə a'yi a ndiya sər ha
wa?
23 Arya pi a ndiya sər səm, dzə tsu a
ndiya sər ha.
24 Tsama mə 'yagə'yar gəyi, nandə
wu thləka mai ənga nandə wu gəm
mai ənga tsu nandə wu pə sə wu val
mai, alaga abangau, dər hyi kəra a
dəməlmə nga vər səmənа nda. Ya, a'yi
hyu ndiya nda ənga dudurkur wa?
25 Wa ngu pama hyi ara ɓwakər nyi,
ba ja sən cakəri saka pathləu a dar
kəra piya ja?
26 Ma nahyi a'yi a sən məliya sə
kushu ənggər kə mai, mi ngə ɗa hyu
ɓwakər ənga alenyi sa?
27 Tsama mə jigwal wu gəyi, ənggəra
ndu hau. Nandə wu məl thlər alaga
shi pa'wa mai. Agabangau, yu
nar hyi, alaga təl Solomanu ənga
kadakadarkur nyi a'yi saya har kari
ənggər nər nda mai.
28 Ma abangə ngə Hyal wu har nyi
kar anə jigwal wu a gwar tagəu, kəra
a'yi nda əshina ama əzəgəu a fuwar
nji a gu u'u, a'yi ju nda har hyi kar
a ndiya nda wa? Nahyi njira ənga
mbərsa kukushu.
29 "Hya sara ghəɗər kərhyi, hyu na,
'Mi nga 'ya wu nda səma ənga mi nga
'ya wu nda sa,' alaga 'Mi nga 'ya wu
nda ha mai.'
30 Arya njir duniya njira gəra sən
Hyal ngu gal sə'yar kau. Dərhyi kəra
a dəməlmau wu səni abər hyu yiwu
sə'yar kau.

31 Ama sə tanggərma, ca ngə hya gal
təlkur Hyal əngа tsapəkur nyi ba ja nə
hyi səˈyar kə patə tsu.

Ɗəwa Gənna A Dəməlmau (Matiwu 6:19-21)

32 “Nahyi kəra kukushu njir nu ɗa
əngа jiri, a sara hya hivər mai, arya
dər hyu yiwu ja nə hyi təlkur nyi.
33 Hya ɗəlna səra aˈyi ara hyi patəu,
hya nə nyi gənna nyi anə nji tətə
dənama. Aga hya uya anə kərhyi
gənna a dəməlmau, vira kəthla əngа
vuyavuya a sən ndzana mai, vira tsu
njir həl wu sən pəthləna nda vuwa
faˈari mai
34 Arya vira gənna ngə ari, əna ngə
ɗəfuwa gə tsu.

Mafaˈyar Kəra Tsərpəri Kər Nda

35 “Hya tsərpər kərhyi, hya nggya
əngа fər kər, əngа pitəllar hyi mbəmbau.
36 Hya ɗa ənggər mafaˈyar kəra a vər
səkə shilir thlagər kir nda sara wu
mini nə hə dzau, aga ma ji shili, ji
sa tsa miya ɗəvau, ba nda nggari nda
pahəna nyi əngа kusa.
37 Wu nda ɗa sər caguli anə
mafaˈyar kə ma thlagər kir nda shili
ji thləwa nda liliˈu. Jiri nga yu na anə
hyi, ju nda zəɗəna ləgutə dəgal kəra ar
dza ja, ja dzəgwa həri nyi sər səm a nda
nə mafaˈyar kau, ba ja dzəgwa na anə
nda nggya mau, hya səm sər səm.
38 Barka anə mafaˈyar kə kəra
thlagər kir nda thləwa nda liliˈu ar
kalar pəci kəra ji shili tara hathlər
vuˈyi əngа tara mudlə kaɗəu, nda vər
sə nyi.
39 Nggabiya mau, ma ja abər
thlagər ki wu səni pəci kəra ndər həl
wu shili wu ki nyi, ju nggya liliˈu, naji
wu piyari ndər həl a sa pəthlə ki nyi
mai.
40 Agabangau, kəl hya nggya pa-
pabau, arya nahyi wu səni tara ənuwa
ngə Zər Ndau wu nda shili ari mai.”

Mafa Tsapəu Əngа Kəra Gəra Tsapəu (Matiwu 24:45-51)

41 Kə Biturusu na, “Thlagəu, karapə
kau, ar kəra ˈya nga nyi, əndəga ar kəra
patər nji ya?”
42 Kə Thlagə shaɗəwa nyi, ji na, “Wa
ngə ndər məl thlər kəra nji fər kər əngа
ja əngа ndə hahanga? Naja ngə ndə
kəra tarki nyi fiya nyi dəgal ar kəra
njir məl thlər nyiˈyar, aga ja nə nda sər
səm ar pəci kəra tsatsaˈa?
43 Mafa kəra thlagər ki nyi shili ji sa
thləwa nyi ja vər məl thlər nyi kakaləu,
ju ɗa əngа caguli.
44 Yu nar hyi jiri, tarki nyi wu nda
fiya nyi dəgal ar kəra sə nyi patəu.
45 Ama ma ji ɗa, ndər məl thlər
kəra ɗəmwaˈyi ngau, ju nda na anə
kərnyi, ‘Kəja tarki ɗa a nggyari ara
shili kaɗəu.’ Ba ji nggya aga dəgə njir
məl thlər kuvwa nyiˈyar əngа ju səm
əngа sa sə sasa əngа njir sa sə sasa.
46 Ma ji məl abangau, tarki nyi wu
nda shili kukuthləu ar pəci kəra ji gəra
nggani ju shili. Tarki wu sa takasiya
nyi ba ja səwa nja vakuwa nyi a vu
pama njir ngguta vi, vira ndu vuwa
nggya ndu tiwi əngа sələm ba əngа ɗə
hir.”
47 “Mafa kəra wu səni səra wu huɗa
thlagər ki nyi, ama kə ji nggəl ara
tsərpəri kərnyi əngа naja aˈyi məl səra
ju yiwu mai, nju nda sa dəgə nyi
gagaɗau.
48 Ama mafa kəra gəra səni səra
thlagər ki nyi wu yiwu ja məl, ba ji
məliya səra tsaˈa nja dəgə nyi, nju nda
dəgə nyi kushu. Kalar ndəra nji nə nyi
sə gangəu, nju nda gal sə gangə ara
ja. Ma ndəra tsu nji nə nyi sə gangə
gagaɗau, nju nda gal sə gangə gagaɗə
sara ara ja.

Yesu Shili Əngа Tətəkə Dzau (Matiwu 10:34-36)

49 “Uˈu nga yi dla əni wu duniya.
Cimə ɗa kabangəkau, a mbəbiyar nji
uˈuwa nyi!
50 Aˈyi yi əngа baɓətizəma nə
ɓwaɓwatə kəra nja məl anə ɗa,
hangəkal ɗa a hyaˈari kəl ma nji məliya
ɗa.

51 Hyu nggani abər nggya jamə nga
yi shili əni anə duniya ya? Əman de!
Yu nar hyi, təkə dzə nga yi shili əni.
52 Mbar kabangəkau, wu ki
zəməu, nji təfu wu nda təkəbiya dzə
paməpamə məthləu, nji makər ar kəra
nji məthləu, nji məthlə tsu ar kəra nji
makəru.
53 Tada a'yi ənga zər mai, zər tsu
a'yi ənga dənyi mai. Ama a'yi ənga
kwa nyi mai, kwa tsu a'yi ənga mənyi
mai. Miya sal a'yi ənga kwanjili nyi
mai, kwanjili tsu a'yi ənga miya sal
nyi mai."

Sənbiya Pəci (Matiwu 16:2-3)

54 Yesu ɓəra na anə nji, "Ma hyi lari
dlama hya'ari sara gyiwu Gwa Təɗə
Pəci, ba hya na, 'Nda təɗə par nga nji,'
ba par a təɗau.
55 Ma tsu hyi nggari yambaɗə a vər
sə sara wu lagu Də Fwahəu, ba hya
na, 'Wu nda ɗa kwakwaɗəu,' ba ja ɗa
abangau.
56 Njir ngguta vi! Hyu səni tsamər
səra wu duniya ənga a dəməlmau, ama
nahyi a sən tsamə ri səra nggyabiya
kabangəkə ar kəri mai."

Ɓasəwa dzau Ənga Ndər Hə Ngau A Ndə Wu Mwar Pathla (Matiwu 5:25-26)

57 "Mi ngə ɗa nahyi ənga kərhyi a
səni tsamiya səra mənahəu hya məl
maya?
58 Ma ndə wulana ngau a mwar
pathla, hya ɓasəwa ənga ja tsu hyar
lagu, a'yi abangə mai, ba ja fuwa
ngau a gu tsa ndər pathla ba ndər
pathla tsu a fuwa ngau a gu tsa dəgala
ndər fursəna, ndər fursəna tsu ba ja
fuwa ngau a gu fursəna.
59 Ya nar ngə jiri, nagə wu biya mai,
kəl gə kina patər səra nju nu ngau."

13

Sha Mau A Shili Əgya Hyal

1 Kakalə ar pəci kau, alenyi nji a'yi
kəra əna, ndə nar nyi anə Yesu ar
kəra njir Galili kəra Bilatusu na nja
dləna nda ar pəcir ngguɗə sə anə Hyal
nda, kəl ta mashir nda daɓər dzə ənga
mashi səra nda vir thla anə Hyalər
nda.
2 Yesu shaɗəwa nda, ji na, "Kə hyi
nggani njir Galili kə nji tsəya kə nga
ndiya patər njir Galili ənga bikə ya?
3 Ya nar hyi, Awau! Ma nahyi a'yi
tubi sara ara bikər hyi mai, patəkura
hyi, hyu nda kuɗəna ənggər nanda.
4 Əndəga, hyu nggani nji kumo apə
cisu kə umbwa dzəgamə dla a gyar
kəra nda wu Səliwamu, ba ndə tə kau,
nanda nga ndiya patər njir Urshal-
ima ənga bikə ya?
5 Ya nar hyi, Awau! Ma nahyi
tsu a'yi tubi mai, nahyi ma hyu nda
sanakər ənggər nanda."

Karapau Ar Kəra Ɓəla Kəra Gəra Pə Wazha

6 Kə Yesu nar nda karapə kau,
"Vanyi ndə a'yi ənga wur ɓəla wu fa
nyi. Kə ji shili aga ja sa uya yaya nyi,
ama naji uya alaga zəmə mai.
7 Kə ji nar nyi anə ndər səkə fa kau,
'Tsamiya gəyi, fa makər əshina nga
ya vər shili aga ya sa uya wazha ar
wur ɓəla kau, ama nayi saya uya mai.
Gəmna nyi! Ara mi nga nja piyari nyi
ja nyana vi kurthla?'
8 "Ama kə ndər səkə fa na anə nyi,
'Ndə dəgal, cakəri nyi nji fa pathləu, yu
nda labiya dza nyi, ya pər nyi gwaɓa.
9 Ma ji səni pə wazha wu fa kau,
jaməu! Ma naja a'yi sən pə wazha tsu
mai ba ga dzəgwa gəmna nyi.' "

Yesu Mbəɗana Vanyi Mala Pəcir Ɓəlsar

10 Vanyi pəci, Yesu ja vər highiɓə wu
vanyi umbwa daɓə dzə njir Yahudiya
pəcir Ɓəlsar,
11 kəja vanyi mala kəra mambəl
ɗəmwa'yi nə nyi shiləgə nə fa kumo
apə cisu, ji nggəya nyi naja sən ta'yi
pir mai.
12 Ənggəra Yesu lari nyi kə ji ngga
nyi ji na, "Mala, a mbəɗana ngə ri nji
ara shiləgə ngau."
13 Ba ji fəri tsa ja ar ja, ənggau, ba ji
ta'yi pir, kə ji fal Hyal.
14 Kə huɗa ndə dəgal nə umbwa
daɓə dzə njir Yahudiya ndzə ənga
Yesu ara ji məliya mala kə jamə pəcir

Ɓəlsar. Kə ji na anə njira ənа, “Pəci kwa aˈyi nə məl thlər, hya shili wu pəci ˈyar kə nja sa mbəɗana hyi, ama aˈyi pəcir Ɓəlsar mai.”

15 Ama kə Thlagə na anə nyi, “Nahyi njir ngguta nji! Aˈyi hyu pəlna thlar hyi alaga kwarar hyi, hya maˈyi ənga nda a ndar vir sa ˈyimi ar pəcir Ɓəlsar wa?

16 Mala kau, kwar Ibrahimu, kəra shatan mbiya nyi nə fa kumo apə cisu, aˈyi ɗa tsaˈa nja mbəɗana nyi wu pəcir Ɓəlsar wa?”

17 Kə səli mbari patər dawa nyiˈyar, ara ndər kau. Ama caguli ənga huɗə pipida nga ara alenyi nji ara sə dədəgur kəra ja vər məl kau.

Karapau Ar Kəra Culi Bəla (Matiwu 13:31-32; Markusu 4:30-32)

18 Əngwar Yesu, “Abari ngə təlkur Hyala? Ənga mi nga nja kyaga kakalə nya?

19 Naja ənggər culi bəla nga nyi, kəra vanyi ndə həri ji thləkana wu masəmə nyi. Ji hau, ba ji ɗa wu kəra ˈyagəˈyar liya kir nda a dagwa.”

Karapau Ar Kəra Thləlam (Matiwu 13:33)

20 Kə Yesu ɓəra yiwa, “Ənga mi nga ya sən gəla təlkur Hyala?

21 Təlkur Hyal ənggər thləlamə nga nyi, kəra mala həri ji gwaɗəbiya əpou tasaˈwu təkə sə makər əni, ba ja dzəgwa thləthlə gagaɗau.”

Miyar Gwa Kəra Ciciɗəu (Matiwu 7:13-14,21-23)

22 Ənggəra Yesu mbar lagu ja vər maˈyi a vu Urshalima, ba ji vu alenyi məlmə nggunggurəm ənga məlmə kukushu paməpaməu, ja vər highiɓə anə nji.

23 Kə vanyi ndə yiwa nyi, ji na, “Thlagəu, nji kushu wacu ngu nda uya mbəɗə ya?”

Yesu na anə nda,

24 “Hya nərdzau aga hya gwa lagu miyar gwa kəra ciciɗə nə təlkur Hyal, arya nji gangə wu nda yiwu nda gwa, ama nanda sən gwa mai.

25 Ma thlagər ki hyaˈari ji haɗiya miya ki nyi, hyu nda taˈyi a biya, hyu tsa hyu kədiyau, hyu na, ‘Thlagər ki, pahəna ˈya miya ki.’

Ama ju nda shaɗəwa nda, ‘Nayi wu səni hyi mai ənga vi kəra hyi dla sara ndari.’

26 Hya dzəgwa na ja, ‘Namən ngə səm ənga sa əkkəˈyi gə ta, ənga tsu a highiɓər gu məlmər ˈya.’

27 Ama ju ɓəra na ja, ‘Nayi wu səni vi kəra hyi dla sara ndar mai. Kwaya mə wu dzə ɗa, nahyi nji ɗəmwa ˈyi hangəkal!’

28 Ar pəci kəra hyu nda lari Ibrahimu, ənga Ishaku, ənga Yakubu, ənga patər nabiˈyar wu təlkur Hyal, ama nahyi nər hyi a kədləna hyir nji, ənggau, nga hyu nda tiwi ənga hyu ɗə hira hyi.

29 Nju nda shili sara wu lagu Səbiyar pəci, ənga Gwa təɗə pəci, ənga Gya vuya, ənga Də Fwahəu, ndu sa nggya nə səm sər səm nə mini wu təlkur Hyal.

30 Ar pəci ta, alenyi njira wu yukuɗə ndu nda sha a dumwa, nji nə tanggərma wu nda ɗa njir yukuɗu, ənga njir yukuɗə tsu ndu nda ɗa nji tanggərma.”

Ənggəra Nggyar Urshalima Ɓwanə Nyi Kər Anə Yesu (Matiwu 23:37-39)

31 Ar pəci kə ngə alenyi njir Farisi shili əgya Yesu ndə na anə nyi, “Hyaˈari ga kwaya ənggau, arya Hirudusu ju yiwu ja tsəya ngau.”

32 Kə ji na anə nda, “Hya nar nyi anə hya tagə kə abər, əshina yu kədlə mambəl ɗəmwaˈyu, ya ɓəra shiləgəbiya nji, əzəgə ma abangau, caɓcikə zəgəu, nga yu sa kuɗəna thlər ɗa.

33 Ama yu dumwa ənga ɓə əshina, əzəgəu, ənga caɓcikə zəgəu, arya aˈyi ɗa tsaˈa anə nabi ja tə a biyar ya Urshalima mai.

34 “Urshalima, Urshalima! Ndər tsa nabiˈyar, ənga ndər vavaka njira Hyal səwa ngə a shili ənga tsəka kəl ta gə dləna nda! Aga yiɗau nga yu yiwu ya fəri tsa yi ar dza nji ngə pata, ənggər

kəra miya təka wu tsəm wazha nyi əgya ja, ama nahyi piyari ɗa mai!
35 Kə ja nju nda piyari hyi kir hyi dzafu! Yu na anə hyi tsu, nahyi tsu ɓəra lar ɗa mai, kəl pəci kəra hyu nda na, ‘Ndər barka ngə ndəra dla wu thləmər Thlagəu!’ ”

14

Yesu Mbəɗana Ndə Gəra Ngga Ar Pəcir Ɓəlsar

1 Vanyi pəcir Ɓəlsar, ənggəra Yesu ma'yi a nda səm sər səm wu ki ndə dəgal nər Farisi, nji gangəu pənggəri nyi li.
2 Kə vanyi ndə kəra ənga hyi ənga tsi fifi shili əgya Yesu.
3 Kə Yesu yiwa maləmə dlaɗə'yar ənga njir Farisi, ji na, “A ɗar tsa'a nja shiləgəbiya ndə ar pəcir Ɓəlsar, əndəga awau?”
4 Ama kə ndə nggya zəməu. Ənggau, kə Yesu fər tsa ja ar ndə kau, kə ji shiləgəbiya nyi, ji dzəgwa na anə nyi ja ma'yi sə nyi.
5 Ənggə ngə Yesu dzəgwa yiwa nda, ji na, “Mi nga hyu məl ma kwara əndəga thlar hyi təɗə a gu məla pəcir Ɓəlsar, a'yi hyu həbiya nyi a biya ənga kusa wa?”
6 Kə ndə tini səra nda na ar kəra yiwa sə kau.

Ga Hər Kərngau Ənggər Nagau A'yi Vanyi Sə Mai

7 Ənggəra Yesu lari wu pama alenyi nji kəra nji ngga aga səm sər səm a vər gal vir nggya nji dədəgal anə Kərnda, kə Yesu nar nda najaka karapau,
8 “Ma nji ngga ngau a ndar vir hə dzau, a sara ga nda hə vir nggya nji dədəgal tanggərma mai, ara ma vanyi a nggar nji ndəra ndiya ngə ənga dəgaləu.
9 Naja ndəra ngga hyi gyapəu, ju sən na anə ngau, ‘Hya'ari, ga nə nyi vir nggya anə ndə kau.’ Ənggau, səli wu mbari ngau, ara gu sha a gyar vir nggya kəra a gya banga ta.
10 Ama ma nji ngga ngau a ndar vir mini, ma gə shili, ga gal vi kəra a biyar ya nji kəra gəra nji nə nyi dəgalkur ba ga nggya ənа, aga ma ndə kə ngga ngə kə shili, ju səni na anə ngau, ‘A ndau ənggau, bazhi ɗa, ga nggya ar vi kəra nji fiya nyi anə nji dədəgal kau.’ Kə ngu nda məliya alenyi nji kəra nji ngga hyi əkkə'yi nda, nda nə ngə dəgalkur.
11 Arya ndəra həri kərnyi ar viya sə tsapəu ba nja tina nyi a gya, ama ndəra tina kərnyi a gya, ba nja həri nyi adabanga nji.”
12 Kə Yesu na anə ndə kə ngga nyi kau, “Ma gə ngga nji aga sa səm sər səm, ənga shili wu mini, ga sara ngga bazhi ngə'yar, ənga zamə ngə'yar, ənga nji gə hyi, ənga təwul ngə'yar njira ənga gənna waci mai, aga vanyi pəci nanda ma nda ngga ngə tsu. Aga-bangə ndu sən kina ngə səra gə məliya nda.
13 Ama ma gu ngga nji aga mini, ngga nji tətə dənama, ənga nji kukurɓəu, ənga nji təsəkənu ənga ləfə'yar.
14 Lagu kə nga gu uya barka, ara nandə wu sən kina ngə səra gə məliya nda mai. Hyal ənga kərnyi ngu nda kina ngau, ar pəci kəra njir məl thlər mənahəu, ənga jirkur wu nda hya'ari sarar vir tau.”

Karapau Ar Kəra Caguli Nə Mini Dəgal
(Matiwu 22:1-10)

15 Ənggəra ndə nggari sə kau, kə pathlə wu pama njira vir nggya ənga Yesu ar vir səm sər səm na anə nyi, “Ndər barka ngə ndəra wu nda səm sər səm nər mini nər təlkur Hyal.”
16 Kə Yesu na anə nyi, “Vanyi ndə saya ɗa kəra wu yiwu ja tsəmiya nji aga səm sər səm nər mini dəgaləu, kə ji nggari nji gangəu.
17 Ənggəra pəcir mini kə ɗa, kə ji səwa mafa nyi aga ja ma'yi ja nda nar nyi anə nji kəra ji ngga, ‘Anda mau, arya a fuwar nji kalar sau wu lagu!’
18 Ama kə patəkura nda dzəgwa na səra ɗa nanda a'yi səni shili mai. Ndə tanggərma na, ‘Dzəgwa ɗəlbiya fa nga yau, a ɗar tsa'a ya mai ya nda lari. Usi məliya ɗa mba ɗəfu.’

19 Kə vanyi ndə na, ‘Dzəgwa ɗəlbiya
nga yi thla zəwa paməpamə təfu, ar
lagu nga yi kabangəkə aga ya nda
dzəguya thlər nga nda, yu kədi ngau,
nə ɗa lagu.’
20 Kə vanyi ndə ɓəra na, ‘Dzəgwa hə
mala nga yau, agabangə na ya səni
uya lagu shili mai.’
21 “Kə mafa kə sha shili ji sa nar
nyi anə thlagəri ki nyi sə'yar kə ndə
na kau. Kə hu ɗa thlagəri ki nyi ndzə
gagaɗau, ji dzəgwa na anə mafa nyi,
‘Ma'yi a ndu məlmə'yar kau kukusa,
ga nu lagu dəgal ənga lagu kushu ga
nggari ɗa nji tətə dənama, ənga nji
kukurɓəu, ənga ləfə'yar, ənga nji tətə
dzau, ga shili ənga nda ənggau.’
22 Ənggərna, mafa nyi a shiliri ji na,
‘Thlagəu, səra gə na patə a məliya ri
nji, ama tsu vi gangəu kəra gəra nyau.’
23 Kə thlagəri ki ɓəra nar nyi anə
mafa nyi, ‘Bəra ma'yi a biyar ya
məlmə a ndar lagu dəgal 'yar ənga
kusha nyi ga nggari kalar ndəra gə
lari aga ki ɗa sa nyau.
24 Ya nar hyi, alaga zəma njira nji
ngga tanggərma ta a nda uya nda ɗar
sə kə nji məliya aga mini kə mai.’ ”

Ɓwaɓwatə Kəra Nu Yesu Wu Shili Ni (Matiwu 10:37-38)

25 Vanyi pəci nji gangəu a vər nu
Yesu, kə ji shabiya dzə ji na anə nda,
26 “Kalar ndəra shili aga ja nu ɗa,
ma naja a'yi cabiya ɗa yiwukur a
ndiya anə dənyi, ənga mənyi, ənga
mala nyi, ənga wazha nyi, ənga zamə
nyi'yar ənga kwamə nyi'yar, əkkə'yi
piya ja ənga kərnyi mai, naja səni ɗa
zəmbəlma ɗa mai.
27 Kalar ndəra gəra həri wu dladlakə
nyi, ja dzəgwa nu ɗa, a'yi ja kyaga ɗa
nəɗa mai.*
28 “Kəja karapə, ma zəma hyu yiwu
ja həriya umbwa dzəgamə a dəməlmau,
a'yi ju nggya kwatahəu, ja tsambiya
səra həri kə wu mbari, aga ja tsamiya
tara səra ara ja a səni kuɗəna həra nyi
wa?
29 Ma naja a'yi məl abangə mai, ma
həri kə ta'yi wu lagura ghar gənna,
patər njira wu nda tərabiya wu lagu ta
ndu nda nggushi nyi,
30 nda dzəgwa na, ‘Lari ndə kə ji
dzəguya həri ama naji səni kuɗəna
mai.’
31 “Abangə tsu ma təl kəra ənga njir
pa nyi dubu kumou, ju yiwu ja hə
pa a nda nə təl kəra ənga njir pa nyi
dubu məthlə kumunyi, a'yi ju nggya
kwatahəu, ja tsamiya tara dənama nə
pana nji kə a'yi ara ja wa?
32 Ma ji lari abər naja səni mbari
mai, tsu nda naɗə ju səwa njir sə
nyi'yar aga nda ɓasəwa nda nggya
jaməu.
33 Abangau nga nyi tsu ma ndəra
a'yi piyari səra ara ja patə mai, naja
səni ɗa zəmbəlma ɗa mai.”

Karapau Ar Kəra Unau (Matiwu 5:13; Markusu 9:50)

34 “Unau sə məsahəu ngau, Ama
ma unə caɓənakər, abar nga ju sən
shabiya kərnyi a shila?
35 Tsu ja sən ɗa mənahə mai, alaga
aga gwaɓa, kəl ba nja pəna wacu.
Ndəra ənga himi ngga, ja nggari.”

15

Karapau Ar Kəra Təmahə Sasa (Matiwu 18:12-14)

1 Ənggəra njir tsəm budau ənga
alenyi “njir bikau” A vər shili aga nda
ngga highiɓə nə Yesu,
2 kə njir Farisi ənga maləmə
dlaɗə'yar dzəguya jiga miya nda vər
na, “Lari gəyi! Ndə kə a shabiya ri ja
kərnyi bazhiya njir bikau, əkkə'yi sər
səm nga ju səm ənga nda.”
3 Kə Yesu nar nda najaka karapau:
4 “Nja na zəma hyi ənga təmahəu
gharu, kə zəma nyi sanakər, a'yi ju
piyari ədləkumunyi apə ədlau ar vir
ɓəlari nda, ja ma'yi a nda gal kəra sa
kə wa?
5 Maja nər nyi ri, hu ɗa ja wu pida,
ja dzəgwa fəri nyi ar papadla ja,
6 ja həri nyi a ndu ki, ja dzəgwa ngga
bazhi nyi'yar ənga njira ju nggya ənga

* **14:27** Wu dladlakə cabiya ɓwaɓwatə kəra ndu sa a vər nu Yesu.

nda, ju na anə nda, ‘Dləwa ɗa mau ənga caguli ara a nər yau təmahəu ɗa ta sa ta!’
7 Ya vər na anə hyi, abangau nga nju caguli a dəməlmau ma ndə zəmə tubi, a ndiya nji cicau ədləkumunyi apə ədlau, kəra gəra ɓəra yiwu tubi.”

Karapau Ar Kəra Kwaɓa Kəra Sa

8 “Nja na tsu, mala ənga kwaɓa nyi kumou, kə zəma nyi sa, mi nga hyu nggani ju nda məla? A'yi ju mbəbiya u'u wu pitəlla ja dzəgwa tsəkəbiya ki kə ənga hangəkal kəl ji nər wa?
9 Maja nər kwaɓa kau, ju ngga bazhi nyi'yar ənga təwul nyi'yar, ju na, ‘Dləwa ɗa mau ənga caguli, ara a nər yau kwaɓa ɗa kəra sa ta.’
10 Abangə tsu yu nar hyi, sər caguli ngau anə waladi'yar nə Hyal ma ndə zəmə ndər bikau tubi.”

Karapau Ar Kəra Tada Kəra Cabiya Yiwukur

11 Kə Yesu dumwa ənga ndər ji na, “Vanyi ndə a'yi ɗəɗəməu kəra ənga wazha məthləu.
12 Zər kəra kushu wu pama nda na anə dərnda, ‘Tada, nə ɗa nji kabangəkə səra wu ɗa nə ɗa ma ga təri.’ Kə dənyi təkəya nda sər fa ki.
13 Ayukuɗa pida kushu, kə zər kə fa'ari səra ɗar nə nyi patəu, ba ji piyari ki. Kə ji ma'yi a ndu vanyi məlmə kəra a biyar ya 'yi'yir nda. A ndəna kə ji tsəya səra ara ja patə a ndu nggya nə pəpəltəkur.
14 Ayukuɗa a tsiyari ja səra ara ja patəu, kə wuɓau ɗəmwa 'yi gagaɗau shili wu məlmə kau, naja tsu a gwar ja wu ɓwaɓwatə ara tsu sə nyi a'yi mai.
15 Kə ji ma'yi a nda gal sər məl ara ndər məlmə kau, kə ndə kə səwa nyi a nda ɓəla fəshiu nyi.
16 Ju gal sər səm fəshiu kə aga ja səmku, ama ndər nə nyi a'yi mai.
17 Ənggəra ji shili wu hangəkal nyi, kə ji na, ‘Kəja njir məl thlər anə dəɗa a vər tətəl ənga sər səm, nayau ətsu a vir tau ənga wuɓau ənggau!
18 Yu hya'ari yu sha a ndara dəɗa ya nda nar nyi, “Tada, a məliya ri yau bikau anə Hyal, ənga anə ngau.
19 Nayi ɓəra ɗa tsa'a nja ɓəra ngga ɗa ənga zər ngə mai. Fiya ɗa ya ɗa ənggər pathləu wu pama njir məl thlər ngau.” ’
20 Kə ji hya'ari ji ma'yi a ndara dənyi.
“Ma tsu ja naɗəu, kə dənyi tsamə ri nyi. Kə dənyi təhuɗə əgya ja, ji dzəgwa hya'ari ənga hwi, ji nda mbari zər nyi, ji dzəgwa mbunggər nyi dzau.
21 Kə zər nyi na, ‘Tada, a məliya ri yi bikau anə Hyal ənga anə ngau. Nayi ɓəra ɗa tsa'a nja ɓəra ngga ɗa ənga zər ngə mai.’
22 Ama kə dənyi nggari mafa nyi'yar, ji na, ‘Ənga kusa! Shila mau ənga ləgutə mənahəu, hya har nyi. Har nya mau shishi'wu ənga ɓiɓi,
23 nja ɓəra dla ənga thla nggənggəthlə ta aga nja tsəya, aga məna səm, məna caguli.
24 Arya zər ɗa kə ɗəɗəmə tətə nga ja ama kabangəkə a ɗar ja a'yi ənga pi. Dəɗəmə sasa nga ja, ama kabangəkə a nər nyir nji.’ Kə ndə gu caguli gagaɗau.
25 “Wu pəci kabangəkau, zər dəgal nyi kəra ma'yi a gwa tagəu, a vər si nga ja. Ənggəra ji ɗa ləhəu, ba ji nggari nja vər tsa kangga, ənga nja vər fəl.
26 Kə ji nggari mafa ki kau, ji yiwa nyi səra a vər ɗa.”
27 “Kə mafa kə na, ‘Məshikər ngə ta ngə shili, ca ngə dər hyi məliya nji tsəya thla nggənggəthlə ta ara zamə ngau sha shili wu ki jaməu.’ ”
28 “Ama kə hu ɗa zamə nyi kə ndzə gagaɗau, kə ji nggəl ara vu ki. Kə dərnda biya ji biya səsəkuya nyi kər aga ja vu ki.
29 Ama kə ji shaɗəwa nyi anə dənyi ji na, ‘Lari gəyi, wu patər fa'yar kau, ya vər məl thlər ənggər mafa, nayi saya nggəl ara məl səra gə na mai, alaga abangau, nagə saya mbari alaga zər ku aga ya ngga bazhir 'wa ɗa'yar aga 'ya tsəya 'ya səm mai!
30 Ama ənggəra zər ngə kə sha shili, ndəra ma'yi ka nda tsəya gənna ngau wu səsukur, kə gə dzəgwa tsəya nyi thla ta kəra ndiya ənga nggənggəthlau.’

31 Kə dənyi na anə nyi, ‘Zər ɗa, alaga
nuwa nga gə ənga yau, patər sərа ara
yau, nə ngə ngau.
32 A ɗar tsa'a mənа caguli ənga huɗə
pipida, ara zamə ngə kə a təri, kə ji
ɓərа sha shili ənga pi, ndə sasa nga ja,
ama kabangəkə a nər nyir nji.’ ”

16

Karapau Ar Kərа Ndər Dləwa Dzə Kərа Gərа Ənga Jirkur

1 Yesu na anə zəmbəlma nyi'yar, “Nji
sayi məliya vanyi ndər bərba kərа nə
nyi kari nyi anə ndər dləwa nyi aga ja
tsamə anə nyi. Wu yukuɗa nyi, kə nji
shili ənga ɗahəu anə nyi ənggərа ndər
dləwa nyi a vər ndza kari nyi.
2 Kə thlagəri ki kə ngga ndər dləwa
nyi, ji na anə nyi, ‘Mi nga ya vər ng-
gari ar kərа gə ka? Shili ga nar ɗa
ar kərа sərа gə mələna, ara tsu gu nda
nggya ndər dləwa ɗa mai.’
3 Kə ndər dləwa nyi kə na wu ɗəfuwa
ja, ‘Thlagəri ki ɗa wu nda kədlə na ɗa
wu thlər, mi ya dzəgwa məla? Kəja na
ya səni zəwa mai, səli tsu wu tə ɗa ara
kədiyau.
4 Ənghəng! A səni yi sərа ya məl, aga
nja nda dləwuri ɗa a vu kir nda, ma ji
kədlə na ɗa wu thlər ɗa.’
5 “Kə ji ngga patər njira thlagəri ki
nyi a vər nu nda məl. Ji yiwa ndə
tanggərma ji na, ‘Yiɗau ngə thlagəri ki
ɗa a vər nu nga?’
6 Ji na, ‘Təm nər mal gharu.’
“Kə ndər dləwa nyi kə na, ‘Həri
ləkakaɗə ngau, ənga kusa, ga tsəfəri
təm təfu kumunyi.’
7 Kə ji nar nyi anə vanyi ndau, ‘Kari
nagə tsu, yiɗau nga nju nu nga?’ Naja
tsu kə ji na, ‘Kayiwa uhi gharu ngau.’
Ndər dləwa nyi kə na, ‘Həri ləkakaɗə
ngau, ga məliya ja ɗa buhu cisu ku-
munyi.’
8 “Kə thlagəri ki ndər dləwa kərа
gərа jirkur kə faliya nyi ara ji cabiya
tsətsəlkur. Arya njir najaka pəci, a səni
məl thlər ənga tsətsəlkur nda a ndiya
njir lagu mbəmbəl.”
9 Yesu dumwa ji na, “Ya vər na anə
hyi, hya məl thlər ənga gənnar hyi aga
hya uya bazhi anə kərhyi. Lagu kə ngə
ma thlər gənnar hyi a ta'yi ri, nju sa
dləwuri hyi a vu ki nə kərа gərа kuɗau.
10 Ma ndərа nju sən fiyafə ənga ja
wu sə kushu, nju sən fiyafə ənga ja
wu sə dəgal tsu. Ma ndə kərа nji gərа
sən fiyafə ənga ja wu sə kushu, nju sən
fiyafə ənga ja wu sə dəgal tsu mai.
11 Ma nahyi a'yi məl thlər kərа tsa'a
miya ɗəfu ənga gənna nə duniya mai,
wa ngə nda fər kər ənga hyi ja nə hyi
gənna nə jirkura?
12 Ma tsu nahyi a'yi məl thlər tsa'a
miya ɗəfu ənga gənna ndə mai, wa nga
nda nə hyi nər hya gənna?”
13 “Ndər sən mafakur anə thlagər ki
paməpamə məthlə a'yi mai, ara ju nda
yiwu vanyi ba ja piyari vanyi ənga ju
nda həya kər anə vanyi ba ja diɗana
vanyi. Nahya sən daɓəri nu Hyal ənga
gal gənna mai.”

Alenyi Highiɓə Nə Musa (Matiwu 11:12-13; 5:31-32)

14 Njir Farisi njir yiwu gənna ngau,
ənggərа ndə nggari sərа Yesu na ba
ndə tsərauna nyi.
15 Ama kə Yesu na anə nda, “Nahyi
ngə njir yiwu hya canə nyi anə nji
abər nji cici nga hyi. Ama Hyal ju
səni ɗəfuwa hyi. Sərа nju lə dəgalkur
anə nda, nanda ngə dididi wu mwar
Hyal.”

Cakau Ar Kərа Highiɓau

16 “Kəl ta Yahwana ndər məl
Baɓətizəma shili, highiɓə nə dlaɗə nə
lagu Musa ənga nə nabi'yar ca ngə
ənga nju məl thlər əni. Ama dzəguya
ənga Yahwana ndər məl Baɓətizəma,
ənggərа nji tətəlna ndəshigu məsahəu
nə təlkur Hyal, kalar ndau a vər gal
lagu aga ja ɗa a gwa.
17 Dəməlmau ənga gyu'yi a səni
sanakər, a ndiya sə ənggər camwadi
wu ndər zəmə sara wu dlaɗə nə lagu
Musa a təɗau a gyu'yi.
18 Ndərа kədləna mala nyi, kə ji hər
vanyi mala, ndər dlənga mala ngau.
Ənga tsu sal kərа həri mala kərа sal nyi
kədləna ndər dlənga mala nga ja.”

Ndər Gənna Ənga Liyazaru

19 “Vanyi ndər gənna a'yi kəra wu
ha kari nə gənna gangəu paməpaməu,
ənga ju səm sər səm məsahəu kalar
pəci.
20 A biya miya ki nyi, vanyi ndər
kədi a'yi kəra nja ngga ənga Liyazaru,
ənga dza ja patə ənga mbəlgəu. Nju
shili ənga ja, nja sa pina nyi ənа kalar
pəci.
21 Naja tsu ənga huɗə pipida ma ji
səni uya alaga səra təɗau sara dar vir
səm sər səm nə ndər gənna kau, patə
əkkə'yi hya wu sa naɗə mbəlgə nyi
kau.”
22 “Pəci shili ba ndər kədi kə tau,
kə waladi'yar həri nyi ka nda fiya nyi
ar vir nggya mənahəu ənga Ibrahimu.
Ətsu ba ndər gənna kə tau ba nji
haɗəna nyi.
23 Ji thləwa kərnyi wu u'ur kətsa,
ja vər sa ɓwaɓwatəu. Ənggəra ji
hya'anakər a dəməlmau, kə ji lari
Ibrahimu naɗə nanda ənga Liyazaru.
24 Kə ji ngga nyi, ji na, ‘Tada
Ibrahimu, təhuɗə əgya yau, ga səwa
Liyazaru aga ja fuwa zər tsa ja a
gwu 'yimi aga ja fəri ar kyara yau
ya nggari shishi'wu, arya ya vir lari
ɓwaɓwatə wu u'u kau!’
25 “Ama kə Ibrahimu na, ‘Zər ɗa,
ga ɗəngari ja, pəci kəra gu duniya,
nagə ənga sə mənahəu papatəu,
ama Liyazaru nə nyi a lari ja
ɓwaɓwatəu. Ama kabangəkə pəcir
nggari məsahəkur nyi ngau, ama
nagau wu ɓwaɓwatə nga ngau.
26 Kə ma mai, wu pama 'ya əkkə'yi
hyi ka'u dəgal ənga dzəgamə a'yi, kəra
nji məliya ara nja sara vəlna sara
ndara hyi a shili ngau, alaga sara
ngau a ndara hyi.’
27 Kə ndər gənna kə na, ‘Tada, ma
abangə ja, yu kədi ngau, səwa nyi a
ndu ki dəɗa,
28 arya zaməɗa'yar a'yi təfu, ja
ma'yi ja nda kughiya nda, a sara
nda ɓəra shili ngə ətsu, a shili wu
ɓwaɓwatəu.’
29 “Ibrahimu shaɗəwa nyi, ‘Zamə
ngə'yar a'yi nda ənga highiɓə nə Musa
ənga tsəfə nə nabi'yar, nda sə himi
səra ndu na.’
30 Kə ndər gənna shaɗəwa nyi, ji
na, ‘Awau, tada Ibrahimu, ma ndə
hya'ari sara vir tau ji sha ndara nda,
ndu tubi.’
31 Ama kə Ibrahimu na, ‘Ma tsu
nanda a'yi nggari highiɓə Musa ənga
tsəfə nabi'yar kə mai, alaga vanyi ndə
hya'ari sara vir tau, nanda sa sə himi
anə nyi mai.’ ”

17

Bikau, Mbərsa Daɓə Ənga Thlər
(Matiwu 18:6-7,21-22; Markusu 9:42)

1 Yesu na anə zəmbəlma nyi'yar,
“Səra wu daɓaga məliya nji nda məliya
bikau a'yi cumu. Ama sər təhuɗə anə
ndəra ju shili lagu nyi.
2 Kuji anə nyi, nja mbiya bəra ar
fəlanga ja, ba nja vakuwa nyi a gwar
dəl dəgal a ndiya ja məliya zəmə wu
wazha yiɗiɗə'yar kə njir nu ɗa məliya
bikau.
3 Hya tsamə səra hya məl ja.
“Ma zamə ngau məliya ngə bikau,
ga kughiya nyi, ma ji na a tubir yau,
təfəbiya nyi.
4 Ma ji məliya ngə bikau paməpamə
məɗəfə wu pəkə pathləu, kə ji ɓəra sha
shili ja vər na, ‘A məliya ngə ri yi bikau
yafa ɗa,’ ba ga təfəbiya nyi.”
5 Kə cama səsə'yar kə na anə
Thlagəu, “Cakəri mbərsar 'ya ja ɗa ənga
dənama!”
6 Kə Thlagə shaɗəwa nda, ji na, “Ma
mbərsa hyi a'yi ənggər culi bəla, gu
səni na anə wu dəgal kau, ‘Kucina kər
ənggau ga ciya kər a gu tsadau,’ ju nda
məl səra gə na.”
7 “Ma mafa ngə si sara a gwar vi
zəwa ənga sara vir ɓəla, gu nda na anə
nyi, ‘Usi ənga si! A ndau ga nggya, ga
səm sər səm ya?’
8 Awau, ngu nda na anə nyi, ‘Məliya
ɗa sər səm nə wagəu kwatahəu, ga
dzəgwa tsərpəri kərngau ba ga həri ɗa a
shili ya səm ya sa, kadivira ga dzəgwa
səm ga sa nə ngau’
9 Gu nda na usi anə mafa ngau ara
ji məliya səra tsa'a ja məl ya?

10 Abangə nga hyi tsu, ma hya
məliya ri səra thlagər kir hyi nar hyi
hya məl, hyu nda na, ‘Na'ya mafa ngə
wacu. A məliya ri 'ya səra nju yiwu 'ya
məl.’ ”

Yesu Shiləgəbiya Njir Pibi Kumou

11 Ənggəra Yesu mbari lagu ja vər
ma'yi a vu Urshalima, ndə dzəgwa ɓau
wu kəl kəra wu pama Samariya ənga
Galili.
12 Ənggəra ja vər vu məlmau, kə
njir pibi kumo thləwa nyi. Ndə ta'yi
tuwara tsaləu,
13 ndə dzəgwa ngga ənga ɗahəu
dəgaləu, “Yesu ndə dəgaləu! Ga təhuɗə
əgya 'ya!”
14 Ənggəra Yesu lari nda, kə ji na anə
nda, “Ma 'ya mau hya nda canə nyi
kərhyi anə pubu.” Kə ndə ma'yi, ar
lagu ba ndə ɗa jaməu.
15 Pathlə wu pama nda, lari abər a
ɗar ja jaməu, kə ji sha shili, ja vər fal
Hyal ənga ɗahəu dənama gagaɗau.
16 Ji ɓəliya undi a dumwar Yesu, ja
vər usa nyi. Naja tsu ndər Samariya
ngau ndəra nji diɗana.
17 Kə Yesu yiwa, “A'yi nji kumo nga
nji məliya jamə wa? Əmani ngə alenyi
nji ədlə ka?
18 Mi ngə ɗa kəl məthləpi kə ngə
sha shili ja sa cabiya usaku nyi anə
Hyala?”
19 Yesu dzəgwa na anə nyi, “Hya'ari
ga ma'yi sə ngau, mbərsa ngau a
məliya ngər jaməu.”

Shilər Təlkur Hyal (Matiwu 24:23-28,37-41)

20 Alenyi njir Farisi yiwa Yesu pəci
kəra təlkur Hyal wu nda shili, kə ji na
anə nda, “Shiliri təlkur Hyal a'yi ənga
li ənga nju nda tsamiya mai,
21 ndər nda na tsu, ‘Kəja ja,’ ənga ‘Wa
ta ja,’ a'yi mai, arya təlkur Hyal wu
pama hyi nga ja.”
22 Kə Yesu dzəgwa na anə zəmbəlma
nyi'yar, “Pəci a vər shili kəra gu nda
yiwu ga lari zəma pəci nə Zər Ndau,
ama na ga nda lari mai.
23 Nju nda na anə hyi, ‘Wa ta ja a
ndəna,’ ənga tsu ‘Kəja ja ənggau.’ Ama
hya sara ma'yi hya nda tsamə nyi
mai.
24 Ənggər səm nə par kəra wu cabiya
mbəl nyi ar kuɗiyar məlmə ba'anə
vanyi kuɗiyar məlmə kəra kalar ndau
wu lari, abangə shiliri Zər Ndau wu
nda ɗa.
25 Ama tanggərma kəl ji lari
ɓwaɓwatə gagaɗau kwatahəu ənga
tsu nji kabangəkə nda piyari nyi.
26 Ənggəra ji ɗa ar pəcir Nəhu,
abangə nga nyi wu nda ɗa ar pəcir
shilər Zər Ndau.
27 Nji nggya kəl səm sər səm ənga
sa sə sasa, ndu fa'a mathləkə'yi ənga
ndu lə ku'yi anə shili, ba'anə shili ar
pəci kəra Nəhu gwu kwambwal dəgal
ta ari. Kəl ta dəl shida ba ji kuɗəna nji
patəu.
28 “Abangə nga nyi ɗa tsu ar pəcir
Lotu. Nji kəl səm, ənga sa, ndu ɗəl
ənga ɗəlna, alenyi nji kəl thləka sə
paməpamə ənga hər ki.
29 Ama pəci kəra Lotu piyari
Sodomu, kə u'u ənga hakil u'u shida
sara dəməlmau ba ji dləna nda patəu.
30 “Tangə ənggər ta nga nyi wu nda
ɗa ar pəcir shilər Zər Ndau.
31 Ar pəci ta, ndəra a dar kəra
umbwa, ja sara gya ja vu ki aga vuwa
hə sə mai, ara ja sara sana pəci.”
“Ndəra a gwa tagə tsu, ja sara sha a su
ki aga sa hə kar ha nyi mai.
32 Hya ɗəngari səra ɗa ənga mala
Lotu!
33 Kalar ndəra wu yiwu piya ja, ju
nda tini. Ndəra gəra yiwu piya ja arya
yau, ju nda uya.
34 Yu nar hyi ja, pəci kəra sə kə wu
nda ɗa, nji məthlə a vər pida ar sər
pida zəmə ba nja həri zəmə ba nja
piyari vanyi.
35 Mathləkə'yi məthlə a vər au ar
ɓəra, ba nja həri zəmə ba nja piyari
vanyi.”*
37 Kə zəmbəlma nyi'yar yiwa nyi,
ndə na, “Thlagəu, əman na?” Kə ji

* **17:35** Alenyi tsəfə nə ɗəɗəmə cabiya abər kəja səra vir jiga 36na: *“Shili məthləu a gwa tagəu, ba nja həri zəmə ba nja piyari vanyi.”* † **17:37** Najaka ndər ngə cabiya shili nə Yesu.

shaɗəwa nda, ji na, “Ma vi kəra sə tətə ari ənа ngə kwadəgəu wu daɓau.”†

18

Karapau Ar Kəra Ndər Pathla Ənga Malatəsal

1 Yesu nar nyi najaka karapə anə zəmbəlma nyi'yar aga ja highiɓəri nda aga nda dumwa ənga ndər anə Hyal parangə, a sara nda həɗa mai.
2 Ji na, “Wu vanyi məlmə vanyi ndər pathla a'yi kəra gəra hivər Hyal ənga kəra gəra tal nji.
3 Wu məlmə kə vanyi malatəsal a'yi kəra a vər shili parangə əgya ndər pathla ja vər kədi nyi ju na, ‘Dləwari ɗa ga nə ɗa səra tsa'a aga nə ɗa a dumwar dawa ɗa.’
4 Tanggərma ba ji nggəl, ama wu yukuɗə kə ji na wu ɗəfuwa ja, ‘Alaga kə a'yi yu hivər Hyal mai, nayi tsu wu tal nji mai,
5 ama ara ənggəra mala kə ɓwanə ɗa kər ənga shili ar kər ar kər, yu nə nyi səra ju yiwu kau, a sara gangəkura shili nyi kə a nda nə ɗa həɗa!’ ”
6 Kə Thlagə na, “Nggara mə ja səra ndər pathla kəra gəra jirkur kə na!
7 Kə hyi nggani, Hyal a yiwu nda nə nyi səra tsa'a anə nji nyi kəra ji ɗəmbiya kəra wu tiwi anə nyi vu'yi ənga puci səra ndu kədi wa? Naja 'yi wu nda dləwari nda ənga kusa wa?
8 Yu na anə hyi, ju nda nə nda sə tsa'a kəra ndu kədi kukusa. Ama ma Zər Ndau wu nda sha shili, wu sa thləwa ja njir mbərsa wu duniya kə ya?”

Karapau Ar Kəra Ndər Farisi Ənga Ndər Tsəm Budau

9 Yesu na najaka karapə anə njira həri Kərnda abər nji tsapəu nga nda, nda dzəgwa diɗana alenyi nji.
10 Ji na, “Nji sayi məliya nji məthlə kəra ma'yi a gwu ki Hyal aga nda gwa ndər ənga Hyal. Pathlə wu pama nda ndər Farisi, ənga vanyi ndə kə ndər tsəm budau.
11 “Kə ndər Farisi hya'ari ji ta'yau, ji dzəguya ndər anə Hyal ja vər na, ‘Hyal, a usa ngə ri yau ara nayau a'yi ənggər alenyi nji mai, njir həl, njir dlərbau, nji səsu. Nayi tsu a'yi ənggər ndər dləwu budə kə mai.
12 Yu hə zəmətsini məthlə wu sugu, yu həbiya pathləu wu sə kumo patə kəra yi uya.’
13 “Ama kə ndər dləwu budə kə ta'yu naɗəu, naja a'yi ɗa tsa'a ja hya'ana liya ja a dəməlmə mai, kə ji cabiya tətəwakur nyi, ja vər na, ‘Hyal, təhuɗə əgya yau, nayi ndər bikau!’ ”
14 Yesu na, “Yi wu na nə hyi, ndər tsəm budau, ji sha a ndu ki nyi gəra bikau wu mwar Hyal, a'yi ənggər ndər Farisi mai. Arya kalar ndəra həri kərnyi, nju nda həya nyi. Ama ndəra həya kərnyi, nju nda hya'ana nyi.”

Yesu Fər Nyi Barka Anə Wazha (Matiwu 19:13-15; Markusu 10:13-16)

15 Alenyi nji shili ənga wazha aga Yesu a fənggər nda barka. Ənggəra zəmbəlma nyi'yar lari abangau, ba ndə tsa ar kəra nda.
16 Ama kə Yesu ngga wazha, ji na, “Piyara mau wazha yiɗəɗə nda shili əgya yau. Hya sara ka nda mai. Arya, təlkur Hyal anə nji ənggər nanda nga nyi.
17 Ənga jiri yu na anə hyi, kəmir ndəra gəra dləwuri təlkur Hyal ənggəra zər kushu wu dləwu, naji wu sən vwagwa mai.”

Ndə Bərba Kəra Wu Təɗəmwa

18 Vanyi ndər təɗəmwa nə Yahudiya yiwa Yesu ji na, “Maləmə, ndə mənahəu, mi nga ya məl ya uya pi gəra kuɗa?”
19 Kə Yesu na anə nyi, “Ara mi gu ngga ɗa ndə mənaha? Ndə mənahə a'yi mai kəl Hyal wacu.
20 A səni gau səra dlaɗau cabiya, ‘Ga sara tsa ndə mai. Ga sara məl səsukur mai. Ga sara həl mai. Ga sara thla fati ar kəra ndə mai. Ga sara dlərbə ndə mai. Ga gənggər nyi səli anə dəngə ənga məngau.’ ”
21 Kə zər baduwari ta na anə nyi, “A ɓəlar yi sə'yar kə patə tsu yi zər kushu. Mi ngə səra hya?”
22 Yesu nar nyi, “Sə zəm wacu ngə hyau anə ngau, ma gu yiwu ga ɗa

ndə tsapəu, ga ma'yi ga nda ɗəlna patər səra ara gau, ba ga təkəna gənna nyi anə nji ɗaɗali, gu uya akkəri a dəməlmau. Ba ga dzəgwa shili aga ga sa nu ɗa."
23 Ənggəra ji nggari abangau kə zər baduwari kə ndalər bama, kə ji ma'yi ənga huɗə ndzəndzau, ara naja ndər bərba gagaɗau.
24 Ənggəra Yesu lari ɗəfuwa ja a ndzə ri, kə ji na, "Wu nda ɗa dzadzau gagaɗau anə njir gənna nda gwu təlkur Hyal!
25 Arya wu nda ɗa ɓatsə anə dləgwam ja tərabiya wu liya libəra, a ndiya ndər gənna ja vu təlkur Hyal."
26 Njira nggari ndər kə ndə yiwa nyi, ndə na, "Ma abangə nga nyi, wa ngu sən uya mbəɗa?"
27 Yesu na, "Səra gəra sən ɗa ngau, anə ndau, ama anə Hyal ɓatsu."
28 Kə Biturusu shaɗəwa, ji na, "Kəja 'ya piyari sə patə 'yi nu ngau."
29 Yesu shaɗəwa nyi, ji na, "Wu sən yau abangə, yu nar hyi jirkura nyi tsu, kalar ndəra piyari ki ənga zamə'yar, ənga kwamə'yar, ənga tada ənga ama ba əkkə'yi wazha ənga fa arya təlkur Hyal
30 ju nda uya gangəu a adabanga sə'yar kə ji piyari ənggau wu duniya kau, wu duniya kəra wu shili kə tsu pi kəra kuɗau."

Yesu Ɓəra Ndər Ar Kəra Culi Tə Kəra Ji Wu Nda Tau
(Matiwu 20:17-19; Markusu 10:32-34)

31 Kə Yesu həri zəmbəlma nyi'yar kumo apə məthlə a ndar batiti, ji na anə nda, "Kəja, mən wu mai a vu Ur-shalima, vi kəra səra nabi'yar tsəfəri ar kəra Zər Ndau wu nda nyabiya dzau.
32 Nju nda ləri nyi anə njira a'yi njir Yahudiya mai, aga nda diɗana nyi, nda nə nyi ɓwaɓwatəu, nda dzəgwa təfəri nyi tuli.
33 Ndu nda dəgə nyi ənga wuɗa, nda tsəya nyi, ama pida makərkura nyi ba ja hya'ari sara vir tau."
34 Ama zəmbəlma nyi'yar nggabiya sə kə Yesu na kə mai. Ɗəɗəwa ngə səra ndər kə cabiya anə nda, ca ngə ɗa nandə səni nggabiya mai.

Yesu Mbəɗana Ndər Kədiyau Kəra Ləfau
(Matiwu 20:29-34; Markusu 10:46-52)

35 Ənggəra Yesu dla ləhəu wu dzəri Yariko, kə ja ndə ləfau a vər nggya ar thlər pa lagu, ja kədiyau.
36 Ənggəra ji nggari nji gangəu a vər tərabiya, kə ji yiwa sau ji na, "Mi nga vər ɗa?"
37 Kə ndə na anə nyi, abər, "Yesu ndər Nazəratu nga vər tərabiya."
38 Kə ji hya'ana ɗahəu ji na, "Yesu! Zər Dawuda!* Təhuɗə əgya yau!"
39 Njira a dumwa ndə kughi anə nyi aga ja haɗiya miya ja. Ama kə ji ɓəra hya'ana ɗahəu gagaɗau ja vər na, "Na gə, Zər Dawuda, təhuɗə əgya yau!"
40 Kə Yesu ta'yau, ji na, "Shila mau ənga ja ənggau." Ənggəra ji shili ləhəu, Yesu yiwa nyi,
41 "Mi nga gu yiwu ya məliya nga?" Kə ləfə kə shaɗəwa, ji na, "Thlagəu, ya yiwu ya lari sau."
42 Yesu na anə nyi, "Lari sau! Mbərsa ngau a pahənari liya gau."
43 Aga zəmə kə liya ja lari sau, kə ji nu Yesu, ja vər dləvə Hyal. Ənggəra nji lari sə kə ɗa kau, kə ndə patə fal Hyal.

19

Yesu Ənga Zakka

1 Yesu vu Yariko, ja vər tərabiya wu hu ɗa məlma nyi,
2 kə ja vanyi ndə dəgal nə njir tsəm budau, kəra nja ngga ənga Zakka. Naja tsu ndər gənna,
3 ji ɗa aga ja lari tara wa ngə Yesu, ama naji səni lari nyi mai ara naja ndə tashu, ənga tsu nji gangə gagaɗau.

* **18:38** Najakə ngə thləmə kəra nji nə nyi anə Yesu ndər mbəɗa nji. A'yi cabiya abər Dawuda ngə tada yaya nyi mai, ama sara wu culi nyi ənggəra nabi ɗəɗəm'yar nana. Tsamiya Luk 1:32; 4:31.

4 Agabangə kə ji ma'yi a dumwa
ənga hwi, kə ji thləwa wu bəla kə ji
dagwa, aga ja lari nyi, arya Yesu wu
nda tərabiya lagu ta.
5 Ənggəra Yesu thləwa vi ta, kə ji
hya'anakər a dəməlmau ji na, "Zakka,
kusa ga shida! Əshina yu ɗa məthləpi
wu ki ngau."
6 Zakka gya ənga kusa, ji dləwuri nyi
ənga huɗə pipida.
7 Ənggəra nji lari abangau, kə ndə
mbari ngwungwuni, nda vər na,
"Kəja! Wu ki ndər bikə nga ji ɗa
məthləpi."
8 Kə Zakka hya'ari a'yi ta'yau, ji na
anə Thlagəu, "Nggari, ndə dəgal, yu
təkəya səra ara yau bwata məthləu,
ba ya təkəna pathla nyi anə nji tətə
dənama. Patəkura njira nyi dlərbəri, yu
nda shabiya nda sər nda aga foɗəu."
9 Kə Yesu na anə nyi, "Əshina ma,
mbəɗau a shiliri wu ki kau, naja ma
culi Ibrahimu ngau.
10 Arya Zər Ndau ji shili aga sa gal
nji sasa, ənga ja sa canə nda lagur
mbəɗau."

Karapau Nə Pam Kumou (Matiwu 25:14-30)

11 Tsu nda vər sə himi sə'yar kau,
kə Yesu dumwa ənga na vanyi karapə
anə nda, ara a ɗar ləhəu wu dzəri
Urshalima, ənga nja vər ɗənga abər
təlkur Hyal wu cabiya dzə aga zəməu.
12 Kə ji na anə nda, "Nji sayi məliya
vanyi ndə dəgal kəra ma'yi a ndu
vanyi məlmə naɗə aga nja fiya nyi təl
ja dzəgwa sha shili.
13 Kadivira ja mai, ji ngga kumo wu
pama mafa nyi'yar, ji nə nda pam pa-
pathlə ji dzəgwa na anə nda, 'Shafəli
mau əni kəl yi sha shili.'
14 Njir məlmə nyi wu yiwu nyi
mai. Agabangau, kə ndə səwa cama
ayukuɗa ji mai a ndu məlmə ta abər,
'Na'yu yiwu ndə kə ja ɗa təl ar kəra 'ya
mai.'
15 "Kə nji fiya ndə kə təl, ji dzəgwa
sha shili wu ki. Ənggəra ji shili kə ji
səwa nja nggari nyi mafa nyi'yar ta,
aga ja səni nubwa kəra ndə uya ar
kəra səra ji nə nda.
16 Ndə tanggərma shili ji na,
'Thlagəu, a uyari yau nubwa pam
kumo a dar kəra pam pathləu ta gə
nə ɗa ta.'
17 Kə thlagəri ki kə na anə nyi, 'Usi
mafa tsapəu ndər məl thlər tsa'a miya
ɗəfu! Gə məl thlər ngau, tsa'a miya
ɗəfu ənga sə kushu kəra nji nə ngau,
yu məliya ga səm təlkur ar kəra məlmə
paməpamə kumou.'
18 Mafa nə məthləkura nyi shili ji na,
'Thlagəu, a uyari yau nubwa pamə
təfu a dar kəra pamə zəmə ta gə nə ɗa
ta.'
19 Thlagər ki nyi shaɗəwa anə ndə
kau, 'Gə wu səm təlkur ar kəra məlmə
paməpamə təfu.'
20 "Kə vanyi mafa shili ji na,
'Thlagəu, kə ja pamə zəmə ngau. Yi
pəɗiya wu kukuzhal, yi ɗəwana.
21 Ara yu hivər ngau, arya na gə ndə
dzadzau ngau. Kəja ga fa səra kəra nə
gau, gu gəm tsu səra gə kəra thləka na.'
22 Kə ji na anə nyi, 'Nagə mafa
ɗəmwa 'yi hangəkal, yu məliya ngə
numa ənga səra biya sara wu miya
gau! Əngwar gau nayi ndəra nji
kəra səni hangəkal nyi, ndər fa sə nji
kurthləu ənga yiwu gəm ar vi kəra yi
kəra thləka na.
23 Tsa'a nga nyi, ama mi ngə ɗa nagə
fiya gənna ɗa ar vi fə gənna maya, aga
ma'yi shili ya uya akkəri ar kəri mai
ya?'
24 "Kə ji na anə nji ta ta'yi əkkə'yi
ja, 'Dləwura mau gənna dubu pathləu
kəra ara ja kau, ba hya nə nyi anə
ndəra ənga dubu kumou.'
25 Ama kə ndə shaɗəwa nyi, ndə na,
'Thlagəu, pamə kumo nga ara ja.'
26 Ji shaɗəwa, ji na, 'Yi wu nar hyi,
ndəra a'yi ənga sau nju nda cakəri
nyi. Ndəra kəra a'yi ənga sau, alaga sə
kushu kəra a'yi ara ja nju nda dləwuri.
27 Njira dawa ɗa kau, nji kəra gəra
yiwu ya ɗa təl ar kəra nda kau, fa'ari
nda mau a shili nja tsəya nda wu mwa
ɗa.' "

Yesu Vu Urshalima (Matiwu 21:1-11; Markusu 11:1-11; Yahwana 12:12-19)

28 Ənggəra ji nana abangau, kə ji
dumwa a vu Urshalima.
29 Ənggəra Yesu ənga zəmbəlma
nyi'yar vu məlmə Bethfaji ənga
Bethlani, məlmə kəra ləhəu wu dzər
Urshalima, kəra a dar kəra mə za-
itunu. Kə Yesu səwa zəmbəlma nyi'yar
məthləu,
30 Ji na anə nda, "Ma'ya mau a vu
zər məlmə kə a ndumwar hyi kau,
ənggəra hyi vwau, hyu vuwa thləwa
zər kwara mbamba ar sə'yi, kəra nji
gəra saya dari, hya pəlna nyi hya hər
ɗa a shili.
31 Ma nji yiwa hyi, 'Mi ngə ɗa hyu
məl abanga?' Kəl ba hya na, 'Thlagə
ngu yiwu ja məl thlər əni.' "
32 Njira nji səwa, ndə ma'yi, kə ndə
thləwa kalar sau ənggəra Yesu nar nda
ta.
33 Nda vər pəl nyi ja, kə thlagəri
kwara nyi na anə nda, "Aga mi nga
hyu pəl nya?"
34 Kə ndə na, "Thlagə ngu yiwu ja
məl thlər əni."
35 Kə ndə həri nyi a shila nə Yesu.
Ənggəra ndə fər ləgutər nda a dar
kwara nyi, kə ndə dləwari Yesu ndə
fəri nyi a dar ya kwara nyi.
36 Ənggəra ja vər ɓau, kə nji dzəgwa
səya ləgutər nda a gyar lagu.
37 Ənggəra ji shili ləhəu wu dzəri Ur-
shalima, mə tsa ga vi kəra lagu sa gya
ar dza gar nə wur Zaitunu, kə daɓər
zəmbəlma nyi'yar gangəu daɓau nda
vər usa Hyal, nda vər fal nyi tsu ənga
ɗahəu ənga dənama arya sə dədəgur
paməpamə kəra ndə lari.
38 Nda vər na!
"Barka a nggyar anə təl
kəra wu dla wu thləmər Thlagəu!
Jaməkur a nggyari a dəməlmau,
ənga kadakadarkur anə Hyal!"

39 Kə alenyi njir Farisi kəra wu
pama nda na anə nyi, "Maləmə, ga
kughi anə zəmbəlma ngə'yar nda ng-
gya zəməu!"
40 Ji shaɗəwa nda, ji na, "Ya nar hyi,"
"alaga ndə bəgau, tsəka 'yar kə ənga
kər nda ndu wau."

Yesu Tiwi Arya Urshalima

41 Ənggəra ji shili ləhəu gagaɗau, ji
tsamiya vu Urshalima, kə ji tiwi anə
nyi.
42 Ji na, "Kara nggərau, ma ja hyi
nda səni səra wu nə hyi nggya jaməu!
Ama kə ja a ɗar ɗəɗəwa ara hyi.
43 Pəci a vər shili kəra dawar hyu
nda zəwar hyu masəmə nda dzəgwa pa
ənga hyi. Sojar nda ngu nda zəwar hyi.
44 Ndu nda həradləna ngau ənga nja
dləna njira a gwa patəu. Nandə wu
nda piyari tsəka zəmə ar kəra kuvwa
nyi mai. Sə'yar kə wu nda ɗa ənga hyi
ara nahyi a'yi sənbiya abər Hyal shili
aga mbəɗa hyi mai."

Yesu A Gwu Ki Hyal
(Matiwu 21:12-17; Markusu 11:15-19; Yahwana 2:13-22)

45 Kə Yesu vu ki Hyal ji vuwa
kədləbiya njira vər ɗəl ənga ɗəlna sə a
vuna patəu,
46 ji na anə nda, "Tsətsəfə nga nyi,
" 'Nju ngga ki ɗa
ənga vir kədi Hyal,'
ama kəja hya shabiyari
ji ɗa vir ɗəwa
njir ɗalagu."
47 Parangə ja vər highiɓau wu ki
Hyal. Ama pubu dədəgal 'yar, ənga
maləmə dlaɗə'yar, ənga nji dədəgal nə
məlmə ndu gal lagu kəra nda daɓaga
tsəya nyi ari.
48 Ama nandə uya lagu kəra nda
səni tsəya nyi mai, ara ndər nyi a uyari
vi wu ɗəfuwa nji, ənga nandə wu yiwu
ndər zəmə a təɗau a gyiwu 'yi mai.

20

Yiwa Sau Ar Kəra Dənama Nə Təlkur Nə Yesu
(Matiwu 21:23-27; Markusu 11:27-33)

1 Vanyi pəci Yesu gwu ki Hyal ja
vər highiɓau, ja vər tətəlna ndəshigu
məsahəu anə nji, kə pubu dədəgal'yar,
maləmə dlaɗə'yar ənga njira nggurəm
shili ara ja. Ndə sa yiwa nyi,
2 "Ənga dənama wa nga gu məl
sə'yar ka? Wa ngə nə ngə dənama nə
məl sə'yar ka?"

3 Yesu shaɗəwa nda, ji na, “Nayi ma
yu yiwari hyi. Nar ɗa mau,
4 dənama kəra Yahwana məl
baɓətizəma əni, Hyal ngə nə nyi əndəga
ndau?”
5 Kə ndə ndər wu pama nda, ndə
na, “Ma mən na, ‘Sara ara Hyal nga
nyi dla,’ ju nda na, ‘Mi ngə ɗa nahyi
hənggəri ənga ja mai ya?’
6 Ma tsu mən na, ‘Sara ara nji,’
gangəkura nji kə ndu nda vavaka
mən ənga tsəka, arya patəkura nda a
hənggəri abər Yahwana nabi nga ja.”
7 Agabangə kə ndə na anə nyi,
“Na'ya səni vi kəra dənama nyi dla sara
ri mai.”
8 Kə Yesu na anə nda, “Nayi ma,
nayi wu na anə hyi, tara ənga dənama
wa nga yu məl sə'yar kə mai.”

Karapau Ar Kəra Njir Hə Fa Nə Inabi
(Matiwu 21:33-46; Markusu 12:1-12)

9 Kə Yesu nar nyi najaka karapə
anə nji, ji na, “Nggara mau vanyi
karapau, Vanyi thlagər fa a'yi kəra
thləkana fa wur inabi. Ji zəwari fa kə
wu masəmə, ənga ji labiya ka'u nə ɓəci
'yimir wur inabi. Kə ji liya dza'wu nə
ɓəla fa. Kə ji tətəkəna fa anə njir zəwa,
ba ji ma'yi a nda gə ndau.
10 Ənggəra pəcir fwahəu ɗa, kə ji
səwa mafa nyi a nda nə njira hə fa, aga
ja dləwuri nyi akkəri nyi nə inabi sara
wu fa wur inabi nyi. Ama kə njira
həri fa kə dəgəna mafa kau, ka dzəgwa
səwa nyi ənga tsi kurthləu.
11 Kə ji ɓəra səwa vanyi mafa nyi,
ama kə ndə ɓəra dəgəna nyi ka həna
səli nyi, ndə dzəgwa shabiya nyi ənga
tsi kurthləu.
12 Kə ji ɓəra səwa mafa nə makərkura
nyi, kə ndə uya nyi ənga mbəlgəu, ndə
vakana nyi a biya.
13 “Kabangəkau, ndə kə thlagəri fa
inabi kə na, ‘Mi nga ya məla? Yu səwa
zər ɗa kə zəmə kə yu yiwu kau, tara ba
nda gənggər nyi səli.’
14 “Ama ənggəra njir hə fa kə lari
nyi, kə ndə na wu pama nda, ənghəng!
‘Kəja ndər fa'a ki nyi. Məna tsəya nyi,
ba sər fa'a ki nyi kə patə a ɗa nər mən.’
15 Kə ndə tsəya nyi ka vakana nyi a
biyar ya kər ki.
“Kabangəkau, mi nga hyu nggani
thlagəri fa kə wu nda məl ənga njir hə
fa ka?
16 Ju nda shili ja sa dləna patər njir
hə fa kau, ba ja dzəgwa nə nyi fa anə
nji pamə tsu.”
Ənggəra nji kə nggari abangau kə
ndə na, “Hyal ja tsana!”
17 Ama kə Yesu tsamə nda kə ji
yiwa, “Mi ngə sə kə cabiya wu ndər
Hyal kəra tsətsəfa?
“ ‘Təska kəra njir hər diɗana
ca ngə ɗa tsəka ɓəlkər.’
18 Kalar ndəra təɗau a gyar tsəka kau,
ju ɓəɓəl, ama ndəra tsəka kə təɗə a
gyar ja, ju əya dzə huhutəu.”

Yiwa Sau Ar Kəra Ki Budau Anə Təl Kayisaru
(Matiwu 22:15-22; Markusu 12:13-17)

19 Ənggau ngə maləmə dlaɗə'yar
ənga pubu dədəgal'yar ndu yiwu nda
mbari Yesu, arya ndə sənbiya abər
karapə kə ji lə kə ar kəra nda nga nyi,
ama kə hivər mbar nda ara dlamir
nji.

Ki Budau Anə Kaisaru
20 Kə ndə dzəgwa gal lagu, ndə kina
alenyi nji aga nda ɗa ənggər nji tsapəu,
nji jiri. Ndə dzəgwa səwa nda a ndəgya
Yesu aga nda ngə ya nyi ləbam ənga
səra ndu yiwa nyi, aga nda uya nda
nə nyi Yesu anə ndər pathla kəra ənga
dənama nər 'yi'yir Roma.
21 Nji kə nji səwa kə na anə Yesu,
“Maləmə, 'yi wu səni abər ndər ngau
ənga highiɓə ngau jiri nga nyi, 'yi wu
səni tsu na gu ca paməpaməkur mai,
ama gu highiɓə səra jiri nə lagu Hyal
anə nji patəu.
22 Wu ɗənga ngau, a ɗar tsa'a 'ya
ki budau anə təl Kayisaru əndəga
awau?”*
23 Ama Yesu a sənbiya tsətsəlkur nda,
kə ji na anə nda,

* **20:22** Ənggau ləbam nga ndə ngga anə Yesu. Njir Roma nga vər səm təlkur ar kəra njir Izirayila ənga dənama. Kə ji ndiya nda ənga səni sau.

24 “Canə ɗa mau kwaɓa. Bama wa
ənga thləmər wa nga ri ka?”
25 Ndə shaɗəwa nyi, “Nə Təl Kayis-
aru ngau.” Kə ji nar nda, “Ma aban-
gau, hya nə nyi anə təl Kayisaru səra
nə nyi, ba hya nə nyi anə Hyal səra nə
Hyal.”
26 Ənggau kə ndə tini mbari nyi ənga
ndər wu mwar nji. Kə ndə nggya
zəməu, ara shaɗəwa nyi ɗa sə dədəgur
anə nda.

Hyaˈari Sara Vir Tau Ənga Hədzau (Matiwu 22:23-33; Markusu 12:18-27)

27 Kəja alenyi njir Sadusi, njira na
abər hyaˈari sara vir tau aˈyi mai, ndə
dla əgya Yesu, ndə na,
28 “Maləmə, Musa tsəfəri ˈya najaka
dlaɗau abər, ‘Ma ndə tau ji piyari
mala nyi kəra gəra wazha, a kyau
zamə nyi a həri mala kə aga ja uya
wazha anə zamə nyi.’
29 Nji sayi məliya alenyi nji nanda
məɗəfau, nanda patə zamə nga nda.
Kə dəgala nda həri mala ba ji tau kəra
yabiya zər.
30 Kə nə məthləkura nyi həri mala
kau.
31 Nə makərkura nyi abangau. Kə ɗa
patəkura nda məɗəfə həri mala kau,
ama ba ndə tə patə gəra ya ənga mala
kau.
32 Wu yukuɗa nyi, mala kə ma ba ji
tau.
33 Kabangəkə ya, pəcir hyaˈari sara
vir tau, mala wa nga ju nda ɗa? Arya
patəkura nda a həri nyi ri nda aga
mala.”
34 Yesu na anə nda, “Nji kabangəkə
kəl hə dzə nga ndu hau wu paməu,
35 ama njira wu nda ɗa tsaˈa aga
hyaˈari sara vir tau nga ndu vu təlkur
Hyal wu pəci ta, nandə wu hə dzə
mai.
36 Ndu nda ɗa ənggər waladiˈyar,
nandə wu ɓəra tə mai. Ndu nda ɗa
wazha Hyal ara a hyaˈari nda sara vir
tau.
37 Musa ənga kərnyi a cabiyari ar
babal abər njira tau ndu nda hyaˈari
ənga pi. Wu ndər ar kəra kədləl kəra
mbari uˈu, ji ndər ar kəra Thlagə
abər naja ngə, ‘Hyal nə Ibrahimu ənga
Ishaku ənga nə Yakubu.’
38 Naja aˈyi Hyal nə nji tətə mai ama
nə njira ənga pi. Anə nyi kalar ndau
ənga pi nga ja.”
39 Kə alenyi maləmə dlaɗəˈyar ndə
ndər ndə na, “Maləmə, a nabiyar gə
kakaləu!”
40 Ənggau nandə ɓəra uya dənama nə
yiwa nyi vanyi sə mai.

Yiwa Sau Ar Kəra Kərsiti (Matiwu 22:41-46; Markusu 12:35-37)

41 Yesu yiwa nda ji na, “Abari nga
nju səni na abər Kərsiti zər Dawuda?
42 Dawuda ənga kərnyi na wu
ləkakaɗə nə Zabura:
“ ‘Thlagə na anə Thlagə ɗa,
Nggya lagu mazəma yau,
43 kəl yi fiya dawa ngau əgya kiɗa hiya
gau.” ’

44 Dawuda ji na anə Kərsiti ‘Thlagəu.’
Ya abari nga ja səni na anə nyi zər
nya?”

Yesu Cabiya Səra Maləmə Dlaɗəˈyar Aga Nyi (Matiwu 23:1-36; Markusu 12:38-40; Luka 11:37-54)

45 Ənggəra nji patə a vər sə himi nyi,
kə ji nar nyi anə zəmbəlma nyiˈyar
abər,
46 “Hya hangəkal ənga maləmə
dlaɗəˈyar. Ndu yiwu nda ɓau wu
pama nji wu kar ha nggunggurəm
ənga nja dzəgwa usa nda ar sugu. Ndu
yiwu tsu nja nə nda vir nggya tsapə
wu umbwa daɓə dzə njir Yahudiya,
ənga vir nggya nə kadakadarkur ar
vir mini.
47 Nanda ngə njir səm kari nə
mathləkəˈyi təsal, nda dzəgwa ndər
ənga Hyal tugu aga nja lari abər
aˈyi nda. Jiri, nanda ngu nda lari
ɓwaɓwatə gagaɗau a ndiya nji patəu.”

21

Lə Sə Malatəsal Anə Hyal (Markusu 12:41-44)

1 Yesu hyaˈanakər kə ji lari alenyi
njir gənna a vər fə gənnar nda a gwu
cala tsəm sau a gwu ki Hyal.

2 Kə ji lari vanyi malatəsal kəra sə
nyi aˈyi mai ji shili ənga kwaɓa nyi
məthlə kə ji puwa a gwu cala.
3 Kə Yesu na, “Jiri, nga yu na anə
hyi,” “səra mala tətə dənama kə fuwa,
a ndiya nə nji kə patəu.
4 Arya patəkura nda ndə fuwa sara
wu gangəkura nda əni, ama naja ənga
tukur kəra ja əni, kə ji fuwa səra ju
nggya aga nyi patəu.”

Yesu Ndər Ar Kəra Dla Kəra Ki Hyal Wu Nda Dla (Matiwu 24:1-2; Markusu 13:1-2)

5 Alenyi zəmbəlma nyiˈyar dzəguya
ndər ar kəra ki Hyal, ənga culi tsəka
mənahəu kəra nji həri əni, ənga sər
ɓathlə umbwa məmənahə kəra nji nə
nyi anə Hyal. Ama kə Yesu na,
6 “Ma aga səˈyar kə hyu tsamə kau,
pəci wu shili nahyi wu nda thləwa
tsəka zəmə ar kəra kuvwa nyi mai,
kalar zəma nyi nju nda vakana a
gyiwu ˈyi.”

Ɓwaɓwatə Nə Tanggərma (Matiwu 24:3-14; Markusu 13:3-13)

7 Ndə yiwa nyi, “Maləmə,” nar ˈya,
“ənuwa ngə pəci kəra səˈyar kə wu
nda ɗar kəra, ənga mi ngu nda ɗa
mətsamə nə shili nga, ənga kuɗiyar
najaka duniya?”
8 Kə ji shaɗəwa nda, “Hya nggya
hya tsamə ənga hangəkal nja sara
nggutana hyi. Arya nji gangəu wu
nda shili wu thləmə ɗa, ndu na ənga
kərnda, ‘Nayi ngə Kərsiti,’ ənga, ‘Pəci a
ɗar ləhəu.’ Hya sara nu nda mai.
9 Hya sara hivər mai, ma hyi nggari
ar kəra papa ənga ndər əngwa əngwa
ar kəra papa, hangəkalər hyi ja sara
hyaˈari mai. Kəl ma səˈyar kə nyabiya
dzau, ama tsu kuɗər duniya naɗəu. ”
10 Ji dumwa ənga na, “ˈYiˈyi wu dləɗə
ˈyiˈyi, ənga təlkur wu nda par təlkur.
11 Wuɓau ənga kənggəɗər ˈyiˈyi wu
nda ɗarkər ar vi paməpamə gangəu,
ənga shiləgəˈyar paməpamə ar kalar vi
paməpaməu. Nju nda lari sər lə hivər
ənga sər dədəguˈyar sara dəməlmau.
12 “Ama kadivira səˈyar kə ɗa, nju
nda mbari hyi nja nə hyi ɓwaɓwatəu.
Nju həri hyi a ndu umbwa daɓə
dzə njir Yahudiya aga nja thlana hyi
numa, nja ɓəra fuwa hyu fursəna. Nju
həri hyi a dumwar təlˈyar ənga nji
dədəgal nə məlmə arya thləmə ɗa aga
nda ɓəra thlana hyi numa.
13 Səˈyar kə ngu nda nə hyi lagu nə
tətəlna ndəshigu məsahəu ar kəra yau.
14 Agabangə hya fər kər əni tsu
kaɗəu abər nahyi wu nda ɓwakər
ənggəra hyu nda həbiya kərhyi mai.
15 Arya yu nda nə hyi sər na ənga
sənbiya aga alaga zəma dawar hyi
a səni nda shabiya ndər hyi ənga
kəpalna səra hyu na mai.
16 Əkkəˈyi dər hyi, ənga zaməri hyi,
ənga nji gə hyi, ənga bazhir hiˈyar wu
nda ləri hyi anə nji, ənga nju nda tsəya
alenyi nju pama hyi.
17 Patəkura nju nda yiwu shishir
dza hyi mai arya thləmə ɗa.
18 Ama shishir kəra hyi zəmə wu
nda sa mai.
19 Ma hyu səni cinapi hyu uya
mbəɗau.

Yesu Nana Ənggəra Urshalima Wu Nda Dla (Matiwu 24:15-28; Markusu 13:14-23)

20 “Ma hyi lari sojaˈyar zəwar Ur-
shalima, hya səni abər pəcir kuɗə nyi
a ɗar ləhəu.
21 Kə njira wu ˈyiˈyir Yahudi, nda
hwi a du mau. Njira wu hu ɗa məlmə
nda biya, njira a biyar ya məlmə nda
sara vu hu ɗa məlmə mai.
22 Arya pəci kə pəcir pathla ngau, a
ɗar tsaˈa nja nyabiya səra tsətsəfau wu
ndər Hyal.
23 Sər təhuɗə anə mathləkəˈyi kəra
ənga huɗəu ənga kəra a vər lə uˈwa ar
pəci ta! Ara ɓwaɓwatə ɗəmwaˈyi wu
nda vu ˈyiˈyi kau, ətsu huɗə ndzəndzə
nə Hyal wu nda gya ar kəra nji kau.
24 Nju nda tsəya alenyi nja vər pa,
nju nda mbari alenyi nji nja maˈyi
ənga nda a ndu mafakur a ndu alenyi
ˈyiˈyi. Njira aˈyi njir Yahudiya mai
ndu nda səmku Urshalima, kəl pəcir
nda nyabiya dzau.”

Shilər Zər Ndau (Matiwu 24:29-31; Markusu 13:24-27)

25 “Nji wu nda lari sə paməpamə
nə lə hivər ar pəci, ənga hya, ənga
shashilga. Wu duniya tsu nju nda
gwu ɓwaɓwatə ənga hivər ara par
ˈyimi ar tsadau.
26 Nju nda shavər ara hivər ənggəra
nda vər ɗənga ar kəra səra a vər
shili wu duniya, arya pəci, hya ənga
shashilgaˈyar nju nda kənggəɗər nda.
27 Wu pəci ta nju lari Zər Ndau
ju shili wu dlama ənga dənama ənga
kadakadarkur.
28 Ma səˈyar kə a dzəguyar ɗa, hya
hyaˈari hya taˈyau ənga jirkur hyi ara
pəcir mbəɗər hyi a ɗar ləhəu.”

Highiɓau Ar Kəra Wur Kanda (Matiwu 24:32-35; Markusu 13:28-31)

29 Kə ji nar nda najaka karapau,
“Tsamiya mau wur ɓəla ənga alenyi
wuˈyar.
30 Ma ndə dzəguya thlə hyali, nahyi
ənga kərhyi, hya səni abər biyargwa a
shiliri.
31 Abangə tsu, ma hya lar səˈyar kə
a ɗari, hya nggya ənga səni abər təlkur
Hyal a ɗar ləhəu.”
32 “Yu nar hyi jirkura nyi, najaka
zamanəu, aˈyi wu tərabiya mai, kəl
səˈyar kə patə nyabiya dzau.
33 Dəməlmau ənga gyiwu ˈyi wu nda
tərabiya, ama ndər ɗa nə nyi wu təɗau
a gyiwu ˈyi mai.”

Kughi Ar Kəra Nggya Ənga Fərkər

34 “Hya hangəkal ənga kərhyi. Hya
sara piyari səm ənga sa sə sasa, ənga
ɓwaɓwatə nə nggya biya duniya ja
sara həna hangəkalər hyi mai. A sara
pəci kə a shili ar kəra hyi ənga kəra
sənkur hyi
35 ənggər ləbam. Ara wu nda shili ar
kəra nji patə kəra wu duniya pəci ta.
36 Hya nggya ənga fər kər, hya
ndər ənga Hyal parangə aga hya uya
dənama nə tərabiya wu səˈyar kə nda
ɗa kə aga ja daɓaga ɗa hya taˈyau wu
mwar Zər Ndau.”
37 Kalar pəci, Yesu a vər dumwa
ənga highiɓau wu ki Hyal, ama ma
wagəu ɗa ba ja maˈyi a ndar vi kəra nja
ngga ənga Gar mə Zaitunu ba ja pida
a dəna.
38 Kaɗə kalar mudlə nji patə tsu
ndu shili əgya ja nda sa sə himi nyi wu
ki Hyal.

22

Ndə Mbiya Miya Aga Tsa Yesu (Matiwu 26:1-5; Markusu 14:1-2; Yahwana 11:45-53)

1 Pəcir məl lardur nər njir Yahudiya
ənga macikəl kəra gəra thləlam, kəra
nja ngga ənga lardur vəlna a ɗar ləhəu,
2 kabangəkə pubu dədəgalˈyar ənga
maləmə dlaɗəˈyar nda vər gal lagu
ənga dabar kəra nda daɓaga tsəya
Yesu, ama hivər a vər tə nda ara nji.

Yahuda Isikarayoti A Hənggəri Ja Ji Wu Nə Nda Yesu (Matiwu 26:14-16; Markusu 14:10-11)

3 Kə Shatan gwu ɗəfuwa Yahuda,
kəra nja ngga ənga Isikarayoti pathləu
wu pama zəmbəlma nyi kumo apə
məthləu.
4 Kə Yahuda maˈyi a ndəgya pubu
dədəgalˈyar ənga dəgal njir ɓəla ki Hyal
aga ja nda nar nda ənggəra ju səni
pəlna nyi pəzhi anə Yesu.
5 Kə ɗa sər caguli anə nda, ndə
hənggəri ndu nə nyi gənna.
6 Yahuda tsu a hənggəri ja ənga səra
ndə na, ja vər gal lagu mənahəu kəra
ja səni pəlna nyi pəzhi anə Yesu kəra ja
gəra səni.

Yesu Səm Sər Səm Nər Vəlna Ənga Zəmbəlma Nyiˈyar (Matiwu 26:17-25; Markusu 14:12-21; Yahwana 13:21-30)

7 Kə pəcir lardur nər macikəl kəra
gəra thləlam shili, kəra ɗa ca ngə pəcir
thla gamə nər lardur nər vəlna.
8 Yesu səwa Biturusu ənga Yahwana,
ja vər na, “Maˈyi mau hya nda məliya
mən vir səm sər səm nə vəlna aga məna
səm.”
9 Kə ndə yiwa nyi ndə na, “Əmani
nga gu yiwu ˈya pabəra?”

10 Ji na anə nda, “Ənggəra hyu vu hu ɗa məlmau, ndə sal a vər hə təm ənga
'yimi wu thləwa hyi. Nu nya mau a
ndu ki kəra ju nda vuwa gwa.
11 Hya nar nyi anə thlagər ki kau,
‘Maləmər 'ya ngə səwa 'ya aga 'ya
nar ngau, “Əmani ngə umbwa dləwu
məthləpi kəra nayi ənga zəmbəlma
ɗa'yar wu nda səm sər səm nər vəlbiya
a gwa?” ’
12 Ju nda canə hyi umbwa kəra a dar
kəra umbwa kəra dəgal kəra nja məliya
ri. Ənggau hya məliya kalar sau, aga
səm sər səm.”
13 Kə ndə ma'yi ndə nda thləwa
kalar sau ənggəra Yesu nar nda ta, kə
ndə dzəgwa məliya vir səm sər səm nər
lardur nə vəlna.

Səm Sər Səm Yiwukur Nə Thlagəu (Matiwu 26:26-30; Markusu 14:22-26; 1 Kwaranthli 11:23-25)

14 Ənggəra pəci ɗa, kə Yesu ənga
cama səsə nyi'yar nggya aga nda səm
sər səm.
15 Kə ji na anə nda, “A yiwur yau
gagaɗau aga ya səm lardur nər vəlbiya
kə ənga hyi kadivira ya dzəgwa lar
ɓwaɓwatəu!
16 Arya yu nar hyi, nayi tsu ɓəra səm
sə kə ənga hyi mai kəl ma jirkura nyi
nyabiya dzə wu təlkur Hyal.”
17 Kə ji həri kyakiwa, kə ji usari
Hyal ji na, “Həra mau hya təkəya wu
pama hyi.
18 Ya vər na anə hyi abər, tsu yu ɓəra
sa 'yimir yayar wur inabi mai, kəl ma
təlkur Hyal shili.”

19 Abangau, kə ji həri macikəl, kə
ji lər usaku anə Hyal, ba ji ɓəɓələwa,
kə ji nə nyi anə zəmbəlma nyi'yar, ju
na, “Dləwura mau hya səm, naja kə
kumər dza yi ngau, hya məl abangau
aga ɗəngari ənga yau.”
20 Abangə tsu, ayukuɗa sər səm nə
wagəu, kə ji həri kyakiwa ta, ji na,
“Kyakiwa kə ca ngə alkawal mbamba
mafəliyangə kəra Hyal məliya ənga
mashi ɗa kəra nju nda pəna arya hyi.
21 Ama kəja tsa ndəra wu nda thləna
hiyau wu cala ənga yau!
22 Zər Ndau wu nda tau ənggəra
Hyal nana, ama sər təhuɗə anə ndə kə
pəlna nyi pəzhi kau!”
23 Kə zəmbəlma nyi'yar dzəguya
yiwa wu pama nda, tara wa ngu nda
məl sə kau.

Kəpal Ar Kəra Dəgalkur

24 Abangau kə kəpal hya'ari wu
pama zəmbəlma nyi'yar abər tara wa
ngu dəgal wu pama nda.
25 Yesu na anə nda, “Təl 'yar nər
duniya vər cina njira əgya kiɗa nda,
ənga tsu njira wu səm dəgalkur wu na
abər nanda ngə, ‘Njir dləwa nji.’
26 Ama ja sara ɗa abangau wu pama
hyi mai. Ndəra dəgal wu pama hyi
ja ɗa ənggər ndəra ndiya ənga kushu,
ndər səm təlkur tsu ja ɗa ənggər ndər
məl thlər.
27 Wa nga ndiya ənga dəgala, ndəra
nggya vər səm sər səm əndəga ndəra
həri sər səm a shili? A'yi ndəra vər səm
wa? Ama nayau wu pama hyi ənggər
ndər məl thlər anə hyi.
28 “Nahyi ngə njira nggya ənga yau
wu patər ɓwaɓwatə kəra yi lari.
29 Ənggəra dəɗa caɗəbiya ɗa aga ya
səm təlkur, abangə nga ya vər nə hyi
tsu,
30 abangə nga hyu nda səm, hya sa
ənga yu təlkur ɗa. Ətsu hyu nda ng-
gya ar vir səm təlkur, hya dzəgwa səm
təlkur ar kəra culi kumo apə məthlə nə
Izirayila.
31 “Simanu, Simanu, Shatan a
dləwuri ja dənama aga ja dzəbiya hyi
patəu, ja təkəbiya hyi ənga yau ənggəra
ndər zəwa wu təkə uhi ənga cacangə.
32 Ama a kədi ri yi Hyal anə ngau,
Simanu, a sara mbərsa ngau a təwa
mai. Ayukuɗa ma ga sha ara shili əgya
yau, ga sa cakəri nyi dənama anə zamə
ngə'yar.”
33 Simanu shaɗəwa, ji na, “Thlagəu,
a pabəri yi kərɗa aga ya ma'yi a vu
fursəna nga gau, alaga tə ma.”
34 Yesu shaɗəwa, “Biturusu, yu nar
ngau, kadivira vəgəm nda wau əshina
əvu'yi, gu nda na, na ga səni ɗa mai ar
kər ar kər makəru!”

Pərki, Mbala Ənga Katsakər

35 Kə Yesu yiwa nda, “Ənggəra yi
səwa hyi gəra pərki, gəra mbala ənga
ɓiɓi, a tini ri hyi sə ya?” Əngwar nda,
“Awau.”
36 Kə ji dzəgwa na anə nda, “Ama
kabangəkau, ma gə ənga pərki, ga həri,
ənga mbəl ɓə tsu, ma tsu katsakər a'yi
ara ngə mai, ɗəlna ləgutə ha ngau ga
ɗəlbiya zəmə əni.
37 Yu nar hyi abər sə kə tsətsəfə kə
abər, ‘Nji jigabiya nyi wu pama njir
bikau,’ ya nar hyi a ɗar kakalə sə'yar
kə nda nyabiya dzə ar kəra yau. Jiri,
patər səra tsətsəfau ar kəra yau a vər
nyabiya dzə saməu.”
38 Zəmbəlma nyi'yar na, “Thlagəu,
tsamiya, kə ja katsakər məthləu.”
Yesu na, “Tsa'a abangau.”

Yesu Kədi Hyal A Dar Kəra Mə Zaitunu
(Matiwu 26:36-46; Markusu 14:32-42)

39 Yesu piyari vi ta ji ma'yi a ndu mə
zaitunu ənggəra ji tsəliya, kə zəmbəlma
nyi'yar nu nyi.
40 Ənggəra ndə thləwa vi ta, kə ji
na anə nda, “Hya kədi Hyal hya sara
təɗau a gu dzau.”
41 Kə ji ɓana dzə tsaləu sara wu
dzəri nda, ji ɓəliya undi ju kədi Hyal,
42 “Tada, ma gu yiwu, həna ɗa
ɓwaɓwatə kau, ama a'yi səra yu yiwu
mai, ama səra gu yiwu bəgə ja ɗa.”
43 Kə waladi sara dəməlmau shida
əgya ja, ja vər fə ɗəfu anə nyi.
44 Ənggəra Yesu wu ɓwaɓwatə
gagaɗau, kə ji dumwa ənga kədi Hyal
ənga jirkur, ka dzəgwa ɗa vitəku kəra a
vər biya sara wu dza ja ənggər mashi
nga vər təɗau a gyiwu 'yi.
45 Yesu hya'ari sara a vər kədi
Hyal, ji sha a ndəra zəmbəlma
nyi'yar, ba ji thləwa nda wu ghanyi,
ara həhəɗakura nda ənga huɗə
ndzəndzau.
46 Ji yiwa nda, “Mi ngə ɗa hyu
ghanya? Hyara mau, hya kədi Hyal,
hya sara təɗau a gu dzau.”

Nji Mbari Yesu
(Matiwu 26:47-56; Markusu 14:43-50; Yahwana 18:2-11)

47 Tsu ja vər ndər kə dlamir nji shili,
Yahuda, pathləu wu pama kumo apə
məthləu, naja ngə dumwa anə nda. Ji
shili əgya Yesu aga ja bərpə nyi,
48 ama kə Yesu yiwa nyi, “Yahuda,
ənga bərpə dzə nga ga pəl pəzhi anə
Zər Ndə ya?”
49 Ənggəra njir nu Yesu lari səkə
a vər yiwu ja ɗa kau, kə ndə na,
“Thlagəu, 'ya məl thlər ənga katsakər
'ya ya?”
50 Pathlə wu pama zəmbəlma
nyi'yar thlana himi nə mazəma nə
mafa nə pubu kəra ndiya ənga dəgal
ənga katsakər.
51 Ama kə Yesu shaɗəwa, “Tsa'a
abangau!” Kə ji tsəkwari himiya ndə
kə ba ji məliya nyi jaməu.
52 Yesu ndər anə pubu dədəgal'yar,
ənga dəgal nə ɓəla ki Hyal ənga nji
dədəgal nə məlmau, njira dla aga mba
nyi. Ji na, “Nayi ngə ndər təɗəmwa
anə njir gwaɗəvi ya, ənga hyi səbiya
katsakər ənga zəwa aga hya sa mba ɗa
ya?
53 Parangəu ya vər nggya əkkə'yi
hyu Ki Hyal ya vər highiɓau, ama
nahyi sayi mbar ɗa mai. Sə'yar kə
ɗa patə aga səra nabi'yar tsəfəri a
nyabiya dzau.”

Biturusu Na, Na Ja Səni Yesu Mai
(Matiwu 26:57-58,69-75; Markusu 14:53-54,66-72; Yahwana 18:12-18,25-27)

54 Ndə mbari Yesu ndə ma'yi ənga ja
a vu ki pubu kəra ndiya ənga dəgaləu.
Biturusu nu nyi ama naɗə wu yukuɗə
nyi.
55 Alenyi nji mbəbiya u'u ar hada vir
thla sau, nda vər ɗaha u'u, kə Bitu-
rusu shili ji sa nggya wu pama nda.
56 Kə mafa zər kwa lari nyi a vər
nggya wu pama nda a miya u'u. Kə ji
tsamə du liya ja, kə ji na, “Ndə kə tsu
ənga Yesu nga ja.”
57 Ama kə ji kəpalna. Əngwar ja,
“Mala, nayi wu səni nyi mai.”
58 Ɓəliya sar kushu kə vanyi ndə
lari nyi ji na, “Na ngə ma pathləu wu
pama nda.” Kə Biturusu shaɗəwa, ji
na, “Ndau, nayi əkkə'yi ja mai.”

59 Ayukuɗa ənggər saka pathləu kə vanyi ndə hya'ana ɗahə ji na, “Gəra kəpal a gwa ndə kə ma nanda ngau, arya naja ndər Galili.”
60 Biturusu shaɗəwa nyi, “Ndau, nayi wu səni səra gu ndər ar kəri kə mai!” Ənggəra ja tsu a vər ndər, kə vəgəm wau.
61 Kə Thlagə shabiya dzə ja vər tsamə Biturusu gəra həna li. Ənggau kə Biturusu ɗəngari ndər kəra Yesu nar nyi, abər, “Divira vəgəmə a wau, gu kəpalna sən ɗa ar kər ar kər makəru.” Kə ji hwi a biya, ji biya tiwi ənga sələm gagaɗau.
62 Kə ji ma'yi a biya ji biya tiwi gagaɗau.

Nji Diɗana Yesu Ənga Nji Dəgə Nyi (Matiwu 26:67-68; Markusu 14:65)

63 Njira nji fiya aga ɓəla Yesu ndə dzəgwa nggushi nə diɗa nyi ənga ndə dəgə nyi.
64 Ndə mbiya liya ja nda dzəgwa yiwa nyi, “Nar 'ya, tara wa ngu dəgə ngə kau?”
65 Ndə ɓəra nar nyi alenyi ndər paməpamə nə diɗa nyi.

Nji Həri Yesu A Shili Wu Mwar Bilatusu Ənga Hirudusu (Matiwu 26:59-66; Markusu 14:55-64; Yahwana 18:19-24)

66 Ənggəra vi kuɗau, nji dədəgal nə məlmau, ənga pubu dədəgal 'yar ənga maləmə dlaɗə'yar ndə kaɓau, nji dzəgwa həri Yesu a shili wu mwar nda.
67 Ndə na anə nyi, “Ma nagə ngə Kərsiti, nar 'ya.”

Yesu shaɗəwa nda, “Ma yi nar hyi, nahyi wu nda hənggəri ɗa mai,
68 ma tsu yi nda yiwari hyi, nahyi wu nda shaɗəwa ɗa mai.
69 Ama mbari kabangəkau, Zər Ndau wu nda nggya ar tsi mazəm nə Hyal kəra ənga dənama.”
70 Patəu nda ndə yiwa nyi, “Abər nagə ngə zər Hyal ya?”

Ji shaɗəwa, ji na, “A nabiyar hyi kakaləu, nayi ngau.”
71 Kə ndə dzəgwa naja, “Sakida mani nga mən ɓəra gala? A nggari mən sara wu miya ja ənga kərnyi.”

23

Nji Həri Yesu A Shili Wu Mwar Bilatusu (Matiwu 27:1-2; 11:14; Markusu 15:1-5; Yahwana 18:28-38)

1 Patəkura nji dədəgal nə məlmə Yahudiya ləbiya Yesu a ndəgya Bilatusu.
2 Kə ndə dzəgwa gəm nyi nda vər na, “Na'yi thləwa ndə kə ja vər yiwu ja sana njir 'ya, ənga ja vər na anə nda nda sara ki budau anə Kayisaru mai. Əngwar ja naja ngə Kərsiti, kəra təl.”
3 Kə Bilatusu yiwa nyi, ji na, “Nagə ngə təl nə njir Yahudiya ya?”

Yesu na anə nyi, “Ənggəra gə na kau.”
4 Kə Bilatusu nar nyi anə pubu dədəgal 'yar ənga dlamir nji abər, “Nayi nə ɗa, nayi thləwa ndə kə məliya sə ɗəmwa'yi mai.”
5 Ndə ciɗə nyi ənga ndər nda vər na abər, “Ənga highiɓə nyi nga ji hya'ana hangəkala nju 'yi'yir Yahudi. Ji dzəguya sə kə wu Galili, kə ja tsu a shiliri ja ənggau.”

Nji Həri Yesu A Shili Anə Hirudusu

6 Ənggəra Bilatusu nggari abangau, kə ji yiwa nda, ji na, “Naja ndər Galili ya?”
7 Ənggəra ji nggari abər Yesu sara wu vi kəra Hirudusu a vər səm təlkur ar kəri nga ji dla, kə ji səwa nyi a ndara Hirudusu, arya wu pəci ta naja Hirudusu ma wu Urshalima nga ja.
8 Ənggəra Hirudusu lari Yesu kə hu ɗa ja pida, arya a səkari ja vər gal lagu kəra ja lari Yesu, ara a nggari ja sə ar kəra Yesu, ju cim Yesu a məliya nyi sə dədəgur.
9 Hirudusu yiwa nyi yiwa sau paməpamə gangəu, ama Yesu shaɗəwa nyi mai.
10 Kə pubu dədəgal'yar ənga maləmə dlaɗə'yar shili a dumwa nda vər fa hya ja ənga ndər ɗəmwa'yu.
11 Hirudusu ənga soja nyi'yar ndə diɗana Yesu, ndə nggəl nyi, kə ndə

har nyi nggamndə dəgaləu, ndə dzəgwa ɓəra shabiya nyi a ndara Bilatusu.
12 Ar pəci kə ngə Hirudusu ənga Bilatusu dzəgwa ɗa bazhi, ara ɗəɗəməu dawa nga nda.

Nji Məliya Nyi Numa Tau Anə Yesu (Matiwu 27:15-26; Markusu 15:6-15; Yahwana 18:39; 19:1-16)

13 Bilatusu nggari pubu dədəgal'yar ənga nji dədəgal nə məlmə ənga nji patəu,
14 ba ji na anə nda, "Hi həri ɗa ndə kə a shili, abər ja vər hya hangəkala nji. Kabangəkə a yubiya nyir yau wu dzəri hyi patəu, ama nayi thləwa sə kə hyu vazə nyi əni kə mai.
15 Abangə tsu ngə Hirudusu. Ca ngə ɗa ji ɓəra shabiya nyi a shila nə mən. A cabiyari sə a'yi ndə kə məliya kəra ɗa tsa'a nja tsəya nyi mai.
16 Agabangə yu nda nə nyi wuɗa ba ya səya nyi."
17 Kabangəkau, wu lardur nə vəlbiya kau, a ɗar tsa'a anə Bilatusu, ja səya nda ndər fursəna pathlə kəra ndu yiwu.
18 Ama patəkura nda hya'ana ɗahə aga zəmə ndə na, "Ma'ya mau, ənga ja, hya səya 'ya Barabasu!"
19 (Nji mbiya Barabasu wu fursəna ara hya hangəkala nji ənga tsa ndau.)
20 Bilatusu ɓəra ndər anə nda, arya ju yiwu ja səya Yesu.
21 Ama kə ndə nggya kəl hya ɗahəu, "Dlakəya nyi nji! Dlakəya nyi nji!"
22 Bilatusu ɓəra ndər anə nda nə makərkura nyi, "Ara mi ya? Wa thləmə sə ɗəmwa 'yi kəra ndə kə məliya? Nayi nə ɗa, nayi thləwa nyi ənga bikau kəra ɗa tsa'a nja tsəya nyi mai. Yu səwa nja nə nyi wuɗa, ba nja səya nyi."
23 Ama kə ndə ta'yi nər nda abər kəl nji dlakəya nyi. Wu yukuɗu ba ndə ndiya dənama nyi.
24 Kə Bilatusu məliya ənggəra ndu yiwu.
25 Kə ji səya nda ndə kə ndu yiwu kau, ndəra nji fuwa wu fursəna ara hya hangəkala nji ənga tsa ndau. Kə ji nə nda Yesu aga nda məl səra ndu yiwu ənga ja.

Nji Dlakəya Yesu (Matiwu 27:32-44; Markusu 15:21-32; Yahwana 19:17-27)

26 Ənggəra soja'yar a vər ma'yi ənga Yesu, Kə ndə ɓau ənga vanyi ndau nja ngga ənga Simanu, ndər Sayirini, ja vər si sara wu miya tagəu. Ndə ta'yina nyi, ndə fəri nyi wu dladlakau ar kəra ja, ji dzəgwa nu Yesu əni wu yukuɗu.
27 Nji gangə gagaɗau a vər nu nyi, wu pama nda alenyi mathləkə'yi a'yi kəra a vər tiwi, nda vər wau ar kəra ja.
28 Kə Yesu shabiya dzə a nda kəra nda, ji na, "Mathləkə'yi nə Urshalima! A sara hya tiwi ar kəra yi mai, ama hya tiwi ar kəra kərhyi ənga wazhar hyi.
29 Arya pəci a vər shili kəra nju sa na, 'Sər caguli ngau anə mathləkə'yi ciri, njira gəra vər ya, ənga njira gəra sayi mbiya wazha Kərnda wu yi.'
30 A sa ɗa wu pəci kau,

" 'Nji wu nda na anə mau,
"Dla mau a gyar kəra 'ya!"
Ənga anə gar'yar,
"Mbuya 'ya!" '

31 "Ma nji məl abangau anə wu nyanyaɓəu, abari nga nyi wu nda ɗa anə wu u'ula?"*
32 Nji ɗəmwa'yi məthlə nji ləbiya nda tsu aga nja tsəya nda ənga Yesu.
33 Ənggəra ndə shili ar vi kəra nja ngga ənga "papangəkər," kə nji dlakəya nyi a ndəna, ənga nji ɗəmwa 'yi məthlə ta, pathləu lagu mazəma ja ənga pathləu lagu matsala ja.
34 Kə Yesu na, "Tada, təfəbiya nda, arya nanda səni səra nda vər məl mai." Kə ndə dzəgwa tətəkəna kar ha nyi wu lagur təɗə shi'wu.
35 Nji gangəu ta'yi nda vər tsamə ənggəra nji dədəgal a vər diɗa nyi, nda

* **23:31** Ndər kə karapə ngau kəra cabiya abər, "Ma nji səni məliya sə kə anə ndəra gəra ndzana sau, abari nga nyi wu nda ɗa ənga ndər ndza sa?"

vər na, “Ji mbəɗana alenyi nji, ka-bangəkə ja mbəɗana kərnyi, ma naja ngə Kərsiti kəra Hyal caɗəbiya.”
36 Soja'yar tsu ndə diɗana nyi lagur nə nyi 'yimir wur inabi kəra ɗar mwamwalu.
37 Nda vər na anə nyi, “Ma nagə ngə təl nə Yahudiya, ga mbəɗana kərngau!”
38 Adabanga ja ndə tsəfəri vanyi tsəfə kəra na, “NDƏ KƏ NGƏ TƏL NƏ NJIR YAHUDIYA.”
39 Pathlə wu pama nji ɗəmwa'yi kəra nji dlakəya ənga ja na ndər dididi anə nyi, “A'yi nagə ngə Kərsiti ndangə wa? Mbəɗana kərngau ənga 'ya!”
40 Ama kə nə məthləkura nyi kughi anə kuvwa nyi ji na, “A'yi gu hivər Hyal wa? Na ngə kəra nji thlana hyi numa zəmə ənga ja.
41 Nama nər ma, tsa'a ngə səra nja vər məl anə ma ara səra mə məliya. Ama ndə kə nə nyi, mi ngə bikə nya?”
42 Kə ji na, “Yesu, ga ɗəngari ɗa ma gə vu təlkur ngau!”
43 Yesu shaɗəwa nyi, ji na, “Ya nar ngau jirkura nyi, əshina gu nda nggya ənga yau a du zarna.”

Tər Yesu
(Matiwu 27:45-56; Markusu 15:33-41; Yahwana 19:28-30)

44 Ma pəci ta'yikər, kə kuthləu haɗiya patəkura 'yi'yi, ba'a ndu saka makər nə wagəu,
45 ara ənggəra pəci nggəl ara mbəl. Kadəmbul kəra a gwu ki Hyal təwa kər paməpamə məthləu.†
46 Yesu hya'ana ɗahəu ənga dənama ji na, “Tada, a vu pəla gə nga yi fiya piya yau.” Ənggəra ji nana abangau, ba ji səna pi nə tau.
47 Ənggəra soja dəgal kəra a ndəna wu pəci kə lari sə kə ɗa kau, kə ji fal Hyal ja vər na, “Pakatəu, ndə kə ndə gəra bikə ngau.”
48 Ənggəra njira daɓau aga tsamə sə tsatsamə, lari sə kə ɗarkər kau, kə ndə sha a ndu ki nda vər thlə nggərau ara huɗə ndzəndzau.
49 Patəkura njira səni Yesu, ənga mathləkə'yi kəra nu nyi sara wu 'yi'yi Galili, ndə ta'yi tsaləu nda vər tsamə nyi.

Haɗə Yesu
(Matiwu 27:57-61; Markusu 15:42-47; Yahwana 19:38-42)

50 Kabangəkau, vanyi ndau a'yi kəra nja ngga ənga Yusufu, naja pathləu wu pama nji dədəgal nə njir Yahudiya, naja ndə mənahəu ənga ndə jiri,
51 naja tsu a'yi hənggəri ənga səra nji mbiya ənga səra nji məl mai. Ji shili sara wu məlmə Arimatiya wu 'yi'yir Yahudiya. Naja tsu ja vər səkə shilir təlkur Hyal.
52 Kə ji ma'yi a ndara Bilatusu aga ja nda kədi nja nə nyi dza Yesu.
53 Kə ji həya dza ja nyi sara dar wu, ji pəɗiya wu pa'wa, ji dzəgwa fuwa nyi a gu hu kəra nji labiya a vu mau, hu kə nji sayi haɗəna ndau a gwa mai.
54 Pəcir fə sau wu lagu ngau, a hyiri kushu nja vu pəcir Ɓəlsar.
55 Mathləkə'yi kəra nu Yesu sara wu Galili ma'yi ənga Yusufu aga nda lari hu kau, ənga ənggəra nju nda fə dza Yesu.
56 Ndə dzəgwa sha a ndu ki, ndə nda uya sə kisəu ənga mal ɓəsau. Kə ndə səbiya həɗa pəcir Ɓəlsar, ənggəra dlaɗə nə lagu Musa nar nda.

24

Yesu A Hya'ari Sara Vir Tau
(Matiwu 28:1-10; Markusu 16:1-8; Yahwana 20:1-10)

1 Umudlə kaɗəu pəci tanggərma nə sugu mathləkə'yi ya nyi hya'ari ndə həri sə kisəu kəra ndə məliya, ndə ma'yi əni a ndar hu.
2 Kə ndə thləwa a jahənari nji tsəka kəra a miya huwa nyi.
3 Ndə gu hu kau, ama nandə lari dza Thlagə Yesu mai.
4 Ma tsu nda vər ɗənga səkə ɗa kau, kukuthlə kə ja nji məthlə tata'yu ləhəu

† **23:45** Kadəmbul kə ngə təkəbiya pama vi cicau ənga vi kəra ndiya ənga cicau. Kəl pubu dəgal gagaɗau nga səni tərabiya a vuwa banga nyi zəmə wu fa. Kəra cabiya lagur ndəra Hyal a pahəri anə kalar ndau.

wu dzəri nda, wu kari pər tə pwahəu a vər mbəl.
5 Nyinyau ənga hivər, kə mathləkə'yi
kə uzhau ənga kəra nda a gyiwu 'yi. Kə
nja nyi na anə nda, “Ara mi nga hya
gal ndəra ənga pi wu pama nji təta?
6 A'yi ja ngə mai, a hya'ari ja. Hya
ɗəngari səra ji na anə hyi tsu ja ənga
hyu Galili.
7 Ji na, ‘Pakatə nə nyi nju nə nyi
Zər Ndau a ndu tsa njir bikau, ndu
dlakəya nyi, pəcir pida makərkura nyi
ju hya'ari ənga pi.’ ”
8 Ənggau kə ndə ɗəngari səra ji na.
9 Ənggəra ndə sha shili sara ndər
huwa nyi, kə ndə nar nyi anə
zəmbəlma nyi'yar kumo a sərtangə ta
ənga alenyi nji sə'yar kə ɗa kə patəu.
10 Mathləkə'yi kəra na sə'yar kə
anə cama səsə'yar kau, nanda ngə,
Maryamu Magədaliya ənga Yuwana,
ənga Maryamu miya Yakubu, ənga
alenyi mathləkə'yi kəra nda əni.
11 Ama nandə hənggəri səra
mathləkə'yi kə na mai, ara ma ndu
nggani jiri a'yi wu ndər kə mai.
12 Ama kə Biturusu, hya'ari maɗu
ənga hwi a ndar huwa nyi, ji nda
uzhau, ji tsambiya hu ɗa huwa nyi,
kəl pa'wa kəra nji pəɗiya nyi a gwa ca
ngə ba'a ar dza huwa nyi. Kə ji sha
a ndu ki ja vər ɗənga sə dədəgur kə ɗa
kau.

Ar Lagur Vu Imawusu (Markusu 16:12-13)

13 Pəci ta tsu njir nu Yesu a'yi məthlə
kəra a vər ma'yi a ndu məlmə kəra nja
ngga ənga Imawusu, kəra naɗəkura
nyi wu ɗa miyal məɗəfə sara wu Ur-
shalima.
14 Nda vər ndər wu pama nda ar
kəra sə'yar kə ɗarkər kau.
15 Ənggəra nda vər ndər wu pamə
nda nda vər thla səmana, kə Yesu ənga
kərnyi ləhən nda, ja vər ɓə ənga nda,
16 a lari nyir nda, ama nandə tsamə
ri nyi mai.
17 Kə ji na anə nda, “Wa thləmə
najaka səmana hya vər thla wu pama
hya, hya vər ɓa?” Kə ndə ta'yi zəməu,
ənga huɗə ndzəndzau.
18 Pathlə wu pama nda, kəra nja
ngga ənga Kəliyopasu, yiwa nyi, ji
na, “Na gə məthləpi wu Urshalima,
kəra na ngə sənbiya səra ɗarkər wu
pida'yar kə mai ya?”
19 Kə ji na anə nda, “Sər mi 'yar
ara?”
Kə ndə na anə nyi, “Səra ɗa ənga
Yesu ndər Nazəratu. Naja nabi, kəra
ənga dənama wu səra ju na ənga məl
wu mwar Hyal ənga nji patəu,
20 kə pubu dədəgal 'yar ənga nji
dədəgal nər mən ləri nyi aga nja tsəya
nyi, kə ndə dzəgwa dlakəya nyi ar wu
dladlakau.
21 Dəɗəmə 'yi wu nggani abər naja
ngu sa mbəɗana njir Izirayila! Ama
kə ja əshina ngə pida makərkura nyi
ənggəra sə kə ɗarkər.
22 Kəl kə zhizhi nyi mai, alenyi
mathləkə'yi kəra wu pama 'ya nar 'ya
sə dədəgur. Ara ndə ma'yi a ndar
huwa nyi əmudlə kaɗəu,
23 ama nandə thləwa dza ja wu hu
mai, kə ndə sha shili, ndə nar 'ya, abər
ndə lari waladi kəra na anə 'ya abər
ənga pi nga ja.
24 Alenyi nju pama 'ya ndə ma'yi a
ndar hu ndə nda lari abangə nga nyi
ənggəra mathləkə'yi ta na, ama nanda
ənga Kərnda nandə lari nyi mai.”
25 Kə Yesu na anə nda, “Əm, nahyi
nji kəra gəra ənga ɗənga, a'yi ɓatsə anə
hyi hya hənggəri ənga səra nabi'yar
nana mai!
26 A mbari anə Kərsiti ja sa
ɓwaɓwatə'yar kau, ja dzəgwa gu
kadakadarkur nyi, a'yi abangə wa?”
27 Kə ji cabiya nda səra tsətsəfə nə
ndər Hyal na ar kəra ja, mbari ar
highiɓə Musa ba'anə tsəfəri nabi'yar
patəu.
28 Ənggəra ndə dla ləhəu wu dzəri
məlmə kəra nda vər ma'yi a vuwa
gwa, kə Yesu məl ənggər tərabiya a
ndumwar nda,
29 ama kə ndə ciɗə nyi nda vər na,
“Nggya ənga 'ya, ara wagəu a ɗari, kə
ja pəci a gya təɗəri.” Kə ji nu nda ji nda
nggya ənga nda.

30 Ənggəra ndə nggya aga səm sər
səm, kə ji həri macikəl ba ji fənggər
barka, kə ji ɓəɓələwa ba ji təkəna nda.
31 Ənggau kə liya nda pahau, ndə
tsamə ri nyi. Ama kə ji sanakər wu
liya nda.
32 Ndə na anə kuvwar nda, “Dəm
ya, hu ɗa mən a'yi nyinyau ənga caguli
ar pəci kəra ja vər ndər anə mən ar
lagu wa, ənggəra ja vər cabiya mən
səra tsətsəfau wu ndər Hyal wa?”
33 Kə ndə hya'ari ənga kusa ndə sha
a vu Urshalima. Ndə thləwa nanda
kumo a sərtangə ta əkkə'yi alenyi nji a
vu na,
34 kə ndə nar nda, kadzangə,
“Thlagə a hya'ari! A canə nyi ja kərnyi
anə Biturusu!”
35 Ənga tsu nanda məthlə kə nar nda
səra ɗa ənga nda wu lagu ənga ənggəra
ndə tsamə ri Yesu ayukuɗa ji ɓəɓələwa
nda macikəl.

Thlər Kəra Yesu Nə Nyi Anə Zəmbəlma Nyi'yar (Matiwu 28:16-20; Markusu 16:14-18; Yahwana 20:19-23; Thlər Cama'yar 1:6-8)

36 Tsu nda vər ndər ar kəra sə kau,
kukuthlə kəja Yesu ta'yu wu pama
nda, kə ji na anə nda, “Jaməkur ja
nggya ənga hyi.”
37 Ama kə ndə gərahə nda vər
tsədzau, ma ndə nggani dəgur ngə
canə nda kər.
38 Kə ji na anə nda, “Mi ngə ɗa hyi
gərahə abanga, ənga hyu nggya ənga
təkəkər wu ɗəfuwa hya?
39 Tsamiya mau tsa yau ənga hya
yau aga hya lari, nayi ənga kərɗa
ngau. Tsəkwar ɗa mau, aga hya səni
abər dəgur a'yi ənga kum ənga ɗəhi,
ənggər kə hya vər lari ɗa kə mai.”
40 Ayukuɗa ji nana abangau, kə ji
canə nda tsa ja ənga hya ja.
41 Tsu nda vər caguli ara sə dədəgur
kə ɗa kau, ama tsu nda ənga təkəkər
wu ɗəfuwa nda, kə ji na anə nda, “Sər
səm a'yi ara hyi nga nyi ya?”
42 Kə ndə nə nyi kalfi kukubwa.
43 Kə ji dləwuri ji səmku, nanda kəl
tsamə nyi.
44 Ji na anə nda, “Sə'yar kə ngə səra
yi ndər anə hyi ar kəri pəci kəra yi tsu
ənga hyi, abər a mbari nja nyabiya
səra nji tsəfəri ar kəra yau wu dlaɗə nə
lagu Musa, ənga tsəfə nə nabi'yar ənga
Zabura tsu.”
45 Kə ji məliya ndə sənbiya səra
tsətsəfau wu ndər Hyal,
46 Ji nar nda, “Abangə nga nyi
tsətsəfau, abər a ɗar tsa'a anə Kərsiti
ja lari ɓwaɓwatəu, pəci makərkura nyi
ba ja hya'ari sara vir tau.
47 Ətsu wu thləmə nyi nga nju nda
tətəlna ndər Hyal anə njir duniya patə
aga nda tubi nda uya təfəbiya bikər
nda. Nju nda dzəguya sə kə wu Ur-
shalima.
48 Nahyi ngə sakida sə'yar kau.
49 Kəja, yu nda səwa hyi səra dəɗa
məliya hyi alkawal abər ju səwa. Ama
hya səkə wu məlmə kwatahəu, kəl nji
nə hyi dənama sara dəməlmau.”

Nji Hər Yesu A Dəməlmau (Matiwu 16:19-20; Thlər Cama'yar 1:9-11)

50 Kə ji həbiya nda a biyar ya
məlmau, ndə ma'yi ba a vu Bethlani.
A ndəna, ji hya'ana tsa ja dəməlmau kə
ji fənggər nda barka.
51 Ənggəra ja vər fə barka anə nda,
kə ji təkəbiya dzə ənga nda, ji ma'yi a
dəməlmau.
52 Nanda tsu ndə dzəgwa dləvə nyi,
ndə sha a vu Urshalima, nyinyau ənga
huɗə pərtəu gagaɗau.
53 Ndu shili parangə tsu wu ki Hyal
nda vər fal Hyal.

Ndəshigu Sara Wu Tsa Yahwana

Ndər Sha Aga Ndapi

1 Kadivira Hyal dzəguya duniya
ndər aˈyi, ndər kə ənga Hyal nga ja,
ənga tsu ndər kə Hyal ngau.
2 Aˈyi ja ənga Hyal kadivira ja
dzəguya duniya.
3 Lagu nyi ngə Hyal məliya sə patəu,
ma aˈyi ənga ja mai, sə aˈyi kəra Hyal
məliya wu səra ji məlna mai.
4 Wu ja ngə pi, najaka pi tsu ca ngə
mbəmbəl nə nji.
5 Mbəmbəla nyi a vər mbəl wu
kuthləu, ama kuthla nyi aˈyi a sən ciya
mbəmbəla nyi mai.
6 Vanyi ndə aˈyi kəra Hyal səwa,
thləmə nyi ca ngə Yahwana.
7 Ji shili ar viya sakida ar kəra
mbəmbəl kau, aga patər nju nda
mbərsa ənga ja lagu nyi.
8 Naja ənga kərnyi ngə mbəmbəl kə
mai, ama ji shili ar viya sakida ar kəra
mbəmbəla nyi.
9 Mbəmbəl kəra jiri, kəra wu nə nyi
mbəmbəlkur anə kalar ndə a vər shili
wu duniya.
10 Ji shili wu duniya kəra naja ngə
məliya ənga kərnyi, ama alaga aban-
gau, njir duniya aˈyi sənbiya nyi mai.
11 Ji shili aga ˈyiˈyi kəra nə nyi, ama
nji nyi aˈyi dləwuri nyi mai.
12 Ama anə patər njira dləwuri nyi,
njira mbərsa ənga thləmə nyi, anə
ndar ja dənama nə ɗa wazha Hyal.
13 Aˈyi wazha yaya wu ndəkur mai,
alaga lagur cim nə ndəkur mai, ənga
alaga lagur ɗənga nə salkur mai, ama
yaya sara ara Hyal.
14 Ndər kau, ba ji ɗa ndapi, ba ji
nggya wu pama mən. Naˈya tsu lari
kadakadarkur nyi, kadakadarkur nə
Zər Zəmə pathlə sara ara Tada, kəra
nyinyau ənga mayiwakur ba ənga
jirkur.
15 Yahwana ngə lər sakida ar kəra
ja, ji hyaˈana ɗahəu, ji na, “Naja kə ngə
ndəra yi ndər ar kəra ja ar pəci kəra
yi na, ‘Ndəra wu shili wu yukuɗə ɗa,
naja ndiya ɗa, ara aˈyi ja kadivira nji
ya ɗa.’ ”
16 Sara wu nyinyikur nə mayi-
wakur nyi nga mən uya barka, ju lə
mayiwakur nyi ar kər ar kər.
17 Arya dlaɗə shili lagu tsa Musa,
ama mayiwakur ənga jirkur shili lagu
Yesu Kərsiti.
18 Ndə aˈyi kəra saya fər li ar Hyal
mai, ama kəl Zər Hyal Zəmə pathləu,
kəra a vər nggya ənga Tada, a cabiya
mənər ja Hyal.

Sakida Nə Yahwana Ndər Məl Baɓətizəma (Matiwu 3:1-12; Markusu 1:1-8; Luka 3:1-18)

19 Kəja sakida kəra Yahwana ləri ar
pəci kəra njira nggurəm nə Yahudiya
sara wu Urshalima səwa pubuˈyar
ənga njir Lawi aga nda yiwabiya tara
wa nga ja.
20 Naji nggəl ara nar nda jiri mai,
ama ji nana ar babal abər, “Nayi ngə
Kərsiti mai.”
21 Kə ndə yiwa nyi ndə na, “Ya, wa
nga ga? Nagə ngə Iliya ya?”
Kə ji shaɗəwa nda, ji na, “Awau,
nayi ngə mai.”
Əngwar nda, “Ya, nagə ngə nabiya
nyi ya?”
Kə ji shaɗəwa, “Awau.”
22 Ayukuɗa nyi patəu, kə ndə na,
“Wa nga ga? Nar ˈya səra ˈya sha ˈya
nda nar nyi anə njira səwa ˈya. Mi nga
gu na ar kəra kər nga?”
23 Kə Yahwana shaɗəwa nda lagu
ndər nabi Əshaya, ji na, “Nayi ngə ɗahə
a vər ngga a gwar tagəu, ja vər na,
‘Hya pabəri nyi lagu anə Thlagəu, hya
məliya lagu tataˈyi pir wu mwa nyi.’ ”
24 Kə alenyi njir Farisi, njira nji
səwa
25 yiwa nyi, “Ma nagə aˈyi Kərsiti
mai, ənga nagə aˈyi Iliya mai, ba nagə
tsu aˈyi nabiya nyi mai, mi ngə ɗa gu
məl baɓətizəma?”
26 Əngwar Yahwana, “Nayau, ya
vər məl baɓətizəma anə hyi ənga
ˈyimi. Ama vanyi ndəra ndiya ɗa ənga
dənama a vər shili, kəra alaga sər mba

ɓiɓi nyi nayi a'yi ɗa tsa aga ya pəlna mai.
27 Ju sa məliya hyi baɓətizəma ənga
Mambəl Cicau ba ənga u'u."
28 Sə'yar kə patə ɗarkər wu Beth-
lani, a biyar ya dəl Urdənu, vira Yah-
wana a vər məl baɓətizəma ari.

Yesu Zər Gamə Nə Hyal

29 Əzəgəkura nyi ba Yahwana lari
Yesu a vər shili lagu nyi, kə ji na, "Kəja,
Zər Gamə nə Hyal, kəra hənа bikə nə
njir duniya!
30 Ndə kə nga ya vər ndər ar kəri
ta, ta yi na, abər 'Ndə a'yi a vər shili
ayukuɗə ɗa, ama naja dəgal a ndiya ɗa
ara tsu ɗəɗəmə a'yi ja kadivira nja ya
ɗa.'
31 Nayi ənga kərɗa sayi səni nyi mai,
ama yi shili, yi sa məl baɓətizəma ənga
'yimi anə nji aga ya cabiya nyi anə
njir Izirayila."
32 Kə Yahwana ləri najaka sakida
abər, "Yi lari Mambəl a vər shida
sara dəməlmau, a papa mbəthla, ji sa
ndzafau a dar kəra ja.
33 Nayi ənga kərɗa yu səni nyi mai,
ama kəl ta ndəra səwa ɗa aga sa məl
baɓətizəma ənga 'yimi nar ɗa abər,
'Ndəra gə lari Mambəl ndzafau ar ja,
naja ngu nda məl baɓətizəma anə nji
ənga Mambəl Cicau.'
34 Nayi tsu a lar yi səkə nyabiya dzə
ar kəra ja, ca ngə ɗa yi ləri sakida abər
ndə kau, Zər Hyal ngau."

Zəmbəlma'yar Nə Yesu Nə Tanggərma (Matiwu 4:18-22; Markusu 1:16-20; Luka 5:2-11)

35 Əzəgəkura nyi Yahwana ənga
nji məthlə sara wu pama zəmbəlma
nyi'yar ar vi ta wayu.
36 Kə Yahwana lari Yesu ja vər
tərabiya, kə ji na, "Lara mau, Zər Gamə
nə Hyal!"
37 Ənggəra zəmbəlma'yar kə məthlə
nggari səra Yahwana na, kə ndə nu
Yesu.
38 Ta Yesu shabiya dzau, ba ji lari
nda nda a vər nu nyi, kə ji yiwa nda,
"Mi nga hyu gala?"

Əngwar nda, "Rabi" kəra cabiya
Maləmə ngau, "Əmani nga gu nggya?"
39 Kə Yesu shaɗəwa nda, ji na, "Anda
mau hya sa lari."
A ndu saka foɗə nə wagəu, kə ndə
ma'yi ndə nda lari viya nyi, ba ndə
həna pəkə ənga ja.
40 Andərawusu, zaməya Simanu
Biturusu, a'yi ja pathlə wu pama
nji məthlə kəra nu Yesu ayukuɗa
Yahwana nana ndər ar kəra Yesu.
41 Sə tanggərma kəra Andərawusu
məliya ca ngə, ji ma'yi ji nda thləwa
zamə nyi Simanu, ba ji nar nyi, "A nər
'ya Ndə Cacaɗau" ndəra nju ngga ənga
Kərsiti.
42 Kə ji shili ənga Simanu a shili ara
Yesu.
Yesu tsamə nyi, ba ji na, "Nagə
ngə Simanu zər Yahwana. Nju nda
ngga ngau ənga Kefasu," kəra ma nji
shabiya ca ngə Biturusu.*

Yesu Ngga Fəlipəu Ənga Nathlaniyalu

43 Əzəgəkura nyi tsu kə Yesu biya ju
ma'yi a vu Galili. Kə ji thləwa Fəlipəu,
kə ji na anə nyi, "Nu ɗa."
44 Fəlipəu sara wu Bethlesaida nga
ja, məlmər Andərawusu ənga Biturusu.
45 Fəlipəu ma'yi ji nda thləwa Nath-
laniyalu, kə ji na anə nyi, "A nər
'ya ndəra Musa tsəfəri sə ar kəri wu
ləkakaɗə nə dlaɗau ənga nabi'yar tsu
tsəfəri, naja ngə Yesu ndər Nazəratu,
zər Yusufu."
46 Kə Nathlaniyalu yiwa ji na, "Sə
tsapəu a sən biya sara wu Nazəratu
ya?"
"A ndə ga sa lari ənga kərngau,"
əngwar Fəlipəu.
47 Ta Yesu lari Nathlaniyalu a vər
shili ara ja, kə ji na ar kəra ja, "Lara
mau ndər Izirayila nə jijiri, ndəra gəra
ənga nggyabiya fafati."
48 Kə Nathlaniyalu yiwa ji na anə
Yesu, "Lagu mani nga gə sən ɗa?"
Əngwar Yesu, "Ar pəci kəra gə əgya
kiɗa wur martəndəm ta nga yi lar
ngau, kadivira Fəlipəu dzəgwa ngga
ngau."

* **1:42** Səra Biturusu aga nyi ca ngə tsəka.

49 Kə Nathlaniyalu na, “Maləmə,
nagə ngə Zər Hyal; nagə ngə Təl nə
njir Izirayila!”
50 Yesu nar nyi anə Nathlaniyalu,
“Gə mbərsa ara yi nar ngə abər yi
lar ngə ar pəci kəra gə əgya kiɗa wur
martəndəm ta ya? Jiri, gu nda lari səra
a ndiya kau.”
51 Kə Yesu ɓəra nar nyi, “Ənga jiri
nga yu na anə hyi, hyu nda lari
dəməlmə a pahəri, waladi'yar nə Hyal
a vər di ənga gya ar kəra Zər Ndau.”

2

Mini Hə Dzau Wu Kana Nə Məlmə Galili

1 Ar pəci nə makərkura nyi, mini nə
hə dzə a'yi wu məlmə Kana nə 'yi'yir
Galili. Miya Yesu a'yi ja a ndəna.
2 Yesu əkkə'yi zəmbəlma nyi'yar ma
nji nggəya nda a shili ar vir mini kau.
3 Ənggəra 'yimir wur inabi kuɗau,
kə miya Yesu na anə nyi, “'Yimir wur
inabir nda a kuɗəri.”
4 Yesu shaɗəwa nyi, ji na, “Ama, mi
ngə nər mən wu sə ka? Pəci ɗa ma a'yi
ɗa kwatahə mai.”
5 Kə miya Yesu nar nyi anə njir təkə
sər səm, “Nahya mau, kalar səra ji na
anə hyi, ca nga hya məl.”
6 Ləha dzər viya nyi ha tsəka a'yi
kwa, kəra njir Yahudiya wu kəbə
kwatə ci dzə əni, ənggər kəra mbərsar
nda cabiya. Kalar ha nyi wu sən həri
əgwa kwa kwa ənga 'yimi.
7 Kə Yesu nar nyi anə njir təkə sər
səm, “Nyanyana mə ha'yar kə patə
ənga 'yimi.” Ba ndə nyanyana nda ba
ar miya.
8 Kə ji na anə nda, “Kabangəkau,
gəri nya mau a nda nə tsahwa'a.” Kə
ndə gəri ndə hər nyi a nda.
9 Ta tsahwa'a ɗahari 'yimi hyalagə
kəra sha aga 'yimir wur inabi, naji
sənbiya vira nji uya nyi sara ar
mai, ama njir təkə sər səm wu səni.
Kə tsahwa'a nggar salkwanjili a
ndumwar sau,
10 kə ji na anə nyi, “Kalar ndu
shili ənga 'yimir wur inabi kəra ndiya
ənga məsahəu tsu kaɗəu, ayukuɗa ndə
sa, ndə nyau, ba nja shili ənga kəra
cacaɓəu, ama, nə ngə kau, pamə nga
nyi ara nji, gə piyari kəra məsahəu kəl
kabangəkau!”
11 Najakə ngə sə dədəgur nə
tanggərma kəra Yesu məliya, ji məliya
sə kə wu məlmə Kana nə Galili.
Najakə ngə cabiya kadakadarkur
nyi, ənga ji məliya zəmbəlma nyi'yar
mbərsa ənga ja.

Yesu Kədləbiya Njir Shafəli Wu Ki Hyal Aga Ja Ɗa Cicau (Matiwu 21:12-13; Markusu 11:15-17; Luka 19:45-46)

12 Ayukuɗa kə ngə Yesu ənga mənyi
ənga zamə nyi'yar ba ənga zəmbəlma
nyi'yar ma'yi a gyiwu Kafarnahumu.
A gyina, ndə səkari nə pida ɗiyawu.
13 Ta pəcir lardur vəlna nə njir
Yahudiya ɗa ləhəu, kə Yesu ma'yi a du
Urshalima.
14 Wu huɗa ki Hyal, ba ji thləwa
nja vər ɗəlna thla, ənga təmahəu ənga
mbəthla'yar aga saɗaka, ba ji thləwa
alenyi nji tsu nda vər bəla bəla gənnar
nda.
15 Kə Yesu ləmiya kurpə sara wu
əpa, ba ji kədləbiya nda patə sara wu
Ki Hyal. Ji kədləbiya təmahə əkkə'yi
thla, ba ji shashabiya təmbəl bəla bəla
gənnar nda a dəməlmau, ənga ji tətəlna
gənnar nda.
16 Kə Yesu nar nyi anə njira vər
ɗəlna mbəthla'yar kau, “Fa'abiya mau
sə'yar kə ənggau! Hya sara shabiya ki
dəɗa aga sugu mai.”
17 Ənggəra sə kə ɗarkər, kə zəmbəlma
nyi'yar ɗəngari səra tsətsəfau, wu
ləkakaɗə nə Hyal abər, “Huɗə hamə
nə ki Hyal a vər mbə ɗa ənggər u'u.”
18 Kə njira nggurəm nə Yahudiya
yiwa Yesu, ndə na, “Ya, mi ngə sə
dədəgur kəra gu sən məliya, kəra wu
cabiya 'ya abər a'yi gə ənga dənama nə
məliya sə'yar ka?”
19 Kə Yesu shaɗəwa nda, ji na, “Hya
dlana ki Hyal kau, ba ya sa hya'ana
wu pida makəru.”
20 Kə ndə shaɗəwa nyi, ndə na, “Nji
həri fa foɗə kumunyi apə kwa a vər

hər ki Hyal kau, ya, abari nga gu sən hya'ana nyi wu pida makər ka?”
21 Ama ki Hyal kəra Yesu wu ndər ar kəri kau, dza ja ngau.
22 Ayukuɗa Yesu hya'ari sara vir tau, kə zəmbəlma nyi'yar ɗəngari sə kə Yesu nar nda kau. Kə ndə dzəgwa mbərsa ənga səra tsətsəfau wu ləkakaɗə nə Hyal ənga səra Yesu nana.
23 Ar pəci kəra Yesu wu lardur nə vəlna wu Urshalima, nji gangəu mbərsa ənga ja arya sə dədəgur kəra ndu lari ji məl.
24 Ama Yesu a'yi fiyafə ənga nda mai, ara ju sənbiya nji patəu.
25 Naja a'yi wu yiwu nja lər sakida ar kəra nji anə nyi mai, arya ju sən səra wu ɗəfuwa ndapi.

3

Nikodimosu Ənga Yesu

1 Saya ɗa vanyi ndər Farisi a'yi kəra nja ngga ənga Nikodimosu, naja pathlə wu pama njira nggurəm nə Yahudiya.
2 Ji shili əgya Yesu uvu'yi, ji sa na, “Maləmə, 'yi wu səni abər nagə maləmə ngau, sara ara Hyal, arya ndər sən məliya sə'yar kə ga vər məl kə a'yi mai, kəl ndəra Hyal ənga ja.”
3 Kə Yesu shaɗəwa nyi, ji na, “Yi wu nar ngau jirkura nyi, ndər sən gwu təlkur Hyal a'yi mai kəl ma nji ɓəra yabiya nyi nə məthləkura nyi.”
4 Kə Nikodimosu yiwa nyi, ji na, “Lagu mani nga nja ɓəra sən yabiya ndəra a halər ka? Ja ɓəra sən sha a vu huɗa mənyi aga nja ɓəra yabiya nyi nə məthləkura nyi ya?”
5 Yesu shaɗəwa nyi, ji na, “Jiri nga yu na anə ngau, ndər sən gwu təlkur Hyal a'yi mai, kəl nji ɓəra yabiya nyi nə 'yimi ənga nə Mambəl.
6 Səra ndapi yabiya ndə ngau, ama səra Mambəl yabiya tsu mambəl ngau.
7 Ja sara ɗa sə dədəgur anə ngə mai, ara yi na, abər, ‘Kəl nji ɓəra yabiya ngə nə məthləkura nyi.’
8 Yambaɗə wu sə a ndar vira ju yiwu. Gu nggari ənggəra ju sau, ama nagə wu sən nana vira ji hya'ari sara ari ənga vira ju ma'yi a ndar tsu mai. Abangə nga nyi tsu ənga ndəra nji yabiya nyi wu Mambəl.”
9 Kə Nikodimosu yiwa Yesu, ji na, “Abari ngə səkə wu sən ɗa?”
10 Kə Yesu shaɗəwa nyi, ji na, “Ya, nagə maləmə dəgal ngau wu Izirayila, ama nagə wu nggabiya sə'yar kə mai ya?
11 Jiri nga yu na anə ngau, 'yi wu ndər ar kəra səra 'yi wu səni, ənga 'yi wu lər sakida ar kəra səra 'yi lari, ama alaga abangau nahyi a'yi dləwuri sakidar 'ya kə mai.
12 Ma yu ndər anə hyi ar kəra səra wu duniya, nahyi mbərsa əni mai, abari nga hyu sən nda mbərsa ma yi ndər anə hyi ar kəra səra a dəməlma?
13 Ndə a'yi kəra saya ma'yi a dəməlmə mai, kəl naja Zər Ndə kəra shida sara dəna.
14 Ənggər kəra Musa har pabau a dar wu tagə mashi ta, abangə tsu kəl nji hya'ana Zər Ndau a dar wu,
15 aga kalar ndəra mbərsa ənga ja wu uya pi gəra kuɗau.”
16 “Arya Hyal ca yiwukur anə njir duniya gagaɗau, ca ngə ɗa ji ləri Zər nyi zəmə pir, aga kalar ndəra hənggəri ənga ja, naji wu tə mai, ama ju uya pi gəra kuɗau.
17 Arya Hyal a'yi səwa Zər nyi a shida wu duniya aga ja sa məlna nyi numa anə duniya mai, ama aga njir duniya a uya mbəɗau lagu nyi.
18 Kalar ndəra mbərsa ənga Zər Hyal, numa a'yi wu səm nyi mai. Ama kalar ndəra a'yi mbərsa ənga ja mai, numa a səmku nyi ri tsu kaɗə ara naji mbərsa ənga thləmər Zər Hyal kəra zəmə pir mai.
19 Kəja səra ju nda məl numa ar kəri, mbəmbəl shili wu duniya, ama njir duniya wu yiwu kuthləu a ndiya mbəmbəl ara sər məla nda ɗəmwa'yu.
20 Kalar njira wu məl sə ɗəmwa'yu, shishir dza nda wu yiwu mbəmbəl mai, ara hivər sər məla nda a biyar babal.
21 Ama njir məl səra tsa'a ndu shili ar vi mbəmbəl, aga nja lari ar babal

abər səra ndu məl səra Hyal wu yiwu ngau."

Yahwana Ndər Məl Baɓətizəma Bəra Lər Sakida Ar Kəra Yesu

22 Ayukuɗa kau, kə Yesu ənga zəmbəlma nyiˈyar maˈyi a ndar ˈyiˈyir Yahudiya. A ndəna ji nda ɓəliya sar kushu, ju məl baɓətizəma anə nji.
23 Yahwana nə nyi tsu ja vər məl baɓətizəma anə nju məlmə Ayinanu kəra ləhəu wu dzər məlmə Salimu, ara ˈyimi aˈyi gangəu a ndəna. Nji kəl shili nga ndu shili ju məl baɓətizəma anə nda.
24 (Səkə ɗarkər kadivira nji fuwa Yahwana wu fursəna.)
25 Kə zəmbəlmaˈyar nə Yahwana gu kəpal ənga vanyi ndər Yahudiya ar kəra ci dzə kəra dlaɗə nana nja məl.
26 Ndə shili əgya Yahwana, ndə sa na anə nyi, "Maləmə, ndə ta ənga gə a biyar ya dəl Urdənu ta, ndə ta gə ləri sakida ar kər ta, kəja ja vər məl baɓətizəma anə nji ənga patər nja vər sha shili ara ja."
27 Kə Yahwana shaɗəwa nda, ji na, "Ndər sən dləwuri sə aˈyi mai, kəl səra Hyal nə nyi.
28 Nahyi ənga kərhyi ngə sakida ɗa arya yi na anə hyi, 'Nayi ngə Kərsiti mai, ama Hyal səwa ɗa wu mwa nyi.'
29 Ar pəcir hə dzau, kwanjili nə sal kwanjili ngau. Bazhiya sal kwanjili kəra shili ar vir hə dzə kau, kəl səkə nga ja, aga ja nggari ɗaha sal kwanjili. Ju nyi ənga huɗə pipida ma ji nggari sal kwanjili a vər ndər. Lagu kə tsu ngə huɗə pipida ɗa a nyabiyar dzau.
30 A ɗari tsaˈa ja cakau, nayi tsu ya gənna dzau.
31 "Ndəra shida sara a dəməlmau, naja nga adabanga nji patəu. Patər njira wu duniya nə duniya ngau, ənga ndu ndər ar kəra sər duniya. Ndəra shida sara a dəməlmau, naja nga adabanga nji patəu.
32 Ju ləri sakida səra ji lari ənga ji nggari, alaga abangau, ndə aˈyi kəra mbərsa ənga sakida nyi mai.
33 Ama kalar ndəra dləwuri sakida nyi a cabiyari abər Hyal ndə jijiri ngau.
34 Ara ndəra Hyal səwa, ndər Hyal nga ju na, arya Hyal nə nyi Mambəl nyi nyinyau.
35 Tada wu yiwu Zər nyi, ba ji fuwa patər sə wu tsa ja.
36 Kalar ndəra mbərsa ənga Zəra nyi aˈyi ja ənga pi gəra kuɗau. Ndəra gəra ɓəla səra Zəra nyi nana, naji wu uya pi mai, ama Hyal wu ɗəfu ənga ja."

4

Yesu Ndər Ənga Mala Sara Samariya

1 Njir Farisi nggari abər Yesu a vər dumwa ənga uya nji, ənga məl baɓətizəma anə zəmbəlma gangəu a ndiya Yahwana.
2 Kwalaga kə aˈyi Yesu ənga kərnyi nga vər məl baɓətizəma kə mai, ama zəmbəlma nyiˈyar ngau.
3 Ənggəra Yesu nggari abangau, kə ji piyari ˈyiˈyir Yahudi ba ji ɓəra sha a vu ˈyiˈyir Galili.
4 Kabangəkə a mbari kəl Yesu ja tərabiya wu Samariya.
5 Kə ji dla wu vanyi məlmə wu ˈyiˈyir Samariya kəra nja ngga ənga Sayika. Vi kau, ləhə nga nyi a dzər vira Yakubu nə nyi anə zər nyi Yusufu.
6 Ar vi kau, məla nə Yakubu aˈyi. Ar pəci kəra Yesu həɗa ənga ɓau, ba ji ɓəliya sar a miya məla nyi. Səkə ɗarkər ənggər saka kumo apə məthlə nə puci.
7 Kə vanyi mala nə Samariya shila gwa məla. Kə Yesu na anə nyi, "Usi, gər ɗa ˈyimi ya təwari."
8 (Zəmbəlma nyiˈyar tsu a maˈyir nda a vu huɗa məlmə aga nda vuwa ɗəl sər səm.)
9 Kə mala Samariya kə na anə Yesu, "Abari nagə ndər Yahudiya a sən yiwa ˈyimi ara ya, nayi mala Samariya?" (Ara sə aˈyi kəra wu daɓəri ndər Yahudiya ənga ndər Samariya mai.)*

* **4:9** Kwalaga cala miya ha nə njir Samariya njir Yahudiya wu məl thlər əni mai.

10 Əngwar Yesu, “Maja abər gu səni
sə kurthlə nə Hyal kəra ju lau, ənga
ndəra na anə ngau, ‘Gər ɗa ˈyimi ya
təwari,’ gu sən yiwa nyi, ba ja nə ngə
ˈyimi nər lə pi.”
11 Kə mala kə na, “Maləmə, kəja sər
gə ˈyimi aˈyi ara gə mai, ya, kəja məla
kə dzəgamə nga nyi, lagu mani nga gu
sən gər ɗa ˈyimi lə pi ka?
12 Ɗəm ya, naga ndiya dər ˈya
Yakubu, ndəra labiya ˈya məla kə
ya? Naja ənga kərnyi ma, ji sa ˈyimi
sara a gwa, ənga wazha nyi ba maˈwi
nyiˈyar.”
13 Yesu na, “Kalar ndəra sa ˈyimi
kau, hili wu ɓəra nda tə nyi wayu.
14 Ama ndəra sa ˈyimi kəra yu lə kau,
naji wu ɓəra nggar hili mai baˈanuwa.
ˈYimi kəra yu lə kau, wu nda ɗa wu ja
ənggər mandəli ˈyimi kəra wu huhwi
sara wu dza ja kəra wu nə nyi pi gəra
kuɗau.”
15 Əngwar mala kau, “Maləmə, nə
ɗa ˈyimi kau, ara ya sara ɓəra nggari
hili, ənga ya ɓəra shili ənggau ya sa gə
ˈyimi.”
16 Kə Yesu na, “Maˈyi ga nda shili
ənga sal ngau.”
17 Əngwar ja, “Sal aˈyi ara yi mai.”
Əngwar Yesu anə nyi, “A nabiyar gə
jiri ənggəra gə na abər, ‘Sal aˈyi ara yi
mai.’
18 Arya jirkura nyi ca ngə a hər
gə shili paməpamə təfu, ənga ndə kə
gə əni kabangəkə kə sal ngə mai, a
nabiyar gə jiri.”
19 Əngwar ja, “Ndə dəgaləu, maya
nggani nagə nabi ngau.
20 Əjir ˈya dləvə Hyal ar mə kau.
Ama əngwar hyi njir Yahudiya wu
Urshalima ngə vira nja kyaga dləvə
Hyal.”
21 Kə Yesu na, “Mala, mbərsa ənga
səra yu na kau, arya pəci a vər shili
kəra nji tsu wu nda dləvə Tada ar mə
kə mai, alaga wu Urshalima mai.
22 Nahyi njir Samariya nahyi wu
səni ndəra hyu dləvə mai, naˈya ˈyi wu
səni ndəra ˈyi wu dləvau, ara mbəɗau
shili sara ara njir Yahudiya.
23 Ama pəci a vər shili, pəca nyi ma
a shiliri, kəra njir dləvə Tada ənga jiri
wu nda dləvə nyi wu mambəl ba ənga
jirkur, ara Tada wu gal culi nji kə nga
dləvə nyi.
24 Hyal Mambəl ngau, njir dləvə nyi
kəl nda dləvə nyi wu mambəl ba ənga
wu jirkur tsu.”
25 Mala kə na, “A sən yi abər Ndə
Cacaɗau a vər shili ndəra nju ngga nyi
ənga Kərsiti. Ma ji shili ju sa cabiya ˈya
patər sau.”
26 Yesu na, “Nayi ndəra vər ndər anə
ngau nayi ngau.”

Zəmbəlma ˈyar Bəra Sha Shilara Yesu

27 Ar pəci kə ngə zəmbəlma nyiˈyar
sha shili, ba ɗa sə dədəgur anə nda
ənggəra ndə thləwa nyi ja vər ndər
ənga mala. Ama ndər sən yiwa, “Mi
nga ga gal ənga mala ka?” Ənga ndər
sən na anə nyi, “Mi ngə ɗa gu ndər
ənga ja?” aˈyi tsu mai.
28 Kə mala kə piyari təm gwa məla
nyi, ba ji maˈyi a vu huɗa məlmau, ji
vuwa nar nyi anə nji,
29 “Shila mau, hya sa lari ndəra nar
ɗa səra yi saya məlna patəu. Abər naja
ngə Kərsiti ya?”
30 Kə nji bibiya sara wu huɗa
məlmau, kə ndə shili əgya Yesu.
31 Ar pəci kə ngə zəmbəlma nyiˈyar a
vər kədi Yesu, “Maləmə, səm sau.”
32 Ama kə Yesu shaɗəwa nda, ji na,
“Sər səm aˈyi ara yi kəra yu sən səm
ama nahyi wu sən mai.”
33 Kə zəmbəlma nyiˈyar yiwa kərnda,
ndə na, “Abər vanyi ndə daɓaga shili
ənga sər səm anə nyi ya?”
34 Ama kə Yesu shaɗəwa nda, ji na,
“Sər səm ɗa ca ngə ya məl səra ndəra
səwa ɗa wu yiwu ənga ya nyabiya
thlər nyi cipəu.
35 Hyu na abər, ‘A hyiri hya foɗə
aga fwaha ɗa.’ Ama yu na anə hyi,
hya pahəna liya hyi mənahəu aga hya
tsamə vu huɗa fa, ara a nər nda patə
tsaˈa aga gəm kabangəkau.
36 Ndər gəm fa wu uya akkəri nyi,
ənga ju kaɓiya sə zəzəwa nyi, ca ngə
cabiya njira ju kaɓiya aga nda uya pi

gəra kuɗau. Lagu kə ngə njir thləka
ənga njir gəm sər fa ndu nyabiya dzə
ənga huɗə pipida aga zəməu.
37 Ənggə ngə karapə kə nyabiya dzə
ənga jirkur, ‘Vanyi ndə thlər nyi ca
ngə thləka, vanyi ndə tsu thlər nyi ca
ngə gəm.’
38 Yi səwa hyi aga hya gəm səra
hyi gəra lari ɓwaɓwatə a vər thləka.
Alenyi nji a lar nda ɓwaɓwatəu,
nahyi tsu a uyar hyi akkəri nə thlər
ɓwaɓwatər nda.”

Njir Samariya Gangəu Hənggəri

39 Njir Samariya gangəu sara wu
məlmə kə mbərsa ənga Yesu arya ndər
mala kə kəra ji na, “Ji nar ɗa patər səra
yi saya məliya.”
40 Ənggəra njir Samariya shili əgya
Yesu, kə ndə sa kədi nyi ja nggya
əkkəˈyi nda, ba ji nggya əkkəˈyi nda nə
pida məthləu.
41 Nji gangə tsu ɓəra mbərsa ənga
Yesu arya səra ji nar nda.
42 Kə njir Samariya dzəgwa na anə
mala kau, “Kabangəkau, a hənggər ˈya
jiri, aˈyi ara səra gə na waci mai, ama
ara naˈya ma a nggarˈya səra ji na ənga
kərˈya, ənga a dləwunggəri ˈya ndə kə
naja ngə ndər mbəɗa duniya.”

Yesu Mbəɗana Zər Ndə Dəgaləu

43 Ayukuɗa pida məthləu, kə Yesu
piyari ˈyiˈyir Samariya ji maˈyi a vu
ˈyiˈyir Galili.
44 (Arya Yesu ənga kərnyi a nanari
abər, “Nabi aˈyi wu uya hakər wu
məlmə nyi mai.”)
45 Ar pəci kəra ji vu Galili, kə njir
Galili dləwuri nyi ənga huɗə zəmə ara
nanda ənga kərnda a lari nda səra Yesu
məlna a vu Urshalima ar pəcir lardur
nə vəlna kəra nanda ma a vur nda.
46 Kə Yesu ɓəra sha a vu Kana wu
Galili, vira ji shabiya ˈyimi a ndu
ˈyimir wur inabi. A ndəna vanyi ndə
dəgal nə ki təl aˈyi kəra zər nyi gəra
ngga a vu Kafarnahumu.
47 Ənggəra ndə kə nggari abər Yesu
a dlari wu Galili sara wu Yahudi, kə ji
maˈyi a ndəgya ja, ji nda kədi nyi aga ja
shili wu ki nyi, ja sa mbəɗana zər nyi
kəra citəu a miya tau.
48 Kə Yesu shaɗəwa nyi, ji na, “Kəl ta
hyi lari mətsamə ənga sə dədəgur ara
yau, ca ngə ɗa hyi mbərsa.”
49 Kə ndə dəgal nə ki təl ta na anə
Yesu, “Ndə dəgaləu, shili ma maˈyi a
ndu ki ɗa ara zər ɗa ka sara tau.”
50 Kə Yesu na anə nyi, “MaˈyiI sə
ngau, zər ngə kə wu tə mai.” Ndə kə
tsu, ba ji mbərsa ənga səra Yesu na anə
nyi, ba ji maˈyi sə nyi.
51 Tsu ja ar lagu ja vər maˈyi a ndu
ki, ba ji ɓə ənga njir məl thlər nyi ar
lagu, kə ndə na anə nyi, “Zər ngə ta a
ɗari jaməu.”
52 Kə ji yiwa nda pəci kəra sə
kə ɗarkər. Əngwar nda anə nyi,
“Na, ənggər saka pathlə nə puci ngə
gyangə kə siya nyi.”
53 Kə dəya zər kə tsamə ri abər ar
pəci kə ngə Yesu na anə nyi, “MaˈyiI sə
ngau, zər ngə kə wu tə mai.” Kə ndə
kə ənga njir ki nyi mbərsa ənga Yesu.
54 Najakə ngə sə dədəgur nə
məthləkura nyi kəra Yesu məliya
ayukuɗa ji piyari Yahudi ji shili wu
Galili.

5

Yesu Mbəɗana Ndau A Miya Dəl Faˈa

1 Ayukuɗa kau, kə Yesu maˈyi a du
Urshalima aga mini nə njir Yahudiya.
2 A du Urshalima tsu, vanyi dəl faˈa
aˈyi kəra nji zəwuya ənga sə ənggər
dzaˈwu paməpamə təfu. Nju ngga faˈa
kə ənga miya njir Yahudiya, Bethle-
saida. Dəl faˈa kə ləhə nga nyi a dzər
miya ki kəra nju ngga ənga Miya Ki
Təmahəu.
3 Əgya kiɗa dzaˈwuˈyar kə ngə nji
gəra ngga, ənga nji ləfau, ənga nji kadal
ba ənga nji təsəkənu gangəu wu pida.
4 [Ndə wu sə kau aga nja gwazhiri
ˈyimiya nyi. Arya ga pəci ga pəci
ngə waladi nə Thlagə wu shida ja
sa gwazhiri ˈyimi kau. Ndəra a gwa
tanggərma, ba ja uya jaməkur sara ara
shiləgə nyi.]
5 Ənggə tsu vanyi ndə aˈyi kəra
məliya fa makərkumunyi apə cisu ənga
təsəkənu.

6 Ta Yesu lari nyi aˈyi pida, ənga tsu
ju səni abər ndə kə a ɓəliyar sar ənga
təsəkənu kau, kə Yesu na anə nyi, “Gu
yiwu ga ɗa jamə ya?”
7 Kə ndə təsəkənu kə na, “Ndə
dəgaləu, nayi aˈyi ənga ndər dləwa ɗa
ma nji gwazhiri ˈyimiya nyi mai. Ma
yi məl abər aga ya sən gwa ba vanyi
nda gwa a mwa ara yau.”
8 Kə Yesu na anə nyi, “Hyaˈari ga
həri buci ngau, ba ga ɓə ga maˈyi.”
9 Aga zəmə ba nda nyi ɗa jaməu, kə
ji həri buci nyi ba ji ɓau.
Sə kə ɗarkər ar pəcir ɓəlsar nə njir
Yahudiya.
10 Agabangau, kə njira nggurəm
nə Yahudiya nar nyi anə ndə kəra
nji məliya jamə kau, “Əshina pəcir
ɓəlsar ngau, naga kyaga məl thlər mai,
dlaɗər məna kar ngə ri ara hə buci
ngau.”
11 Kə ndə kə shaɗəwa nda, ji na,
“Ndəra məliya ɗa jamə ngə na anə ɗa,
‘Həri buci ngau ga ɓau.’ ”
12 Kə ndə yiwa nyi, ndə na, “Wa ngə
ndə kə na anə ngau, ga hər buci ngau,
ga ɓə ka?”
13 Ndə kə nji shiləgəbiya kə wu səni
tara wa ngə məliya nyi jamə kə mai,
arya Yesu a maˈyiri a vu pama dlamir
nji kəra a ndəna.
14 Ayukuɗa pəci kushu, ba Yesu
thləwa nyi wu ki Hyal, ba ji na anə
nyi, “Lari, a ɗar gə jaməu. Ga piyari
məl bikau ara sə ɗəmwaˈyi a ndiya kə
a sara ɗa ənga gau.”
15 Kə ndə kə maˈyi ji nda nar nyi anə
njira nggurəm nə Yahudiya abər Yesu
ngə məliya nyi jaməu.

Pi Lagu Zəra Nyi

16 Ara abangau, ba ndə dzəguya
ndər papatagə anə Yesu, ara ju məl
səˈyar kə Pəcir Ɓəlsar.
17 Kə Yesu na anə nda, “Dəɗa a vər
məl thlər nyi baˈanə kabangəkau, nayi
tsu ya vər məl thlər.”
18 Arya ndər kau, ngə njir Yahudiya
wu gal lagu kəra nda tsəya nyi ari.
Əngwar nda, “Aˈyi wacu ara ji ɓəlna
səra dlaɗə na ar kəra Pəcir Ɓəlsar mai,
ama ara ju ngga Hyal ar viya dənyi,
lagu ta nga ju gəla kərnyi kakalə ənga
Hyal.”
19 Kə Yesu shaɗəwa nda, ji na, “Ənga
jiri nga yu na anə hyi, sə aˈyi kəra Zər
wu sən məliya ənga kərnyi mai, səra ji
lari Dənyi a vər məl, ca nga ju məl. Ara
kalar səra Dənyi a vər məl, ca ngə Zər
wu məl tsu.
20 Ara Tada wu yiwu Zəra nyi, ca
nga ju canə nyi kalar səra ju məl ənga
kərnyi. Ba tsu ju canə nyi səra ndiya sə
ənggər kə aga ja ɗa sə dədəgur anə hyi.
21 Ənggər kəra Tada sən hyaˈana nji
tətə ja nə nda pi, abangə tsu Zər wu
sən nə nyi pi anə kalar ndəra ju yiwu.
22 Tada wu məl numa anə nji mai,
ara a nə nyir ja dənama nə məl numa
anə Zər nyi,
23 aga patər nji nda nə nyi dəgalkur
anə Zəra nyi, ənggəra ndu lə dəgalkur
anə Tada. Kalar ndəra gəra nə nyi
dəgalkur anə Zəra nyi, naja aˈyi nə nyi
dəgalkur anə Dənyi kəra səwa nyi mai.
24 “Ənga jiri nga yu na anə hyi, kalar
ndəra wu nggar ndər ɗa, kə ji mbərsa
ənga ndəra səwa ɗa, aˈyi ja ənga pi gəra
kuɗau. Nju nda məl numa anə nyi
mai, ama a tərabiyar ja sara wu tau, a
ndu pi.
25 Ənga jiri nga yu na anə hyi, pəci
a vər shili, pəca nyi ma a shiliri, kəra
nji tətə wu nda nggar ɗaha Zər Hyal,
njira nggari ndu nda ɗa aˈyi ənga pi.
26 Ənggər kəra Tada ɗa thlagər pi,
abangə tsu nga ji nə nyi dənama anə
Zəra nyi aga ja ɗa thlagər pi.
27 Ənga tsu ji nə nyi dənama nə məl
numa anə kalar ndau ara naja Zər
Ndau.
28 Ndər kə a sara ɗa sə dədəgur anə
hyi mai, ara pəca vər shili kəra patər
njira a gu hu wu nda nggar ɗaha ja,
29 ba nda biya. Njira məliya sə
mənahəu ndu hyaˈari ənga pi gəra
kuɗau, ama njira məliya sə ɗəmwaˈyi
ndu hyaˈari ba nja məliya nda numa.
30 Sə aˈyi kəra yu sən məliya ar kərɗa
mai. Yu thla numa ənggər kəra Hyal
wu na anə ɗa. Agabangau, numa ɗa
kakalə nga nyi, arya aˈyi səra yu yiwu

nga yu məl mai, ama səra ndəra səwa ɗa wu yiwu.

Sakida Ar Kəra Yesu

31 “Ma yi ləri sakida ar kəra kərɗa,
sakida kə aˈyi dlədləwu mai.
32 Ama vanyi ndə paməu aˈyi kəra
wu lə sakida ar kəra yau, a sən yi abər
sakida nyi jijiri nga nyi.
33 “Hyi səwa nyi nji anə Yahwana,
naja, ba ji lər hyi sakida kəra jiri.
34 Alaga abangau, aˈyi yu nggya aga
sakida nə ndapi mai. Ama yi nar hyi
abangau aga hya uya mbəɗau.
35 Yahwana ənggər pitəlla mbəmbəl
nga ja kəra ləri mbəmbəl nyi, nahyi
tsu, kə hyi caguli nə mbəmbəl nyi nə
pəci kushu.
36 “Ama aˈyi yau ənga sakida kəra
ndiya kəra Yahwana ləri ar kəra yau.
Sə kəra ya vər məl kau, sə ngau kəra
dəɗa nə ɗa aga ya məl ənga ja vər
lə sakida ar kəra yau, abər dəɗa ngə
səwa ɗa.
37 Dəɗa tsu, ndəra səwa ɗa, nga vər lə
sakida ar kəra yau. Nahyi saya nggar
ɗaha ja mai, ənga tsu nahyi saya lari
nyi ənga li tara wa nga ja mai.
38 Ndər nyi tsu wu nggya wu ɗəfuwa
hyi mai, arya nahyi mbərsa ənga
ndəra ji səwa mai.
39 Nahyi kəl dumwa ənga jiga səra
tsətsəfau wu ləkakaɗə Hyal, ara hyu
nggani a gwa nga hyu uya pi gəra
kuɗau. Najaka sə kəra nji tsəfəri
wu ləkakaɗə Hyal kau, nanda ngu lər
sakida ar kəra yau.
40 Ama alaga abangau, kə hyi nggəl
ara shili əgya yi aga hya sa uya pi.
41 “Nayi wu gal fal sara ara nji mai,
42 ama yu səni hyi. Aˈyi hyi ənga
yiwu Hyal a vu ɗəfuwa hyi mai.
43 Nayau, yi shili wu thləmər dəɗa,
ama nahyi dləwur ɗa mai, ama ma
vanyi ndə shili wu thləmər kərnyi ba
hya sa dləwuri nyi.
44 Abari nga hyu sən mbərsa ma hyu
dləwu fal ara kuvwar hya, ama nahyi
wu gal lagur dləwu fal sara ara Hyal
zəmə pir maya?
45 A sara hya ɗənga abər yu nda
wula hyi ara Tada mai. Ndər wula hyi
aˈyi, naja ngə Musa, ndəra hyu fə ɗəfu
ju nda dləwar hyi.
46 Maja abər hyi mbərsa ənga Musa,
a hənggər hyi jiri ənga yau, arya Musa
tsəfəri ar kəra yau.
47 Ama ma nahyi aˈyi mbərsa ənga
səra ji tsəfəri mai, abari nga hyu sən
mbərsa ənga səra yu na?”

6

Yesu Səmənа Nji Dubu Təfu
(Matiwu 14:13-21; Markusu 6:30-44; Luka 9:10-17)

1 Ayukuɗa pəci kushu, kə Yesu
tərabiya naɗə a biyar ya dəl Galili (na-
jakə ngə dəl Tiberiyasu).
2 Ənggau, dlamir nji gangəu wu nu
nyi arya sə dədəgur kəra ndə lari ji
məliya anə nji gəra ngga, ənggəra ji
shiləgəbiya nda.
3 Kə Yesu maˈyi a dar kəra mau, a
ndəna ji da nggya əkkəˈyi zəmbəlma
nyiˈyar.
4 Ar pəci kə lardur nə vəlna nə njir
Yahudiya a ɗari ləhəu.
5 Ənggəra Yesu hyaˈanakər ba ji lari
dlamir nji gangəu a vər shili əgya ja,
kə ji nar nyi anə Fəlipəu, “Əmani nga
mənа sən ɗəlbiya sər səm kəra wu sən
səmənа nji ka?”
6 Yesu yiwa sə kə ara Fəlipəu, aga ja
dzəbiya nyi, arya naja ənga kərnyi ju
sən səra ju nda məl.
7 Kə Fəlipəu shaɗəwa nyi, ji na,
“Alaga gənna nə ki ndər məl thlər nə
zada fa* a sən ɗəlbiya səra nji ka sən
fuwa wu miya nda mai!”
8 Kə pathlə wu pama zəmbəlma
Yesu kəra nju ngga ənga Andərawusu,
zaməya Simanu Biturusu, na anə
Yesu,
9 “Kəja vanyi zər kushu ənggau
ənga macikəl lugu ɗəfə təfu ənga kalfi
məthləu. Ama mi ngə səra ju sən
məliya anə nji gangə ka?”
10 Kə Yesu na anə zəmbəlma nyiˈyar,
“Nar nya mau anə nji nda nggya gya.”
Ar vi kə sar aˈyi gangəu. Kə nji patə

* **6:7** Ar viya dinari gharu məthləu.

nggya gya, gangəkura shili zhizhir nda a kari dubu təfu.
11 Kə Yesu həri macikəla nyi, kə ji usaku Hyal, ba ji tətəkəya nyi anə njira a'yi nggya gya patər səra ndu yiwu. Abangə tsu nga ji məliya ənga kalfiya nyi.
12 Ayukuɗa ndə səm ndə nyau, kə ji nar nyi anə zəmbəlma nyi'yar, "Tsəmiya mau kalar səra hiyau ara sə a sara wir."
13 Kə zəmbəlma nyi'yar tsətsəmiya kalar səra hiyau wu miya nda, ba ndə nyanyana tsəla kumo apə məthləu sara wu macikəl lugu təfu ta.
14 Ənggəra dlamir nji lari sə dədəgur kəra Yesu məliya, kə ndə na, "Gəra ənga kəpal, ndə ngə nabi kəra duniya wu səkə shili nyi ta."
15 Ta Yesu lari ndu sha lagu fə nyi aga tələr nda, ba ji gwaɗəna nda, ba ji ma'yi sə nyi a du mau.

Yesu Ɓau A Dar Kəra 'Yimi (Matiwu 14:22-33; Markusu 6:45-52)

16 Ənggəra wagə ɗa, kə zəmbəlma Yesu 'yar ma'yi a gwu dəl.
17 Kə ndə gwa gwu kwambwal aga nda tərabiya a vu Kafarnahumu. Ar pəci kəra nda a vir ma'yi, kə vi ɗa zəgutu, ama tsu Yesu gəra shili əgya nda.
18 Kə dəl dzəguya kənggəɗə gagaɗau ara culi yambaɗə kəra a vər sau ənga dənama.
19 Ayukuɗa ndə ɓar ɓau a ɗa nə miyal makəru, kukuthlə ba ndə lari Yesu a vər shili əgya kwambwalər nda, ja vər ɓau ar kəra 'yimi, ba səkə gərahəya nda gagaɗau.
20 Ama kə Yesu na anə nda, "Nayi ngau, hya sara hivər mai."
21 Ənggau kə ndə hənggəri aga nda dləwuri nyi a gwu kwambwalər nda. Ənggərna kə kwambwalər nda thləwa miya dəl vira nda a vər nu a ndari.

Nji Biya Aga Gal Yesu

22 Ənggəra vi sa kuɗau, kə dlamir nji kəra hiyau a biyar ya dəl tsamə ri abər kwambwal zəmə kəra hiyau ca ngə zəmbəlma Yesu 'yar ma'yi a gwa, ama kə ndə tsamə ri abər Yesu a'yi ma'yi əkkə'yi nda mai.
23 Kə alenyi kwambwal'yar shili sara wu Tiberiyasu, ndə sa ta'yi ləhəu ar vira Thlagə səməna nji ənga macikəl kəra ji fənggəri nyi barka.
24 Ta nji lari abər Yesu ənga zəmbəlma nyi'yar a'yi ar vi ta mai, ba ndə gu kwambwal'yar, ndə ma'yi a vu Kafarnahumu aga vuwa gal Yesu a vuna.

Yesu Ngə Macikəl Nə Pi

25 Ənggəra ndə biya thləwa nyi a biyar ya dəl, kə ndə na anə nyi, "Maləmə, ənuwa nga gə shili ənga?"
26 Kə Yesu shaɗəwa nda, ji na, "Ənga jiri nga yu na anə hyi, hyu gal ɗa a'yi ara sə dədəgur kəra hyi lari yi məliya mai, ama arya macikəl ta hyi səm hyi nyi əni ta.
27 Hya sara həɗa a vər gal sər səm kəra wu sən dzə mai, ama hya məl thlər nə gal sər səm kəra gəra sən dzau, ənga tsu ju ləri pi kəra gəra kuɗau. Naja kə ngə sər səm kəra Zər Ndau, wu sən nər hyi. Arya naja Zər Ndau ngə Hyal Tada nə nyi dənama nə məl abangau."
28 Kə ndə yiwa nyi, ndə na, "Mi ngə səra Hyal wu yiwu 'ya məla?"
29 Kə Yesu shaɗəwa nda, ji na, "Kəja səra Hyal wu yiwu hya məl, hya mbərsa ənga ndəra ji səwa."
30 Kə ndə yiwa nyi, "Mi ngə sə dədəgur mətsamə kəra gu sən məliya aga 'ya daɓaga lari ba 'ya hənggəri ənga ga? Mi nga gu sən məliya?
31 Əjir 'ya səm səra nju ngga ənga mana a gwa tagəu, ənggər kəra tsətsəfau abər, 'Ji nə nda sər səm sara dəməlmə aga nda səm.' "
32 Kə Yesu shaɗəwa nda, ji na, "Ənga jiri nga yu na anə hyi, a'yi Musa ngə nə hyi sər səm sara dəməlmə mai, ama dəɗa ngə nər hyi sər səm nə jijiri sara dəməlmau.
33 Arya sər səm nə jiri nə Hyal ca ngə ndəra shida sara dəməlmə ju lə pi anə duniya."

34 Əngwar nda anə nyi, “Maləmə,
mbar kabangəkə ga dumwa ənga lə
culi najaka sər səm anə ˈya.”
35 Kə Yesu nar nda, “Nayi ngə
macikəl nə pi. Kalar ndəra shili əgya
yau, naja tsu ɓəra nggari wuɓu mai,
ənga kalar ndəra hənggəri ənga yau,
naji wu ɓəra nggari hili mai.
36 Ama ənggəra yi nar hyi ta, a lar
ɗar hyi, ama alaga abangau nahyi
hənggəri ənga yi mai.
37 Patər njira Tada nə ɗa, ndu shili
ara yau, ənga kalar ndəra shili ara
yau, nayi wu kədlə nyi mai.
38 Arya yi shida sara dəməlmau, aˈyi
aga ya sa məl səra yu yiwu mai, ama
səra ndəra səwa ɗa wu yiwu.
39 Səra ndəra səwa ɗa wu yiwu, ca
ngə alaga ndə zəmə a sara sa wu tsa
yau, wu njira ji nə ɗa mai, ama aga
ya hyaˈana nda sara vir tau, ar pəcir
kuɗiya duniya.
40 Arya səra Dəɗa wu yiwu ngau, ca
ngə kalar ndəra fər li ar Zər, ənga ji
hənggəri ənga Zəra nyi, ju uya pi gəra
kuɗau, ənga tsu yu nda hyaˈana nyi
sara vir tau, ar pəcir kuɗiya duniya.”
41 Kə njir Yahudiya dzəguya ng-
wungwuni wu pamə ar kəra Yesu ara
ji na, “Nayi ngə macikəl kəra shida
sara dəməlmau.”
42 Kə ndə na, “Aˈyi Yesu ngə wa? Zər
Yusufu, ndəra ˈyi wu səni dənyi ənga
mənyi ta wa? Ya, abari nga ju na abər,
‘Yi shida sara dəməlma’?”
43 Kə Yesu shaɗəwa nda, ji na, “Pi-
yara mau ngwungwuni wu pama hyi.
44 Ndər sən shili əgya yi aˈyi mai, kəl
ma Tada kəra səwa ɗa təɗər nyi a shili,
nayi tsu yu nda hyaˈana nyi sara vir
tau, ar pəcir kuɗiya duniya.
45 Nji tsəfəri wu ləkakaɗə nə
nabiˈyar abər, ‘Patəkura nda Hyal ngu
nda highiɓə anə nda.’ Kalar ndəra
səya nyi himi anə Tada ənga ji highiɓər
sə ara ja, ju shili əgya yau.
46 Ndə aˈyi kəra saya lari Tada mai,
kəl ndəra hyaˈari sara ara Hyal, naja
ngə ndəra saya lar Tada.
47 Jiri nga yu na anə hyi, kalar ndəra
mbərsa aˈyi ja ənga pi gəra kuɗau.
48 Nayi ngə macikəl nə pi.
49 Əjiya əjir hyi səm səra nju ngga
ənga mana wu tagəu, ama ba ndə ɓəra
tau.
50 Ama kəja macikəl kəra shida sara
dəməlmau, kalar ndəra səmku naji wu
tə mai.
51 Nayi ngə macikəl nə pi kəra shida
sara dəməlmau. Kalar ndəra səm na-
jaka macikəl, ju nggya ənga pi nə
baˈanuwa. Najaka macikəl kumər
dza yi ngau, kəra yu ləri aga duniya a
uya pi.”
52 Kə njir Yahudiya gu kəpal
gagaɗau wu pama nda, ndu na,
“Abari ngə ndə ka sən nə mən kumər
dza ja aga mənа səma?”
53 Əngwar Yesu anə nda, “Ənga jiri
nga yu na anə hyi, kəl ma hyi səm
kumər dza Zər Ndau ənga hyi təwari
mashi nyi, nahyi aˈyi ənga pi wu hyi
mai.
54 Kalar ndəra səmku kumər dza yau
ənga ji təwari mashi ɗa, aˈyi ja ənga pi
gəra kuɗau, ənga yu nda hyaˈana nyi
sara vir tau, ar pəcir kuɗiya duniya.
55 Kumər dza yi ɗəfə jijiri ngau, ənga
mashi ɗa sər sa jijiri ngau.
56 Kalar ndəra səmku kumər dza yau
ənga ju sa mashi ɗa, ju nggya wu yau
ənga nayi tsu wu ja.
57 Ənggər kəra Tada mbəmbəɗau
səwa ɗa, arya ja nga yi tsu ənga pi, aga-
bangə kalar ndəra fiya ɗa aga sər səm
nyi, ju nda ɗa aˈyi ənga pi baˈanuwa
arya yau.
58 Najakə ngə macikəl kəra shida
sara dəməlmə aˈyi ənggər kəra əjiya əjir
hyiˈyar səm mai. Əjiya əjir hyi ndə
səm səra nju ngga ənga mana ba ndə
tau, ama kalar ndəra wu səm najaka
macikəl, aˈyi ja ənga pi gəra kuɗau.”
59 Yesu nana səˈyar kə patə ar pəci
kəra ja vər highiɓau wu umbwa daɓə
dzə njir Yahudiya wu Kafarnahumu.

Zəmbəlma Yesu ˈYar Gangə Piyari Nu Nyi

60 Ənggəra ndə nggari abangau, kə
gangəu wu pama zəmbəlma nyiˈyar
na, “Dzadzau ngə highiɓə kau, wa
ngu sən dləwuri najaka sa?”

61 Yesu ara ju səni wu ɗəfuwa ja abər
zəmbəlma nyi'yar a vər ngwungwuni
ar kəra highiɓə kau, kə ji na anə nda,
"Highiɓə kə ndzana huɗa hyi ya?
62 Ya, abari nga hyu nda nggari wu
ɗəfuwa hyi ma hyi lari Zər Ndau a vər
sha a dar vira ja ɗəɗəma?
63 Mambəl ngu lə pi, sə a'yi kəra
kumər dzə aga nyi mai. Ndər kəra yi
nar hyi kau, nə Mambəl ngau, ba ənga
nə pi tsu.
64 Ama alaga abangau, nji a'yi kəra
gəra hənggəri." Ara tsu kaɗəu, Yesu wu
səni wu pama nda njira gəra hənggəri
ənga ndəra wu nda thləna hya ja.
65 Kə Yesu dumwa ji na anə nda, "Ca
ngə səra ɗa yi na anə hyi abər ndər sən
shili əgya yau, a'yi mai, kəl ma Dəɗa
nə nda lagu."
66 Ayukuɗa highiɓə kau, kə
zəmbəlma nyi'yar gangəu sha ara ɓəra
nu nyi.
67 Kə Yesu yiwa zəmbəlma nyi'yar
kumo apə məthlə kau, "Nahyi ma hyu
yiwu hya sha ara nu ɗa ya?"
68 Kə Simanu Biturusu shaɗəwa nyi,
ji na, "Thlagəu, a ndəra wa nga 'ya sən
ma'ya? Nagə ngə ndəra ənga ndər nə
lə pi gəra kuɗau.
69 A hənggəri 'ya ənga a sən 'ya abər
nagə ngə ndə Cici nə Hyal."
70 Kə Yesu shaɗəwa nyi, ji na, "A'yi
yi caɗəbiya hyi kumo apə məthlə wa?
Ama pathlə wu pama hyi shatan
ngau."
71 Ju ndər kə ar kəra Yahuda zər
Simanu Isikarayoti, ara naja ngu nda
thləna hya ja, kwalaga kə, pathlə ja
wu pama nanda kə kumo apə məthlə
kau.

7

Zaməya Yesu 'Yar A'yi Hənggəri Ənga Ja Mai

1 Ayukuɗa kau, ngə Yesu ɓəra ɓəbiya
ɓau wu 'yi'yir Galili, ara naji wu yiwu
ja ma'yi a vu Yahudi mai, ara njir
Yahudiya kəra a vuna wu gal lagur tsa
nyi.
2 Ama ar pəci kəra mini nə nggya
wu kwapatə nə njir Yahudiya ɗar
ləhəu,
3 kə zaməya Yesu 'yar na anə nyi, "A
ɗar tsa'a ga piyari vi kə ga ma'yi a vu
Yahudi, aga zəmbəlma ngə'yar kəra a
vuna nda lari sə dədəgur'yar kəra gu
məl.
4 Ndə a'yi kəra wu yiwu nja sənbiya
nyi, ba ja nggya ar ɗəwa mai. Ta ɗa
gu məl sə dədəgur'yar kau, ga cabiya
kərngau anə njir duniya."
5 Arya alaga zamə nyi'yar ənga
kərnda a'yi hənggəri ənga ja mai.
6 Kə Yesu shaɗəwa nda, ji na, "Pəcir
vu ɗa a'yi ɗa kwatahə mai, ama anə
hyi kalar pəci a sən vu hyi.
7 Njir duniya wu piyari shishir dza
hyi mai, ama nayi nga ndə piyari
shishir dza yau, ara yu nar nda sər
məla nda ɗəmwa'yi nga nyi.
8 Nahyi, ma'ya mau a ndar vir
mini kau. Nayi nəɗa nayi wu ma'yi
kwatahə mai, ara pəci ɗa a'yi nyabiya
dzə mai."
9 Ayukuɗa Yesu nar nda abangau,
ba ji ɓəra səkari wu 'yi'yir Galili.
10 Ama ayukuɗa zamə nyi'yar ma'yi
a ndar vir mini, kə Yesu ma'yi tsu ama
ar ɗəwa a'yi ar babal mai.
11 Njir Yahudiya kəl gal nyi ar vir
miniya nyi, ndu yiwa, ndu na, "Əmani
nga ja?"
12 Ar vir mini kau, nji kəl ndər wu
pamə ar kəra Yesu ar ɗəwa. Əngwar
alenyi nji, "Ndə mənahə nga ja."
Əngwar alenyi nji tsu, "Ndər ngguta
vi nga ja."
13 Ama ndər sən ndər ar kəra Yesu
ar babal a'yi mai, ara ndu hivər njira
nggurəm nə njir Yahudiya.

Yesu Highiɓau Ar Vir Mini

14 Ta nja vuri wu hathla mini, kə
Yesu ma'yi a gwu Ki Hyal, ji gwa mbar
highiɓau.
15 Kə sə kə ɗa sə dədəgur anə njir
Yahudiya, ba ndə yiwa, "Lagu mani
ngə ndə kə highiɓər sə'yar ka, ya, kəja
naji uya highiɓə maya?"
16 Kə Yesu shaɗəwa nda, ji na,
"Sə'yar kə ya vər highiɓə kau, a'yi nə

kərɗa ngə mai, ama nə ndəra səwa ɗa ngau.
17 Kalar ndəra wu yiwu ja məl səra
Hyal wu yiwu, ju nda sənbiya abər
highiɓə ɗa sara ara Hyal nga nyi shili,
ama a'yi nə kərɗa mai.
18 Njira wu ndər aga kərnda, thləmə
nga ndu gal anə kərnda. Ama kalar
ndəra wu ndər aga shili əngа dləvau
anə ndəra səwa nyi, ndə jiri nga ja. Sə
fati a'yi wu ja mai.
19 A'yi Musa ngə nə hyi dlaɗə wa?
Ama alaga ndə zəmə a'yi wu pama hyi
kəra a vər ɓəlari mai. Mi ngə ɗa hyu gal
tsa ɗa?"
20 Əngwar nja nyi anə nyi, "Mambəl
ɗəmwa'yi pahəna liya gə ya? Wa ngu
gal tsa nga?"
21 Kə Yesu shaɗəwa nda, ji na,
"Nayau, yi məliya hyi sə dədəgur zəmə
wacu, ya kəja hangəkala hyi a hya'ari.
22 Musa nə hyi dlaɗau ar kəra thla
pəlzha (alaga kə a'yi naja ngə dzəguya
mai, ama əjir hyi 'yar ngau). Kwalaga
abangau kəja hya ɓəlnar dlaɗa nyi
lagur thla pəlzha anə zər Pəcir Ɓəlsar.
23 Kabangəkau, a lar hyi abər a ɗar
tsa'a nja thlana nyi pəlzha anə zər
pəcir Ɓəlsar aga nja nyabiya dlaɗə
Musa ar kəra thla pəlzha. Ya, ara
mi ngə ɗa hyu ɗəfu əngа yi ara yi
shiləgəbiya ndə valam pəcir Ɓəlsar
ara?
24 Hya piyari məl numa ga li ga li,
ama hya məl numa kəra kakaləu."

Yesu Ngə Kərsiti Ya?

25 Ar pəci kə ngə njir Urshalima wu
yiwa kərnda, "A'yi ndə kə nga nju gal
aga tsa ta wa, əndəga?
26 Ya kəja ja ənggau ju ndər ar babal,
ya nandə wu na sə anə nyi mai. Njira
nggurəmər nda ya, əndəga, a hənggəri
nda abər naja ngə Kərsiti ya?
27 Ama naja nə nyi mən wu səni vira
ji shili sara ari, ama ar pəci kəra Kərsiti
nə jiri wu nggura shili, ndər səni vira
ju hya'ari sara ari a'yi mai."
28 Yesu tsu ja vər highiɓə wu ki
Hyal, kə ji hya'ana ɗahəu, ji na, "Jijiri,
hyu sən ɗa əngа vira yi hya'ari sara
ari ya? Nayi shili ar kərɗa mai, ama
ndəra səwa ɗa, ndə jijiri ngau, ama
nahyi wu səni nyi mai.
29 Ama nayi yiwu səni nyi ara nayi
sara ara ja nga yau əngа naja ngə səwa
ɗa."
30 Ənggəra Yesu nana ndər kau, kə
ndə gal lagu kəra nda sən mbar nyi.
Ama ndə a'yi kəra tsəkwari nyi mai,
ara pəci nyi a'yi ɗa kwatahə mai.
31 Alaga abangau, nji gangəu wu
pama nda hənggəri əngа ja. Əngwar
alenyi nju pama nda, "Ma Kərsiti shili
ya, ju sən sa məliya sə dədəgur a ndiya
kəra ndə kə a vər məl kə ya?"
32 Ta njir Farisi nggari nja vər
ndər tsətsəka'a ar kəra Yesu, ba pubu
dədəgal'yar əngа njir Farisi səwa gaga
nə Ki Hyal aga nda nda mbar Yesu.
33 Kə Yesu nar nda, abər, "Pəcira
ya daɓaga nggya əkkə'yi hyi a hyiri
kushu, ba ya dzəgwa sha a ndəgya
ndəra səwa ɗa a shili.
34 Hyu nda gal ɗa, ama nahyi wu
sən nər ɗa mai, əngа vira yu ma'yi
a ndari nahyi wu sən ma'yi a ndəna
mai."
35 Kə njir Yahudiya na wu pama
nda, "Nəma ngə ndə kə wu yiwu ja
ma'ya, kəra mən gəra nda lari nyi ka?
Ju yiwu ja ma'yi a ndar 'yi'yi njir
Gərikəu vira njir Yahudiya tətəlnakər
a ndar ya? Aga tara ba ja nda highiɓə
anə nda ya?
36 Mi ngə ɗənga nyi əngа ndər ka,
'Hyu nda gal ɗa, ama nahyi wu nər ɗa
mai,' əngа 'Vira yu nda ma'yi a ndari,
nahyi wu sən shili ari maya'?"

Yesu Ngə Mandəli Nə Lə Pi

37 Ar jomər ndəla pəcir mini, kəra
naja ngə pəci kəra ndiya əngа dəgaləu,
Yesu hya'ari ji hya'ana ɗahəu, ji na,
"Ma ndəra wu nggari hili, bəgə ja shili
ja sa təwari 'yimi ara yau.
38 Kalar ndəra hənggəri əngа yau,
ənggər kəra nji tsəfəri wu ləkakaɗə
Hyal, abər sara wu ta ja ngə mandəli
'yimir pi wu nda ndəla."
39 Ar pəci kəra ja vər ndər ar kəra
mandəli nə lə pi kau, Mambəl Cici
nga ja vər ndər ar kəri, Mambəl Cici
kəra njira mbərsa wu nda dləwuri. Ar

pəci kə Mambəl Cici aˈyi shili kwatahə mai ara tsu kadakadarkur Yesu gəra cabiya dzau.

40 Ənggəra nji nggari ndər Yesu, ba alenyi nji na, “Jijiri ndə kə naja ngə nabi ta məna vir səkə ta.”

41 Alenyi nji tsu wu na, “Ndə kə naja ngə Kərsiti.” Əngwar alenyi nji tsu, “Lagu mani ngə Kərsiti a sən shili sara wu Galili ya?

42 Ləkakaɗə Hyal kəra tsətsəfə aˈyi nar mən abər Kərsiti wu nda biya sara wu culi gə Dawuda wa? Ənga aˈyi ji nar mən abər sara wu məlmə Bayitalahami nga ju biya, məlmə kəra Dawuda nggya a gwa gwa wa?”

43 Kə miya nja nyi təkəbiya dzə arya Yesu.

44 Alenyi nji ma ndu yiwu nda mbar nyi, ama ndə aˈyi fər tsi ar dza ja mai.

Ghar Hənggəri Nə Njir Yahudiya

45 Ayukuɗa nyi, kə njir ɓəla ki Hyal sha a ndəgya pubu dədəgalˈyar ənga njir Farisi, njira səwa nda, ka yiwa nda, ndə na, “Mi ngə ɗa nahyi shili ənga ja maya?”

46 Kə njir ɓəla ki Hyal shaɗəwa nda, ndə na, “Ndə aˈyi kəra saya ndərbiya ndər ənggər ndə kə mai!”

47 Kə njir Farisi nar nyi anə njir ɓəla ki Hyal, “Patə əkkəˈyi nahyi tsu nga ji nggutana kə ya?

48 A lar hyi njira nggurəm ənga njir Farisi kəra hənggəri ənga ja ya? Awau!

49 Ama daɓər nji kəra gəra sən sə ar kəra dlaɗə Musa, Hyal a shiˈwuna ndar ja.”

50 Nikodimosu, ndəra shili əgya Yesu tsu kaɗəu ənga tsu pathlə ja wu pama nda, yiwa,

51 “Mi ngə dlaɗər mən na, aˈyi kəl nji nggari wu miya ndəra nju vazau, səra ji məliya divira nja dzəgwa məlna nyi numa wa?”

52 Əngwar nda anə nyi, “Nagə ma ndər Galili ya? Tsambiya a vu ləkakaɗə nə Hyal, ba ga lari abər nabi aˈyi kəra dla sara wu Galili mai.”

53 Kə kalar ndə maˈyi a ndu ki nyi.

8

1 Yesu maˈyi a dar mə nə wur Zayitunu.

2 Kaɗə əmudlau kə Yesu ɓəra maˈyi a gwu ki Hyal. Nji gangə kaɓau a shili ara ja. A guna ba ji gwa uya vir nggya, ji dzəgwa highiɓə anə nji.

3 Kə maləmə dlaɗəˈyar ənga njir Farisi shili ənga mala kəra nji mbari nyi a vər məl səsukur. Ndə sa taˈyina nyi wu hada nda.

4 Kə ndə na anə Yesu, “Maləmə, mala kau, ˈyi mbar nyi a vər məl səsukur.

5 Wu dlaɗau, Musa narˈya, abərˈya tsəya culi mala kə ənga tsəka vavaka. Mi nga gə na nə nga?”

6 Ndu məl thlər ənga najaka yiwa sə aga nda nggəya nyi ləbam. Ndu yiwu aga nda uya lagu kəra nda sən vazəya nyi ari.

Ama kə Yesu uzha gya, ba ji mbari tsəfə sə ənga tsa ja a gyiwuˈyi.

7 Ənggəra ndə dumwa ənga yiwa Yesu, ba ji hyaˈari ji na anə nda, “Ma ndə aˈyi kəra gəra ənga bikau wu pama hyi, bəgə ja dzəguya vaka nyi ənga tsəka.”

8 Kə Yesu ɓəra uzha gya, ba ji ɓəra dumwa ənga tsəfə sə a gyiwuˈyi.

9 Ənggəra ndə nggari abangau, ba ndə dzəguya maˈyi zəmə zəməu, mbari ar njira nggurəm baˈanə nji kukushu. Ənggau, ba ndə piyari Yesu zhizhi nyi ənga mala kə taˈyu wu mwa nyi a ndəna.

10 Kə Yesu hyaˈari aˈyi taˈyau, kə ji yiwa nyi, ji na, “Mala, əmani nga nda? Ndə aˈyi kəra məliya ngə numa wa?”

11 Kə ji shaɗəwa nyi, ji na, “Maləmə ndə aˈyi mai.”

Kə Yesu na anə nyi, “Alaga nayi ma sə aˈyi yu na anə ngə mai. Maˈyi sə ngau, ama ga sara dumwa ənga məl bikə mai.”

Yesu Ngə Mbəmbəl Nə Duniya

12 Ar pəci kəra Yesu ɓəra ndər anə nja nyi, kə ji na, “Nayi ngə mbəmbəl nə duniya. Kalar ndəra wu nu ɗa, naji wu ɓə wu kuthlə mai, ama ju uya mbəmbəl nə pi.”

13 Kə njir Farisi nar nyi anə Yesu,
“Gə wu lə sakida ar kəra kərngau,
sakida ngau a sən ɗa ənga jiri mai.”
14 Kə Yesu shaɗəwa nda, ji na,
“Alaga yi lər sakida ar kəra kərɗa,
sakida ɗa jiri nga nyi, ara yu səni
vira yi hya'ari sara ndari ənga vira yu
ma'yi a ndari. Ama nahyi wu səni vira
yi shili sara ndari ənga vira yu ma'yi a
ndari mai.
15 Numar hyi nə ndəndəkur, ama nə
ɗa a'yi abangə mai.
16 Ama alaga yu məl numa, numa
ɗa jiri nga nyi, ara nayi a'yi zhizhi ɗa
mai, ama ndəra səwa ɗa a'yi ja ənga
yau.
17 Əngwar dlaɗər hyi, ma nji məthlə
lər sakida ar kəra sau, sa nyi a ɗari jiri.
18 Yu lə sakida ar kəra kərɗa.
Dəɗa kəra səwa ɗa tsu naja ngə nə
məthləkura nyi.”
19 Kə ndə yiwa nyi, ndə na, “Əmani
ngə dənga?”
Əngwar Yesu anə nda, “Nahyu sən
ɗa ənga Dəɗa mai, maja abər hyu sən
ɗa, a sənər hyi Dəɗa tsu.”
20 Yesu nana ndər kə ar pəci kəra ja
vər highiɓau a vu ki Hyal ləhəu ar vir
ɗəwa gənna kəra nji tsəmiya ari. Ndə
a'yi kəra mbari nyi tsu mai ara pəci
nyi a'yi ɗa kwatahə mai.
21 Kə Yesu ɓəra na anə nda, “Kəja yu
ma'yi sə ɗa, ənga hyu nda gal ɗa, ba
hya tə wu bikər hyi. Vira yu ma'yi a
ndari, nahyi wu sən ndari mai.”
22 Ba sə kə məliya njira nggurəm
nə Yahudiya wu yiwa kərnda, “Ju nda
tsəya kərnyi ya? Ca ngə məliya ju na,
‘Vira yu ma'yi a ndari nahyi wu sən
nda mai kə ya’?”
23 Ama kə Yesu ɓəra dumwa, ji na,
“Nahyi sara gyiwu 'yi ngau, nayi tsu
sara a dəməlmau. Nahyi nə duniya
ngau, ama nayi a'yi nə duniya mai.
24 Ca ngə səra ɗa yi na anə hyi, hyu
nda tə wu bikər hyi. Ara ma nahyi a'yi
hənggəri ənga səra yi na ar kəra kərɗa
kə mai, ənga jiri hyu nda tə wu bikər
hyi.”
25 Kə ndə yiwa nyi, “Wa nga ga?”
Əngwar Yesu anə nda, “Kakalə
ənggər kəra yi nar hyi tsu kaɗə ta.”
26 Sə a'yi gangəu kəra yu sən na ar
kəra hyi nə məl numa. Yu nar nyi anə
nji səra ndəra səwa ɗa wu na anə ɗa
zhizhi nyi, ənga tsu səra ju na jiri nga
nyi.
27 Nandə nggabiya abər ar kəra
Dənyi nga ju ndər anə nda mai.
28 Ca ngə səra məliya Yesu nar nda,
abər, “Ar pəci kəra hyu nda hari Zər
Ndau a di, ar pəci ta nga hyu nda
nggabiya abər nayi ndəra yu na, nayi
ngau. Nayi tsu yu məl sə kərɗa mai,
ama yu highiɓə səra Dəɗa highiɓər ɗa.
29 Ndəra səwa ɗa a'yi ja ənga yau,
naji piyari ɗa zhizhi ɗa mai, ara cumu
yu məl səra wu pina huɗa ja.”
30 Ar pəci kəra Yesu nana sə'yar kau,
nji gangəu hənggəri ənga ja.

Jirkur Kəra Wu Məliya Ndə Kambau

31 Kə Yesu nar nyi anə njir
Yahudiya kəra hənggəri ənga ja, “Ma
hyi dumwa ənga səɓə highiɓə ɗa ənga
jiri, nahyi ngə zəmbəlma ɗa'yar nə
jijiri.
32 Hyu nda sənbiya jiri, jira nyi tsu
wu nda pəlna hyi.”
33 Kə ndə shaɗəwa nyi, ndə na,
“Na'ya culi gə Ibrahimu ngau, na'ya
sara vər ɗa mafa ndə mai. Ya, mi ngə
ɗa gu na, ba nja pəlna 'ya?”
34 Kə Yesu shaɗəwa nda, ji na, “Jijiri
nga yu na anə hyi, kalar ndər məl
bikau, mafa bikə nga ja.
35 Mafa a'yi wu sən ɗa zər ki
parangə mai, ama zər kəra nji ya wu
ki, zər kiya nyi nga ja ba'anuwa.
36 Ma sən ɗa ba Zəra nyi pəlna hyi, a
ɗar hyi pəpəl ənga jiri.
37 Wu sən yi abər nahyi culi gə
Ibrahimu ngau, ama kəja hyu gal
lagur tsa ɗa, ara vir fiya ndər ɗa a'yi
wu ɗəfuwa hyi mai.
38 Yu na anə hyi səra yi lari ara
Dəɗa, ama nahyi, hyu məl səra hyi
nggari ara dərhyi.”
39 Kə ndə shaɗəwa nyi, ndə na,
“Ibrahimu ngə dər'ya.”

Kə Yesu shaɗəwa nda, ji na, “Maja abər wazha Ibrahimu nga hyi, a mələr hyi səra Ibrahimu mələna.
40 Nayi ndə ngau, ndər na səra jiri kəra yu nggari sara ara Hyal, ama kəja hyu yiwu hya tsəya ɗa. Ya, kəja Ibrahimu a'yi məl culi sə ənggər kə mai.
41 Səra dərhyi mələna ca nga hya vər məl.”
Ama kə njir Yahudiya na, “Na'ya a'yi wazha mandzagwa mai, tada kəra ara 'ya Hyal nga kərnyi wacu.”

Wazha Shatan

42 Əngwar Yesu anə nda, “Maja abər Hyal ngə dərhyi, hyu cabiya ɗa yi-wukur, ara yi shili sara ara Hyal. Ya kəja yi ənggau, nayi shili ar kərɗa mai, ama naja ngə səwa ɗa.
43 Ara mi nga hyi gəra nggabiya ndər ɗa? Ara nahyi a'yi wu nggari səra yu na mai.
44 Nahyi nə dərhyi shatan ngau, ənga hyu yiwu hya məl səra dərhyi wu yiwu. Tsu mudlau naja ndər tsa ndə nga ja, ənga naji wu səɓə jiri mai, arya jiri a'yi wu ja mai. Ar pəci kəra ji thlar fati, miya gə nda nga ji nana, ara naja ndər thla fati ngau, ənga dəya fati.
45 Ama ara ma yi nar hyi jiri, nahyi wu hənggəri ənga yi mai!
46 Wu pama hyi ya, wa ndəra wu sən vazəya ɗa ənga bika? Ma yi nar hyi jiri, mi ngu ɗa nahyi wu hənggəri ənga yi maya?
47 Kalar ndəra nə Hyal ngau, ju səhimi səra Hyal wu na. Səra ɗa nahyi wu səhimi nyi mai, ara nahyi a'yi nə Hyal mai.”

Yesu Dəgal A Mwara Ibrahimu

48 Njir Yahudiya shaɗəwa nyi, ndə na, “A'yi jiri ənga 'ya, ənggəra 'yi na abər nagə ndər Samariya kəra nyinyau ənga mambəl ɗəmwa'yi wa?”
49 Əngwar Yesu anə nda, “Nayi a'yi yi ənga mambəl ɗəmwa'yi mai. Yu ha kəra Dəɗa, ama nahyi wu ha kəra yi mai.
50 Nayi ngu gal fal anə kərɗa mai, ama ndə a'yi kəra wu gal anə ɗa, naja ngə ndər məl numa.
51 Jijiri ənga yu na anə hyi, ma ndəra səɓiya ndər ɗa, naji wu tə mai.”
52 Ar kəra ndər kau, əngwar njir Yahudiya anə nyi, “Kabangəkə ja, a sən 'ya abər nagə a'yi gə ənga mambəl ɗəmwa 'yu! Ibrahimu ənga kərnyi a təri ja ba nabi'yar paməpamə tsu, ama əngwar gau, ‘Kalar ndəra wu hənggəri ənga ndər ɗa naji wu tə mai.’
53 Naga ndiya dər'ya Ibrahimu ya? Naja ma a tər ja ənga tsu abangau ngə nabi'yar. Ma gə nggani wa nga ga?”
54 Əngwar Yesu, “Ma yu lə kadakadarkur anə kərɗa, kadakadarkur ɗa a'yi ar viya vanyi sə mai. Dəɗa, kəra hyu na abər Hyalər hyi ngau, naja ngu lə kadakadarkur anə ɗa.
55 Kwalaga kə nahyi wu sən nyi mai kau, nayau, yu sən nyi. Ma yi na, nayi wu sən nyi mai, a ɗar yi ndər thla fati ənggər nahyi. Ama nayau, yu sən nyi ənga yu ɓəlar ndər nyi.
56 Dərhyi Ibrahimu a cagulir ja gagaɗau aga ja lari pəci ɗa, a lar ja ənga huɗə pipida gagaɗau.”
57 Əngwar njir Yahudiya anə nyi, “Nagə ndəra gəra kar fa təfukumunyi, gu na abər a lar gə Ibrahimu ya?”
58 Əngwar Yesu, “Jijiri nga yu na anə hyi, kadivira nja ya Ibrahimu a'yi yau.”
59 Ənggəra ndə nggar ndər kau, ba ndə ɗəɗəməri tsəka ndu yiwu nda vavakəya nyi, ama kə Yesu gwaɗənakər. Ba ji biya sara wu ki Hyal.

9

Yesu Pahəna Liya Ndəra Nji Yabiya Ləfau

1 Ənggəra Yesu a vər tərabiya, kə ji lari vanyi ndə kəra nji yabiya nyi ləfau.
2 Kə zəmbəlma nyi'yar yiwa nyi, “Maləmə, bikə wa ngə məliya nji yabiya ndə kə ləfa? Bikə nyi əndəga nə njir ya nyi ya?”
3 Kə Yesu shaɗəwa nda, “A'yi bikə nyi mai ənga a'yi bikə njir ya nyi tsu mai, ama sə kə ɗarkər aga dənama nə Hyal a cabiya kər wu nggyabiya nyi.

4 A ɗari tsa'a məna dumwa ənga məl
thlər nə ndəra səwa ɗa, ma tsu puci,
ara vu'yi wu shili, kəra ndə a'yi kəra
sən məl thlər mai.
5 Ma tsu yi a'yi wu duniya, nayi ngə
mbəmbəl nə duniya."
6 Ayukuɗa ji nana abangau, kə ji
təfər tuli a gyiwu 'yi, ba ji dzəguri 'yi'ya
nyi, ba ji təɓəri, ji ɓəsiya ar liya nda
nyi.
7 Əngwar ja anə nda nyi, "Ma'yi
ga gwa cina bama gau a gu fa'a
Səliwamu." (Ca ngə Səsau). Kə ndə kə
ma'yi ji gwa cina bama ja, kə ji sha
shili ju lar sau.
8 Kə təwul nyi'yar ənga njira tsəliya
lari nyi a vər kədi ɗəɗəməu, na, "A'yi
ndə kə ngu nggya ənggau, ju kədi ta
wa?"
9 Əngwar alenyi nji, "Naja ngau."
Əngwar alenyi nji tsu, "Awau, ndər
pa nyi ngau."
Ama, naja ənga kərnyi dumwa ənga
na, "Nayi ngau pakatəu!"
10 Kə ndə yiwa nyi, ndə na, "Ya, lagu
mani ngə liya gə kə paha?"
11 Əngwar ja, "Ndə kə nju ngga ənga
Yesu kau, ngə dzəgur 'yi'yi ənga tuli, kə
ji ɓəsiya ar liya yau. Kə ji na anə ɗa,
'Ma'yi a gu fa'a Səliwamu ga gwa cina
bama gau.' Ba yi ma'yi, yi gwa cina
bama, ba yi lar sau."
12 Əngwar nda anə nyi, "Əmani ngə
ndə ka?"
Əngwar ja, "Nayi wu səni mai."

Njir Farisi Yiwabiya Lagu Kəra Ndə Kə Uya Lar Sau

13 Kə ndə həri ndəra nji yabiya ləfə
ta a ndəra njir Farisi.
14 Arya pəcir Ɓəlsar ngə Yesu təfər
tuli kəra ji dzəgur 'yi'yi əni, kə ji
pahəna liya ndə kau.
15 Agabangau, kə njir Farisi tsu
yiwa nyi, lagu kəra ji uya, ju lar sau.
Əngwar ja anə nda, "Ji ɓəsiya tsəkwaɓə
kəra ji dzəguri ar liya yau. Yi ma'yi yi
gwa cina bama yau, ba yi lar sau."
16 Əngwar alenyi njir Farisi, "Ndə kə
a'yi sara ara Hyal mai, arya naji wu
ɓəla pəcir Ɓəlsar mai."

Ama alenyi nju na, "Abari ngə
ndər bikau a sən məliya najaka sə
dədəgura?" Kə ndə təkəbiya dzau.
17 Kə ndə ɓəra shabiya dzə a ndəgya
ndə ləfə ta, ndə na, "Mi səra gu na
ar kəra ndə ka, kəja liya gə nga ji
pahəna?"
Əngwar nda nyi, "Naja nabi ngau."
18 Njira nggurəm nə Yahudiya, a'yi
hənggəri abər ndə kə ɗəɗəmə ləfə nga
ja mai, kəl ta ndə səwa nja nggar nda
njir ya nyi.
19 Ndə sa yiwa nda, "Zər hyi ngə ndə
kə ya? Naja nga hyi na nji ya nyi ləfə
ta ya? Ya, lagu mani nga ju lar sə
kabangəkə ka?"
20 Əngwar njir ya nyi anə nda, "'Yi
wu səni abər zər 'ya ngau, ləfə nga nji
ya nyi.
21 Ama ənggəra ju lar sə ka-
bangəkau, ənga tara wa ngə pahəna
liya ja, na'yu səni mai. Yiwa nya mau,
fa nyi a kari aga ja ndər ənga kərnyi."
22 Njir ya nyi ndər abangau ara
hivər njira nggurəm nə Yahudiya, ara
ndə mbiya miya abər kalar ndəra
hənggəri abər Yesu ngə Kərsiti, ba nja
kədləbiya nyi sara wu vir daɓə dzə njir
Yahudiya.
23 Ca ngə səra ɗa njir ya nyi na, "Fa
nyi a kari, hya yiwa nyi."
24 Kə ndə ɓəra ngga ndəra nji yabiya
ləfau nə məthləkura nyi, ndə na anə
nyi, "Nana səra jiri wu mwar Hyal.
Na'ya 'yi wu səni abər ndə kau, ndər
bikə ngau."
25 Kə ji shaɗəwa, ji na, "Tara ndər
bikə nga ja ənga ndər bikə nga ja mai,
nayi wu səni mai. Səra yu səni ca ngə
ɗəɗəmə ləfə nga yau, ama kabangəkə
yu lar sau."
26 Kə ndə ɓəra yiwa nyi, ndə na, "Mi
nga ji məliya nga? Lagu mani nga ji
pahəna liya ga?"
27 Kə ji shaɗəwa nda, ji na, "A nar
hyir yi tsu kaɗəu, ama nahyi səhimi
mai. Mi ngə ɗa hyu ɓəra yiwa ɗa?
Hyu yiwu hya ɗa zəmbəlma nyi'yar
ətsu ya?"

28 Kə ndə nggənggəlna nyi, ndə na,
“Nagə ngə zəmbəlma nyi sə ngau, ama
naˈya zəmbəlma Musa nga ˈya.
29 Wu sən ˈya abər Hyal ndər ənga
Musa, ama ndə kau, naˈyu səni vira ji
shili sara ndari mai.”
30 Kə ji shaɗəwa nda, ji na, “Kəja mə
sə dədəgur ja! Nahyi səni vira ji shili
sara ndari mai, ama kəja ja pahənar
liya yau!
31 Namən wu səni abər Hyal aˈyi wu
nggari kədi nə njir bikə mai. Ama ju
səhimi kədi nə njira wu dləvə nyi ənga
ndu məl səra ju yiwu nda məl.
32 Mbar dzəgwar duniya, ndə aˈyi
kəra saya nggari abər nji pahəna liya
ndəra nji ya nyi ləfə mai.
33 Ma ndə kə aˈyi sara ara Hyal mai,
sə aˈyi ju sən məliya mai.”
34 Kə ndə shaɗəwa nyi, ndə na,
“Nagə ndəra nji yabiya wu bikau, gu
yiwu ga highiɓau anə ˈya?” Ba ndə
kədləbiya nyi a biya sara wu umbwa
daɓə dzə njir Yahudiya.

Ləfəkur Nə Mambəl

35 Yesu nggari abər ndə kədləbiya
nda nyi a biya. Ba ji thləwa nyi, ji yiwa
nyi, “A hənggər gə ənga Zər Ndə ya?”
36 Əngwar nda nyi anə nyi, “Wa nga
ja, Maləmə? Nar ɗa aga ya hənggər
ənga ja.”
37 Kə Yesu shaɗəwa nyi, “A lar nyir
gau, naja nga vər ndər ənga gə kau.”
38 Kə ndə kə na, “Thlagəu, a hənggər
yau,” ba ji dləvə nyi.
39 Əngwar Yesu anə nyi, “Aga numa
nga yi shili wu duniya, aga njira ləfau
nda lar sau ənga njira wu nggani ndu
lar sə tsu nda ɗa ləfau.”
40 Ənggəra alenyi njir Farisi kəra
ənga ja nggari abangau, kə ndə na anə
nyi, “Mi? Gu yiwu ga na abər naˈya
ma, nji ləfə ya?”
41 Əngwar Yesu anə nda, “Maja abər
ləfə nga hyi wacu, nahyi aˈyi ənga bikə
mai. Ama ta hyi na abər hyu lar sau,
ca ngə ɗa bikər hyi a nggyari ənga hyi.

10

Karapau Ar Kəra Ndər Bəla Ənga Dləma Təmahəu

1 “Jiri nga yu na anə hyi, kalar ndəra
aˈyi vu dləma lagu miyar gwa nyi mai,
ama ji vu lagu ya dləma, naja ndər həl
ngau ənga ndər ɗa lagu.
2 Ndəra vu lagu miyar gwa nə
dləma, naja ngə ndər ɓəla təmahəu.
3 Ndər ɓəla dləma wu pahəna nyi mi-
yar gwa nə dləma, ba ja vwau. Təmahə
tsu ndu səya nyi himi. Ju ngga təmahə
nyi ənga thləmər nda, ba ja ləbiya nda
a biya.
4 Ayukuɗa ji faˈabiya təmahə nyi a
biya patəu, ba ja maˈyi a dumwar nda,
ba təmahə nyi a nu nyi ara ndu sən
ɗaha ja.
5 Ama nandə wu nu məthləpi mai,
kəl ma, nda hwi ara ja, ara nandə wu
sən ɗaha məthləpi mai.”
6 Yesu nar nda najaka karapau,
ama nandə nggabiya səra ju na anə
nda mai.

Yesu Ndər Bəla Mənahəu

7 Agabangau, kə Yesu ɓəra na anə
nda, “Yi wu nar hyi jirkura nyi, nayi
ngə miya lagu vu dləma təmahəu.
8 Patər njira dla divira yi shili, njir
həl ənga njir ɗa lagu ngau, ama təmahə
aˈyi səya nda himi mai.
9 Nayi ngə miya lagu vu dləma,
kalar ndəra vu lagu ɗa ju uya mbəɗau.
Ju vwau ənga ju biya, ba ja biya uya
vir səm sər səm.
10 Ndər həl wu shili wacu aga sa həl
ənga sa tsa ba aga sa ndza sau. Ama
nayi yi shili aga nda uya pi, pi kəra
nyinyi gagaɗau.
11 “Nayi ngə ndər ɓəla kəra mənahəu.
Ndər ɓəla kəra mənahəu wu lər piya ja
arya təmahə nyi.
12 Ndəra nji həri aga ɓəla, naja aˈyi
thlagər təmahə mai. Ma ji lari ufwar
vuwa a vər shili, ba ja hwinakər ja
piyari nda. Ba ufwar vuwa kakathlər
təmahəu ba ja tətəlna kəra nda.
13 Ndəra nji hər kau, ju hwinakər
ara təmahə aˈyi nə nyi mai, ənga tsu
dzaˈwu nyi aˈyi ənga nda mai.
14 “Nayi ngə ndər ɓəla kəra mənahəu,
yu sən təmahə ɗa ənga təmahə ɗa wu
sən ɗa tsu.

15 Kakalə ənggər kəra Dəɗa wu sən ɗa, nayi tsu yu sən Dəɗa. Nayi tsu yu ləri piya yau, arya təmahə ɗa.
16 A'yi yi ənga alenyi təmahə kəra a'yi nda wu dləma kə mai. Kəl ya shili ənga nda tsu. Nanda ma ndu nda səhimi səra yu na, ənga ndu ɗa tsəkə'yi zəməu ənga ndər ɓəla zəmə pir.
17 Səra ɗa Dəɗa wu yiwu ɗa ngau, ara yu lər piya yau, aga ya ɓəra shabiya nyi a shili wayu.
18 Ndər sən həbiya piya yi a'yi mai, kəl nayi nga sən lər sə ɗa. Dənama nə ləri ənga shabiya nyi a shili a'yi ara yau. Dlaɗə kəra Dəɗa ləri anə ɗa ngau."
19 Arya ndər kə ngə njir Yahudiya ɓəra təkəbiya dzə wayu.
20 Nji gangəu wu pama nda wu na, abər, "Naja ənga mambəl ɗəmwa'yu, ənga ju thləkau. Mi ngə ɗa hyu səya nyi himiya?"
21 Ama əngwar alenyi nji, "Ndər kə a'yi ndər nə ndəra ənga mambəl ɗəmwa'yi ngə mai. Ndəra ənga mambəl ɗəmwa'yi a sən pahəna liya ndə ləfə ya?"

Njir Yahudiya Nggəl Ara Hənggəri Ənga Yesu

22 Kə pəcir mini nə fə barka ar kəra Ki Hyal shili, a vu Urshalima. Ar pəcir fwahəu ngə səkə ɗarkər.
23 A gwu Ki Hyal kau, Yesu a vər ɓəɓau ar vira nju ngga ənga dalaɓagəu nə Solomanu.
24 Kə njir Yahudiya kəra zəwari nyi na, "Ba'anuwa nga gu piyari 'ya wu kuthla? Ma nagə ngə Kərsiti nar 'ya ar babal."
25 Kə Yesu shaɗəwa nda, ji na, "A nar hyir yau, ama nahyi hənggər nə mai. Sə dədəgur kəra ya vər məl wu thləmər Dəɗa nga vər ndər ar kəra yau.
26 Ama nahyi hənggər əni mai ara nahyi a'yi hyi təmahə ɗa mai.
27 Təmahə ɗa ndu səhimi ɗaha yau. Yu sən nda ənga ndu nu ɗa.
28 Yu nə nda pi gəra kuɗau, ənga nandə wu sa mai. Ndər sən mbəliya nda sara wu tsa yi a'yi tsu mai.
29 Dəɗa kəra nə ɗa nda a ndiyar kalar ndə ənga dəgaləu. Ndər sən mbəliya nda sara wu tsa ja a'yi mai.
30 Nayi ənga Dəɗa nji zəmə nga 'ya."
31 Kə njir Yahudiya ɓəra fa'ari tsəka aga nda tsəya nyi ənga tsəka vavaka.
32 Kə Yesu na anə nda, "A canə hyir yi sə dədəgur gangə gagaɗau sara ara Dəɗa, arya mani wu pama nda nga hyu gal tsa ɗa ənga tsəka vavaka ka?"
33 Əngwar njir Yahudiya anə nyi, "Na'yu gal tsa ngau ənga tsəka vavaka arya sə mənahəu kəra gə məlna kə mai, ama arya ndər nə diɗa Hyal kəra gu na. Nagə ndə ngə wacu, ama gu yiwu ga kakalər kərngau ənga Hyal."
34 Yesu shaɗəwa nda, ji na, "A'yi tsətsəfə nga nyi wu dlaɗər hyi, abər Hyal na, 'Nayi na, nahyi hyal'yar ngə' wa?
35 Wu sən mən abər ndər tsətsəfə nə Hyal wu thla fati mai. Ma Thlagə na abər njira dləwuri ndər nyi 'hyal'yar nga nda,'
36 ara mi nga hyu ɗa ɗa abər yi ndər nə diɗa Hyal, arya yi na, 'Zər Hyal nga ya'? Nayi ndəra Tada caɗəbiya, aga ja səwa ɗa a shili wu duniya.
37 Ma a'yi səra Dəɗa wu məl nga yu məl mai, hya sara hənggəri ənga yi mai.
38 Ama ma səra Dəɗa wu məl nga yu məl, alaga nahyi gəra hənggəri ənga yau, hya hənggəri ənga sə dədəgur kəra yu məl. Lagu kau, nga hyu səni ənga nggabiya abər Dəɗa wu yau ənga nayi wu Dəɗa."
39 Kə ndə ɓəra nərdzau aga nda mbar Yesu, ama kə ji mbəliya dzə sara wu tsa nda.
40 Kə Yesu ɓəra sha a biyar ya dəl Urdənu, a biyar vira Yahwana dzəguya məl baɓətizəma ari. A ndəna nga ji nda nggya.
41 Kə nji gangəu nu nyi a shili. Kə ndə dumwa ənga na, "Alaga kə Yahwana a'yi saya məliya sə dədəgur kə mai kau, ama kalar səra ji nana ar kəra ndə kə jiri nga nyi patəu."
42 Ar vi kə tsu ngə nji gangə hənggəri ənga Yesu.

11

Tər Liyazaru

1 Vanyi ndə a'yi kəra nja ngga ənga
Liyazaru kəra ɗa gəra ngga. Naja
sara wu məlmə Bethlani, məlmə gə
Maryamu ənga kwamə nyi Marthla.
2 Maryamu kau, kəra zamə nyi
Liyazaru gəra ngga kau, naja ngə saya
pənggər nyi mal kisə anə Thlagə ənga
ji ɓəsiya hya ja ənga shishir kəra ja.
3 Kə kwamə nyi'yar səwa nyi cama
anə Yesu, ndə na, "Thlagəu, ndə ta gu
yiwu ta a'yi ngga mai."
4 Ənggəra Yesu nggari abangau, ba
ji na, "Shiləgə kə wu tsəya nyi mai,
ama aga ja shili ənga kadakadarkur
anə Hyal ənga anə Zər nyi."
5 Ara yiwu dzə a'yi ara Yesu anə
Maryamu ənga Marthla ba zamər nda
Liyazaru.
6 Ama alaga abangau ta ji nggari
abər Liyazaru a'yi ngga mai, kə ji ɓəra
nggya nə pida məthlə ar vi ta.
7 Kə ji dzəgwa na anə zəmbəlma
nyi'yar, "Bəgə məna ɓəra sha a vu
'yi'yir Yahudi."
8 Kə zəmbəlma nyi'yar na anə nyi,
"Maləmə, a'yi ɓəliya sar mai ngə njir
Yahudiya wu gal nda tsi ngau ənga
tsəka vavaka, ya, ga ɓəra yiwu ga sha
a vuna tsu ya?"
9 Kə Yesu shaɗəwa nda, "A'yi saka
kumo apə məthlə ngu pəkə wa? Ndə
a sən thlər hi əpuci ma ju ɓə mai, ara
ju lar sə camə ara mbəmbəl nə pəci.
10 Kəl ma ji ɓə əvu'yi nga ju thlər hi,
ara mbəmbəl a'yi mai."
11 Ayukuɗa Yesu nana ndər 'yar
kau, ba ji dumwa ji na, "Bazhir mən
Liyazaru a gwari wu ghanyi, ama
ma'yi nga yi aga ya nda hyabiya nyi
sara wu ghanyi."
12 Əngwar zəmbəlma nyi'yar anə nyi,
"Thlagəu, ma ju ghanyi, ju nda ɗa
jaməu."
13 Səra Yesu wu na abər Liyazaru
a təri, ama ma zəmbəlma nyi'yar wu
nggani ghanyi nə ɓəlsar nga ja a gwa.
14 Kə ji dzəgwa nar nda ar babal,
abər, "Liyazaru a təri.
15 Nyinyi nga yi ənga huɗə pipida
arya a'yi yi a ndəna mai, aga hya
mbərsa. Ama bəgə məna ma'yi a
ndəgya ja."
16 Kə Toma, ndəra nju ngga ənga
ɓili, nar nyi anə alenyi zəmbəlma'yar,
"Bəgə məna ma'yi məna vuwa tə ənga
ja."

Yesu Fiya Nyi Ɗəfu Anə Maryamu Ənga Marthla

17 Ənggəra Yesu shili, ba ji sa nggari
abər Liyazaru a pidar ja foɗə wu hu.
18 Bethlani ləhə nga ja wu dzər Ur-
shalima, a'yi kari miyal məthlə mai.
19 Njir Yahudiya gangəu ngə shili
aga nda sa pəlna pəli anə Marthla ənga
kwamə nyi Maryamu arya tər zamər
nda Liyazaru.
20 Ənggəra Marthla nggari abər Yesu
a vər shili, ba ji ma'yi, ji biya dləwuri
nyi, ama Maryamu nə nyi, ba ji nggya
wu ki.
21 Kə Marthla nar nyi anə Yesu,
"Thlagəu, ma ja abər gə nda ɗa a'yi
ənggau, zamə ɗa a'yi tə mai.
22 Alaga kabangəkau, yu səni, abər,
Hyal wu sən nə ngau səra gu kədi ara
ja."
23 Əngwar Yesu anə nyi, "Zamə ngau
wu ɓəra hya'ari."
24 "Angə," kə Marthla shaɗəwa nyi,
"A sən yi ju nda hya'ari ma nji tətau,
wu nda hya'ari ar kuɗiyar duniya."
25 Əngwar Yesu anə nyi, "Nayi ngə
hya'ari sara vir tau ənga nayi ngə pi.
Kalar ndəra hənggəri ənga yau, ju ɓəra
ɗa a'yi ənga pi alaga ji tau.
26 Ndəra a'yi ənga pi wu yau, ənga
ji hənggəri ənga yau, naji wu tə mai.
Marthla, a hənggəri gə abangə ya?"
27 Marthla shaɗəwa nyi, ji na, "Angə,
Thlagəu, a hənggəri yi abər nagə ngə
Kərsiti, Zər Hyal kəra a vər shili wu
duniya."
28 Ayukuɗa ji nana abangau, ba ji
ma'yi a vu ki, ji vuwa nggar kwamə
nyi Maryamu, ji na anə nyi ar ɗəwa,
"Kəja Maləmə a biya ja vər yiwa
ngau."

29 Ənggəra Maryamu nggari abangau, ba ji hya'ari ənga kusa, ji ma'yi a ndəra ja.
30 Ar pəci kau, tsu Yesu gəra vu huɗa məlmau, tsu ja ar vira Marthla thləwa nyi ar ta.
31 Ənggəra njir Yahudiya kəra a vu ki ənga Maryamu ndu fə ɗəfu anə nyi lari ənggəra ji biya ənga kusa, ba ndə nu nyi a biya ma ndu nggani ndar hu nga ja aga nda tiwi a ndəna.
32 Ənggəra Maryamu biya thləwa vira Yesu ari, ba ji dla wu mwa nyi, ji na, "Thlagəu, ma ja abər gə nda ɗa a'yi ənggau, zamə ɗa a'yi tə mai."
33 Ənggəra Yesu lari nyi a vər tiwi ənga njir Yahudiya kəra shili ənga ja vər tiwi tsu, kə sə kə tə Yesu wu ɗəfuwa ja gagaɗau.
34 Əngwar ja, "Əmani, nga hyi haɗəna nya?"
Əngwar nda anə nyi, "Thlagəu, a ndə ga sa lari."
35 Kə Yesu pəna sələm.
36 Agabangau, kə njir Yahudiya na, "Lara mau ənggəra ju yiwu nyi!"
37 Ama kə alenyi nju pama nda na, "Naja ndəra pahəna liya ndə ləfə ta, a'yi ja ənga dənama nə kar nyi ara tə wa?"

Yesu Hya'ana Liyazaru Sara Vir Tau

38 Kə sə kə ɗa tədəɓə anə Yesu wu ɗəfuwa ja, kə ji ɓar dzə a ndar huwa nyi. Hu kau, thlə̀l ngau a vu mau, kəra nji haɗiya miya nyi ənga tsəka dəgaləu.
39 Əngwar Yesu, "Həna mə tsəka kau."
Əngwar Marthla kwamiya ndə tətə anə nyi, "Ama Thlagəu, kabangəkə ju shuni kərakəraməu ara a məliyar ja pida foɗə wu hu kau."
40 Kə Yesu na anə nyi, "A'yi yi nar ngau abər ma gə mbərsa, gu lari kadakadarkur nə Hyal wa?"
41 Kə ndə həna tsəka nyi. Kə Yesu tsamə dəməlmau, kə ji na, "Tada, yu usaku ngau ara a nggar ɗar gau.
42 Wu sən yi abər gu nggar ɗa cumu, ama yi na abangau aga nji kə tata'yi wu dzə ɗa kau, nda hənggəri abər nagə ngə səwa ɗa."
43 Ənggəra ji nana abangau, kə Yesu hya'ana ɗahəu, ji ngga, "Liyazaru, ɓa səbiya!"
44 Kə ndə tətа nyi səbiya, tsa ja ənga hya ja mbamba ənga pa'wa haɗə ndau, ba pa'wa kəra zəwar bama ja.
Kə Yesu na anə nda, "Pəlna nya mau, ja ma'yi sə nyi."

Mba Miya Aga Tsa Yesu

45 Arya sə kə ɗa kau, njir Yahudiya gangəu kəra shili əgya Maryamu lari sə kə Yesu məlna kau, ba ndə fuwa mbərsar nda wu ja.
46 Ama kə alenyi nju pama nda ma'yi a ndəgya njir Farisi, ndə nda nar nda səra Yesu məliya.
47 Agabangau, kə pubu dədəgal'yar ənga njir Farisi nggəya daɓə nə njir pathla.
Əngwar nda, "Mi nga məna vər məla? Kəja ndə kau, kəl dumwa nga məl sə dədəgur paməpamə gangəu.
48 Ma mən piyari nyi ji dumwa abangau, kalar ndau, wu nda hənggəri ənga ja. Njir Roma a dzəgwa shili nda sa mbəliya ki Hyalər mən ənga 'yi'yir mən."
49 Ama kə pathlə wu pama nda, ndəra nja ngga ənga Kayafasu, ndəra naja ngə pubu kəra ndiya ənga dəgal wu fa ta, ndər, ji na, "Nahyu sən səra hyu ndər ar kəri mai.
50 A ɗari tsa'a vanyi nda tə arya nji patəu, ara nji patə a sara sanakər, a'yi hyi nggabiya abangə wa?"
51 Ndər kau, Kayafasu a'yi nana ənga yiwu kərnyi mai, ama ar viya pubu kəra ndiya ənga dəgal wu fa ta nga ji nana səra mambəl cabiya nyi abər Yesu wu nda tə arya njir Yahudiya,
52 ənga a'yi arya njir Yahudiya wacu mai, ama aga ja kaɓiya wazha Hyal kəra tətəlnakər a ndu duniya, aga nda ɗa nji zəməu.
53 Mbar ar pəci ta nga ndu gal lagu kəra nda sən tsəya Yesu.
54 Agabangau, tsu Yesu wu ɓau ar babal wu pama njir Yahudiya mai. Ba ji biya ji ma'yi a ndar vira ləhəu wu dzər tagə mashi, a ndu vanyi zər

məlmə kəra nju ngga ənga Ifrayimu, a ndəna ndə nggya əkkə'yi zəmbəlma nyi'yar.

55 Ənggəra mini nə lardur nə vəlbiya a ɗari ləhəu, kə nji gangəu hya'ari sara wu məlmə yiɗəɗə a du Urshalima aga nda vuwa cina dzə ənggəra dlaɗə nana kadivira lardur vəlna.

56 A vuna, ndə dumwa ənga gal Yesu, tata'yi nda a vu ki Hyal, ndu yiyiwa kərnda, ndu na, "Mi nga hyu nggana? Ju shili wu mini kə ya?"

57 Kabangəkau, pubu dədəgal 'yar ənga njir Farisi a fiyar nda ndər anə nji abər kalar ndəra lari Yesu, nja nar nda ənga kusa aga nda mbar nyi.

12

Nji Pər Nyi Mal Anə Yesu Wu Bethlani
(Matiwu 26:6-13; Markusu 14:3-9)

1 Mini nə lardur vəlbiya a hyiri pida kwa, ngə Yesu shili wu Bethlani, məlmə kəra Liyazaru a gwa, ndəra Yesu hya'ana sara vir tə ta.

2 Ənggau, nji məliya nyi sər səm nə wagəu. Marthla ngə təkə sər səm kau, Liyazaru pathlə ja wu pama njira vər səm ənga ja.

3 Kə Maryamu həri pəla nə mal kisə kəra nji məl sara wu nardu, kəra nju ɗəl ənga gənna gangəu. Ji sa pər nyi ar hya Yesu, kə ji ɓəsiya nyi ənga shishir kəra ja. Kə ki kəra nda a gwa nyi ənga shuni ɓurdi kau.

4 Ama kə pathlə sara wu pama zəmbəlma nyi'yar kəra nju ngga ənga Yahuda Isikarayoti, ndəra wu nda sa thləna hya ja, na,

5 "Mi ngə ɗa nji a'yi ɗəlna ɓurdi kə ənga gənna gangə (gənna nə pəkə nə nji gharu makəru) nja nə nyi gənna nyi anə nji ɗaɗali maya?"

6 Yahuda na najaka ndər a'yi ara ju yiwu nji ɗaɗali mai, ama ara naja ndər həl ngau. Naja ngə ndər səɓə pərki nə gənna, ənga ju dləwar kərnyi ənga səra a gwa.

7 Kə Yesu na, "Piyari nya mau, ji fiya ɓurdi kə aga pəcir haɗə ɗa.

8 A'yi hyi əkkə'yi nji ɗaɗali cumu, ama a'yi hyi ənga yi cumu mai."

Mba Miya Aga Tsa Liyazaru

9 A'yi ɓəliya sar mai, kə dlamir njir Yahudiya nəri abər Yesu a ndəna, ba ndə shili. Shilir nda a'yi aga nda lar Yesu wacu mai, ama aga nda lari Liyazaru, ndəra ji hya'ana sara vir tə ta.

10 Kə pubu dədəgal'yar gal lagu kəra nda sən tsəya Liyazaru ətsu.

11 Ara arya səra ɗa ənga Liyazaru ngə njir Yahudiya gangəu shabiya nda yi, ba ndə hənggəri ənga Yesu.

Yesu Vu Urshalima

12 Əzəgəkura nyi kə dlamir nji gangəu kəra dla wu mini kə nggari abər Yesu a mbar lagu a vu Urshalima.

13 Ənggau, kə ndə ɓələr hyali hyifa ndə ma'yi a biya dləwu nyi, ndu wau ndu na,

"Fal a ɗari anə Hyal!"
"Barka anə ndəra dla
wu thləmər Thlagəu!"
"Barka anə tələr njir Izirayila!"

14 Ta Yesu uya zər kwara, ba ji dari, ənggəra nji tsəfəri abər,

15 "Ga sara hivər mai,
nagə culi Səhiyona.
Kəja tələr hyi a vər shili,
a'yi nggya a dar ya zər kwara."

16 Tanggərma zəmbəlma nyi'yar a'yi nggabiya sə'yar kə kwatahə mai. Ama ayukuɗa kadakadarkur nə Yesu nyabiya dzə nga ndə ɗəngari abər tsətsəfə ngə sə'yar kə ar kəra ja, ənga kalar səra nji məl anə nyi aga nyabiya səra tsətsəfə nga nyi.

17 Njira a'yi ənga ja, ar pəci kəra ji ngga Liyazaru sara wu hu ta, ənga ji hya'ana nyi sara a vir tə ta, kə ndə dumwa ənga tətəlna səra Yesu məliya.

18 Ca ngə səra ɗa, nji gangəu, ndə biya ndə biya thləwa nyi ara ndə nggari sə dədəgur kəra Yesu məlna.

19 Kə njir Farisi na anə kuvwar nda, "Lara mau, namən səmku təlkur mai, alaga kushu, kəja patər duniya a shari ndu nu nyi!"

Yesu Nana Tə Nyi

20 Wu pama njira shili aga mini
kau, alenyi nji aˈyi kəra njir Gərikə
ngau.
21 Ndə shili ara Fəlipəu, ndər Beth-
lesaida wu Galili, ndə sa yiwa nyi,
“Maləmə, ˈyi wu yiwu ˈya lar Yesu.”
22 Kə Fəlipəu maˈyi ji nda nar nyi
anə Andərawusu, nanda məthlə kə
ndə maˈyi ndə nda nar nyi anə Yesu.
23 Kə Yesu shaɗəwa nda, ji na, “Pəci a
ɗari kəra nja kyaga ləri kadakadarkur
anə Zər Ndau.
24 Ənga jiri nga yu na anə hyi, ma
culi uhi aˈyi təɗə a gyiwu ˈyi ji ɗiya
mai, ju nggya kəl naja. Ama ma ji
ɗiya, ju puwa li, ba ja hə kər dəgaləu.
25 Kalar ndəra wu yiwu piya ja, ju
nda tini. Ndəra gəra yiwu piya ja wu
duniya kau arya yau, ju nda uya pi
gəra kuɗau.
26 Kalar ndəra wu məl thlər anə ɗa,
kəl ja nu ɗa ənga jirkur. Vira ya ri
a ndəna ngə ndər məl thlər anə ɗa
tsu. Dəɗa wu nda nə nyi dəgalkur anə
ndəra wu məl thlər anə ɗa.

Yesu Ndər Ar Kəra Tə Nyi

27 “Kabangəkau, kəja tədəɓə ngə
ɗəfuwa yau. Ya, mi nga ya sən na? Ya
na, ‘Tada, kətiya ɗa ara pəci kə ya?’
Awau, aga culi pəci kə nga yi shili ar
pəci kau.
28 Tada, nə nyi kadakadarkur anə
thləmə ngau.”
Kə ɗahəu shida sara dəməlmau, “A
nə nyir yi kadakadarkur anə thləmə
ɗa, ənga yu ɓəra nə nyi kadakadarkur
wayu.”
29 Ənggəra njira tataˈyi a ndəna ng-
gar ɗahə kau, kə ndə na, “Dləɗə
ngau.” Əngwar alenyi nji, “Waladi
ngau, ngə ndər anə nyi.”
30 Kə Yesu na anə nda, “Dahə kə
shili aga hyi nga nyi, ama aˈyi aga yi
mai.
31 Kabangəkə ngə pəcir numa anə
duniya, kabangəkə nga nju kədləbiya
ndər səm təlkur ar kəra duniya a biya.
32 Ama nayau, ayukuɗa nji hər ɗa
sara gyiwu ˈyi a dəməlmau, yu nda
nggar nji a shili ara kərɗa.”
33 Yesu nana abangau aga ja cabiya
culi tə kəra ju nda tau.
34 Kə dlamir nji nar nyi anə Yesu,
“ˈYi nggabiya wu dlaɗə abər Kərsiti
wu ɗa ənga pi baˈanuwa. Ya, mi ngə
ɗa gu na, ‘Kəl nji hər Zər Ndau a diya?’
Wa ngə Zər Ndə ka?”
35 Kə Yesu shaɗəwa nda, “Mbəmbəl
kə wu nda nggya ənga hyi nə pəci
kushu wacu. Ba mau ənga mbəmbəl
kəra aˈyi ara hyi, kadivira kuthla shili.
Kalar ndəra wu ɓau wu kuthləu naji
wu sən vira ju maˈyi a ndari mai.
36 Ma mbəmbəl kə aˈyi tsu ənga hyi,
hya fuwa mbərsar hyu mbəmbəla nyi,
aga hya ɗa wazha mbəmbəl.”
Ayukuɗa ji kuɗəna ndər kau, ba ji
maˈyi, ji nda mbunakər ara nda.

Gəra Mbərsa Nə Njir Yahudiya

37 Alaga ayukuɗa sə dədəgur
paməpamə kəra Yesu məlna wu mwar
nda, nandə mbərsa ənga ja mai.
38 Najakə ɗarkər aga ja nyabiya səra
nabi Əshaya nana,
“Thlagəu, wa ngə hənggəri
ənga səra mən nana,
ənga anə wa,
ngə dənama nə Thlagə cabiya
dza?”
39 Ca ngə məliya nandə sən mbərsa
mai, ənggər kəra nabi Əshaya nana ar
vanyi vi, abər,
40 “Ji məliya nda ndə ɗa ləfau,
“Ji məliya ɗəfuwa nda
ɗa ɓaɓalu,
Ara nda sara lari
sə ənga liya nda,
ənga nda nggabiya
ənga ɗəfuwa nda,
kəra wu sən shabiya nda
a shili ara yau,
aga ya shiləgəbiya nda.”
41 Nabi Əshaya nana abangau, ara ji
lari kadakadarkur nə Yesu kəra wu
nda cabiya dzau, ənga ji ndər ar kəra
ja.
42 Alaga abangə ma, nji gangəu
mbərsa ənga Yesu, patə əkkaˈyi alenyi
njira nggurəm nə Yahudiya. Ama
nandə sən biyar babal mai, ara hivər
njir Farisi nda sara kədləbiya nda sara
wu umbwa daɓə dzə njir Yahudiya.
43 Ara ndu yiwu fal sara wu miya
nji a ndiya sara wu miya Hyal.

44 Kə Yesu hyaˈana ɗahəu ji na,
“Kalar ndəra mbərsa ənga yau, ənga
yi nga ji mbərsa waci mai, ama ənga
ndəra səwa ɗa.
45 Kalar ndəra wu lar ɗa, ju lari
ndəra səwa ɗa.
46 Yi shili wu duniya ənggər
mbəmbəl, aga kalar ndəra hənggəri
ənga yau, tsu ju nggya wu kuthləu
mai.
47 “Kalar ndəra nggari highiɓə ɗa,
ama naji ɓəlari mai, aˈyi nayi ngu nda
məl numa anə nyi mai. Ara nayi aˈyi
shili aga sa məl numa anə duniya
mai, ama aga duniya uya mbəɗau
lagu ɗa.
48 Ndəra piyari ɗa, ji nggəl ara dləwu
ndər ɗa, aˈyi ja ənga ndəra wu nda məl
numa anə nyi. Ndər ɗa, kəra yi nana,
naja ngu nda məl numa anə nyi ar
pəcir kuɗiyar duniya.
49 Səra yu na aˈyi sə kərɗa mai, ama
Dəɗa ndəra səwa ɗa, naja ngə nar ɗa
səra ya na ənga ndər kəra yu ndər.
50 Yu səni abər ndər nyi ngu shili
ənga pi gəra kuɗau. Agabangə səra yu
na, səra Dəɗa nar ɗa ya na ngau.”

13

Yesu Cina Hiya Zəmbəlma Nyiˈyar

1 Pəcir mini nə lardur nə Vəlna a
shiliri ləhəu ənga Yesu ənga kərnyi a
sənbiyari abər pəci nyi a ɗari ləhəu
aga ja sha a dara dənyi. Yesu a cabi-
yar ja yiwukur nyi anə nji nyi wu
duniya, kəl ta ji cabiya nda yiwukur
nyi baˈanə kuɗiyar piya ja.
2 Ar pəci kəra Yesu əkkəˈyi zəmbəlma
nyiˈyar a vər səm sər səm nə wagəu,
shatan a fuwari wu ɗəfuwa Yahuda
Isikarayoti zər Simanu aga ja thləna
hya Yesu.
3 Yesu wu səni abər Tada a fuwari
kalar sə wu tsa ja, ənga ju səni abər
sara dəgya Hyal nga ja, ənga tsu a
dəgya Hyal nga ju ɓəra nda sha.
4 Ar pəci kəra nda vər səm sər səm,
kə Yesu hyaˈari ji zəɗəna ləgutə nyi, ba
ji həri sər bakə nyi, ba ji mbiya ar sara
ja.
5 Ayukuɗa kau, kə ji puwa ˈyimi
a gwu cala ba ji dzəguya ci hiya
zəmbəlma nyiˈyar əni. Ju ɗa ɗa hiya
nda ənga sər bakə kəra ji mbiya wu
sara ja.
6 Kə Yesu shili əgya Simanu
Biturusu, kə Biturusu na anə nyi,
“Thlagəu, nagə ngu ci hiya yi ya?”
7 Əngwar Yesu anə nyi, “Nagəu ng-
gabiya səra yu məl kabangəkə mai,
ama gu nda nggabiya a ndu mwa.”
8 Əngwar Biturusu anə nyi, “Awau,
nagə wu ci hi anə ɗa ndangə mai.”
Kə Yesu shaɗəwa nyi, “Ma nayi aˈyi
cina hya gə mai, nagə aˈyi nə ɗa mai.”
9 Əngwar Biturusu anə nyi,
“Thlagəu, ma abangə ja, aˈyi hiya yi
nga ga ci waci mai, ama ga daɓəri ənga
tsa yau ba kəra yau!”
10 Əngwar Yesu anə nyi, “Ndəra a
pərnar pər, a ɗar ja cicau, kəl ci hi
nga ju yiwu wacu ara dza ja patə cici
nga nyi. Nahyi cici nga hyi, ama aˈyi
patəkura hyi mai.”
11 Ara ju səni ndəra wu nda thləna
hiya ja. Ca ngə ɗa, ji na, “Aˈyi pap-
atəkura hyi ngə cici mai.”
12 Ayukuɗa ji cina hiya nda patəu,
kə ji har ləgutə nyi, ba ji ɓəra sha a
ndar vir nggya nyi. Kə ji yiwa nda, ji
na, “A nggabiyar hyi səra yi məliya hyi
kə ya?”
13 Hyu ngga ɗa Maləmə ənga
Thlagəu, kakalə nga nyi, ara ca ngə
səra ya ga nyi.
14 Ma nayi kəra Maləmər hyi ənga
Thlagər hyi cina hiya hyi, a kyau
nahyi ma hya kyaga cina hiya ku-
vwar hyi.
15 A cabiya hyir yi səra hya kyaga
məl, nahyi tsu hya nu hiya yau.
16 Jiri nga yu na anə hyi, mafa aˈyi a
sən ndiya tarki nyi mai, ənga ndəra nji
sau ənga cama aˈyi a sən ndiya ndəra
sə nyi mai.
17 Ma hya sənbiyar najaka jiri, abari
ngə cacagulikura hyu nda ɗa ma hyi
məl thlər əni ya!

Yesu Nana Ənggəra Nji Wu Nda Thləna Hiya Ja

(Matiwu 26:20-25; Markusu 14:17-21; Luka 22:21-23)

18 “Ar kəra hyi patə nga yu ndər
mai. Wu sən yi njira yi caɗəbiya.
Ama yi caɗəbiya hyi aga ndər Hyal
kəra tsətsəfau a nyabiya dzau, kəra
na, ‘Ndəra vər səm sər səm ɗa ngu gal
lagur thlə hiya yau.’
19 Nayi ngu na səˈyar kə kadivira ji
ɗarkər, aga ma ji nda ɗarkər hya səni
abər nayi ngə Kərsiti.
20 Jiri nga yu na anə hyi, kalar
ndəra dləwuri ndəra yi səwa, nayi nga
ji dləwuri. Kalar ndəra dləwuri ɗa tsu,
ndəra səwa ɗa nga ji dləwuri.”
21 Ayukuɗa Yesu nana ndər kau, kə
sə kə ɓwanə nyi kər wu ɗəfuwa ja
gagaɗau. Kə ji cabiya nda ar babal
abər, “Ənga jiri pathlə wu pama hyu
nda thlənа hiya yau.”
22 Kə zəmbəlma nyiˈyar mbar tsat-
samə kərnda, ara nandə wu səni tara
wa nga ju ndər ar kəri kə mai.
23 Pathlə wu pama zəmbəlma kəra
Yesu wu yiwu gagaɗau, nggashi ja ar
thlərpa ja.
24 Kə Simanu Biturusu guthlar nyi
aga ja yiwabiya nda Yesu, “Wa nga ju
ndər ar kəri ka?”
25 Naja kəra ləha ar dzər nyi
uzhiya kər ju yiwa Yesu, “Thlagəu,
wa nga ja?”
26 Kə Yesu shaɗəwa, “Ndəra yi kadlər
macikəl, yi fuwa a gwu cala, ba yi
nə nyi, naja ngau.” Kə Yesu kadləri
macikəl ba ji fuwa a gwu cala ba ji nə
nyi anə Yahuda zər Simanu Isikaray-
oti.
27 Ənggəra Yahuda dləwuri macikəla
nyi, ba shatan gu ja.
Kə Yesu na anə nyi, “Səra gu yiwu
ga məl, məl ənga kusa.”
28 Ama wu pama nanda patə kəra a
vər səm sər səm, ndə aˈyi kəra sənbiya
səra ɗa Yesu na ndər kə anə nyi mai.
29 Ta ndu səni abər naja ngə ənga
mbəl gənnar nda, ma ndu nggani abər
səra Yesu na anə nyi, ca ngə, ja maˈyi
ja nda ɗəlbiya nda səra ndu yiwu aga
mini. Ma aˈyi abangə tsu mai, ja nə
nyi anə nji ɗaɗali səra aˈyi.
30 Yahuda tsu, ənggəra ji dləwuri
macikəla nyi, ba ji biya maˈyi. Ar pəci
kau, vuˈyi a ɗari.

Dlaɗə Mafəliyangəu

31 Ayukuɗa Yahuda maˈyi a biya, kə
Yesu na, “Kabangəkau, nga nju nda
nə nyi kadakadarkur anə Zər Ndau,
ənga Hyal ənga kərnyi wu nda uya
kadakadarkur arya ja.
32 Ma Hyal uya kadakadarkur lagu
Zər nyi, Hyal ənga kərnyi ngu nda
nə nyi kadakadarkur tsu anə Zər nyi
ənga kusa.”
33 Əngwar ja anə nda, “Wazha ɗa,
nə pəci kushu nga yi əkkəˈyi hyi
wacu. Hyu nda gal ɗa, ama ənggəra
yi nar nyi anə njira nggurəm nə
Yahudiya, abangə nga yu na anə hyi
kabangəkau, abər, ‘Vira yu maˈyi a
ndari, nahyi wu sən ndəna mai.’
34 “Dlaɗə mafəliyangə nga yu lə anə
hyi, ca ngə, hya yiwu kərhyi. Ənggər
kəra yi yiwu hyi, abangə nga hya
yiwu kuvwar hyi.
35 Lagu kau, ngə nji patə wu nda
səni abər nahyi zəmbəlma ɗa nga hyi,
ma hyu yiwu kuvwar hyi.”

Biturusu Wu Nda Kəpalna Səni Yesu (Matiwu 26:31-35; Markusu 14:27-31; Luka 22:31-34)

36 Simanu Biturusu yiwa nyi,
“Thlagəu, nəma nga ga?”
Yesu shaɗəwa nyi, “Vira yu maˈyi a
ndari, nagə wu sən nu ɗa kabangəkə
mai, ama gu nda nu ɗa a səkar kushu.”
37 Əngwar Biturusu anə nyi,
“Thlagəu, mi ngə ɗa nayi wu sən nu
ngə kabangəkə maya? Yu sən ləri piya
yau, arya gau.”
38 Kə Yesu shaɗəwa, ji na, “Gə wu
sən ləri piya gau arya ya? Yu nar ngə
jirkura nyi, kadivira vəgəmə a wau
əshina, gu nda kəpalna sən ɗa, ar kər ar
kər makəru.”

14

Yesu Ngə Lagur Ndara Tada

1 “A sara huɗa hya ndzə mai. Hya
hənggəri ənga Hyal, ba hya hənggəri
ənga yi tsu.
2 Wu ki dəɗa vir nggya aˈyi gangəu.
Ma aˈyi nda ɗa abangə mai, yu nda
nar hyi. Maˈyi nga ya a ndəna aga ya
da pabər hyi vi.

3 Ma ya ma'yiri yi da pabər hyi vi,
yu sha shida aga ya sa fa'ari hyi a
ndəgya yau, aga vira ya ri, ənа nga hyu
nggya.
4 Vira yu ma'yi a ndari, hyu sən
lagur ndəna."

Yesu Ngə Lagu Dəra Tada

5 Kə Toma na anə Yesu, "Thlagəu,
na'yu sən vira gu ma'yi a ndar kə mai,
ya abari nga 'yi wu səni laguwa nya?"
6 Yesu shaɗəwa nyi, ji na, "Nayi ngə
lagu, nayi ngə jiri ənga nayi pi. Ndər
sən shili əgya Tada a'yi mai, kəl lagu
ɗa.
7 Maja abər hyu sən ɗa, hyu sən
Dəɗa tsu. Ama mbar kabangəkə hyu
nda səni nyi ənga hyu nda lari nyi."
8 Kə Fəlipəu na, "Thlagəu, canə 'ya
Tada, ba huɗa 'ya pida."
9 Yesu shaɗəwa nyi, "Fəlipəu, pəci
kə yi həri ənga hyi kau, ba'anə ka-
bangəkə nagə wu sən ɗa mai ya?
Kalar ndəra lar ɗa a lar ja Tada. Abar
nga gu sən na, 'Canə 'ya Tada ka'?
10 Nahyi a'yi hənggəri abər nayi wu
Tada, ənga Tada wu yi wa? Ndər kəra
yu na anə hyi, nə kərɗa ngə mai. Ama
Tada kəra a vər nggya wu yi nga vər
məl thlər nyi.
11 Hya hənggəri ənga yau, abər nayi
wu Tada ənga Tada wu yau, a'yi
abangə mai hya hənggəri ənga yi arya
sə dədəgur paməpamə gangə kəra yi
məlna.
12 Jiri nga yu na anə hyi, kalar ndəra
hənggəri ənga yau, ju məliya thlər kəra
yu məl tsu. Ju nda məliya thlər kəra
ndiya kəra yi məl, ara yu ma'yi a dəgya
Tada.
13 Ənga yu nda məliya kalar səra hyu
kədiyau wu thləmə ɗa, aga ja dla ənga
kadakadarkur anə Tada lagu Zər.
14 Kalar səra hyu kədi wu thləmə ɗa,
yu məliya hyi.

Alkawal Shilər Mambəl Cicau

15 "Maja hyu yiwu ɗa, hyu ɓəlari
dlaɗə ɗa.
16 Ba ya dzəgwa kədi Tada, aga ja
səwa hyi vanyi ndər dləwa dzə kəra wu
nggya ənga hyi ba'anuwa.
17 Naja ngə Mambəl nə jiri, kəra
a vər cabiya jirkur ar kəra Hyal.
Duniya wu sən dləwuri nyi mai, ara
nandə wu lari nyi mai ənga nandə wu
sənbiya nyi mai. Ama nahyi nər hyi,
hyu sənbiya nyi, ara a'yi ja ənga hyi ba
ənga wu ɗəfuwa hyi.
18 Nayi wu piyari hyi ənggər məsətə
mai, yu sha shili əgya hyi.
19 Ayukuɗa pəci kushu, njir duniya
wu ɓəra nda lar ɗa mai, ama nahyi,
hyu nda lar ɗa. Ara a'yi yi ənga pi,
nahyi ma, hyu ɗa ənga pi.
20 Ar pəci ta nga hyu nda sənbiya
abər nayi wu Dəɗa, nahyi wu yau ənga
nayi wu hyi.
21 Kalar ndəra dləwuri dlaɗə ɗa, ba
ji ɓəlari, naja ngə ndəra wu yiwu ɗa.
Ndəra wu yiwu ɗa tsu, Dəɗa wu nda
cabiya nyi yiwukur, nayi tsu yiwu
nda yiwu nyi ənga yu cabiya kərɗa
anə nyi."
22 Kə Yahuda (a'yi Isikarayoti mai)
na anə nyi, "Ama Thlagəu, abar nga
ga sən canə 'ya kər, ama a'yi anə njir
duniya patə maya?"
23 Kə Yesu shaɗəwa nyi, ji na, "Kalar
ndəra wu yiwu ɗa, ju ɓəlari highiɓə ɗa.
Dəɗa tsu ju nda yiwu nyi, ba 'ya shili
'ya sa nggya wu ja.
24 Kalar ndəra gəra yiwu ɗa, naji wu
ɓəlari highiɓə ɗa mai. Ndər kəra hyu
nggari yu na, nə ɗa ngə mai, ama nə
Dəɗa ndəra səwa ɗa ngau.
25 "Patə sə'yar kau, yi nar hyi tsu yi
ənga hyi.
26 Ama ndər dləwa dzau, Mambəl
Cicau, kəra Dəɗa wu nda səwa wu
thləmə ɗa, ju nda highiɓər hyi patər
sau, ənga ju nda ɗəngar hyi patər səra
yi saya na anə hyi.
27 "Yu piyari hyi ənga huɗə pərtəu.
Huɗə pərtə ɗa nga yu nə hyi. A'yi
ənggər kəra njir duniya wu lə nga yu
lə mai. A sara hya hivər mai, ənga
hya sara piyari huɗa hyi a ndzə ənga
hangəkala hyi a hya'ari mai.
28 "A nggar hyi ənggəra yi na, abər,
'Ma'yi nga yau, yu ɓəra sha shili.' Ma
jiri nga hyu yiwu ɗa, hya caguli, ara

yu ma'yi a dara Tada, arya Tada a ndiya ɗa ənga dəgaləu.
29 Yi nar hyi abangau tsu ji gəra ɗa, aga ma ji ɗarkər hya daɓaga hənggəri.
30 Tsu yu ɓəra nda ndər anə hyi gangə mai, ara ndəra vər səm təlkur ar kəra duniya wu shili. Naja a'yi ənga dənama ar kəra yi mai.
31 Ya vər məl patər səra Tada na ya məl, aga njir duniya a səni abər yu yiwu Tada. Shili a mau, məna piyari vi kau."

15

Yesu Ngə Wur Ndərma Nə Jijiri

1 "Nayi ngə wur ndərma nə jijiri, Dəɗa ngə thlagər fa.
2 Kalar tsa wu kəra gəra pə wazha ba dəɗa thlana nyi. Ama kalar tsa wu kəra wu pə wazha, ba dəɗa tsatsa'wuna nyi aga ja ɓəra pə wazha gangəu.
3 Kabangəkə cici nga hyi, arya ndər ɗa kəra yi nar hyi.
4 Hya nggya wu yau, nayi tsu wu hyi. Tsa wu a'yi a sən pə wazha ar kərnyi mai, kəl ma ji nggya ar mamar wu. Abangə tsu nahya ma a'yi hya sən pə wazha ar kərhyi mai, kəl ma hyi nggya wu yau.
5 "Nayi ngə wur ndərma, nahyi ngə tsa nyi'yar. Kalar ndəra nggya wu yau ənga nayi wu ja, ju pə wazha gangəu. Ma a'yi wu yi nga hyi mai, sə a'yi hyu sən məliya mai.
6 Kalar ndəra a'yi wu nggya wu yi mai, kakalə nga ja ənga tsa wu kəra nji thlana, ba ji ulənakər. Nju sən tsəmiya nda, ba nja puwa a gwu u'u, ba nja nggyina nda.
7 Ma hyi nggya wu yau, ənga ndər ɗa nggya wu hyi tsu, hyu sən yiwa ɗa kalar səra hyu cim ba Hyal a nə hyi.
8 Səra wu shili ənga kadakadarkur anə Dəɗa, ca ngə hya pə wazha gangəu. Lagu kə nga hyu cabiya abər nahyi zəmbəlma ɗa ngau.
9 "Ənggər kəra Dəɗa cabiya ɗa yiwukur, abangə nga yi cabiya hyi yiwukur tsu. Nahyi tsu hya nggya wu yiwukur ɗa.
10 Ma hyi ɓəlar dlaɗə ɗa, hyu nggya wu yiwukur ɗa, ənggər kəra yi ɓəlar dlaɗə Dəɗa, ba yi nggya wu yiwukur nyi tsu.
11 Yi na anə hyi abangau aga caguli ɗa a nggya wu hyi, ənga aga cagulir hyi a nyabiya dzau.
12 Dlaɗə ɗa ca ngə, hya yiwu kərhyi, ənggər kəra yi cabiya hyi yiwukur.
13 Yiwukur kəra a ndiya patəu, ca ngə nda lər piya ja arya bazhi nyi'yar.
14 Nahyi bazhi ɗa ngə'yar, ma hyi ɓəlar dlaɗə ɗa.
15 Tsu yu ɓəra ngga hyi ənga mafa mai, ara mafa a'yi wu sən səra tarki nyi wu məl mai. Ama yu ngga hyi ənga bazhi, ara yi canə hyi patər səra yi nggari ara Dəɗa.
16 Nahyi ngə caɗəbiya ɗa mai, ama nayi ngə caɗəbiya hyi, ənga yi səwa hyi aga hya nda pə wazha kəra wu nggya ba'anuwa. Ba Dəɗa dzəgwa nə hyi kalar səra hyu kədiyau wu thləmə ɗa.
17 Kəja, dlaɗə kəra yi nə hyi, hya yiwu kuvwar hyi.

Njir Duniya Piyari Shishir Dza Njir Nu

18 "Ma njir duniya piyari shishir dza hyi, hya səni abər nayi nga ndə piyari shishir dza nyi tanggərma.
19 Maja abər nə njir duniya nga hyi, njir duniya a cabiya hyiri yiwukur. Ama ara kə nahyi a'yi nə duniya mai, ənga nayi ngə caɗəbiya hyi sara wu duniya, ca ngə məliya njir duniya piyari shishir dza hyi.
20 Hya ɗəngari ndər kəra yi saya na anə hyi, abər, 'Mafa a sən ndiya tarki nyi mai.' Ma ndə nə ɗa ɓwaɓwatəu, ndu nda nə hyi ɓwaɓwatə tsu. Ma ndə məl thlər ənga highiɓə ɗa, ndu nda məl thlər ənga nər hyi tsu.
21 Ndu nda məl sə'yar patə anə hyi abangau, arya thləmə ɗa, ara nandə wu səni ndəra səwa ɗa mai.
22 Ma abər a'yi yi shili, yi sa ndər anə nda mai, nanda a'yi njir bikə mai. Ama kabangəkə, sə a'yi ndu uya nda na arya bikər nda mai.
23 Kalar ndəra piyari shishir dza yau, a piyari ja nə Dəɗa tsu.

24 Maja abər aˈyi yi məliya wu pama
nda səra ndə aˈyi saya məliya mai,
nandə wu ɗa njir bikə mai. Ama
kabangəkau, a lar nda sə dədəgur kəra
yi məlna, ama alaga abangau, kə ndə
piyari shishir dza yau əngа nə Dəɗa
tsu.
25 Ama sə kə ɗarkər aga ja nyabiya
səra tsətsəfə wu dlaɗər nda, abər, ‘Ndə
piyari shishir dza yi gəra əngа səra yi
ndzana.’
26 “Yi wu nda səwa hyi ndər dləwa
dzə sara dara Tada. Naja ngə Mambəl
jiri kəra shida sara dara Tada, ju nda
sa lər sakida ar kəra yau.
27 Nahyi ma, hyu nda lər sakida ar
kəra yau, ara tsu tanggərma əngа yi
nga hyi.

16

1 “Yi nar hyi səˈyar kə patəu, ara hya
sara pəna mbərsar hyi.
2 Ndu nda kədləbiya hyi sara wu
umbwa daɓə dzə njir Yahudiya. Pəca
vər shili ma, kəra ma ndə tsəya hyi, ba
nda nggani abər thlər Hyal nga nda
vər məl.
3 Ndu nda məl culi səˈyar kau, ara
nandə wu sən Tada mai əngа nandə
wu sən ɗa mai.
4 Ama yi nar hyi səˈyar kau, aga ma
ndə ɗarkər, hya daɓaga ɗəngari abər a
nar hyir yau.
“Nayi nar hyi səˈyar kə tsu kaɗə
mai, ara tsu yi əkkəˈyi hyi.”

Thlər Nə Mambəl Cicau

5 “Kabangəkau, maˈyi nga yi a dəgya
ndəra səwa ɗa, ama wu pama hyi ndə
aˈyi yiwar ɗa, ‘Nəma nga gu maˈya?’
6 Arya yi nar hyi səˈyar kau,
kəja hya nyabiyar dzə əngа huɗə
ndzəndzau.
7 Ama ya nar hyi jirkura nyi, nahyi
ngu ɗahar məsahəkura maˈyi ɗa kau.
Ma nayi aˈyi maˈyi mai, ndər dləwa
dzə kau, wu shili mai. Ama ma yi
maˈyi, yu nda səwa hyi nyi a shili ara
hyi.
8 Ar pəci kəra ndər dləwa dzə kə
shili, ju sa cabiya nyi anə njir duniya
abər ɗəngar nda ar kəra bikau, əngа
tsapəkur əngа numa aˈyi kakalə mai.
9 Ɗəngar nda ar kəra bikau, aˈyi
kakalə mai ara nandə hənggəri əngа yi
mai.
10 Ɗəngar nda ar kəra tsapəkur, aˈyi
kakalə mai ara maˈyi nga yi a dəgya
Dəɗa, vira tsu hyu ɓəra nda lar ɗa mai.
11 Ɗəngar nda ar kəra numa, aˈyi
kakalə mai ara a məlnar nji numa anə
ndər səm təlkur ar kəra duniya.
12 “Aˈyi yi əngа sər na gangə
kəra hiyau ya kyaga nar hyi ka-
bangəkau, ama nahya sən səsəˈwuri
nda kwatahə mai.
13 Ama ar pəci kəra Mambəl nə jiri
shili, ju sa ləbiya hyi a ndu səra jiri
patəu. Naji wu ndər wu dənamar
kərnyi mai, səra ji nggari nga ju na,
əngа ju nda nar hyi ar kəra səra a vər
shili.
14 Ju nda shili əngа kadakadarkur
anə ɗa, lagur nar hyi patər səra ji
nggari ara yau.
15 Patər səra nə Dəɗa, nə ɗa ngau.
Ca ngə səra ɗa yi na, abər Mambəl wu
nda dləwuri səra ara yau, ba ja nə hyi.
16 “Ayukuɗa pida kushu nahyi wu
ɓəra lar ɗa mai, ayukuɗa pida kushu
wayu ba hya ɓəra lar ɗa.”

Huɗə Ndzəndzə Zəmbəlma ˈyar Wu Nda Sha Aga Huɗə Pipida

17 Əngwar alenyi zəmbəlma nyiˈyar
anə kuvwar nda, “Mi nga ju ɗənga
əngа ndər ka, ‘Ayukuɗa pida kushu
nahyi wu ɓəra lar ɗa mai, əngа
ayukuɗa pida kushu ba hya ɓəra lar
ɗa wayu ka’? Əngа tsu mi ngə ɗənga
nyi əngа ji na, ‘Ara maˈyi nga yi a dəgya
Dəɗa ka’?”
18 Ndə dumwa əngа yiwa kərnda,
“Mi ngə ɗənga nyi əngа ‘ayukuɗa pida
kushu ka?’ Namən aˈyi nggabiya sə kə
ju na kə mai.”
19 Yesu tsambiya abər zəmbəlma
nyiˈyar ndu yiwu nda yiwa nyi ar
kəra sə kau, kə ji na anə nda, “Hyu
yiwa kərhyi ar kəra səra yi na, abər,
‘Ayukuɗa pida kushu tsu hyu lar ɗa
mai, əngа ayukuɗa pida kushu ba hya
ɓəra lar ɗa wayu kə’ ya?
20 Jiri nga yu na anə hyi, hyu nda
tiwi, hya pə sələm, ama njir duniya

kəl caguli nga ndu caguli. Hyu nda ndzə huɗə gagaɗau, ama ndzə huɗər hyu nda sha aga huɗə pipida.
21 Ma mala ar tsəkar ya, ɓwaɓwatə nga ja a gwa ara pəci nyi a ɗari. Ama ma zər a biyari, ba ja faˈari əngа ɓwaɓwatə kəra ji a gwa, ara huɗə pipida nə zər kəra shili wu duniya.
22 Abangə ngə nga nyi əngа hyi. Kabangəkau, pəcir ndzə huɗər hyi ngau, ama yu ɓəra nda lar hyi wayu, ba huɗa hyi a dzəgwa pida. Huɗə pipidar hyi tsu, ndər sən dləwuri ara hyi aˈyi mai.
23 Ar pəci ta, tsu hyu yiwa sə ara yi mai. Yu nar hyi jiri, Dəɗa wu nda nə hyi kalar səra hyi yiwa wu thləmə ɗa.
24 Baˈanə kabangəkau, sə aˈyi kəra hyi yiwa wu thləmə ɗa mai. Yiwa mau, ba nja nə hyi, aga huɗə pipidar hyi a nyabiya dzau.
25 “Yi ndər anə hyi əngа karapə aga ya nar hyi səˈyar kau, ama pəci wu shili tsu yu nda ndər əngа karapə mai ama yu ndər ar kəra Dəɗa ar babal.
26 Wu pəci ta, hyu nda kədi sə wu thləmə ɗa. Nahyi ngu nda kədi Dəɗa əngа kərhyi aˈyi nayi nga kədi anə hyi mai.
27 Ara Dəɗa əngа kərnyi wu yiwu hyi ara hyi cabiya ɗa yiwu dzə əngа hyi hənggəri naja ngə səwa ɗa a shili.
28 Yi shili wu duniya sara ara Tada, kabangəkə piyari nga yi duniya, ya ɓəra sha a dəgya Tada.”
29 Kə zəmbəlma nyiˈyar na anə nyi, “Ənghəng! Kabangəkau, nga gu ndər ar babal gəra əngа karapau.
30 Kabangəkau, nga ˈyi wu səni abər sə aˈyi ɗəɗəwa anə ngə mai. Gu sən nar nyi anə ndau, səra ju yiwu ja yiwa ngau. Kau, a məliya ri ˈyi hənggəri, əngа jiri sara ara Hyal nga gau.”
31 Kə Yesu shaɗəwa nda, ji na, “Kabangəkau, a hənggəri hyi əngа nyi ya?”
32 Pəca vər shili, kəja a ɗari, kəra kalar ndu nda tətəlnakər, ba kalar ndə a hwinakər a vu ki nyi, ba hya piyari ɗa zhizhi ɗa. Ama alaga abangau, aˈyi yi zhizhi ɗa jijiri mai, ara Tada aˈyi ja əngа yau.
33 “Yi wu na səˈyar kə anə hyi ara wu yi nga hyu uya huɗə pərtəu. Wu duniya kə hyu nda lar ɓwaɓwatəu, ama hya səsəˈwuri ara a səmkur yi təlkur ar kəra duniya.”

17

Yesu Kədi Hyal Aga Kərnyi

1 Ayukuɗa Yesu nana ndərˈyar kau, kə ji hyaˈanakər a dəməlmə ji kədi Hyal, ji na, “Tada, pəci a ɗari. Ga nə nyi kadakadarkur anə Zər ngau, aga naja tsu ja shili əngа kadakadarkur anə ngau.
2 Ara gə nə nyi dənama anə Zər ngau ar kəra nji patəu, aga ja lər pi gəra kuɗau anə patər njira gə nə nyi.
3 Pi gəra kuɗau, ca ngə nja sən ngau, nagə kəra Hyal nə jijiri wacu, əngа Yesu Kərsiti, ndəra gə səwa a shili.
4 Yi dla əngа kadakadarkur anə ngau wu duniya lagur məlna thlər kəra gə nə ɗa aga ya məl.
5 Kabangəkau, Tada, nə ɗa kadakadarkur kabangəkə wu mwa ngau, culi kadakadarkur kəra aˈyi yi əni əngа gə ta kadivira duniya ɗarkər.

Yesu Kədi Hyal Anə Zəmbəlma Nyiˈyar

6 “A cabiya ngər yi abər wa nga ga anə njira gə nə ɗa wu duniya. Njira ɗəɗəmə nə ngə nga nda, ama ba gə nə ɗa nda, nanda tsu a ɓəlar nda ndər ngau.
7 Kabangəkau, wu sən nda abər kalar səra aˈyi ara yau, sara ara gə nga nyi.
8 Ara kalar ndər kəra gə nar ɗa, a nar ndar yau, ba ndə dləwuri. Əngа jiri ndu səni abər sara ara gə nga yau, əngа a hənggər nda abər nagə ngə səwa ɗa.
9 Ya vər kədiyau, arya nda. Nayau, aˈyi a vər kədiyau, arya duniya patə mai, ama arya njira gə nə ɗa, ara nə ngə nga nda.
10 Patər njira ara yau, nə ngə ngau, əngа tsu patər njira ara gau nə ɗa ngau. A uyar yi kadakadarkur lagur nda.

11 Kabangəkau, ya vər sha a
da ara gau, ara pəcir nggya ɗa wu
duniya a kuɗəri, ama nanda, tsu nda
wu duniya. Tada, Ndə Cicau, ga
kətiya nda ənga dənamar thləmə ngau,
thləmə ngau kəra gə nə ɗa, aga nda ɗa
zəmə ənggər kəra ma ənga gau.
12 Ar pəci kəra yi tsu ənga nda,
yi kətiya lagur dənamar thləmə ngau,
thləmə ngau kəra gə nə ɗa. A ɓəlar
ndar yau, ndə a'yi kəra sa wu pama
nda mai, kəl ndə sasa ta aga ndər Hyal
a nyabiya dzau.
13 "Kabangəkau, kəja ya vər sha
a da ara gau, ama yu na sə'yar kə
tsu yu duniya aga njir nu ɗa nda
nyabiya dzə ənga caguli wu ɗəfuwa
nda.
14 A nə ndar yi cama ngau, ba
njir duniya piyari shishir dza nda,
ara nanda a'yi nə duniya mai, ənggər
kə nayau, a'yi yi nə duniya mai.
15 Nayi kədiyau, aga ga fa'abiya
nda sara wu duniya mai, ama aga ga
kətiya nda ara ndə ɗəmwa'yi kau.
16 Nanda a'yi nə duniya mai,
ənggər kə nayi a'yi yi nə duniya mai
kau.
17 Ga cina nda lagur jiri, ndər
ngau jiri ngau.
18 Ənggər kəra gə səwa ɗa a shili
wu duniya, abangə nga yi səwa nda a
ndu duniya tsu.
19 Arya nda nga yi lər kərɗa, aga
thlər cici kau, aga nanda tsu nda ɗa
cicau lagu jirkur.

Yesu kədi Hyal Ar Kəra Patər Njir Nu

20 "Kədi ɗa a'yi anə nda waci
mai, ama anə kalar njira wu nda
hənggəri ənga yi lagur camar nda.
21 Tada, kədi ɗa, bəgə nda ɗa
zəməu, ənggər kəra ma ənga gau. Bəgə
nda ɗa zəmə wu ma, aga njir duniya a
səni abər nagə ngə səwa ɗa.
22 A nə ndar yi kadakadarkur
kəra gə nə ɗa, aga nda ɗa zəmə ənggər
kəra ma zəməu.
23 Yu nda nggya wu nda, ənga
nagə tsu wu yau, aga nda ɗa zəmə
ənga jiri. Lagu kə ngə njir duniya wu
nda səni abər nagə ngə səwa ɗa, ənga
nda səni gu yiwu nda ənggər kəra gu
yiwu ɗa.
24 "Tada, cim ɗa, ca ngə njira gə
nə ɗa, nda nggya ənga yi ar vira ya
ri. Yu cim nda lari kadakadarkur
ɗa, kadakadarkur kəra gə nə ɗa
arya gu yiwu ɗa kadivira gə məliya
duniya.
25 Tada, ndə tsapəu, njir duniya
wu səni ngə mai, ama nayau, yu sən
ngau ənga nanda nər nda, ndu səni
abər nagə ngə səwa ɗa.
26 A cabiya ngər yi anə nda ənga
yu nda dumwa ənga ca ngau anə nda.
Lagu kə ngə yiwu kəra gu yiwu ɗa wu
nda nggya wu nda ar babal, ənga nayi
ənga kərɗa wu nda nggya wu nda."

18

Nji Ɗəlna Yesu Ba Nji Mbar Nyi (Matiwu 26:47-56; Markusu 14:43-50; Luka 22:47-53)

1 Ayukuɗa Yesu kuɗəna kədi Hyal,
ba ji tərabiya əkkə'yi zəmbəlma nyi'yar
a biyar ya dagə Kiduronu. A biyar
ya dagə kau, vanyi masəmə a'yi, ba
Yesu əkkə'yi zəmbəlma nyi'yar ma'yi a
vuwa gwa.
2 Yahuda, zəmbəlma Yesu kəra
thləna hiya ja wu sən vi kau, ara Yesu
əkkə'yi zəmbəlma nyi'yar wu yiɗaga
daɓə dzə a gwa.
3 Kə Yahuda shili wu masəmə kau, ji
dumwa ji ca lagu anə bwata soja'yar,
ənga njir ɓəla ki Hyal kəra pubu
dədəgal'yar ənga njir Farisi səwa. Ndə
shili ənga u'ur təsə ba pitəlla ənga kar
pa.
4 Yesu, ara ju səni səra wu nda ɗa
ənga ja, ba ji biya, ji biya yiwa nda,
"Wa nga hyu gala?"
5 Kə ndə shaɗəwa nyi, ndə na, "Yesu
ndə sara wu Nazəratu." Əngwar Yesu
anə nda, "Nayi ngau." Yahuda ndəra
thləna hiya Yesu a'yi ja tata'yi əkkə'yi
nda.
6 Ənggəra Yesu na, "Nayi ngau," ba
ndə sha də ndəl də ndəl, ba ndə
dlanakər a gyiwu 'yi.
7 Kə Yesu ɓəra yiwa nda, ji na, "Wa
nga hyu gala?" Əngwar nda, "Yesu
ndər Nazəratu."

8 Əngwar Yesu anə nda, “A nar hyir
yi abər nayi ngau. Ma nayi nga hyu
gal, hya piyari nji kau, nda ma'yi.”
9 Səkə ɗarkər aga ja nyabiya ndər
kəra ji nana, “Nayi a'yi tini alaga ndə
zəmə wu njira gə nə ɗa mai.”
10 Simanu Biturusu ndəra a'yi əngа
katsakər ara ja, ba ji tsəbiya katsakər
nyi, ba ji thlana himi mazəma mafa
nə pubu kəra ndiya əngа dəgaləu.
Thləmər mafa kə ca ngə Malkusu.
11 Kə Yesu nar nyi anə Biturusu,
“Shabiya katsakər ngau a gwu ki nyi.
A'yi kyau ya təwari sara wu kyakiwa
nə ɓwaɓwatə kəra dəɗa nə ɗa kə wa?”

Yesu Shili Wu Mwar Anasu
(Matiwu 26:57-58; Markusu 14:53-54; Luka 22:54-57)

12 Kə bwata soja'yar ta əngа dəgalər
nda, daɓə əngа njir ɓəla ki Hyal mbar
Yesu, ba ndə mbiya nyi.
13 Tanggərma, ba ndə hər nyi a
ndəgya Anasu, ara naja səlku sal nə
Kayafasu. Wu fa ta, Kayafasu ngə
pubu kəra ndiya əngа dəgaləu.
14 Kayafasu ngə lər sawara anə
njira nggurəm nə Yahudiya abər a
ɗari tsa'a ndə zəmə a tə arya nji.

Biturusu Kəpalna Səni Yesu

15 Kə Simanu Biturusu əngа pathlə
wu pama zəmbəlma nə Yesu ndu nu
Yesu wu ndəl wu ndəl. Ara pubu
kəra ndiya əngа dəgal wu səni najaka
zəmbəlma nə Yesu, ba ji piyari nyi aga
ja vu huɗə ki nə pubu kəra ndiya əngа
dəgal əngа Yesu.
16 Ama Biturusu nə nyi ba ji ta'yi
a biya miya ki, a biya. Kə zəmbəlma
kəra pubu kəra ndiya əngа dəgal kə wu
səni kau, biya ji biya ndər anə kwa
kəra a vər ɓəla miya ki, ba ji vu əngа
Biturusu.
17 Kə kwa ɓəla miya kiya nyi, na anə
Biturusu, “Nagə ma, pathlə gau wu
pama zəmbəlma nyi, əndəga?”
Kə ji shaɗəwa, ji na, “Awau, nayi a
gwa mai.”
18 Ara shishi'wu kəra vi, agabangə
kə mafa'yar əkkə'yi njir ɓəla ki Hyal
mbəbiya u'u tata'yi nda, ndu ɗaha.
Biturusu tsu a'yi ja wu pama nda
ta'yu ju ɗaha u'u.

Pubu Kəra Ndiya Əngа Dəgaləu Yiwa Miya Yesu
(Matiwu 26:59-66; Markusu 14:55-64; Luka 22:66-71)

19 Kə pubu kəra ndiya əngа dəgal
yiwa miya Yesu ar kəra zəmbəlma
nyi'yar əngа highiɓə nyi.
20 Kə Yesu shaɗəwa nyi, ji na, “Ndər
ɗa, ar babal nga yi na anə nji patəu,
yi highiɓə wu umbwa daɓə dzə njir
Yahudiya əngа wu ki Hyal vira daɓə
nə njir Yahudiya ari ar babal. Sə a'yi
kəra yi na ɗəɗəwa mai.
21 Mi ngə ɗa gu yiwa miya ya? Yiwa
miya njira nggar səra yi na. A nggabi-
yar nda səra yi nana.”
22 Ənggəra Yesu nana abangau, kə
vanyi ndər ɓəla ki Hyal kəra ləha dzər
nyi nə nyi tsəbalma, əngwar ja anə nyi,
“Abangə nga nju ndər anə pubu kəra
ndiya əngа dəgal ya?”
23 Yesu shaɗəwa nyi, ji na, “Ma yi
nana səra a'yi tsa'a mai ba ga cabiya
ɗa, ama ma yi nana səra tsa'a, mi ngə
ɗa gə dəgə ɗa?”
24 Kə Anasu səwa nyi mbamba a
ndəgya Kayafasu ndəra naja ngə pubu
kəra ndiya əngа dəgaləu.

Biturusu Ɓəra Kəpalna Səni Yesu
(Matiwu 26:71-75; Markusu 14:69-72; Luka 22:58-62)

25 Ma tsu Simanu Biturusu ta'yi ar
vi ta, ja vər ɗaha u'u, kə nji yiwa nyi,
“Nagə ma pathlə gu pama zəmbəlma
nyi ya, əndəga?”
Kə ji kəpalna, ji na, “Nayi a gwa
mai.”
26 Pathlə wu pama mafa nə pubu
kəra ndiya əngа dəgaləu, kəra zaməya
ndə ta Biturusu thlana himiya ja ta,
ka na anə nyi, “Mi nga gu na ka? A'yi
gə pathlə wu pama njira yi lari nyi
əngа ja wu masəmə ta wa?”
27 Kə Biturusu ɓəra kəpalna,
ənggərna kə vəgəmə wau.

Yesu Wu Mwar Bilatusu
(Matiwu 27:1-2,11-14; Markusu 15:1-5; Luka 23:1-5)

28 Əmudlə kaɗə kə njira nggurəm
nə Yahudiya ləbiya Yesu sara wu ki
Kayafasu a ndar pathla nə gwamna
nə Roma. Kə ndə nggəl ara vu pathla
nyi ara nda sara ɗa diyadiyaɓəu ba ja
kar nda ara səm lardur nə vəlna.
29 Agabangau, kə Bilatusu biya
thləwa nda a biya, ba ji yiwa, “Mi ngə
vazə kəra hyi shili əni a miya ndəla
ndə ka?”
30 Kə ndə shaɗəwa nyi, ndə na,
“Maja abər ndə kau, aˈyi ndə vavazə
mai, naˈyu shili ənga ja ənggə mai.”
31 Əngwar Bilatusu anə nda, “Hər
nya mau hya nda məliya nyi numa
ar kərhyi ənggəra dlaɗər hyi nana.”
Əngwar njir Yahudiya anə nyi, “Nji
aˈyi nə ˈya dənama nə thla numa nə tə
anə ndə mai.”
32 Səkə ɗarkər aga ja nyabiya səra
Yesu nana ar kəra culi tə kəra ju nda
tau.
33 Kə Bilatusu sha a vu pathla, kə ji
ngga Yesu, ji yiwa nyi, “Dəm ya, nagə
ngə təl nə njir Yahudiya ya?”
34 Yesu shaɗəwa nyi, ji na, “Sara ara
gau ngə ndər kə hyaˈari ya, əndəga nji
ngə ndər anə ngau ar kəra yi ya?”
35 Əngwar Bilatusu anə nyi, “Ndər
Yahudiya yi ya? Aˈyi nji gə hyi ənga
pubu dədəgalˈyar ngə shili ənga gə
ənggə wa? Mi gə məliya?”
36 Yesu shaɗəwa nyi, “Təlkur ɗa,
aˈyi ənggər nə duniya mai. Maja
abər təlkur ɗa ənggər nə duniya, njir
məl thlər ɗa ndu pa ba nda kar njir
Yahudiya ara mbar ɗa. Ama pakatəu,
təlkur ɗa sara ar vi pamə nga nyi.”
37 Əngwar Bilatusu anə nyi, “Dəm
ya, təl nga gə ya?” Kə Yesu shaɗəwa,
ji na, “Kakalə nga nyi, ənggər kəra gə
na, təl nga yau. Səra ɗa nji yabiya ɗa,
ənga səra yi shili wu duniya aga nyi,
aga ya nana səra jiri. Kalar ndəra wu
yiwu jiri, ju sə himi səra yu na.”
38 Bilatusu yiwa miya Yesu, ji na,
“Mi ngə jira nya?” Kə Bilatusu ɓəra
biya a biya əgya njir Yahudiya, ji biya
na anə nda, “Nayi thləwa nyi ənga
vazə mai.
39 Ama a ɗari sər cijir hyi aga ya səya
hyi ndər fursəna pathlə wu lardur
vəlna kau. Hyu yiwu ya səya hyi ‘Tələr
njir Yahudiya’ ya?”
40 Kə ndə ɓəra shaɗəwa nyi, ndu
wau ndu na, “Awau, naja mai. Səya
ˈya Barabasu.” (Ama ja hya səni,
Barabasu ndər ɗalagu ngau.)

19

Nji Thlana Nyi Numa Nə Tau Anə Yesu
(Matiwu 27:15-31; Markusu 15:6-20; Luka 23:13-25)

1 Kə Bilatusu səwa nji nə nyi wuɗa
anə Yesu.
2 Kə sojaˈyar məliya dara shikədî nə
təlkur ba ndə har nyi anə Yesu. Kə
ndə har nyi ləgutə tuwara dəzəu kəra
ənggər nə təlkur.
3 Ndə shili əgya ja, ar kər ar kər ndu
na anə nyi, “Ənga barka ngau, ciwar,
tələr njir Yahudiya!” Ba ndə nə nyi
tsəbalma.
4 Kə Bilatusu ɓəra biya a biya əgya
njir Yahudiya, ji biya na anə nda,
“Kəja yu biya ənga ja, ara yu yiwu hya
səni abər nayi thləwa nyi ənga vazə
mai.”
5 Ənggəra Yesu biya ənga dara təlkur
nə shikədî a dar kəra ja ənga ləgutə
tuwara dəzəu, kə Bilatusu na anə nda,
“Kəja nda nyi!”
6 Ta pubu dədəgalˈyar ənga njir ɓəla
ki Hyal lari nyi, ba ndə hyaˈana ɗahəu,
ndu na, “Dlakəya nyi! Dlakəya nyi!”
Ama kə Bilatusu shaɗəwa nda, ji na,
“Hər nya mau hya nda dlakəya nyi sər
hyi, arya nayi lari bikə nyi mai.”
7 Əngwar njir Yahudiya anə nyi,
“Dlaɗər ˈya aˈyi, kəra na a ɗar tsaˈa
nja dlakəya ndə kau, ja tau, ara ji hər
kərnyi ar viya Zər Hyal.”
8 Ənggəra Bilatusu nggar ndər kau,
ba hivər nyi cakau.
9 Ba ji ɓəra sha a vu huɗa pathla, ji
vuwa yiwa Yesu, ji na, “Sara mani nga
gə shila?” Ama Yesu aˈyi shaɗəwa nyi
mai.
10 Agabangau, əngwar Bilatusu anə
nyi, “Gə nggəl ara ndər anə ɗa ya? Aˈyi
gu səni abər aˈyi yi ənga dənama nə
səya ngau, ənga nə dlakəya ngə wa?”

11 Kə Yesu shaɗəwa nyi, ji na,
“Dənama kəra aˈyi ara gə ar kəra yau,
dənama kəra Hyal nəngə ngə wacu.
Agabangau, ndəra fuwa ɗa wu tsa gə
nga ndiya ngə ənga bikau.”
12 Ar kəra ndər kə ngə Bilatusu
wu yiwu ja səya Yesu, ama kə njir
Yahudiya hyaˈana ɗahəu ndu na,
“Ma gə səya nyi ji maˈyi, nagə aˈyi bazhiya
Kayisaru mai. Kalar ndəra wu yiwu
ja məliya kərnyi ar viya təl, dawa Kay-
isaru nga ja.”
13 Ənggəra Bilatusu nggari ndər
kau, ba ji həbiya Yesu a biya, ji biya
nggya ar sər nggya nə pathla ar vira
nji pədləya ənga tsəka. Kəra nju ngga
ənga miya njir Yahudiya Gabathla.
14 Pəci kau, pəci taˈyi kər, pəci kəra
nju fə sə wu lagu nju vu sugu nə lar-
dur nə vəlbiya. Əngwar Bilatusu anə
njir Yahudiya, “Kəja mə tələr hyi!”
15 Ama kə ndə hyaˈana ɗahəu ndu
na, “Tsəya nyi! Tsəya nyi! Dlakəya
nyi!”
Kə Bilatusu yiwa nda, ji na, “Ya
dlakəya hyi tələr hyi ya?”
Kə pubu dədəgalˈyar shaɗəwa, ndə
na, “Vanyi təl aˈyi ara ˈya mai, kəl təl
Kayisaru.”
16 Agabangau, kə Bilatusu həri Yesu
ji nər nyi anə njir Yahudiya aga nda
dlakəya nyi.

Nji Dlakəya Yesu

Kə sojaˈyar maˈyi ənga Yesu.
17 Yesu biya sara wu huɗa məlmə ja
vər hə wu dladlakə nyi a ndar vira nja
ngga ənga vir papangəkər. Ənga miya
njir Yahudiya nju ngga viya nyi ənga
Gwalgwathla.
18 Ar vi kə nga nji dlakəya Yesu, ənga
nji məthləu, pathlə lagu mazəma ja,
ənga vanyi ndə lagu matsala ja.
19 Bilatusu tsəfər sau, ba ji pathləri
ar wu dladlakau. Kəja səra ji tsəfəri,
“Yesu ndər Nazəratu, Tələr njir
Yahudiya.”
20 Ara ji dlakəya Yesu ləhəu wu
dzər məlmau, ba məliya njir Yahudiya
gangəu jigana səra nji tsəfəri kau.
Səra ji tsəfəri, ji tsəfəri wu miya njir
Yahudiya, ənga miya njir Roma ba
ənga miya njir Gərikəu.
21 Kə pubu dədəgalˈyar nə njir
Yahudiya nar nyi anə Bilatusu, “Ga
sara tsəfə Tələr Njir Yahudiya mai,
ama ga na, əngwar ndə kau, naja
əngwa ngə Tələr njir Yahudiya.”
22 Əngwar Bilatusu anə nda, “Səra yi
tsəfəri a tsəfər yau.”
23 Ayukuɗa sojaˈyar kə dlakəya
Yesu, ba ndə faˈari kar ha nyi, ndə
təkəya bwata foɗəu, kə kalar soja həri
bwata pathləu. Ndə ɓəra həri ləgutə
dzəgamə nyi kəra aˈyi nji mbə mai,
ama tsa nga nji tsa mbari a du kər
baˈa a gyiwu ndəl.
24 Kə ndə na wu pama nda, “Mənа
sara ta ləgutə kə mai, ama mənа təɗə
shiˈwu a miya ndəla nyi mənа lari
ndəra wu səmku.” Səˈyar kə ɗarkər aga
ja nyabiya səra tsətsəfau wu ləkakaɗə
nə Hyal kəra na abər,

“Ndə təkəya kar ha ɗa
wu pama nda,
ndə təɗə shiˈwu
ar kəra ləgutə ha ɗa.”

Ya kəja səra sojaˈyar kə məliya ngau.
25 Taˈyi ləha dzər wu dladlakə
nə Yesu, ca ngə mənyi ənga kwamə
nyi ənga Maryamu mala Kəliyopasu ba
Maryamu Magədaliya.
26 Ənggəra Yesu lari mənyi a ndəna
ənga zəmbəlma kəra ju yiwu ta taˈyi
ləha dzər nyi, kə ji na anə mənyi,
“Ama, kəja zər ngau.”
27 Əngwar ja anə zəmbəlma kau,
“Kəja mə ngau.” Ənggə ngə zəmbəlma
kə hər nyi a ndu ki nyi.

Tər Yesu

28 Yesu, ayukuɗa ji sənbiya abər
kalar sə a kuɗəri, aga səra tsətsəfau a
nyabiya dzau, kə ji na, “Hili wu tə ɗa.”
29 Ar pəci kau, bəlari aˈyi ənа kəra
nyinyau ənga ˈyimi mwamwalu.
Kə ndə ciwa sasaˈu a gwu ˈyimi
mwamwala nyi, ba ndə ciri ar zəwa
ba ndə fuwa a du miya Yesu.
30 Ənggəra ji təwari, əngwar Yesu “A
kuɗəri.” Ayukuɗa kə ba ji uzhiya kər,
ba ji tau.

31 Pəci kau, pəcir fə sə wu lagu nə
pəcir Ɓəlsar ngau, ənga əzəgəkura nyi
tsu pəcir Ɓəlsar kəra pamə ara alenyi
ngau. Agabangau, njir Yahudiya a'yi
wu yiwu nda piyari dza nda a dar
wu dladlakə ar pəci ta mai. Ba ndə
yiwa Bilatusu aga ja piyari nda, nda
ɓəɓəlna hiya nda aga kusar tər nda,
ba nda həya dza nda sara dar wu
dladlakər nda, ba ji nə nda lagu.
32 Kə soja'yar shili ndə sa ɓəɓəlna
hiya ndə tanggərma kəra nji dlakəya
ənga Yesu, ba ndə məliya nyi anə ndə
nə məthləkura nyi tsu.
33 Ama ənggəra ndə shili əgya Yesu,
nandə ɓəɓəlna hiya ja mai, ara divira
nda shili a tər ja.
34 Kə pathləu, wu pama soja'yar
kə tsaviya Yesu ar thlərpa ja ənga
katsakər, ba mashi daɓə ənga 'yimi
ndzəndzə sara a gwa.
35 Ndəra səkə ɗa wu liya ja, ngə lər
sakida kau, sakida nyi jiri nga nyi.
Naja ənga kərnyi wu səni abər səra ju
na, jiri nga nyi, ənga ji ləri sakida kau,
aga nahyi tsu hya hənggəri.
36 Sə'yar kə ɗarkər aga nyabiya səra
tsətsəfau wu ləkakaɗə Hyal, “Alaga
ɗəhiya ja zəməu, nju ɓəlna mai.”
37 Vanyi ndər Hyal kəra tsətsəfə
na, “Ndə wu nda tsamə ndəra ndə
tsaviya.”

Haɗə Dza Yesu
(Matiwu 27:57-61; Markusu 15:42-47; Luka 23:50-56)

38 A yukuɗu, kə Yusufu ndər Ari-
matiya naja ma zəmbəlma Yesu ngau,
ama ar ɗəwa, ara hivər njira nggurəm
nə Yahudiya. Ji sa yiwa Bilatusu aga
ja nə nyi dza Yesu, kə ji nə nyi.
39 Yusufu ma'yi ənga Nikodimosu,
ndəra sə a'yi shili əgya Yesu uvu'yi
ta. Nikodimosu ma'yi ənga muru
gwagwaɗau ənga alosu kəra sə kisə ar
viya tsəla pathləu.
40 Kə nanda kə məthlə kau, ma'yi ka
nda həri, kə ndə pəɗiya dza Yesu wu
sər haɗə ndau, daɓə ənga sə kisə kau,
ənggəra njir Yahudiya wu haɗə ndau.
41 Ləha dzər vira nji dlakəya nyi ar
kau, vanyi fa wu a'yi. Wu fa wu kau,
hu mafəliyangə a'yi kəra nji gəra sə a'yi
haɗəna ndə a gwa.
42 Ta ɗa pəcir fə sə wu lagu nə njir
Yahudiya ngau, ba tsu huwa nyi ləhə
nga nyi, ba ndə haɗəna dza Yesu wu
huwa nyi.

20

Yesu Hya'ari Sara Vir Tau
(Matiwu 28:1-10; Markusu 16:1-8; Luka 24:1-12)

1 Kaɗə əmudlau, ma tsu vi dlədlərəu,
ar pəci nə tanggərma nə sugu, kə
Maryamu Magədaliya ma'yi a nda
tsamə huwa nyi. Ma ji nda ba ji lari
kəja nja jahənar tsəka haɗə miya huwa
nyi.
2 Kə ji sha ənga hwi a ndəgya
Simanu Biturusu ənga vanyi
zəmbəlma kəra Yesu wu yiwu ta. Kə ji
na anə nda, “A hər nji dza Thlagə sara
wu huwa nyi, kəja na'ya səni vira nji
fiya nyi ari mai.”
3 Kə Biturusu ənga vanyi zəmbəlma
ta biya ndə mbar lagu ndar huwa nyi.
4 Gyapə nda mbar hwi, ama kə
vanyi zəmbəlma ta ndiya Biturusu
ənga hwi a ndar huwa nyi.
5 Ji nda uzhiya dzau, ju tsamə gwu
huɗa huwa nyi, ba ji lari kar haɗə
ndau a gwu huwa nyi, ama naji gwu
huwa nyi mai.
6 Kə Simanu Biturusu ndəra a
gyiwu yukuɗə nyi shili a miya huwa
nyi, ba ji tərabiya a gwu huwa nyi, ba
ji gwa lari kar haɗə ndau a guna.
7 Kə ji ɓəra lari zhaɓi kəra nji mbuya
bama Yesu əni a gwu huwa nyi
pəpəɗau lagu batiti.
8 Kə zəmbəlma ta shili a miya huwa
nyi a ndiya Biturusu ta ma'yi a gwu
huwa nyi tsu. Ənggəra ji gwa lari ba ji
hənggəri abər jiri nga nyi.
9 Ba'anə kabangəkə nanda a'yi ng-
gabiya səra tsətsəfau wu ləkakaɗə abər
kəl Yesu hya'ari sara vir tə mai.

Yesu Canə Nyi Kərnyi Anə Maryamu
(Matiwu 28:9-10; Markusu 16:9-10)

10 Kə zəmbəlma'yar kə sha a ndu ki.

11 Maryamu nə nyi ta'yi a miya
huwa nyi ja vər tiwi. Tsu ja vər tiwi,
ba ji uzhau, ju tsamə gwu huɗa huwa
nyi.
12 Maja vər tsamə, ba ji lari wal-
adi'yar məthlə wu kar pərtə nggang-
gashiu ar vira nji pina dza Yesu ar ta.
Waladi pathlə a vər nggya a dar vir
kəra ja ənga vanyi tsu a gyar vir hiya
ja.
13 Kə waladiya nyi'yar yiwa nyi ndə
na, "Mala, mi ngə ɗa gwu tiwi ya?"
Əngwar ja, "A hənar nda Thlagə ɗa
sara ənggau, ya, nayi wu səni vira ndə
hənа nyi a ndar mai."
14 Ənggəra ji kuɗəna na abangau, ba
ji shabiya dzau, ba ji lari Yesu ta'yi
a ndəna, ama naji tsamə ri abər Yesu
ngə mai.
15 Kə Yesu yiwa nyi, ji na, "Mala, mi
ngə ɗa gwu tiwi ya? Wa nga gu gala?"
Ma ju nggani abər ndər məl thlər
wu fa wu ta ngau, əngwar ja anə nyi,
"Maləmə, ma nagə ngə hər nyi sara
ənggau, nar ɗa vira gə fiya nyi ari, aga
ya nda hər nyi."
16 Kə Yesu ngga nyi, ji na,
"Maryamu." Ji shabiya dzə a ndara
ja, ji na ənga miya njir Yahudiya,
"Rabwani!" (Kəra ca ngə Maləmə.)
17 Əngwar Yesu anə nyi, "Ga sara
mba ɗa mai, ara tsu yi gəra sha a da
ara Tada kwatahəu. Ama ga ma'yi
a ndara zaməɗa'yar ga nda nar nda,
sha nga yi a dara Dəɗa ənga Dərhyi, ba
a dəgya Hyal ɗa ənga Hyalər hyi."
18 Kə Maryamu Magədaliya ma'yi, ji
nda nar nyi anə zəmbəlma nyi'yar, "A
lar yi Thlagəu!" Kə ji nar nda səra Yesu
nar nyi.

Yesu Canə Nyi Kərnyi Anə Zəmbəlma Nyi'yar
(Matiwu 28:16-20; Markusu 16:14-18; Luka 24:36-49)

19 Əwagəu pəci tanggərma nə sugu,
ar pəci kəra zəmbəlma 'yar nə Yesu
kaɓau ar vi zəməu. Ndə haɗiya
miya ki ara hivər njira nggurəm
nə Yahudiya. Ma tsu nda a vuna,
kəja Yesu ta'yu wu hada nda, ji na,
"Jaməkur ja nggya ənga hyi."
20 Ayukuɗa ji nana ndər kau, kə ji
canə nda tsa ja ənga thlərpa ja. Kə
zəmbəlma nyi'yar nyabiya dzə ənga
huɗə pipida ara ndə lari Thlagəu.
21 Kə Yesu ɓəra na anə nda,
"Jaməkur ja nggya ənga hyi! Ənggər
kəra Tada səwa ɗa, abangau ənga yu
sə hyi."
22 Ənggəra ji nana abangau, ba ji
səna pi a nda gəra nda, ji na, "Dləwara
mau Mambəl Cicau.
23 Kalar ndəra hyi təfəbiya nyi bikə
nyi a təfəbiya nyir nji bikə nyi, abangə
tsu, kalar ndəra hyi nggəl ara təfəbiya
nyi bikə nyi a nggyari abangau."

Yesu Canə Nyi Kərnyi Anə Toma

24 Toma (ndəra nju ngga ənga ɓili),
pathlə wu pama nda kumo apə
məthləu, a'yi ja ma Yesu shili ara
zəmbəlma nyi'yar mai.
25 Kə alenyi zəmbəlma'yar kə na anə
nyi, "A lar 'ya Thlagəu!"
Ama əngwar Toma anə nda, "Ma
nayi a'yi lari məcavədi nə kusa ar tsa
ja mai, ənga yi fuwa tsa yi a vu vira
kusa ar ta mai, ənga yi fuwa tsa yi a
vu thlərpa ja mai, nayi wu hənggəri əni
mai."
26 Ayukuɗa sugu pathlə ətsu,
zəmbəlma nyi'yar ɓəra tsəmiya dzə wu
ki, ar pəci kə Toma a'yi ja əkkə'yi nda.
Miya ki dədəl nga nyi, ama kə Yesu
shili ji sa ta'yi wu pama nda ji na,
"Jaməkur ja nggya ənga hyi."
27 Kə ji na anə Toma, "Fər ku'yir tsa
gə ənggau, ga tsamiya tsa yau. Hər tsa
gau ga fiya a vu thlərpa yau. Piyari
təkəkər ga ɗa ndəra ənga mbərsa."
28 Əngwar Toma anə nyi, "Thlagə ɗa
ənga Hyal ɗa!"
29 Yesu shaɗəwa nyi, "Ara gə lar ɗa
nga gə hənggəri ya? Njir barka ngə
njira gəra lar ɗa ama kə ndə hənggəri
ənga yau."

Səra Da Yahwana Tsəfəri Tsəfə Kau

30 Yesu məliya sə dədəgur 'yar
paməpamə gangəu wu liya zəmbəlma
nyi'yar, kəra nji a'yi tsəfəri wu
ləkakaɗə kə mai.
31 Ama nji tsəfəri najakau, aga hya
hənggəri abər Yesu ngə Kərsiti, Zər

Hyal, ənga tsu aga ja ɗa lagur mbərsa ba hya uya pi lagur thləmə nyi.

21

Yesu Canə Nyi Kərnyi Anə Zəmbəlma Nyi'yar Məɗəfau

1 Ayukuɗa sə'yar kau, kə Yesu ɓəra canə nyi kər anə zəmbəlma nyi'yar ar miya dəl Tiberiyasu. Kəja ənggəra ji ɗarkər.
2 Simanu Biturusu ənga Toma (ndəra nju ngga ənga ɓili) ənga Nathlaniyalu sara wu məlmə Kana wu Galili ənga wazha Zabadi ənga alenyi zəmbəlma məthlə ngə a ndəna.
3 Əngwar Biturusu anə nda, "Ma'yi nga ya nda təm." Əngwar alenyi nji kau, "Na'ya ma 'yi wu ma'yi ənga gau." Kə ndə biya ndə biya gwu kwambwal ba ndə ma'yi. Ama pəci ta vu'yi sə a'yi ndə mbar mai.
4 Kaɗə mudlə ənggəra vi kuɗau, kəja Yesu ta'yi a miya dəl, ama zəmbəlma nyi'yar tsamə ri abər naja ngə mai.
5 Kə Yesu na anə nda, "Bazhi ɗa'yar, a'yi hyi ənga kalfi wa?" Əngwar nda anə nyi, "Awau."
6 Kə Yesu na anə nda, "Vakuwa mə litagər hyi a ndar lagu mazəma kwambwal kau, ba hya uya nda." Ta ndə məliya ənggəra ji na, ba ndə mbar kalfi gangə gagaɗau, kəra ɗa dzadzau anə nda, nda təɗəbiya a du kwambwala nyi.
7 Kə zəmbəlma ta Yesu wu yiwu ta na anə Biturusu, "Thlagə ngau!" Ənggəra Simanu Biturusu nggari ndər kau, abər, "Thlagə ngau," kə ji həri ləgutə nyi ji hari ara ɗəɗəməu tursə nga ja. Kə ji dzəgwa vəl a gwu 'yimiya nyi.
8 Alenyi zəmbəlma nyi'yar ma'yi a ndar dza dəl a gwu kwambwalər nda, nda a vər tətəɗə litagər nda nyinyau ənga kalfi. Ar pəci ta nanda a'yi naɗə sara miya dəl mai. Pama nda wu ɗa ənggər hyi gharu makəru.
9 Ənggəra ndə biya a miya dəl, ba ndə thləwa əvunyi mbəmbə ənga u'u ənga kalfi a dari ba ənga macikəl tsu.
10 Əngwar Yesu anə nda, "Gəri a mau kalfi kəra hyi mbari a shili ənggau."
11 Kə Simanu Biturusu ma'yi a dar kwambwal, ju təɗə litagəu a biya miya dəl. Litagə kə nyinyi nga nyi ənga kalfi nggunggurəm gharu ənga təfu kumunyi apə makəru. Ama alaga kə litaga nyi nyinyi ənga kalfi, a'yi tanakər mai.
12 Kə Yesu na anə nda, "Shili a mau hya sa səm sər səm nə mudlau." Wu pama zəmbəlma nyi'yar ndə a'yi kəra cinapi ji yiwa nyi, ji na, abər, "Wa nga ga" mai, ara ndu səni abər Thlagə ngau.
13 Ba Yesu hya'ari ji həri macikəla nyi, ba ji nə nda ənga kalfiya nyi tsu.
14 Najakə ngə nə makərkura nyi, ənggəra Yesu canə kər anə zəmbəlma nyi'yar ayukuɗa ji hya'ari sara vir tau.

Yesu Shabiya Biturusu A Shili

15 Ənggəra ndə kuɗəna səm sər səm nə mudlau, kə Yesu nar nyi anə Simanu Biturusu, "Simanu zər Yahwana, ənga jiri nga gu yiwu ɗa a ndiya sə'yar kə ya?"
Kə Biturusu shaɗəwa nyi, ji na, "Angə, Thlagəu, gu səni yu yiwu ngau."
Əngwar Yesu anə nyi, "Səməna wazha təmahə ɗa'yar kau."
16 Kə Yesu ɓəra na anə nyi, "Simanu zər Yahwana, ənga jiri nga gu yiwu ɗa ya?"
Kə ji shaɗəwa, ji na, "Angə, Thlagəu, gu səni abər yu yiwu ngau."
Əngwar Yesu anə nyi, "Bəla təmahə ɗa'yar."
17 Yesu ɓəra na anə nyi nə makərkura nyi, "Simanu zər Yahwana, gu yiwu ɗa ya?"
Ba sə kə ndzana huɗa Biturusu arya Yesu yiwa nyi ar kər ar kər makəru, "Ənga jiri gu yiwu ɗa ya?"
Əngwar ja anə nyi, "Thlagəu, gu sən sə patəu. Gu səni abər yu yiwu ngau."
Əngwar Yesu anə nyi, "Səməna təmahə ɗa'yar.
18 Jiri nga yu na anə ngau, pəci kəra gə tsu zər, nagə ngu ha kar anə kərngau, ba ga ma'yi a ndar vira gu yiwu. Ama ma gə nda hal, gu nda ha tsi anə nji aga nda har ngə kar ba nda

dzəgwa hər ngau a ndar vira gə gəra yiwu."
19 Yesu nana abangau aga cabiya culi tə kəra Biturusu wu nda tau, kəra wu dla ənga kadakadarkur anə Hyal. Kə ji na anə nyi, "Nu ɗa."
20 Biturusu shabiya dzə ji tsamə gyiwu yukuɗu, ba ji lari zəmbəlma ta Yesu wu yiwu ta a vər nu nda. Najakə ngə zəmbəlma ta təghər dzə ar dza Yesu pəci kəra nda a vər səm sər səm nə lardur nə vəlna ənga ji na anə Yesu, "Thlagəu, wa ngu nda thləna hiya ga?"
21 Ənggəra Biturusu lari nyi, kə ji yiwa Yesu, ji na, "Thlagəu, kar ndə kə tsu, mi ngə nə nya?"
22 Kə Yesu shaɗəwa nyi, "Ma yu yiwu ja ɗa aˈyi ənga pi kəl yi sha shili, mi ngə dzau nga? Nagə, kəl ga nu ɗa?"
23 Agabangau, kə ndər kə tətəlnakər wu pama njir nu Yesu, abər zəmbəlma kə wu tə mai. Ama Yesu aˈyi na abangə mai. Səra ji na ca ngə, "Ma yu yiwu ja nggya ənga pi kəl yi shili, mi ngə dzau nga?"
24 Najakə ngə zəmbəlma kəra ləri sakida ar kəra səˈyar kə patəu, ənga ji tsəfər nda. Mən wu səni abər sakida nyi jiri nga nyi.
25 Ama alenyi sə paməpamə gangə aˈyi kəra Yesu məlna. Maja abər nji tsəfəri patər səra ji məlna, duniya ənga kərnyi a sən həri ləkakaɗa nyi mai.

Cama Tsətsəfə Nə Bulusu Nə Tanggərma Anə Njir Kwaranthli

Usa Dzau

1 Cama tsətsəfə sara ara Bulusu,
ndəra Hyal ngga aga ja ɗa cama səsə
nə Kərsiti Yesu lagur yiwu huɗa nə
Hyal, ənga zamər mən Sosithlanisu,
2 a nda nə daɓə dzə njir nu kəra
a vu Kwaranthli, njira nji ngga aga
nda ɗa nji cici wu Kərsiti Yesu, ənga
njira nji thləbiya wu Kərsiti Yesu, daɓə
ənga kalar nji kəra ar kalar vi kəra
wu ngga thləmər Thlagə Yesu Kərsitir
mən, Thlagər nda ənga Thlagər mən.
3 Bəgə mayiwakur ənga huɗə pərtəu
sara ara Hyal Dərmən ənga Thlagə
Yesu Kərsiti nda nggya ənga hyi.

Bulusu Lər Usaku Anə Hyal

4 Parangə nga ya vər lə usaku anə
Hyal arya hyi, arya mayiwakur nyi
kəra ji lər hyi wu Kərsiti Yesu.
5 Arya wu ja a ɗar hyi njir bərba wu
kalar sau, kalar səra hyu na ənga kalar
sənbiya sər hyi.
6 Arya najaka bərbakur, a cabiyari
abər, kalar sakida kəra ˈyi ləri arya
Kərsiti jiri nga nyi.
7 Agabangau, nahyu ghari sə lələ
nə Mambəl mai, ənggər kəra hya vər
nggyar tsatsam lagu nə səkə shilər
Thlagər mən Yesu Kərsiti kəra wu nda
cabiya dzau.
8 Yesu wu nda səɓiya ngə aga ga ɗa
nənau baˈanə shili ar jomə ndəl, aga
ga ɗa ndə gəra vazau ar pəcir shidar
Thlagər mən Yesu Kərsiti.
9 Hyal, naja ndəra ngga hyi a shili
wu nggya nə daɓə dzə ənga zər nyi
Yesu Kərsiti Thlagər mən, naja ndə
tsaˈa miya ɗəfu ngau.

Ca Paməpaməkur Wu Pama Daɓə dzə Njir Nu

10 Ya vər kədi hyi wazha ama wu
thləmər Thlagər mən Yesu Kərsiti, hya
sara ca paməpaməkur mai, ama hya
dlunggəri ənga kuvwar hyi, aga miya
hyi ənga ɗəngar hyi a ɗa zəməu.
11 Yu na anə hyi abangə wazha
ama, arya alenyi nji sara wu ki
Kəlowusu nar ɗa abər hyu pəpa wu
pamə.
12 Səra yu na, ca ngə alenyi nji wu
pama hyu na, “Nayi nəɗa yu nu Bu-
lusu,” alenyi nju na, “Nayi nəɗa yu
nu Apolusu,” alenyi nji tsu ndu na,
“Nayi nəɗa yu nu Kefasu,” ənga alenyi
nji tsu ndu na, “Naˈya nər ˈya ˈyu nu
Kərsiti.”
13 Karya, Kərsiti a təkəbiyar dzə ya?
Əndəga nji dlakəya Bulusu arya hyi
ya? Əndəga nji hər hyi baɓətizəma wu
thləmər Bulusu ya?
14 Yu usaku anə Hyal, ara aˈyi nayi
ngə hə baɓətizəma anə ndaliya hyi
mai, kəl anə njir ki Kərispusu ənga
Gayisu.
15 Kabangəkau, ndər sən na abər yi
hər nyi baɓətizəma wu thləmə ɗa aˈyi
mai.
16 Jiri, a ɓəra ɗəngar yi vanyi sau,
abər a hər nyir yi baɓətizəma anə
njir ki Sətifanusu. Ayukuɗa nyi tsu
nayi ɓəra ɗəngari ndəra yi ɓəra hər nyi
baɓətizəma mai.
17 Ara Kərsiti aˈyi səwa ɗa aga ya hə
baɓətizəma anə nji mai, ama aga ya
tətəlna ndəshigu nyi, aˈyi ənga ndər nə
hahangəkur ndəndəkur ɗa mai, a sara
dənama nə wu dladlakə nə Kərsiti a ɗa
sə tətəwa.

Kərsiti Ngə Hahangəkur Ənga Dənama Nə Hyal

18 Arya cama nə ndər nə mbəɗau
lagu wu dladlakau, dzakur ngau anə
njira sasa, ama anə mən njira uya
mbəɗau, dənama nə Hyal ngau.
19 Arya tsətsəfə nga nyi,

“Yu nda sana hahangəkur nə nji ha-
hangəu,
ənga sənbiya sə nə njir sən sə
tsu, yu nda məliya wu ɗa sə
kurthləu.”

20 Əmani ngə nji hahanga? Əmani
ngə njir sənbiya sa? Ənga əmani ngə
njir jigadəma? Hyal aˈyi məliya ha-
hangəkur nə njir duniya ɗa aga dza-
kur wa?

21 Arya Hyal lagu hahangəkur nyi
nga ji məliya njir duniya gəra sənbiya
nyi lagu hahangəkurər nda. Ama
ba ji məliya lagu dzakur nə tətəlna
ndər Hyal ca ngə njira hənggəri uya
mbəɗau.
22 Njir Yahudiya wu gal lar sə
dədəgur, njir Gərikəu nər nda, ndu gal
hahangəkur.
23 Ama na'ya 'yu tətəlna ndər Kərsiti
ndəra nji dlakəya, kəra ɗa sər thlə hi
anə njir Yahudiya, ənga sə dzakur anə
njira a'yi njir Yahudiya mai.
24 Ama anə nji kəra Hyal ngga, tara
njir Yahudiya ənga tara njir Gərikəu,
Kərsiti ca ngə dənama nə Hyal ənga
hahangəkur nə Hyal.
25 Ara dzakur nə Hyal a ndiya ha-
hangəkur nə ndau, kukufəkur nə Hyal
tsu a ndiya nənəkur nə ndau.
26 Wazha ama, hya ɗəngari səra hyi
aga nyi ar pəcira nji ngga hyi, aga hya
ɗa njir nu, a'yi patəkura hyi ngə nji ha-
hangə lagur sənbiya sə nə ndəndəkur
mai, a'yi patəkura hyi ngə njira ənga
dənama mai, ənga a'yi patəkura hyi ngə
yirma mai.
27 Ama Hyal ngə həbiya sə dzakur
nə duniya aga ja həna səli nə nji ha-
hangəu. Ənga ji həbiya kukufəkur nə
duniya aga ja həna səli njira nənau.
28 Ji həbiya səra nji diɗana wu
duniya ənga səra gəra ar viya vanyi
sə wu duniya aga nda ndzana səra
dədur.
29 Hyal məliya abangə aga nja sara
ɓwadzə wu mwa nyi.
30 Ama Hyal ngə hər hyi a shili
wu Kərsiti Yesu, ənga Hyal a məliyari
Kərsiti ɗa hahangəkur nər mən. Lagu
nyi nga mən ɗa nji tsapəu, nji cici nyi
ənga njira ji bəliya.
31 Agabangau, ənggər kəra ja
tsətsəfau, "Ta'yi njir ɓwadzau nda
ɓwadzə ənga Thlagəu."

2

1 Ənggəra yi shili əgya hyi wazha
ama, aga ya sa nar hyi ar kəra jirkur
nə sə ɗəɗəwa nə Hyal, nayi a'yi shili
ənga ca sənbiya ndər ənga madiya ha-
hangəkur mai.
2 Ara yi həri wu ɗəfuwa yau, abər
vanyi sə a'yi yu sən ar pəcira yi əkkə'yi
hyi mai, kəl Yesu Kərsiti ənga dlakəkur
nyi.
3 Tanggərma shili ɗa əgya hyi, yi shili
wu kukufəkur ɗa ənga hivər ba ənga
tsədzə gagaɗau.
4 Cama ɗa ənga tətəlna ndər Hyal
ɗa a'yi ənga shakər ba hahangəkur nə
ndəndəkur ɗa mai, ama ənga thlər kəra
cabiya dənama Mambəl.
5 Sə kə ɗarkər aga mbərsar hyi a sara
təghər dzau ar kəra hahangəkur nə nji
mai, ama kəl ar kəra dənama nə Hyal.

Hahangəkur Nə Hyal

6 Alaga abangau, 'yu ndər, ndər
nə hahangəkur anə njira a həri
wu mbərsar nda, ama a'yi culi ha-
hangəkur nə zaman əshina kə mai,
ənga tsu a'yi culi hahangəkur təltəl'yar
kəra wu sa tərabiya nə zaman kə mai.
7 Ama 'yu ndər ar kəra hahangəkur
nə Hyal kəra ɗəɗəwa kəra nji ɗəwana,
hahangəkur nə Hyal kəra ji pəpədləya
kadivira dzəgwar duniya, aga ja ɗa
səra wu shili ənga kadakadarkur anə
mən.
8 Ndə a'yi wu pama njir səm təlkur
nə zaman əshina kə kəra nggabiya
sə kə mai. Maja abər ndə nggabiya,
nanda a'yi dlakəya Thlagə ndə
kadakadarkur mai.
9 Ama ənggər kəra ja tsətsəfau, abər,

"Səra Hyal pabəri anə njir yiwu nyi
ndə a'yi kəra saya lari mai,
ndə a'yi tsu kəra saya nggar mai,
ənga tsu ndə a'yi kəra saya
ɗəngabiya mai,"
10 ama Hyal a cabiya mən ri sə'yar kə
lagu Mambəl.
Arya Mambəl nga vər walbiya
kalar sau, patə əkkə'yi səra ɗəɗəwa wu
nggabiya sə Hyal.
11 Ara wa ngə ndəra wu səni səra
ndə wu ɗənga ma a'yi kəl mambəl kəra
wu ja waci maya? Abangə tsu ndə a'yi
kəra wu sənbiya səra Hyal wu ɗənga
mai, kəl Mambəl kəra wu Hyal wacu.
12 Namən a'yi dləwuri mambəl nə
duniya mai, ama Mambəl kəra shida

sara dara Hyal, aga mənа nggabiya lə sə ləlau nə Hyal kəra nji nə mən kurthləu.
13 Ca ngə səra 'yu ndər ar kəri, a'yi səra nji highiɓər 'ya lagu hahangəkur nə ndapi mai, ama səra shili lagu Mambəl, kəra wu cabiya jirkur nə Mambəl anə njira wu Mambəl.
14 Ndəra gəra wu Mambəl, naju sən dləwuri sə'yar kəra sara ara Mambəl Hyal mai, arya dzakur nga nyi anə nyi, ənga naju sən nggabiya mai, arya lagu Mambəl nga nju nggabiya wacu.
15 Ndəra wu Mambəl, ju sən məl numa ar kəra kalar sau, ama naja ənga kərnyi a'yi nju sən məl numa anə nyi mai.
16 Ənggər kəra ləkakaɗə nana, abər, “Wa ngu sənbiya ɗənga nə Thlagə tara ba ja sən highiɓə sə anə nya?”
Ama a'yi mən ənga ɗənga nə Kərsiti.

3

Bazhi Məl Thlər Nə Hyal

1 Wazha ama, nayi a'yi sən ndər anə hyi ənggər anə njira wu Mambəl Hyal mai, ama ənggər anə njir duniya, njira tsu nda ənggər wazha yiɗəɗəu, wu lagu nu Kərsiti.
2 Nayi nga vər səmənа hyi ənga u'wa ənggər wazha mamanji, a'yi ənga ɗəfə mai, arya tsu hyi gəra nəbiya dzau. Ənga jiri, ba'anə kabangəkau, tsu hyi gəra nəbiya dzau.
3 Ba'anə kabangəkau tsu hyi ənggər njir duniya. Ma tsu hyu ca shishikur, ənga hyu pəpa wu paməu, a'yi tsu hyi ənggər njir duniya wa?
4 Ara ma vanyi ndə na, “Nayi nə Bulusu ngau,” vanyi ndə tsu, “Nayi nə Apolusu ngau,” a'yi tsu hyi ənggər njir duniya wa?
5 Ɗəmya, wa ngə Apolusa? Wa ngə Bulusa? A'yi njir məl thlər Hyal nga 'ya waci wa, njira lagur nda nga hyi hənggəri ənga Kərsiti wa? A'yi kalar ndə wu pama 'ya ngu məl səra Hyal nə nyi aga ja məl wa?
6 Nayi ngə thləkana culi, Apolusu ngə pər nda 'yimi, ama Hyal ngə məliya nda ndə hau.
7 Mbar ar ndər thləka ənga ndər lə 'yimi, patə nda, sə a'yi nda aga nyi mai, ama kəl Hyal, ndəra məliya ndə hau.
8 Ndər thləka ənga ndər lə 'yimi raragə nga nda wu mwar Hyal, kalar ndə wu pama nda wu sa uya akkəri nyi kakalə ənga səra ji məliya.
9 Ara na'ya bazhi məl thlər Hyal ngau, nahyi tsu ngə fa Hyal, ənga səra Hyal ngə həriya.

10 Lagu mayiwakur kəra Hyal nə ɗa, a fiyar yi hiya hər ar viya ndər hər kəra mənahəu, ənga vanyi ndə pamə tsu a dzəgwa hər a dar kəra nyi. Ama kə kalar ndə ja tsam ənga hangəkal ənggəra ju hər a dari.
11 Ara vanyi ndər fiya hiya hər pamə a ndiya kəra yi fiya kə a'yi mai, naja ngə Yesu Kərsiti.
12 Alenyi nji ndə hər a dar kəra nyi ənga əndzau, ənga thladla, ba ənga tsəka dəduru. Alenyi nji tsu ndə hər a dar kəra nyi ənga wu, ənga sar, ba ənga 'yi'yi dzədzəgwau.
13 Thlərər nda patəu wu nda cabiya dzə ar babal ar pəcir shidar Thlagəu. Thlər kau, wu nda nəbiya dzə wu u'u kəra wu nda cabiya tara abari ngə mənahəkura thlər kəra ndə məliya.
14 Ma thləra nyi uya mbəɗau sara wu miya u'u, ju nda uya akkəri.
15 Ma ndəra thlər nyi nggyinakər wu u'uwa nyi, ju nda uya asar, ama naja ju uya mbəɗau, ama mbəɗə nyi wu ɗa ənggər ndəra biya sara wu miya u'u.

16 Nahyi a'yi hyu səni abər ar viya Ki Hyal nga hyi wa? Ənga nahyi a'yi hyu səni abər Mambəl Hyal a vər nggya wu hyi wa?
17 Kalar ndəra ndzana Ki Hyal, Hyal wu nda ndzana nyi, arya Ki Hyal sə cici ngau, ənga nahyi ngə Ki Hyal kau.

18 Ndə ja sara ngguta kərnyi mai. Ma ndə wu pama hyi nggani abər hahangə nga ja wu nggyabiya zaman nə kabangəkau, bəgə ja fiya kərnyi ar viya ndə dza aga ja dzəgwa ɗa ənga hahangəkur.

19 Arya hahangəkur nə duniya kau,
ar viya dzakur ngau wu mwar Hyal.
Ənggər kəra ja tsətsəfau,
“Ju sən mbar nji hahangə wu
kwaɗashimar nda.”
20 Ənga tsu ənggər kəra tsətsəfau wu
ləkakaɗə nə Hyal, abər, “Thlagə wu
səni abər, ɗənga nə nji hahangə dza-
kur ngau wu mwar Hyal.”
21 Agabangau, ndə a sara ɓwadzə ənga
ndə mai! Arya kalar sə nər hyi ngau,
22 alaga Bulusu, alaga Apolusu, alaga
Kefasu, alaga duniya, alaga pi, alaga
tau, alaga səra əshina ənga səra a vər
shili, patə nər hyi ngau,
23 ənga nahyi tsu nə Kərsiti ngau,
Kərsiti tsu nə Hyal ngau.

4

Cama Səsə'yar Nə Kərsiti

1 Nji a kyaga hər'ya ar viya njir
məl thlər nə Kərsiti, njira Hyal nə nda
tətəlna ndər Hyal kəra ɗəɗəwa.
2 Kabangəkau, kalar njira nji nə nda
sər məl, nda ɗa njir məl thlər tsa'a
miya ɗəfu.
3 Anə ɗa, a'yi ɗa sər tal ma hyi məliya
ɗa numa mai, ənga alaga alenyi njir
məl numa anə ɗa mai. Ənga jiri alaga
nayi a'yi yu məl numa anə kərɗa mai.
4 Nayi sənibiya səra yi ndzana mai,
ama alaga abangau, a'yi cabiya abər
vazə ɗa a'yi mai. Thlagə ənga kərnyi
ngu məl numa anə ɗa.
5 Agabangau, a sara hya məl numa
anə nji tsu pəcir numar nda gəra ɗa
mai. Hya səkə pəci kəra Thlagəu nda
sha shili. Ju nda cabiya ar babal səra
ndə məlna ɗəɗəwa ənga ja cabiya səra
ndə a vər ɗənga wu ɗəfuwa nda. Ar
pəci ta ngə kalar ndə wu nda dləwuri
fal nyi ara Hyal tsatsa'a aga səra nda
nyi məliya.
6 Kabangəkau, wazha ama, sə kə
yu na kau, a məliyar 'ya ar kəra kər
'ya nayi ənga Apolusu aga tara ba
ja dləwar hyi. Lagu kə nga hyu
sən highiɓəri ara 'ya səra ləkakaɗə
nana, abər, “Hya sara məl thlər a
biya abanga səra tsətsəfə kə mai.”
A sara ndə wu pama hyi a ɓwadzə
ənga vanyi ndə a ndiya vanyi ndə wu
pama 'ya mai.
7 Wa ngə məliya gə ɗa pamə a ndiya
vanyi nda? Mi ngə səra ara gau, kəra
a'yi nji ngə nə ngə maya? Ma nji ngə
nə ngau, ya, ara mi nga gə məliya ji ɗa
sər ɓwadza?
8 Kabangəkau, a uyar hyi kalar səra
hyu yiwu. A ɗari hyi njir bərba njir
gənna! Gəra ənga 'ya a ɗar hyi təl!
Ənggəra yu cim, a ɗari hyi təl ənga jiri,
aga mənа daɓaga səm təlkur kə ənga
hyi patəu!
9 Ara wu ɗənga ɗa, Hyal a fiya 'ya ri,
na'ya cama səsau, ənggər njira a gyu
ndəla nji ənga didiɗi, njira nji thlana
nda numa nə tau. Kəja 'ya a ɗari aga
sər nggushi wu mwar duniya ənga wu
mwar waladi'yar ənga nji patəu.
10 Arya Kərsiti a ɗar 'ya dza, ama
nahyi nji hahangə nga hyi wu Kərsiti!
Nji kukufu nga 'ya, ama nahyi nji
nənau! Nahyi nju gənggər hyi səli, ama
na'ya nju gənggər 'ya səli mai!
11 Shili ar pəci kə əshina ənga wuɓə
ba ənga hili nga 'ya, kar hahal nga ar
dza 'ya, ənga nja vər lə ɓwaɓwatə anə
'ya, na'ya nji gəra ənga ki ngau.
12 'Ya vər məl thlər gagaɗau ənga tsa
'ya. Ar pəcira nji shi'wa 'ya, ba 'ya
shabiya ənga lə barka. Ma nji takasə
'ya, ba 'ya səsə'wuri.
13 Ma nju ndər nə ndza thləmər 'ya
ba 'ya shaɗəwa ənga hangəkal. Ba'anə
shilar kabangəkau, a ɗari 'ya səra nja
pəna ar dzəgau, ənga wu mwar njir
duniya kə 'yi ɗa dzəgau.
14 Nayi a'yi a vər tsəfə sə'yar kau,
aga ya həna səlir hyi mai, ama aga ya
təɗar himiya hyi, nahyi wazha kəra
yu yiwu gagaɗau.
15 Alaga a'yi hyi ənga njir highiɓə
gangə anə hyi wu Kərsiti, ama a'yi
hyi ənga tada'yar gangə mai, arya wu
Kərsiti Yesu nga yi ɗa ar viya tada ar
kəra hyi lagu nə ndəshigu.
16 Agabangau, yu kədi hyi aga hya
fa'abiya hiya yau.
17 Arya kə nga yi səwa hyi Timath-
lawusu, zər ɗa kəra yu yiwu, naja
ndəra wu məl thlər Thlagəu tsa'a miya

ɗəfu. Ju sa ɗəngar hyi ar kəra nggyabiya ɗa wu Kərsiti Yesu, kəra shili kakalə ənga səra ya vər highiɓə ar kalar vira yi ndari ənga wu kalar daɓə dzə njir nu.

18 Alenyi nji wu pama hyi a ɗar njir ɓwadzau, ənggər tsu yu ɓəra sha shili ara hyi mai.

19 Ama yu ɓəra sha shili ara hyi kajangəkau, ma Hyal məliya, ba ya dzəgwa nggabiya a'yi kəl ndər nə nji ɓaɓal kər kə waci mai, ama tara wathləm culi dənama kəra a'yi ara nda.

20 Ara təlkur Hyal a'yi səra nju na ənga miya nga nyi waci mai, ama səra nju məl ənga dənama ngau.

21 Mi ngə səra hyu cim a ɗa? Ya shili ənga wuɗa əndəga ya shili ənga yiwukur, əndəga ənga huɗə shishi'wu nə mambəl ya?

5

Numa Ar Kəra Ndə Səsu

1 Nji nar ɗa, abər, səsukur a'yi wu pama hyi, culi kəra a ndiya kəra njira gəra sən Hyal a vər məl. Kəra təkəri ndə wu pama hyi wu pida ənga mala dənyi.

2 Kəja hyu ɓwadzau, ama sər nggərau ngau anə hyi. Səra tsa'a hya məl ca ngə hya həbiya ndər məl sə abangau sara wu pama daɓə dzər hyi.

3 Alaga kə a'yi yi əkkə'yi hyi wu kumər dzə kə mai, ama a'yi yi ənga hyi wu mambəl. A thlana nyir yi numa anə ndər məl najaka huɗa sau wu thləmər Thlagər mən Yesu, ənggər a'yi yi əkkə'yi hyi kabangəkau.

4 Ar pəcira hyu daɓau, ənga a'yi yi əkkə'yi hyi wu mambəl, ənga dənama nə Thlagər mən Yesu a'yi əna,

5 hya lər culi ndə kə anə shatan aga kumər dzə nə bikau a tau, ba mambəl nyi a uya mbəɗau ar pəcir shidar Thlagəu.

6 Ɓwadzər hyi a'yi sə mənahə ngə mai. A'yi hyu səni abər thləlamə kushu ca ngu thləthləna ləgu ɗəfə wa?

7 Hya həbiya bikə kəra ənggər thləlamə hahal sara wu hyi, aga hya ɗa nji mafəliyangə kəra ənggər macikəl gəra thləlamə, ənggər kəra hyi kau. Arya Kərsiti, gamə nə lardur vəlna, ca nga nji həna saɗaka ənga ja arya mən.

8 Agabangau, ta'yi məna gu lardur mən, a'yi ənga thləlamə hahal mai, ca ngə sə ənggər səɓə ndə wu ɗəfu ənga shishikur, ama nə macikəl gəra thləlamə, ca ngə sə ənggər nggya nə cicikur ənga jirkur.

9 A tsəfər hyir yi wu cama tsətsəfə ɗa abər a sara hya daɓə kər ənga nji səsu mai.

10 Ama nayi a'yi a vər ndər ar kəra nji səsu nə duniya kə mai, alaga njir suna ənga alaga njir dlərbau, ba njir nu katəu. Ma ar kəra nda nga ya vər ndər kau, a ɗari kəl ba hya piyari duniya aga hya təkəbiya dzə ənga nda.

11 Ama kabangəkau, ya vər tsəfə anə hyi abər, a sara hya daɓə kər ənga ndər ngga kərnyi ndər nu, ama ndə səsu nga ja mai, alaga ndər suna, alaga ndər nu katəu, alaga ndər ɗa nji, alaga ndər sa padlau, ənga alaga ndər həl. Ənga culi ndə kau, hya sara səm alaga sər səm ənga ja mai.

12 Mi ngə nə ɗa aga ya thla numa anə njira a'yi njir nu maya? A'yi anə njir nu nga hya kyaga məl numa wa?

13 Hyal ngu nda məl numa anə njira a'yi njir nu mai. “Hya kədləbiya ndər məl sə ɗəmwa'yi kau, wu pama hyi.”

6

A Sara Njir Nu A Hə Kuvwar Nda A Dumwar Njir Pathla Mai

1 Ma ndaliya hyi a'yi ənga sər kəpal wu ɗəfuwa ja ənga kuvwa nyi, ja sara hə nda nyi a dumwar njira gəra sən Hyal mai, ama a dumwar nji cici gə Hyal wa?

2 Əndəga a'yi hyu səni abər nahyi nji cici gə Hyal ngu nda məl numa anə njir duniya wa? Ma nahyi ngu nda məl numa anə njir duniya, a'yi hyu sən məlna numa ar kəra sə kukushu'yar kə wa?

3 Ɗəm ya, a'yi hyu səni abər namən ngu nda məl numa anə waladi'yar

wa? Ka dzəgwa ɗa sər nggyabiya nə duniya kə nga ndiya ya?
4 Agabangau, ma a'yi hyi əngа kəpal ar kəra sə'yar kau, mi ngə ɗa hyu ma'yi a dumwar njira gəra təkəri nda ɗa vanyi sə wu mwar daɓə dzə njir nu wa?
5 Yi na abangau, aga ja ɗa sə səsəli anə hyi. Abari nga ja sən ɗa abər ndə a'yi wu pama hyi kəra hahangə, kəra wu sən məlna numa wu pama njir nu mai ka?
6 Ama ba ɗa, hyu hə kuvwar hyi a ndumwar njir pathla, njira a'yi njir nu mai.
7 Alaga ənggəra hyu hə kuvwar hyi a ndumwar njir pathla, a cabiyari abər a ɗar hyi nji dladla. A'yi kuji hya ɗa nji vavazə wa? A'yi kuji hya ɗa ənggər njira nji ɗiya wa?
8 Ama kəja nahyi ngə dzəgwa ɗa njir vazə nji, ənga hyi ɗa njir ɗiya nji, ənga tsu kəja hyu məl abangau anə zamər hyi.
9 Nahyi a'yi wu səni abər nji shishi wu uya gwu təlkur Hyal mai wa? Hya sara ngguta kərhyi mai, arya nji səsu ənga njir nu katəu, ənga njir dlənga mala ənga sal ndau, ənga shili kəra wu pida ənga shili kuvwar nda,
10 ənga njir həl, ənga njir suna, ba ənga njir sa padlau, ənga njir na ndau, ba ənga njir kwaɗashima, nandu uya gwu təlkur Hyal mai.
11 Abangə ngə alenyi nji wu pama hyi saya ɗa, ama a cina hyir nji, ənga a thləna hyir nji. Kə hyi ɗa njira nji məliya nda nji tsapəu, wu thləmər Thlagər mən Yesu Kərsiti ənga lagur Mambəl Hyalər mən.

Fiya Dza Gau Ja Ɗa Sər Dləvə Hyal

12 A sən məl yi kalar sau, ama a'yi kalar sə ngə ənga dləwa dzə anə ɗa mai. A sən məl yi kalar sau, ama a'yi yu ɗa mafa anə kalar sə mai.
13 Nji məliya ɗəfau aga gwu ta, ta tsu aga pə ɗəfau, ama patəkura nda Hyal wu nda sana nda. Nji a'yi məliya dzə aga səsukur mai, ama anə Thlagəu, ənga Thlagə tsu anə dzau.
14 Hyal hya'ana Thlagəu sara vir tau lagu dənama nyi, abangə tsu nga ju nda hya'ana mən sara vir tau.
15 Nahyi a'yi wu səni abər dza hyi gashagashal nə Kərsiti ngə wa? Ya, abari nga hyu dzəgwa hər dza Kərsiti hya daɓəya ənga nə zawar ka? Wu kyaga ɗa mai!
16 A'yi hyu sənbiya abər kalar ndəra daɓər kərnyi ənga zawar a ɗar nda dzə zəmə wa? Arya tsətsəfə nga nyi abər, "Nji məthlə kau, ndu ɗa dzə zəməu."
17 Ama kalar ndəra daɓər kərnyi ənga Thlagəu, a ɗar nda nji zəmə wu mambəl.
18 Hya hwi sara ara nggyabiya nə səsukur. Arya kalar bikə kəra ndu məl a biyar ya kumər dza ja nga nyi, ama kalar ndəra məliya bikə nə səsukur, a məliyar ja bikə anə kumər dza ja.
19 A'yi hyu səni abər dza hyi Ki nə Mambəl Cici ngə wa? Mambəl kəra wu hyi, ara Hyal nga hyi dləwuri. Nahyi a'yi nə kərhyi nga hyi mai,
20 a ɗəlbiya hyir nji ənga madiya sau. Agabangau, hya gənggər nyi səli anə Hyal ənga dza hyi.

7

Highiɓə Ar Kəra Hədzau

1 Ar kəra səra hyi sayi tsəfər ɗa tsu kaɗə ta, wu ɗa mənahəu ma ndə sən nggya gəra hə mala.
2 Ama ta ɗa səsukur a nyabiyar dzə wu hyi, ta'yi kalar ndə a hər mala nyi, kalar mala tsu ja hər sal nyi.
3 Kalar sal ja nyabiya salkur nyi wu dza mala nyi, mala tsu ja məl abangə anə sal nyi.
4 Mala a'yi naja ngu gəla dza ja mai, ama sal nyi. Abangə tsu, sal a'yi naja ngu gəla dza ja mai, ama mala nyi.
5 Hya sara ka kərhyi anə kərhyi mai, kəl ma hyi lari a ɗar tsa'a anə gyapəkura hyi nə pəci kushu, kəra hyu yiwu hya kədi Hyal. Alaga abangə tsu ma, hya sara səkari nə pəci gangə mai, a sara Shatan a uya lagur dzə hyi, ma ndaliya hyi gəra sən səsə'wuri.
6 Sə kə yi na kə patə sawara ngau, a'yi səra mbari kəl nja məl mai.

7 Yu cim abər patər nji nda ɗa ənggər kəra yi kau, ama tsu kalar ndə a'yi ənga sə lələ kəra Hyal nə nyi, ndə kə ənga nənya sə ləlau, ndə ta tsu ənga nənyi.
8 Ama yi na anə njira gəra hər sal ənga njira gəra hər mala ba ənga mathləkə'yi təsal, wu ndiya ənga mənahəu anə nda, ma ndə sən nggya sər nda ənggər kəra yi kau.
9 Ama ma nda nyi a'yi wu sən kəkəya kərnyi mai, wu ndiya anə nyi ja hər sal alaga ja hər mala, ara ja sara tau ənga cim mala alaga sal.
10 Kəja sər ɓəla anə hyi nahyi njira hərdzau, a'yi sara ara yi mai, ama sara ara Thlagəu. Mala a sara təkəbiya dzə ənga sal nyi mai.
11 Ama ma ji təkəbiya dzau, ta'yi ja nggya sə nyi gəra hə sal, ma a'yi abangə mai, ta'yi ja ɓəra sha a ndəgya sal nyi ta. Sal tsu ja sara kədləna mala nyi mai.
12 Anə nji kəra hyau, (Yi na, a'yi əngwar Thlagə mai), ma ndər nu a'yi ənga mala kəra gəra ndər nu, ya, mala nyi wu yiwu nda nggya sər nda, a sara sala nyi a kədlə nyi mai, bəgə nda nggya sər nda.
13 Ma mala kəra ndər nu tsu, a'yi ənga sal kəra gəra ndər nu, ya sala nyi wu yiwu nda nggya abangau, mala nyi a sara təkəbiya dzə ənga ja mai, ama nda nggya sər nda.
14 Arya sal gəra ndər nu kau, a ɗari ja cicau lagu mala nyi. Abangə tsu ngə mala kəra gəra ndər nu, a ɗar ja cicau lagu sal nyi. Ma a'yi abangə mai wazhar nda wu ɗa nji gəra cicau, ama arya abangau a ɗar nda nji cicau.
15 Ama ma ndəra gəra ndər nu wu yiwu ja təkəbiya dzə ənga mala alaga sal, ta'yi ja ɗa, ndə a'yi ar sə'yi hədzə kə mai, arya Hyal ngə ngga mənа vu nggya wu huɗə pərtə nyi.
16 Nagə mala, wa sənа, ma gə məl abangau, tara ba ga shabiya sal ngau a shili wu mbəɗa? Alaga nagə sal tsu ma gə məl abangau, wa sənа, tara ba ga shabiya mala ngau a shili wu mbəɗa?
17 Kalar ndaliya hyi ja dumwa ənga nggya wu kalar nggyabiya kəra Hyal fuwa nyi a gwa, ja ɗa ənggər kəra ja parangə kadivira Hyal ngga nyi ta. Ca ngə sər ɓəla kəra yu nə nyi anə patər daɓə dzə njir nu.
18 Nja na, ma ndə a'yi kəra nji thlana nyi pəlzha kadivira ja ɗa ndər nu, ja sara shabiya pəlzha nyi ənggər ndəra nji gəra thlana nyi pəlzha mai. Ətsu ndəra ɗa ndər nu ama a'yi nji thlana nyi pəlzha mai, tsu ja ɓəra thla pəlzha mai.
19 Ndəra nji thla nyi pəlzha ənga ndəra nji gəra thla nyi pəlzha a'yi ca ngə sə mai. Səra ndiya patəu ca ngə ɓəlari dlaɗə Hyal.
20 Yau, kalar ndə ja nggya ənggər kəra ja kadivira Hyal ngga nyi.
21 Nagə mafa ar pəcira Hyal ngga ngə ya? A sara ga ɓwakər anə kərngə mai. Ama ma lagu a'yi kəra ga sən bəliya kərngau, ba ga bəliya.
22 Ama kalar ndəra Thlagə ngga kəra mafa nga ja, ma ji ɗa ndər nu, a ɗar ja kambər ndau wu Thlagəu. Ma tsu kambər ndə nga ja, kadivira ji ɗa ndər nu, a ɗar ja mafa nə Kərsiti.
23 Ənga madiya sə nga nji ɗəlbiya hyi, a sara hya ɓəra mbiya kərhyi wu mafakur mai.
24 Nahyi zamə ɗa ənga kwamə ɗa'yar, kalar ndə ja nggya ənggər kəra ja kadivira Hyal ngga nyi, ba ja nggya aga ja.
25 Ar kəra wazha kwamathləkə'yi kəra gəra sən ndə sal, sər ɓəla a'yi kəra sara ara Hyal kəra ya nə hyi mai. Ama Hyal lagu təhuɗə nyi, ndəra məliya ɗa yi ɗa ndəra nju fiyafə əni, ca nga yu dzəgwa dəgabiya hyi ɗənga ɗa.
26 Arya culi nggyabiya kəra nji a gwa kabangəkau, yu nggani, a ndiya anə ndə ja nggya sə nyi abangau.
27 Ndəra a hərdzau, bəgə ja nggya sə nyi. Ma tsu nagə a'yi hər mala alaga sal mai, a ndiya ga nggya sə ngə abangau.
28 Ma nagə ndə hər mala, a'yi bikə mai. Ma nagə zəkwamalagə hər sal, a'yi bikə mai. Patə abangau, njira

hərdzau pəci kə əshina ndu gu nggyabiya nə dzadzaukur, ca ngə səra yu yiwu ya həbiya hyi sara gwa.

29 Səra ya vər na kau, ca ngə, nahyi wazha ama, pəci a hyiri kushu. Mbar kabangəkau, bəgə njira ənga mathləkə'yi nda nggya ənggər mathləkə'yi a'yi ara nda mai.

30 Njira vər sə'yinggu, nda ɗa ənggər a'yi nda vər sə'yinggu mai. Njira vər caguli tsu, nda ɗa ənggər njira vər tiwi. Njira vər ɗəl sau, nda ɗa ənggər njira gəra sau.

31 Njir sən məl thlər ənga sər duniya, nda sara fə kəra nda a gu gwa mai. Ara duniya kəra mən wu səni kau, a vər tərabiya.

32 Yu yiwu hya ɗa ənga kər papal ar kəra nggyabiya duniya. Ndəra gəra hər mala alaga sal ja vər ɗənga ənggəra ja sən pina huɗa Thlagəu.

33 Ama ndəra ənga mala a'yi ja ənga kər papal mai, ara ju gal lagura ja sən uya sər duniya aga ja pina huɗa mala nyi.

34 Ənggau ju ɗa ənga kər məməthləu. Ənga tsu mala kəra gəra ənga sal alaga kəra gəra saya sən ndə sal, ənga papalkur kər, ju sən ləri kərnyi cicau anə Thlagəu wu kumər dzau ənga wu mambəl. Ama mala kəra hər sal, ju gu ɗənga sə ənggəra ja sən pina huɗa sal nyi ənga ja uya sər duniya.

35 Ya vər na abangau aga ja ɗa sər dləwa hyi, a'yi aga ya gatsəna far hyi mai, ama aga hya uya nggya papalkər kəra hya sən nu Thlagəu gəra ənga təkə kər.

36 Ma ndəra nggani abər a'yi ju məl səra tsa'a anə mala mbamba nyi mai, ma cim nə sal kə ɗa gagaɗau, ba sala nyi lari ja kyaga hər mala nyi, ja məl səra tsatsa'a anə nyi. Naja a'yi məliya bikə mai, ba ja hər mala nyi.

37 Ama ma nda nyi a həri wu ɗəfuwa ja aga ja nggya sə nyi abangau, ama ndə a'yi ciwa nyi aga ja nggya abangə mai, ənga ju sən kəkəya kərnyi, ənga ji mbiya wu ɗəfuwa ja naju hə nyi mai, ndə kə tsu a məliyar ja səra tsatsa'a.

38 Agabangau, ma ndəra hər zəkwamalagə anə kərnyi, a məliyar ja sə mənahəu. Ama ndəra wu sən mbiya ɗəfu, ba ji piyari hə mala, naja nga ndiya.

39 Mala əgyakiɗa sal nyi nga ja wu nggyabiya nyi ma sala nyi ənga pi. Ama ma sal nyi tau, ju sən hər vanyi sal kəra ju yiwu, ama sala nyi a ɗa ndər nu Hyal.

40 Ama wu tsamə ɗa, wu ɗa tsa'a ma ji sən nggya sə nyi abangau. Yu nggani tsu wu Mambəl Hyal nga yu ndər kau.

8

Sər Səm Kəra Nji Thlana Nyi Anə Katəu

1 Yu yiwu ya ndər anə hyi ar kəra sər səm kəra nji thlana nyi anə katəu. A'yi mən patə ənga sənbiya sə gagaɗau. Sən sər mən kau, ca ngə hana kəra mən, ama yiwukur ca ngə mbiya mən ɓaɓal wu mbərsa.

2 Kalar ndəra nggani abər a sənbiyar ja sau, alaga abangau, naji sənbiya səra ja kyaga səni mai.

3 Ama ndəra vər yiwu Hyal naja ngə ndəra Hyal wu səni.

4 Ma mən ndər ar kəra səm sər səm kəra nji thlana nyi anə katəu, a sənər mən abər katə a'yi ja ar viya vanyi sə mai. A sənər mən tsu abər vanyi hyal a'yi mai kəl Hyal, arya Hyal zəmə nga ja.

5 Alaga kə nju na, hyal hyal'yar a'yi nda gangəu, kəra a dəməlmau ənga kəra a gyu'yi, ənga tsu thlagə thlagə'yar a'yi nda gangəu,

6 patə abangau, mənu sənbiya Hyal zəmə nga ja. Naja ngə Tada, ndəra duniya patəu shili sara dara ja, kəra namən ma a vər nggya aga ja, Thlagə tsu zəmə nga ja, ca ngə Yesu Kərsiti, lagu nyi ngə patər sə shili, ənga lagu nyi nga mənа vər nggya.

7 A'yi patər nji nga vər sən najaka sə mai. Alenyi nji a tsəliyar nda dzə ənga nggya katəu, ma ndə səm səra nji thla nyi anə katəu, ndu nggani abər nu hyal nga nda a gwa, ɗəngar nda kəra tətəwa ngə fuwa nda wu səli.

8 Dəfau a sən hər mən a shili wu
mwar Hyal mai. Ma mən səm, a sən
dləwar mən mai, ma mən piyari, sə
a'yi kəra ja sən cakər mən mai.
9 Ta'yi hya nggya ənga ɓəla, a sara
kambəkurər hyi kau, ja sara ɗa sər
thlə hi anə nji tətəwa mai.
10 Ara ma ndəra tətəwa wu ɗənga lar
nga vər səm sər səm kəra nji thlana
anə katəu, nagə ndəra wu sənbiya sau,
a'yi gu tsətsəkur nyi, ba ja səm səra nji
thlana nyi anə katə wa?
11 Arya sənbiya sə ngə kau, ba zamə
ngə kəra tətəwa wu ɗənga ndəra Kərsiti
tə arya ja, ba ja dla.
12 Ma gə məliya nyi bikə anə zamə
ngə'yar, lagur tsətsəkur nda aga nda
məl səra ɗəngar nda gəra mbar nda
məl, a məliyar gə bikə anə Kərsiti.
13 Ma ɗa abər səm kum nga sən
məliya ba zamə ɗa a thlər hi, a ndiya
anə ɗa ya nggya gəra səm kum, a sara
ya fuwa zamə ɗa ja thlər hi.

9

Səra Tsa'a Nja Nə Nyi Anə Cama Səsau

1 A'yi yi kambər ndə wa? A'yi yi
cama səsə wa? A'yi nayi ənga kərɗa
ngə lari Thlagər mən Yesu ənga liya yi
wa? A'yi arya thlər ɗa nga hyi ɗa njir
nu Thlagə wa?
2 Ma a'yi yi ɗa cama səsə anə alenyi
nji mai, ama anə hyi cama səsə nga
yau, arya nahyi ənga kərhyi sakida
nga hyi abər cama səsə nə Thlagə nga
yau.
3 Kəja shaɗəwa ɗa anə njira vər kəpal
dənama nə təlkur ɗa.
4 A'yi 'ya kyaga uya sər səm ənga sər
sa wa?
5 A'yi 'yi ɗa tsa'a aga 'ya ɓə əkkə'yi
mathləkə'yir 'ya kəra njir nu ənggər
kəra alenyi cama səsə'yar ənga za-
miya Thlagə 'yar ba Kefasu a vər məl
wa?
6 Əndəga kəl nayi ənga Barnabasu
nga kyaga məl səra wu sən səmənа 'ya
ya?
7 Wa thləmə culi soja kəra a miya pa
nga ɓəra səmənа kər nya? Wa thləmə
ndər zəwa kəra a'yi sən səm səra ji zəwa
maya? Wa thləmə ndər ɓəla kəra a'yi
ja sən uya u'wa thla kəra ja vər ɓəla
maya?
8 Ndər ɗa kə ya, wu ndəndəkur nga
yu na ya? Əndəga hyu nggani abər
dlaɗə nə Musa a'yi na abangə maya?
9 Arya dlaɗə Musa a nanari abər,
“Ga sara mba njuwangə wu miya thla
zəwa ndal ədla ma ja vər məl thlər dəgə
uhi ar lar mai.” Hyu nggani thla zəwa
ndal ədla ngə Hyal a vər ɗənga ma ju
na abangə kə ya?
10 A'yi ar kəra mən nga ja vər ndər
ənga hangə wa? Angə, aga mən nga
nji tsəfəri, aga ndəra vər zəwa fa ənga
ndəra vər fa'a sə asi aga gyapə nda
nda uya fər kər nə uya akkəri nə sə
zəzəwa.
11 Ta a ɗari a thləkanar 'ya culi nə
mambəl wu hyi, a'yi 'ya kyaga fa'a sər
səm sara ara hyi wa?
12 Ma hya vər dləwa alenyi njira
vər tətəlna ndər Hyal anə hyi, a'yi 'ya
kyaga uya dləwa dzə ara hyi a ndiya
nda wa?

Ama na'yi na kəl hya məl abangau
anə 'ya mai. Arya a ndiya anə 'ya,
'ya səsə'wuri kalar sau, a sara 'ya
shili ənga sər da lagu anə Ndəshigu nə
Kərsiti.
13 A'yi hyu səni abər ya kalar ndəra
vər məl thlər wu Ki Hyal ju uya sər
səm nyi wu lər sə kəra nji tsəmiya wu
Ki Hyal kə wa? Ənga a'yi njira vər məl
thlər ar bagadi tsu, nda vər uya sər
səmər nda wu səra nju thla ar bagadi
kə tsu wa?
14 Abangə nga nyi tsu, Hyal nana
abər kalar ndəra vər tətəlna ndəshigu
ja uya dləwa dzau sara ara njira vər
səm barka ndəshigwa nyi.

15 Wu patəkura nyi nayi saya ta'yi
ar kəra səra kyaga yi mai. A'yi ya
vər ndər kau abər aga nja məl anə ɗa
abangə mai. Nə jirkura nyi a ndiya
anə ɗa ya tau a mwara ya tini ɓwadzə
nə tətəlna ndəshigu kau,
16 alaga kə tətəlna ndəshigu a'yi ɗa
sər ɓwadzə anə ɗa mai. Arya Hyal ngə
tsəkur ɗa aga ya məl. Sər təhuɗəu anə
ɗa ma a'yi yi tətəlna ndəshigu mai.

17 Ma sə kə ya vər məl kau, wu dənamar kərɗa nga ja, ya kyaga yiwu gal nja kina ɗa. Ama ma sə kə ya vər məl kau, wu dənama kərɗa nga nyi mai, Hyal ənga kərnyi ngə nə ɗa sər məl.
18 Mi ngə akkəri ɗa ja? Lagu kəra yu uya aga ya tətəlna ndəshigu gəra dləwu gənna a gwa, ca ngə akkəri ɗa. Ca ngə səra ɗa, a'yi ya vər yiwa səra tsa'a aga yi mai.
19 Alaga kə kambər kərɗa nga yau, a'yi yi əgya kiɗa ndə mai, ama yi məliya kərɗa mafa anə nji patəu aga ya shabiya nji gangə a shili ara Kərsiti.
20 Ma yi wu pama njir Yahudiya ba ya ɗa ənggər njir Yahudiya aga ya shabiya nda shili wu Kərsiti. Ma yi əkkə'yi njira vər nu dlaɗə njir Yahudiya ba ya nggya əgya kiɗa dlaɗər nda alaga kə a'yi yi əgya kiɗa dlaɗə mai. Ya vər məl abangau aga ya həbiya njira əgya kiɗa dlaɗau a shili ara Kərsiti.
21 Ma ya vər nggya əkkə'yi njira gəra səni Hyal njira gəra nu dlaɗə nə njir Yahudiya, nayi tsu ba ya ɗa ənggər njira gəra vər nu dlaɗau, ama wu patəkura nyi, nayu shini nyi yi anə dlaɗə Hyal mai, ya vər ɓəlari dlaɗə Kərsiti, aga ya təɗər nda a shili ara Kərsiti.
22 Ma yi əkkə'yi njira tətəwa ba ya ɗa ənggər njira tətəwa, aga ya sən shabiya nji tətəwa a shili wu Kərsiti. A ɗar yi kalar sau anə kalar nji aga ya shabiya alenyi nji a shili wu mbəɗau alaga abari.
23 Patər səra ya vər məl kau, aga ya tətəlna ndəshigu nga nyi ba aga ya dzəgwa jigəwa dzau wu barka nyi.
24 A'yi hyu səni abər njira vər hwi pəpəra gangə nga nda, ama kəl ndə zəmə ngu nda uya səmku təlkur wa? Pəpəra mə mənahəu aga uya səmku təlkur.
25 Kalar njir pəpəra ndu hwathliya dza nda mənahəu. Ndə hwathliya dza nda kau, aga nda uya akkəri kəra gəra səkari. Ama namən nər mən, mənu məl aga məna uya akkəri kəra wu nggya ba'anuwa.
26 Ya vər hwi ɗa a'yi ənggər ndə kəra gəra jigadəma mai. Kwakwadzə ɗa a'yi ənga yambaɗə nga ya vər məl mai.
27 Ama ya vər hwathlə dza yau ənggər kəra njir gwa hwi pəpəra wu məl, aga ya gəliya kərɗa. A sara ja ɗa ayukuɗa yi tətəlna ndər Hyal ba ya nda tini uya akkəri ɗa.

10

Təɗə Himi Ar Kəra Nggya Ɗəɗəməu Nə Njir Izirayila

1 Hya sara fari ənga nggyar əjir mən kəra saya ɗa a gwar tagə mashi ta mai, wazha ama. Patəkura nda ndə ɓau əgya kiɗa dlama kəra a vər ca lagu anə nda, ənga patəkura nda tsu ndə ɓau kə ndə tərabiya a gwar tsadau.
2 Wu dlama ənga wu tsadau nga nji hər nda baɓətizəma aga nda ɗa njir nu Musa.
3 Patəkura nda, ndə səm sər səm culi zəm sara dagə Hyal,
4 ənga patə nda tsu ngə sa 'yimi culi zəm sara dagə Hyal. Ndə sa 'yimi kau, sara wu mə kəra a vər ma'yi əkkə'yi nda, mə sara dagə Hyal kəra ca ngə Kərsiti.
5 Alaga abangau, huɗa Hyal a'yi pipida ənga badəgala nda mai, ca ngə səra ɗa ji dlədləna nda zərɓə a gwar tagə mashi.

6 Sə'yar kə ɗarkər aga təɗar himiya mən, a sara məna caguli aga məl sə ɗəmwa'yi mai ənggər kəra ndə məl ta.
7 A sara hya ɗa njir nu katəu, ənggər kəra alenyi nji wu pama nda məl ta mai. Ənggər kəra ləkakaɗə nana, abər, "Ndə caguli, ndə gu mini, ənga ba ndə gu fəl nə səsukur."
8 A sara məna məl səsukur ənggər kəra alenyi nji saya məl ta mai, kəra shili ənga asar tau, kəra dləna nji dubu məthləkumunyi apə makəru wu pəci pathləu.

9 A sara məna fuwa Thlagəu wu dzə mai, ənggər kəra alenyi nji fuwa nyi wu dzau, kəra məliya pabə nggang-galəna nda kə ndə tau.

10 A sara mənа jijiga miya ənggər kəra alenyi nji məl ta mai, ndə jijiga miya ba waladi tau shida ka sa dləʤləna nda.
11 Sə'yar kə ɗarkər anə nda aga ja ɗa sər highiɓau. Nji tsəfəya nda aga ja təɗar himiya mən, namən njira vər nggya ləhəu wu shilir jomə nə zaman.
12 Agabangau, ma gə nggani abər a ta'yir gə ɓaɓalu, ga hangəkal ga sara dla.
13 Dzə a'yi kəra gə gu gwa, kəra pamə a mwara kəra nju tərabiya a gwa mai. Arya Hyal ndəra tsa'a miya ɗəfu ngau, ju piyari dzəbiya dzau kəra wu ndiya dənama ngə mai. Ma gə gu dzəbiya dzau, ju canə ngə lagur biya aga ba ga səsə'wuri.

Thla Sau Anə Katəu Ənga Sər Səm Thlagəu

14 Agabangau, nahyi bazhir 'wa ɗa 'yar, hya hwi ara nu katəu.
15 Ya vər ndər anə hyi, nahyi njir jigadəma. Ɗəngabiya mə sə anə kərhyi mənahəu, tara sə kə ya vər na kau jijiri nga ja.
16 Ma mən sa wu kyakiwa nə barka, kəra mən wu kədi Hyal aga ja fənggər barka ar kəri, a'yi mən daɓəya dzau wu mashi Kərsiti kə wa? Ənga ma mən ɓəɓələwa macikəl nə Thlagəu kə mən səmku, a'yi mən daɓəya dzau wu dza Kərsiti kə wa?
17 Ta ɗa macikəl kə zəmə nga ja, namən kəra gangəu, a ɗar mən dzə zəmə tsu, arya patəkura mən, a səmər mən sara wu macikəl kau.
18 Hya ɗəngabiya sə ar kəra njir Izirayila. Ar pəcira ndə səm sər səm kəra nji thlana ar bagadi kau, saɗaka kə a'yi məliya nda ndə ɗa njir məl sə zəmə wa?
19 Mi nga yu yiwu ya na? Abər səra nji thlana nyi anə katə a'yi ja ar viya vanyi sə ya? Əndəga katə ənga kərnyi a'yi ja ar viya vanyi sə ya?
20 Awau, alaga kushu, ya vər na abər səra nji thlana nyi anə katəu, nə mambəl ɗəmwa'yi ngau, a'yi nə Hyal ngə mai. Agabangau, yu yiwu hya ɗa njir nu mambəl ɗəmwa'yi mai.
21 Nagə wu sən sa sara wu kyakiwa nə Thlagəu, ba ga ɓəra sa sara wu kyakiwa nə mambəl ɗəmwa'yi mai. Nagə wu sən səm sara wu sər səm nə Thlagəu, ba ga ɓəra səm sara wu sər səm nə mambəl ɗəmwa'yi mai.
22 Mən wu yiwu mənа hya'a par maɗəkur anə Thlagə ya? Hyu nggani abər hyu ndiya nyi ənga dənama ya?

Sə Patəu Ja Ɗa Aga Dləvə Hyal

23 Alenyi nji wu pama hyu na, abər, "A piyari mənər nji mənа məl kalar sau," ama a'yi kalar sə ngə ənga dləwa dzə mai. "A piyari mənər nji mənа məl kalar sau," ama a'yi kalar sə nga sən cakər ndə mai.
24 Ga sara gal kəl səra tsa'a anə kərngə mai, ama səra tsa'a anə kuvwa ngə tsu.
25 A sən səm gə kalar kum kəra gə uya ar sugu ənga kər papal, a'yi kəl gə yiwabiya tara sara mani nga nyi shili mai.
26 Arya ndər Hyal na, "Duniya kau, nə Thlagə ngau ənga kalar səra a gwa."
27 Ma ndəra a'yi ndər nu mai ngga ngau aga səm sər səm, kə gə hənggəri, ga səm kalar səra ji fiya a mwa ngau, a'yi kəl gə yiwabiya sə a gwa mai, ara ga sara ɗa ənga gəra kər papal.
28 Ama ma vanyi ndə nar ngau, abər, "Sər səm kə anə katə nga nji thlana," ga sara səm mai, arya ɗənga ndəra na sə kau anə hyi ənga tsu aga ja ɗa ənga kər papal.
29 Səra ya vər na kau, ca ngə nggya kər papal nə vanyi ndə kau, a'yi nə ngə mai. Ara mi ngə kambəkur ɗa a sən kar nggya kər papal anə nda?
30 Ma yi dləwuri sər səm wu usaku anə Hyal kə yi səmku, ara mi nga hyu ɓəra vazə ɗa?
31 Agabangau, kalar səra hyu məl alaga səm ənga sa, hya məl aga kadakadarkur nə Hyal.

32 Ga sara ɗa sər thlə hi anə ndə mai, tara njir Yahudiya alaga njira a'yi njir Yahudiya mai ənga alaga daɓə dzə njir nu.

33 Nayi ənga kərɗa ya vər məl kalar sau aga ya pina huɗa kalar ndau. A'yi səra wu pina huɗa kərɗa mai, ama səra mənahəu anə nji gangəu, aga nji nda uya mbəɗau.

11

1 Fa'abiya mə hiya yau ənggər kəra yi fa'abiya hiya Kərsiti.

Highiɓau Ar kəra Dləvə Hyal Ənga Kər Zazaɗau

2 Ya vər fal hyi arya nahyi fari ɗa mai, ənga hya vər nu səra yi highiɓər hyi patəu, ənggər kəra yi highiɓər hyi.

3 Ama sə a'yi kəra yu yiwu hya səni. Ndəra dəgal ar kəra kalar sal ca ngə Kərsiti, ndəra dəgal ar kəra mala tsu ca ngə sal nyi, ənga ndəra dəgal ar kəra Kərsiti ca ngə Hyal.

4 Kalar sal kəra a vər kədi Hyal ənga na ndərhaha ənga kəra ja zazaɗau, a diɗanar ja kəra ja.

5 Ənga kalar mala kəra a vər kədi Hyal ənga na ndərhaha ənga kəra ja papahau, a diɗanar ja kəra ja, kakal ənggər a sənar ja shishir kəra ja.

6 Ma mala a'yi mbana kəra ja mai, kəl ba ja səna shishir kəra ja. Ama ma ɗa sə səsəli anə nyi ma ji səna shishir kəra ja kau, ya ba ja zaɗər kəra ja.

7 Sal ja sara zaɗəri kəra ja mai, arya sal shangguɗa Hyal ngau ənga naja nga vər cabiya kadakadarkur nə Hyal. Mala tsu ju cabiya kadakadarkur sal.

8 Arya ndə sal nə tanggərma a'yi ji biya sara wu mala mai, ama mala ngə biya sara wu ndə sal.

9 Sal a'yi nji məl nyi anə mala mai, ama mala nji məliya nyi anə sal.

10 Arya kau, mala ja zaɗər kəra ja, kəra wu cabiya anə waladi ənga nji abər əgya kiɗa sal nga ja.

11 Wu Thlagəu, mala a'yi ja ar kərnyi mai, sal tsu a'yi ja ar kərnyi mai.

12 Ənggər kəra mala tanggərma biya sara wu ndə sal, sal tsu mala ngə yabiya nyi, ama patər nji sara wu Hyal ənga ndə biya.

13 Hya tsambiya, a ɗar tsa'a anə mala ja kədi Hyal ənga kəra ja papahə ya?

14 A'yi hyu sənbiya abər ma ndə sal piyari shishir kəra ja tuməu, a ɗar sə səsəli anə nyi wa?

15 A'yi piyari shishi tumə ar kər ca ngə wu shili ənga kadakadarkur anə mala wa? Arya a nə ndar nji shishi tuməu, aga ja ɗa sər zaɗə kər anə nda.

16 Ma ndəra kəpal abər sə kə a'yi ɗa tsa'a anə nyi mai, ya nar nyi abər vanyi highiɓə a'yi kəra'yu səni a ndiya kə mai, abangə nga nyi anə patər daɓə dzə njir nu tsu.

Ənggəra Nju Səm Sər Səm Nə Thlagəu

17 Wu highiɓə kəra yu lə anə hyi kau, sə a'yi ya sən faliya hyi ar kəri mai, arya ma hyu daɓə dzau a'yi aga mənahəkur mai, ama aga ɗəmwa'yikur nga nyi.

18 Sə tanggərma, ya vər nggari abər ma hyu daɓau ar viya daɓə dzə njir nu, paməpaməkur a'yi wu pama hyi. Ndəra nyi tsu, ənggər jiri a'yi a gwa kukushu.

19 Jijiri kəl paməpaməkur a ɗa wu pama hyi kabangəkau, aga nja sənbiya njira Hyal dləwuri wu pama hyi.

20 Ma hyi daɓau aga sər səm Thlagəu, a'yi sər səm Thlagə nə jijiri nga hyu səm mai.

21 Arya alenyi nji wu hyi ndu caguli aga səm nər nda sər səm, gəra nga səkə alenyi nji. Arya kau, ba alenyi nji a sha a ndu ki ənga wuɓau ama alenyi nji tsu nyinyau, nyi ənggər ənga padlau.

22 Mi ngə abangə ja, ki a'yi ara hyi kəra hyu səm ənga sa a gwa wa? Əndəga hyu yiwu hya diɗana daɓə dzə njir nu Hyal ənga hya həna səli njira gəra sə ara nda ya? Mi nga ya sən na ja? Abər aga ya faliya hyi abər hyi məliya sə mənahə ya? Yu fal hyi alaga kushu mai.

23 Səra yi dləwuri ara Thlagə ənga kərnyi ca nga yi nər hyi kau, əvu'yi kəra nji pəlna nyi pəzhi, kə Thlagə Yesu həri macikəl,

24 kə ji lər usaku anə Hyal, ba ji ɓəɓələwa, kə ji nə nyi anə zəmbəlma
nyi'yar, ji na, “Najakau, kumur dza yi
ngau, kəra nji ləri aga hyi, məla mau
abangau, aga hya ɗəngari ənga yau.”
25 Abangə tsu nga ji həri kyakiwa
'yimir wur inabi, ayukuɗa sər səm nə
wagəu, kə ji na, “Kyakiwa kau, naja
ngə alkawal mbamba mafəliyangə
kəra Hyal mbiya ənga mashi ɗa. Məla
mau abangau, kalar pəcira hyu sa
sara wu kyakiwa kau, hya sa, aga hya
ɗəngari ənga yau.”
26 Kalar pəcira hyu səm macikəl
kau, ənga hyu sa sara wu kyakiwa
kau, hya vər hə'una tər Thlagəu, kəl ji
ɓəra sha a shili.

Səm Sər Səm Nə Thlagəu Gəra Tsambiya Dzau

27 Kalar ndəra səmku macikəl ənga
sa sara wu kyakiwa wu lagu kəra gəra
shili ənga gənggər nyi sili anə Thlagəu,
a məliyar ja bikə anə dzə ənga mashi
Thlagəu.
28 Ca ngə səra ɗa kəl ndə a tsambiya
kərnyi mənahəu kadivira ja dzəgwa
səm macikəl ənga sa sara wu kyakiwa.
29 Ma nangə ndə kəra səm ənga sa,
ma a'yi gə ndəra hakəra dza Kərsiti
mai, a səmkur gau ənga sahur gə numa
nə Hyal anə kərngau.
30 Ca ngə səra ɗa nji gangəu wu
pama hyi ɗa kukufəu ənga nji gangəu
wu pama hyi uya shilgəu, ənga alenyi
nji tsu tənakər.
31 Ama ma mən tsambiya kərmən
ənga jiri, tsu vanyi numa wu ɓəra ɗa
ar kəra mən mai.
32 Ma Thlagə nga vər məl numa anə
mən, namən tsu mən wu uya hwath-
lau, a sara nja nda thlana mən numa
əkkə'yi njir duniya.
33 Nahyi wazha ama, ma hyu daɓau
aga hya səm sər səm nə Thlagəu, bəgə
hya səkəbiya kərhyi.
34 Ma wuɓə a vər tə ngau, ga səm sər
səm a ndu ki kwatahəu, a sara daɓə
dzər hyi ja shili ənga numa a da gəra
hyi.
Ma yi sha shili, ba ya sa dəgabiya hyi
alenyi sə kəra hyau, sər məl.

12

Lə Sə Ləlau Nə Mambəl Cicau

1 Ar kəra lə sə lələ nə Mambəl Cici ja,
wazha ama, yu yiwu hya nggya ənga
fəɗəngəkər mai.
2 Hyu səni ar pəcira hyi gəra njir nu
Hyal, pəci gangəu, nji nggutana hyi
aga hya cana lagu nə jijiri aga hya nu
katə kəra gəra ənga pi.
3 Agabangau, yu yiwu hya səni
abər, ma ndəra na abər, “Yesu ndə
shishi'wu ngau,” nda nyi a'yi wu ndər
lagu Mambəl Hyal mai. Ətsu ma ndəra
na abər, “Yesu Thlagə ngau,” lagu
Mambəl Cici ngə ndə ka vər ndər.
4 Lə sə lələ paməpamə gangə a'yi,
ama Mambəl zəmə kə ngu lau.
5 Thlər Hyal paməpamə gangə a'yi
tsu, ama anə Thlagə zəmə nga nju
məl.
6 Ənga thlər məl paməpamə a'yi
gangə tsu, ama Hyal zəmə kə ngu lə
dənama anə nda patəu.
7 Lə sə lələ nə Mambəl nga nji nə
nyi anə kalar ndə aga mənа uya səra
mənahəu a gwagwa.
8 Anə vanyi ndə nji nə nyi lagu
Mambəla nyi highiɓə nə hahangəkur,
ənga anə vanyi ndə tsu, lagu Mambəla
nyi nga nji nə nyi highiɓə nə sənbiya
sau,
9 ənga anə vanyi ndau, mbərsa lagu
Mambəl kau, ənga anə vanyi ndə
tsu, lə sə lələ nə shiləgəbiya ndə lagu
Mambəla nyi,
10 ənga anə vanyi ndə tsu, dənama
məl sə dədəgur, ənga anə vanyi
ndə tsu, na ndərhaha, ənga anə
vanyi ndau, sənbiya paməpaməkur
nə mambəl'yar, ənga anə vanyi ndə
tsu, ndər ənga ɗahə miya paməpaməu,
ənga anə vanyi ndə tsu, shabiya ndər
ɗahə miya paməpaməu.
11 Patə sə'yar kau, Mambəl zəmə kə
nga vər lau anə kalar ndau, tsatsa'a
ənggər kəra ju yiwu.

Gashal Gashal Nga Mən Wu Dzə Pathləu

12 Ənggər kəra dzə zəmə ngau, ənga
gashal gashal gangəu, alaga kə gashal

gashal aˈyi gangə ama dzə zəmə nga nda. Abangə tsu nga nyi wu Kərsiti.

13 Ara nji məliya mən baɓətizəma patə lagu Mambəl zəməu, a vu dzə zəməu, alaga njir Yahudiya, ənga njira aˈyi njir Yahudiya mai, alaga mafaˈyar ənga kambər nji, patəkura məna dləwuri mən Mambəl zəmə kau.

14 Dzə aˈyi gashal zəmə mai, ama gashal gashal gangəu.

15 Ma hi sən na, “Arya nayi aˈyi tsi mai, aˈyi yi gashala dzə mai,” aˈyi a sən məliya nyi ja ɗa pamə ara dzə mai.

16 Ma himi sən na tsu, “Arya nayi aˈyi li mai, aˈyi yi gashala dzə mai,” aˈyi a sən məliya nyi ja ɗa pamə ara dzə mai.

17 Maja bər dzə ɗa patə li, lagu mani nga mən wu nggar sa? Maja bər dzə ɗa patə himi, lagu mani nga mən wu thlar sa?

18 Nggara mə ja, Hyal ngə pədləya gashal aga dzau, kalara nda ənggər kəra ju yiwu.

19 Maja bər dzə gashal zəmə ngau, əmani ngə dzə wu dzəgwa ɗa?

20 Ama jijiri gashal gashal aˈyi gangəu, ama dzə zəmə pathlə nga ja.

21 Li aˈyi wu sən na anə tsi, abər “Dzau ɗa aˈyi ənga gə mai!” Ənga tsu kər aˈyi wu sən na anə hi abər, “Dzau ɗa aˈyi ənga hyi mai!”

22 Abangə nga nyi mai, gashal gashal kəra hyu nggani nanda ngə kukufə kau, sə aˈyi nja sən məl gəra ənga nda mai.

23 Gashal gashal kəra mən wu həri aˈyi nda ənga kadakadarkur gagaɗə mai, nanda nga mən wu har nda zhaɓi mənahəu. Abangə tsu, gashal gashal kəra nja kyaga lari ar babal mai, ca nga məna shir mənahəu,

24 ama gashal gashal kəra ar babal, nji aˈyi wu shi nda mai. Ama Hyal ənga kərnyi ngə daɓəri gashal gashalˈyar kə patə abangau, aga kalar gashal gashal kəra gəra ənga kadakadarkur nda uya.

25 Hyal ngə məliya abangau, ara paməpaməkur a sara ɗa wu dzau, aga kalar gashal gashal nda dləwar kərnda wu lagu zəməu.

26 Ma gashal zəmə gu ɓwaɓwatəu, patər gashal gashal ngə gu ɓwaɓwatə kə əkkəˈyi ja. Ma gashal zəmə uya wahau, patər gashal gashal nga caguli əni.

27 Nahyi, dza Kərsiti ngau, ənga kalar ndə wu pama hyi ar viya gashal ngau.

28 Hyal ənga kərnyi a caɗəbiyar ja nji wu daɓə dzə njir nu, tanggərma ca ngə, cama səsəˈyar, məthləkura nyi ca ngə, nabiˈyar, nə makərkura nyi ca ngə maləmˈyar, ənga njir məl sə dədəgur, ənga njir shiləgəbiya nji, ənga njir dləwa nji, ənga njir təɗəmwa, ənga njir ndər ənga ɗahə miya paməpaməˈyar.

29 Patər nji ngə cama səsəˈyar ya? Patər nji ngə nabiˈyar ya? Patər nji ngə maləmˈyar ya? Patər nji ngu sən məl sə dədəgur ya?

30 Patər nji ngu sən uya lər sə nə shiləgəbiya nji ya? Patər nji ngu sən ndər ənga ɗahə miya paməpaməˈyar ya? Patər nji ngu sən shabiya ndər ɗahə miya paməpamə ya?

31 Ama sər cim ca ngə ga uya lə sə lələ kəra ndiya.

Nayi tsu yu nda cabiya hyi lagu kəra ndiya patəu.

13

Lagur Yiwudzau

1 Ma yu ndər ənga ɗahə miya nji ənga ɗahə miya waladi, ama yiwudzə aˈyi ara yi mai, nayi ənggər tatangə kəra nju tsa ngau, alaga kangga kəra wu tiwi ngau.

2 Ma yu sən na ndərhaha ənga yu sənbiya sə ar kəra patər səra ɗəɗəwa ənga patər sənbiya sau, ba ma yi ənga mbərsa kəra wu sən jahəna mau, ama yiwudzə aˈyi ara yi mai, sə kurthlə nga yau.

3 Ma yi təkəna kalar səra ara yau anə nji ɗaɗali, ənga ma yi lər kərɗa aga nja ngyina ɗa ənga uˈu, ma yiwudzə aˈyi ara yi mai, akkəri aˈyi kəra yu uya a gwagwa mai.

4 Yiwudzau ca ngə mba ɗəfu ənga ki'wakur. Yiwudzau, a'yi ənga ɗa shishi mai, ənga ɓwadzə mai, ba ənga hakər mai.
5 Yiwudzə a'yi ənga kulangəkur mai, ba ənga yiwu kərnyi mai, ənga ndzə huɗə kusakusa mai, ənga səɓə ndu ɗəfu mai.
6 Yiwudzau, a'yi wu caguli wu ɗəmwa'yikur mai, ama ju caguli wu jirkur.
7 Yiwudzə wu nggya cimu ənga capi, cimu nga ju hənggəri ənga nji, cimu nga ja ənga fər kər, cimu nga ja ənga səsə'wu sau.
8 Yiwudzau, wu nggya ba'anuwa. Ndərhaha nənyi, ju səkari mai, ənga ndər ənga ɗahə miya paməpaməu tsu, ju tərabiya, ənga sənbiya sə tsu, ju kuɗau.
9 Sən sər mən a'yi nyabiya dzə mai ənga ndərhahar mən tsu, a'yi nyabiya dzə mai.
10 Ama ar pəcira səra gəra nyau, nyabiya dzau, patər səra gəra nyau, wu kwaya ar lagu.
11 Ar pəcira yi zər, yu ndər zəzər, ɗənga ɗa ənggər nə zər, jigadəma ɗa ənggər nə zər kushu. Ama ta yi hau, ba yi pəna kalar sə nə zərkur.
12 Kabangəkau, mən wu tsamə sə lələfuru, ənggər kəra mən wu tsamə sə a gwar 'yimi,* ama mən wu nda lari sə wu bama ənga bama camə gagaɗau. Kabangəkau, sən sə ɗa gashal gashal nga nyi, ama yu nda sənbiya sə ar babal, ənggər kəra Hyal wu sənbiya ɗa.
13 Sə makər kəra wu nda nggya ba'anuwa, ca ngə mbərsa, ənga fər kər ba yiwudzau, ama kəra ndiya nda patəu, ca ngə yiwudzau.

14

Lə Sə Lələ Nə Ndərhaha Ənga Ndər Ənga Ɗahə Miya Paməpaməu

1 Ta'yi wuɓə yiwudzau, a ɗa cimər hyi, ənga hya ɗa tsu njir cim sə lələ nə Mambəl Cicau, nja na ma hya cim sən ndərhaha.
2 Arya ma ndəra vər ndər ənga ɗahə miya paməpaməu, nda nyi a vər ndər ənga Hyal, ama a'yi anə ndə mai. Ndə a'yi kəra a vər nggari səra ju na kə mai. Arya səra ja vər na patəu sə ngau kəra ar ɗəwa, ja vər na sə ɗəɗəwa lagu mambəl nyi.
3 Ama ndəra vər na ndərhaha, anə nji nga ja vər ndər aga ja nəna nda, ənga ja tsətsəkur nda, ba ja səsəkuya nda.
4 Ndəra wu ndər ənga vanyi ɗahə miya paməpaməu, kərnyi nga ju la. Ama ndər ndərhaha,fixed daɓə dzə njir nu nga ju la.
5 Cimə ɗa ca ngə aga patəkura hyi hya ndər ənga vanyi ɗahə miya paməpaməu, ama yu ndiya ənga yiwu hya na ndərhaha. Ndəra wu ndərhaha nga ndiya ndəra wu ndər ənga ɗahə miya paməpaməu, kəl ma vanyi ndə a'yi kəra wu sən shabiya aga daɓə dzə njir nu patə a nggabiya.
6 Wazha ama, ma yi shili ara hyi, kə yi sa ndər ənga ɗahə miya paməpaməu, abari nga ya sən dləwar hya, kəl ma ya sən cabiya hyi mətakər, alaga sənbiya sau, alaga na ndərhaha alaga highiɓə wa?
7 Alaga sə mbimbiɗau əkkə'yi sə tsatsa kəra gəra ənga pi ənggər mbəla 'wu ənga səmbəl, abari nga nju sən ng-gabiya ɗaha nda, a'yi kəl nji təkəbiya paməpamə ɗaha səra ndu na wa?
8 Ma ndər mbiɗə tələmə pa a'yi mbiɗiya ənggər kəra nju mbiɗə nə bi-yar pa mai, wa ngu səni abər gwa pa nga nja?
9 Abangə nga nyi, ma səra gu na wu vanyi miya kəra nji gəra nggabiya, abar nga nju sən sənbiya səra gu na? A ndərər gə nə kurthləu.
10 Ndər nə miya paməpamə a'yi gangə wu duniya, kəra gəra ənga valar dzə a'yi mai.
11 Ma a'yi ya vər nggari miya kəra ga vər na mai, ba ya ɗa məthləpi anə ngau, nagə tsu məthləpi anə ɗa.
12 Ənggər kə nga nyi ar kəra hyi. Ta ɗa hya vər cim lə sə nə Mambəl, səra

* **13:12** 'Yimi kəra nju məl thlər əni ar viya doragaləu.

tsa'a ca ngə hya nərdzə aga hya hə wu lə sə lələ kəra wu həna daɓə dzə njir nu.
13 Agabangau, ma ndə ndər ənga ɗahə miya paməpaməu, ja kədi Hyal ja uya dabar nə shabiya.
14 Ma yi kədi Hyal wu ɗahə miya paməpaməu, mambəl ɗa ngu kədi Hyal, ama ɗənga ɗa a'yi ənga dləwa dzə mai.
15 Mi nga ya kyaga məla? Yu kədi Hyal ənga mambəl ɗa ənga tsu yu kədi Hyal ənga ɗənga ɗa. Yu thlə na ənga mambəl ɗa ənga tsu yu thlə na ənga ɗənga ɗa.
16 Ma ga vər usaku anə Hyal wu mambəl ya, abar ngə ndəra vər səhimi ngə a sən nggabiya ja na, "Amina" aga ja dləwubiya səra gu na wu lə usaku ngau, ma naja a'yi sən nggabiya maya?
17 Wu sən ɗa abər a lər gə usaku anə Hyal, ya, lagu mani ngə ndəra vər nggar ngə wu uya cakər dza?
18 Usaku anə Hyal, ara a ndərər yau ənga ɗahə miya paməpamə a ndiya hyi patəu.
19 Patə abangau, wu daɓə dzə njir nu a ndiya anə ɗa ya nabiya ndər kəra nju nggabiya ɓatsu yiɗau, a ɗa tufu a mwara ya ndərna ndər dubu kumou ənga ndər ɗahə miya paməpaməu.
20 Wazha ama hya sara ɗənga sə ənggər wazha mai. Wu ɗəmwa'yikur, hya ɗa ənggər wazha yiɗəɗəu, ama wu ɗəngar hyi hya ɗa nji nggunggurəm.
21 Tsətsəfə nga nyi wu ləkakaɗə Hyal abər,
"Yu nda ndər anə nji ɗa lagur miya nji
paməpaməu,
ənga miya məthləpi nga yu ndər
anə nji kau,
alaga kə
nanda wu nda səhimi ɗa mai,"
əngwar Thlagəu.
22 Hya səni ja, ndər ənga ɗahə miya paməpamə ja, mətsamə ngau, a'yi anə njir nu mai ama anə njira gəra njir nu. Ndərhaha nənyi anə njir nu nga nyi, a'yi anə njira gəra njir nu mai.
23 Karya, ma patər daɓə dzə njir nu kaɓiya dzau, kə kalar ndə dzəguya ndər ənga ɗahə miya paməpaməu, ma njira gəra nggabiya, alaga njira gəra njir nu sa thləwa hyi ya, a'yi hyu nggani ndu tsamə hyi ənggər nji bəbəla kər wa?
24 Ama ma ndərhaha nga hyi patə a vər na, ma njira gəra njir nu, alaga njira gəra nggabiya ngə shili, kalar səra ji nggari, a'yi wu tsaviya nyi wu ɗəfuwa ja ba ja dzəgwa ɗa ndə vavazə wa?
25 Ma ndəra nggar ndər kau, ba sə ɗəɗəwa nə ɗəfuwa ja pahəbiya dzau, a biyar babal, ba ja dzəgwa ɓəliya undi ju dləvə Hyal, ba ja na, "Jiri, Hyal a'yi ja wu pama hyi."

Ɗləvə Kəra Gəlagəla

26 Mi ngə səra a'yi ja wazha ama? Ma hyi daɓəya dzə ar mwa zəməu, alenyi nji a'yi nda ənga na miya fal Hyal, vanyi ndə ənga nə highiɓau, vanyi ndə ənga sən sə mətakər, vanyi ndə tsu ənga ɗahə miya paməpaməu, vanyi ndə ənga shabiya ɗahə miya paməpaməu. Patə sə'yar kau, nja məl aga cakə dzə daɓə dzə njir nu.
27 Ma hyu ndər ənga ɗahə miya paməpaməu, a sara nda ndiya nji məthlə alaga nji makər mai, nda ndər ndə zəmə ayukuɗa ndə zəməu, kəl vanyi ndə tsu ja shabiya.
28 Ama ma ndə a'yi kəra wu səni shabiya mai, bəgə nda nyi a nggya ɗiyiwu wu daɓə dzə njir nu, ja ndər anə kərnyi ənga Hyal.
29 Ma nju ndərhaha, nji məthlə alaga nji makər nga ndər, ta'yi alenyi nji ka səya himi aga nda walbiya səra ndu na mənahəu.
30 Ma Hyal canə nyi mətakər anə vanyi ndəra a'yi nggya, ndəra vər ndər tanggərma kə ja bəgau.
31 Ara patəkura hyi a sən na ndərhaha vanyi ndə ayukuɗa vanyi ndau, aga kalar ndə a highiɓər sau ənga ja uya tsətsəku ɗəfu.
32 Njir ndərhaha ndu sən kəkəya kərnda.
33 Arya Hyal a'yi Hyal nə dliya kər ngə mai. Hyal nə nggya jamə ngau.
Abangə tsu wu daɓə dzə nji cici gə Hyal patəu,

34 mathləkə'yi nda nggya ɗiyiwu
wu daɓə dzə njir nu, arya nji a'yi nə
nda lagur ndər a ndəna mai, kəl nda
ɗa njir ngga səra nji nana, ənggər kəra
dlaɗə Musa nana.
35 Ma sə a'yi kəra nda yiwu nda səni,
ba nda yiwari ara shili a ndu ki, arya
sə səsəli ngə anə ndə mala ja ndər wu
pama daɓə dzə njir nu.
36 Hyu nggani abər ara hyi ngə ndər
Hyal dzəguya dzə ya? Abər anə hyi
wacu nga nji shili əni ya?
37 Ma gu nggani abər nagə nabi nga
gau, ənga nyinyi nga gau wu mambəl,
gu kyaga səni abər sə kə ya vər tsəfə
kau, sər ɓəla ngau, sara ara Thlagəu
ənga kərnyi.
38 Ma a'yi ji hənggəri ənga sə kə mai,
nju nda hənggəri ənga ja tsu mai.
39 Nahyi wazha ama ta'yi hya ɗa
njir cim ndərhaha, ama hya sara ka nji
ara ndər ənga miya paməpamə mai.
40 Ta'yi nja məl kalar sə ənggəra ja
tsa'a nja məl wu lagu nyi tsu.

15

Hya'arir Yesu Sara Vir Tau

1 Kabangəkə tsu wazha ama, yu
yiwu ya ɗəngari hyi ar kəra ndəshigu
kəra yi tətəlna hyi, ba hyi dləwuri ta,
kəra mbərsar hyi ta'yi ari.
2 Lagu ndəshigu kə nga hyi uya
mbəɗau, ma hyi səɓiya ɓaɓalu ndər
kəra yi tətəlna hyi. Ma a'yi ɗa abangə
mai, mbərsar hyi a ɗari sə kurthləu.
3 Ara səra yi dləwuri ca nga yi nər hyi
ar viya sə kəra ndiya ənga mənahəu,
abər Kərsiti a təri arya bikər mən,
ənggər kəra ləkakaɗə Hyal nana.
4 Abər, nji haɗəna nyi, ayukuɗa pida
makəru ba ji hya'ari sara vir tau,
ənggər kəra ləkakaɗə Hyal nana,
5 ba ji canə nyi kərnyi anə Kefasu ba
anə cama səsə kumo apə məthlə kau.
6 Ayukuɗa kau, kə ji cabiya kərnyi
anə wazha ama kəra a ndiya gharu
tufu aga zəməu, gangə wu pama nda
a'yi nda ənga pi ba'anə kabangəkau,
alaga kə alenyi nji a tər kau.
7 Ba ji canə nyi kər anə Yakubu ba
anə patər cama səsə'yar,
8 ayukuɗa nyi patəu, ba ji cabiya ɗa
kər tsu, nayi ndəra gəra tsa'a ya kyaga
lari nyi.
9 Ara nayi nga ndiya ənga kushu wu
pama cama səsə'yar patəu, ənga a'yi a
kyau nja ngga ɗa cama səsə mai, arya
yi lər ɓwaɓwatə gagaɗau anə daɓə dzə
njir nu nə Hyal.
10 Ama lagu mayiwakur nə Hyal
nga yi səra ya ga nyi kau, ənga mayi-
wakur nyi anə ɗa, a'yi sə kurthlə mai.
Awau, a mələr yi thlər a ndiya nda
patəu, alaga kə a'yi nayi ngə məl thlər
kə ənga kərɗa mai, ama mayiwakur
nə Hyal kəra a'yi ənga yi kau.
11 Ama a'yi ɗa vanyi sə mai, tara
nayi alaga nanda ngə tətəlna ndəshigu
kau, ca ngə səra hyi hənggəri əni.

Hya'ari Sara Vir Tau

12 Ta ɗa nja vər tətəlna ndər Hyal
abər Kərsiti a hya'ari sara vir tau, ya
lagu mani ngə alenyi nja vər na abər
hya'ari sara vir tau a'yi mai ya?
13 Maja bər hya'ari sara vir tau
a'yi mai, a cabiyari abər Kərsiti a'yi
hya'ari sara vir tə mai.
14 Maja bər Kərsiti a'yi hya'ari sara
vir tə mai, tətəlna ndər Hyal kəra məna
vər məl patə sə kurthlə ngau, ənga
abangə tsu ngə mbərsar hyi.
15 A biya banga kau, a ɗar mən
ənggər njir lə sakida nə fati ar kəra
Hyal, arya mən lər sakida ar kəra Hyal
abər ji hya'ana Kərsiti sara vir tau.
Ama naja a'yi hya'ana nyi sara vir tə
mai, ma jijiri nji a'yi wu hya'ari sara
vir tə mai.
16 Maja bər nji tətə a'yi wu hya'ari
sara vir tə mai, Kərsiti tsu a'yi hya'ari
sara vir tə mai.
17 Ənga maja bər Kərsiti a'yi hya'ari
sara vir tə mai, mbərsar hyi a ɗari sə
kurthləu ənga tsu, tsu hyi wu bikər
hyi.
18 Maja abangau, patər njira tə wu
Kərsiti a sar nda.
19 Maja bər fər kər kəra ara mən
wu nggyabiya nə kabangəkau nga nyi
wacu, a ɗar mən sər təhuɗəu a ndiya
patər nji.

20 Ama Kərsiti a hya'ari ja sara vir
tau, naja ngə sə nə ɗaramwa wu
pama njira tau.
21 Ənggər kəra tə shili lagu ndə
zəməu, abangə tsu ngə hya'ari a vir tə
shili lagu ndə zəməu.
22 Ara ənggər kəra mən tətə patə wu
Adamu, abangə tsu kalar ndəra wu
Kərsiti ju hya'ari ənga pi.
23 Ama nju nda hya'ana kalar ndə
sara vir tə ma pəci nyi ɗa. Kərsiti ngə
ɗaramwa nə hya'ari sara vir tau. Ar
pəcira ju nda sha shida wu duniya,
abangə tsu ju sa hya'ana njira nənyi.
24 Ayukuɗa kə ngə jomə ndəl a
dzəgwa shili, ar pəcira ju lər təlkur
anə Hyal tada, ayukuɗa ji sana təl təl
'yar, ənga njir səm təlkur ba patər njir
dənama.
25 Arya kəl Kərsiti dumwa ənga səm
təlkur kəl ma ji fiya patər dawa nyi'yar
əgya kiɗa hiya ja.
26 Dawa kəra ju nda tsiya ayukuɗə
patəu, ca ngə tau.
27 Arya tsətsəfə nga nyi wu ləkakaɗə
Hyal abər, Hyal "a fiyari kalar sə əgya
kiɗa hiya ja." Ənggər kəra ləkakaɗə
nana, "Kalar sau" a fiyar nji əgya kiɗa
ja. A cabiyari abər a'yi daɓə əkkə'yi
Hyal ənga kərnyi ngə əgya kiɗa Kərsiti
mai, ama Hyal ngə fiya kalar sau əgya
kiɗa Kərsiti.
28 Ama, ar pəcira Hyal fiya kalar sə
a gya kiɗa dənama təlkur nə zər nyi, zər
nyi tsu ba ja fuwa kərnyi a gya kiɗa
dənama təlkur nə Hyal, aga Hyal ja ɗa
a dar kəra patər sau.

29 Maja bər kabangəkə hya'ari sara
vir tə a'yi mai, mi ngə nji ka nda məla,
njira nji hər nda baɓətizəma ar viya
nji təta? Maja bər nji tətə a'yi ndu
hya'ari sara vir tə mai, ara mi nga nju
məl baɓətizəma arya nda?
30 Ənga anə kərmən, arya mi nga
mən wu fə kərmən a miya tə arya ndər
Hyal kalar pəci ka?
31 Jijiri nga yu na anə hyi wazha
ama, ənggər kəra ya vər ɓwasə ənga
hyi wu Kərsiti Yesu Thlagər mən,
bama ənga bama nga yi ənga tə kalar
pəci.
32 A vu məlmə Afisa nji shili ənga
par kəpal anə ɗa ənggər sər tagəu, ba yi
pana pa nyi. Maja bər aga kərɗa nga
yi məl, mi ngu nda ɗa akkəri ɗa? Maja
bər nji tətə a'yi wu hya'ari sara vir tə
mai, ya,
"Ta'yi məna gu mini nə səm ənga sa,
arya əzəgə ma vanyi ba məna sa
tau."
33 Nja sara ngguta hyi mai! "Arya
nggya ənga nji papatagəu wu dla ənga
nggya papatagəu."
34 Sha mau a shili wu hangəkalər hyi,
ba hya piyari məl bikau. Ara alenyi
nji wu pama hyi a'yi wu sənbiya Hyal
mai. Yu na sə kə anə hyi abangə aga
hya gu səli.

Dzə Nə Hya'ari Sara Vir Tau

35 Ama ba vanyi ndə a yiwa abər,
"Abari nga nju hya'ana nji tətə sara
vir ta? Wa thləmə culi dzə kəra ndu
hya'ari ənə?"
36 Wa thləmə najaka dzakura? A'yi
hyu səni abər kalar səra nji thləkana,
a'yi wu tsə mai, kəl ma ji tə kwatahə
wa?
37 Ar pəcira gu thləka sau, a'yi dzə
kəra wu nda nggya nga gu thləka mai,
ama culi nga gu thləka, alaga culi uhi
əndəga vanyi sə paməu.
38 Ama Hyal ngə wu lə dzau anə culi
kau, ənggəra ju yiwu ja ɗa. Anə kalar
culi tsu ba ja nə nyi culi dzə kəra tsa'a
aga ja.
39 A'yi patər kumər dzə ngə zəmə
mai. Pamə ngə kumər dza nji, pamə
ngə nə ma'wi, ənga pamə ngə nə
'yagə'yar, ba nə kalfi tsu pamə nga
nyi.
40 Sə paməpamə a'yi gangə kəra
Hyal məliya a dəməlmau, ənga
paməpamə tsu wu duniya. Ama
kadakadarkur nə səra a dəməlmau
pamə nga nyi ara kadakadarkur nə
səra wu duniya.
41 Kadakadarkur nə pəci pamə
nga nyi, ətsu kadakadarkur nə hya
pamə nga nyi, abangə tsu ngə
kadakadarkur nə shashilga'yar, ənga
tsu paməpamə ngə kadakadarkur nə
shashilga a mwara vanyi shashilga.

42 Abangə nga nyi tsu ənga hya'ari
sara vir tau. Dzə kəra nju thləkana a
gyu'yi wu ɗiya, ama ma ji hya'ari, ju
hya'ari ənga pi kəra gəra tau.
43 Nju thləkana nyi a gyu'yi gəra ənga
kadakadarkur, ama ba ja hya'ari ənga
kadakadarkur. Nju thləkana a gyu'yi
gəra ənga dənama, ama ba ja hya'ari
ənga dənama.
44 Nju thləkana nyi ənga kumər dzə
nə ndəndəkur, ama ba ja hya'ari ənga
dzə nə mambəl.
Ənggər kəra dzə nə ndəndəkur a'yi,
dzə nə mambəl a'yi tsu.
45 Abangə nga nyi tsətsəfau, abər,
"Ndə nə tanggərma Adamu, ɗa ndə
ənga pi." Adamu nə yukuɗu tsu, naja
ngə mambəl nə lə pi.
46 Ndə nə mambəl a'yi shili
tanggərma mai, ama ndə nə kumər
dzau, ayukuɗa ta ndə nə mambəl
dzəgwa shili.
47 Ndə nə tanggərma shili sara wu
bəbər, ama ndə nə məthləkura nyi
shida sara dəməlmau.
48 Ənggər kəra ndəra biya sara wu
bəbər kau, abangə tsu ngə kalar
njira biya sara wu dza ja, bəbər
nga nda. Ənggər kəra ndəra sara
dəməlmau, abangə tsu ngə kalar njira
a dəməlmau.
49 Ənggər kəra mən pabiya ndəra
sara wu bəbər, abangə tsu nga mən
wu nda pabiya ndəra shida sara a
dəməlmau.
50 Səra yu na anə hyi wazha ama,
ca ngə kumər dzə ənga mashi a'yi wu
uya fa'a ki nə təlkur Hyal mai. Abangə
tsu dzə kəra wu ɗiya, a'yi wu fa'abiya
ki ənga dzə kəra gəra ɗiya mai.
51 Nggara mau, yu nar hyi səra
ɗəɗəwa! A'yi patəkura mən ngu nda
tə mai, ama nju nda bəlana dza mən
patəu, a ndu dzə mafəliyangə,
52 ənggərna, ənggər kəra ndə wu ɗa
maci ənga li, ma nji nda mbəɗiya
tələmə nə jomə ndəl. Tələm wu nda
mbəɗiya dzau, ba nji tətə wu Kərsiti
a hya'ari ənga pi gəra kuɗau, njira tsu
ənga pi ar pəci ta, ba nda bəlana dzau.
53 Səra wu ɗiya, kəl ji hər dzə kəra
gəra ɗiya. Səra wu tə tsu, kəl ji bəlar
dzə ənga səra gəra tau.
54 Ar pəcira dzə kəra wu ɗiya nda
har dzə kəra gəra ɗiya, ənga dzə kəra
wu tə har dzə kəra gəra tau, ar pəci ta
ngə ndər kəra tsətsəfə wu ɗa jiri, abər,
"A səmkur nji təlkur ar kəra tau."
55 "Kara nagə tau, əmani ngə səm
təlkur nga?
Tau, əmani ngə da nga?"
56 Da nə tau, ca ngə bikau, ənga
dənama nə bikau, ca ngə dlaɗau.
57 Ama usaku anə Hyal! Naja ngə nə
mən səm təlkur lagu Thlagər mən Yesu
Kərsiti.
58 Agabangau, zamər 'wa ɗa 'yar,
hya ta'yi pir ənga dənama cumu.
A sara vanyi sə a jahəna hyi mai.
Cumu hya lər kərhyi aga məl thlər nə
Thlagəu, arya hyu səni abər nərdzər
hyi wu Thlagəu, a'yi wu ɗa sə kurthlə
mai.

16

Tsəm Sau Aga Dləwa Nji Cici Nə Hyal

1 Ndər ar kəra tsəm sə anə nji cici nə
Hyal, ta'yi hya məl ənggər kəra yi nar
nyi anə daɓə dzə njir nu 'yar kəra wu
Galatiya nda məl.
2 Kalar pəci tanggərma nə sugu,
kalar ndə ja kyaga fiya tsa'a sara wu
səra ji uya sara wu uya nyi, aga ma yi
sha shili kəl həri səra 'yi fwatəu, a'yi
kəl nji dzəgwa tsəm sə mai.
3 Ar pəcira yi sha shili, yu sa səwa
njira hyi hənggəri ənga cama tsətsəfə
ar kəra nda, aga nda sa həri lə sə dləwa
dzər hyi a vu Urshalima.
4 Ma hyi lari a ɗari tsa'a aga ya
ma'yi tsu ba nda ləbiya ɗa.

Fə Sə Wu Lagu Nə Bulusu

5 Yu ɓəra nda sha shili ara hyi
ayukuɗa yi ɓəbiya ɓau wu Masi-
doniya, arya lagu Masidoniya nga yu
ma'yi.
6 A sən ɗa yu nda səkari əkkə'yi hyi,
ma wu sən ɗa ba məna həbiya vuya kə
əkkə'yi hyi, aga hya dləwar ɗa wu ɓə ɗa
kau, kalar vira yu ma'yi a ndari.

7 A'yi yiwu ɗa ngə ya lari hyi ba ya tərabiya mai, awau, ɗəfuwa yu yiwu ya səkari əkkə'yi hyi, ma Hyal hənggəri.
8 Ama yu səkari ənggau wu Afisa kəl ma pəcir Pentikosu shili.
9 Arya madiya lagu nə məl madiya thlər a pahəri anə ɗa, ama dawa gangə a vər da laguwa nyi.
10 Ma Timathlawusu shili, hya nə nyi nggya papalkər wu hyi, arya ndər məl thlər Hyal nga ja tsu ənggər nayau.
11 A sara hya diɗa nyi mai, hya səwa nyi wu lagu ənga huɗə pərtəu aga ja sha shila ara yau. Yu vər səkə nyi, nanda əkkə'yi wazha ama 'yar.
12 Səra ya sən na ar kəra Apolusu, ca ngə ya vər kədi nyi ənga jirkur aga ja nda tular hyi, naja əkkə'yi wazha ama, ama naja a'yi wu yiwu ja shili kabangəkə mai, ama ju nda shili ma ji uya lagu.

Ndər Tsətsəku Ɗəfu Nə Jomə Ndəl

13 Hya nggya lili'u, hya ciya dzə wu mbərsar hyi, hya ɗa ənga mba ɗəfu, hya ɗa ənga dənama.
14 Kalar səra hyu məl hya məl ənga yiwukur.
15 Wazha ama hya səni abər njir kir Sətifanusu nanda ngə njir nu nə tanggərma nə 'yi'yir Akaya, a lər nda kər aga məl thlər anə nji cici gə Hyal.
16 Ya vər kədi hyi, aga hya lər kərhyi anə culi nji ənggər kau, ənga patər njira daɓər kər ənga hyi wu thlər kau, ənga dənamar nda.
17 Huɗa ya pidari ənga shilir Sətifanusu, ba Focinatusu ba Achayikusu, arya ndə dla ənga dləwa dzə ənga səra caja ara hyi.
18 Arya ndə mbəbiya mambəl ɗa ənga nər hyi tsu. Culi nji ənggər kau hya gənggər nda səli.

Usadzə Nə Jomə Ndəl

19 Daɓə dzə njir nu 'yar nə 'yi'yir Asəya a vər usa hyi. Akwila ənga Pərsila, ənga daɓə dzə njir nu kəra wu kir nda, nda vər usa hyi gagaɗə wu Thlagəu.
20 Patər wazha ama 'yar kəra ənggau nda vər usa hyi. Hya usar dzau ənga bərpə dzau nə yiwukur kəra cicau.
21 Nayi Bulusu nga vər tsəfə usa dzə kə ənga tsa yau.
22 Patər njira gəra yiwu Thlagəu, bəgə nda ɗa nji shishi'wau. Thlagəu, shili.
23 Ta'yi mayiwakur nə Thlagəu Yesu a nggya ənga hyi.
24 Yiwudzə ɗa anə hyi papatəu, wu Kərsiti Yesu. Amina.

Cama Tsətsəfə Nə Bulusu Nə Məthləu Anə Njir Kwaranthli

Usa Dzau Sara Ara Bulusu Ənga Timathlawusu

1 Cama tsətsəfə kə sara ara Bulusu, cama səsə nə Kərsiti Yesu lagur yiwur huɗa Hyal ənga zamər mən Timathlawusu kəra ənga yau. Cama kau, anə daɓə dzə njir nu kəra wu Kwaranthli, daɓə ənga patəkura nji cici gə Hyal kəra wu patər 'yi'yir Akaya.

2 Bəgə mayiwakur ənga huɗə pərtəu sara ara Hyal Dərmən ənga Thlagə Yesu Kərsiti nda nggya ənga hyi.

Hyal Ndər Səsəku Ɗəfu Ngau

3 Fal anə Hyal, dəya Thlagər mən Yesu Kərsiti, Tada nə dəgal təhuɗəu ənga Hyal nə patər səsəku ɗəfu.

4 Naja ndəra wu səsəkuya ɗəfuwa mən wu pəcira mən wu patər ɓwaɓwatəu, aga məna sən səsəkuya ɗəfuwa njira wu kalar culi ɓwaɓwatəu ənga səsəku dzə kəra mən uya sara ara Hyal.

5 Ara ənggəra mən wu lar ɓwaɓwatəu ənggər kəra Kərsiti lari, abangə tsu lagur Kərsiti ngə səsəku ɗəfur mən sara ara Hyal wu nyabiya dzau.

6 Ma 'ya wu ɓwaɓwatəu, aga hya uya səsəku ɗəfu ənga hya uya mbəɗə ngau. Ma 'yi uya səsəku ɗəfu, aga hya uya səsəku ɗəfu ngau, kəra wu məliya hya ɗa njira wu sən cinapi wu ɓwaɓwatə kəra hya vər sa ənggər kəra 'ya vər sa tsu.

7 Fərkər 'ya ənga hyi a ciyar dzau, arya 'yu səni abər ənggər kəra hyi lar ɓwaɓwatə daɓə əkkə'yi 'ya, abangə tsu nga hyu nda uya səsəku dzau əkkə'yi 'ya.

8 Wazha ama, na'ya a'yi wu yiwu hya nggya ənga gəra sənbiya sə ar kəra ɓwaɓwatə kəra 'yi tərabiya a gwa wu 'yi'yir Asəya mai. A lar 'ya ɓwaɓwatə gagaɗə kəra ndiya dənamar 'ya, ma 'yu nggani 'yu nda tini piya 'ya a gwa.

9 Pakatəu, ma 'yi nggani a thlanar 'yar nji numa nə tau. Ama səkə ɗa aga 'ya highiɓəri abər a'yi 'ya vər nggya ənga dənamar kər'ya mai, ama 'ya vər nggya ənga dənamar Hyal, ndəra ənga dənama nə hya'ana nji sara vir tau.

10 Naja ngə ndəra mbəliya 'ya sara wu miya tə nə ɗəmwa'yu, ənga ju nda mbəlbiya 'ya. Naja ndəra 'yi fər kər wu ja, abər ju nda dumwa ənga mbəl 'ya,

11 ənggəra hyu dumwa ənga kədi Hyal anə 'ya. Lagu kə ngə nji gangə wu nda lər usaku anə Hyal arya 'ya, arya barka kəra Hyal ləri anə 'ya lagur nggari kədi nə nji gangəu.

Bulusu Dəmna Ɗənga Nyi Ar Kəra Tula Nji

12 Kabangəkau, kəja sər ɓwadzər 'ya, abər, ɗənga nə ɗəfuwa 'ya vər lə sakida anə 'ya abər nggyabiyar 'ya ənga njir duniya ənga nggyabiyar 'ya ənga hyi nggya cici ngau, ənga nggya ɗəfu pathlu sara ara Hyal, maja ma nggya kəra mən nggya əkkə'yi hyi. 'Yi məl abangau, a'yi lagu hahangəkur nə njir duniya mai, ama lagu mayiwakur nə Hyal.

13 Ara a'yi 'yu tsəfə anə hyi səra hyi gəra sən jiga ba hya nggabiya mai. Ama cim ɗa ca ngə,

14 ənggər kəra hyi nggabiya 'ya kukushu kabangəkau, hyu nda nggabiya gagaɗau, kəra wu məliya hya ɓwadzau wu 'ya ənggər kəra 'yu ɓwadzau wu hyi tsu ar pəcir shidar Thlagə Yesu.

15 Arya papalkər ɗa ju ɗa abangau, a yiwur yau aga ya nda tular hyi tanggərma aga hya ɓəra uya dləwuri barka nə məthləkura nyi.

16 A yiwur yi aga ya tular hyi ar lagur ma'yi a vu Masidoniya, ənga ma ya ɓəra vər sha shili ara hyi sara wu Masidoniya, ba hya dzəgwa səwa ɗa a vu Yahudi.

17 Ar pəcira yi mbiya abangau, a'yi yi ɗənga sə ar kəri wa? Əndəga hyu nggani yi məl abangə lagur ɗənga sə njir duniya ya, abər yu sən na “Angə,” ənga ya ɓəra na, “Awau” ya?

18 Ama ənggər kəra Hyal ndə tsaˈa miya ɗəfu ngau, abangə nga nyi tsu abər ndər kəra ˈyi nar hyi kau, aˈyi “Angə” ənga “Awau” mai.
19 Arya Zər Hyal, Yesu Kərsiti, kəra nayi ənga Silasu, ba Timathlawusu tətəlna ndər nyi anə hyi ar kəri, aˈyi “Angə” ənga “Awau” mai, ama wu ja cumu “Angə” ngau.
20 Arya alaga yiɗawu ngə alkawal kəra Hyal məliya wu Kərsiti, “Angə” nga nyi, a nyabiyar ja patəu. Lagu nyi nga mən wu sən na, “Amina” aga ja shili ənga kadakadarkur anə Hyal.
21 Kabangəkau, Hyal ngə məliya naˈya əkkəˈyi hyi taˈyi wu Kərsiti. Naja ngə pənggər mən mal kəra cabiya abər a ɗəmbiya mənər ja,
22 ji fiya mətsamə nə thlagəkur nyi ar mən, ba ji fuwa Mambəl nyi a gu ɗəfuwa mən aga sər zhu dzau, kəra wu nə mən fər kər nə uya səra wu shili.
23 A nggar yi thləmər Hyal, naja ngə sakida ɗa, abər aga ya tsərpər hyi, ngə ɗa nayi aˈyi ɓəra sha a vu Kwaranthli mai.
24 Aˈyi ˈya vər ca dənama ar kəra mbərsar hyi mai, ama ˈya vər məl thlər ənga hyi aga hya nyabiya dzə ənga huɗə pipida, arya lagu mbərsar hyi nga hyi ciya dzə gəra kənggəɗau.

2

1 Agabangau, kə yi fuwa wu ɗəfuwa yi abər tsu yu ɓəra nda tula hyi kəra wu shili ənga huɗə kyakyar anə hyi mai.
2 Ara ma yi məliya hyi huɗə kyakyaru, wa ngə hyau kəra wu nda səsəkuya ɗəfuwa ya? Aˈyi kəl nahyi kəra yi məliya hyi huɗə kyakyar kau.
3 Yi tsəfəri hyi abangə tsu kaɗəu, aga ma yi shili aga sa tula hyi, nayu uya huɗə kyakyar sara ara njira kyaga pina huɗa yi mai. Arya aˈyi yi ənga kər papal wu hyi papatəu, abər mən wu nda daɓau wu caguli ɗa əkkəˈyi hyi.
4 Yi tsəfə səkə anə hyi arya wu ɓwaɓwatəu ənga huɗə kyakyar gagaɗə nga yi a gwa, ba tsu ənga sələm gagaɗə ngə wu liya yau. Nayi aˈyi tsəfə anə hyi aga ya məliya hyi huɗə kyakyar mai, ama aga hya sənbiya tədəɓəkura yiwukur ɗa anə hyi.

Təfəbiya Dzau Anə Ndər Bikau

5 Ma ndə aˈyi kəra məliya sər shili ənga huɗə kyakyaru, aˈyi nayi nga ji məliya nyi huɗə kyakyar mai, ama lagu batiti patəkura hyi nga ji məliya huɗa hyi kyakyaru lagu pampamu. Aˈyi yu yiwu ya cakə unau wu ndər kə mai.
6 Culi ɓwaɓwatə kəra nji nə nyi, kəra ji lari sara ara badəgala nji a ɗar tsatsaˈa anə nyi.
7 Kabangəkau, a ɗar tsaˈa hya təfəbiya nyi ənga hya səsəkuya ɗəfuwa ja ara ja sara nyabiya dzə ənga madiya huɗə kyakyaru.
8 Agabangau, yu kədi hyi, aga hya cabiya nyi yiwukurər hyi anə nyi gagaɗau.
9 Səra ɗa yi tsəfər hyi najaka cama tsətsəfə kau, ca ngə aga ya dzəbiya hyi ya sənbiya tara njir ɓəlar səra yu na anə hyi wu kalar sau.
10 Kalar ndəra hyi təfəbiya, nayi tsu a təfəbiya nyir yau. Səra yi təfəbiya, ma sə aˈyi kəra tsaˈa aga ya təfəbiya, a təfəbiya nyir yau wu mwar Kərsiti arya hyi.
11 Yi məl abangau, a sara Shatan kəra mən wu səni dabar nyi a uya lagur ngguta vi.

Njir Məl Thlər Hyal Wu Alkawal Mbamba
Nə Mafəliyangəu

12 Ar pəcira yi maˈyi a vu Turuwasu a vuwa tətəlna ndəshigu Kərsiti, ba yi vuwa thləwa Thlagə a pahənar lagu anə ɗa a vuna.
13 Alaga abangə huɗa yi aˈyi pipida mai, arya nayi aˈyi thləwa zamə ɗa Tayitusu a vuna mai. Agabangau, ba yi nar nda məna pida jaməu, ba yi tərabiya sə ɗa a vu Masidoniya.
14 Ama usaku anə Hyal ndəra vər təɗəmwa nə səm təlkur anə ˈya lagu Kərsiti. Ənga lagur ˈya tsu nga ja vər tətəlna ndər məsahəu nə sənbiya sə ar kəra Kərsiti baˈamani ənggər pə ɓurdi.

15 Ara na'ya anə Hyal ənggər sə kisə
nə Kərsiti wu pama njira uya mbəɗau
ənga njira ar lagur ma'yi a nda sa.
16 Anə njira ar lagur nda sa a ɗar
'ya ənggər shuni kəra wu shili ənga
tau. Anə njira uya mbəɗə tsu a ɗar 'ya
ənggər shuni məsahəu kəra wu shili
ənga pi. Wa ngə ndəra tsa'a aga hə
najaka culi thləra?
17 A'yi 'ya ənggər alenyi nji gangə
kəra shabiya ndər Hyal ənggər sər
shafəli mai, ama pamə nga 'ya, wu
dənamar Kərsiti nga 'yu ndər wu mwar
Hyal ənga jirkur, ənggər njira Hyal
ngə səwa nda.

3

1 Kabangəkau, a cabiyari abər a
mbar 'ya fal kər'ya anə hyi wayi ya?
Əndəga hyu yiwu aga 'ya səwa cama
tsətsəfə kəra nə fal 'ya anə hyi əndəga
sara ara hyi, ənggər kəra alenyi nja vər
məl kə ya?
2 Nahyi ənga kərhyi ngə cama
tsətsəfər 'ya, kəra tsətsəfə ar ɗəfuwa
'ya, kəra nji papatəu wu səni ənga ndu
sən jigana.
3 A cabiyar hyi abər cama tsətsəfə
nga hyi sara ara Kərsiti, kəra ca ngə
səra biya ənga kər sara wu thlər kəra
nji ngga 'ya aga məl. Cama kau, a'yi
kəra nji tsəfəri ənga sər tsəfə sə mai,
ama ənga Mambəl Hyal kəra ənga pi.
A'yi kəra nji tsəfəri ar tsəka mai, ama
ar ɗəfuwa ndapi.
4 A'yi 'ya ənga najaka papalkur kər
wu mwar Hyal lagu Kərsiti.
5 Na'ya a'yi cabiya abər nənəkur 'ya
nga 'yi sən məliya kalar sə mai, ama
nənəkurər 'ya sara ara Hyal nga nyi.
6 Naja ngə məliya 'yi ɗa nji nənə
nə məl thlər ar viya njir məl thlər
nə alkawal mbamba nə mafəliyangəu,
a'yi ar kəra dlaɗə kəra tsətsəfə mai
ama ar kəra Mambəl, arya dlaɗə
kəra tsətsəfə wu sən tsiya ndau, ama
Mambəl wu sən lər pi.

Kadakadarkur Nə Alkawal Mbamba Mafəliyangəu

7 Kabangəkau, thlər məl kəra dlaɗə
Musa shili əni wu shili ənga tau, dlaɗə
kəra nji tsəfəri ar tsəka, wu shili ənga
kadakadarkur. Kadakadarkur kəra
məliya njir Izirayila a'yi wu sən tsamə
du bama Musa mai, arya mbəmbəla
nyi, alaga kə gərpə nga ju gərpə kau.
8 Ma abangə ja, thlər məl Mambəl
a'yi a ndiya ənga kadakadarkur wa?
9 Ma thlər məl dlaɗə kəra wu shili
ənga tau, ca ngə ənga kadakadarkur
abangau, abari ngə kadakadarkur nə
thlər kəra wu shili ənga tsapəkur a'yi a
ndiya nyi gagaɗə wa?
10 Pakatəu, səra ənga kadakadarkur
ɗəɗəm a'yi ja kabangəkə ənga
kadakadarkur mai, ma nji gəlabiya
nyi ənga madiya kadakadarkur kəra
shili wu nə mafəliyangə kau.
11 Ma səra wu gərpə dzə kə wu shili
ənga kadakadarkur abangau, abari
ngə dəgalkura kadakadarkur nə səra
gəra hal ka?
12 Agabangau, ta ɗa a uyar 'ya sər
fər kər abangau, ca ngə məliya a ɗar
'ya nji gəra hivər a miya ta.
13 Na'ya a'yi ənggər Musa mai, ndəra
mbuya bama ja ənga sər bakə dzau,
a sara njir Izirayila a lari ənggəra
kadakadarkur kau a vər gərpə dzau.
14 Ama ɗəngar nda a ɗari ɓaɓalu.
Arya ba'anə shili ar pəci kə əshina sər
mbu bama ta tsu a'yi ənga nda ma nju
jiga alkawal mbamba nə hahal ta. Nji
a'yi həna mai, ara kəl wu Kərsiti nga
nju sən həna wacu.
15 Ba'anə shili ar pəci kə əshina, ma
nju jiga dlaɗə Musa, sər mbu a'yi kəra
wu mbuya ɗəfuwa nda.
16 Ama ar kalar pəci kəra ndəra
shabiya dzə a shili anə Thlagəu, ba
nja həna nyi sər mbu bama ta.
17 Kabangəkau, Thlagə Mambəl
ngau, ənga kalar vira Mambəl
Thlagəu ari, a ndəna a uyar nji
kambəkur.
18 Namən njira nji pahəna nda
bama nda patəu, mən wu ca
mbəmbəlkur nə kadakadarkur nə
Thlagəu ənggər mbəmbəl kəra wu biya
sara wu doragalu, ənga mən wu bəlar
dzə a shili wu nggya kəra pabiya

kadakadarkur nə Thlagə kəra a vər cakau, kəra wu shili sara ara Thlagəu, ndəra Mambəl ngau.

4

Bərba Kəra Wu Təm Nə 'Yi'yi

1 Agabangau, ta ɗa a uyar 'ya thlər məl lagu təhuɗə dzə nə Hyal, ca ngə ɗa dza 'ya a'yi tənakər mai.
2 Kuji a ndiya anə 'ya, 'ya piyari məl səra ɗəɗəwa səra wu sən shili ənga səli. 'Ya piyari sə səsəli ənggər ngguta vi ənga alaga thla fati ənga ndər Hyal, ama 'ya cabiya nda jirkur ar babal. Lagu kə ngə kalar ndə wu nda ɗa sakida nə jirkurər 'ya a dumwar Hyal.
3 Ma ɗa ndər Hyal kəra 'yu tətəlna a ɗar sə ɗəɗəwa, a ɗar ja sə ɗəɗəwa anə njira ar lagur nda sa.
4 Naja hyal nə nggyabiya nə kabangəkau, ngə dar ɗəngar nda, njira gəra mbərsa, a sara nda lar mbəmbəlkur Ndəshigu nə kadakadarkur Kərsiti. Naja ndəra pabiya Hyal.
5 Ara na'ya a'yi a vər tətəlna ndər ar kəra kər'ya mai, ama ar kəra Yesu Kərsiti, abər, naja ngə Thlagəu, ənga na'ya ənga kər'ya ar viya mafar hyi arya Yesu.
6 Arya Hyal nana, abər "Ta'yi mbəmbəl a mbəl sara vu kuthləu," naja ngə məliya mbəmbəla nyi a mbəl wu ɗəfuwa mən aga ja nə mən mbəmbəl sənbiya ar kəra kadakadarkur Hyal kəra a vər mbəl ar bama Kərsiti.
7 Ama a'yi 'ya ənga najaka bərbakur wu 'ya, na'ya kəra ənggər təm 'yi'yi, aga cabiya abər dənama kəra ndiya patəu sara ara Hyal nga nyi, ama a'yi sara ara 'ya mai.
8 Nja vər ciciɗə 'ya lagu pampaməu, ama alaga abangə na'ya a'yi bəraghinakər mai. A'yi 'ya ənga təkəkər, ama alaga abangə dza 'ya a'yi tənakər mai.
9 Nja vər ɗa 'ya, ama alaga abangə Hyal a'yi piyari 'ya mai. Nja vər dladla 'ya a gyu'yi, ama na'ya a'yi dlanakər mai.
10 Cimu nga 'ya a miya tau, culi tə nə Yesu, aga tsu nggyabiya Yesu a cabiya dzə wu 'ya.
11 Ma tsu 'ya ənga pi, nju lər 'ya cimu anə tau arya Yesu, aga nggyabiya nyi a cabiya dzau wu dza 'ya kəra wu tau.
12 Agabangə tsu, tə a vər məl thlər wu 'ya, ama pi a vər məl thlər wu hyi.
13 Tsətsəfə nga nyi, abər, "A hənggər yau, ca ngə ɗa yi ndər." Ənga najaka mambəl nə mbərsa nga 'yi hənggəri ca ngə ɗa 'yi ndər abangə tsu.
14 Ara 'yu səni abər, ndəra hya'ana Thlagə Yesu sara vir tau, ju nda hya'ana mən əkkə'yi Yesu tsu, ba ja dzəgwa lər 'ya əkkə'yi hyi wu mwa nyi.
15 Patə sə'yar kə ɗa aga ja shili ənga akkəri anə hyi nga nyi, aga mayiwakur Hyal a tətəlnakər a nda anə nji gangəu. Lagu kə nga nju nda lə usaku gagaɗə anə Hyal, aga ja shili ənga kadakadarkur anə Hyal.
16 Agabangau, dza 'ya a'yi tənakər mai, alaga kə kumər dza 'ya vər hal kau, ama cimu ngə mambələr 'ya wu cakau wu mafəliyangəkur kalar pəci.
17 Ara zəzəra ɓwaɓwatə kəra 'ya vər sa kabangəkə kau, nə pəci kushi ngau, kəra wu nda pabəri 'ya aga kadakadarkur kəra gəra kuɗau, kəra wu ndiya patər ɓwaɓwatə kəra 'ya vər sa.
18 Agabangau, na'yu fər liya 'ya ar səra 'yu lari ənga li mai, ama ar səra li gəra lari. Ara sə kəra li wu lari wu tərabiya, ama səra li gəra lari wu nggya ba'anuwa.

5

Dzə Mafəliyangəu

1 Kumər dza mən ənggər kwapatə kəra məna vər nggya a gwa wu duniya. A sənər mən abər, ar pəci kəra nji ndzana kumər dzə kau, kə mən tau, mənu nda uya vanyi dzə a dəməlmau. Dzə həhər kəra gəra kuɗau sara dagə Hyal kəra ji həriya ənga kərnyi, a'yi tsa ndə ngə hər mai.
2 Kabangəkau, mən wu ngguli cimər hari dzə nə nggya a dəməlmau, ənggər kəra mən wu cim kar ha mafəliyangəu.

3 Ma nji pəɗəwa mən wu dzə
mafəliyangə kau, nju thləwa mən
turusu mai.
4 Ma tsu mən wu dzə nə duniya kau,
mən wu ngguli ara culi ɓwaɓwatə
kəra mən a gwa. Ara a'yi aga nja
təkəbiya mən ənga kumər dzə kə mai,
ama aga nja bəlana mən ənga dzə kəra
sara a dəməlmau, aga dzə kəra wu tau
a bəlabiya dzə ənga pi ba'anuwa.
5 Arya Hyal ənga kərnyi ngə pabər
mən aga najaka bəla dzau, ca ngə
Hyal nə mən Mambəl nyi ar viya sər
zhu aga wa sən zəgəu.
6 Ca ngə səra ɗa a'yi mən cimu ənga
papalkur kər ənga mən wu səni abər
ma pəci kəra mən wu dzau, a ɗar mən
naɗəu ara Thlagəu.
7 Nggyar mən lagur mbərsa nga nyi,
a'yi lagur səra li wu lari mai.
8 A'yi 'ya ənga papalkur kər, ətsu a
ndiya anə 'ya, 'ya təkəbiya dzə ənga
dzau, aga 'ya nggya ənga Thlagəu.
9 A ɗari sər cimər ɗəfuwa mən aga
mən a pina huɗa ja, alaga tsu mən
ənga pi alaga tətə mən.
10 Patəkura mən mənu nda kaɓə a
mwar pathla numa nə Kərsiti. Ənggau,
kalar ndu sa dləwuri akkəri kəra tsa'a
aga səra məla ja wu pəcira ja wu dzau,
alaga sə mənahəu ənga sə dididi.

Thlər Ɓasəwa Ndə ənga Hyal

11 Ta ɗari mən wu səni səra nju
ngga ənga hivər Thlagəu, a ɗari tsa'a
məna hələr hangəkala nji aga nda nu.
Səra mən aga nyi ar babal nga nda
anə Hyal, ənga abangə nga yu nggani
abangə nga nyi wu ɗəfuwa hyi.
12 A'yi kər 'ya nga 'ya vər fal anə
hyi tsu mai, ama 'yu nə hyi lagu aga
hya ɓwadzə ənga 'ya, aga hya ɗa njira
wu sən shaɗəwa anə kalar njira wu
ɓwadzau wu səra nju lari ənga li a
mwara səra a gyu ɗəfu.
13 Ma kəra 'ya a bəlar dzau, bəla kər
kau, aga Hyal nga nyi. Ma kuyatsəkər
nga 'ya aga hyi nga nyi.
14 Arya yiwukur Kərsiti ngə
tsətsəkur 'ya, arya a hənggər mən abər
ji tau arya nji patəu, agabangau, patə
mən ngə tau.
15 Ji tau arya nji patəu, aga njira
ənga pi tsu ndu ɓəra nggya aga kərnda
mai, ama anə ndəra tau ənga ji ɓəra
hya'ari arya nda.
16 Agabangau, mbari a shilar pəci
kə əshina tsu 'yu ɓəra tsamə nji ənggər
kəra duniya vər tsamə mai. Abangə
nga 'yi saya tsamə Kərsiti parangəu,
ama tsu 'yu ɓəra məl abangə mai.
17 Agabangau, kalar ndəra wu
Kərsiti ndə mafəliyangə ngau. Ng-
gyabiya hahal a tərabiyari, ətsu ng-
gyabiya mafəliyangə a shiliri.
18 Sə'yar kə patə sara ara Hyal nga
nda, Hyal kəra ɓasəwa 'ya ənga kərnyi
lagu Kərsiti ənga ji nə 'ya thlər nə
ɓasəwa nji ənga Hyal.
19 Hyal a vər ɓasəwa duniya a shili
ara ja lagur Kərsiti, a'yi ju jiga bikər
nji ar kəra nda mai, ənga a nə mənər
ja cama nə ɓasəwa nji a shila əgya ja.
20 Na'ya ngə cama dəgəci nə Kərsiti,
Hyal ənga kərnyi nga vər kədi aga nja
dləwuri nyi lagur 'ya. Ca ngə səra ɗa
'ya vər kədi hyi barka kəra Kərsiti ənga
kərnyi, hya ɓasəwa dzə ənga Hyal.
21 Kərsiti a'yi saya məliya bikə mai,
ama kə Hyal məliya nyi ndər bikau
arya mən. Lagu kə nga mən ɗa nji
tsapə ənga Hyal.

6

1 Ənggər ndər məl thlər nə Hyal,
'yu kədi hyi, nahyi njira dləwuri mayi-
wakur nə Hyal, a sara hya piyari ja ɗa
sə kurthlə mai.
2 Arya ji na,
"Ar pəcira pəci ɗa a ɗar tsa'a, a nggar
ngər yau,
ənga ar pəcir mbəɗa nji ɗa, a
dləwana ngər yau."
Yu nar hyi, kabangəkau ngə pəcir pəci
ɗa a ɗar tsa'a, ənga kabangəkau ngə
pəcir mbəɗau.

Kwakwaɗəkur Kəra Bulusu a Gwa

3 Na'ya fə tsəka thlə hi anə kuvwar
'ya mai, ara thlər Hyalər 'ya a sara uya
vazau.
4 Səra tsa'a ca ngə, ənggər mafa
Hyal, 'ya fal kər 'ya ar viya njir məl
thlər Hyal wu kalar lagu, ja ɗa, wu

səsəˈwu sau, ənga wu ɓwaɓwatəu, ənga wu kwakwaɗəkur dzau, ənga wu wuthləwuthləkur,
5 ənga wu dəgə kəra nju dəgau, ənga nggya wu fursəna, ənga nggya wu ɓwaɓwatə nə njir gwazhivi, ənga thlər kwakwaɗəu, ənga pida liliˈu, ba ənga nggya ənga wuɓau.
6 Ətsu, ˈya fal kərˈya ar viya njir məl thlər Hyal ənga ɗəfu cicau, ənga nggabiya sau, ənga mba ɗəfu, ənga kiˈwakur, ənga wu Mambəl Cicau, ənga yiwudzə nə jijiri,
7 ənga wu ndər jiri, ənga wu dənama nə Hyal, ənga balmi nə tsapəkur wu tsi mazəm ənga tsi matsal.
8 Ənga tsu, ˈya fal kərˈya ar viya njir məl thlər Hyal wu lagu kadakadarkur, ənga lagu sə səsəli, ənga ndər nə fal ənga ndər nə na ˈya. Nji dədur nga ˈya, ama nju lar ˈya ənggər nji fafati.
9 Naˈya nji ngau kəra nju səni, ama kə ˈyi ɗa ənggər njira nji gəra səni. A miya tə nga ˈya, ama mbəmbədə nga ˈya. Nji dəgə ˈya, ama nji tsiya ˈya mai.
10 Naˈya ənga huɗə kyakyaru, ama cimu cacaguli nga ˈya. Daɗali nga ˈya, ama ˈyi məliya nji ndə ɗa njir gənna. Naˈya nji gəra sau, ama aˈyi ˈya ənga kalar sau.
11 Nahyi njir Kwaranthli, sə aˈyi kəra ˈyi ɗəwana ara hyi mai, ənga tsu a cabiyar hyir ˈya yiwukur gagaɗau.
12 Aˈyi naˈya ngə piyari hyi mai ama nahyi ngə piyari ˈya.
13 Ya vər ndər kau anə hyi ənggər kəra tada wu ndər anə wazha nyi, nahyi tsu hya cabiya ɗa yiwukur.

Hya Sara Daɓə Kər Ənga Nji Gəra Njir Nu Mai

14 Hya sara daɓə kər ənga nji kəra gəra njir nu mai. Ndə tsapəu a sən nggya ənga ndə shishi ya? Əndəga mi ngə sər daɓər pama mbəmbəl ənga kuthla?
15 Kərsiti ya, bazhiya Shatan ngə ya? Alaga njir nu ənga njira gəra nu, bazhi nga nda ya?
16 Ənga mi nga sən daɓəya ki Hyal ənga kata? Arya namən ki Hyal ngau, ənggər kəra Hyal nana, “Yu nggya əkkəˈyi nda, ba ya ɓau əkkəˈyi nda, ənga yu ɗa Hyalər nda ba nda ɗa nji ɗa.”
17 “Agabangau, biya mau sara wu nda,
hya təkəbiya dzau, əngwar Thlagəu.
Hya sara tsəkwa səra gəra cici mai,
ba ya nda sa dləwuri hyi.
18 Ənga yu nda ɗa tada anə hyi,
ənga hyu nda ɗa wazha ɗa ənga kuˈyi ɗa,
əngwar Thlagəu, ndə Dəgal Dənama.”

7

1 Bazhir ˈwa ɗa ˈyar, ta ɗa a nə mənər nji alkawalˈyar kau, taˈyi məna cina kalar didī kəra wu səni diyaɓəna dza mən ənga mambələr mən. Taˈyi məna nyabiya dzə wu cicikur wu lagu hivər Hyal.

Bulusu Caguli Arya Njir Kwaranthli Kəra Tubi

2 Cabiya mə yiwukur anə ˈya wu ɗəfuwa hyi, arya sə aˈyi kəra ˈyi ndzana nyi anə ndə mai, naˈyi gwazhiri hangəkala ndə mai, ənga tsu ndə aˈyi kəra ˈyi ɗiya nyi mai.
3 Aˈyi yi na abangə aga ya nə hyi vazə mai, ama ənggər kəra yi saya nar hyi ta, abər sə aˈyi kəra wu sən təkəbiya mən mai, alaga tau ənga mbəɗau.
4 Aˈyi yi ənga papalkur kər wu hyi. Yu ɓwadzə ənga hyi, ənga a fiya ɗar hyi ɗəfu gagaɗau. Wu ɓwaɓwatər ˈya patəu, aˈyi yi nyinyau ənga huɗə pip-ida.
5 Arya ar pəcira ˈyi vu wu Masi-doniya, naˈyi uya ɓəlsar mai, arya nji tsətsəbwarir ˈya wu kalar lagu, pəpa ngə zəwar ˈya, ənga hivər ngə wu ta ˈya.
6 Ama Hyal ndəra wu səsəkuya njira wu ɓwaɓwatəu, a səsəkuya ˈyar ja ənga shilər Tayitusu.
7 Aˈyi arya shili nyi kə nga yi caguli waci mai, ama səsəku ɗəfu kəra hyi fuwa nyi a gwa. Ji nar ˈya ənggəra hya vər cim lar ɗa, ənggəra huɗa hyi ndzau ənga səra ɗa, ənga tsu ənggəra

hyi mbiya ɗa ndəl wu yiwudzau, kəra məliya huɗa yi pipida a ndiya kəra parangəu.

8 Nja na ma, abər cama tsətsəfə kau, a ndzanar huɗa hyi, ama yu thlə nggəra'wa nyi mai, alaga kə a thlər yi nggəra'wa nyi, arya wu səni yi abər cama tsətsəfə kau a ndzanari huɗa hyi ama nə pəci kushi ngau.

9 Ama kabangəkau, a'yi yi ənga caguli ənga huɗə ndzəndzə kəra cama tsətsəfə kə məliya hyi mai ama a'yi yi ənga caguli abər wu nda nə hyi ɗəfu nə tubi. Huɗə ndzəndzər hyi, Hyal ngə məliya nyi abangə tsu, aga a'yi na'ya ngə məliya hyi vanyi sə mai.

10 Huɗə ndzəndzə sara ara Hyal wu məliya ndə a tubi ba ja uya mbəɗau, sər thlə nggəra'wu a'yi a gwa mai. Ama huɗə ndzəndzə kəra duniya wu shili əni, wu shili ənga tau.

11 Tsamiya mə səra huɗə ndzəndzə sara ara Hyal kə məliya hyi gəyi. Ji məliya aga hya ɗa ənga kwakwaɗə mashi nə məl səra tsa'a, ənga ənggəra hyi nərdzə aga hya cina kərhyi wu vazau. Ji məliya hyi hya ɗa ənga huɗə ndzəndzau, ənga hivər. Ji məliya hyi hya cim lar ɗa, ənga kwakwaɗə mashi. Ji məliya hyi hya ɗa njir yiwu nja məl səra tsa'a. Lagur səra məla hyi a cabiyari abər a'yi hyi ənga vazə mai.

12 Alaga kau, a tsəfər hyir yau, a'yi arya vanyi ndə ndzana vanyi sə mai, alaga ndəra nji ndzana nyi sau, ama aga hya lari anə kərhyi wu mwar Hyal abər nahyi nji ngau kəra ənga kwakwaɗə mashi aga 'ya.

13 Lagu sə'yar kau nga 'yi uya tsətsəku ɗəfu.

Cakau ar kəra tsətsəku ɗəfur 'ya, a'yi 'ya ənga caguli arya huɗə pipida kəra Tayitusu a gwa. Arya mambəl nyi a ɗari camə lagu səra hyi məliya nyi.

14 Alaga ma yi nar nyi abər yi ɓwadzə ənga hyi, nayi gu səli wu mwar hyi mai. Ənggər kəra kalar səra 'yi nar hyi jiri nga nyi, patər səra 'yi ɓwadzə əni ar kəra hyi anə Tayitusu tsu jiri nga nyi patəu.

15 Tayitusu a vər yiwu hyi gagaɗau, ar cakar cakau kalar pəcira ji ɗəngari ənggəra hyi ɓəlari ndər nyi. Hya dləwuri nyi ənga huɗə pathləu wu gənggər nyi səli.

16 A'yi yi ənga huɗə pipida arya a'yi yi ənga papalkur kər kəra nyinyau wu hyi.

8

Tsəm Sə Nə Daɓə Dzə Njir Nu

1 Kabangəkau, wazha ama 'yu yiwu hya sənbiya səra mayiwakur Hyal a vər məl wu pama daɓə dzə njir nu paməpamə kəra wu Masidoniya.

2 Wu madiya ɓwaɓwatə kəra nda a gwa, a'yi nda ənga huɗə pipida kəra təkəri ndə uya tsi papahau aga lər sau wu nggya ɗaɗalir nda.

3 A lar yi ənga liya yau, ndə ləri lər sər nda tsa'a aga dənamar nda, zada ma ja ndiya səra ara nda, ndə ləri ənga yiwur nda.

4 Nanda ənga kərnda nga vər kədi 'ya gagaɗau aga 'ya jigəwa nda wu pama njir lə sə ləlau anə nji cici gə Hyal.

5 Səra ndə ləri ba ji ndiya səra 'yu nggani ndu ləri, arya tanggərma ndə lər kərnda anə Thlagəu ənga anə 'ya wu yiwukur huɗa Hyal, kadivira ndə dzəgwa lə sə lələr nda.

6 Arya kau, kə 'yi dzəgwa kədi Tayitusu aga ja dumwa ənga dləwu lər sər hyi, mara naja ngə dzəguya, ba'a shili ar kuɗiya lər sər hyi.

7 Ənggər kəra hyi a ɗar a dumwa ənga məl kalar sau, sə ənggər mbərsa, ənga ndər, ənga sən sau, ənga cim məl sə mənahəu, ənga ca yiwukur anə 'ya, ta'yi hya ɗa a dumwa ənga lə sə ləlau.

8 A'yi ca nga yu ca hyi a gwa ənga hathlə mai, ama yu yiwu ya dzəgabiya jirkura yiwur hyi kəra hyu ca lagur gəlabiya nyi lagur yiwukur lə sə nə alenyi nji.

9 Arya hyu səni mayiwakur nə Thlagər mən Yesu Kərsiti, alaga kə ndər bərba nga ja, ama arya hyi kə ji ɗa ndə ɗaɗali, aga nahyi kəra nji ɗaɗali hya ɗa njir gənna lagur ɗaɗalikur nyi.

10 Kəja sawara ɗa kəra ndiya anə hyi patəu, wu najaka sau. Hunau, nahyi ngə njira dzəguya lə sə nə tanggərma, a'yi lər sə waci mai, ama a'yi hyi ənga ɗəfu lə sau.
11 Kabangəkau, hya duya thlər kəra hyau, aga ɗəfu cim nə məla nyi kau, ja shili tsa'a ənga cim duya nyi, ənggər kəra dənamar hyi mbari.
12 Ma ɗəfu lər sə a'yi ara hyi, Hyal wu nda dləwuri lər sər hyi. Arya lər sə a kyaga ɗa tsa'a ənga səra ara gau, a'yi səra gəra ara gə mai.
13 A'yi 'yu yiwu 'ya fənggər hyi sə tədəɓəu ba 'ya dləwana alenyi nji nda tsar yambaɗə mai, ama nda ɗa kakaləu.
14 Ar pəci kə əshina, gangəkur sər hyu nda dləwar nda wu ghar nda, abangə tsu gangəkur sər nda wu nda dləwari hyi wu ghar hyi. Aga kalar sə a ma'yi kakaləu.
15 Ənggər kəra ndər Hyal kəra tsətsəfə nana, "Naja ndəra tsəmiya gangəu wu ɗa gangə gagaɗə anə nyi mai, naja ndəra tsəmiya kushu tsu a'yi wu təwa gagaɗə anə nyi mai."

Tayitusu Ənga Alenyi Nji Ma'yi A Vu Kwaranthli

16 Usaku anə Hyal arya ji fuwa wu ɗəfwa Tayitusu aga ja dləwari hyi ənggər kəra ya vər yiwu ya məl.
17 Tayitusu a'yi dləwunggəri ənga kədir 'ya aga ja shili waci mai, ama ji dləwunggəri ənga caguli, yiwu huɗa ja nga ju yiwu ja shili.
18 Kəja 'yu səwa zamə kə ənga ja, naja kəra fiya thləmə wu daɓə dzə njir nu pamə paməu arya tətəlna ndəshigu məsahə kəra ju məl.
19 A'yi najakə waci mai ama daɓə dzə njir nu paməpamə ngə caɗəbiya nyi aga ja ləbiya 'ya ənggəra 'yu hə sə lələ kəra 'yi tsəmiya. Lər sə kəra 'yu lau aga lə kadakadarkur anə Thlagəu, aga ca anə Thlagəu ənggəra 'ya ənga ɗəfu mənahəu aga dləwa nji.
20 'Ya vər hwi a sara nja vazəya 'ya ar kəra lagura 'yu təkə lə sə lələ kəra nji ləri gangəu.
21 Yiwur 'ya ca ngə aga 'ya məl səra tsa'a, a'yi səra tsa'a wu mwar Thlagə waci mai ama patə əkkə'yi wu mwar nji.
22 Kəja 'ya səwa daɓə ənga nda zamər mən kəra 'yi dzəgabiya nyi lagu paməpamə gangəu kəra 'yi thləwa nyi ənga jiri abər ɗəfu a miya ta ja wu kalar sau aga thlər Hyal, naja tsu a nər ja dzau arya papalkur kər nyi wu hyi.
23 Tayitusu nənyi bazhi məl thlər ɗa ngau wu pama hyi, abangə tsu, alenyi wazha ama kəra a vər məl thlər əkkə'yi ja kau, nərnda ar viya daɓə dzə njir nu paməpamə nga nda aga ja shili ənga kadakadarkur anə Kərsiti.
24 Agabangau, hya canə nyi yi-wudzər hyi anə nji kau ənga səra ɗa 'yu ɓwadzə wu hyi, aga daɓə dzə njir nu pampam kau, nda lari.

9

Dləwa Dzau Anə Njir Nu

1 A'yi mbari ya ɓəra ɗəngar hyi ar kəra dləwa dzə nji cici gə Hyal mai.
2 Ara wu səni yi ənggəra hya vər yiwu dləwa nji ənga caguli, kəra təkəri ma, yu ɓwadzə ənga hyi anə njir Masi-doniya. Ya vər na anə nda abər mbar hunau ba'anə shili ar kabangəkau, nahyi njir Akaya nga vər yiwu hya lər sau. Huɗə hamər hyi a tsəkur badəgala nji aga nda məl sau.
3 Kəja tsu yu səwa hyi wazha ama kau, a dəgya hyi aga ɓwadzər 'ya ənga hyi wu thlər kau a sara ɗa sə kurthləu. Wu yiwu yi aga hya ng-gya ənga ɓaɓathlə dzau, ənggər kəra yi saya na hyu nda ɗa ta.
4 Ma yi shili əkkə'yi njir Masi-doniya, ma ndə sa thləwa hyi pap-atagəu, yu nda gu səli arya fal kəra ya vər fal hyi anə nda, a'yi kəl nayi ngə gu səli kə waci mai ama patə əkkə'yi hyi.
5 Agabangau, tsam ɗa a mbari ya kədi wazha ama aga nda nda tular hyi kwatahəu ənga nda nda duya pabər sə ar kəra lə sə lələ kəra hyi saya məliya alkawal ta. Aga ja ɗa lər sə ngau ənga

ɗəfu pathləu a'yi lər sə kəra ənga caca nyi mai.

Lər Sə Ənga Huɗə Pathləu

6 Hya ɗəngari ja, kalar ndəra thləkana culi kushu, ju nda gəm sə zəzəwa kushu. Ama ndəra thləkana culi gangəu, ju nda gəm sə zəzəwa gangəu.
7 Kalar ndə ja ləri tsa'a aga səra ɗəfuwa ja nə nyi, arya Hyal a vər yiwu ndər lə sau ənga ɗəfu pathləu.
8 Hyal wu sən fənggər hyi mayiwakur nyi gagaɗau wu kalar sau, aga wu kalar pəci, hyu nda uya səra hyu yiwu patəu, ənga aga hya nyabiya dzau ənga məl kalar thlər mənahəu.
9 Ənggəra nji tsəfəri abər,

"Ju sən lə sə lələ nyi anə patər njir gha
ənga tsi papahau,
tsapəkur nyi a nggyari ba'anuwa."

10 Hyal ndəra wu lə culi anə ndər thləka, naja ngu lə sər səm anə ndər səm. Abangə tsu, Hyal wu lər hyi culi nə thləka ar kər ar kər ba valər hyi a nyabiya dzau ənga ba ja nyabiya hyi ənga fa'a sə zəzəwa nə tsapəkur.
11 Hyu nda ɗa njir gənna wu kalar lagu, aga hya ɗa njir lər sə ənga tsi papahau wu kalar pəci. Lagur 'ya tsu, lər sə tsi papahər hyu nda shili ənga usaku anə Hyal.

12 Lər sə kau, a'yi kəl dləwa nji cici gə Thlagəu nga ju məl waci mai, ama ətsu wu shili ənga madiya usaku anə Hyal wu lagu pampaməu.
13 Arya lagu lə sər hyi, nga hyi cabiya kərhyi nji gə Hyal. Agabangau, nju nda gənggər nyi səli anə Hyal ara ənggəra hyi ɓəlar ndər Hyal, ənga səra hyu nana ar kəra ndəshigu nə Kərsiti, ənga lə sər hyi anə nda ənga anə kalar nji ənga tsi papahau.
14 Wu kədi Hyalər nda anə hyi, ndu nda ɗəngar hyi wu ɗəfuwa nda, arya madiya madiya mayiwakur nə Hyal kəra ji cabiya hyi.
15 Usaku anə Hyal arya lə sə lələ kəra ji ləri kəra nji gəra sən dəgabiya.

10

Bulusu Walbiya Kərnyi Arya Thlər Nyi

1 Lagur ki'wakur ənga səsə'wu sə nə Kərsiti, nayi Bulusu ənga kərɗa, ndəra nju ngga "Ndə səsəli," ma yu wu mwar hyi, ama "Ndə u'ul li" ma a'yi yi a mwar hyi mai.
2 Ya vər kədi hyi, ar pəcira yi shili, a'yi mbari abər kəl yi sa uləna hyi li ənggər kəra yi nggani ya məl anə alenyi nji mai, njira wu nggani abər 'ya vər nggya ənggər kəra njir duniya wu yiwu.
3 Alaga kə məna vər nggya wu duniya, par mən a'yi ənggər kəra njir duniya vər məl mai.
4 Balmir mən a'yi ənggər nə njir duniya mai. Ama pamə nga nda, a'yi nda ənga dənama nə Hyal kəra wu dlana patər dənama nə təlkur nə dawa.
5 Mən wu wushina kalar səra wu kəpal ənga kalar ɗənga ɓwaɓwadzə kəra wu kar sənbiya sə ar kəra Hyal. Ba məna dzəgwa mbiya kalar ɗənga aga ja shili ənga ɓəlar ndər Kərsiti.
6 A'yi 'ya a yi ta'yau, aga 'ya nə nyi ɓwaɓwatəu anə kalar ndəra vər ɓəlna ndər Hyal, ma ɓəlar ndər Hyalər hyi a nyabiyar dzau.
7 Hya tsam səra liya hyu lari! Ma ndəra ənga papalkur kər na abər nə Kərsiti nga ja, ja tsambiya mənahəu abər na'ya tsu ma nə Kərsiti nga 'ya.
8 Ma ɗa 'yi fər zər ɓwadzau ənga dənama təlkur kəra Thlagə nə 'ya, sə a'yi kəra wu shili ənga sə səsəli anə ɗa a gwa mai. Arya dənama təlkur kəra ji nə ɗa kau aga hər hyi nga nyi a mwara dla hyi.
9 A'yi yu yiwu ya gərahəya hyi ənga cama tsətsəfə ɗa 'yar mai.
10 Arya alenyi nju na, "Cama tsətsəfə'yar nə Bulusu kau, kwakwaɗəu ənga dzadzau nga nda, ama ma a'yi ja ənga kərnyi a'yi ja ndə kwakwaɗə mai, ənga ndər nyi tsu a'yi ar viya vanyi sə mai."
11 Culi nji kə a kyaga səni abər pampamkur a'yi wu pama səra 'yi tsəfəya

ma a'yi 'ya mai, ənga səra 'yu məl ma 'ya 'yi.

12 Na'ya sən gəla ənga jiga kər 'ya ənga njira hər kərnda ar viya vanyi sə mai. Njira tsu, nda a vər gəla kərnda ənga kərnda, ənga ndu təkə kərnda ənga kərnda, nanda a'yi nji hahangə mai.

13 Na'ya a'yi wu nda ɓwadzə a ndiya səra 'ya kyaga ɗa mai, ənga a'yi 'yu piyari ɓwadzər 'ya a tərabiya a biya banga vi kəra Hyal fiya anə 'ya mai, vi kəra ji fiya patə əkkə'yi anə hyi.

14 Nahyi ənga kərhyi ma ar viya vira Hyal nə 'ya nga hyi aga ya məl thlər a gwa, ca ngə səra ɗa na'yi ma'yi a biya banga fa ənga culi mai ar pəcira 'yi shili ənga ndəshigu nə Kərsiti anə hyi.

15 Bwadzər 'ya a'yi a ndiya səra tsatsa'a mai ənga a'yi səra tsəkwar thlər alenyi nji mai. Ama cimər 'ya ca ngə mbərsar hyi a dumwa ənga hau, abangə tsu thlərər 'ya wu pama hyi, a dumwa ənga cakau gagaɗau.

16 Aga 'ya daɓaga tətəlna ndəshigu a ndu 'yi'yir məlmə kəra a biya banga hyi. Ama a'yi yu yiwu 'ya ɓwadzə ənga səra alenyi nji məlna wu 'yi'yir nda mai.

17 Ama "Bəgə njira wu ɓwadzau nda ɓwadzau wu Thlagəu."

18 Ara a'yi ndəra wu fal kərnyi ngə Thlagəu wu dləwunggəri əni mai, ama ndəra Thlagəu ənga kərnyi ngu fal nyi.

11

Bulusu Ənga Cama Səsə Nə Fati

1 Yu cim hya mbiya ɗəfu ənga zər dzakur ɗa. Alaga kau, a'yi hya vər məl kau.

2 Ya vər ɗa shishi arya hyi culi shishikur nə Hyal. A mbabiya hyir yi alkawal nə hə dzau, nə hə sal zəməu, naja ngə Kərsiti. Aga ya sa nər hyi nyi ar viya zəkwamalagə kəra cicau.

3 Ama hivər ɗa ca ngə ja sara ɗa ənggər kəra pabə ənga tsətsəlkur nyi nggutana Hawawu a gu fa wu ta, ja sara bəlana ɗəngar hyi ara lər kərhyi nyinyau ənga cicau anə Kərsiti.

4 Ara ma vanyi ndə shili ji sa nar hyi ndər ar kəra vanyi Yesu pamə a mwara Yesu kəra 'yi nar hyi kau, alaga hyi dləwuri vanyi mambəl a mwara kəra hyi dləwuri kau, ənga alaga vanyi ndəshigu pamə a mwara kəra hyi dləwuri kau, ba hyi dləwunggəri ənga nda kusakusa, ama a'yi a ki abangə mai.

5 Nayi a'yi nggani abər njira nju ngga ənga "cama səsə nggunggurəm 'yar" a ndiya ɗa ənga vanyi sə mai.

6 Tara a'yi nji hwathliya ɗa wu lagur sən ndər mai, ama wu səni yi sau. A cabiya hyir 'ya sə'yar kə ar babal wu kalar lagu.

7 A ɗar yi ndər bikə ma yi həya kər aga ya hya'ana hyi lagur tətəlna hyi ndəshigu nə Hyal kə kurthlə ya?

8 A ɗari ənggər yi mbəliya sə ara alenyi daɓə dzə njir nu pampam ma ndə lə sə ləlau, aga ya dzəgwa məl thlər əni anə hyi.

9 Ar pəcira yi ənga hyi yu ghar sau, ama nayi a'yi fənggər hyi ghar sə ɗa ar kəra hyi mai, ara wazha ama kəra shili sara wu Masidoniya ngə nə ɗa kalar səra yu yiwu wu ghar sə ɗa. Ar pəci ta nayi fənggər hyi ghar sə ɗa mai, abangə nga yu dumwa ənga məl.

10 Ənggər kəra jirkur nə Kərsiti a'yi wu yau, ndə a'yi wu 'yi'yir Akaya kəra wu sən kar ɗa ara ɓwadzə ɗa kə mai.

11 Mi ngə ɗa yu na abanga? Ara nayi a'yi wu yiwu hyi mai ya? Hyal wu səni abər yu yiwu hyi.

12 Ama yu ɓəra dumwa ənga məl səra ya vər məl aga ya kar "cama səsə nggunggurəm 'yar" ara ɓwadzə abər thlər kəra nda vər məl kakal ənga nər 'ya.

13 Ama culi nji kau, cama səsə fafati nga nda, njir ngguta vi, njira wu fiya kərnda ənggər cama səsə nə Kərsiti.

14 A'yi sə dədəgur mai, alaga Shatan ənga kərnyi a fiyar ja kərnyi ənggər waladi nə mbəmbəl.

15 Agabangau, a'yi sə dədəgur ngə ma njir məl thlər anə nyi shabiya kərnda aga njir məl thlər nə tsapəkur

mai. Ama wu jomə ndəl ndu nda dləwuri səra tsa'a aga thlərər nda.

Bulusu Ɓwadzə Ənga Ɓwaɓwatə Nyi

16 Ya ɓəra nar hyi, ndə a sara fə ɗa aga ndə dza mai. Ama ma hyi lar ɗa ənggər dza, ya, ta'yi hya həri ɗa abangau, aga ya uya lagur zər ɓwadzau.
17 Wu ɓwadzə ɗa ar kəra kərɗa, a'yi ya vər ndər ənggər Thlagə nga vər ndər mai, ama ənggər ndə dza.
18 Ta ɗa nji gangə a vər ɓwadzər nda ənggər kəra njir duniya, ta'yi nayi tsu ya ɓwadzau.
19 Nahyi ənga caguli nga hya vər nggya ənga nji dza, arya nji hahangə nga hyi.
20 Ənga jiri tsu, hyu sən nggya ənga njira wu fuwa hyi wu mafakur, ənga alaga njir shishiɓə hyi, ənga alaga njir ɗiya hyi, ənga alaga njir ca gaukur anə hyi, ənga alaga njir dəgə hyi wu bama hyi.
21 A ɗari sə səsəli anə ɗa ya hənggəri abər arya kukufəkurər 'ya ngə ɗa na'yi məliya sə'yar kə mai.

Ama ma vanyi ndə cabiya salkur, ba ji ɓwadzau ənga vanyi sau, nayi ma yu məliya abangə tsu. Ənggau, yu ndər ənggər ndə dza.
22 Ma nanda njir Ibrani, nayi ma abangau. Ma nanda njir Izirayila, nayi ma abangau. Ma nanda culi Ibrahimu, nayi ma abangə tsu.
23 Ma nanda njir məl thlər Kərsiti, nayi nga ndiya nda patəu. (Ya vər ndər kau ənggər ndər thləkau.) A mələr yi thlər a ndiya nda patəu, a fuwa ɗar nji wu fursəna aga gangəu, a dləwuri yi dəgə ənga wuɗa aga gangəu, ənga a gwar yi wu miya tau ar kər ar kər.
24 Aga təfu ngə njir Yahudiya dəgə ɗa ənga wuɗa makər kumunyi apə ədlau.
25 Aga makər nga nji dəgə ɗa ənga wuɗa liyangə. Nji vavaka ɗa nə tsa ənga tsəka aga zəməu. Aga makər ngə kwambwal mbuya dzə ənga yau. Yi həna vu'yi ənga pəci a gwar tsadau, kadivira nji kətiya ɗa.
26 Wu ɓəɓə ɗa patəu, a ɓər yi ənga asar pampaməu a gwar dəl, ənga yi təɗau wu tsa njir ɗalagu. A lar yi asar wu tsa njir Yahudiya zamə ɗa 'yar, ənga njira a'yi njir Yahudiya mai. A nyir yi ənga gu asar wu huɗa məlmau, ənga miya tagəu, ənga tsu a nyir yi ənga gu asar a gwar tsadau, ba ətsu a nyir yi ənga gu asar wu tsa wazha ama nə fafati.
27 A mələr yi thlər gagaɗau wu ɓwaɓwatə gagaɗau, ənga a nyir yi ənga pida lili'u. A nggyar yi ənga wuɓau ba hili nə pəci gangəu, ənga a nggyar yi nə pəci gangə gəra səm sər səm. A nggyar yi turusu, ənga a nggyar yi ar yambaɗəu.
28 A biya banga kalar sau, wu kalar pəci a'yi yi ənga ɗəfu tədəɓəu, aga ya sən daɓər kəra daɓə njir nu papatəu.
29 Ma ndə a'yi ənga tətəwakur, nayi ma yu nggar tətəwakur nyi kau. Ma vanyi ndə məliya bikau, ba ja fuwa ɗa wu ndzə huɗə gagaɗau.
30 Ma a ɗari kəl yi ɓwadzau, ba ya ɓwadzə ənga tətəwakur ɗa.
31 Hyal ənga dəya Thlagər mən Yesu Kərsiti, ndəra anə nyi ngə fal ba'anuwa, wu səni abər a'yi fati nga yu thla mai.
32 Ar pəcira yi wu Damasəkasu, ar pəcir təlkur Aristasu ngə gwamna dana miya gwar məlmau aga nja mbar ɗa.
33 Ama kə bazhi ɗa 'yar həya ɗa a gya wu tsəla lagu liya mahwal nə məlmau aga ya mbəlbiya dzə wu tsa ja.

12

Səra Yesu Canə Nyi Anə Bulusu Wu Mətakər

1 Kəl ya dumwa ənga ɓwadzə alaga kə sə a'yi nju uya a gwa mai kau. Kabangəkau, yu dumwa ənga ndər ar kəra sən zəgəu ənga mətakər kəra yi uya sara ara Thlagəu.
2 Yu səni vanyi ndə a'yi wu Kərsiti nji saya hər nyi a dəməlmə nə makəru wu fa kumo apə foɗə kəra tərabiya kau. Tara wu kumər dzau ənga tara wu mambəl, nayi wu sən mai, ama kəl Hyal ngu səni.

3 Ənga yu sən ndə kau, tara wu
kumər dzau ənga tara wu mambəl,
nayi wu sən mai, ama Hyal wu səni,
4 nji hər nyi a dəməlmau. A dəna ji
nggari səra nji gəra sən dəgabiya ənga
miya, səra a'yi nji piyari nyi anə ndə
ja nana mai.
5 Yu sən ɓwadzə arya culi ndə
ənggər kau, ama a'yi arya kərɗa mai,
ama kəl arya tətəwakur ɗa.
6 Ma sən ɗa yu ɓwadzau, a'yi wu sən
məliya ɗa ya ɗa ndə dza mai, arya yu
nda na səra jijiri. Ama ba yi piyari
ɓwadzau, ara nayi yu yiwu nja hər ɗa
a ndiya səra ya aga nyi mai, lagur səra
yu na ənga səra yu məl.
7 Ara ya sara ɗa ndər ɓwadzau,
arya gangəkura mətakər kəra yi uya,
ba nji fuwa ɗa shiləgə wu dzau, kəra
ɗa ənggər shikədi. Naja cama shatan
ngau, aga ja nə ɗa ɓwaɓwatəu, a sara
ya ɗa ndər ɓwadzau.
8 Aga makər ya vər kədi Hyal aga ja
həna ɗa shikədi kau.
9 Ama ba ji na anə ɗa, abər, “Mayi-
wakur ɗa a citə ngə ri, ara dənama
ɗa wu nyabiya dzə wu tətəwakur
ngau.” Agabangau, yu ɓəra cakəri
ɓwadzau wu tətəwakur ɗa ənga caguli
aga dənama Kərsiti a nggya wu yau.
10 Ca ngə səra ɗa wu Kərsiti yu caguli
ənga tətəwakur ɗa, ənga ma nju nggəl
ɗa ənga ma yi wu ɓwaɓwatəu ba ənga
wu nggyabiya dzadzau. Arya ma yu
tətəwakur ba ya ɗa ənga dənama.

Səra Ɓwanə Nyi Kər Anə Bulusu Ar Kəra Njir Nu Wu Kwaranthli

11 A ɗar yi ndə dza, ama nahyi ngə
məliya ɗa yi ɗa abangau. Nahyi ngə
tsa'a aga faliya ɗa. Alaga kə nayi
a'yi ar viya vanyi sə mai, a'yi ɗa abər
“cama səsə nggunggurum” nər hyi
'yar kau, a ndiya ɗa mai.
12 Hyal a cabiyari abər nayi cama
səsə jijiri nga yau, lagur mətsam ənga
sə dədəgur kəra yi məlna wu pama hyi,
wu mba ɗəfu ɗa.
13 Lagu mani nga yi cabiya abər
nahyi a'yi kakal ənga alenyi daɓə dzə
njir nu maya? Əndəga ara yi nggəl ara
dləwu dləwa dzə ara hyi ya? Ya, ba hya
təfəbiya ɗa najaka bikau.

14 A pabər yi dzə aga ya nda tular
hyi nə makərkura nyi, ama nayu yiwu
ya nda ɗa kar tədəɓəu anə hyi mai.
A'yi sər hyi nga yu yiwu mai, ama
nahyi ənga kərhyi. Arya a'yi ɗa tsa'a
wazha nga hə tədəɓəkur nə njir ya
mai, ama njir ya nga hə tədəɓəkur nə
wazha.
15 Abangau, ənga huɗə pipida nga
yu tsiya səra ara yau, daɓə ənga kərɗa
aga ya dləwar hyi. Ma yu ca yiwukur
anə hyi gagaɗau, ba hya dzəgwa gənna
yiwukurər hyi anə ɗa ya?
16 Hyu dləwunggəri abər nayi saya
ɗa kar tədəɓə anə hyi mai. Ama vanyi
ndu sən na abər yi nggutana hyi, ba
ənga yi səmku hyi ənga fati.
17 Hyu nggani yi səmku hyi lagur
njira yi səwa hyi kə ya?
18 Yi kədi Tayitusu aga ja ma'yi a
ndəra hyi, ənga yi səwa vanyi zamər
mən ənga ja. Hyu nggani abər Tayi-
tusu səmku hyi ya? A'yi 'yi məl thlər
wu mambəl zəmə ənga 'yi nu lagu
zəmə ənga ja wa?

19 Əndəga hyu nggani abər 'yu kətə
kər'ya ar kəra səra 'yu məl wu mwar
hyi ya? Hyal ngə sakidar 'ya abər 'ya
vər thla jiri wu Kərsiti. Patər səra 'yu
məl, sər cakə hyi ngə bazhir 'wa ɗa
'yar.
20 Ara hivər ɗa ya sara tini thləwa
hyi ənggər kəra yu yiwu, ənga nahyi
ma hya sara tini thləwa ɗa ənggər kəra
hyu yiwu hya lari ɗa. Hivər ɗa ca
ngə ya sara shili ya sa thləwa nju
pa, ənga ca shishikur, ənga kwakwaɗə
ɗəfu, ənga yiwu kər, ənga ndza thləmə,
ənga na ndau, ənga ɓwadzau, ba ənga
gwazhi vi.
21 Yu hivər ara ma yi ɓəra sha shili,
ba Hyal a sa fuwa ɗa wu səli wu mwar
hyi. Yu hivər a sara huɗa ya sa ndzau
ma yi sa lar badəgala hyi, tsu hyi wu
nggya nə bikau ənggər nə ɗəɗəmə ta,
tsu hyi gəra tubi, njir məl sə gəra kyau
ənga njir məl səsukur, ənga njir suna nə
shi'wau kəra ndə fuwa kərnda a gwa.

13

Kughi Nə Bulusu Nə Jomə Ndəl

1 Najakə ngə shili ɗa a sa tula hyi nə makərkura nyi. “Kalar ndər ja ɗa tsa'a, ma ji biya sara wu miya sakida məthləu alaga makəru.”
2 Ar pəcira yi shili nə məthləkura nyi, a saya təɗar yi himiya njir məl bikau əngа alenyi nji aga nda piyari məl bikau. Kabangəkau, yu ɓəra təɗar himiya hyi alaga kə nayi a'yi yi əngа hyi kə mai. Ar pəcira yi ɓəra sha shili əngа kərɗa nayi wu sa hyi njir bikə mai.
3 Ta ɗari hyu yiwu hya uya sakida kəra cabiya abər Kərsiti nga vər ndər lagu ɗa. Ya, kəja sakida, a'yi ja tətəwa lagur məl thlər əngа hyi mai, ama a'yi ja əngа dənama wu pama hyi.
4 Aga nja nggya əngа sənbiya abər, nji dlakəya nyi arya kukufəkur nyi, alaga abangau, a'yi ja əngа pi wu dənamar Hyal. Agabangə tsu, alaga kə mən kukufu wu ja kau, ama lagu dənama Hyal a'yi mən əngа pi əngа ja aga thlər kəra 'ya vər məl wu hyi.
5 Hya tsambiya kərhyi mənahəu tara tsu hyi wu mbərsa. Hya dumwa əngа dzəbiya dzau. A'yi hyu səni abər Kərsiti Yesu a vər nggya wu hyi wa? Ma nahyi a'yi wu səni abangə mai, a cabiyari abər a dlar hyi wu dzəbiya dzə kau.
6 Əngа cim ɗa abər hyu nda sənbiya abər a səmkur 'ya najaka dzau.
7 Ama 'ya vər kədi Hyal a sara hya məliya səra a'yi tsatsa'a mai. A'yi aga nja lari abər a səmkur 'ya dzə kə mai, ama aga hya ɗa njir məl səra tsatsa'a, alaga kə nju nda nggani abər dladla nga 'ya.
8 Ara 'yu nda nu səra jijiri, a'yi 'yu ɓəra məl səra dawa əngа ja mai.
9 Caguli nga 'yu caguli wu kukufəkur 'ya, əngа nahyi a'yi hyi əngа dənama. Kədi Hyalər 'ya ca ngə hya ɗa njira nyabiya dzau.
10 Ca ngə səra ɗa yi tsəfəya hyi najaka cama tsətsəfau ar pəcira a'yi yi əkkə'yi hyi mai, aga ma yi shili, ya sara sa ndər əngа tsa anə hyi, ara dənama nə təlkur kəra Thlagə nə ɗa nə hər ngau, a'yi aga ya dlana hyi mai.

Usadzə Nə Jomə Ndəl

11 Wu yukuɗa sə patəu, wazha ama, kəl vanyi pəci. Hya gal nyabiya dzau, əngа hya nggar kədi ɗa, əngа hya dləwunggəri əngа kərhyi, əngа hya nggya jaməu. Lagu kə ngə Hyal ndər yiwudzau əngа nggya jaməu, ju nggya əkkə'yi hyi.
12 Hya usar dzau əngа bərpə dzau nə yiwukur kəra cicau
13 Nji cici gə Hyal patə nda vər usa hyi.
14 Bəgə mayiwakur nə Thlagəu Yesu Kərsiti, əngа yiwukur Hyal, əngа daɓə dzə nə Mambəl Cicau, ja nggya əngа hyi patəu. Amina.

Cama Tsətsəfə Nə Bulusu Anə Njir Galatiya

Usa Dzau

1 Cama tsətsəfau sara ara Bulusu, cama səsə nə Yesu. A'yi nji ənga alaga ndə ngə sə ɗa mai. Ama Yesu Kərsiti ənga Hyal Tada ngə sə ɗa, ndəra hya'ana nyi sara vir tau.
2 Na'ya ənga patəkura wazha ama kəra ənga yau, nga vər sə cama kau, anə patəkura njir nu, njira wu Galatiya.
3 Mayiwakur ənga huɗə pərtəu sara ara Dərmən Hyal ənga Yesu Kərsiti nda nggya ənga hyi.
4 Yesu Kərsiti lər kərnyi arya bikər mən, aga ja mbəɗana mən sara ara nggyabiya ɗəmwa 'yi kau, ənggəra Hyalər mən wu yiwu.
5 Bəgə kadakadarkur a nggya nə nyi ba'anuwa. Amina.

Vanyi Ndəshigu Paməu A'yi Mai

6 Səra hya vər məl kau a ɗari sər hivər gagaɗau anə ɗa. Wu pəci kushu ənggər kau, kəja hya piyar nu ndəra nggar hyi lagu mayiwakur Kərsiti, ka təkəri hyi nu vanyi ndəshigu mafəliyangəu.
7 Ya, vanyi ndəshigu pamə a'yi mai. Yi nar hyi abangau, ara alenyi nju hya hangəkala hyi, ndu nərdzə aga nda bəlana jirkur nə ndəshigu nə Kərsiti.
8 Ama yu na anə hyi, ma vanyi ndə a'yi wu pama 'ya kəra wu shili ənga vanyi ndəshigu pamə a mwara kəra 'yi nə hyi kau, alaga waladi kəra sara dəməlmə ngau, bəgə nda nyi a ɗa ndə shishi'wau!
9 Ənggər kəra 'yi nar hyi tsu kaɗəu, yu ɓəra nar hyi abangə tsu, abər kalar ndəra ɓəra nar hyi vanyi ndəshigu pamə a mwara kəra hyi dləwuri kau, bəgə ja ɗa ndə shishi'wau!
10 Hyu nggani yu gal dləwu dzau ara nji əndəga ara Hyal ya? Əndəga yu gal aga nja fal ɗa ya? Awau! Maja huɗa nji nga yu yiwu ya pina, nayi ɗa ndər məl thlər Kərsiti mai.

Ənggəra Bulusu Ɗa Cama Səsau

11 Wazha ama, yu yiwu hya səni abər ndəshigu kəra yi tətəlna anə hyi kau, a'yi sara ara ndə nga nyi mai.
12 Nayi dləwuri sara ara ndə mai. Ənga ətsu a'yi ndə ngə highiɓə anə ɗa mai. Yesu Kərsiti ənga kərnyi ngə cabiya ɗa.
13 A nggari hyi culi nggyabiya ɗa kəra ɗəɗəməu, wu sər nu nə njir Yahudiya, ənggəra yi nə nyi ɓwaɓwatə gagaɗə anə njir nu Hyal ənga jirkur. Kəra təkəri yu yiwu aga ya tətəlna kəra njir nuwur nda.
14 Nahyi tsu, a sənər hyi ənggəra yi nu səra njir Yahudiya wu nu. Yu ndiya badəgala njir Yahudiya njira 'yi hə wu nu sər ciji ənga nda ənga ɗəfu hamu.
15 Ama Hyal wu mayiwakur nyi, ji caɗəbiya ɗa kadivira nji ya ɗa. Ənga ətsu ji ngga ɗa, ba ji
16 pahəna liya yau aga ya lari Zər nyi. Ənga aga ya tətəlna ndəshigu məsahəu anə njira a'yi njir Yahudiya mai. Ar pəci ta, nayi gal səmana ara ndə mai,
17 ənga tsu nayi ma'yi a vu Urshalima a vu gya njira ɗa cama səsə a mwara yi mai. Ənggərna ba yi ma'yi a ndar 'yi'yir njir Arabiya, ənggau ba yi sha shili wu məlmə Damasəkasu.
18 Kəl ayukuɗa fa makəru, ba yi ma'yi a vu Urshalima aga ya vuwa lari Kefasu, naja ngə Simanu Biturusu. Ətsu kə yi məliya pida kumou apə təfu nga ja.
19 Ar pəci ta, nayi lari alaga ndə zəmə wu pama cama səsə mai, kəl Yakubu zamiya Thlagəu.
20 Ənga jiri yu nar hyi wu mwar Hyal, səra ya vər tsəfau anə hyi kau, a'yi fati mai.
21 Ayukuɗə tsu, kə yi ma'yi a ndar 'yi'yir Səriya, ənga 'yi'yir Silisiya.
22 Ama ar pəci ta, njir nu Kərsiti kəra a'yi wu 'yi'yir Yahudi, nandə wu sən ɗa bama ənga bama kwatahə mai.

23 Nanda tsu a nggar nda, nji na,
“Ndəra ɗəɗəmə ji lər ɓwaɓwatə anə
'ya, kabangəkau, kəja ju na ndər
mbərsa ar kəra ndər kəra ɗəɗəmə ju
dza!”
24 Kə ndə fal Hyal arya səra ji məl
lagu ɗa.

2

Alenyi Cama Səsau Hənggəri Ənga Bulusu

1 Ayukuɗa fa kumou apə foɗəu, yi
ɓəra sha a vu Urshalima. Wu pəci
kau, nayi ənga Barnabasu ngə ma'yi,
ba tsu 'yi həri Tayitusu.
2 Yi ma'yi a ndara nda ara Hyal
ngə cabiya ɗa wu mətakər aga ya
ma'yi. Ta yi nda, ba yi nda ɓə əkkə'yi
alenyi njir təɗəmwa nə njir nu Yesu,
ba yi cabiya nda zhizhir nda ar kəra
ndəshigu kəra yi tətəlna anə njira a'yi
njir Yahudiya mai. Yi cabiya nda
najaka sau, aga ya sənbiya abər nayi
ənga nda a hənggər 'ya ar kəra thlər
kau, ənga a sara nərdzə ɗa wu thlər
kəra ya vər məl ənga kəra yi məlna a ɗa
sə kurthləu.
3 Alaga bazhi ɓə ɗa Tayitusu kəra
ndər Gərikə ngau, nji a'yi ciwa nyi aga
nja thlana nyi pəlzha mai.
4 Ndər ar kəra thla pəlzha kə hya'ari
sara ara njir nu nə fafati kəra shili
ɗəɗəwa. Ndə shili wu pama 'ya aga
nda sa tsambiya nggyabiyar 'ya wu
Kərsiti Yesu, aga nda ɓəra shabiya 'ya
aga mafa.
5 Ama alaga kushu na'yi hənggəri
ənga nda mai, arya 'yu yiwu 'ya
tsərpər hyi jirkura ndəshigu kau.
6 Ama alaga njir təɗəmwar nda,
nandə cakəri sə ar kəra səra yi highiɓə
kə mai, (wu ɗənga ɗa alaga wa nga
nda, patə lagu zəmə nga nda anə ɗa,
arya Hyal wu ca pampaməkur mai).
7 Nanda ənga kərnda tsu a lar nda
ənggəra Hyal hənggəri ji nə ɗa thlər
tətəlna ndəshigu anə njira gəra a'yi njir
Yahudiya mai, ənggər kəra ji nə nyi
anə Biturusu thlər tətəlna ndəshigu
anə njir Yahudiya.
8 Kəja Hyal kəra məl thlər lagur
Biturusu aga məl thlər anə njir
Yahudiya, naja tsu ngə məl thlər lagu
ɗa aga ya ɗa cama səsau anə njira a'yi
njir Yahudiya mai.
9 Ənggəra ndə lar ənggəra Hyal
cabiya ɗa mayiwakur nyi abangau,
ba Yakubu, ənga Biturusu, ba Yah-
wana hənggəri ənga yau. Nanda kəra
njir təɗəmwa anə njir nu Yesu, ndə
dləwur 'ya ənga Barnabasu ənga huɗə
zəməu. 'Yi hənggəri wu pama 'ya
aga 'ya ma'yi a ndəgya njira a'yi njir
Yahudiya mai, ənga nanda tsu nda
ma'yi a ndəgya njir Yahudiya.
10 Kəl kə ndə ɗəngari 'ya abər 'ya
sara fari ənga nji ɗaɗali kəra wu pama
nda mai. Alaga kə tsu kaɗəu ya vər
cim ya məl abangau.

Bulusu Kughiya Biturusu

11 Ar pəci kəra Biturusu shili wu
məlmə Antakiya, kə yi kughiya nyi a
du bama ja, arya sər məla ja a'yi tsa'a
mai.
12 Tsu kaɗəu ju səm sər səm ənga njir
nu Yesu njira a'yi njir Yahudiya mai.
Ama ayukuɗa shilər njira Yakubu
səwa a shili wu Antakiya, kə Biturusu
tsana dzau, ji ɗa paməu. Ji məl aban-
gau arya ju hivər njira wu yiwu nja
thlana nyi pəlzha anə njira a'yi njir
Yahudiya mai.
13 Abangə ma alenyi njir Yahudiya
njir nu Yesu məl culi najaka ngguta
vi ənggər nə Biturusu kau. Sər məla
nda kə tsu ma, ka bəlana hangəkala
Barnabasu.
14 Ama ta yi lari sər məla nda a'yi
wu nu jirkur nə ndəshigu mai, kə yi
kughiya Biturusu wu mwar nji patəu,
“Nagau, ndər Yahudiya ngau, ama
kəja gu nggya ənggər njira a'yi njir
Yahudiya mai. Nagə a'yi wu nggya
ənggər njir Yahudiya mai. Aga mi nga
gu ca njira a'yi njir Yahudiya mai, aga
nda nu sər ciji nə Yahudiya ka?”
15 “Alaga kə namən njir Yahudiya
ngau lagur ya, a'yi njira gəra njir
Yahudiya njir bikə mai,
16 wu sən mən abər ndə a'yi a sən
uya nggya tsapəu wu mwar Hyal

lagur nu dlaɗə mai, kəl ma ji mbərsa əngа Yesu Kərsiti. Agabangau, namən ma a lər mən kərmən anə Kərsiti Yesu, aga mənа ɗa nji tsapəu wu mwar Hyal lagur mbərsa əngа Kərsiti ama aˈyi lagur nu dlaɗə mai. Arya ndə a sən uya nggya tsapə wu mwar Hyal lagur nu dlaɗə mai.

17 Ama ar pəcira mən wu yiwu mənа ɗa nji tsapəu wu mwar Hyal lagur mbərsa wu Kərsiti, ama ba nji thləwa mən əngа kərmən njir bikau. Kə a cabiyari abər Kərsiti wu tsətsəku aga nja məl bikə ya? Awau, alaga kushu!

18 “Ama ma yi ɓəra hər səra yi vakana tsu kaɗəu a cabiyari abər nayi ndər ɓəl dlaɗə ngau.

19 Lagu nu dlaɗau, a ɗar yi tətau anə dlaɗau, aga ya nggya nə Hyal.

20 A dlakəya ɗar nji əngа Kərsiti. Kabangəkau, aˈyi mbəmbəɗə nga nyi mai, ama Kərsiti ngu nggya wu yau. Najaka nggya kəra yu nggya wu kumər dzau, nggya nə mbərsa əngа Zər Hyal, ndəra yiwu ɗa ba ji tau arya yau.

21 Nayi wu piyari mayiwakur nə Hyal mai. Arya ma ndu sən uya nggya tsapə wu mwar Hyal lagur nu dlaɗau, ka cabiyari abər tər Kərsiti a ɗari sə kurthləu.”

3

Nu Dlaɗau Əndəga Mbərsa

1 Nahyi njir Galatiya, thləkə wu tə hyi ya? Əndəga vanyi ndə gwaɗər kəra hyi ya? Kəja ar babal nga yi cabiya hyi Yesu Kərsiti ndəra tə ar wu dladlakau.

2 Kabangəkau, yu yiwu ya yiwar hyi vanyi sau. Mambəl Hyal shida ar kəra hyi arya hyi nu dlaɗə ya, əndəga ara hyi hənggəri əngа ndər kəra hyi nggari ya?

3 Kabangəkau, thləkə wu tə hyi ya? Kəja hyi dzəguya wu Mambəl, ama kəja hya ɓəra jamuya wu ndəndəkur!

4 Ya, culi ɓwaɓwatə paməpamə kə hyi səsəˈwuri kau, a ɗari sə kurthlə ya? Aˈyi a kyau, abangə mai.

5 Hyu nggani Hyal nə hyi Mambəl nyi, əngа ju məl sə dədəgurˈyar wu pama hyi ara hyu nu dlaɗə ya, əndəga ara hyi hənggəri əngа ndər Kərsiti kəra hyi nggar ya?

6 Tsamiya mə nggyar Ibrahimu ja. Nji tsəfəri abər, “Arya Ibrahimu mbərsa əngа Hyal, kə Hyal jigəwa nyi ar viya ndə tsapəu.”

7 Hya sənbiya abər njira hənggəri əngа Hyal, nanda ngə culi Ibrahimu.

8 Ləkakaɗə nə Hyal a nanari tsu kaɗəu, abər, Hyal wu nda məliya njira aˈyi njir Yahudiya mai a uya nggya nə tsapəkur lagur mbərsa. Arya tsu kaɗəu, Hyal nar nyi anə Ibrahimu lagu ndəshigu, abər, “Lagu ngau, ngə patərˈyiˈyi wu nda uya barka.”

9 Hyal fənggər nyi barka anə Ibrahimu arya mbərsa nyi, agabangə kalar ndəra mbərsa əngа Hyal, ju nda fənggər nda barka daɓə əngа Ibrahimu.

10 Kalar njira wu nggani abər nu dlaɗə nə Musa ngu məliya tsapəu, a ɗar nda nji shishiˈwau. Ara ndər Hyal kəra tsətsəfə nana, abər, “Kalar ndəra gəra nubiya patər səra tsətsəfau, wu Ləkakaɗə nə dlaɗau, a ɗar ja ndə shishiˈwau.”

11 Ar babal nga nyi, ndə aˈyi a sən uya nggya tsapə wu mwar Hyal lagur nu dlaɗə mai, arya tsətsəfə nga nyi abər, “Ndə tsapəu, wu uya mbəɗau lagur mbərsa.”

12 Sər daɓəri nu dlaɗau əngа mbərsa aˈyi mai. Ənggər kəra nji tsəfəri, “Kalar ndəra nubiya patər səra nji nana wu dlaɗau, ju mbəɗau laguwa nyi.”

13 Kərsiti a bəliya mən ri sara wu shiˈwu nə dlaɗau. Arya tsətsəfə nga nyi abər, “Kalar ndəra nji dlakəya ar wu dladlakau, a ɗari ja shishiˈwau.”

14 Kərsiti a bəliyar nji aga njira aˈyi njir Yahudiya mai a uya barka nə Ibrahimu, aga mənа uya Mambəl kəra Hyal məliya alkawal lagur mbərsa.

Pampaməkura Dlaɗau Əngа Alkawal

15 Wazha ama, bəgə ya nar hyi karapə ar kəra səra hyi tsəliya. Ma alkawal kəra nji mbiya, nji fuwa tsi a gwa, əngа nji hənggəri ni, ndər sən pəlna əngа ja cakəri aˈyi mai.

16 Agabangau, alkawal ngə Hyal
məliya ənga Ibrahimu ba culi nyi. A'yi
nji tsəfəri abər, “Culi nyi'yar mai,”
kəra wu cabiya abər nji gangə ngau.
Awau, ama ji na “Culi ngau,” kəra
cabiya ndə zəmə ngau, ca ngə Kərsiti.
17 Səra yu na ca ngə, dlaɗə kəra shili
ayukuɗa fa gharu foɗəu ənga makər
kumou nyi nə alkawal, a sən məliya
alkawal kəra Hyal mbiya wu pama ja
ənga Ibrahimu ja ɗa sə kurthlə mai.
18 Maja abər nju uya barka kau,
lagur nu dlaɗau, naji ɓəra ɗa lagur
alkawal mai. Hyal nə nyi barka anə
Ibrahimu lagur alkawal kau.
19 Ma abangə ja, aga mi ngə Dlaɗə
shila? Nji shili ənga Dlaɗə aga ja
cabiya mən bikər mən ar babal, kəl
pəcira alkawal kəra wu shili lagu culi
Ibrahimu kə nyabiya dzau. Dlaɗau,
waladi'yar ngə shili ni, lagur ndər
ta'yau wu pama Hyal ənga nji.
20 Ndər ta'yi wu pama nji ənga Hyal,
a sən ɗa ja ta'yi ar kəra ndə zəmə mai,
ama Hyal zəmə nga ja.

Səra Dlaɗə Cabiya

21 Ɗəm ya, dlaɗə wu ɗa dawa ənga
alkawal Hyal ya? Awau, alaga kushu!
Arya maja abər dlaɗə wu sən shili
ənga pi, tsapəkur ma nju sən uya lagu
dlaɗau.
22 Ama tsətsəfə nga nyi wu Ndər
Hyal, abər, duniya patə mafa bikə nga
nda. Səkə ɗa abangə aga səra nji hər
alkawala nyi lagur mbərsa wu Yesu
Kərsiti, nja ləri anə njira hənggəri.
23 Divira mbərsa shili, dlaɗau, a
mbiya mən ri wu fursəna, lagur biya
a'yi mai, kəl lagur mbərsa ənga Yesu
cabiya dzau.
24 Nji fuwa mən wu tsa dlaɗau aga
ja hər məna ndəgya Kərsiti. Lagu kau,
nga mən wu uya nggya tsapəu, wu
mwar Hyal lagur mbərsa.
25 Kabangəkə tsu, pəcir mbərsa a
shiləri, tsu mən a'yi əgyakiɗa dlaɗə
mai.

Wazha Hyal

26 Lagur mbərsa wu Kərsiti Yesu ngə
patəkura hyi nggya wazha Hyal.
27 Abangə tsu nahyi njira nji məliya
hyi baɓətizəma, a ɗar hyi nə Kərsiti, sər
məla hyi ja ɗa sər məla Kərsiti.
28 Agabangau, pampaməkur a'yi
mai wu pama njira njir Yahudiya
ənga njira a'yi njir Yahudiya mai. Ətsu
njira mafa ənga kambər nji mai, ənga
mala ənga sal. Patəkura hyi nji zəmə
nga hyu Kərsiti Yesu.
29 Ma tsu nə Kərsiti nga hyi, a ɗar
hyi culi nə Ibrahimu, ətsu hyu nda
dləwuri sər fa'a ki kəra Hyal məliya
alkawala nyi.

4

1 Səra yu na ca ngə, ar pəcira ndər
fa'a ki ar viya zər ngau, a'yi ja pamə a
mwa ara mafa mai, alaga kə naja ngə
ənga ki kə papatəu.
2 Əgya kiɗa njira hə nyi ənga njira
dənyi fuwa kar nyi wu tsa nda ba'anə
shili ar pəcira dənyi fiya.
3 Abangə nga nyi tsu anə mən, ar
pəci kəra mən tsu wazha divira Kərsiti
cabiya dzau, namən ənggər mafa anə
səra a vər səm təlkur ar kəra duniya.
4 Ama wu pəci kəra Hyal pabəri
nyabiya dzau, kə Hyal səwa Zər nyi.
Ji shili lagu mala. Nji ya nyi əgyakiɗa
dənama nə dlaɗau,
5 aga ja bəliya njira əgyakiɗa dlaɗau,
ənga ja shabiya mən ar viya wazha
Hyal.
6 Arya namən wazha Hyal, ca ngə
Hyal səwa Mambəl Zər nyi wu ɗəfuwa
mən, aga ja nə mən dənama nə ngga
Hyal, “Abba, Tada!”
7 Kabangəkau, tsu nahyi a'yi mafa
mai, ama wazha nga hyi. Ta ɗari
wazha nga hyi, Hyal wu nda məliya
hya ɗa ndər fa'a ki.

Nggyabiya Njir Galatiya Nə Nyi Ɗənga Sau Anə Bulusu

8 Ɗəɗəməu, ar pəcira hyi gəra sən
Hyal, hyu səm mafakur anə katə'yar,
kəra gəra ar viya sau.
9 Ama kabangəkə kəra hyu sən
Hyal, əndəga Hyal ngu sən hyi. Mi ngə
ɗa hyu ɓəra sha a ndəgya kiɗa təlkur
kəra gəra ənga dənama? Sə gəra kər nga

nda, mi ngə ɗa hyu yiwu hya ɓəra sha aga mafar nda?
10 Kəja hyu lər kərhyi aga ɓəla alenyi pida'yar ənga hya'yar, ənga pəci paməpamə ba fa'yar.
11 Səra hyu məl kau a nə ɗari ɗənga sau, ara a ɗari ənggər patər ɓwaɓwatə kəra yi sa ar kəra hyi kau sə kurthləu ngau!
12 Yu kədi hyi wazha ama, hya nggya ənggər nayau. Arya nayi ənga kərɗa ənggər nahyi nga yau. Sə a'yi hyi ndzana ɗa mai.
13 A sən hyi shiləgə kəra uya ɗa, naja ngə məliya lagu kəra yi həri hyi ndəshigu nə tanggərma.
14 Alaga kə shiləgə kau ɗa sər ɓwakər dədəgaləu anə hyi, alaga abangau nahyi diɗana ɗa mai, ənga hyi nggəl ara dləwu ɗa mai. Hyi dləwuri ɗa ənggər waladi sara ara Hyal, ənggər Kərsiti Yesu ənga kərnyi.
15 Hyi ɗa ənga caguli gagaɗau ar pəci ta! Kabangəkə ya, əmani ngə cagulir hyi ta? Pakatə ar pəci ta, wu sən yau, abər hyu sən təkuɗəbiya liya hyi, ba hya nə ɗa!
16 Ya, hyi shabiya ɗa dawar hyi arya yi nar hyi jiri ya?
17 Nji'yar kau, ndu yiwu nda kaghibiya hyi, ama a'yi wu mənahəkur mai. Ndu yiwu nda təkəbiya hyi ənga yau, aga patər ɗəngar hyi nda sha a ndəgya nda.
18 Ma ɗəngar nji mənahə nga nyi, a ɗar mənahə cimu nda cabiya yiwu wu gau, a'yi kəl pəcira yi ənga hyi waci mai.
19 Nahyi wazha ɗa, kəra yi ɓəra dar tsəkar ya nda, kəl Kərsiti ciya dzau wu ɗəfuwa hyi.
20 Cim ɗa ya nggya ənga hyi ba'anə kabangəkau, ba ya bəlana ɗaha yau, arya a'yi yi ənga ɗənga sə gagaɗau ar kəra hyi!

Karapau Ar kəra Hajaratu Ənga Saratu

21 Nahyi, hya nar ɗa, nahyi njir yiwu nu dlaɗau, a sənbiyar hyi səra dlaɗau wu na ya?
22 Tsətsəfə nga nyi abər Ibrahimu a'yi ja ənga wazha shili məthləu, pathləu, zər kəra nji ya lagu mala mafa, ənga vanyi tsu lagu kambər mala.
23 Zər kəra ji yabiya ənga mala mafa kau, nji yabiya nyi lagura nji tsəliya. Ama zər kambər mala kau, nji yabiya nyi lagur alkawal kəra Hyal mbiya.
24 Najakau, karapə ngau, mathləkə'yi kə məthləu kə cabiya alkawal mbamba məthləu. Hajaratu ngə cabiya ndər ya mafa, naja ngə alkawal mbamba nə Mə Sənayu.
25 Kabangəkau, Hajaratu a nggyari ar viya Mə Sənayu kəra wu 'yi'yir Arabiya. Naja ngə ar viya məlmə nə Urshalima kabangəkau, arya naja ənga wazha nyi patə mafa nga nda.
26 Ama Urshalima kəra a dəməlmau, kambər ndə ngau, ətsu naja ngə mər mən.
27 Tsətsəfə nga nyi abər,
"Ga ɗa ənga huɗə pərtəu,
nagə mala kəra gəra ya.
Ga wau nə caguli,
nagə ndəra gəra nggari kwakwaɗə nə ya.
Arya wazha mala hya a ɗari nda gangəu.
A ndiyar nda mala mayiwa."
28 Kabangəkau, wazha ama, Hyal a məliya mən ri ənggər Ishaku, wazha nə alkawal.
29 Ar pəci ta tsu zər kəra nji ya wu lagur kəra nji tsəliya, ji nə nyi ɓwaɓwatə anə zər kəra nji ya ənga dənama nə Mambəl Hyal. Abangə nga nyi ba'anə kabangəkau.
30 Ama tsətsəfə nga nyi wu Ləkakaɗə nə Hyal abər, "Ga kədləna mafa kau ənga zər nyi, ara zər mafa kau a'yi wu təkə sər fa'a ki ənga nə zər kambər mala mai."
31 Agabangau, wazha ama, a'yi mən wazha mala mafa mai, ama namən wazha kambər mala ngau.

5

Kambəkur Wu Kərsiti

1 Aga nggya kambəkur ngə səra ɗa Kərsiti pəliya mən, arya kau kəl hyi ta'yi ənga dənama, a sara hya

ɓəra shabiya kərhyi anə ɓwaɓwatə nə mafakur dlaɗə mai.
2 Hya nggar ɗa. Nayi Bulusu yu na anə hyi, ma hyi hənggəri nja thlana hyi pəlzha, najakə wu ca abər Kərsiti a'yi əngа akkəri anə hyi mai.
3 Yu ɓəra ɗəngari hyi abər kalar ndəra hənggəri ja nu dlaɗə nə thla pəlzha, yau, a ɗari anə nyi tsa'a ja nu patər səra dlaɗə nana.
4 Nahyi kəra wu nərdzau hya uya tsapəkur wu mwar Hyal lagu nu dlaɗau, a ɗari, a thlənar hyi kərhyi sara wu nu Kərsiti ja. A sanar hyi dzau ara mayiwakur Hyal.
5 Ama lagur Mambəl əngа mbərsa nga mən wu səkə daɓə əngа fər kər aga Kərsiti a nə mən tsapəkur nyi.
6 Arya ma mən wu Kərsiti Yesu, alaga pəlzha, alaga gəra pəlzha, a'yi vanyi sə mai. Ama səra mənа tsamə, ca ngə mbərsa mən kəra wu cabiya dzə lagur yiwudzau.
7 Tanggərma hya vər dumwa gagaɗau. Wa ngə kar hyi ara nu nə jijira?
8 Kadzangə ngguta vi kəra shili anə hyi, a'yi sara ara Hyal kəra ngga hyi kə ngə mai.
9 Ənggər kəra nju sən na, "Thləlamə kəra kushu a sən məliya macikəl ja thləthlau."
10 Papalkur kərɗa wu thlər Thlagəu, a hənggər yi abər nahyi ɓəra nu vanyi ɗahə pamə a ndiya nəɗa mai. Ətsu kalar ndəra wu hya'a hangəkala hyi, ju nda sa ɓwaɓwatəu, alaga wa nga ja.
11 Wazha ama, ma ba'anə ka-bangəkau, yu tətəlna ndər Hyal abər aga nja thla pəlzha, ya, mi ngə ɗa ba'anə kabangəkə tsu nju lə ɓwaɓwatə anə ɗa? Ma yu dləwa nji abər a ɗari tsa'a nja thla pəlzha, ndər ɗa ar kəra tər Kərsiti ar wu dladlakə a'yi a ɓəra sən ɗa sər thlə hi anə kalar ndə mai.
12 Ar kəra njira wu hya hangəkala hyi abər kəl nji thlana hyi pəlzha, kuji anə nda nyi nja thlabiya nyi aga məci 'u sal!
13 Nahyi, wazha ama, a ngga hyir nji aga kambəkur ar kəra dlaɗau. Hya hangəkal a sara ɗa kambəkur hyi kau, ja ɗa nə sər cim nə kumər dzau. Ar viya kau, bəgə kambəkur hyi, ja ɗa kəra wu həri hyi a ndu yiwu məl thlər nə yiwudzau.
14 Arya patəkura dlaɗau, a daɓər nju ɗahə zəməu, ca ngə, "Ga yiwu təwul ngau ənggər kərngau."
15 Ama ma hyu par kərhyi əngа hyu nggal kərhyi ənggər ma'wi tagəu, hya nggya əngа hangəkal ja, ma a'yi mai patəkura hyi, hyu sanakər!

Nggya Lagu Mambəl

16 Səra yu yiwu ya na kau, ca ngə hya nə nyi lagu anə Mambəl Hyal ja lə hyi. Ma hyi məl abangau nahyi wu nda nggya wu ndəndəkur mai.
17 Arya nggya nə ndəndəkur dawa nga ja anə Mambəl, Mambəl tsu, dawa nga ja anə nggya nə ndəndəkur. Culi najaka nggya tsu dawa nga nda əngа kərnda. Ca ngə ɗa nahyi wu sən məliya səra hyu yiwu hya məl mai.
18 Ma Mambəl Hyal ngu lə hyi, nahyi a'yi hyi əgya dlaɗə mai.
19 Sər məla ndər bikau, ar babal nga nda. Nanda ngə səsukur, əngа məl sə gəra kyau,
20 əngа məl thlər katəu, əngа dəshakur, əngа piyari shishir dza kuvwar nda, əngа pa wu pamə əngа ɗa shishi əngа tsu ɗəfu, əngа yiwukər ba təkəbiya dzau, əngа hya hangəkala nji,
21 əngа shishikur, ba əngа sa sə sasa, əngа alenyi sə kəra papa 'yar kə tsu. Yu kughi anə hyi, ənggər kəra yi nar hyi tsu kaɗəu, abər njir məl najaka sau, nandə wu gwu təlkur Hyal mai.
22 Ama wazha kəra Mambəl wu ya, nanda ngə yiwudzau, əngа caguli, əngа huɗə pərtəu, ba səsə'wu sau, əngа hangəkalkur, ba mənahəkur, əngа tsa'a miya ɗəfukur,
23 ba ɓatsəkur kər, ba tsu sha yi anə səra kumər dzə wu yiwu. Sə'yar kau, a'yi dawa anə dlaɗə mai.
24 Patəkura njira nə Kərsiti Yesu ngau, a tsəyar nda nggyabiya nə ndəndəkur əngа sə ɗəmwa 'yi'yar paməpamə kəra dza ndu yiwu.

25 Ta ɗa Mambəl ngə nə mən pi,
bəgə Mambəl tsu ja ləbiya mən wu
kalar nggyar mən.
26 A sara məna ɗa njir hakər mai,
alaga njir tsətsəbwar kərnda, əndəga
njir ɗa shishi kərnda.

6

Hya Dləwar Kərhyi

1 Wazha ama, ma nji lar vanyi ndə
a vər məl bikau, nahyi kəra nyinyau
ənga Mambəl Cicau wu pama nda,
bəgə hya shabiya nda a shili ənga
hangəkal. Ama hya məl abangau ənga
hangəkal tsu, ara a vər sha zamər hyi
a shili wu lagu, ba hya təɗau a gwu
dzau.
2 Hya dləwar kuvwar hyi lagur hə
ɓwaɓwatər nda. Lagu kə nga hyu
nyabiya dlaɗə nə Kərsiti.
3 Ma vanyi ndu nggani abər vanyi
sə nga ja, ama a'yi ja vanyi sə mai,
ngguta kərnyi nga ju məl.
4 Bəgə kalar ndə ja dzəgabiya sər
məla ja. Ma ɗa mənahəu, ənggau ja sən
ɓwasau ənga səra ji məliya ənga kərnyi,
ama a'yi ja gəla kərnyi ənga vanyi ndə
mai.
5 Arya tsa'a nga nyi anə kalar ndə ja
hanggər thlər nyi.
6 Kalar ndəra nji highiɓər nyi ndər
Hyal, kəl ja təkəya sə mənahə kəra ara
ja ənga ndəra highiɓə anə nyi.
7 A sara hya ngguta kərhyi mai, ndər
sən canə nyi dabar anə Hyal a'yi mai.
Kalar səra ndə thləkana, ca nga ju gəm.
8 Ma ndə thləkana wu sə suna nə
kumər dzau, səra ju nda gəm ca ngə
tau. Ma ndə thləkana wu səra Mambəl
wu yiwu, səra ju nda gəm ca ngə pi
kəra gəra kuɗau.
9 Agabangə a sara məna həɗa ənga
məl mənahəkur mai, arya ar pəci
kakalə mənu nda fa'a sə nə barka ma
mən gəra ta'yi ar lagu.
10 Arya kau, kalar pəci kəra mən
ənga lagu, ta'yi məna məl mənahəkur
anə nji patəu, ja ɗa ma anə wazha
ama kəra wu Kərsiti.

A'yi Thla Pəlzha Mai Ama Nggya Mafəliyangə

11 Kabangəkau, hya tsamiya culi
tsəfə dədəgal kəra yi məl anə hyi ənga
pəla yau!
12 Nji kə wu yiwu kəl nja thlana
hyi pəlzha kau, ndu yiwu nja lar
nda ar viya vanyi sau. Ndu məl
anə hyi abangau, arya ndu hivər
sa ɓwaɓwatə kəra ndu sa lari arya
highiɓə ar kəra wu dladlakə nə Kərsiti.
13 Alaga njira nji thlana nda pəlzha
ma, nandə wu ɓəlari dlaɗə mai.
Nanda ndu yiwu nda thlana hyi
pəlzha aga nda hya kər abər nanda
ngə səwa nji thlana hyi pəlzha.
14 Ama alaga kushu nayi wu hya'a
kər mai, kəl ənga wu dladlakə nə
Thlagər mən Yesu Kərsiti. Arya lagur
tə nyi ar wu dladlakau ngə sər duniya
tənakər wu yau, nayi tsu a tənar yi kər
ənga sər duniya.
15 Pəlzha, gəra pəlzha a'yi nda sə
mai, sə dəgal ca ngə nda ɗa ndə
mafəliyangə.
16 Jaməkur ənga təhuɗəkur nda ng-
gya ənga patər njira wu nu sər ɓəla
kau, nanda ngə njir Izirayila nə Hyal.
17 Ayukuɗa nyi wazha ama, a sara
vanyi nda ɓəra fuwa ɗa wu ɗənga
vanyi sə mai, arya məcaviɗi kəra ar
dza yi kau, a cabiyari, abər nayi nə
Yesu ngau.
18 Wazha ama, bəgə mayiwakur nə
Thlagər mən Yesu Kərsiti a nggya ənga
mambələr hyi. Amina.

Cama Tsətsəfə Nə Bulusu Anə Njir Afisa

Usa Dzau

1 Cama tsətsəfə kə sara ara Bulusu,
cama səsə nə Kərsiti Yesu lagur yiwu
huɗə nə Hyal, anə nji cici gə Hyal kəra
wu Afisa, njir məl thlər tsa'a miya ɗəfu
wu Kərsiti Yesu.
2 Bəgə mayiwakur ənga huɗə pərtəu
sara ara Hyal Dərmən ənga Thlagə
Yesu Kərsiti nda nggya ənga hyi.

Barka Mambəl Wu Kərsiti

3 Barka a nggyari anə Hyal, dəya
Thlagər mən Yesu Kərsiti, ndəra
fənggər mən barka sara dəməlmau.
Naja ndəra fənggər mən barka ənga
kalar culi barka mamambəl wu
Kərsiti.
4 Ara Hyal caɗəbiya mən arya
Kərsiti, kadivira ji dzəguya duniya. Ji
caɗəbiya mən aga məna ɗa cicau ənga
gəra vazau wu mwa nyi.
Arya yiwukur nyi,
5 ji mbiya tsu kaɗəu aga məna ɗa
ar viya wazha nyi lagu Yesu Kərsiti,
ənggəra ju pina huɗa ja ənga yiwu
huɗa ja.
6 Ji məl abangau aga məna sən fal
Hyal ara kadakadarkur mayiwakur
nyi. Mayiwakur kau, ji nə mən
kurthləu lagu zər nyi, ju yiwu nyi.
7 Lagur pə mashi Kərsiti nga mən
uya bəlbiya dzau sara wu mafakur,
ca ngə təfəbiya dzə sara wu bikau. Ji
məl abangə tsa'a aga gangəkur mayi-
wakur nə Hyal,
8 kəra ji pənggər mən gagaɗau ənga
patər hahangəkur ba sənbiya sau.
9 Wu məliya huɗa Hyal pipida, ca
nga ji məliya mən aga məna sənbiya
yiwu huɗa ja kəra ɗəɗəwa, kəra ji
nyabiya wu Kərsiti.
10 Naja kə ngə yiwu huɗa Hyal kəra
ju nda nyabiya ma pəca nyi ɗa. Ju nda
tsəmiya kalar sə kəra a dəməlmau ənga
wu duniya əgyakiɗa dənamar Kərsiti.
11 Wu Kərsiti tsu nga 'yi ɗa sər fa'a ki
nə Hyal. Ji mbabiya 'ya abangau tsu
kaɗəu, ənggər kəra ji pədləya wu ɗəfwa
ja. Naja Hyal ndəra vər məl kalar sə
kakal aga yiwur huɗa ja.
12 Ji məliya abangə aga na'ya njira
fər kər ənga Kərsiti tanggərma, 'ya fal
kadakadarkur nyi.
13 Ənga nahyi tsu, lagu Kərsiti nga
hyi nggari ndər jiri, ndəshigu kəra
mbəɗana hyi. Ma ga hənggəri ba Hyal
a sa nə hyi Mambəl Cici kəra ji hər
alkawala nyi abər ju nə hyi. Mambəl
Cici kə wu nggya mətsam nyi ar hyi.
14 Mambəl Cici ngə sər zhu kəra
cabiya abər Hyal wu nda nə mən sər
fa'a ki, kəl pəcira Hyal wu nda bəliya
nji nyi. Sə'yar kə ɗa patəu aga shili
ənga fal nə kadakadarkur nyi.

Kədi Hyal Ənga Lə Usaku Nə Bulusu

15 Arya kau, ənggəra yi nggari ar
kəra mbərsar hyi wu Thlagə Yesu ənga
yiwudzə kəra ara hyi anə patər nji cici
gə Hyal,
16 nayi piyari lə usaku anə Hyal
arya hyi mai, ar kalar pəci kəra yu
kədi Hyal.
17 Kədi Hyal ɗa anə hyi ca ngə Hyal
nə Thlagər mən Yesu Kərsiti, Tada kəra
ənga kadakadarkur, ja nə hyi mambəl
nə hahangəkur ənga ja cabiya hyi
Hyal aga hya cakəri səni nyi.
18 Kədi Hyal ɗa tsu ca ngə tsu aga ja
nyabiya ɗəfuwa hyi ənga mbəmbəl aga
hya nggabiya sə ar kəra fər kər kəra nji
ngga hyi a shili a gwa, aga hya sənbiya
gangəkura kadakadarkur nə sər fa'a
ki kəra nji fiya anə nji cici gə Hyal.
19 Ənga tsu ya vər kədi Hyal anə hyi,
aga hya nggabiya madiya dəgalkura
dənamar Hyal kəra ara mən, namən
njira hənggəri ənga ja. Dənama kau, sə
zəmə nga ja ənga madiya dənama,
20 kəra Hyal hya'ana Kərsiti sara vir
tə əni. Dənamar Hyal kə ngə nə nyi vir
nggya mənahəu ar tsi mazəma Hyal a
dəməlmau.
21 A dəna ngə Kərsiti a vər səm
təlkur ar kəra təltəl'yar, ənga mambəl
təɗəmwa, ənga mambəl dənama təlkur,
ənga mambəl dənama, ba ənga ar kəra
kalar thləm kəra nji ləri wu zaman
əshina kau ənga zaman kəra a vər shili.

22 Hyal a fiyari kalar sə əgyakiɗa
təlkur nə Kərsiti, ənga ji məliya nyi ji ɗa
kər a dar kəra kalar sau, aga ja ɗa sər
akkəri anə daɓə dzə njir nu.
23 Daɓə dzə njir nu kau, ca ngə
dza Kərsiti nga nyi. Wu daɓə dzə
njir nu kau, Kərsiti a nyabiyar dzau,
ənggər kəra naja ənga kərnyi a nyabi-
yari kalar sau.

2

Mbəɗau Wu Kərsiti

1 Dəɗəm nji tətə nga hyi ara sər məla
hyi kəra ɗəmwa'yu ənga bikər hyi 'yar.
2 Nahyi, hyi nggya wu bikə
ɗəɗəməu, ar pəcira hyu nu lagu nə
njir duniya kau, ənga hya vər nu
shatan, təl mambəl ɗəmwa'yu. Naja
ngə mambəl kəra a vər məl thlər wu
ɗəfuwa njira nggəl ara ɓəlar səra Hyal
wu na.
3 Abangə nga mən patə ɗəɗəməu,
məna vər nu səra dza mən wu yiwu
nə bikə bikau, ca ngə cimər mən ənga
ɗəngar mən. Arya kə nga mən ɗa
njir hə huɗə ndzəndzə nə Hyal ənggər
kalar ndau.
4 Ama ara gangəkura təhuɗə nyi ənga
yiwudzə nyi anə mən,
5 alaga ta, a ɗar mən nji tətau wu
bikə ta, ba ji məliya mən, mən ɗa ənga
pi ənga Kərsiti. Lagu mayiwakur nə
Hyal nga hyi uya mbəɗau.
6 Ənga ji hya'ana mən sara vir tau
ənga Kərsiti ba ənga ji nər mən vir
nggya ənga Kərsiti a dəməlmau arya
Kərsiti Yesu.
7 Hyal məl abangau, aga ar pəci kə
zəgəu, ju cabiya nyi anə nji dəgalkura
madiya mayiwakur nə nyi kəra
cabiya dzau anə mən ar babal wu
yiwukur nyi lagur Kərsiti Yesu.
8 Ara lagur mayiwakur Hyal nga
hyi uya mbəɗau, lagur mbərsar hyi.
Nahyi a'yi asən hər dləva nyi mai, ama
lə sə kurthlə ngau, sara ara Hyal.
9 Mbəɗau a'yi səra nju uya lagur məl
sə mənahə ngə mai, agabangau, ndər
sən hwavi ar kəri a'yi tsu mai.
10 Arya namən səra Hyal həriya
ngau. Ji məliya mən mafəliyangə wu
Kərsiti Yesu, aga məna dumwa ənga
məl sə mənahə kəra ji fuwa wu lagu
tsu kaɗəu aga məna məl.

Kərsiti A Daɓəyar Nji Patəu

11 Agabangau, ɗəngara mau ənggəra
hyu nggya ɗəɗəməu. Nahyi a'yi
njir Yahudiya lagur ya mai. Njir
Yahudiya kəra wu ngga kərnda, “njira
nji thlana nda pəlzha”, nanda ngə
njira vər ngga hyi, “njira gəra thla
pəlzha.” Ama pəlzhar nda kəra nju məl
ənga tsi ngau, a'yi wu tsəkwar ɗəfuwa
nda mai ama a biyar kumər dzau.
12 Ɗəngara mau abər ɗəɗəm tətəkə
nga hyi ənga Kərsiti, nahyi njira a'yi
njir Izirayila mai, ənga məthləpi nga
hyi anə alkawal mbamba nə Hyal.
Wu duniya kau, a'yi hyi ənga fər kər
mai, ba a'yi hyi ənga Hyal tsu mai.
13 Ama kabangəkau, wu Kərsiti
Yesu, nahyi njira ɗəɗəm naɗəu, a hər
hyir nji ləhəu a shili, lagur mashi
Kərsiti.
14 Ara Kərsiti ngə nggya jaməkurər
mən, naja ndəra daɓəya njir Yahudiya
ənga njira a'yi njir Yahudiya mai ndə
ɗa culi nji zəməu. Naja ngə dlana
dawakur kəra təkəbiya nda.
15 Ji lər dza ja aga ja dazhina dlaɗə
nə highiɓə Musa kəra nyinyau ənga
sər ɓəla. Ji məl abangau, aga ja
daɓaga məliya culi nji mafəliyangə
zəməu wu kərnyi sara wu culi nji pam-
pam məthləu. Lagu kau, nga ji shili
ənga nggya jamə wu pama nda.
16 Ji məl abangə tsu wu dzə zəmə
kau, aga ja ɓasəwa nda gyapəu anə
Hyal, lagur tə nyi a dar wu dladlakau.
Lagu kə nga ji həna dawa kəra a'yi wu
pama nda ɗəɗəməu.
17 Ji shili aga ja sa tətəlna ndəshigu
nə nggya jaməkur anə hyi, nahyi njira
a'yi njir Yahudiya mai, njira naɗə
ara Hyal. Abangə tsu a tətəlnar ja
ndəshigu nə nggya jaməkur anə njir
Yahudiya, nanda njira ləhəu.
18 Ara lagu nyi nga mən gyapəu, nga
mən uya shili ara Tada lagu Mambəl
Hyal zəməu.
19 Agabangau, nahyi njira a'yi njir
Yahudiya mai, a'yi hyi ɓəra ɗa nji
shishili mai ənga tsu a'yi hyi ɓəra ɗa

məthləpi mai. Ama a ɗar hyi nji zəmə əkkə'yi nji cici nə Hyal, ənga a ɗar hyi njir ki nyi.
20 Ki nyi kau, nji həriya ar vi fə hi hər nə cama səsə'yar ənga nabi'yar. Tsəka hada nə hər kau, Kərsiti Yesu ənga kərnyi ngau.
21 Naja ngə ndəra səɓiya hər kau ar vi zəməu, ənga naja ngu nda məliya hər kau ja hau, aga ja ɗa vi cici nə Thlagəu.
22 Ənga wu ja tsu nga nji həriya hyi daɓə əkkə'yi njir Yahudiya, aga hya ɗa ki kəra Hyal wu nggya a gwa lagu Mambəl nyi.

3

Thlər Nə Bulusu Anə Njira A'yi Njir Yahudiya Mai

1 Agabangau, nayi Bulusu, nayi ndəra nji fuwa wu fursəna ara nu Kərsiti Yesu arya hyi, nahyi njira a'yi njir Yahudiya mai.
2 A hənggər yau, abər a nggar hyi ənggəra Hyal wu lagu mayiwakur nyi nə ɗa thlər kau nə dləwar hyi.
3 Najakə ngə sə ɗəɗəwa kəra canə ɗa kər lagur mətakər, ənggər kəra yi tsəfəri anə hyi ndər yiɗawu.
4 Ma ga jiganari, gu nggabiya səra yi səni, səra a'yi ɗəɗəwa ar kəra Kərsiti,
5 kəra a'yi canə nyi kər anə njir zaman zaman kəra tərabiya kə mai, ənggər kəra ji canə nyi kər lagu Mambəl Hyal anə cama səsə nyi'yar ənga nabi nyi'yar kəra cicau.
6 Najaka sə ɗəɗəwa ca ngə, abər, lagur ndəshigu kə ngə njira a'yi njir Yahudiya mai wu uya sər fa'a ki ənga njir Yahudiya, ənga a ɗar nda nji zəmə wu daɓə dzau, ba ənga ndu sa səm alkawal dadaɓə kəra Hyal məliya wu Kərsiti Yesu.
7 Yi ɗa mafa nə ndəshigu kau, lagur mayiwakur nə Hyal kəra yi dləwuri lagur məl thlər dənama nyi.
8 Alaga kə nayi nga ndiya ənga kushu wu pama patər nji cici nə Hyal, nji nə ɗa najaka mayiwakur aga ya tətəlna ndəshigu anə njira a'yi njir Yahudiya mai. Ndəshigu kau, ca ngə barka ɗəɗəwa kəra nji gəra sən walbiya wu Kərsiti.
9 Nayi tsu ya cabiya anə kalar nji ar babal lagu kəra ji pabəri nə məl sə ɗəɗəwa nyi, sə kəra Hyal ɗəwana wu kərnyi fa gangə kəra tərabiya kau, ndəra naja ngə məliya kalar sau.
10 Dənga nyi ənga najaka mayiwakur ca ngə, lagur daɓə dzə njir nu, nji a cabiya gangəkura hahangəkur nə Hyal anə mambəl mambəl kəra a vər səm təlkur ənga dənama dənama təlkur 'yar kəra a dəməlmau.
11 Kə ɗarkər ənggər kəra Hyal mbiya tsu kaɗəu, kəra ji nyabiya wu Kərsiti Yesu Thlagər mən.
12 Wu ja ənga lagur mbərsa wu ja nga mənu səni shili əgya Hyal ənga ɗəfu zəməu ba gəra hivər.
13 Agabangau, yu kədi hyi, a sara dza hya tə arya ɓwaɓwatə kəra yi a gwa arya hyi mai, naja ngə kadakadarkur hyi.

Kədi Hyal Nə Bulusu Arya Njir Afisa

14 Arya kau, yu ɓəliya undi wu mwar Dərmən,
15 naja ndəra patər njira a dəməlmau ənga njira wu duniya biya sara wu ja.
16 Ya vər kədi nyi, abər sara wu gangəkur kadakadarkur nyi aga ja nyabiya hyi ənga dənama wu ɗəfuwa hyi lagu Mambəl nyi,
17 aga Kərsiti a nggya wu ɗəfuwa hyi lagur mbərsa. Ba ənga yu kədiyau, aga hya ciya hi wu yiwudzau,
18 aga hya uya dənama daɓə ənga patər nji cici gə Hyal, aga hya nggabiya culi dlaɓəkura yiwukur nə Kərsiti, ənga təgukura nyi, ənga dzəgaməkura nyi a gya, ba ənga dzəgaməkura nyi a də.
19 Ənga tsu yu ɓəra kədi Hyal aga hya sən yiwukur nə Kərsiti kəra tərabiya a biya banga patər sən sau, aga hya nyabiya dzau wu nyinyikur nə Hyal.
20 Kadakadarkur a nggyari anə Hyalər mən, ndəra dənama nyi a vər məl thlər wu mən a ndiya səra mən wu kədiyau, ənga səra mən wu ɗənga.

21 Kadakadarkur a nggyari anə nyi
wu daɓə dzə njir nu ənga wu Kərsiti
Yesu, wu zaman paməpamə patəu,
ba'anuwa! Amina.

4

Daɓər Kər Wu Daɓə Dzə Njir Nu

1 Agabangau, nayi ndəra wu
fursəna arya nu Thlagəu, yu kədi hyi
aga hya nggya nə nggyabiya kəra
kyau ənga ngga kəra nji ngga hyi.
2 Cumu hya nggya njira gəra hakər,
ənga nji shishi'wu ɗəfu, ənga nji səsə'u
sau, ba ənga njir səsə'u kuvwar nda
wu yiwudzau.
3 Hya nərdzau, aga hya səɓiya daɓər
kərər hyi kəra Mambəl nə hyi lagur
nggya nə jaməkur kəra dzəɓiya hyi.
4 Dzə zəməu ngau, ənga Mambəl
zəməu, ənggər kəra nji nggar hyi a shili
wu fər kər zəməu.
5 Thlagə zəməu ngau, ənga mbərsa
zəməu, ba ənga tsu baɓətizəma zəməu.
6 Hyal zəməu ngau, Diya kalar
ndau, ndəra ar kəra kalar ndau, lagu
nji patəu, ənga wu nji patəu.
7 Ama anə kalar ndə wu pama mən,
Kərsiti a nə nyi ri lə sə ləlau tsa'a
ənggər kəra ji lari.
8 Ənggəra ndər Hyal nana,
"Ənggəra ji ma'yi a dar madzəgaməu,
ji fa'ari njira nji mbari patə
əkkə'yi ja,
kə ji lər sə ləlau anə nji nyi."
9 Mi ngə sə kə cabiya, "Ji ma'yi a
də" ka? A cabiyari abər tanggərma ji
ma'yi a gyu'yi!
10 Naja ndəra ma'yi a gyu'yi ngə ma'yi
ta a dəməlmau, aga ja nyabiya kalar
səra ji məliya.
11 Naja ngə ləri sə lələ paməpamə anə
nji. Lə sə lələ alenyi nji, cama səsau,
ənga alenyi nji tsu, nabi, ənga alenyi
nji tsu, tətəlna ndər Hyal, ənga alenyi
nji tsu, ɓəla nji ənga maləmə.
12 Ji məl abangau, aga nji kə a daɓaga
pabəri nji cici nə Hyal, aga məl thlər
nyi, aga həbiya dza Kərsiti.
13 Nju dumwa ənga məl abangau, kəl
məna ɗa nji zəmə wu mbərsa, ənga nji
zəmə wu sənbiya Zər Hyal. Ba məna ɗa
njira nəbiya dzau, njira təkəri nggya
nyinyau nə Kərsiti.
14 Nji məl abangə ara məna sara
ɓəra sha aga wazha yiɗiɗəu, alaga
njira nju tətəl ənga hangəkala nda,
njira njir highiɓə paməpamə wu
shabiya hangəkala nda ənggər səra
məla majigwal, njira njir dabar tsu
ndu sən nggutana nda ba nda səmku
nda ənga fati.
15 Ar viya kau, kuji kə məna nana
səra jiri wu yiwukur. Lagur na jiri kə
nga mənu hə wu ja wu kalar sau, naja
kəra ar viya kər anə njir nu Kərsiti.
16 Sara ara ja ngə patər dzə daɓiya
dzau, ənga ji səɓiya nda lagur dləwa
dzə nə bəlatəu. Ba ji məliya nda ndə
hau, ənga həriya dzau wu yiwukur,
ənggər kəra kalar gashal gashal dzə a
vər məl thlər nyi.

Nggyabiya Mafəliyangə Wu Kərsiti

17 Nggara mau, yu na anə hyi,
ənga yu cakər na anə hyi wu thləmər
Thlagəu, tsu hya ɓəra nggya ənggər
njira gəra sən Hyal mai, njira fuwa
ɗəngar nda wu sə kurthləu.
18 Ɗəfuwa nda nyinyi nga nyi ənga
kuthləu, kəra kar nda ara sən ng-
gabiya sə Hyal. Arya ɓaɓalkura
ɗəfuwa nda ənga arya gəra sənkurər
nda, ba nji təkəbiya nda ənga pi kəra
Hyal ngə wu lau.
19 Ara gəra səlikurər nda, ba ndə lər
kərnda anə səsukur, ba ɗa kəl kalar sə
zhizhigər nga ndu məl cumu.
20 A'yi culi səkə nga hyi highiɓəri ar
kəra Kərsiti mai.
21 A hənggər yi abər a nggar hyi sə
ar kəra ja, ənga a highiɓər hyir nji jiri
ar kəra Yesu.
22 Səra nji highiɓər hyi ca ngə hya
piyari nggyabiya nə ndəndəkur kəra
hyi a gwa ɗəɗəməu, nggyabiya dididi
kəra wu shili ənga suna paməpamə
kəra nggutana hyi.
23 A kyau, hya piyari Mambəl
Hyal ja shabiya ɗəngar hyi a ɗa
mafəliyangəu.
24 Hya hari nggyabiya mafəliyangə
kəra Hyal məliya kəra a papa kərnyi,

nggyabiya kəra cabiya dzə wu nggya tsapəkur ənga nggya cicikur.

25 Agabangau, hya piyari thla fati, hya nggya njir thla jiri anə kuvwar nda, arya namən, nji zəmə nga mən.

26 A sara huɗa hyi a ndzə ja fuwa hyu məl bikə mai. A sara ndzə huɗər hyi a kar pəci a gya təɗə mai.

27 A sara hya nə nyi lagu anə shatan mai.

28 Ndər həl ja sara dumwa ənga həl mai, ama ja ɗa ndər məl thlər tsapəu ənga tsa ja. Abangə nga ju sən uya səra ju dləwari njira gəra ənga sau.

29 Ndər gəra kyau a sara biya sara wu miya hyi mai, ama kəl ndər kəra wu daɓaga məliya nji nda hau wu Kərsiti, tsa'a ənggər səra ndu yiwu. Lagu kə ngə ndər hyi wu ɗa ənga dləwa dzau anə njira wu səhimi.

30 Ətsu a sara hya məliya huɗa Mambəl Cici nə Hyal a ndzə mai, ara naja ngə mətsam kəra cabiya abər nə Hyal nga hyi ar pəcir bəlbiya dzau.

31 Kəl hya təkəbiya dzə ənga ɗa shishi, ənga za'wu ɗəfu, ənga huɗə ndzəndzau, ənga bwari, ənga ndza thləmə, ba ənga səɓə ndə wu huɗəu.

32 Hya ɗa ku'ya anə kuvwar hyi, ənga hya təhuɗə əgya kuvwar hyi, ənga hya təfəbiya kuvwar hyi ənggər kəra Hyal təfəbiya hyi lagur Kərsiti.

5

1 Ta hyi ɗa wazha kəra Hyal wu yiwu, kəl hya fa'abiya hi culi nggyabiya nə Hyal.

2 Hya nggya nggyabiya nə yiwudzə ənggər kəra Kərsiti cabiya mən yiwudzau, kəl ta ji lər kərnyi arya mən, ar viya sə lələ kəra kisu ənga saɗaka anə Hyal.

3 Ama wu pama hyi, nja sara nggari alaga ənga əngwa abər nju məl səsukur, ənga kalar culi sə zhizhigər, ənga suna mai, arya a'yi kyau anə nji cici nə Hyal mai.

4 Abangə tsu ndər gəra səli, ənga ndər hyahya, ənga ndər dzadza, a'yi a ki ənga hyi mai. Ar viya kə hya dumwa ənga usaku anə Hyal.

5 Ara pakatə hyu səni, abər ndər məl səsukur, ənga ndər nggya zhizhigər, ənga ndər toma, ndəra kakal nga ja ənga ndər nu katəu, nanda a'yi wu uya fa'a ki ənga təlkur Kərsiti ənga Hyal mai.

6 Vanyi ndə ja sara nggutana hyi ənga ndər papatagə mai, arya culi nggyabiya kə ngə huɗə ndzəndzə nə Hyal wu shili ar kəra njira gəra ɓəlar ndər nyi.

7 Agabangau, hya sara daɓə kər ənga nda mai.

8 Ara ɗəɗəm wu kuthlə nga hyi, ama kabangəkau, a uyar hyi mbəmbəlkur lagur Thlagəu. Nahyi, hya nggya ar viya nji mbəmbəl.

9 Arya mbəmbəl kau, ngu shili ənga thlər mənahəu, ənga nggya tsapəu, ənga nggya jijiri.

10 Hya gal lagura hya daɓaga pina huɗa Thlagə ari.

11 Hya təkəbiya dzau ənga thlər kuthlə kəra gəra kətiya hyi, kuji hya məliya ja ɗa ar babal.

12 Ara wu ɗa sə səsəli ma nja ndər ar kəra səra ndu məl ar ɗəwa.

13 Ar pəcira nji dla ənga kalar sə wu mwar mbəmbəl, kalar sə wu ɗa ar babal.

14 Arya mbəmbəl ngə wu məliya kalar sə ja ɗa ar babal. Ca ngə səra ɗa ji na,

“Hya'ari wu ghanyi nagə ndəra wu ghanyi,
hya'ari sara vir tau,
ba Kərsiti a mbəlna mbəmbəl nyi a gyar gau.”

15 Agabangau, hya nggya ənga hangəkal wu nggyabiyar hyi. Hya sara nggya ənggər nji dza mai, ama hya ɗa nji hahangəu.

16 Hya məl thlər ənga kalar pəci kəra hyi uya aga məl sə mənahəu, ara pəci kəra mən a gwa kau, pəci ɗəmwa'yi ngau.

17 Agabangau, hya sara ɗa nji dza mai, ama hya sənbiya sər yiwu huɗa Thlagəu.

18 Hya sara nyi ənga padlə mai, kəra wu məliya hya ɗa njir cim məl

yambaɗəkur. Ama hya kyaga nyabiya
dzə ənga Mambəl Hyal.
19 Hya ndər wu pama hyi sara wu
Zabura, ənga hya na sara wu ləkakaɗə
na, ənga na mambəl mambəl. Hya
dumwa ənga na nə fal Thlagəu ənga
ɗəfuwa hyi papatəu.
20 Ənga cumu hya lər usaku ar kəra
kalar sə anə Hyal Tada wu thləmər
Yesu Kərsiti Thlagər mən.
21 Hya lər kərhyi anə kuvwar hyi wu
lagur gənggər nyi səli anə Kərsiti.

Shili Ənga Mathləkəˈyi

22 Nahyi mathləkəˈyi kəra ənga shili,
hya lər kərhyi anə shilər hyi ənggər
anə Thlagəu.
23 Ara sal ngə kəra mala nyi, ənggər
kəra Kərsiti ngə kəra daɓə dzə njir nu
nyi. Naja ənga kərnyi ngə ndər mbəɗa
daɓə dzə njir nu nyi kəra ca ngə dza
ja.
24 Ənggər kəra daɓə dzə njir nu wu
lər kər anə Kərsiti, abangə tsu nahyi
mathləkəˈyi hya lər kərhyi anə shilər
hyi, wu kalar sau.
25 Nahyi shili, hya canə nyi yi-
wukur anə mathləkəˈyir hyi ənggər
kəra Kərsiti canə nyi anə daɓə dzə njir
nu nyi. Ji ləri piya ja ar viya ja,
26 aga nda ɗa nji cici anə Hyal lagur
cina nda ənga ˈyimi lagur ndər Hyal.
27 Ji məliya abangə aga ar pəcira ju
nda lər daɓə dzə njir nu anə kərnyi,
ndu ɗa nji gumaguma kəra ji cina
casəu, gəra diɗi alaga hahashau, ama
cici ənga gəra vazau wu mwa nyi.
28 Abangə tsu, ngə shili, a ca yi-
wukur anə mathləkəˈyir nda, ənggər
kəra ndu yiwu dza nda. Kalar ndəra
canə nyi yiwukur anə mala nyi,
kərnyi nga ju yiwu.
29 Ara ndər piyari shishir dza kərnyi
aˈyi mai, ama ja pabəri dza ja ənga ja
nə nyi sər səm, ənggər kəra Kərsiti wu
pabə dza daɓə dzə njir nu nyi.
30 Ara namən ngə gashal gashal dza
ja.
31 Ənggər kəra ja tsətsəfau, abər,
“Arya abangau, ndə sal wu piyari
dənyi ənga mənyi,
nda ɗa sə zəmə ənga mala nyi,
nanda məthlə ndu ɗa ar viya
ndə zəməu.”
32 Səkə sə ɗəɗəwa ngə kəra dzadzau
ara nggabiya. Ama ya vər ndər, aga
ya cabiya səra wu pama Kərsiti ənga
daɓə dzə njir nu nyi.
33 Agabangau, kalar ndə sal, ja cabiya
yiwukur anə mala nyi ənggər kəra ju
yiwu kərnyi, ənga kalar mala tsu, ja
gənggər nyi səli anə sal nyi.

6

Nggyabiya Wazha Ənga Njir Yar Nda

1 Wazha, ɓəlara mau ndər njir yar
hyi arya Thlagəu, arya sə tsatsaˈa
ngau.
2 Dlaɗə nə tanggərma kəra Hyal
ləri daɓə ənga alkawal, ca ngə, “Ga
gənggər nyi səli anə dəngau ənga
məngau,
3 aga ja nə ngə nggya jaməu ənga fa
gangə wu duniya.”
4 Nahyi tadaˈyar, hya sara məliya
huɗa wazhar hyi ja ndzə mai, ama
hya hər nda lagur highiɓə ənga
hwathlə nda wu Thlagəu.

Nggyabiya Mafaˈyar Ənga Thlagər Kir Nda

5 Nahyi mafaˈyar, hya ɓəlari səra
thlagər kir hyi wu duniya na hya məl
ənga gənggər nda səli ba ənga hya həya
nda kər. Hya məl thlər anə nda ənga
huɗə zəmə ənggər kəra hya məl anə
Kərsiti.
6 Hya məl səra ndu yiwu aˈyi wu liya
nda waci mai, aga hya ɗa dlədləu wu
mwar nda mai, ama hya məl thlər ar
viya mafaˈyar nə Kərsiti, ba hya məl
sər yiwu huɗa Hyal sara wu ɗəfwa hyi.
7 Hya məl thlər anə nda ənga ɗəfuwa
hyi papatəu, ənggər anə Thlagəu, ama
aˈyi anə ndə mai.
8 Hya ɗəngari abər Thlagə ngu
nda lə akkəri anə kalar ndə arya sə
mənahə kəra ji məliya, tara naja mafa
ənga alaga zər huɗa ki.
9 Nahyi thlagər kiˈyar, hya məl anə
mafar hyi abangə tsu wu kalar lagu.
Hya sara gərahə nda mai, arya hyu
səni abər Thlagər hyi zəmə nga nyi a

dəməlmau, ənga naju ca pampamkur mai.

Kar Pa Nə Hyal

10 Ndər nə kuɗiya, hya ɗa nənau wu Thlagəu, lagur dəgalkur dənama nyi.
11 Hya har patər kar pa kəra Hyal nə hyi, aga hya sən ta'yau, hya pana kalar dabar kəra shatan wu shili əni.
12 Ara par mən a'yi ənga njira ənga kum ənga mashi mai, ama ənga mambəl səm təlkur nə ɗəmwa 'yikur, ənga dənama təlkur, ənga dənama nə kuthləu wu duniya, ba ənga mambəl mambəl ɗəmwa'yi'yar kəra a dəməlmau.
13 Agabangau, hya har patər kar nə par hyi kəra Hyal nə hyi, aga kalar pəci kəra nə ɗəmwa'yi shili, hyu sən ta'yau, aga ayukuɗa pa kau, tsu hyi tata'yi piru.
14 Agabangau, hya ta'yi piru. Bəgə jirkur ja ɗa sər mba sara hyi, hya mbiya sara hyi əni ɓaɓalu. Bəgə tsapəkur ja ɗa ləgutə liyangə kəra hyu hari aga par hyi.
15 Bəgə pabə dzə nə tətəlna ndəshigu nə nggya jaməkur ja ɗa ɓiɓir har hyi.
16 Ayukuɗa kau, bəgə mbərsa ja ɗa ləgə kəra hyu həri, aga hya tsiya u'u nə hafə sara ara ndə ɗəmwa'yu.
17 Bəgə mbəɗau ja ɗa dara liyangə kəra hyu hari. Ənga bəgə ndər Hyal, ja ɗa katsakər anə hyi. Katsakər kau, Mambəl Hyal ngə nə hyi.
18 Ənga hya kədi Hyal cumu wu dənama nə Mambəl Hyal, ənga hya kədi culi pampaməu. Arya kau, hya dumwa ənga tsamə lagu cumu wu capi, ma hyu kədi Hyal anə nji cici gə Hyal patəu.
19 Nahyi tsu hya dumwa ənga kədi Hyal anə ɗa, aga Hyal a fuwa ndər nyi wu miya yau. Nayi tsu ya dzəgwa ndər anə nji gəra ənga hivər aga ya daɓaga tətəlna sə ɗəɗəwa nə ndəshigu.
20 Arya ndəshigu kau, nga yi ɗa cama dəgəci kəra wu fursəna. Hya kədi Hyal anə ɗa aga ya dumwa ənga tətəlna ndəshigu kə gəra ənga hivər ənggər kəra ya kyaga məl.

Usa Dzə Nə Jomə Ndəl

21 Tikikusu, zamər mən kəra mənu yiwu, mafa Thlagə kəra wu məl thlər nyi tsa'a miya ɗəfu, wu nda nar hyi kalar sau, aga hya sənbiya jaməkura yau, ənga səra yu məl.
22 Yu sə nyi a nda nə hyi aga najaka sau, aga hya daɓaga sənbiya səra 'yi a gwa, ənga aga ja tsətsəkur ɗəfuwa hyi.
23 Wazha ama, bəgə nggya ənga huɗə pərtəu, ənga yiwu dzau, ba mbərsa sara Hyal Tada ənga Thlagə Yesu Kərsiti, ja nggya ənga hyi.
24 Bəgə mayiwakur ja nggya ənga patər njira wu ca yiwukur, yiwukur gəra kuɗau, anə Thlagər mən Yesu Kərsiti. Amina.

Cama Tsətsəfə Nə Bulusu Anə njir Fəlipi

Usa Dzau

1 Cama tsətsəfə kə sara ara Bulusu əngа Timathlawusu, mafa'yar nə
Kərsiti Yesu, anə patər nji cici gə Hyal
wu Kərsiti Yesu kəra wu Fəlipi, daɓə
əkkə'yi njir təɗəmwa əngа njir məl
thlər paməpamə anə daɓə dzə njir nu.
2 Bəgə mayiwakur əngа huɗə pərtəu
sara ara Hyal Dərmən əngа Thlagə
Yesu Kərsiti nda nggya əngа hyi.

Kədi Hyal Nə Bulusu Anə Njir Nu Yesu Wu Fəlipi

3 Ya vər lə usaku anə Hyal ar kalar
pəci kəra yi ɗəngari əngа hyi.
4 Cimu, əngа huɗə pipida nga ya vər
kədi Hyal ɗa anə hyi.
5 Ya vər lə usaku anə Hyal arya hyi
ənggəra hyi daɓər kər əngа yau, wu
lagur tətəlna ndəshigu mbari ar pəci
nə tanggərma ba'anə kabangəkau.
6 A yi əngа papalkur kər abər naja
kəra dzəguya thlər mənahə wu hyi
kau, ju nda dumwa əni kəl ma ji nda
nyabiya dzə ar pəcira Yesu Kərsiti wu
nda sha shida.
7 Tsatsa'a nga nyi ya ɗənga ar kəra
hyi ənggər kau, ta ɗa yu yiwu hyi
gagaɗau, arya patəkura hyi a ɗar mən
wu cir zəmə wu mayiwakur nə Hyal
əngа yau, alaga ma yi wu fursəna,
alaga ma ya vər hal əngа cabiya
jirkura ndəshigu.
8 Hyal ngə sakida ɗa ənggəra ya vər
cim aga ya lar hyi patəu əngа ca yi-
wukur nə Kərsiti Yesu.
9 Kədi Hyal ɗa ca ngə, bəgə yi-
wudzər hyi a dumwa əngа cakə
gagaɗau wu sənbiya sə ar kəra Hyal
əngа kalar nggabiya sə kəra a vu Hyal.
10 Kə wu nda dləwar hyi aga hya
daɓaga walbiya səra ndiya əngа
mənahəu, aga ar pəcira Kərsiti wu nda
shili ju sa thləwa hyi cicau əngа gəra
vazau.
11 Nahyi tsu, hyu ɗa nyinyau əngа
nggya nə tsapəkur kəra nju uya
lagur Yesu Kərsiti, kəra wu shili əngа
kadakadarkur ba əngа fal anə Hyal.

Nggyabiya Bulusu Aga Kərsiti

12 Wazha ama, yu yiwu hya səni
abər sə'yar kə ɗa əngа yi kau, ndə ɗa
aga cakəri tətəlna ndəshigu.
13 Arya kau, a ɗari ar babal anə njir
ɓəla pathla əngа nji patəu abər nggya
ɗa wu fursəna, arya Kərsiti nga nyi.
14 Arya fursəna kəra yi a gwa kau,
a məliyari badəgala wazha ama wu
Thlagəu ɗa əngа tsətsəku ɗəfu aga
tətəlna ndər Hyal gəra əngа hivər.
15 Jijiri, alenyi nji tsu nda vər tətəlna
ndəshigu Kərsiti wu shishikur əngа
maɗəkur, ama alenyi nji əngа ɗənga nə
mənahəu.
16 Njira əngа ɗənga mənahə kau, ndu
tətəlna ndər kə wu yiwukur, ara ndu
sən abər nggya ɗa wu fursəna arya hal
ar kəra ndəshigu ngau.
17 Alenyi nji ta tətəlna ndəshigu nə
Kərsiti, wu yiwu kərnda, a'yi nə jijiri
mai. Cimər nda ngau, aga ya ɓəra lar
ɓwaɓwatə wu fursəna.
18 Ama ar viya mi nga ja? Sə
mənahə kəra a gwa ca ngə, wu kalar
lagu, tara lagu fafati, əngа tara lagu
jijiri, ndəshigu nə Kərsiti a tətəlnakər.
Arya kau nga yi əngа huɗə pipida.

Angəu, yu dumwa əngа huɗə pip-
ida,
19 ara yu səni lagur kədi Hyalər
hyi əngа dləwa dzə nə Mambəl Yesu
Kərsiti, səra ɗarkər əngа yi kau, wu
nda shili əngа sər mbəlbiya ɗa.
20 Yu cim əngа fər kər wu ɗəfuwa
yau, ya sara fuwa kərɗa wu səli
wu thlər Thlagəu, ama ya fiya nyi
ɗəfu anə kərɗa gagaɗə kabangəkau,
ənggər kəra cumu, aga Kərsiti ja
uya kadakadarkur wu yau, alaga
mbəmbəɗəkura yau əngа tətəkura yau.
21 Ara anə ɗa, mbəmbəɗəkura yau
Kərsiti ngau, tətəkura yi tsu akkəri
ngau.
22 Ama, ma ɗa tsa'a ya nggya
mbəmbəɗau, a nggyari ya məl thlər
kəra əngа dləwa dzau. Ama mani nga
ya həbiya a gwa? Nayi a'yi a sən mai!

23 Ənga jijiri ɗənga ɗa a təkəbiyar dzə
bwata məthləu. Səra yu yiwu ca ngə
ya sha a ndəgya Kərsiti aga 'ya nda
nggya ənga ja, kəra ca nga ndiya ənga
mənahəu.
24 Ama a ki ya nggya mbəmbəɗau,
ara ca nga ndiya anə hyi.
25 Ara a yi ənga papalkur kər abər
yu nggya əkkə'yi hyi papatəu aga
hya cakər hau ənga huɗə pipida wu
mbərsar hyi.
26 Agabangau, ma yi ɓəra sha shila
ara hyi, hyu sa uya sər ɓwadzə wu
Kərsiti Yesu lagu səra ja vər məl wu
yau.
27 Alaga mi ngə səra ɗa, ta'yi hya
nggya tsatsa'a ənga səra wu shili ənga
kadakadarkur anə ndəshigu Kərsiti.
Agabangau, alaga yi shili ənga kərɗa
aga ya sa lar hyi, ənga alaga yi nggari
cama ar kəra hyi, ta'yi ja ɗa abər a
ciyar hyi dzə wu mambəl zəməu, ənga
məl thlər hyi arviya ndə zəməu arya
mbərsa wu ndəshigu.
28 A sara hya hivər ara njir ɗa
shishir hyi mai. Nggya gəra hivər
hyi a cabiyari abər nju nda sana nda,
ama anə hyi mbəɗə ngau sara ara
Hyal.
29 Ara mayiwakur kəra nji nə hyi
arya Kərsiti, a'yi aga mbərsa waci
wu ja mai, ama aga hya nda lar
ɓwaɓwatə arya ja,
30 ta ɗa hya vər sa ɓwaɓwatə ənggər
kəra yi tərabiya a gwa, kəra ba'anə
əshina tsu yi a gwa.

2

Highiɓə Həya Kər Culi Nə Kərsiti

1 Ta ɗa a'yi hyi ənga vanyi tsətsəku
ɗəfu arya daɓər kər kəra a'yi ara hyi
wu Kərsiti, ta ɗa səsəkuya dzə a'yi ara
hyi wu yiwukur nyi, ta ɗa daɓə dzau
a'yi ara hyi nə mambəl, ta ɗa yiwukur
ənga təhuɗə a'yi nyinyau wu ɗəfuwa
hyi,
2 ta'yi hya məliya caguli ɗa a
nyabiya dzau lagur nggya wu ɗənga
zəməu, ənga hya cabiya yiwukur anə
kuvwar hyi, ənga hya ɗa wu mambəl
zəməu ənga cim zəməu.
3 A sara hya məl sə wu yiwu kərhyi
ənga hakəra hyi mai. Ama, hya tina
kəra hyi, hya tsamə kuvwar hyi ada-
banga hyi.
4 A sara hya tsamə kərhyi ənga yiwu
huɗa kərhyi wacu mai, ama tsu, hya
tsamə yiwu huɗa kuvwar hyi.
5 Ta'yi hangəkala hyi a ɗa ənggər nə
kərsiti Yesu:
6 Naja kəra Hyal nga ja,
ama na ji hər kərnyi kakal ənga
Hyal səra ja kyaga səɓiya ɓaɓal
mai,
7 ama kə ji hər kərnyi arya vanyi sə
mai,
kə ji həri nggyabiya mafa,
nji yabiya nyi apapa ndau.
8 Ənggəra ji shili wu dzau ənggər ndau,
ba ji tina kərnyi
kə ji ɓəlar ndər ba'anə tau,
tə kəra ar wu dladlakau.
9 Agabangau ba Hyal fiya nyi a dar
vira ndiya ənga dəgal gagaɗau,
ji dzəgwa nə nyi thləmə kəra
ndiya kalar thləmə,
10 abər ar nggar thləmər Yesu, kalar
ndə wu nda ɓəliya undi a gyu
huɗə nyi,
undi kəra a dəməlmau ənga undi
kəra a gyu 'yi, ba undi kəra a
gyu ndəla 'yi'yi,
11 kalar miya tsu, ja nana abər Yesu
Kərsiti Thlagə ngau,
aga lə kadakadarkur anə Hyal
Tada.

Hya Mbəl Ənggər Shashilga Wu Duniya

12 Agabangau, bazhir 'wa ɗa 'yar,
ənggər kəra hya vər ɓəlar ndər ɗa
cumu, ma a'yi yi əkkə'yi hyi, ta'yi hya
dumwa ənga məl a ndiya ta alaga ma
yi shəwangəu. Hya dumwa ənga məl
thlər ənga hivər Hyal ba ənga tsədzau
aga hya nyabiya sə ar kəra mbəɗər
hyi.
13 Ara Hyal nga vər məl thlər nyi
wu ɗəfuwa hyi, aga yiwu nə ɗəfuwa hyi
ənga məl thlərər hyi ja ɗa sə mənahəu
nə pina huɗa ja.
14 Kalar səra hya məl, a sara hya məl
ənga ngunguni alaga ənga kəpal mai,

15 aga hya ɗa njira gəra əngа vazau,
əngа nji cicau, wazha Hyal kəra gəra
əngа nggyabiya dididi wu zaman
məməlam kau. Zaman kau, hya vər
mbəl a gwa ənggər shashilga a ndu
duniya,
16 ma hyi səɓiya ndər nə pi ɓaɓalu.
Hya məl abangau, aga ya uya sər
ɓwadzau ar pəcir shili Kərsiti, aga
thlər ɗa ta, əngа pərapəra ɗa ta, a'yi a
ɗa sə kurthlə mai.
17 Ama alaga ma ji mbari abər nji
wu sən hər ɗa aga sər hə saɗaka, kə nji
pənggər ɗa a gya gəra saɗaka thlərər
hyi əngа mbərsar hyi, a'yi yi əngа cag-
uli ba huɗə pipida gagaɗau əngа hyi
patəu.
18 Abangə tsu, hya ɗa əngа caguli ba
huɗə pipida əngа yau.

Timathlawusu əngа Ipafəraditusu

19 A'yi yi əngа fər kər wu Thlagə
Yesu aga ya səwa hyi Timathlawusu
kajangəkau, aga ya ɗa əngа fə ɗəfu ma
yi nggar sə ar kəra hyi.
20 Nayi sayi uya ndə ənggər naja
kəra cabiya hyi yiwu dəngwadəngwa
mai.
21 Arya patə nda səra huɗa nda vər
yiwu nga ndu məl, a'yi nə Yesu Kərsiti
ngə mai.
22 Ama a sənər hyi ənggəra Timath-
lawusu cabiya ndəkura ja, hyu səni
ənggəra 'yi məl thlər əngа ja ənggər zər
əngа dənyi wu thlər ndəshigu kau.
23 Naja nga ya vər ɗənga ya səwa
hyi nyi, ma yi lari kalar sə a ma'yiri
tsatsa'a əngа yau.
24 Hənggər ɗa wu Thlagəu, abər wu
nda səkar mai, yu shili əngа kərɗa.

25 Ama a mbari kəl ya ɓəra səwa
hyi Ipafəraditusu, zamə ɗa, bazhi məl
thlər ɗa, bazhi par thlər ɗa, ndəra tsu
cama ngau, ndəra hyi səwa aga ja sa
dləwa ɗa.
26 Pakatəu, ju cim aga ja lar hyi
patəu, əngа ja vər ɗənga hyi gagaɗau
ara hyi nggari abər ji ɗa gəra ngga.
27 Pakatəu, a ɗar ja gəra ngga, ləhə
a miya tau. Ama kə Hyal təhuɗə əgya
ja, a'yi kəl na ja waci mai, ama ba
nayau, a sara huɗə ndzəndzə ɗa, a ɗa
gagaɗau.
28 Agabangau, cim ɗa ya ɓəra səwa
hyi nyi, aga ma hyi ɓəra lari nyi, hyu
ɗa əngа caguli, nayi tsu ɗənga sə ɗa wu
gənna dzau.
29 Agabangau, hya dləwur nyi əngа
caguli wu Thlagəu. Hya gənggər nyi
səli anə culi nji ənggər kau.
30 Arya ji ɗa citə a miya tau ara thlər
Kərsiti. Ji lər piya ja aga dləwa ɗa,
dləwa dzə kəra hyi gəra sən məliya ɗa.

3

Tsapəkur Nə Jijiri

1 Joməya nyi wazha ama, hya nggya
əngа huɗə pipida wu Thlagəu. Tsəfə
sə kau, a'yi ɓəra ɗa sə ɓilaɓila anə ɗa
ya tsəfər hyi najaka sə mai, ama aga
ja kətiya hyi nga nyi.
2 Hya hangəkal əngа hya'yar kau,
njir məl sə ɗəmwa'yi'yar kau, njir thla
cicir dza nji abər ndu thla pəlzha kau.
3 Ara namən ngə pəlzha thlathla
nə jiri, namən kəra a vər dləvə
Hyal lagu Mambəl Hyal, njira əngа
kadakadarkur wu Kərsiti Yesu,
namən njira gəra fər kər əngа dənama
ndəndəkur.
4 Alaga kau, a'yi yi əngа patər səra
ndə a kyaga fər kər ni wu ndəkur.

Ma ndə a'yi wu nggani abər sər fər
kər nyi a'yi wu ndəkur, yu ndiya nda
nyi naɗəu.
5 Ar pəcir ya ɗa pida cisu nga nji
thlana ɗa pəlzha, ndər Izirayila nga
yau, sara wu culi gə Benjamenu, ndər
Ibrani, Ibrani kəra gəra mida, ma aga
lagur nu dlaɗau, ndər Farisi nga yau.
6 Ma aga nə kwakwaɗəkur mashi nə
thlər nu dlaɗau, a lər yi ɓwaɓwatə anə
daɓə dzə njir nu, ma aga tsapəkur nə
lagu dlaɗau, sər vazə ɗa a'yi mai.
7 Ama patər səra tsa'a aga ɗa sər
akkəri anə ɗa, kabangəkau a ɗari sə
dididi anə ɗa, arya Kərsiti.
8 A'yi najakə waci mai, ama kalar sə
a ɗari sə dididi anə ɗa, arya madiya
gangəkura sənbiya Kərsiti Yesu Thlagə
gə ɗa, ndəra arya ja nga yi tini kalar

sau. Arya yi fiya kalar sə ənggər sə ar dzəgau, aga ya daɓaga uya Kərsiti,
9 ənga aga ya ɗa wu ja. Yi məl abangau, aga ya uya tsapəkur nə Hyal kəra nju uya lagur mbərsa, mbərsa wu Kərsiti, a'yi tsapəkur kəra nju uya lagur nu dlaɗə mai.
10 Yu yiwu ya sən Kərsiti ənga dənama nə hya'ari nyi sara vir tau, ənga daɓər dzau wu sa ɓwaɓwatə nyi, aga ya ɗa ənggər naja wu tə nyi.
11 Aga alaga abari ya jigəwa dzau wu njir hya'ari sara vir tau.

Nərdzau Aga Dumwa

12 A'yi cabiya abər a ɗar yi kalar səra ya kyaga ɗa aga nyi mai, alaga abər a nyabiyar yi dzə cicipə mai. Ama sə pathlə kəra ya vər məl, ca ngə, yu nərdzau, yu jahə kərɗa a ndumwa aga ya səɓiya səra Kərsiti Yesu mbar ɗa aga nyi.
13 Wazha ama, a'yi yi lar kərɗa abər a səɓiyar yi nəɗa mai. Ama sə pathlə kəra ya vər məl, ca ngə ya fari ənga səra tərabiya patəu, aga ya nərdzau aga ya uya səra a dumwa.
14 Yi cakəri nərdzau a dumwa, a da dləwu akkəri nə səmku təlkur, akkəri kəra Hyal ngga ɗa aga nyi, akkəri kəra a dəməlmau lagu Kərsiti Yesu.
15 Ta'yi patəkura mən kəra nənau wu mambəl, məna kyaga ɗa ənga ɗəngabiya sə abangau. Ma ndaliya hyi a'yi ənga nggabiya sə paməu, ta'yi Hyal a cabiya hyi səra tsa'a ar babal.
16 Sə dəgal kəra a'yi, ca ngə, ta'yi məna dumwa ənga məl səra mən highiɓəri.
17 Wazha ama, hya daɓiya dzə əkkə'yi nji aga hya fa'abiya hiya nggyabiya ɗa, ənga hya tsamə ənga hangəkal njira vər nu nggyabiya kəra 'yi highiɓər hyi.
18 Ənggər kəra yi wuraga na anə hyi ɗəɗəməu, yu ɓəra nar hyi wayu ənga sələm, nji gangə a vər dawa nə wu dladlakə nə Kərsiti.
19 Kuɗiyar nggyabiyar nda ca ngə tə nə dəngwadəngwa. Hyalər nda tsu, ca ngə sər gu ta nda. Kadakadarkur nda, ca ngə məl sə səsəli. Dəngar nda patəu, ar kəra sər duniya.
20 Ama namən, njir təlkur Hyal nga mən. Namən wu vəvər nga məna vər səkə ndər Mbəɗau sara dəməlmau, naja ngə Thlagər mən Yesu Kərsiti.
21 Naja ndəra ənga dənama nə sən hər kalar sau, a shili əgya kiɗa dənama nyi. Ənga dənama nyi tsu, ju nda shabiya dza mən kəra tətəwa kau, aga ja ɗa ənggər dza ja kəra ənga kadakadarkur.

4

1 Agabangau, zamə ɗa 'yar, nahyi kəra yu yiwu, a'yi hyi wu ɗəfuwa yau cumu, nahyi ngə caguli ɗa ənga dara təlkur kəra yu nda uya nə akkəri thlər ɗa, ya vər kədi hyi aga hya ciya dzə wu Thlagəu, nahyi bazhir 'wa ɗa 'yar.

Highiɓau Ar Kəra Nggya Jaməu

2 Ya vər təɗə himiya Iwudiya ənga Sintiki, aga nda gwabiya dzau ara nji gə Thlagəu nga nda.
3 Nagə tsu, ndər məl thlər ɗa nə jijiri, ya vər kədi ngau aga ga dləwar mathləkə'yi kau, ara a sar nda ɓwaɓwatə ənga yau a vər tətəlna ndəshigu, ba Kəlemetu tsu ənga alenyi bazhi thlər ɗa 'yar, nanda kəra thləmər nda tsətsəfə a wu Ləkakaɗə nə pi.
4 Hya nggya ənga caguli wu Thlagəu cumu. Ya ɓəra zhabiya nar hyi, hya nggya ənga caguli.
5 Bəgə munyar hyi a cabiya dzau anə kalar ndau. Hya sənbiya abər shilir Thlagəu a ɗari ləhəu.
6 A sara hya ɓila kərhyi arya kalar sə mai, ama hya nar nyi kalar sau anə Hyal lagur kədi Hyal ənga kədi nə ɓwakər ənga lə usaku.
7 Lagu kau ngə Hyal wu nda nə hyi huɗə pərtəu kəra ndiya kalar nggabiya sau, ənga ju nda ɓəlar ɗəfuwa hyi ənga ɗəngar hyi wu Kərsiti Yesu.
8 Jomə ndəla nyi patəu, wazha ama, kalar səra jijiri, ənga kalar səra nja hakəra nyi, ənga kalar səra tsapəu, ənga kalar səra cicau, ənga kalar səra wu shili ənga yiwudzau, ənga kalar səra nja cicimau, ənga kalar səra

ndiya ənga mənahəu, alaga kalar səra dlədləvau, hya ɗəngabiya sə ar kəra nda patəu.
9 Hya məl thlər ənga kalar səra hyi highiɓəri, ənga səra hyi dləwuri, ənga kalar səra hyi nggari ara yau, ənga tsu kalar səra hyi lari ara yau, aga Hyal kəra nə hyi huɗə pərtəu ja nggya ənga hyi.

Lər Usaku Anə Njir Nu Nə Fəlipi

10 Nayi ənga caguli gagaɗau wu Thlagəu ara a ɓəra hya'abiyar hyi yiwu ɗa wu ɗəfuwa hyi. Pakatə a sənər yau abər hya vər yiwu ɗa, ama nahyi uya lagu kəra hya sən cabiya ɗa mai.
11 A'yi ara ghar sə kəra yi a gwa nga ya vər na abangə kə mai, arya a highiɓər yi nggya nə fiya ɗəfu anə kərɗa wu kalar nggyabiya kəra yi a gwa.
12 A sənər yau ənga nggyabiya nə ghar sau, ənga a sənər yau ənga nggyabiya ndər sə ɗa a'yi. A highiɓər yi ənggəra ya sən fiya ɗəfu anə kərɗa wu kalar pəci, alaga ya vər səm ənga alaga yi ənga wuɓau, alaga sə a'yi ənga sə a'yi mai.
13 A sən məliya yi kalar sau lagu nyi ndəra nə ɗa dənama.
14 Alaga abangau, a məliyar hyi mənahəu ənggəra hyi dləwar ɗa wu pəcira yu ɓwaɓwatəu.
15 Nahyi njir Fəlipi a sənər hyi, ar pəcira yi dzəguya thlər nə ndəshigu kau, daɓə dzə njir nu a'yi alaga pathləu kəra daɓər kər ənga yau lagur lə sau ənga dləwu mai, kəl nahyi wacu ar pəcira yi piyari Masidoniya.
16 Ar pəcira yi wu Tasalonika, a nyir hyi ənga sə sər dləwa dzau anə ɗa ar kər ar kər.
17 A sara hya nggani abər lə sə ləlau nga ya vər kədiyau ara hyi mai, ama lagur uya barka nga ya vər pahə anə hyi.
18 A kina ɗar nji ki sau kəra nja kyaga kina ɗa patəu, a ndiya səra nja kyaga ki ɗa. A dləwuri yi kalar səra yu yiwu, ta ɗa a dləwur yi lə sə kəra hyi səwa Ipafəraditusu əni. Lər sə lələ kau, lə sə ɗəɗəzə kisə ngau, saɗaka kəra Hyal wu yiwu kəra wu pina huɗa ja.
19 Hyal ɗa tsu, ju nda nə hyi kalar səra hyu ghari, sara wu gangəkura kadakadarkur bərba nyi wu Kərsiti Yesu.
20 Bəgə kadakadarkur anə Hyalər mən ənga anə Dərmən a nggya ba'anuwa. Amina.

Usa Dzə Nə Jomə Ndəl

21 Hya usar mən patər nji cici gə Hyal kəra wu Kərsiti Yesu. Wazha ama kəra 'ya əkkə'yi nda, nda vər usa hyi.
22 Patə nji cici gə Hyal nda vər usa hyi, nji cici nə ki Kayisaru nga ndiya ənga usa hyi.
23 Bəgə mayiwakur nə Thlagər mən Yesu Kərsiti a nggya ənga mambələr hyi. Amina.

Cama Tsətsəfə Nə Bulusu Anə Njir Kolosi

Usa Dzau Sara Ara Bulusu

1 Cama tsətsəfə kə sara ara Bulusu
cama səsə nə Kərsiti Yesu lagur yiwur
huɗa Hyal, ənga sara ara zamər mən
Timathlawusu,
2 a nda nə wazha ama kəra cicau
ənga njir məl thlər tsa'a miya ɗəfu
wu Kərsiti wu Kolosi. Bəgə mayi-
wakur ənga huɗə pərtəu sara ara Hyal
Dərmən anə hyi.

Lə Usaku Ənga Kədi Hyal Bulusu

3 Cumu 'yu lə usaku anə Hyal, Dəya
Thlagər mən Yesu Kərsiti, ar pəcira 'yu
kədi Hyal arya hyi.
4 Ara a nggar 'ya ənggəra hyi mbərsa
wu Kərsiti Yesu ba ənggəra hyu ca yi-
wukur anə patər nji cici gə Hyal.
5 Səra ɗa hyi məl abangau, ca ngə
arya fər kərər hyi ənga səra Hyal fiya
hyi a dəməlmau. Fər kərər hyi kə shili
ar pəcira hyi nggari ndər jiri, sara wu
ndəshigu kau.
6 Ndəshigu kau, wu dumwa ənga
ya nggya mənahəu wu nggyabiya nji,
ənga ju cakə tətəlnakər a ndu huɗa
duniya. Ju nda ɗa ənggər kəra ji məliya
wu ɗəfuwa hyi ar pəci kəra hyi nggari
ndəshigu mayiwakur nə Hyal ba hyi
nggabiya jirkura nyi.
7 Hyi highiɓəri jirkura nyi sara ara
Ipafərasu, bazhir 'ya wu məl thlər kau,
kəra 'yi cabiya nyi yiwukur, naja kəra
a vər məl thlər Kərsiti kau, tsa'a miya
ɗəfuwa ja ar viya 'ya.
8 Naja ndəra nar 'ya ar kəra culi
yiwukur kəra a'yi ara hyi wu Mambəl.
9 Ca ngə səra ɗa, ar pəcira 'yi nggar
ndər kau, na'yi saya ta'yi ənga kədi
Hyal arya hyi mai, 'yu kədi Hyal aga
ja nə hyi səni yiwu huɗa ja, lagur ha-
hangəkur nə Mambəl ənga nggabiya
sə nə Mambəl patəu.
10 Lagu kə ngə ɓər hyi wu nda ɗa
ɓə tsa'a aga Thlagəu, ənga hyu ɗa njir
pina huɗa ja wu kalar lagu, ənga hyu
ɗa njir məl nggyabiya mənahəu, wu
kalar thlər kəra hyu məl, ənga tsu hyu
cakə wu sənbiya Hyal.
11 Bəgə Hyal ja cakər hyi
dənama patə sara wu dənama nə
kadakadarkur nyi aga hya uya ɗəfu
nə səsə'u sə ənga mba ɗəfu ba caguli
wu kalar sau.
12 Nahyi tsu hya dumwa ənga lə us-
aku anə Tada, ndəra nə mən dənama
nə uya sər fa'a ki nə nji cici gə Hyal wu
təlkur nə mbəmbəl.
13 Ara a mbəlbiyar mənər ja sara wu
dənama nə kuthləu, a shili wu təlkur nə
Zər 'wa nyi.
14 Kəra lagu nyi nga mən uya bəlbiya
dzau ənga təfəbiya bikər mən.

Yesu Kərsiti Nga Ndiya Kalar sau

15 Kərsiti ngə ndəra pabiya Hyal,
Hyal kəra nji gəra sən lari ənga li, naja
ngə yarma ar kəra kalar səra Hyal
məliya.
16 Ara lagu nyi nga nji məliya kalar
sau, sə kəra a dəməlmau ənga sə kəra a
gyu 'yi, sə kəra li wu lari ənga sə kəra
li gəra lari, təltəl'yar ənga njir dənama
ənga njir nabiya ka məlna. Kalar sə
kəra nji məliya, nji məliya nda anə nyi
ənga lagu nyi.
17 Kərsiti nga dumwar kalar sau,
lagu nyi tsu ngə kalar sə kəra nji
məliya səɓiya dzau.
18 Naja ngə ar viya kər nə dzau,
ca ngə daɓə dzə njir nu. Naja ngə
dzəgwar kalar sau, ənga naja ngə
tanggərma ndəra hya'ari sara vir tau,
aga ja ɗa sə tanggərma wu kalar sau.
19 Ara huɗa Hyal pipida gagaɗau,
nga ji nyabiya Hyalkur nyi wu ja.
20 Lagu nyi nga ji ɓasəwa kalar sə
anə kərnyi. Lagur pə mashi nyi a
dar wu dladlakau nga ji məliya nggya
jaməu, wu pama ja ənga sə kəra nji
məliya kəra a dəməlmau ənga kəra a
gyu 'yi.
21 Dəɗəm naɗə ngə pama hyi ənga
Hyal, ənga tsu dawa nga hyi ənga ja,
lagur ɗəngar hyi ənga sər məla hyi.
22 Ama kabangəkau, Hyal a ɓasəwa
hyi ri lagur tər Kərsiti wu kum ənga
mashi. Ji məl abangə aga ja shili ənga

hyi a shili wu mwa nyi, ba ji dzəgwa lər hyi cici gəra ənga diɗi ənga gəra vazau anə kər nyi.

23 Kəl hya dumwa wu mbərsar hyi ənga hya ta'yi pir wu jirkur, gəra kənggəɗau wu fər kər, kəra hyi dləwuri sara wu ndəshigu. Najaka ndəshigu kəra hyi nggari, ca nga nji tətəlna a ndu duniya papatəu, kəra nayi Bulusu ngə Hyal məliya ndər məl thlər kau.

Thlər Nə Bulusu Anə Daɓə Dzə Njir Nu

24 Kabangəkau, wu caguli nga yau, arya ɓwaɓwatə kəra ya vər sa arya hyi. Lagur najaka ɓwaɓwatə nga yu nyabiya ɓwaɓwatə kəra Kərsiti sa arya dza ja, kəra ca ngə daɓə dzə njir nu.

25 Hyal a nə ɗa ri dənama yi ɗa ndər məl thlər anə daɓə dzə njir nu lagur tətəlna ndəshigu nyinyau anə hyi.

26 Najaka cama kəra ya vər tətəlna anə hyi kau, sə ngə kəra ɗəɗəwa, kəra Hyal ɗəwana anə njir zaman kəra tərabiya, ama kabangəkau, a cabiyar nyir ja anə nji cici gə Hyal.

27 Anə nda ngə Hyal caɗəbiya aga ja məliya nda səni bərbakur nə kadakadarkur nə sə kəra ɗəɗəwa wu pama njira a'yi njir Yahudiya mai, abər Kərsiti wu hyi ca ngə fər kər nə kadakadarkur.

28 'Yu tətəlna cama ar kəra Kərsiti ənga 'yu kughiya ənga highiɓər nyi anə kalar ndau, ənga patər hahangəkur 'ya, aga 'ya ləri kalar ndər nu cicipəu wu Kərsiti.

29 Ca ngə səra ɗa yu nərdzə ənga patər dənama nyi kəra ji nə ɗa kəra wu məl thlər wu yau.

2

1 Yu yiwu hya səni ənggəra yi nərdzə arya hyi ənga arya njira wu Lawudekiya, ənga arya njira gəra saya lar ɗa.

2 Cim ɗa, ca ngə yiwudzə ja daɓər nda ənga nda uya tsətsəkudzə wu ɗəfuwa nda aga nda uya bərba nə nggabiya sə gagaɗau, lagu kə nga ndu uya sənbiya sə ɗəɗəwa nə Hyal, kəra ca ngə Kərsiti ənga kərnyi,

3 ndəra wu ja ngə patər kadakadar hahangəkur ənga nggabiya sə ɗəwanakər.

4 Yu na sə'yar kə anə hyi a sara vanyi ndə a nggutana hyi ənga ndər səkwa vi.

5 Alaga kə a'yi yi ənga hyi li ənga li mai, ama a'yi yi ənga hyi wu mambəl. A'yi yi ənga huɗə pipida ənggəra yi nggari nggyabiyar hyi ənga ta'yir hyi wu mbərsa wu Kərsiti.

Nu Kərsiti A Shiliri Ənga Nggyabiya Mafəliyangəu

6 Ta ɗa a dləwuri hyi Yesu Kərsiti ar viya Thlagər hyi, kəl hya dumwa ənga nggyar hyi wu ja.

7 Hya ciya dzau ənga hya həriya kərhyi wu ja, hya ɗa nənau wu mbərsar hyi kəra nji highiɓər hyi ənga hya nyabiya dzə wu lə usaku gagaɗau.

8 Hya nggya ənga hangəkal, hya sara piyari nja nggutana hyi lagur kəpal kəra gəra kər mai, kəra wu shili lagur sən sə njir duniya ənga dənama nə mambəl nə duniya, ama a'yi sara ara Kərsiti mai.

9 Ara wu Kərsiti ngə patər Hyalkur nə Hyal nggya wu dzə nə ndəkur nyi.

10 Agabangə nga nji nə hyi aga hya nyabiya dzau wu ja, naja kəra a vər səm təlkur ar kəra njir dənama ənga njir səm təlkur.

11 Wu ja nga nji thlana hyi pəlzha, ama a'yi culi pəlzha kəra nju thla ənga tsi mai, ama pəlzha kəra Kərsiti ənga kərnyi ngə məliya, lagur thlathlana nggyabiya ndəndəkur wu hyi.

12 Ar pəcira nji məliya hyi baɓətizəma, nji haɗəna hyi daɓə ənga Kərsiti ənga hyi hya'ari daɓə ənga ja, lagur mbərsar hyi wu dənama nə Hyal ndəra hya'ana Kərsiti sara vir tau.

13 Dəɗəm tətə nga hyi wu bikər hyi, ənga gəra təkəbiya dzər hyi ənga nggyabiya bikau, ama kə Hyal məliya hyi, hyi ɗa ənga pi daɓə ənga Kərsiti ara a təfəbiya mənər ja bikər mən patəu.

14 Ji məliya abangau, lagur kəkəɗəna sə tsətsəfə kəra nji tsəfəya aga sakida ar kəra mən abər a ɓəlnar mən dlaɗau.

Kə ji həna sə tsətsəfa nyi naɗəu, ba ji dlakəya ar wu dladlakau.
15 Kə ji mbəliya kar pa nə dənama 'yar ənga njir səm təlkur nə mambəl 'yar. Kə ji fuwa nda wu səli ar babal ar pəcira ji səmku təlkur ar kəra nda a dar wu dladlakau.
16 Agabangau, hya sara piyari ndə ja məliya hyi numa ar kəra səra hyu səm alaga səra hyu sa mai. Abangə tsu, hya sara piyari ndə ja məliya hyi numa lagur ɓəla mini, ənga Hya Mafəliyangə ənga ɓəla pəcir Ɓəlsar nə sugu.
17 Ara sə'yar kə patə shangguɗa səra a vər shili ngau. Kərsiti nga kərnyi ngə jirkura nyi.
18 A sara hya piyari kalar ndər həya kər nə fati ənga ndər dləvə waladi a ɗiya hyi mai, aga nda kar hyi ara səm təlkur mai. Culi nji kau, wu ndər gangə ar kəra mətakər kəra ndu lari, ənga nggyabiyar nda nə bikau wu məliya nda, ndu ɗa njir hakər gagaɗau.
19 Culi ndə kau, a'yi dləɓər kərnyi ənga Kərsiti mai, ndəra naja ngə kər nə dzau. Naja ngə ndəra səɓiya patər daɓə dzə njir nu, kəra ca ngə dza ja, kəra dlədləɓər mən ənga ja lagur mədəla ja ənga bəlata ja, aga məna hau ənggəra Hyal wu yiwu məna hau.
20 Ta ɗa a tər hyi daɓə ənga Kərsiti, ənga a təkəbiya hyir ja sara wu dənama nə duniya, mi ngə ɗa tsu hyu nggya ənggər nahyi njir duniya ka? Mi ngə ɗa hyu ɓəra lər kərhyi anə səra ndu na, sə kəra ənggər,
21 "Hya sara səɓə najaka sə wu tsa hyi mai, hya sara ɗaha najaka sə mai ənga hya sara tsəkwa najaka sə mai" ya?
22 Culi najaka sər ɓəla, sər highiɓə ngə kəra gəra səkari arya nji mbiya nda lagur dlaɗə nə ndəkur.
23 Ənga jiri, culi najaka sər ɓəla, a'yi ja ənga sər pabiya səra wu shili ənga hahangəkur. Nanda ngə, dləvə caca kəra ndə fənggər nyi anə kərnda, ənga həya kər fafati, ənga tsu lə ɓwaɓwatə anə kumur dzau. Ama jirkura nyi, sər ɓəla kau, a'yi a sən shili ənga dənama nə səm təlkur ar kəra dənama nə suna ndəndəkur mai.

3

Nggyabiya Kəra Tsəku Ənga Pi Mafəliyangəu

1 Ta ɗa a hya'ana hyir nji a shili wu pi mafəliyangə daɓə ənga Kərsiti, hya fər liya hyi ar səra a dəməlmau, vira Kərsiti a vər nggya ari, ja vər nggya ar tsi mazəm nə Hyal.
2 Hya fər ɗəngar hyi ar səra a dəməlmau, ama a'yi ar səra wu duniya kə mai.
3 Ara a tər hyi, ənga piya hyi ɗəɗəwa nga nyi ənga Kərsiti wu Hyal.
4 Ar pəcira Kərsiti wu nda cabiya dzau, ndəra naja ngə piya hyi, nahyi tsu hyu nda cabiya dzə ənga ja wu kadakadarkur nyi.
5 Agabangau, kəl hya pəna suna sər duniya wu ɗəfuwa hyi, sə ənggər səsukur, ənga nggya dedeɓəkur, ənga suna dididi, ənga nggyabiya ɗəmwa 'yu, ənga suna sə ndau, kəra kakalə ənga nu katəu.
6 Arya culi sə'yar kə ngə huɗə ndzəndzə nə Hyal wu shili ar kəra njira gəra ɓəlar ndər nyi.
7 Nahyi ənga kərhyi abangə ngə culi nggya kəra hyi nggya a gwa ɗəɗəməu.
8 Ama kabangəkau, kəl hya təkəbiya dzə ənga culi nggyabiya kau. Hya piyari ndzə ɗəfu, ənga kwakwaɗəkur ɗəfu, ənga səɓə ndə wu ɗəfu, ənga ndza thləmə, ənga ndər kəra gəra kyau sara wu miya hyi.
9 Hya sara thla fati anə kuvwar hyi mai, ta ɗari a piyari hyi nggyabiya ɗəɗəmə ənga səra məla nda,
10 ənga ta ɗari a hər hyi nggyabiya mafəliyangəu. Nggyabiya kau, nggabiya nyi a ɓəra ɗari mafəliyangə aga ja ɗa ənggər ndəra məliya nyi.
11 Ənggau, ca pampamkur a'yi mai, alaga ndər Gərikəu, alaga ndər Yahudiya, ənga ndəra nji thlana nyi pəlzha, alaga ndəra nji gəra thlana nyi pəlzha, ənga njira nggyabiyar nda ənggər nə ma'wi, ənga njir miya tagəu, ənga mafa, alaga njira a'yi mafa mai,

ama Kərsiti ngə sə patəu, ənga naja ngə wu kalar sə patəu.

12 Agabangau, ta Hyal a ɗəmbiya hyi ri aga hya ɗa nji nyi, ənga tsu hya ɗa nji cici nyi ənga njira ju yiwu gagaɗau, ta'yi hya ɗa njir təhuɗəu, ənga nji hangəkal, ənga nji həya kər, ənga nji ki'wa, ba ənga njir mba ɗəfu.

13 Hya səsə'wuri kuvwar hyi, ənga hya təfəbiya nyi anə nji kalar səra ndə ndzana hyi. Hya təfəbiya nyi anə nji ənggər kəra Thlagə təfəbiya hyi.

14 Adabanga sə'yar kə patəu, səra ndiya patəu ca ngə hya ca yiwukur anə kuvwar hyi, arya yiwukur ngə wu shili ənga daɓər kər kəra tsa'a.

15 Bəgə huɗə pərtə nə Kərsiti kəra ji nə hyi a səm təlkur wu ɗəfuwa hyi. Hya məl abangə ara Hyal ngə ngga hyi aga hya nggya ənga hya məl thlər wu jaməkur ar viya nji zəməu. Ənga hya dumwa ənga lə usaku anə Hyal.

16 Hya piyari ndər Kərsiti a nyabiya dzə wu ɗəfwa hyi gagaɗau. Ənga hya dumwa ənga highiɓau ənga təɗə himi anə kuvwar hyi wu patər hahangəkur. Aga ma hyu thlə na Zabura, ənga na tsətsəfə nə Hyal, ənga alenyi na paməpamə nə Mambəl, ja dla ənga usaku anə Hyal wu ɗəfuwa hyi.

17 Kalar səra hyu na ənga hyu məl, hya məl wu thləmər Thlagə Yesu, hyu lə usaku anə Hyal Tada lagu nyi.

Nggyabiya Kəra Tsa'a Wu Ki Njir Nu

18 Nahyi mathləkə'yi, cumu hya lər kərhyi anə shilər hyi. Səra hya kyaga məl ngau, ənggər kəra tsa'a wu Thlagəu.

19 Nahyi shili, hya ca yiwukur anə mathləkə'yir hyi, ənga hya sara ɗa nda mai.

20 Nahyi wazha, hya məl kalar səra njir yar hyi nar hyi, arya səra wu pina huɗa Hyal ngau.

21 Nahyi tada'yar, a sara hya ndza huɗa wazhar hyi mai, ara kəra nda a sara hur.

22 Nahyi mafa'yar, hya məl kalar səra tarkir hyi nar hyi hya məl. Hya sara məl səra tsa'a wu liya nda wacu aga nda daɓaga faliya hyi mai, ama hya məl sə ənga ɗəfu zəmə cumu, ara nahyi njir hivər Thlagə ngau.

23 Kalar səra hyu məl, hya məl ənga ɗəfwa hyi patəu, ənggər njira wu məl sə anə Thlagəu, ama a'yi ənggər anə nji mai.

24 Hya məl thlərər hyi mənahəu, ara hyu səni abər Thlagə ngu nda nə hyi sər fa'a ki, akkəri kəra ji thlana ju nə nyi anə nji. Hya məl abangə ara Thlagə Kərsiti nga hyu nu.

25 Kalar ndəra dumwa ənga məl sə ɗəmwa'yu, nju nda kina nyi akkəri ɗəmwa'yikur nyi, ara Hyal wu tazhira mai.

4

1 Nahyi tarki, hya məl səra tsa'a anə mafar hyi 'yar gəra ənga tazhira ara hyu səni abər a'yi hyi ənga Thlagəu a dəməlmau.

Highiɓə Nə Cakə Dzau

2 Hya dumwa ənga kədi Hyal cumu, ma hya vər kədi Hyal, hya tsam ənga hangəkal ənga hya lər usaku.

3 Ənga hya kədi Hyal arya 'ya tsu, aga Hyal a nə 'ya lagura 'ya dumwa ənga tətəlna ndər ɗəwaɗəwa ar kəra Kərsiti, arya nyi nga yi wu fursəna.

4 Hya kədi Hyal arya yau, aga ya daɓaga cabiya ndər kəra ɗəɗəwa ar babal ənggəra ya kyaga məl.

5 Hya ɗa ənga hahangəkur wu səra hyu məl əkkə'yi njira a'yi njir nu mai. Hya məl thlər ənga kalar pəci kəra hyi uya.

6 Cumu, kalar ndərər hyi ja ɗa wu səmana ənga amaya'yi, aga hya uya lagur shaɗəwa kəra mənahəu anə kalar nji.

Usadzə Nə Jomə Ndəl

7 Tikikusu wu nda nar hyi patər sə ar kəra yau. Naja zamə huɗa mən ngau, kəra wu məl thlər tsa'a miya ɗəfu ənga tsu naja mafa nə Thlagə daɓə ənga 'ya.

8 Səra ɗa yu sə nyi a nda anə hyi ca ngə aga hya nda sənbiya patər səra a vər ɓau ar kəra 'ya, ənga aga ja tsətsəkur ɗəfuwa hyi.

9 Ju shili ənga zamə nə huɗa ˈya ndər məl thlər tsaˈa miya ɗəfu, ca ngə Onisimusu ndəra pathlə wu pama hyi. Ndu sa nar hyi kalar səra a vər ɗa ənga ˈya.
10 Arisitakusu, ndəra ənga yi wu fursəna wu sə usa dzə nyi anə hyi, abangə tsu ngə Markusu səgəya Barnabasu. Markusu, ndəra gə nggar ndər ar kəra ja, agabangau, ma ji shili, ba ga dləwuri nyi.
11 Jashuwa, ndəra nju ngga ənga Jastusu wu usa hyi tsu. Nanda ngə nji makər wu pama njir nu kəra njir Yahudiya kəra aˈyi ənga yau wacu, ndu məl thlər təlkur Hyal ənga yau ənggau. Nanda tsu, a səsəkuyar nda ɗəfuwa yau.
12 Ipafərasu, ndə pathlə wu pama hyi ənga ndər məl thlər Kərsiti Yesu wu usa hyi tsu. Cumu nga ja vər kədi Hyal arya hyi ənga huɗə zəməu aga hya ciya dzau wu patər yiwu huɗa Hyal, nənau ənga papalkur kər.
13 Aˈyi yi ənga sakida, abər ju məl thlər gagaɗə arya hyi ənga njir Lawudekiya ənga Hirapolisu.
14 Bazhir mən kəra mən wu yiwu gagaɗau, naja ngə ligəta Luka ənga Dimasu, nda vər usa hyi.
15 Hya usar mən wazha ama kəra wu Lawudekiya ənga kwamər mən Nimifasu ənga daɓə dzə njir nu kəra wu daɓə wu ki nyi.
16 Ayukuɗa nji jigana hyi najaka cama tsətsəfau, ba hya səwa nyi anə njir Lawudekiya aga nja jigana nda tsu. Nahyi tsu nja jigana hyi kəra nji səwa nyi anə njir Lawudekiya.
17 Hya nar nyi anə Aricipusu aga ja məl ənga hangəkal aga ja nyabiya thlər kəra Thlagə nə nyi aga ja məl.
18 Nayi Bulusu ənga kərɗa ngə tsəfər hyi najaka cama nə usa dzau ənga tsa yau. Hya ɗəngari abər tsu yi wu fursəna mbamba. Mayiwakur nə Hyal ja nggya ənga hyi. Amina.

Cama Tsətsəfə Nə Bulusu Nə Tanggərma Anə Njir Tasalonika

Usa Dzau

1 Cama tsətsəfə kə sara ara Bulusu, ənga Silasu, ba ənga Timathlawusu.

A nda nə daɓə dzə njir nu wu məlmə Tasalonika, kəra nə Hyal Tada ənga Thlagər mən Yesu Kərsiti.

Mayiwakur ənga huɗə pərtəu anə hyi.

Bulusu Lər Usaku Arya Mbərsa Nə Daɓə Dzə Njir Nu Nə Tasalonika

2 Cumu nga 'yu lə usaku anə Hyal arya hyi patəu, ənga 'yu ngga thləmər hyi wu kədi Hyalər 'ya.

3 'Yu dumwa ənga ɗənga ar kəra hyi wu mwar Hyalər mən ənga Dərmən, ar kəra thlərər hyi nə mbərsa, ənga thlər yiwukur kəra hyu məl wu dzau, ənga cinapir hyi wu fərkərər hyi wu Thlagər mən Yesu Kərsiti.

4 Wazha ama kəra Hyal wu yiwu, a sən 'ya abər Hyal ngə caɗəbiya hyi,

5 arya ndəshigur 'ya a'yi shili anə hyi ənga ɗahə waci mai, ama tsu ənga dənama, ənga Mambəl Cicau, ənga jiri tata'yi pir. Arya wu sən hyi ənggəra 'yi nggya wu pama hyi aga dləwa dzər hyi.

6 Hyi ɗa njir fa'abiya hiya 'ya ənga njira fa'abiya hiya Thlagəu. Alaga wu ɓwaɓwatə gagaɗau, kə hyi dləwuri cama sara ara 'ya ənga huɗə pipida lagur Mambəl Cicau.

7 Lagu kə nga hyi ɗa njira nju fə li ari anə patər njir nu wu 'yi'yir Masidoniya ənga Akaya.

8 Arya sara ara hyi ngə cama Thlagə tətəlnakər, a'yi wu 'yi'yir Masidoniya ənga Akaya waci mai, ama anə kalar njira sənbiya sə ar kəra mbərsar hyi wu Hyal ba'amani. Agabangau, sə a'yi 'ya ɓəra sən na ar kəri mai.

9 Arya nja nyi ənga kərnda nga vər lə sakida ənggəra hyi dləwur 'ya. Nja nyi nar 'ya ənggəra hyi təkəbiya dzə ənga katər hyi 'yar, ba hyi sha shili əgya Hyal, Hyal jijiri kəra ənga pi.

10 Ndə nana tsu, ənggəra hyi ng-gya aga səkə shidar Zər nyi sara dəməlmau, ndəra Hyal hya'ana nyi sara vir tau, ca ngə Yesu, ndəra kətiya mən ara numa nə huɗə ndzəndzə Hyal kəra wu shili.

2

Thlər Bulusu Wu Tasalonika

1 Nahyi ənga kərhyi wazha ama, hyu səni abər ndar 'ya a ndəgya hyi a'yi ɗa sə kurthlə mai.

2 Ama alaga kə a lar 'ya ɓwaɓwatəu ənga diɗa wu məlmə Fəlipi, ənggər kəra hyu səni, ama ənga tsətsəku ɗəfu nə Hyalər mən, a nə hyir 'ya ndəshigu, wu patəkura ɓwaɓwatər 'ya wu tsa dawa.

3 Arya ndər Hyal kəra 'yu məl kau, a'yi shili sara wu mbərza ənga dadam ɗəfu mai, alaga 'yi nərdzau aga 'ya nggutana hyi mai.

4 Ama 'yu ndər ənggər njira Hyal dlunggəri ənga nda, kə ji fuwa ndəshigu wu tsa nda. A'yi 'ya njira wu yiwu nda pina huɗa nji mai, ama Hyal ndəra wu dzəbiya ɗənga ɗəfwa nji.

5 Ənggəra hyu səni, ndər 'ya a'yi ndər məsahə ar miya mai, ətsu a'yi 'ya ənga ngushi ar kəra bama nə ɗəwa sunakur mai. Hyal ngə sakidar 'ya.

6 Na'ya a'yi gal fal ara nji mai, alaga sara ara hyi ənga sara ara alenyi nji mai.

Ar viya cama səsə nə Kərsiti, tsa'a nga nyi, 'ya sən na hya səməna 'ya.

7 Ama 'yi nu hyi ənga hangəkal ənggər kəra ama a vər lə hangəkal anə zər mamanji.

8 Arya 'yu yiwu hyi gagaɗau, ca ngə ɗa ənga caguli nga 'yi nə hyi ndəshigu patə əkkə'yi kər'ya. A'yi tətəlna ndər Hyal kə waci mai, ama ənga caguli 'yi lər kər'ya ara njir ɗəfwa 'ya nga hyi.

9 Pakatə wazha ama, hyu ɗəngari ənga thlər dzadzau kəra 'yi məl vu'yi ənga pəci ara 'ya sara fənggər hyi ɓwaɓwatəu arya ndəshigu anə kalar ndaliya hyi.

10 Nahyi ngə sakida, nahyi njir mbərsa, ənga Hyal ngə sakida tsu, ar kəra culi nggyabiya kəra 'yi cabiya hyi, nggyabiya nə cicikur, ənga nə tsapəkur, ba ənga nggyabiya gəra vazau.
11 Ənggər kəra hyu səni, abər 'ya vər nu kalar ndaliya hyi ənggər kəra tada a vər nu ənga wazha nyi.
12 'Yi tsətsəkuya hyi, ənga 'yi səsəkuya hyi, ba ənga 'yi kədi hyi aga hya nggya nggya tsatsa'a aga təlkur Hyal, ndəra ngga hyi a vu təlkur nyi ənga kadakadarkur nyi.
13 Arya abangau, 'yu usaku anə Hyal cumu, arya ar pəcira hyi dləwuri ndər Hyal kəra hyi nggari sara ara 'ya, hyi dləwuri ənggər ndər Hyal ama a'yi ənggər ndər ndə mai. Pakatu ndər Hyal ngau, kəra a vər məl thlər nyi wu ɗəfwa hyi, nahyi njira mbərsa.
14 Nahyi ja, wazha ama, hya fa'abiya hiya daɓə dzə njir nu Hyal paməpamə kəra wu Yahudi, njira wu Kərsiti Yesu. Ənggər kəra hyi lar ɓwaɓwatə wu tsa njir məlmər hyi, tangə ənggər ta ngə daɓə dzə njir nu 'yar lar wu pəla njir Yahudiya.
15 Njir Yahudiya ngə tsəya Thlagə Yesu ənga nabi'yar tsu, ənga tsu ndə kədləna 'ya, kə sə ndzana huɗa Hyal, ba ndə ɗa dawa ənga nji patəu!
16 Ndu nərdzau aga ka 'ya ara tətəlna ndər Hyal anə njira a'yi njir Yahudiya mai, a sara nda uya mbəɗau. Lagu kə nga ndə cakəri kyakiwa bikər nda. Ama kəja huɗə ndzəndzə Hyal a shidari ar kəra nda.

Cimər Bulusu Ja Bəra Lar Njir Tasalonika

17 Ama, wazha ama, ar pəcira nji təkəbiya mən əkkə'yi hyi nə pəci kushu, təkə nə kumər dzə ngau, a'yi nə ɗəfu mai. A vər cim nga 'ya, ənga 'yu nərdzau aga 'ya lar hyi bama ənga bama.
18 A ciwar 'ya wu kər aga 'ya shili əgya hyi, nayi Bulusu, yi nərdzau aga ya shili, nərdzə ɗa a'yi aga zəmə mai, a'yi aga məthlə tsu mai, ama ba shatan kar 'ya.
19 Mi ngə sər fər kərər 'ya, ənga sər cagulir 'ya, ənga tsu dara təlkur nə kadakadarkur 'ya wu mwar Thlagər mən Yesu ar pəcir shida nya? A'yi nahyi ngə wa?
20 Jijiri, nahyi ngə kadakadarkurər 'ya ənga cagulir 'ya.

3

1 Agabangau, ta ɗa na'yu sən mbiya ɗəfu mai, ba 'yi lari a ɗari tsa'a nja piyar 'ya wu Athlinu na'ya zhizhir 'ya.
2 'Yi səwa hyi Timathlawusu zamər mən, ənga zamə məl thlər Hyal, ndər tətəlna ndəshigu nə Kərsiti aga ja cakər hyi dənama ənga tsətsəkur hyi wu mbərsar hyi.
3 Ji məl abangau, a sara vanyi nda sara kənggəɗər dzau ara culi najaka ɓwaɓwatə kəra hyi a gwa. Arya hyu səni tsu kaɗə nga nji nana abər kəl mən tərabiya a gwa.
4 Pakatəu, ar pəcira a'yi 'ya əkkə'yi hyi, a nar hyir 'ya abər nju nda ɗa 'ya. Abangə tsu nga nyi ɗarkər ənggər kəra hyi səni.
5 Arya kau, ta ɗa nayi sən mbiya ɗəfu mai, ba yi səwa aga ya yiwabiya ar kəra mbərsar hyi. Yu hivər ara ndər dzə kau, ja sara dzəbiya hyi ba həɗar 'ya a ɗa sə kurthləu.

Ndər Fə Dəfu Kəra Shili Ara Timathlawusu

6 Ama kəja Timathlawusu a shiliri kabangəkau sara ara hyi, ji sa nar 'ya sə mənahə ar kəra mbərsar hyi ənga yiwukur kəra hyu ca. Ji ɓəra nar 'ya ənggəra a'yi hyi ənga ɗənga cacaguli ar kəra 'ya ənga ənggəra hyu cim nə lar 'ya ənggər kəra 'yu cim nə lar hyi.
7 Agabangau, wazha ama, wu patər ɓwaɓwatə ənga ɗa paməpamə kəra 'yi sa, a uyar 'ya səsəku ɗəfu arya mbərsar hyi.
8 Kabangəkə ja, a ɗar 'ya nji mbəmbəɗau, ta ɗa a ta'yir hyi jijiri wu Thlagəu.
9 Wa thləmə culi usaku, kəra 'ya sən nə nyi anə Hyal, arya madiya caguli kəra 'yi uya wu mwar Hyal arya hya?

10 Vu'yi ənga pəci nga 'ya vər nərdzau wu kədi Hyal aga 'ya lar hyi li ənga li aga 'ya nyabiya vira hyi təwa wu mbərsa.
11 Bəgə Hyalər mən ənga Dərmən ənga kərnyi, ba ənga Thlagər mən Yesu ja pahəna 'ya lagu aga 'ya shili əgya hyi.
12 Bəgə Thlagə a məliya yiwukurər hyi a cakau, a dumwa dumwa anə kuvwar hyi ənga kalar ndau ənggər kəra 'ya vər yiwu hyi.
13 Bəgə ja tsətsəkur ɗəfuwa hyi aga hya ɗa nji gəra vazau, ənga hya ɗa nji cicau wu mwar Hyalər mən ənga Dərmən wu pəcir shidar Thlagər mən Yesu daɓə ənga nji cici nyi patəu.

4

Nggyabiya Nə Pina Huɗa Hyal

1 Ayukuɗa sə patə wazha ama, 'yu kədi hyi ənga 'yu tsətsəku hyi aga hya nggya nə pina huɗa Hyal ənggər kəra hya vər nggya kabangəkau. 'Yu cakər kədiyau aga hya ɓəra cakər dumwa ənga məl abangə wu Thlagə Yesu.
2 Arya hyu səni təɗə himiya hyi kəra 'yi məl kə wu dənama təlkur nər Thlagə Yesu ngau.
3 Yiwu huɗa Hyal ngau, hya nggya cicau ənga hya hwi ara səsukur.
4 Kalar ndə wu pama hyi ja səni ənggəra ja nggya ənga kərnyi, ja nggya cicau ənga ja səɓiya ndəkur nyi,
5 a'yi wu lagur suna səsukur ənggər kəra njira gəra sən Hyal wu məl mai.
6 Wu najaka sau, a sara ndə a ndza sə alaga ɗiya zamə nyi mai, arya Thlagəu wu nda nə nyi anə kalar ndə ɓwaɓwatə nə kalar bikə nyi ənggər kəra 'yi nar hyi, ənga 'yi kughiya hyi tsu kaɗə ta.
7 A'yi aga nggya dedeɓə ngə Hyal ngga mən mai, ama aga məna nggya cicau.
8 Agabangau, kalar ndəra nggəl ara dləwu ndər kau, a'yi ndər ndə nga ji piyari mai, ama ndər Hyal nga ji piyari, Hyal ndəra nə hyi Mambəl Cici nyi.
9 Ar kəra yiwu dzə wazha ama tsu, a'yi kəl yi ɓəra tsəfər hyi ar kəri mai, arya ndər Hyal a highiɓərər hyi ri hya yiwu kuvwar hyi.
10 Pakatəu, hya vər ca yiwukur anə wazha ama wu 'yi'yir Masidoniya, ama cimər 'ya wazha ama, ca ngə hya dumwa ənga yiwudzau ar cakau ar cakau.
11 Hya nərdzau aga hya nggya jaməu, ənga hya sara fə miya hyi a vu ndər nji mai, ənga hya məl thlər ənga dənamar hyi ənggər kəra 'yi highiɓər hyi.
12 Hya məl abangə aga hya ɗa njira nju gənggər nda səli wu mwar njira gəra njir nu, ənga hya sara ɗa njir nggya aga ndə mai.

Shidar Thlagəu

13 Wazha ama, na'yu yiwu hya nggya ənga gəra sən sə ar kəra njira tau wu Kərsiti mai, ənga hya nggya wu huɗə kyakyaru ənggər njira gəra ənga fər kər mai.
14 Mara a hənggər mən abər Yesu a təri, kə ji hya'ari, abangə tsu a hənggər mən abər Hyal wu nda shabiya njira tə wu Yesu a shida əkkə'yi ja.
15 'Yu ndər kau anə hyi ənggər kəra ndər Thlagə nana abər, namən kəra a'yi ənga pi kabangəkau, ar pəcir shidar Thlagər mən, a'yi mən wu nda hya'ari tanggərma a mwara njira tə mai.
16 Arya Thlagə ənga kərnyi wu nda shida sara dəməlmau ənga ngga dədəgaləu, ənga ɗaha dədəgal nə madiya waladi, ənga mbəɗə tələmə nə Hyal. Ənggau, njira tə wu Kərsiti, nanda ngu dzəgwa hya'ari tanggərma.
17 Ayukuɗa ndə hya'ari, namən kəra ənga pi mən wu dzəgwa hya'ari. Nja dzəgwa hər mən a dəməlmau a du dlama, aga məna da ɓə əkkə'yi Thlagər mən a dəməlmau. A ndəna, məna dzəgwa dumwa ənga nggya ənga Thlagəu ba'anuwa.
18 Agabangə ja, hya fiya nyi ɗəfu anə kərhyi ənga najaka ndər.

5

1 Wazha ama, ar kəra pəci ənga saka nə shilər Thlagəu, a'yi mbari 'ya tsəfəri hyi sə ar kəri mai,
2 arya nahyi ənga kərhyi hyu səni abər pəcir Thlagər mən wu nda ɗa ənggər shilər ndər həl əvu'yi.
3 Ar pəcira nja vər na, "Nggya jaməu ənga huɗə pərtə a shiliri," kukuthlə ba ɓwaɓwatə nə sa a shili ar kəra nda, ənggər kəra ya shili anə mala huɗu ma pəcir ya nyi a shiliri. Lagur mbəɗəbiya dzə a'yi mai.
4 Ama nahyi wazha ama a'yi hyi wu kuthlə mai, ənga pəci kə a'yi a sən shili ar kəra hyi kukuthlə ənggər ndər həl mai.
5 Nahyi patəu, wazha nə mbəmbəl ngau, ənga wazha nə pəci tsu. Namən a'yi njir vu'yi alaga njir kuthlə mai.
6 Agabangau, a sara məna ɗa njir gu ghanyi mai, ənggər kəra alenyi nja vər məl mai. Bəgə məna nggya lili'u aga məna tsamə ənga məna nggya ɓaɓathlə dzau.
7 Arya njira wu gu ghanyi, əvu'yi nga ndu gwa. Njira wu sa sə sasa tsu, əvu'yi nga ndu sa, ba ja thləkəna nda.
8 Ta ɗa nə puci nga mən, ta'yi məna tsamə ənga məna nggya ɓaɓathlə dzau. Bəgə mbərsa ənga yiwudzau nda ɗa ləgutə liyangə har mən, ənga fər kər nə mbəɗə tsu ja ɗa dara liyangə har mən.
9 Arya Hyal a'yi jigəwa mən wu njir huɗə ndzəndzə nyi mai, ama aga məna uya mbəɗau lagur Thlagər mən Yesu Kərsiti.
10 Kərsiti ndəra tau arya mən, aga məna ɗa ənga pi ənga ja, alaga lili'u mən alaga mən wu ghanyi.
11 Agabangə hya fiya nyi ɗəfu anə kərhyi, ənga hya dumwa ənga dləwa kuvwar hyi ənggər kəra hya vər məl kau.

Usa Dzau Ənga Təɗə Himi

12 Kabangəkau, 'yu kədi hyi wazha ama, hya gənggər nyi səli anə njir məl thlər ənga jirkur wu pama hyi, ca ngə njir təɗəmwar hyi wu Thlagəu, njir lə sawara anə hyi.
13 Hya səbiya nda lagur hakəra nda gagaɗau wu yiwukur arya thlərər nda. Hya nggya jamə wu pam ənga kalar ndau.
14 'Yu təɗə himiya hyi wazha ama, hya kughiya ndər nggya haɗəwa, ənga hya fiya nyi ɗəfu anə njir hivər, ənga hya dləwar nji tutuwa dənama, ba ənga hya mba ɗəfu ənga kalar ndau.
15 Hya hangəkal hya sara ki ɗəmwa 'yikur ənga ɗəmwa'yikur mai, ama hya dumwa ənga mənahəkur cumu anə kuvwar hyi ənga kalar ndau.
16 Hya nggya ənga caguli cumu.
17 Kədiya mə Hyal gəra tsəwa.
18 Hya lə usaku anə Hyal wu kalar sau, arya ca ngə sər yiwu huɗa Hyal anə hyi wu Kərsiti Yesu.
19 Hya sara kakana ndər nə Mambəl mai.
20 Hya sara diɗa ndərhaha mai.
21 Dzəgabiya mə kalar sau, hya səbiya ɓaɓalu səra mənahəu.
22 Kwaya mə naɗu ara məl sə ɗəmwa 'yu.
23 Bəgə Hyal ənga kərnyi, ndər lər huɗə pərtəu, ja thləna hyi cici patəu. Bəgə mambələr hyi, ənga ɗəfuwa hyi ənga kumər dza hyi a nggya gəra ənga vazau ba'anə shilar pəcir shilər Thlagər mən Yesu Kərsiti.
24 Ndəra ngga hyi kau, ndə tsa'a miya ɗəfu ngau, ju nda nyabiya səra ji nana.
25 Wazha ama, kədiya mə Hyal anə 'ya.
26 Usara mə wazha ama patə ənga bərpə dzə kəra cicau.
27 Yu kədi hyi ənga thləmər Thlagəu, hya jigana cama tsətsəfə kau anə patər wazha ama.
28 Bəgə mayiwakur Thlagər mən Yesu Kərsiti ja nggya ənga hyi. Amina.

Cama Tsətsəfə Nə Bulusu Nə Məthləu Anə Njir Tasalonika

Usa Dzau

1 Cama tsətsəfə kə sara ara Bulusu, ənga Silasu, ba ənga Timathlawusu.

A nda nə daɓə dzə njir nu kəra wu məlmə Tasalonika, kəra nə Hyal Dərmən ənga Thlagə Yesu Kərsiti.

2 Bəgə mayiwakur ənga huɗə pərtəu sara ara Hyal Tada ənga Thlagə Yesu Kərsiti nda nggya ənga hyi.

Lə Usaku Ənga Kədi Hyal

3 Kakal nga nyi 'ya na usaku anə Hyal cumu aga hyi, nahyi wazha ama, ara mbərsar hyi a vər cakə gagaɗau, ənga yiwu kəra hya vər yiwu kərhyi a vər cakau.

4 Agabangau, 'ya vər ɓwasau ənga hyi wu daɓə dzə njir nu Hyal paməpamə arya səsə'wu sə ənga mbərsar hyi wu patər ɗa dzə paməpaməu ənga nggya dzadzau kəra hya vər səsə'wuri.

5 Kalar sə'yar kau ca ngə cabiya numa nə Hyal tsa'a nga nyi, arya kau nja nda jigəwa hyi wu njira a ɗari kakal nda gwu təlkur Hyal kəra hya vər sa ɓwaɓwatə aga nyi.

6 Hyal ndə tsapə ngau, ju nda kina ənga ɓwaɓwatə anə njira vər lə ɓwaɓwatə anə hyi.

7 Ənga tsu, ju nə hyi ɓəlsar, nahyi kəra a vər sa ɓwaɓwatə əkkə'yi na'ya tsu ma Thlagə Yesu cabiya kər sara dəməlmau wu u'u mbəmbau ənga waladi nyi'yar.

8 Ju sa nə nyi ɓwaɓwatə anə njira gəra sən Hyal ənga njira piyari nu ndəshigu nə Thlagər mən Yesu.

9 Ndu nda sa ɓwaɓwatə kəra gəra kuɗau, ənga na ndu nda lari bama Thlagəu ənga kadakadarkur nə dənama nyi mai.

10 Sə'yar kə wu nda ɗa, ar pəcira ji shida, aga nji cicau ndu sa nə nyi kadakadarkur, patə njira hənggəri ndu nda gənggər nyi səli. Ənggau, patə əkkə'yi nahyi, ara a hənggər hyi ənga sakida kəra 'yi nar hyi.

11 Ənga najaka sə a wu kər, 'ya vər kədi Hyal anə hyi cumu, aga Hyalər mən ja jigəwa hyi wu ngga nyi, ənga dənama nyi nga ju nda nyabiya kalar sə mənahə kəra hyi məl ənga kalar səra ɗəfuwa hyi nər hyi lagur mbərsar hyi.

12 'Ya vər kədi Hyal kau, aga nja nə nyi kadakadarkur anə thləmə Thlagər mən Yesu wu hyi, ənga nahyi tsu, hyu uya kadakadarkur wu ja. Sə kə wu ɗar kər lagur mayiwakur nə Hyalər mən ənga Thlagə Yesu Kərsiti.

2

Ndər Hya'a Hangəkal

1 Ar kəra shilər Thlagər mən Yesu Kərsiti ənga sa ɓər mən papatəu əkkə'yi ja, 'ya vər kədi hyi wazha ama,

2 a sara hya gərahə wu ɗəfuwa hyi kusakusa mai alaga hangəkala hyi a hya'ari mai, abər pəcir shilir Thlagəu a kuɗa shiliri mai. Ma vanyi, abər vanyi ndə a nar hyi ri abangau, lagur ndər haha, alaga cama tsətsəfau, alaga ndər papahəu, alaga nja na abər cama ngau sara ara 'ya.

3 A sara hya piyari kalar ndau a nggutana hyi alaga abari mai, ara pəci ta a'yi shili mai, kəl ma gəra nggandərkur kə ɗa kwatahəu, ənga ma ndər hya'a hangəkal ta cabiya dzau, naja ngə ndəra nji fiya nyi aga sa.

4 Naja ngə ndəra wu tsamə kərnyi ənga kadakadarkur, ju nda pari kalar səra nju ngga ənga Hyal, ənga kalar sər dləvau. Ju nda fiya kərnyi ar vir nggya wu ki Hyal, ənga ju fiya kərnyi ar viya Hyal.

5 Nahyi a'yi a ɗəngari wa, yu na sə'yar kau anə hyi ar pəcira mən ar vira zəməu?

6 Kabangəkau a sən hyi səra a vər kar nyi, aga kəl ma pəci nyi a ɗari nga ja dzəgwa cabiya dzau.

7 Ara ndər hya'a hangəkal kə a vər məl thlər ɗəɗəwa kabangəkau, a nggyar ja ɗəɗəwa kəl ma ndəra vər kar nyi ara biyar babal kə ɓana dzau.

8 Ba ndər hya'a hangəkal ka dzəgwa
cabiya dzau, ndəra Thlagəu Yesu wu
nda tsiya nyi ənga sə pi sara wu miya
ja, ənga ja dzəgwa wushina nyi ənga
kadakadarkur nə shili nyi.
9 Ndər hya'a hangəkal kau, ju nda
shili ənga dənama sara ara shatan,
ja dzəgwa sana liya nji ənga məl sə
dədəgur ənga mətsam pampaməu.
10 Ənga ja nda nggutana njira ar
lagu sasa ənga kalar sə ɗəmwa'yi kəra
wu səkwa dzau, ara ndə piyari yiwu
jiri kəra wu nda kətiya nda.
11 Arya najaka sə ngə Hyal a
nda shabiya hangəkala nda aga nda
hənggər ənga fatiya nyi,
12 aga abangə nju nda thlana nda
numa patəu, ara na ndə hənggəri ənga
jirkur mai, ama ndə yiwu ɗəmwa
'yikur.

Hya Nggya Ənga Jirkur

13 Kakal nga nyi 'ya lə usaku anə
Hyal cumu arya hyi, nahyi wazha
ama kəra Thlagə a yiwu, ara Hyal
ngə caɗəbiya hyi aga hya ɗa wu nji
tanggərma kəra uya mbəɗə lagur
Mambəl, ca ngə məliya hyi cici ənga
lagur hənggəri wu jiri.
14 Aga kə nga ji ngga hyi, lagur
ndəshigu 'ya kəra 'yi nə hyi, aga hya
uya kadakadarkur nə Thlagər mən
Yesu Kərsiti.
15 Agabangau, wazha ama, hya ciya
dzau ənga hya səɓiya highiɓə 'yar kə
'yi nə hyi kau, alaga ənga miya ba
lagur cama tsətsəfau.
16 Bəgə Thlagər mən Yesu Kərsiti
ənga kərnyi ba Hyal Tada, kəra cabiya
mən yiwukur, ja nə mən tsətsəku ɗəfu
kəra gəra kuɗau ənga fər kər mənahəu.
17 Bəgə ja nə hyi tsətsəku ɗəfu, ənga
ja nə hyi dənama wu patər sə mənahəu
kəra hyu məl ənga səra hyu na.

3

Bulusu Wu Yiwu Nja Kədi Hyal Anə Nda

1 Wu joməya nyi, wazha ama,
'ya vər kədi aga hya kədi Hyal anə
'ya. Hya kədi Hyal aga ndəshigu nə
Thlagəu a tətəlnakər kusakusa, ənga
aga ja ɗa ənga kadakadarkur, ənggər
kəra ji shili anə hyi.
2 Ənga tsu hya kədi Hyal, aga nja
kətiya 'ya ara nji ɗəmwa'yu ənga nji
shishi, ara a'yi kalar nji ngə ənga
mbərsa mai.
3 Ama Thlagə ndə tsa'a miya ɗəfu
ngau, ju nda nə hyi dənama, ənga ja
kətiya hyi ara nji ɗəmwa'yu.
4 A mbərsar 'ya ənga Thlagəu abər
hya vər məl səra 'yi na aga hya məl,
ənga tsu hya dumwa ənga məl nda.
5 Bəgə Thlagəu ja tsəkwar ɗəfuwa hyi
aga hya sənbiya yiwukur nə Hyal, ənga
səsəu sə lagur Kərsiti.

Məl Thlər Sə Mənahə Ngau

6 Wazha ama, 'ya vər na anə
hyi wu thləmər Thlagər mən Yesu
Kərsiti, abər hya təkə ənga kalar zamə
haɗəwa, ənga naja a'yi wu yiwu məl
thlər ənga səra hyi highiɓəri ara 'ya
mai.
7 Nahyi ənga kərhyi, a sən hyi ənggər
kəra kikyau hya fa'abiya hiya səra 'yi
məl. Wu pəcira 'ya əgya hyi na 'ya a'yi
nggya dzafə mai.
8 Ənga tsu na'ya a'yi wu səm sər
səm nji gəra kina mai. Ama a sar 'ya
ɓwaɓwatə vu'yi ənga puci a vər məl
thlər, aga 'ya sara ɗa sə tədəɓə anə hyi.
9 Səra ɗa 'yi məl abangau, ara a'yi
'ya gəra dənama nə yiwa aga hya
dləwar 'ya mai, ama aga 'ya ɗa sər fə
li kəra hyu fa'abiya hiya nyi.
10 Wu pəcira mən ar vira zəməu, a
nar hyir 'ya abər ma ndə nggəl ara
məl thlər, a sara nja lə sər səm anə nyi
mai.
11 'Yi na abangə ara 'yi nggari abər
alenyi nji wu hyi, nji haɗəwa ngau,
thlər məl a'yi ara nda mai, kəl nggya
aga jiɓa njir məl thlər.
12 Culi najaka nji 'ya vər təɗə
himiya nda ənga nə nda sər ɓəla wu
dənama nə Thlagə Yesu Kərsiti aga nda
məliya kərnda, nda məl thlər aga nda
uya ɗəfə kəra nda səm.
13 Nahyi tsu, wazha ama, a sara hya
həɗa ənga məl səra tsa'a mai.
14 Kalar ndəra nggəl ara nu səra 'yi
nana a gwar cama tsətsəfə kau, hya

fər li mənahəu ar ja. A sara hya daɓər kər ənga ja mai, aga ja gu səli.
15 Ama a sara hya fiya nyi ar viya dawa mai, ama hya təɗə himiya ja ar viya zər ama.

Fə Barka

16 Bəgə Thlagə ənga kərnyi ndər lə huɗə pərtəu, ja nə hyi huɗə pərtə cumu wu kalar lagu. Bəgə Thlagə ja nggya ənga hyi patəu.
17 Nayi Bulusu ngə tsəfə najaka usa dzau ənga tsa yau. Kə ngə sakida nə kalar cama tsətsəfə ɗa. Ənggər kə nga yu tsəfau.
18 Bəgə mayiwakur nə Thlagər mən Yesu Kərsiti ja nggya ənga hyi patəu. Amina.

Cama Tsətsəfə Nə Bulusu Nə Tanggərma Anə Timathlawusu

Usa Dzau

1 Sara ara Bulusu, cama səsə nə Kərsiti Yesu lagur ngga nə Hyal ndər mbəɗa mən ənga Kərsiti Yesu ndər fə ɗəfu anə mən,

2 Nga vər tsəfə anə Timathlawusu zər ɗa nə jiri wu lagur mbərsa.

Mayiwakur ənga təhuɗəu ənga jaməkur sara ara Hyal Tada ənga Kərsiti Yesu Thlagər mən a nggya ənga gau.

Kughi Ar kəra Highiɓə Nə Fati

3 Ənggəra yi tsətsəkur ngau ar pəci kəra ya vər ma'yi a ndu Masidoniya, yu yiwu ga ɓəliya sar kushu wu Afisa aga ga kughiya njir highiɓə nə fati aga nda piyari.

4 Ga nar nda abər a sara nda hə hangəkalər nda a ndəgya pumungutu'yar kəra gəra ənga kər ba ənga jiga thləmər ciji'yar, kəra tsu kuɗiya nyi a'yi mai. Arya culi najaka sə wu shili ənga kəpal wacu, ar viya thlər Hyal kəra wu shili lagur mbərsa.

5 Səra najaka ndər ar kəri ca ngə yi-wudzau, kəra wu shili lagu ɗəfu cicau, ənga ɗahə nə ɗəfu kəra a vər cabiya abər a'yi mən ənga bikə mai, ba ənga tsu mbərsa kəra pakatəu.

6 Alenyi nji a thlənar nda dzə sara ara najaka jiri, kəra təkəri ndə shabiya dzau, ndu nu ndər paməpamə nə kurthləu.

7 Ndu yiwu nda ɗa maləmə nə dlaɗau, ya kəja nandə wu səni səra ndu ndər arya nyi kə mai, alaga səra ndu na anə nji gəra ənga hivər.

8 A sən mən abər dlaɗə sə mənahə ngau, ma nji məl thlər ni tsatsa'a.

9 Namən tsu wu səni abər dlaɗau, nji lər nyi anə nji cici mai, ama anə njira gəra ɓəla dlaɗau, ənga nji batal, ənga njira gəra hivər Hyal, ənga njir bikə tsu, ənga njira gəra cicau, ba ənga njira gəra nu Hyal, ənga njir tsa dərnda ənga mər nda ba ənga njir tsa nji,

10 ənga tsu njir məl səsukur, ənga shili kəra wu pida ənga shili kuvwar nda ənga mathləkə'yi kəra wu pida ənga kuvwar nda, ənga njir həl nji, abangə tsu njir thla fati, ənga njir lə sakida nə fati, ənga kalar səra pamə ənga highiɓə nə jirkur.

11 Abər najaka highiɓə nə jijiri wu shili lagu ndəshigu dlədləvə nə Hyal kəra ənga barka, kəra ji fuwa ɗa wu tsa yi aga ya tətəlna.

Usaku Arya Mayiwakur Nə Hyal

12 Yu usa Kərsiti Yesu Thlagər mən, ndəra nə ɗa dənama aga məl thlər kau, arya ji hər ɗa ndəra nja fər kər ni, ənga ji caɗəbiya ɗa a shili wu thlər nyi.

13 Alaga kə ɗəɗəmə nayi ndər vazə Hyal ngau, ndər ka thlər nyi ara ɓau, ənga tsu ndər diɗa nyi. Ama wu sə'yar kə patə kə yi uya tuhuɗu ara Hyal ara yi məl nda wu gəra sənkur ənga gəra mbərsa.

14 Mayiwakur nə Thlagər mən nyabiya ɗa gangə gagaɗau, daɓə ənga mbərsa ba ənga yiwudzə kəra a'yi wu Kərsiti Yesu.

15 Ndər kəra yu nda na kau, ndər kəra nja fiyafə əni ngau, kəra tsa'a nja dləwuri patəu, abər, "Kərsiti Yesu shili wu duniya aga mbəɗa njir bikau," wu pama nda patə nayi nga ndiya ənga bikau.

16 Ama ənggau ca ngə ɗa Hyal cabiya ɗa tuhuɗə nyi, nayi ndəra ndiya ənga bikau, aga Kərsiti Yesu a cabiya munya nyi aga ya ɗa ndər ca lagu anə kalar ndəra wu nda hənggəri ənga ja nga ndu uya pi gəra kuɗau nə ba'anuwa.

17 Bəgau dəgalkur ənga dləvau nda nggya nə ngau təl gəra kuɗau nə ba'anuwa, ndəra gəra ənga kuɗiya, ndəra gəra nju lari, ətsu nagə ngə Hyal zəmə wacu nə ba'anuwa! Aminu.

18 Timathlawusu, zər ɗa, yu lə ndər kau anə ngau ar kəra ndər kəra nabi'yar nana ar kəra gau ɗəɗəməu, aga lagur nu nda, gu nda ɗa ndər məl thlər mənahəu gagaɗau.

19 Nagə tsu ga səɓiya mbərsa ngau
ənga ɗahə nə ɗəfu kəra mənahəu, arya
alenyi nji a tsiyari mbərsar nda lagur
nggəl ara nu ɗaha ɗəfuwa nda.
20 Wu pama nda ca ngə Hi-
maniyasu ənga Alegəzanda, njira yi lər
nda anə shatan aga nda highiɓəri nda
sara diɗa ndər Hyal.

2

Highiɓau Ar kəra Dləvau

1 Sə tanggərma, yu tsətsəku ngau,
aga nja dumwa ənga kədiyau, ənga
ndər ənga Hyal, ənga nja dumwa ənga
usa Hyal arya nji patəu.
2 Nja kyaga məl abangə ar viya
təltəl 'yar patəu, ənga patər njira a
miya thlər dədəgaləu. Nja məl abangə
tsu aga məna uya nggya jaməu ənga
huɗə pipida wu hivər Hyal ba ənga
nggya cicau wu mwar Hyal.
3 Naja kau mənahə nga nyi, ənga
tsu Hyal ndər mbəɗa mən wu nggari
məsahəkura nyi,
4 ndəra wu yiwu patəkura nji nda
uya mbəɗau, ənga nda shili wu
sənbiya jirkur.
5 Arya Hyal zəmə ngau, ndəra wu
pama Hyal ənga nji tsu zəmə ənga ja,
ndə kau, naja ngə Kərsiti Yesu.
6 Naja ngə lər kərnyi aga ja pəliya nji
patəu. Najakə ngə cama kəra Hyal ləri
anə duniya ar pəci kəra kakaləu.
7 Aga kə ngə Hyal caɗəbiya ɗa cama
səsau ənga tsu ndər tətəlna ndər Hyal.
Yi ɗa maləmə highiɓau anə patər njira
a'yi njir Yahudiya mai, ar kəra mbərsa
ənga jirkur. Jiri nga yu na a'yi fati mai.
8 Yu yiwu shili ar kalar vi nda har
tsi a dəməlmau wu cicikur, wu kədi
Hyal, a'yi ənga ɗəfu ndzəndzə mai, ba
a'yi ənga kəpal wu ɗəfu mai.
9 Yu yiwu tsu mathləkə'yi nda hari
kar kəra tsa'a, lugutu kəra kyau, a'yi
ənga gangəkur məl shishir kər mai.
Ənga tsu a sara nda ha kar dinairi
mai, ba ənga thladla ənga kar nə gənna
gangə mai.
10 Ama nda nggya ənga nggyabiya
mənahəu kəra wu kyaga mathləkə'yi
kəra cabiya kərnda abər nanda njir
hivər Hyal ngau.
11 Bəgə mala ja dləwuri najaka
highiɓau wu hangəkal nyi ba ənga
həya kər nə jijiri.
12 Nayi nə nyi lagu anə mala ja
highiɓə anə ndə sal mai. Nayi tsu nayi
nə nyi lagu anə mala ja səm təlkur
a dar kəra shili mai, bəgə ja nggya
zəməu.
13 Arya Hyal məliya Adamu
tanggərma divira Hawawu.
14 A'yi Adamu ngə shatan nggutana
mai, ama mala nyi nga ji nggutana,
ba ji ɗa ndər bikau.
15 Ama mathləkə'yi ndu nda uya
mbəɗau lagur ya wazha, ma ndə sən
dumwa ənga mbərsa, ənga yiwudzau,
ənga cicikur daɓə ənga tsərpər kər.

3

Nggyabiya Kəra Wu Kyaga Ndər Təɗəmwa

1 Kəja ndər kəra nja fər kər əni, kalar
ndəra vər cim ja nggya ndər təɗəmwa
anə njir nu, a cimər ja thlər kəra
mənahəu.
2 Ndər təɗəmwa ja nggya ndəra gəra
ənga səra nja vazə nyi ni a dumwar
nji, ja ɗa ndər mala zəməu, ndər
ɓəlar kərnyi, ndər ɗəfu mənahəu, ndəra
ənga hangəkal mənahəu, ndər dləwu
məthləpi, ndəra wu sən highiɓau
gagaɗau.
3 Najaka ndau a'yi ja ndər nyi ənga
padlə mai, ənga a'yi ja ndər gal pa mai,
ama ndə hangəkal, ənga tsu a'yi ndər
tsətsəbwari mai, ətsu a'yi ndər yiwu
gənna gagaɗə mai.
4 Pakatəu kəl ji ɗa ndəra sən səɓiya
ki nyi mənahəu, ju məliya wazha nyi
nda məl səra ju na ənga nda gənggər
nyi səli wu kalar lagu.
5 (Ma ndau a'yi a sən ənggəra ja ɓau
ənga njir ki nyi mai, abari nga ja sən
ɓə ənga njir nu Hyala?)
6 A sara ja ɗa ndəra dzəgwa ɗa ndər
nu Hyal mai, ara ɓwadzau a nda səwa
nyi ba nja məliya nyi numa kəra nji
məliya nyi anə shatan.
7 Ndər təɗəmwa ja ɗa ndəra nja ndər
mənahəu ar kəra ja wu mwar njira a'yi

njir nu mai, a sara ɗa sər səli, ənga ja təɗau a gu ləbam shatan.
8 Abangə tsu njir dləwa pubu,
pakatə nda nggya njira nju gənggər
nda səli, a'yi njir pə miya məməthlu
mai, ənga tsu a'yi njir nyi ənga padlə
mai, ənga njir suna gənna mai.
9 A mbari anə nda, nda səɓiya
jirkura mbərsar nda ənga kər papaləu.
10 Sə tanggərma nja dzəbiya nda,
ənggau, ma nja 'yi thləwa nda ənga
vanyi vazə mai, bəgə nda ɗa njir
dləwa pubu.
11 Abangə tsu mathləkə'yir nda,
nda ɗa njira nju gənggər nda səli, a'yi
njir ndər nə gwaɗəvi mai, ama njira
tsərpəri kərnda, ənga wu kalar sau, nja
fər kər ənga nda.
12 Ndər dləwa pubu kəl ji ɗa ndər
mala zəməu, ənga ju sən səɓiya wazha
nyi ənga njir ki nyi mənahəu.
13 Njir dləwa pubu kəra wu məl
thlər nda mənahəu, ndu uya thləmə
mənahəu anə kərnda, ndu ndər gəra
hivər ar kəra mbərsar nda wu Kərsiti
Yesu.
14 Ar pəci kəra ya vər tsəfə cama
tsətsəfə kau a nda anə ngau, yu fə ɗəfu
abər yu shili əgya gau a səkari kushu.
15 Ama ma a'yi yi shili kaɗə mai, ga
nggya ənga səni ənggəra məna kyaga
nggya wu pama nji gə Hyal, kəra ca
ngə daɓə njir nu nə Hyal mbəmbəɗau,
ca ngə shimal ənga fə hya jirkur.
16 A'yi ənga təkəkər mai, sə kə məna
vər nu kau dəgal nga nyi:
Kərsiti cabiya kərnyi wu kumər dzau,
Mambəl cabiya nyi ndər jiri.
Waladi'yar lari nyi,
nji tətəlna ndər nyi wu duniya.
A hənggəri nji ənga ja wu duniya
pətəu,
Hyal həri nyi a dəməlmau wu
kadakadarkur.

4

Highiɓau Nə Fati

1 Kəja Mambəl Cicau a vər ca ar
babal abər wu kuɗiyar pəci, alenyi
nju nda səna mbərsar nda ar viya njir
nu ba nda hər hangəkala nda a ndəgya
mambəl ngguta vi ənga highiɓə nə fati
nə mambəl ɗəmwa'yi'yar.
2 Highiɓə kau wu nda hya'ari lagur
nji batal njir thla fati kəra ɗahə ɗəfuwa
nda a təri, ənggər səra nji hilina ənga
liyangə kwakwaɗəu.
3 Culi nji kau ndu ka hə dzau, ənga
tsu səm alenyi sər səm. Ətsu, Hyal ngə
məliya sər səm kau aga njira mbərsa
ənga tsu njira wu sənbiya jirkura nyi
nda dləwuri ənga usaku.
4 Arya kalar səra Hyal məliya
mənahə nga nyi, ənga tsu a sara nja
piyari sə mai ma a dləwuri nji ənga
usaku,
5 ara a cinar nji lagur ndər Hyal
ənga lagur ndər ənga Hyal.

Ndər Məl Thlər Kərsiti Yesu Kəra Mənahəu

6 Ma ga highiɓər sə'yar kau anə
wazha ama, gu nda ɗa ndər məl thlər
Kərsiti Yesu kəra mənahəu. Nagə ndəra
hau wu ndər kau nə mbərsa ənga tsu
highiɓə nə mənahəu kəra ga vər nu
ba'anə əshina kau.
7 Ga sara ɓukər ngau ənga
kəbəkwatəu ənga pumungutu gəra kər,
kəra gəra ənga dləwa dzau. Ama ga
hwathliya kərngau ga nggya ənga ɗəfu
nə Hyalkur.
8 Alaga kau, hwathlə dzə nə kumər
dzau a'yi ənga akkəri tsapə mai, ama
ga nggya ənga ɗəfu nə Hyalkur ca
nga ndiya ənga akkəri wu kalar lagu.
Ara najakau, wu shili ənga barka ka-
bangəkau ba ənga tsu nggya kəra wu
nda shili.
9 Najakə ngə ndər kəra nja fər kər ni,
ənga tsu a təkəri nja dləwuri ənga huɗə
zəməu.
10 Aga kau 'ya vər nərdzau, 'ya vər
məl thlər ara a fuwar 'ya ɗəfuwa 'ya
wu Hyal kəra ənga pi, ndəra ca ngə
ndər mbəɗa patər nji, njira ma a
hənggər nda jiri ənga ja.
11 Ga highiɓə sə'yar kau, ənga ga nar
nyi anə kalar ndau ja məl səra gu na.
12 A sara ga hənggəri nda diɗana
ngau ara nagə zər baduwari mai,
ama ga cabiya kərngau sər highiɓau
anə njir nu lagur ndər ngau, ənga
nggyabiya ngau, ənga yiwudzə ngau,

ənga mbərsa ngau, ba ənga tsu nggya cici ngau.
13 Kadivira ya shili, ga dumwa ənga jiga ndər Hyal kəra tsətsəfau anə ndapi, ənga tətəlna ndər Hyal ba ənga highiɓə tsu.
14 A sara ga piyari barka nə sən sau kəra Hyal nə ngə kə mai, kəra ji nə ngau lagur cama sara ara Hyal ar pəci kəra daɓə dzər njira nggurəm fənggər ngə tsi.
15 Ga məl sə'yar kau ənga jirkur, ga lər kərngau papatəu anə nda, aga kalar ndau ja lari ənggəra ga vər cakau.
16 Ga ɓəlar kərngau ənga highiɓə ngau gagaɗau. Ga dumwa ənga məl thlər 'yar kau ənga huɗə zəməu, ara ma gə məl abangau, gu nda mbəɗana kərngau ənga njira wu səhimi ngau.

5

Highiɓau Ar kəra Mathləkə'yi Təsal, Njira Nggurəm Ənga Mafa'yar

1 A sara ga kughi anə ndəra dəgal a ndiya ngau ənga huɗə ndzəndzə mai, ama ga ndər anə nyi ənggər anə dəngau. Wazha baduwari tsu ga kughiya nda ənggər anə zamə ngau.
2 Anə mathləkə'yi hahal tsu ga ndər ənggər anə mə ngau, anə ku'yi tsu ga ndər ənggər anə kwamə ngau, ənga cicikur ɗəfu nə jiri.
3 Ga ləri dəgalkur anə mathləkə'yi təsal, njira ənga jiri njir dləwa nda a'yi mai.
4 Ama ma mala təsal a'yi ənga wazha ənga ciji, bəgə nda dzəguya highiɓəri səra sər nur nda na aga nda məl anə njir kir nda. Lagu kau nga ndu nda kina anə njir yar nda dləwa dzau kəra ndə uya sara ara nda. Culi kau, mənahəu nga nyi anə Hyal.
5 Mala təsal nə jijiri, kəra ndər dləwa nyi a'yi mai, ju fiya ɗəfuwa ja wu Hyal, ba ja dumwa ənga ndər ənga Hyal ju gal dləwa dzau sara ara ja vu'yi ənga pəci.
6 Ama mala təsal kəra wu nggya aga səm məsahəkur wacu, tətə nga ja, alaga kə tsu ja 'yi ənga pi kau.
7 Ga nə nyi najaka cama anə njir nu, aga nda ɗa njira gəra ənga sər vazau wu mwar nji.
8 Kalar ndəra gəra sən səmənа nji nyi, ma na ma njir ki nyi, a ɓəlnar ja mbərsa nyi, najaka ndau a ndiyar ja ndəra gəra ənga mbərsa ənga ɗəmwa 'yu.
9 Mala təsal a'yi kari nja jigəwa nyi pathləu wu pama mathləkə'yi təsal mai, kəl ma fa nyi a ndiyari fa kwaku-munyi Ba tsu ar pəci kəra sal nyi tsu ənga pi a nggyar ja mala tsapəu anə nyi.
10 Ənga nju sən nyi ənga sər məla ja mənahəu. Ənga mala kəra həri wazha nyi wu lagu mənahəu, ənga ju dləwu məthləpi. Ənga ju məl thlər anə nji cici gə Hyal, ba tsu ju dləwa njira wu yiwu dləwa dzau. Ənga ji ləri kərnyi aga məl kalar səra mənahəu.
11 Ama mathləkə'yi təsal kəra tsu yiɗəɗəu, nja jiga nda wu nji kə mai. Arya ar pəci kəra cim nə kumər dzau təkəbiya hangəkala nda ənga Kərsiti, ba nda gal lagur hə sal.
12 Lagu kau nga ndu dla ənga numa anə kərnda, ara a ɓəlnar nda alkawal nə tanggərma.
13 A'yi kə ma waci mai, ama ndu highiɓəri nggya nggashu, ənga ndu ɓəɓau a ndu ki nji. A'yi kə waci mai, ama daɓə ənga na ndau, ənga ndu ndora ba na sə kəra gəra kyau.
14 Cimə ɗa, mathləkə'yi təsal kəra tsu nda yiɗəɗə nda hər sal, nda ya wazha, nda səɓə kir nda. Ara nda sara nə nyi anə dawar mən lagu nə ndər ɗəmwa'yi ar kəra mən.
15 Ara alenyi mathləkə'yi təsal nər nda a shar nda tsu kaɗəu, nda vər nu shatan.
16 Ma mala kəra ənga mbərsa a'yi ənga mathləkə'yi təsal wu ki nyi, ja dləwar nda, a sara nja nə nyi ɓwaɓwatə anə njir nu. Lagu kau ngə njir nu Yesu wu nda uya lagur dləwa njira mathləkə'yi təsal nə jijiri.
17 Njira nggurəm nə njir nu kəra wu məl thlər nda mənahəu, a kyau nja gənggər nda səli gagaɗau, ma na njira

thlər nda ca ngə tətəlna ndər Hyal ənga highiɓau.
18 Ara ndər Hyal kəra tsətsəfə nana,
“A sara nja fuwa njuwangə wu miya
thla zəwa ar pəci kəra ja vər məl thlər
mai,” ənga tsu “Ndər məl thlər a kiri
nja nə nyi səra nə nyi.”
19 A sara ga səhimi ənga vazə ar kəra
ndə dəgal nə njir nu mai, kəl ma gə
nggari wu miya sakida a ɗa məthlə
ənga alaga makəru.
20 Njira məliya bikau, ga kughiya
nda ar babal, aga alenyi nja gərahau.
21 Wu mwar Hyal ənga Kərsiti Yesu
ənga waladi'yar cacaɗau, ya vər kughi
anə ngau, ga nu highiɓə'yar kau gəra
ənga tazhira abər gu yiwu vanyi ndau
a ndiya alenyi nji.
22 A sara ga kusa ənga fə tsi nə barka
ar kəra ndə mai. Ətsu a sara ga fuwa
kərngau a gu bikə nə alenyi nji mai.
Ama ga ɓəlar kərngau cicau.
23 A sara ga dumwa ənga sa 'yimi
hyalagəu waci mai, ama ga tuwari
'yimir wur inabi kəra mwushu kushu
ara səhuɗə ngə kau, ənga tsu ara
hwahwafəkur ngə kau.
24 Bikə nə alenyi nji ar babal nga
nda, kəra kalar ndu səni səra nda
a gwa divira nja thlana nda numa.
Ama bikər alenyi nji ɗəɗəwa nga nda
kəl wu yukuɗə nga ndu nda biyar
babal.
25 Abangə tsu thlər kəra mənahəu ar
babal nga nda, alaga ma a'yi nda ar
babal mai, nandə wu sən ɗəwanakər
mai.

6

1 Patər njira vər səm mafakur, nda
kyaga ləri dəgalkur anə tarkir nda kəra
tsa'a, ara nja sara ndər nə diɗa anə
thləmər Hyal nga highiɓər mən.
2 A sara mafa'yar kəra tarkir nda
njir nu Yesu ngau, nda nggəl ara lə
dəgalkur anə nda, ara nanda zamər
nda mai. Ar viya kau, kuji kə
mafa'yar kau ɓəra cakəri mbiya ɗəfu
nda məl thlər nda mənahəu ara tarkir
nda njira wu nu Yesu ngau, njira wu
uya barka sara wu thlər nda ənga
tsu tarkir nda wu yiwu nda. Sə'yar
kau nga gu highiɓau ənga ga tsətsəku
ɗəfuwa nda aga nda məl.

Highiɓə Nə Fati Ənga Akkəri Nə Jiri

3 Kalar ndəra wu highiɓau, highiɓə
nə fati, ənga a'yi ju hənggəri ənga
highiɓə nə mənahə nə Thlagər mən
Yesu Kərsiti ənga highiɓə nə Hyalkur
mai,
4 naja ndər ɓwasau ənga ndəra gəra
sən sau. Naja tsu ju nggya ənga ɗəfu nə
ɗəmwa'yikur ənga ju yiwu kəpal ənga
shasha ndər ar kəra ndər 'yar, kəra
wu shili ənga shishikur, ənga maɗəkur,
ənga nggəl ndau ba ənga ɗənga ɗəmwa
'yi kəra gəra kər,
5 ənga kəpal gangə ənga njira ɗəngar
nda a ɗari nə kurthləu, njira jirkur
a piyari ndari. Nanda ngə njira wu
nggani abər nu Hyal ca ngu shili ənga
uya gənna.
6 Gəra ənga təkəkər! Uya akkəri a'yi
gangə gagaɗau anə njira wu hivər
Hyal ənga huɗə pipida ənga səra ara
nda.
7 Arya sə a'yi mən shili ni wu
duniya kə mai, ənga sə a'yi məna sən
biya ni tsu mai.
8 Ama ma a'yi mən ənga sər səm ənga
kar ha, kə ma a citəri.
9 Ama njira wu yiwu nda ɗa njir
bərba ndu gwu dzau ənga ləbam
shatan. Ndu yiwu sə dzadza ənga
suna suna paməpamə nə kurthləu, ca
ngə dla ənga sə ndzəndzau ənga ndə
sanakər.
10 Arya yiwu gənna naja ngə ng-
gilang ənga patər səra ɗəmwa'yu. A
vər gal gənna ənga kusa ngə alenyi
nji tana lagur mbərsar nda, kəlta ndə
fuwa kərnda wu huɗə ndzəndzə gangə
gagaɗau.

Bulusu Təɗar Himiya Timathlawusu

11 Ama nagau, ndə nə Hyal, ga
hwinakər naɗəu sara ara sə'yar kə
patəu. Nagə tsu ga fuwa kər wu
gal səra mənahəu, ənga nə Hyalkur,
ənga mbərsa, ənga yiwudzau, ənga
səsə'wuri sau ba ənga hangəkalkur.
12 Ga pana pa nə mənahəu, ca ngə pa
nə mbərsa. Ga səɓiya pi, pi gəra kuɗau

kəra ca ngə Hyal ngga ngau aga nyi ar pəci kəra gə nana ənggəra gə mbərsa a ndumwar sakida gangə gagaɗau.
13 Yu kughiya ngau wu mwar Hyal kəra nə nyi pi anə kalar sau, ənga Kərsiti Yesu, kəra ar pəci kəra ja vər lə sakida wu mwar təl Buntusu Bilatusu ji nana ndər kəra jiri,
14 abər ga səɓiya sə kə yi nar ngə kau gəra ənga sər deɓa ənga səra nja nggəliya kəl pəci kəra Thlagər mən Yesu Kərsiti shili ari.
15 Naja ngə Hyal wu nda həri a shili wu pəci nə kərnyi. Hyal kə ngə ndər barka ənga naja ngə ndəra ndiya ənga dənama patəu, naja ngə təl nə tətəl ənga Thlagər thlagə'yar.
16 Naja wacu ngə gəra tau, ənga ju nggya wu mbəmbəl kəra ndər sən ləhəri a'yi mai. Naja nga nji gəra saya lari ənga ndər sən lari nyi a'yi mai. Anə nyi ngə kadakadarkur ənga təlkur ba'anuwa. Aminu.
17 Ga nar nyi anə njira ənga gənna wu duniya kabangəkau, abər a sara nda ɓwadzə nə mai, ənga nda sara fə ɗəfuwa nda ar gənna kəra wu ɓəliya sar mai. Ama nda fər ɗəfuwa nda anə Hyal ndəra wu nə mən kalar sau ənga tsi bangəu aga nggyar mənа ɗa məsahəu.
18 Ga nar nda aga nda məl səra mənahəu, ənga nda cakəri məl thlər kəra mənahəu, ənga nda pahəna tsa nda aga dləwa kuvwar nda.
19 Lagu kau ənga ndu nda fiya akkərir nda a dəməlmau kəra wu nda ɗa ənggər sər fə hyi kəra ndu nda ng-gya ar kəri wu fa kəra wu shili kau, aga nda nda uya pi kəra ca ngə pi nə jijiri.
20 Timathlawusu, ga ɓəlari səra Hyal fuwa wu tsa gau. Ga həbiya kərngau sara wu ndər kəra papatagəu nə diɗa ndər Hyal, ənga highiɓau kəra nju ng-gani abər sənbiya sə ngau ama ndər fati ngau.
21 Lagur nu najaka highiɓau, ngə alenyi nji təkəbiya dzau ənga mbərsar nda.
Bəgə mayiwakur nə Hyal a nggya ənga hyi.

Cama Tsətsəfə Nə Bulusu Nə Məthləu Anə Timathlawusu

Usa Dzau

1 Cama tsətsəfau sara ara Bulusu,
Cama səsə nə Kərsiti Yesu kəra Hyal
caɗəbiya. Hyal ngə səwa ɗa aga ya
nana ndər ar kəra alkawal nə pi kəra
wu Kərsiti Yesu.
2 A nda nə Timathlawusu, zər huɗa
yau.
Mayiwakur, ənga təhuɗəu, ba
jaməkur sara ara Hyal Tada ənga
Kərsiti Yesu Thlagər məna nggya ənga
gau.

Tsətsəku Ɗəfu Nə Nggya Wu Mbərsa

3 Yu usaku anə Hyal, kəra ya vər
səm mafakur anə nyi, ənggər kəra əji
ɗa'yar sara vər məl. Yu səm mafakur
anə nyi ənga kər papaləu. Ya vər ɗənga
ngau cumu ma yu ndər ənga Hyal
vu'yi ənga pəci.
4 Ma yi ɗəngari ənga pə sələm ngau,
ba ya cim aga ya lar ngau, aga
ya nyabiya dzau ənga huɗə pipida
gagaɗau.
5 Yi ɗəngari ənga mbərsa ngau nə
jijiri, kəra a'yi ara əji ngə mala Loyisu
ba ənga mə ngau Yunisu. A sən yau
abər mbərsa kau a'yi ara gə tsu.
6 Agabangau, ca ngə səra ɗa yu
ɗəngari ngau aga ga mbəbiya u'u wu
barka nə Mambəl kəra Hyal nə ngau
ar pəci kəra yi fənggər ngə tsi nə
barka.
7 Ara Hyal a'yi nə mən mambəl nə
hivər mai, ama mambəl nə dənama,
ənga nə yiwudzau, ba nə kəkəya kər
tsu.
8 Agabangau, ga sara səli ara lə
sakida ar kəra Thlagər mən mai, ənga
tsu ga sara səli ar kəra yau ndəra nji
fuwa wu fursəna arya ja mai. Ama ga
daɓəri kər ənga yau wu sa ɓwaɓwatə,
arya ndəshigu məsahəu, kəra wu shili
wu lagu dənama nə Hyal.
9 Naja ngə mbəɗana mən ənga ji
ngga mən aga məna nggya cicau.
Najaka ngga a'yi arya vanyi sə
mənahəu kəra mən məliya mai, ama
ara səra ji mbiya wu mayiwakur nyi.
Najaka mayiwakur, kəra Hyal nə
mən ngau lagu Kərsiti Yesu kadivira
duniya dzəguya dzau.
10 Ama kabangəkau najaka mayi-
wakur a cabiyar dzau lagur shida nə
ndər mbəɗa mən, Kərsiti Yesu. Naja
ngə ndəra sana liya tau ənga ji nə mən
pi, pi nə gəra kuɗau lagur ndəshigu.
11 Wu lagu ndəshigu kau ngə Hyal
caɗəbiya ɗa aga ya ɗa ndər tətəlna ndər
Hyal ənga cama səsau ba ənga maləmə
tsu.
12 Ca ngə səra ɗa ya vər sa ɓwaɓwatə
kəra ya vər sa kau. Ama alaga aban-
gau səli wu tə ɗa mai, ara a sən yau
ndəra yi hənggəri ənga ja, ba ənga gəra
kəpal ju sən ɓəlari səra ji fuwa wu tsa
yau ba'a shili ar pəci ta.
13 Səra gə nggari sara ara yau,
ga səɓiya ar viya highiɓə nə tsapəu.
Ga məl abangau wu mbərsa ənga yi-
wudzau wu Kərsiti Yesu.
14 Ga səɓiya ndəshigu kə ɓaɓalu kəra
Hyal fuwa wu tsa gau, ənga tsu ga
səɓiya ənga dləwa dzau nə Mambəl
Cicau kəra a vər nggya wu mən.
15 Gu sən abər kalar ndau wu 'yi'yir
Asəya a piyar ɗa ri, patə əkkə'yi Fe-
jilusu ənga Hamojinisu.
16 Bəgə Thlagəu a canə nyi təhuɗəu
anə njir ki Onesiforosu, arya ciməu ju
tsətsəkuri ɗəfuwa yau, ənga naji səli ara
nayi ndər fursəna mai.
17 Ar viya abangau, ənggəra ji shili
wu Roma, ba ji gu gal ɗa ɓakəɓakəu
kəlta ji thləwa ɗa.
18 Bəgə Thlagəu a canə nyi təhuɗəu
gagaɗau ar pəci ta, pəci kəra Yesu ɓəra
nda sha shida aga numa. A sənər hyi
culi vala dzə paməpamə kəra ji nə ɗa
ar pəci kəra yu Afisa.

2

Soja Nə Kərsiti Kəra Nju Fiyafə Ni

1 Nagə tsu zər ɗa, ga ɗa nənau
lagu mayiwakur nə Hyal kəra a'yi wu
Kərsiti Yesu.
2 Patər səra gə nggari ya vər na wu
mwar sakida gangəu, ga highiɓər nyi

anə njira nju fiyafə ənga nda aga nda
highiɓər anə alenyi nji.
3 Ar viya soja tsapəu nə Kərsiti Yesu,
ga səsə'wuri ɓwaɓwatə ənga 'ya.
4 Soja kəra a vər məl thlər nyi a'yi
a kyaga fuwa kərnyi wu vanyi thlər
mai, ama wu ɗəfuwa ja, ja pina huɗa
ndəra dəgal a dar kəra ja.
5 Abangə tsu, lagur pəra pəra nə
hwi, ndər səmku nuba nə hwi a'yi mai,
kəl ma ji hwi tsa'a ənga sər ɓəla nə
hwiya nyi na.
6 Ndər zəwa ənga jiri, naja nga
kyaga dzəguya səm sər huɗa fa nyi nə
tanggərma.
7 Ga ɗənga sə'yar kə ya vər na kau,
arya Hyal ngu nda nə ngə nggabiya
nda patəu.
8 Ga ɗəngari ənga Yesu Kərsiti, sara
wu culi gə Dawuda, ndəra hya'ari
sara vir tau. Najakə ngə ndəshigu ɗa.
9 Arya ndəshigu kau ənga ya vər sa
ɓwaɓwatəu, ba'anə shili ar mba ar
sə'yi liyangə dəgə ndə batal. Ama
ndər sən mbiya ndər Hyal a'yi mai.
10 Agabangə yi səsə'wuri sə'yar kə
patə arya nji ɗəɗəm njir nu Yesu,
aga nanda tsu nda uya mbəɗau
lagur Kərsiti Yesu ənga nda gu
kadakadarkur nə ba'anuwa.
11 Kəja ndər kəra nja fiyafə əni.
Ma mən tə ənga ja,
mənu nda nggya ənga pi ənga ja.
12 Ma mən səsə'wuri ɓwaɓwatəu arya
ja,
mənu nda səm təlkur ənga ja.
Ma mən kəpalna sənə nyi,
naja ma ju nda kəpalna sənə mən tsu.
13 Ma namən ngə nji kəra ji gəra fiyafə
ni,
ama ju nggya ndəra mənu fiyafə ni,
ara naja a'yi ndər miya məthlə mai.

Ndər Məl Thlər Kəra Hyal Fiyafə Nə

14 Ga dumwa ənga ɗəngar nda sə'yar
kau. Ga kughiya nda wu mwar Hyal
ar kəra shasha ndər abər a'yi ənga
akkəri mai, ama kəl ndza njira wu
səhimi nda wacu.
15 Ga nərdzau aga ga cabiya kərngau
anə Hyal ar viya ndər məl thlər kəra
Hyal dləwuri. Ga ɗa ndər məl thlər
kəra wu sən həbiya kərnyi sara wu səli
wu mwar Hyal. Ga ɗa ndəra wu sən
highiɓəri səra jiri.
16 Ga təkəbiya dzau ənga ndər pap-
atagəu nə diɗa ndər Hyal, ara njira
fuwa kərnda a gwagwa, ndu dumwa
ənga ma'yi naɗəu ənga gəra hivər Hyal.
17 Highiɓər nda wu tətəlnakər
ənggər gyakəma. Wu pama nda
ngə culi nji ənggər Himaniyasu ənga
Fəlayitusu,
18 njira piyari lagu jiri. Ndu na abər
hya'ari sara vir tau a tərabiyari, lagu
kau nga ndu ndzana mbərsa nə alenyi
nji.
19 Alaga abangau fə hyi ɓaɓal nə
Hyal a ta'yiri ba'anuwa. Hyal ənga
kərnyi a fəri mətsamə ar kəra fə hyi
ɓaɓal nyi kau, kəra wu na, abər,
“Thlagəu wu səni njira nə nyi ngau,”
ənga “Kalar ndəra wu na abər naja nə
Thlagəu, kəl ji piyari məl səra ɗəmwa
'yu.”
20 Wu ki dəgal əhya səm sau a'yi kəra
nji məliya sara wu əndzau ənga thladla,
alenyi tsu sara wu wu, ənga sara wu
'yi'yi tsəkwaɓəu. Alenyi nə məl thlər
mənahəu ənga alenyi tsu nə thlər kəra
dididi.
21 Ma ndəra cina kərnyi sara ara sə
dididi'yar kau, ju ɗa kar thlər kəra
mənahəu, kəra cicau, kəra ənga vala
dzə anə thlagə nyi, kəra nji məliya
cipəu aga məl kalar thlər kəra tsapəu.
22 Ga hwinakər naɗəu sara ara
səra wu dla ənga suna nə səsukur nə
wazhakur. Ga fuwa kər wu gal səra
wu dla ənga mənahəkur, ənga mbərsa,
ənga yiwudzau ba ənga jaməkur daɓə
ənga njira wu ngga thləmər Thlagəu
sara wu ɗəfu pərtəu.
23 A sara sa daɓər hyi ənga kəpal nə
kurthlə ənga ndər dididi mai, ara wu
səni gau abər culi kau a dla ənga bwari
wacu.
24 A'ya kyaga mafa Hyal ja ɗa ndər
bwari mai, ama ja kyaga ɗa ndər
təhuɗəu əgya kalar ndau, ənga ja ɗa
ndər sən highiɓau ənga ndəra gəra
ndzə ɗəfu.
25 Njira wu kəpal ənga ja, kəl ja ndər
anə nda ənga hangəkal, tara ba Hyal a

nə nda lagu nə tubi nda sənbiya lagu nə jiri.
26 Aga nda daɓaga sha a shili wu hangəkalər nda, aga nda biya sara wu ləbam nə shatan, ndəra mbar nda aga nda məl səra ju yiwu.

3

Nggyabiya Nə Gəra Hivər Hyal Wu Kuɗiyar Duniya

1 Ama ga kyaga səni, abər ar pəcir kuɗiyar duniya, nggyabiya wu nda ɗa dzadzau gagaɗau.
2 Ara nju nda ɗa njir yiwu kərnda, ənga njir yiwu gənna, ənga njir fə kərnda, ənga njir ɓwadzau, ənga njir nggəl nji, ənga njira gəra gənggər nyi səli anə njir yar nda, ənga njira gəra na usaku, ba ənga njira gəra hivər Hyal.
3 Ənga tsu njira gəra yiwudzau, ənga njir səɓə ndə wu ta, ənga njir ndza thləmər ndau, ənga njira gəra sən ɓəlar kərnda, ənga nji shishi, ba ənga njira gəra yiwu sə mənahəu.
4 Ətsu ndu ɗa njir thlə hya ndau, ənga njir məl sə ənga kusa, ənga njira nyabiya dzau ənga kərnda, ənga njir yiwu duniya a ndiya yiwu Hyal.
5 Abangə tsu ar babal ndu məl sə ənggər njir nu Hyal, ama wu lagur nggyabiyar nda ndu kəpalna dənama nə Hyal. Culi nji kau, ga sara daɓə kər ənga nda mai!
6 Wu pama nda tsu, alenyi nji a'yi kəra wu gal lagur vu ki nji aga nda vuwa nggutana mathləkə'yi kəra a'yi hahangə mai, ənga mathləkə'yi kəra ma'yiri naɗəu wu bikau ənga tsu suna sə ɗəmwa'yi'yar paməpamə həna hangəkalər nda.
7 Nanda ngə mathləkə'yi kəra cumu ndu highiɓə sau, ama nandə wu sən təkəbiya wu pama jiri ənga fati mai.
8 Ənggəra Janusu ənga Jambərasu nggəl ara məl səra Musa wu na, abangə tsu ngə nji kə nggəl ara nu səra jiri. Nanda njira ɗəngar nda a təwari, agabangə mbərsa kəra ndu highiɓə kau nə ngguta nji ngau.
9 Ama sər məla nda kau wu nda ma'yi naɗə mai, ara ənggəra dzakura Janusu ənga Jambərasu ɗa ar babal, abangə tsu ngə nər nda wu nda ɗa anə kalar ndau.

Bulusu Kughiya Timathlawusu

10 Kabangəkau Timathlawusu, wu sən gə sau ar kəra highiɓə ɗa patəu, ənga culi nggyabiya ɗa, ba ənga səra yu nggya aga nyi, ənga mbərsa ɗa, ba ənga culi munya ɗa ənga yiwukur kəra yu ca ba səsəu sə ɗa.
11 Wu sən gə tsu culi ɓwaɓwatə paməpamə kəra yi səsə'wuri wu məlmə Antakiya, ənga Ikoniyamu, ba ənga Lisətəra, ama wu sə'yar kə patə kə Hyal həbiya ɗa a gwa.
12 Ənga jiri, kalar ndəra wu yiwu ja nggya nə Hyalkur wu Kərsiti Yesu kəl ji ɗari ɓwaɓwatə.
13 Ama nji batal ənga njir ngguta nji nər nda kəl cakə nga ndu cakau wu ɗəmwa'yikur, ndu ngguta nji ənga nju ngguta nda tsu.
14 Ama nagə nə ngau, ga dumwa ənga highiɓə kəra gə nggari ənga ga mbərsa ni, ara wu səni gə njira highiɓər ngə sə'yar kau.
15 Ga ɗəngari ar pəci kəra gə tsu zər ənga ga vər highiɓə səra tsətsəfə wu Ləkakaɗə cicau nə Hyal, kəra wu sən highiɓər ngə lagur uya mbəɗau lagur mbərsa ənga Kərsiti Yesu.
16 Patəkura səra tsətsəfə wu Ləkakaɗə cicau səra Hyal nana ngau, mənahə nga nyi aga highiɓau ənga aga kughi ənga fə sə wu lagu ba ənga hwathlə nju lagu tsapəu,
17 aga kalar ndə nə Hyal ju ɗa hwahwathlau aga məl thlər wu kalar lagu kəra mənahəu.

4

1 Yu na anə ngau wu mwar Hyal ənga wu mwar Kərsiti Yesu, ndəra wu sa məl numa anə njira ənga pi ba nji tətau, ənga ətsu ju sha shili ju sa ciya təlkur nyi.
2 Ga tətəlna ndər Hyal, ga dumwa ni ar pəci kəra ja məsahəu ənga pəci kəra ja a'yi məsahə mai. Ga təɗar himiya nda, ənga ga kughiya nda, ba ənga tsu ga tsətsəkur ɗəfuwa nda lagur mba ɗəfu ənga highiɓau.

3 Arya pəci a vər shili kəra nju nda
səya himi anə highiɓə nə tsapə mai.
Ama ar viya kau kəl nu səra ɗəfuwa
nda wu yiwu, agabangə ndu kaɓiya
maləmə gangəu kəra wu nda nar nda
kəl səra himiya nda wu yiwu nda ng-
gari wacu.
4 Ndu nda dari himiya nda ara
nggari səra jiri ba nda dzəgwa pahəna
himiya nda aga səhimi kəbəkwatə
pampaməu.
5 Ama nagə nə ngau, ga tsərpər
kərngau mənahəu wu kalar sau, ga
səsəˈwuri kalar ɓwaɓwatə, ənga ga
məl thlər nə ndər tətəlna ndər Hyal,
ənga ga nyabiya thlər ngə cicipəu ar
viya mafa nə Hyal.
6 Arya nayi nə ɗa ya vər dumwa
ənga pəsau nə piya yau, ənga tsu pəcir
tə ɗa a ɗari ləhəu.
7 A panar yi pa kəra mənahəu, a
hwinar yi hwi pəra pəra ɗa jaməu,
ənga tsu nayi pəna mbərsa ɗa mai.
8 Kabangəkau, akkəri tsapəu kəra
cabiya abər a pinar yi huɗa Hyal a vər
sə kə ɗa. Thlagə ndər numa tsapə ngu
sa nə ɗa akkəri kau, ar pəcir numa.
Aˈyi anə ɗa nga ju sa lə akkəri kə waci
mai, ama anə kalar ndəra vər səkə
pəcir shili nyi ənga huɗə haməu.

Ndər Nə Təɗar Himiya Timathlawusu Sara Ara Bulusu

9 Timathlawusu, ga nərdzau ga shili
əgya yau ənga kusa.
10 Ara Dimasu a piyar ɗari arya ju
yiwu sər duniya kə ji maˈyi a vu Tasa-
lonika. Kərisensu a maˈyiri a vu ˈyiˈyir
Galatiya, ənga Tayitusu tsu a maˈyiri
ja a vu ˈyiˈyir Dalmatiya.
11 Kəl Luka zhizhi nyi ngə hiyau
ənga yau. Ga marma Markusu ma gu
shili, ara naja ənga vala dzau anə ɗa
wu thlər ɗa.
12 A səwari yi Tikikusu a vu Afisa.
13 Ar pəci kəra gu shili, ga mar ɗa
gwada ɗa kəra yi piyari wu tsa Ka-
pusu wu məlmə Turuwasu, ga faˈari
ɗa ləkakadə ɗa a shili, majama nə
ciˈyar ta.
14 Alegəzanda ndər dlə liyangə
ndzana thlər ɗa gagaɗau. Hyal
Thlagəu ngu nda kibiya sə kə ji məliya
kau.
15 Nagə ma ga hangəkal ənga ja, arya
ju ca dawakur ənga cama kəra mən
shili ni kau.
16 Ar pəci kəra nji hər ɗa a shili wu
mwar njir pathla, ndə aˈyi kəra nu ɗa
mai, ndə shini ɗa yi patəu. Kədi Hyal
ɗa, ca ngə ja təfəbiya nda bikər nda
patəu.
17 Ama kə Thlagəu nggya ənga
yau, ji cakər ɗa dənama, aga lagu ɗa
ngə ndəshigu məsahə kau wu nda
tətəlnakər anə nji ar babal, aga njira
aˈyi njir Yahudiya mai nda nggari tsu.
Naja ngə həbiya ɗa sara wu miya tau
wu miya ləvari.
18 Thlagəu wu nda həbiya ɗa sara
wu kalar sə ɗəmwa ˈyu, ba ja hər
ɗa jaməu a shili wu təlkur nyi. A
nə nyi ngə kadakadarkur baˈanuwa.
Aminu.

Usa Dzə Nə Jamuya Ndəl

19 Ga usar ɗa Pərsila ənga Akwila ba
ənga njir ki Onesiforosu.
20 Irastusu nə nyi, tsu ja wu
Kwaranthli, ənga yi piyari Tərafimusu
a vu Miletusu gəra ngga.
21 Ga nərdzau ga shili ənggau di-
vira biyargwa. Yubulusu ənga Fu-
densu ənga Layinusu ba Kəlaudiyasu
ənga patər wazha ama nda a vər usa
ngau.
22 Thlagəu ja nggya ənga mambəl
ngau. Taˈyi mayiwakur a nggya ənga
hyi.

Cama Tsətsəfə Nə Bulusu Anə Tayitusu

Usa Dzau

1 Cama tsətsəfə kə sara ara Bulusu
mafa Hyal ənga cama səsau nə Yesu
Kərsiti aga tsətsəkur mbərsa nə njira
Hyal caɗəbiya nda, ənga aga sənbiya
jirkur nə Hyalkur
2 mbərsa ənga sən sau a nggyari
lagur fər kər nə pi gəra kuɗau, kəra
Hyal, kəra gəra fati məliya alkawal tsu
wu dzuguya pəci.
3 Wu pəci tsatsa'a nyi nga ji cabiya
ɗa lagur tətəlna ndər nyi, kəra ya vər
tətəlna, kəra tsu naja ngə ndəra fuwa
a gwu tsa yau lagur Hyal ndər mbəɗa
mən.
4 Anə Tayitusu, zər ɗa nə jiri wu
mbərsa kəra a'yi ara mən patəu.

Bəgə mayiwakur ənga huɗə pərtəu
sara ndara Hyal Tada ənga Kərsiti
Yesu Ndər Mbəɗa mən, ja nggya ənga
gau.

Thlər Tayitusu a vu Kəretu

5 Səra ɗa yi piyari ngau a vu Kəretu
ca ngə, aga ga dəwuya kalar səra hyau,
ənga tsu aga ga fiya njira nggurəm a
wu kalar məlmau ənggər kəra yi nar
ngau.
6 Kikikura nyi njira nggurəm ja ɗa
ndəra nji gəra sən vazəya, ndə mala
zəməu, ndəra wazha nyi wu hənggəri
ənga ja, ənga naja a'yi nju səni nyi ənga
nggya papatagəu, ənga gəra ɓəlar ndər
mai.
7 Ta ɗari ndər təɗəmwa njir nu ja
ɗa ndə gəra vazau, ndə gəra ɗa ndə
kurthlu, ndə gəra kakafə ɗəfu, ənga
ndə gəra sa sə sasa, ənga ndə gəra kura
vi, ba ənga ndə gəra səm dlərbau.
8 Ama ja ɗa ndər dləwu məthləpi,
ndər yiwu səra mənahəkur, ndəra
kəkəya kərnyi, ndəra ənga jirkur wu
ɗəfuwa ja, ndə cicau, ba ənga ndəra
hwathliya kərnyi.
9 Ja ɗa ndəra səɓiya ndər Hyal ji-
jiri ɓaɓalu ənggər kəra nji highiɓər
nyi, aga ja tsətsəkuri nji patəu lagur
highiɓə nə jiri, aga ja ɓəɓəlna highiɓə
kəra dawa a vər highiɓau.
10 Arya njir gwazhivi a'yi nda
gangəu, njir ndər gəra kər, njir sukwa
vi, nja na nji kəra a vər ngga kərnda nji
thlathla pəlzha kau.
11 A mbari nja bəgəya nda ara
nda sara ndzana hangəkala nji ənga
highiɓə ɗəmwa'yir nda kəra ndu məl,
aga səm dlərbau.
12 Pathlə wu pama nabir nda a na-
nari abər, "Njir Kəretunu, njir thla fati
ngau cumu, nji shishi, njir haɗəwa,
njir wuraga ɗəfau."
13 Najaka sakida jijiri nga nyi. Aga-
bangau, ga kughiya nda gagaɗau, aga
nda ɗa nənau wu mbərsar nda,
14 aga nda piyari səhimi pumungutu
fati nə njir Yahudiyat, ənga nda piyari
nu sər ɓəla kəra njira piyari jiri fiya.
15 Anə njira ənga ɗəfu cicau, kalar
sau cici nga nyi. Ama anə njira ənga
ɗəfu dedeɓəu, njira gəra mbərsa, sə ci-
cau a'yi mai. Ɗəngar nda ənga ɗəfuwa
nda patə dedeɓəu nga nda.
16 Ar cicir miya nga nda vər na abər
ndu sən Hyal, ama sər məla nda a
kəpalnari. A ɗar nda sə zhizhigər, ənga
nji gəra ɓəlar ndər, ənga nanda tsu ndu
sən məl sə mənahə mai.

2

Highiɓə Nə Jiri

1 A fiyar kər anə ngau ga highiɓə
səra tsatsa'a ənggər kəra highiɓə nə
jijiri nana.
2 Ga highiɓər nyi anə shili njira
nggunggurəm aga nda kəkəya kərnda,
nda nggya wu hangəkala nda, nda
hwathliya kərnda, nda thləya hi wu
jirkur ənga mbərsa, ənga yiwukur, ba
ənga səsə'u sau.
3 Abangə tsu, ga highiɓər nyi anə
mathləkə'yi nggunggurumәu aga nda
ɗa ənga gənggər səli wu nggyabiyar
nda, a'yi njir ndza thləmə ənga njir sa
pathlə mai, ama aga nda highiɓə sə
mənahə anə nji.
4 Aga nda dzəgwa highiɓər nyi anə
wazha mathləkə'yi aga nda yiwu
shilir nda ənga wazhar nda.

5 Nda ɗa njira kəkəya kərnda, njira
cicau, njira tsərpər kir nda, njira
tsapəu, njira lər kərnda anə shilir nda,
ara nja sara diɗana ndər Hyal.
6 Abangə tsu, ga tsətsəku wazha
shili aga nda kəkəya kərnda.
7 Wu kalar sau, ga cabiya kərngau
abər ndəra nju sən highiɓər sə
mənahəu ara ja ngau. Ga highiɓə ənga
jirkur daɓə ənga kwakwaɗə mashi,
8 ənga ga nana səra jiri, səra nji gəra
sən uya sər nggəl a gwa. Ara njir
dawa nda sara uya lagur ndər dididi
ar kəra mən.
9 Ga highiɓər nyi anə mafa'yar nda
ɓəlari ndər thlagər kir nda wu kalar
sau, nda ɗa njira nju nggar mənahəkur
nda. Nda sara kəpal wu pam əkkə'yi
nda mai,
10 a sara hya həl nda mai, ama nda
cabiya abər njira nju fiyafə ənga nda
ngau, lagu kə nga nju lari mənahəkura
highiɓə ar kəra Hyal ndər mbəɗa mən.
11 Ara mayiwakur nə Hyal kəra shili
ənga mbəɗau, a cabiyar kər anə kalar
ndau.
12 Mayiwakur kau, a highiɓər
mənər ja aga məna piyari nggya nə
gəra sən Hyal, ənga məna piyari nggya
suna suna nə duniya kau, aga məna
kəkəya kərmən, məna ɗa nji jijiri wu
ɗəfu, ba ənga məna ɗa nji Hyal hyal
wu najaka duniya.
13 Mənu nggya abangau, ənggər kəra
məna vər səkə nyabiya dzə fər kər
nə barka kau, ca ngə cabiya dzə nə
kadakadarkur nə Hyalər mən, ndə
dəgal ənga ndər mbəɗa mən Yesu
Kərsiti.
14 Ndəra naja ndəra lər kərnyi aga ja
bəlbiya mən sara wu kalar shishikur,
aga ja thləna mən anə kərnyi, aga mən
ɗa nji nyi, njira wu caguli aga məl sə
mənahəu.
15 Sə'yar kau nga səra ga highiɓər
nda, ga tsətsəkuri njira vər nggar
ngau, ga kughiya nda ənga patər
dənama. Ga sara piyari vanyi ndə ja
diɗana ngə mai.

3

Nggyabiya Kəra Tsa'a Aga Njir Nu

1 Ga ɗəngar nyi anə nji aga nda lər
kərnda anə tələr nda əkkə'yi njir səɓə
'yi'yi. Bəgə nda ɗa njir ɓəlar ndər, ənga
nda ɗa njir məl kalar səra mənahəu,
2 a sara nda na ndər dididi anə ndə
mai, nda ɗa njir nggya jaməu daɓə
ənga səhimi ndau, nda ɗa njir tina kər
anə kalar ndau.
3 Dəɗəməu nji dza nga mən, nji gəra
ɓəlar ndər, njira nji nggutana, kə mən
dzəgwa ɗa mafa ənə kalar sə suna
suna pampaməu, mən nggya njir səɓə
ndə wu ɗəfu, ənga ɗa shishi. Nji pi-
yari shishir dza mən ənga mən piyari
shishir dza nji tsu.
4 Ama ta mənahəkur ənga yiwukur
nə Hyal Ndər mbəɗa mən cabiya kər,
5 ba ji mbəɗana mən, a'yi ara thlər
tsapə kəra mən məliya mai, ama arya
təhuɗə nyi. Ji mbəɗana mən lagur
pəra kəra ji pərana mən kəra nə mən
yabiya dzə ənga nggya mafəleng lagur
Mambəl Cicau.
6 Mambəl Cici kə nga nji pənggəri
a shidar kəra mən lagur Yesu Kərsiti
ndər mbəɗa mən.
7 Ji məl abangau aga məna ɗa nji
gəra bikau wu mwar Hyal lagur mayi-
wakur nyi, aga məna ɗa njir fa'aki nə
pi gəra kuɗau kəra məna vər fərkər aga
nyi.
8 Ndər kau, ndər jijiri ngau. A yiwu
yau ga cakər ndər ar kəra sə'yar kə
gagaɗau, aga njira hənggəri ənga Hyal
nda hangəkal aga nda lər kərnda aga
nda məl səra mənahəu. Mənahə ngə
sə'yar kə gagaɗau, ənga wu lə akkəri
anə kalar ndə tsu.
9 Ama ga həbiya kəra gau, sara wu
kəpal gəra kər, ənga jiga sə ciji ciji, ənga
kəpal ar kəra dlaɗau, arya sər dləwar
dzə a'yi a gwa mai.
10 Ga kughiya ndər tətəl kər nji, ca
ngə sə tanggərma kəra məl, ga ɓəra
kughiya nə məthləkura nyi, ayukuɗa
nyi ba ga təkə ənga ja.
11 Ga səni abər culi najaka ndau
sasa nga ja, a məliyar ja numa anə
kərnyi lagur bikə nyi.

Ndər Jomə Ndəl

12 Ma gə lari a səwa ngər yi ndaliya
ki Artimasu ənga Tikikusu, ga nərdzau

aga ga sa thləwa ɗa wu Nikapolisu,
ara yu yiwu ya həbiya vuya a ndəna.
13 Ga məl thlər ənga dənama ngə
patəu aga ga dləwari Zinasu, lawuya
kau, nanda gyapəu ənga Apolusu aga
nda gu lagu. Ga lari abər sə a'yi kəra
ndə tini mai.
14 A mbari, njir mən nda highiɓəri
lər kərnda aga məl thlər kəra mənahəu,
nda ɗa njira wu sən uya sə anə
kərnda ənga nda njir kətiya nji ma
thlər hya'ari. Nda sara ɗa nji pəpəltə
mai.
15 Patər njira 'ya əkkə'yi nda, nda
vər usa ngau. Ga usar njira vər yiwu
mən wu mbərsa.
Bəgə mayiwakur nə Hyal ja nggya
ənga hyi patəu. Amina.

Cama Tsətsəfə Nə Bulusu Anə Fəlimonu

Usa Dzau

1 Cama tsətsəfə kə sara ara Bulusu ndəra wu fursəna arya Kərsiti Yesu, ənga Timathlawusu zamər mən,

A nda nə Fəlimonu bazhi huɗa mən ənga ndər məl thlərər mən,
2 ənga anə kwamər mən Afiya, ənga Archipusu bazhi wu ɓwaɓwatər mən, ənga anə daɓə dzə njir nu kəra a vər kaɓə wu ki ngau.
3 Bəgə mayiwakur ənga huɗə pərtəu sara ara Hyal Dərmən ənga Thlagər mən Yesu Kərsiti ja nggya ənga hyi.

Kədi Hyal ənga Lə Usaku

4 Ya vər usaku anə Hyal cumu kalar pəcira ya vər kədi Hyal anə ngau,
5 arya a nggar yi ar kəra mbərsa ngau wu Thlagə Yesu ənga yiwukur ngau anə patər nji cici gə Hyal.
6 Ya vər kədi Hyal aga hya ɗa nənə wu nggya wu cir zəmər hyi wu mbərsa, aga hya nəbiya dzə wu sənbiya sə wu kalar sə mənahə kəra mən əni wu Kərsiti.
7 Yiwukur ngau a nə ɗa ri huɗə pipida ənga tsətsəku ɗəfu, arya nagau, zamə ɗa, a tsətsəkur gə ɗəfuwa nji cici gə Hyal.

Kədi Bulusu Arya Onisimusu

8 Agabangau, arya kau, a sən ta'yi yau wu Kərsiti aga ya cuwa ngə ga məl səra kakal ga kyaga məl,
9 alaga abangau, ya vər kədi ngau wu yiwukur. Nayi Bulusu, ndəra dəgal hahal ənga kabangəkau ndər fursəna arya Kərsiti Yesu,
10 ya vər kədi ngau arya zər ɗa Onisimusu, ndəra ɗa zər ɗa ar pəcira yi wu fursəna.
11 Dəɗəməu, a'yi ja ndər kətiya ndə mai, ama kabangəkau, a ɗar ja ndər kətə ma gyapə ma.
12 Ya vər sə nyi a ndəra gau, naja ndəra wu ɗəfuwa yau.
13 A yiwur yau aga ya səɓiya nyi əgya yau, aga ja məl thlər ar viya gau anə ɗa, ar pəcira yi wu fursəna arya tətəlna ndəshigu.
14 Ama nayu yiwu ya məl kalar sə ənga gəra hənggəri ngə mai, aga kalar mənahəkur kəra gə məl ja ɗa sə yiwu huɗa gau, a'yi sə caca mai.
15 Ma vanyi səra ɗa hyi təkəbiya dzə ənga ja nə pəci kushi kau, aga ga ɓəra sən dləwur nyi, hya nggya nə ba'anuwa ngau.
16 Ga dləwur nyi, a'yi ar viya mafa mai, ama ar viya səra ndiya mafa, ar viya zamə kəra gu yiwu. A yiwu nyir yi gagaɗau, anə ngə tsu, ga yiwu nyi a ndiya kəra ya vər yiwu nyi, gyapə wu ndəndəkur ənga zamə wu Thlagəu.
17 Ma gə hər ɗa ar viya bazhi daɓə kər, dləwur nyi ənggər kəra ga dləwur ɗa.
18 Ma ji məliya ngə səra ɗəmwa'yu, alaga ga vər nu nyi məl nə kalar sau, ba ga fəri a dar kəra yau.
19 Nayi Bulusu, nayi nga vər tsəfə najaka sau ənga tsa yau, yu nda kina ngau, a sara nja na ya vər nu ngə məl nə pi nə Hyal kəra gə uya lagu ɗa mai.
20 Zam ɗa, ya vər cim aga ya uya akkəri ara gau lagu Thlagəu. Ba ga dzəgwa pina huɗa yau wu Kərsiti.
21 A'yi yi ənga papakur kər ənga ɓəlar sə ngau, ca ngə ɗa yi tsəfə najaka sau anə ngau, ara a sənər yau, gu nda məliya a ndiya kəra yi nar ngau.
22 Sə zəm kəra ya vər na, ca ngə ga fiya ɗa vir pida, ara ya vər ɗənga abər nju shabiya ɗa a shili ara hyi arya kədi Hyalər hyi.
23 Ipafərasu, bazhi fursəna ɗa arya Kərsiti Yesu, ja vər usa ngau.
24 Abangə tsu Markusu, ənga Aristakusu, ənga Dimasu, ənga Luka bazhi məl thlər ɗa, nda vər usa ngau.
25 Bəgə mayiwakur nə Thlagə Yesu Kərsiti ja nggya ənga mambələr hyi . Amina.

Cama Tsətsəfə Anə Njir Ibrani

Hyal Ndər Anə Mən Lagu Zər Nyi

1 Ɗəɗəməu, Hyal ndərna ndər anə
əjir mənˈyar lagu pampaməu ənga tsu
ar pəci pampaməu lagu nabiˈyar.
2 Ama ar kuɗiyar pəci kau, ja vər
ndər anə mən lagu Zər nyi. Lagu
Zər nyi ngə Hyal məliya kalar sə wu
duniya. Naja tsu nga ji caɗəbiya aga
ja ɗa ndər faˈa ki nyi.
3 Naja ngə mbəmbəl nə cabiya
kadakadarkur nə Hyal ənga tsu naja
ngə pabiya nggyabiya Hyal. Ja vər
səɓə kalar sə lagu ndər nyi kəra ənga
dənama. Ayukuɗa ji cina mən bikər
mən, ba ji nggya gya ar tsi mazəma
Ndəra Dlədləvə gagaɗə a dəməlmau.

Ənggəra Yesu Ndiya Waladiˈyar

4 Lagu kə tsu nga ji uya vir nggya
kəra a ndiya nə waladiˈyar ənggər kəra
ji uya thləmə kəra ndiya nər nda ənga
dəgaləu.
5 Arya tsu, wa ngu pama waladiˈyar
kəra Hyal saya na anə nyi, abər,
“Nagə Zər Ɗa ngau,
Əshina, a ɗar yi Dənga”?
Ənga tsu, Hyal na,
“Yi wu nggya tada anə nyi,
ənga ju nggya zər anə ɗa”?
6 Ama ta ji səwa məkaji nyi a shida wu
duniya, ba ji na,
“Patər waladiˈyar nə Hyal nda dləvə
nyi.”
7 Ənga ar kəra waladi nyiˈyar tsu, ba ji
na,
“Ju sən shabiya waladi nyiˈyar majig-
wal kəra wu sau,
ənga njir məl thlər nyi tsu kyara
uˈu.”
8 Ama ar kəra Zəra nyi, kə ji na,
“Tsəkafə ngau, Hyal,
wu nggya baˈanuwa,
zəwa təlkur ngau ca ngə nggya nə
tsapəu.
9 Gu yiwu tsapəkur, ənga gə piyari
ɗəmwaˈyikur.
Arya kə Hyal, ca ngə Hyal ngau,
hana ngau adabanga ghakər
ngəˈyar
lagur ɗəwa ngə mal nə ɗəfu
pərtəu.”
10 Kə ji bəra na,
“Wu dzəguya, Thlagəu,
gə fiya hya duniya,
ba gə məliya dəməlməˈyar ənga
pəla gau.
11 Səra gə məliya, ndu nda sanakər,
ama gu nggya baˈanuwa.
Ndu nda halnakər ənggər ləgutə
hahal.
12 Gu nda pəɗiya nda ənggər
kadəmbul,
ənga tsu gu nda bəla nda ənggər
nju bəla kari.
Ama aˈyi gə nə ngə cumu gəra bəla;
gangəkura fa ngau, wu sən kuɗə
mai.”
13 Ənga anə waladi mani ngə Hyal
saya na anə nyi,
“Nggya lagu tsi mazəma yau
kəl yi fiya dawa ngəˈyar
a gyi gya kiɗa hiya ga”?
14 Agabangau, waladiˈyar ngə njir
məl thlər nga nda wacu, kəra Hyal
səwa aga dləwari njira wu nda faˈa ki
nə mbəɗau.

2

Səya Himi Anə Ndər Hyal

1 Agabangau, kəl məna səya himi
mənahə anə səra mən nggari, ara
məna sara sha a gyu yukuɗu saməu.
2 Cama kəra Hyal nana lagu miya
waladiˈyar a nggyari, ənga kalar
ndəra ɓəlna ənga nggəl ara məl thlər
əni, nju nda nə nyi ɓwaɓwatə kəra
tsaˈa aga səra ji ndzana.
3 Ma abangə ja, ma mən piyari
najaka mbəɗə kəra dəgal, lagu mani
nga mənu nggani mənu sən uya
mbəɗa? Najaka mbəɗə kəra Thlagə
ənga kərnyi ngə dzəguya ndər ar kəra
nyi tanggərma. Njira nggar ndər nyi
kau, nanda ngə cabiya mən abər ndər
nyi kə jijiri nga nyi.
4 Hyal ənga kərnyi ngə ləri sakida ar
kəra nər nda sakida lagur ləri mətsam
ˈyar ənga sə dədəguraˈyar ənga məl sə

dədəgurˈyar pampaməu, ənga lə sə lələˈyar kəra ji ləri lagu Mambəl Cici ənggəra ju yiwu.

Yesu Ɗa Ənggər Zamə Nyiˈyar

5 AˈyiIbrani 2:5 anə waladiˈyar ngə Hyal nə nda səm təlkur ar kəra zaman kəra a vər shili ənga kəra mənа vər ndər ar kəri kə mai.
6 Ama aˈyi tsətsəfə ar vanyi vi kəra vanyi ndə lər sakida, ji na,
“Mi ngə nda gu ɓwanə nyi kər anə kərngau ənga ja,
ənga zər ndə kəra gu dənga ənga ja?
7 Gə məliya nyi a gya banga waladiˈyar nə pəci kushu,
Gə nə nyi kadakadarkur ənga dəgalkur,
8 ənga gə fuwa kalar sə əgyakiɗa dənama nyi.”
Ta Hyal fuwa kalar sə əgyakiɗa ja, vanyi sə aˈyi kəra Hyal gəra fiya əgyakiɗa ja mai. Ama alaga abangau, kabangəkau tsu mən gəra lari nji fiya kalar sau əgyakiɗa ja.
9 Ama mənu lari Yesu, ndəra nji məliya a gya banga waladiˈyar nə pəci kushu, kabangəkau, a fənggər nyir nji kadakadarkur ənga dəgalkur, ara ɓwaɓwatə kəra ji lari lagur tau. Ji məl abangau, aga lagur mayiwakur nə Hyal ji ɗahar tau, arya kalar ndau.
10 Hyal ngə məliya kalar sau, ənga tsu lagu nyi ngə patər sə ɗa. Hyal ngə nggar wazha gangəu aga nda uya kadakadarkur. Agabangau, a ɗar tsaˈa anə ndəra pahəna lagur uya mbəɗau, ja nyabiya dzə lagur lar ɓwaɓwatəu.
11 Agabangau, ndəra məliya nji cicau ənga njira ji cina, wazha tada zəmə nga nda. Arya kə ngə Yesu aˈyi ɗa ənga səli ja ngga nda ənga wazha ama mai.
12 Ji na anə Hyal,
“Yi wu həˈu thləmə ngau anə wazha maɗa,
Yu fal thləmə ngau wu daɓər nji.”
13 Ji ɓəra na,
“Yi wu fər kər ənga ja.”
Kə ji ɓəra na wayu,
“Kəja yau, ənga wazha kəra Hyal nə ɗa.”
14 Ta ɗa wazha kau, kum ənga mashi ngau, naja tsu kəl ta ji ɗa kum ənga mashi ənggər nanda. Ji məl abangau, aga lagur tə nyi ba ja səmku təlkur ar kəra ndəra ənga dənama ar kəra tau, naja ngə shatan.
15 Lagu kə nga ji pəliya njira mbamba wu mafakur nə hivər tau, wu patər nggyabiyar nda.
16 Aga jiri aˈyi anə waladiˈyar ngə Yesu shili ənga dləwa dzə mai, ama anə culi gə Ibrahimu.
17 Agabangau, a mbari kəl ja ɗa ənggər nə wazha mənyi, aga ja ɗa pubu kəra ndiya ənga dəgaləu, kəra ənga təhuɗəu ənga kəra wu məl thlər Hyal tsaˈa miya ɗəfu. Ba ja dzəgwa həna bikər nji lagur lər piya ja aga sər hə saɗaka.
18 Ta ɗa naja ənga kərnyi a lar ja ɓwaɓwatəu, ar pəcir dzə nyi, a ɗar ja tsaˈa aga ja dləwar njira gwu dzau.

3

Ənggəra Yesu Ndiya Musa

1 Agabangau, nahyi wazha ama nji cicau, nahyi njira Hyal ngga, hya hə ɗənga ar kəra Yesu ndəra naja ngə ndə səsau, ənga pubu kəra ndiya ənga dəgaləu, nə mbərsa kəra mənu lə sakida ar kəri.
2 Tsaˈa miya ɗəfu nga ja anə ndəra caɗəbiya nyi, ənggər kəra Musa məl thlər nyi tsaˈa miya ɗəfu wu pama nji gə Hyal.
3 A thləwar nji Yesu a ndiya Musa ənga kadakadarkur, ənggər kəra ndər hər ki a ndiya ki ənga kadakadarkur.
4 Arya kalar ki ndə ngə həriya nyi, ama ndəra həriya kalar sau, ca ngə Hyal.
5 Musa ndər məl thlər tsaˈa miya ɗəfu ngau, ndər məl thlər ar viya mafa wu ki Hyal, a lər ja sakida ar kəra səra wu nda ɗa a ndumwa.
6 Ama Kərsiti ndə jijiri nga ja, ndəra vər məl thlər ənggər Zər ar kəra ki Hyal. Namən ngə ki Hyal, ma mən sən dumwa ənga fə ɗəfu ba nggya ənga fər kər wu səra a vər shili.

Kughi Ar Kəra Gəra Hənggəri

7 Agabangau, ənggər kəra Mambəl Cici na,
“Əshina, ma hyi nggari ɗaha ja,
8 hya sara ɗa ənga ɗəfu ɓaɓal mai ənggər kəra hyi məliya ar pəcir hya'a hangəkal,
ar pəcir dzə a gwar tagə mashi.
9 A guna ngə əjir hyi dzəbiya ənga gəlabiya ɗa,
ənga ndə lari səra yi məliya nə fa foɗə kumunyi.
10 Ca ngə ɗa huɗa yi ndzəndzə ənga naja ta zaman,
ba yi na, ‘Cumu nga ndu shinɗa yi wu ɗəfuwa nda,
nanda a'yi wu səni lagu ɗa'yar mai.’
11 Wu huɗə ndzəndzə ɗa, yi səmku fəla;
‘Nandə wu sa gwu ɓəlsar ɗa mai.’ ”

12 Hya nggya ənga tsamə, wazha ama, ara nja sara thləwa bikau ənga gəra hənggəri wu ɗəfuwa hyi kəra wu məliya hyu shini yi anə Hyal Ndəra ənga Pi.
13 Ar pəci kəra nju ngga ənga “Əshina” hya təɗar himiya kərhyi, ara kalar ndu pama hyi a sara ɗa ənga ɗəfu ɓaɓal lagur ngguta vi nə bikau.
14 Namən njir daɓər kər ənga Kərsiti ngau, ma mənu ta'yi wu mbərsa kəra mən uya tanggərma ənga dənama ba'a ndar kuɗiyar duniya.
15 Ənggər kəra nji na,
“Əshina ma hyi nggari ɗaha ja,
hya sara ɗa ənga ɗəfu ɓaɓal mai
ənggər kəra hyi məliya ar pəcir hya'a hangəkal.”

16 Wa 'yar ngə nggar ndər Hyal ənga kə ndə ɓəra hya'ana nyi hangəkal ta? A'yi njira Musa həbiya sara wu Masaru wa?
17 Ənga wa 'yar ngə huɗa Hyal ndzə nə fa foɗə kumunyi ya? A'yi ənga njira məliya bikə, ba ndə dlədla ba ndə tənakər a gwar tagə mashi ta wa?
18 Ənga wa ngə Hyal səm fəla abər nanda a'yi wu gwu səhəɗa nyi maya? A'yi ənga njira nggəl ara ɓəla ndər nyi wa?
19 Agabangau, a lari mən abər arya gəra mbərsar nda, nga ndə tini gwu səhəɗa nyi.

4

Pəcir Bəlsar Nə Njir Nu

1 Agabangau, ta alkawal nə gwu ɓəlsar nyi a'yi ba'a shilar pəci kə əshina, kəl məna ɓəla ənga jirkur, ara ja səra ɗa pathlə wu pama hyi ja tini gwa.
2 Ətsu, a nggar mən ndəshigu, ənggər kəra ndə nggari, ama ndər kəra ndə nggar kau, a'yi ɗa ənga akkəri anə nda mai, arya nanda a'yi daɓər ənga mbərsa mai.
3 Kabangəkau, namən nji kəra hənggəri ngə gwu ɓəlsar nyi, ənggər kəra Hyal nana,
“Wu huɗə ndzəndzə ɗa, yi səmku fəla;
‘Nandə wu sa gwu ɓəlsar ɗa mai.’ ”
Hyal nana abangau, alaga kə ji kuɗəna thlər nyi tsu kaɗu ar dzəgwar duniya.
4 Arya ar vanyi vi ji ndər ar kəra pəci nə məɗəfəkura nyi, abər, “Ar pəci nə məɗəfəkura nyi, Hyal ɓəliya sar sara ara thlər nyi patəu.”
5 Ama ar vi kə tsu ji ɓəra na, “Nandə wu sa gwu ɓəlsar ɗa mai.”
6 Agabangau, a nggyari ba'anə kabangəkau anə alenyi nji nda gwa wu ɓəlsar ta, ama nanda njira nggar ndəshigu kə tsu kaɗu nandə uya gwa mai, arya nandə a'yi ɓəlar ndər Hyal mai.
7 Kəja, Hyal ɓəra fiya vanyi pəci kəra ji ngga ənga, “Əshina,” ji ndər kau, lagur miya Dawuda ayukuɗa fa gangəu, ənggər kəra nji nana tsu kaɗu abər,
“Əshina ma hyi nggari ɗaha ja,
Hya sara ɗa ənga ɗəfu ɓaɓal mai.”
8 Maja abər Jashuwa nə nda ɓəlsar nə Hyal, Hyal a'yi ɓəra ndər ar kəra vanyi pəci kəra wu shili mai.
9 Kə a cabiyari ba'anə kabangəkau, pəci a'yi nə ɓəlsar anə nji Hyal.
10 Agabangau, kalar ndəra gwu ɓəlsar nə Hyal, a gwar ja wu ɓəlsar sara wu thlər nyi, ənggər kəra Hyal ɓəliya sar sara wu nənyi.

11 Arya kau, kəl məna nərdzau, aga
məna uya gwu ɓəlsara nyi, a sara
vanyi nda tini gwa, arya mən gəra
ɓəlari ndər Hyal ənggər njira tərabiya.
12 Ara ndər Hyal mbəmbəɗə nga ja,
ənga dənama, naja ndiya kalar kat-
sakər miya məthləu, ju sən tsaviya
dzə ba ja vuwa təkəbiya vira pi ənga
mambəl ɓə ari, ənga tsu pama mədəla
ənga sahwa, ju sən tətəkəbiya ɗənga
ənga ɗəfu.
13 Sə a'yi kəra nji məliya, kəra ɗa
ɗəɗəwa ara Hyal mai, ara kalar sə
ar babal nga nyi anə nyi. Patər sə
hyahya ar babal nga nyi wu mwa nyi,
ndəra mənu nda ləri sər məla mən wu
mwa nyi.

Yesu Madiya Pubu Kəra Ndiya Ənga Dəgaləu

14 Ta ɗa a'yi mən ənga madiya Pubu
kəra ndiya ənga Dəgaləu, ndəra ma'yi
a dumwar Hyal, naja ngə Yesu Zər
Hyal, bəgə məna ta'yi ar kəra səra mən
hənggəri.
15 Ara Pubu kəra ndiya ənga Dəgal
kəra a'yi ara mən kau, a'yi ndəra gəra
ənga təhuɗu əgya njir tətə dənama ngə
mai, awau, naja ngə ndəra nji dzəbiya
wu kalar lagu kəra nji dzəbiya mən,
ama naji məliya bikə mai.
16 Agabangau, ta'yi məna shili ləhəu
wu dzər tsəkafə nə Hyal ənga ɗəfu
zəməu, aga məna uya təhuɗə nyi ənga
tsu ja canə mən mayiwakur nyi kəra
wu nda dləwar mən ar pəci kəra mən
wu yiwu dləwa dzau.

5

1 Kalar pubu kəra ndiya ənga
dəgaləu, ndə ngau nji caɗəbiya nyi
sara wu nji, nji fiya nyi aga ja təɗəmwa
anə nji ar kəra səra nə Hyal, aga ja
ləri sə nə nji anə Hyal ba nga tsu həna
saɗaka ar kəra bikər nji.
2 Naja ndəra wu sən ɓə ənga njira
gəra sən sau nji sasa, arya naja ənga
kərnyi a'yi ja wu kumər dzə kəra
tətəwa.
3 Agabangau, a ɗari tsa'a ja həna
saɗaka, a'yi arya bikər nji waci mai,
ama ara naja ma ndər bikə nga ja.
4 Ndər sən hər kərnyi a dar vi dəgal
kə a'yi mai, kəl ma Hyal ngə ngga nyi
a dari, ənggər kəra nji ngga Haruna.
5 Abangə tsu, Kərsiti a'yi hər kərnyi a
dar vi dəgal aga ja ɗa Pubu kəra ndiya
ənga Dəgal mai, kəl ta Hyal hər nyi, kə
ji na anə nyi,
"Nagə Zər Ɗa ngau,
Əshina a ɗar yi Dəngau."
6 Ənggəra ji ɓəra na ar vanyi vi,
"Nagə Pubu ngau nə ba'anuwa,
kəra lagur Malkizadakəu."
7 Ar pəcira Yesu tsu wu duniya, ju
kədi Hyal ənga kədi daɓə ənga ɓwakər
ənga tiwi gagaɗə daɓə ənga sələm,
anə ndəra ənga dənama ndəra wu sən
mbəliya nyi sara wu miya tau. Arya
naja ndər hivər Hyal, kə Hyal nggari
kədi nyi.
8 Alaga kau, Yesu zər Hyal ngau, ji
highiɓər ɓəlar sə lagur ɓwaɓwatə'yar
kəra ji sa.
9 Lagu kau, ngə Hyal nyabiya nyi
aga ja ɗa lagu nə uya mbəɗə nə
ba'anuwa anə patər njira ɓəlar səra ji
na.
10 Arya kə ngə Hyal fiya nyi ji ɗa
Pubu kəra ndiya ənga Dəgaləu, ənggər
nə Malkizadakəu.

Kughi Ara Sha A Gyu Yukuɗu

11 Sə a'yi gangəu kəra 'ya kyaga na
ar kəra sə'yar kau, ama dzadzau nga
nyi 'ya sən gəlabiya nda, arya nahyi
a'yi yiwu hya nggabiya sə ar kəra
ndəshigu kə kusakusa mai.
12 Alaga kə pəci kə əshina, hya kyaga
nda ɗa maləmə highiɓau, kwalaga
abangau, hya vər yiwu vanyi ndə
a ɓəra highiɓə anə hyi sər nu nə
tanggərma ar kəra Ndər Hyal wayu.
Səra tsa'a aga hyi ca ngə u'wa, ama
a'yi sər səm kəra ɓaɓal mai.
13 Arya kalar ndəra u'wa ngə sər
səm nyi, zər mamanji nga ja, naji
ɗa tsa'a aga dləwu highiɓə ar kəra
tsapəkur mai.
14 Ama sər səm kəra ɓaɓalu, nə njira
həhə ngau, ca ngə njira hwathliya
kərnda aga nda təkəbiya səra mənahəu
ənga səra ɗəmwa'yu.

6

1 Agabangau, kəl məna həbiya dzau
adabanga highiɓə nə tanggərma kəra
mən dləwuri ar kəra Kərsiti, aga məna
dumwa əngа ɓəra nggabiya highiɓə
nyi, a sara məna sha a gyu yukuɗu
lagur highiɓə ar kəra tubi sara wu səra
wu shili əngа tau, ba nə mbərsa anə
Hyal,
2 ba nga highiɓə ar kəra baɓətizəma
daɓə əngа fə tsi, əngа hya'ari sara a vir
tau, ba gwu numa kəra gəra kuɗau.
3 Namən wu dumwa əngа nggabiya
highiɓə nyi ma Hyal yiwu.
4 Wu nda ɗa sə gəra ɗa, anə njira
ɗahari mbəmbəl nə Hyal, əngа njira
ɗahari lər sə lələ nə Hyal, ba njira
ɗahari Mambəl Cicau
5 əngа njira ɗahari məsahəkur Ndər
Hyal, əngа dənama nggyabiya zaman
kəra wu shili,
6 ma ndə tana ar lagu, ndər sən
shabiya nyi a shili aga ja tubi a'yi mai.
Lagur nggyabiyar nda kau, nga ndu
ɓəra dlakəya Zər Hyal nə məthləkura
nyi, ba nda dzəgwa pəlna nyi pəzhi ar
sugu.

7 'Yi'yi ma kəra a vər sa 'yimir par ar
kər ar kər, ju nda tsəbiya sə thləthləka
'yar kəra wu nda ɗa akkəri anə njir
zəwa nyi, Hyal wu nda fənggər barka
anə 'yi'ya nyi.
8 Ama ma 'yi'yi kə a vər tsə shikəɗi
əngа jigwaləu, a'yi ja əngа akkəri mai,
Hyal wu nda shi'wuna nyi ba nja ng-
gyina nyi wu yukuɗa nyi.

9 Alaga kə mən na abangau, bazhir
'wa ɗa 'yar, a hənggər 'ya abər alenyi
səra ndiya əngа məmənahə kəra a vər
shili anə hyi ar kəra mbəɗau.
10 Hyal a'yi ndə gəra tsapə mai.
Naja a'yi wu nda fari əngа thlərər hyi
əngа yiwu kəra hyu ca anə Hyal, lagur
dləwa dzə wu yiwukur anə nji cici
nyi mai, ənggər kəra hya vər məl ka-
bangəkau.
11 Səra 'yu yiwu gagaɗau, ca ngə,
abər, hya nggya wu kwakwaɗəkur wu
thlərər hyi ba'anə shili ar joməya ndəl,
aga fərkər hyi a sa nyabiya dzau.

12 Hya sara ɗa nji haɗəwa mai, ama
hya fa'abiya hiya njira wu fa'abiya
ki əngа səra Hyal məliya alkawala nyi
lagur mbərsa əngа mba ɗəfu.

Jijirkura Alkawal Nə Hyal

13 Ar pəci kəra Hyal məliya alkawal
anə Ibrahimu, vanyi ndə a'yi kəra a
ndiya nyi kəra ja səm fəla əngа thləmə
nyi mai, ba ji səmku fəla əngа kərnyi.
14 Kə Hyal na, "Jijiri yu fənggər ngə
barka, yu məliya culi ngə gangəu."
15 Agabangau, lagur səkəbiya wu
mba ɗəfu ngə Ibrahimu dləwuri
nyabiya dzə nə alkawala nyi.
16 Jijiri nju səm fəla əngа ndəra wu
ndiya nda, əngа səm fəla ca ngu shili
əngа hənggəri kəra gəra əngа kəpal.
17 Arya Hyal wu yiwu ja cabiya
nggyabiya nyi kəra gəra bəlar dzə ar
babal anə njir fa'a ki nə alkawal, kəl
ta ji ɓəra jigəbiya əngа səm fəla.
18 Hyal məl abangau, aga səm fəla
nyi əngа alkawal nyi, nda nyabiya
dzau. Ənggər kəra mən wu səni abər
Hyal wu thla fati mai. Ma mən hwi
a ndu dəla nyi, mən wu nggya əngа
fə ɗəfu aga məna səɓiya ɓaɓalu fər kər
kəra ji nə mən.
19 Fərkər kəra mən əni kau, ənggər
məca təghə pi kəra wu təghər mən
ɓaɓalu. Əngа fər kər kə nga mən wu
tərabiya a biya banga kadəmbul nə vi
cici nə ki Hyal.
20 Yesu ngə gwa wu mwar mən əngа
ji gwa ar viya mən. A ɗar ja a nə mən
Pubu kəra ndiya əngа Dəgaləu, ənggər
nə Malkizadakəu.

7

Pubu Malkizadakəu

1 Najaka Malkizadakəu, naja ngə təl
nə Salemu, əngа tsu pubu nə Hyal
Kəra Di. Ji ɓə əngа Ibrahimu ar pəci
kəra Ibrahimu a vər sha shili sara vər
pa əngа təltəl'yar kəra ji səmku təlkur
ar kəra nda, ba ji fənggər nyi barka.
2 Kə Ibrahimu nə nyi pathləu wu
kumou nə kalar səra ji fa'ari sara a
gwa miya pa. Tanggərma, səra thləmə
kə cabiya ca ngə, "Təl nə tsapəkur."

Ənga naja tsu “Təl nə Salemu,” kəra cabiya, “Təl nə jaməkur.”
3 Naja aˈyi ənga njir ya mai. Aˈyi ja ənga culi kəra ji biya a gwa mai. Aˈyi ja ənga pəcir ya ənga pəcir tə mai. Naja tsu ənggər Zər Hyal, kəra nggya aga pubu baˈanuwa.
4 Hya tsamiya culi dəgalkura ja! Kwalaga əjiya əjir mən Ibrahimu tsu nə nyi pathləu wu kumou nə kalar səra ji faˈari sara a gwa miya pa!
5 Ətsu highiɓə Musa a nana ri, abər kalar ndər Lawi kəra ɗa pubu, a ɗar tsaˈa ja dləwuri pathləu wu sə kumou sara ara nji, alaga kə nji kə zamər nda ngə ˈyar, ənga tsu nanda ma culi gə Ibrahimu nga nda.
6 Ama Malkizadakəu, ndəra aˈyi biya sara wu culi nji gə Lawi mai, a dləwuri ja pathləu wu sə kumou sara ara Ibrahimu, ba ji fənggər nyi barka, naja ndəra nji nə nyi alkawala nyiˈyar.
7 Gəra ənga kəpal ndəra wu fə barka naja ndiya ndəra nji fənggər nyi barka.
8 Kəja njir Lawi njir dləwu pathləu wu sə kumou, ndu tau. Ama Malkizadakəu nə nyi ndəra dləwuri pathləu wu sə kumou sara ara Ibrahimu, nji lər sakida ar kəra ja abər naja aˈyi tə mai.
9 Nju sən na abər Lawi ənga kərnyi, ndəra culi nyi ngə njir dləwu pathləu wu sə kumou, a lər ja nə nyi pathləu wu sə kumou lagu Ibrahimu,
10 ara ar pəci kəra Malkizadakəu ɓə ənga Ibrahimu, Lawi tsu ja wu dza əjiya əji nyi.

Yesu Ngə Pubu Kəra Ənggər Malkizadakəu

11 Kəja dlaɗə Musa a cabiyari anə njir Izirayila abər kalar pubu ja biya sara wu culi gə Lawi. Maja abər thlər pubuˈyar nə culi gə Lawi wu məliya nji a ɗa nji tsapəu, sər ɓəra ɗa nja dla ənga vanyi pubu pamə lagu Malkizadakəu aˈyi mai, kəra aˈyi lagu Haruna mai.
12 Arya ma nji bəlana lagur fə ndu pubukur, kəl nja bəlana dlaɗə tsu.
13 Naja ndəra nja vər ndər ar kəri kau, Thlagər mən ngau, naja ji biya sara wu culi paməu, culi kəra gəra saya məl thlər nə pubu.
14 Kadzakadzangə nga nyi, abər Thlagər mən biya sara wu culi gə Yahuda, laguwa culi kə tsu Musa aˈyi ndər ar kəra nda lagu pubukur mai.
15 Najaka ndər tsu a biyari ar babal gagaɗau, ar pəci kəra vanyi ndə ɓəra biya pubu pamə ənggər kəra Malkizadakəu,
16 ndəra ɗa pubu, aˈyi lagu dlaɗə ənga culi kəra ji biya sara a gwa mai, ama lagu dənama nə pi gəra kuɗau.
17 Arya nji lər sakida ar kəra ja abər,
“Nagə ngə pubu nə baˈanuwa,
kəra lagur Malkizadakəu.”
18 Nji hənа dlaɗə kəra ɗəɗəməu, ara gəra dənamakur nyi ənga dləwa dzə nyi.
19 Arya dlaɗə Musa aˈyi kakalə ja məliya sə tsatsaˈa mai, ama kabangəkau, fər kər aˈyi kəra wu hər mən ləhə a shila dzər Hyal.
20 Hyal nyabiya sə kau, lagur səm fəla. Patər njira gu thlər pubu aˈyi lagur səm fəla mai.
21 Ama ndə kə ɗa pubu lagur səm fəla ar pəci kəra Hyal na anə nyi,
“Thlagəu a səmkur fəla,
naja aˈyi wu bəla ɗənga nyi mai,
‘Nagə pubu ngau, nə baˈanuwa.’ ”
22 Arya najaka səm fəla ngə Yesu nggya ar viya sər mbabiya nə alkawal mbamba kəra ndiya ənga mənahəu.
23 Pubuˈyar nə ɗəɗəməu, ndə ɗa gangə ara tə ngə kar nda ara dumwa ənga thlər nda parangəu.
24 Ama Yesu ngə pubu nə baˈanuwa, arya naja ənga kərnyi aˈyi ja ənga pi baˈanuwa.
25 Agabangau, aˈyi ja cumu ənga dənama nə mbəɗana njira shili ləhəu wu dzər Hyal lagu nyi, ara aˈyi ja cumu ənga pi ba ju dumwa ənga kədi Hyal anə nda.
26 Culi najaka pubu kəra ndiya ənga dəgal nga mənu yiwu, ndə kəra cicau, ənga ndəra gəra bikau, gəra ənga məcavidi, ənga ndəra nji həbiya sara

wu njir bikau ba nji hənа nyi ada-
banga dəməlmə'yar.
27 A'yi ja ənggər pubu kəra ndiya
ənga dədəgal ta mai, arya a'yi mbari
kəl ja lər saɗaka kalar pəci mai,
tanggərma arya bikə nyi, ənga arya
bikə nə nji. Naja ji lər saɗaka nyi zəmə
pir ar pəci kəra ji lər kərnyi.
28 Arya dlaɗə Musa ngə məliya nju
caɗə pubu kəra ndiya ənga dədəgal'yar
sara wu nji ənga tətəwakur nda. Ama
alkawal Hyal kəra shili daɓə ənga səm
fəla ngə caɗəbiya Zər nyi kəra naja ngə
tsatsa'a ba'anuwa. Alkawal kau ca
ngə kəra shili ayukuɗa dlaɗau.

8

Pubu Kəra Ndiya Ənga Dəgaləu Nə Alkawal Mbamba Mafəliyangəu

1 Səra mənu yiwu mənа na ca ngə,
a'yi mən ənga pubu abangau, pubu
kəra ndiya ənga dəgal kəra a vər nggya
ar tsi mazəma tsəkafə nə Ndə Dəgal
Dənama a dəməlmau.
2 Ndəra vər məl thlər ar vi kəra
ndiya ənga Cicau, kwapatə kəra jijiri
kəra Thlagə ənga kərnyi ngə liya ama
a'yi ndə mai.
3 Kalar pubu kəra ndiya ənga
dəgaləu, nji fiya nyi aga hə saɗaka
ənga lə sə ləlau, agabangau, najaka
pubu kəra ndiya ənga dəgalə tsu, a
mbari kəl ja lər sau.
4 Maja abər wu duniya nga ja, ju sən
ɗa pubu mai, ara tsu kaɗu pubu'yar
a'yi kəra a vər lə sau ənggər kəra dlaɗə
nana.
5 Səra pubu'yar ka vər məl a vu vi
cici nə Hyal kau, tangə ənggər səra nja
vər məl a dəməlmau. Ca ngə səra Hyal
kughiya Musa aga ja həriya kwapatə
anə Thlagəu, ənggər kəra ji cabiya nyi.
Ji na, “Ga tsamə ənga hangəkal, aga
ga liya kakalə ənggər kəra yi cabiya
ngau, a du mə ta.”
6 Ama thlər kəra Yesu dləwuri a ndi-
yari nər nda, arya alkawal mbamba
kəra naja ngə tsupamə kəra ndiya ha-
hala nyi ta, arya alkawal mbamba nyi
nji mbiya ar alkawal kəra ndiya.
7 Maja abər alkawal mbamba nə
tanggərma a'yi tuwa mai, a'yi nju ɓəra
gal nə məthləkura nyi kəra ndiya mai.
8 Ta Hyal lari bikər nda, ba ji na,
“Pəci wu shili, əngwar Thlagəu,
yu nda məliya alkawal mbamba
nə mafəliyangə ənga njir Iziray-
ila, ba ənga tsu culi Yahuda.
9 A'yi culi alkawal mbamba
kəra yi məl ənga əjir nda'yar mai,
ar pəci kəra yi mbar pəla nda
aga ya həbiya nda sara wu 'yi'yir
Masaru,
arya nanda a'yi ta'yi ənga alkawal ɗa
mai,
ca ngə ɗa yi təkə ənga nda, əngwar
Thlagəu.
10 Najakə ngə alkawal mbamba kəra
yu sa məl
ənga njir Izirayila, ayukuɗa
pida'yar kau,
əngwar Thlagəu,
yu fuwa highiɓə ɗa wu ɗəfuwa nda.
Yu tsəfəri wu huɗa nda.
Yu nggya Hyalər nda,
nanda tsu ndu nggya nji ɗa.
11 A'yi kəl ndə a highiɓə anə təwul nyi
mai,
alaga zamə nyi, ju na,
‘Ga sən Thlagəu,’
Arya kalar ndu sa sən ɗa,
dzəguya ar kusha nda ba'anə
dəgala nda.
12 Ara yu sa təfəbiya nda bikər nda
a'yi tsu yu ɓəra ɗəngari ənga sə
ndzəndzər nda mai.”
13 Ta Hyal ngga kau, ənga alka-
wal mbamba mafəliyangəu, a cabiyari
abər nə tanggərma ta a hiliri ba ji hal.
Səra hil ənga səra hal wu səkar mai, ba
ja tərabiya kabangəkau.

9

Dləvə Culi Nə Alkawal Mbamba Kəra Dəɗəməu

1 Alkawal mbamba nə tanggərma
a'yi ja ənga səra nja kyaga məl
nə dləvau. Alkawal mbamba nə
tanggərma kə tsu, vi a'yi a gwa kəra
cici kəra nji həriya wu duniya.
2 Nji pədləya kwapatəu, wu kwap-
atə kau, kə nji təkəya bwata məthləu.

Ar bwata nə tanggərma sər səɓə pitəlla a'yi, ənga təmbəl, ba ənga ləgu macikəl kəra nji nə nyi anə Hyal. Bwata kau, nga nju ngga ənga Vi Cicau.

3 Ayukuɗa kadəmbul nə məthləkura nyi, vanyi vi a'yi kəra nja ngga ənga Vi kəra ndiya ənga Cicau.

4 Ar bwata nə məthləkura nyi bagadi a'yi nə əndzə nə nggyi sə kisu, ənga akwati alkawal mbamba kəra nji haɗiya ənga əndzau. Akwati kau, kəja səra a gu gwa, pəla əndzə nə fə mana, ənga dəla nə Haruna kəra thlau, ba nga tsəka kəra alkawal mbamba kə tsətsəfə ari.

5 A dar kəra akwati alkawal mbamba kau, shanggudi həhər nə carabiyaməu* a'yi kəra wu cabiya kadakadarkur nə Hyal. Nanda ngə məliya shanggudi anə sər haɗə miya akwati kau, kəra nju ngga ənga vir nggya təhuɗu. Namən a sən ndər ar kəra sə'yar kə kwatahə mai.

6 Ma nja fuwar sə wu lagu ənggər kau, ba pubu'yar a gu bwata tanggərma ənggər kəra ndu wuraga məl thlər nda.

7 Ama kəl pubu kəra ndiya ənga dəgal ngu gu bwata məthləkura nyi kəra gwa gwa, zəmə wu fa. Naja sən gwa gəra ənga mashi mai, aga təfəbiya bikə nyi ənga kəra nji məliya ənga gəra sənkur nda.

8 Lagu kə ngə Mambəl Cici cabiya abər, lagur gwu Vi kəra Ndiya ənga Cicau a'yi pahənakər kwatahə mai, ma tsu bwata tanggərma tsu ta'yiu.

9 Sə'yar kə patə aga nda gəlabiya nggyabiya əshina, kəra wu cabiya abər lə sau ənga hə saɗaka a sən shili ənga nggyabiya nə kər papal anə njir dləvə Hyal mai.

10 Sə'yar kau, ar kəra səm ənga sa ba ənga ci dzau nga nda wacu. Thlər kau, a biyar babal nga nda wacu, kəl ta Hyal nda canə mən lagur məl thlər nə mafəliyangəu.

Mashi Kərsiti

11 Kəja Kərsiti a shiliri ənggər Pubu kəra ndiya ənga dəgaləu, nə sə məmənahə'yar kəra a'yi kabangəkau. Ji shili, kə ji sa gu kwapatə kəra ndiya ənga dəgaləu, ənga kəra ndiya ənga tsatsa'a, a'yi kəra nji həriya ənga tsi mai, kəra cabiya a'yi nə duniya kə mai.

12 Ji gwu vi kəra ndiya ənga Cici kau, aga zəmə pathləu. Naja a'yi gwa ənga mashi ku'yar ənga nə wazha thla mai, ama ənga mashi nyi nga ji gwa, kəra ji bəliya mən əni nə ba'anuwa.

13 Mashi nə ku'yar, ənga thla'yar ba ənga bəbər nə mbəhuləu, nju u'uci sə'yar kə a ndar njira gəra cicau, aga ja məliya nda cicau a biyar cicir dzau.

14 Ma abangə ja, mi nga məna sən na ənga mashi Kərsiti kəra wu ndiya nda pata? Ndəra gəra ənga məcavidi, lagur dənamar Mambəl Cici nə ba'anuwa nga ji lər kərnyi aga saɗaka kəra tsatsa'a anə Hyal. Ji məl abangau, aga ja cina ɗəngar mən sara ara sər məla mən kəra ɗəmwa'yu kəra wu shili ənga tau aga məna ɗa njir dləvə Hyal mbəmbəɗau.

15 Agabangau, Kərsiti naja ngə ndəra wu ta'yi wu pama nji ənga Hyal wu najaka alkawal mbamba kəra mafəliyangəu. Aga kalar njira nji ngga ba nda dləwuri alkawal nə fa'a ki nə ba'anuwa kəra Hyal məliya alkawala nyi. Ta ɗa a tər ja, tə nyi bəliya nda sara wu bikər nda kəra ndə məliya wu pəcir alkawal nə tanggərma.

16 Ma ndə məliya alkawal ar kəra sər fa'a ki, fa'a kiya nyi wu nyabiya dzə ma nja lar tətəkura ja.

17 Arya alkawal fa'a ki a'yi ja ənga dənama mai kəl ma nda nyi a təri, ca ngə gyiwuliya məliya səkə a'yi mai ma tsu nda nyi ənga pi.

18 Ca ngə səra ɗa alkawal mbamba nə tanggərma a'yi nji hənggəri əni mai, kəl lagu mashi.

19 Ca ngə səra ɗa Musa nana anə nji papatəu sər məl kəra a'yi wu dlaɗau, kə ji həri mashi wazha thla ənga nə ku'yar, ba ji daɓəri ənga 'yimi. Ənga ji hər sasa'wa əpa əpa, kə ji pəɗiya a yar

* **9:5** carabiyaməu sə ənga pi kəra ənga ɓəgəu ngau, kəra a vər nggya a dəməlmau, ndu dləvə Hyal ənggər nə waladi'yar.

hyali wur hisopəu aga ja dzəgwa uci
mashi təmahəu a ndar kəra Ləkakaɗə
pəpəɗau ba a ndar kəra nji papatəu
əni.
20 Kə ji na, “Najakə ngə mashi nə
hənggəri ənga alkawal mbamba kəra
Hyal ləri hyi hya ɓəlari.”
21 Abangə tsu ji u'ucina masha nyi
ar kəra kwapatə kau, ba tsu ar kəra
patər kar thlər nə kwapata nyi ar
pəcir dləvau.
22 Ənga jiri dlaɗə nə Musa a cabiyari
abər kəl nja cina zada kalar sau ənga
mashi. Ma a'yi nji pəna mashi mai
təfəbiya bikə a'yi mai.

23 Sə'yar kə nda nggya shangguɗi
həhər nə səra a dəməlmau, a mbari
nda ɗa cicau, lagur hə saɗaka
'yar kəra wu duniya. Ama səra a
dəməlmau, ənga kərnda a mbari nda
ɗa cicau, lagur hə saɗaka kəra ndiya
patəu.
24 Arya Kərsiti ənga kərnyi a'yi gwu
Vira ndiya ənga Cicau, kəra ndapi ngə
həriya mai, kəra ndə həriya a papa nə
jijira nyi. Awau, ji ma'yi, ji da gwu
vira ndiya ənga cicau a dəməlmau ənga
kərnyi, a dəgya Hyal arya mən.
25 Ənga a'yi ji da gwu vira ndiya ənga
cicau a dəməlmau aga ja nda lər kərnyi
ar kər ar kər mai, ənggər kəra pubu
kəra ndiya ənga dəgal wu duniya kəra
gwu Vira ndiya ənga Cicau fa nga fa
ənga mashi nə ma'wi a'yi ənga mashi
nyi mai.
26 Ma abər abangə nga nyi, Kərsiti
wu ɓəra lar ɓwaɓwatə ba ja tə aga
gangəu, dzəguya ar ndəla duniya shili
ar əshina. Ama shili nyi aga zəməu,
aga nji patəu, ba anə kuɗiyar duniya,
ji lər saɗaka nə kərnyi aga təfəbiya
bikər nji.
27 Ənggər kəra Hyal fiya aga nda tau
aga zəmə pathləu, ayukuɗa tə nyi kəl
səkə numa nə Hyal,
28 abangə tsu nga nji lər Kərsiti aga
zəməu, aga ja sa həna bikər nji gangəu.
Naja tsu wu ɓəra sa shili nə məthləkura
nyi, aga sa təfə bikə mai, ama aga ja
sa nə nyi mbəɗau anə njira wu caguli
ənga shili nyi.

10

Alkawal Mbamba Dəgaləu Kəra Ndiya Ənga Mənahəu

1 Dlaɗə Musa sə ngau kəra ənggər
shangguɗa sə mənahə kəra a vər shili,
ama a'yi cabiya abər naja ngə sə jijiri
kə mai. Ca ngə səra ɗa dlaɗa nyi a'yi a
sən məliya patər njira dla ləhə wu dzər
Hyal nda nggya cici lagur hə saɗaka
gəra bəla kəra nju məl fa ga fa kə mai.
2 Maja abər dlaɗə Musa a'yi ja ənga
dənama, tsu nju ɓəra dumwa ənga hə
saɗaka kə ya? Maja abər njir hə
saɗaka kau, ndu sən uya nggya cicau
aga zəməu, tsu ɗənga nə ɗəfuwa nda
wu ɓəra ɓwakər ara bikər nda mai.
3 Ama hə saɗaka kau, lagur ɗəngar
nda bikər nda ngau, fa ənga fa.
4 Arya a'yi a sən ɗa mashi thla'yar
ənga nə ku'yar a sən həna bikə mai.
5 Agabangau, ənggəra Kərsiti shili
wu duniya, ji na,

“Hə saɗaka ənga lə sə'yar nagə wu
yiwu mai,
ama kumər dzə nga gə pabəri anə
ɗa.
6 Hə saɗaka nə nggyi sau ənga nə həna
bikau
nagə wu nggar məsahəkur nda
mai.
7 Kə yi na, ‘Kəja yau, Hyal,
yi shili aga ya sa məl səra gu yiwu,
ənggər kəra ja tsətsəfau ar kəra
yau
wu ləkakaɗə tsətsəfə nə Hyal.’ ”
8 Tanggərma ji na, “Hə saɗaka, ənga
lə sə'yar, ənga saɗaka nə nggyi sau,
ənga saɗaka nə hə bikau, nagə wu
yiwu nda mai, ənga nagə a'yi wu ng-
gar məsahəkur nda mai.” Ji na aban-
gau, alaga kau, Dlaɗə Musa ngə na nja
ɓəlar sə'yar kau.
9 Ji ɓəra na, “ Kəja yau, yi shili aga ya
sa məl səra gu yiwu.” Ca ngə, a fiyar
nji sə nə tanggərma ar thlərpau, aga
nja dzəgwa ciya nə məthləkura nyi.
10 Lagur səra Hyal wu yiwu ca ngə
tsu a məliya mənər ja cicau, lagu hə
saɗaka nə dza ja kəra Yesu Kərsiti
ləri aga zəmə pathləu, kəra gəra ənga
cakau.

11 Wu kalar pəci, kalar pubu wu
ta'yi ju məl thlər nyi, ju dumwa ənga
hə saɗaka'yar kəra gəra bəla dzə kau,
ar kər ar kər kəra gəra ənga dənama nə
həna bikə'yar.
12 Ama ta Kərsiti ləri saɗaka aga
zəməu, nə ba'anuwa arya bikə'yar, ba
ji dzəgwa nggya ar tsi mazəm nə Hyal.
13 Tsu wu pəci ta ja vər səkə nja sa
fiya dawa nyi'yar a gyi gya kiɗa hiya
ja.
14 Arya hə saɗaka zəmə kə ji məliya
kau, kə ji shabiya njira nji cicina nda,
nda nggya tsatsa'a ba'anuwa.
15 Mambəl Cici lər sakida ar kəra
mən ar kəra sə'yar kau. Tanggərma, ji
na,
16 "Kəja alkawal mbamba kəra yu nda
məl ənga nda,
ayukuɗa pəci kau, əngwar
Thlagəu.
Yu nda fuwa dlaɗə ɗa wu ɗəfuwa nda,
ba ya dzəgwa tsəfəri wu ɗəngar
nda."
17 Ji ɓəra cakəri, ji na,
"Bikər nda ənga ndza sər nda
tsu yu ɓəra ɗəngar nda mai."
18 Ar pəci kəra nji təfəbiya bikər
nda'yar, tsu vanyi hə saɗaka arya
bikə a'yi mai.

Shili Ləhəu Wu Dzər Hyal

19 Agabangau, wazha ama, a'yi mən
ənga kər papal jijiri nə gwu Vira Ndiya
ənga Cicau lagur mashi Yesu.
20 Naja tsu ji pahəna mən lagu
mafəliyangə kəra mbəmbəɗau, lagur
kadəmbul kəra ca ngə kumər dza ja.
21 A'yi mən tsu ənga pubu kəra dəgal
a vər səm təlkur ar kəra ki Hyal.
22 Agabangau, bəgə məna shili ləhə
wu dzər Hyal ənga ɗəfu jijiri, ba ənga
mbərsa kəra gəra ənga kəpal. Məna
shili ənga ɗəfu kəra nji cina sara wu sə
səsəli, ba ənga kumər dzə kəra nji cina
ənga 'yimi caməu.
23 Bəgə məna ta'yi tandar ar fə ɗəfu,
kəra məna vər lə sakida ar kəri, ara
ndəra məliya mən alkawal ndər məl sə
tsa'a miya ɗəfu ngau.
24 Məna tsətsəkuri kuvwar mən
lagura nda cabiya yiwukur ənga məl
thlər kəra mənahəu.
25 Məna sara piyari shili wu daɓə
dzə nə dləvə mai, ənggər kəra alenyi
nja vər məl. Ar viya kau, kuji
məna dumwa ənga tsətsəku ɗəfuwa
mən, məna dumwa ənga məl abangau
ənggər kəra mən lari abər Pəcir shilər
Thlagər məna ɗari ləhəu.
26 Ma mən dumwa ənga məl bikə
nə gəra nggandərkur, ayukuɗa mən
dləwuri sənbiya sə nə jijiri, tsu vanyi
hə saɗaka nə bikə a'yi mai.
27 Ar viya kau, səra hiyau ca ngə
səkə wu tsədzau ənga hivər arya numa
ənga u'u kəra kwakwaɗə gagaɗau kəra
wu nda səmku njira dawa ənga Hyal.
28 Kalar ndəra a'yi ɓəlari dlaɗə Musa
mai, nju tsiya nyi, təhuɗə a'yi mai,
lagur sakida nji məthləu ənga alaga nji
makəru.
29 Kalar ndə kəra diɗana Zər
Hyal, ənga ji diɗana mashi alkawal
mbamba kəra ca ngə cina nyi, ənga
ji ɓəra nggəliya Mambəl Cici nə
mayiwakur, numa nyi nga kyaga ɗa
a ndiya ənga ɓwaɓwatə gagaɗau.
30 Arya mən wu səni ndəra na,
"Kiyau, nə ɗa ngau, yu nda kibiya."
Kəji ɓəra na, abər, "Thlagə ngu nda
məl numa anə nji gə nda."
31 Sər lə hivər ngau, ma ndə təɗau a
gwu tsa Hyal kəra ənga pi.

Njira Sən Səsə'wuri Ndu Nda Uya Akkəri

32 Hya ɗəngari ənga pəci 'yar kəra
tərabiya. Ayukuɗa hyi uya lar
mbəmbəlkur nə Hyal, ba hyi səsə'wuri
ənga jijiri, ənga hyu papa ənga
ɓwaɓwatəu.
33 Vanyi pəci nju nggəl hyi ar ba-
bal, ənga nju lə ɓwaɓwatə anə hyi
wu mwar nji. Ənga vanyi pəci tsu
hyu daɓər kər ənga njira wu lar culi
ɓwaɓwatə kau.
34 Hyi cabiya təhuɗu anə njira nji
mbiya wu fursəna, nahyi tsu hyi
cabiya huɗə pipida, ayukuɗa nji fa'ari
karər hyi, arya hyu səni abər a'yi
hyi ənga sər fa'a ki kəra ndiya ənga
mənahəu kəra wu nggya ba'anuwa.

35 Agabangau, hya sara piyari
dənama nə ɗəfuwa hyi mai, arya ju nda
shili anə hyi əngа akkəri dəgaləu.
36 A kiri hya dumwa əngа səsə'wu
sau, ara məl abangau, hyu nda məliya
səra Hyal wu yiwu. Ayukuɗa kə tsu
ba hya dləwuri səra nji məliya hyi alka-
wala nyi.
37 Arya a'yi a səkari mai,
"Ndər shili ju shili,
naji wu səkari mai.
38 Ama ndə tsapəu ɗa
ju nda nggya lagur mbərsa.
Ama ma ji sha a gyu yukuɗu,
mambəl ɗa a'yi wu caguli əngа ja
mai."
39 Ama namən a'yi culi njira wu sha
a gyu yukuɗu, ba nda sanakər mai,
ama njira əngа mbərsa ba ndə uya
mbəɗau.

11

Səra Mbərsa Aga Nyi

1 Mbərsa naja ngə nggya əngа fiya
ɗəfu ar kəra səra mən fər kər əni, əngа
fə ɗəfu ar kəra səra li gəra sən lari.
2 Lagur mbərsa ngə nji ɗəɗəm uya
fal ara Hyal.
3 Lagur mbərsa nga mən sənbiya
abər lagur ɗaha Hyal nga nji məliya
patər duniya, kəra ɗa a'yi səra nju lari
a'yi ɗarkər lagur səra ar babal mai.

Katsala'yar Nə Mbərsa

4 Lagur mbərsa ngə Habila ləri anə
Hyal sər lau kəra a ndiya nə Kayinu
əngа mənahəu. Əngа məl abangə nga ji
uya fal ara Hyal abər naja ndə tsapəu,
wu pəci kəra Hyal dləwur lər sə nyi.
Alaga kə Habila a tər kau, tsu ja vər
ndər anə mən lagur mbərsa.
5 Lagur mbərsa nga nji hər Enoku,
ara ja sara ɓə əngа tau. Nji tsu a'yi
lari nyi mai, arya Hyal a hər nyi ri.
Kadivira nja hər nyi, a ləri nji sakida
ar kəra ja abər a pinar ja ɗəfuwa Hyal.
6 Sə a'yi a sən pina huɗa Hyal mai,
kəl mbərsa wacu, arya kalar ndəra
shili əgya Hyal kəl ji hənggəri abər
Hyal a'yi, ətsu ju lə akkəri anə kalar
njira wu gal nyi əngа jirkur.
7 Lagur mbərsa ngə Nəhu, ayukuɗa
Hyal kughiya nyi ar kəra səra tsu nji
gəra lari, nga ji ɓəlari, ba ji məliya
kwambwal aga ja kətiya njir ki nyi.
Lagu kə ngə numa mbar njir duniya,
ba ji dzəgwa ɗa ndər fa'a ki nə tsapəkur
kəra nju uya lagur mbərsa.
8 Lagur mbərsa ngə Ibrahimu ɓəlar
ndər Hyal aga ja ma'yi a ndar vanyi
'yi'yi kəra Hyal məliya nyi alkawal
abər wu ɗa sər fa'a ki nyi ar pəcira
ji ngga nyi. Naja tsu ba ji ɓəlar ndər
Hyal ba ji mbar lagu alaga kə naja sən
vira ju ma'yi a ndar mai.
9 Lagur mbərsa nga ji nggya ənggər
məthləpi ar 'yi'yi kəra Hyal məliya nyi
alkawala nyi. Ji nggya wu kwapatəu,
naja əngа Ishaku ba Yakubu, njir fa'a
ki alkawal ta wayu daɓə əngа ja.
10 Ji nggya najaka culi nggya arya ji
fiyafə ar kəra məlmə kəra nji fiya hiya
nyi. Hyal əngа kərnyi ngə gwabiya ba
ji həriya nyi.
11 Lagur mbərsa ngə Hyal nə nyi
dənama nə ya zər anə Ibrahimu, alaga
kə a halər ja gagaɗau ar pəca nyi.
Saratu tsu naja ciri nga ja. A hənggər
ja abər Hyal ndəra nja fər kər əni
ngau, əngа ndər səɓiya alkawal nga ja.
12 Agabangau, lagu ndə zəmə kəra a
halər ja citə a miya tau, nga nji ya culi
kəra gangə gagaɗau ənggər shashilga
a dəməlmau, əngа ənggər məshi'wa a
miya tsadau kəra nji gəra sən jigabiya.
13 Patər nji kau, ndə tə wu mbərsar
nda, nanda a'yi dləwuri səra Hyal
məliya nda alkawala nyi kwatahə
mai, ndə lari a vər shili tsu naɗə wacu
ama ba ndə dləwuri əngа huɗə pipida
ara ndə səni abər nanda məthləpi nga
nda wu duniya.
14 Njira wu lə najaka sakida a cabi-
yari ar babal abər nda a vər gal 'yi'yi
kəra nər nda.
15 Maja abər nda a vər ɗənga sə ar
kəra 'yi'yi kəra ndə piyari, a shar nda
agyu yukuɗu.
16 Ar viya kau, kə ndə fər li ar
məlmə kəra ndiya əngа mənahəu, ca
ngə 'yi'yi kəra a dəməlmau. Ca ngə ɗa
Hyal a'yi gu səli ara ɗa Hyalər nda

mai. Jijiri, a pabər ndar ja məlmə mənahə aga nda.
17 Lagur mbərsa ngə Ibrahimu, ar pəcira Hyal dzəbiya nyi, nga ji lər Ishaku aga hə saɗaka ənga ja. Naja ndəra dləwuri alkawal kau, a pabər ja kərnyi aga ja lər zər nyi zəmə piru,
18 alaga kau, Hyal a nar nyi ri, abər, “Lagur Ishaku ngə nju nda jigəwa culi ngau wu nji.”
19 Ibrahimu tsu, a ɗəngabiyar ja abər pakatəu, Hyal wu sən hya'ana ndə tətau. Ənga karapau, nja sən na abər ji dləwuri Ishaku sara wu miya tau.
20 Lagur mbərsa ngə Ishaku fənggər nyi barka anə Yakubu ənga Isuwa ar kəra nggyabiyar nda kəra a ndumwa.
21 Lagur mbərsa ngə Yakubu fənggər nyi barka anə gyapəkura wazha Yusufu ar pəcira ja vər biyar pi. Ənga ətsu ji dləvə Hyal ənggəra ji təghər dzə a gyar zəwa ɓə nyi.
22 Lagur mbərsa ngə Yusufu, ndər ar kəra biyar njir Izirayila sara wu 'yi'yir Masaru, ar pəcira ja ləhə a miya tau. Ənga tsu ji lər sər məl ar kəra ɗəhi nyi.
23 Lagur mbərsa ngə njir ya Musa ɗəwana nyi nə hya makəru ayukuɗa nji yabiya nyi. Ndə məl abangau arya ndu səni abər sal yaya nga ja. Ənga nanda a'yi hivər dlaɗə təl kə mai.
24 Lagur mbərsa ngə Musa piyari nja ngga nyi ənga zər kwar Fira'auna, ar pəcira ji hau.
25 A ndiya anə nyi ja lar ɓwaɓwatə ənga nji gə Hyal, a mwara nggya wawahə nə pəci kushu wu bikau.
26 Wu tsam nyi, a ndiya anə nyi ja lar ɓwaɓwatə arya Kərsiti, kəra ndiya nggya wawahə nə 'yi'yir Masaru, arya ja vər fər li ar kəra akkəri kəra a vər səkə nyi a ndumwa.
27 Lagur mbərsa ngə Musa piyari 'yi'yir Masaru, gəra hivər huɗə ndzəndzə təl. Ji səsə'wuri arya ji tsaməri ar dza ja ndəra nji gəra lari ənga li.
28 Lagur mbərsa nga ji ɓəlari Lardur nə Vəlna, ənga ji u'ucina mashi ara waladi nə dlə wazha nə tanggərma nə njir Masaru ja sara tsəkwar wazha njir Izirayila.
29 Lagur mbərsa ngə njir Izirayila tərabiya ar 'yi'yi u'ulə wu Tsadə Dəzəu. Ama ta njir Masaru nərdzau aga nu nda, ba ndə sa a gwar tsadau.
30 Lagur mbərsa ngə mahwal nə məlmə Yariko dla, ayukuɗa nji zəwar nyi nə pida məɗəfau.
31 Lagur mbərsa ngə Rahapəu, zawar ta, naji tə əkkə'yi nji gəra nggar ndər mai, arya ji dləwur məthləpi njir tsamə məlmau.
32 Mi nga ya uya ya ɓəra na? Pəci a'yi ara yau ya ndər ar kəra Gidiyanu, ənga Barakəu, ənga Samsonu, ənga Jafəta, ənga Dawuda, ənga Samuyalu ba tsu nabi'yar.
33 Lagur mbərsa ngə nji kə səmku təlkur ar kəra təltəl 'yar, kə ndə məl səra tsatsa'a, ənga ndə dləwuri sə'yar kəra nji məliya nda alkawal, ənga ndə hahaɗiya miya ləvara nyi'yar,
34 ənga ndə ta'yina dənama nə u'u, ənga ndə gaɓana miya katsakər. Kukufəkur nda ba sha aga dənama, ənga ba ndə ɗa ənga dənama a gwa miya pa ba ndə kəkədləna soja'yar nə 'yi'yi pampaməu.
35 Mathləkə'yi dləwuri nji tətər nda kəra nji hya'ana ənga pi. Nji dzəbiya nda ənga ɓwaɓwatəu, ama kə ndə nggəl ara sha ara nu Hyal aga nja dzəgwa səya nda. Ndə fuwa kərnda wu fər kər wu pi kəra a ndiya ayukuɗa hya'ari sara vir tau.
36 Alenyi nji, nji diɗana nda ənga nji dəgə nda ənga wuɗa, alenyi nji tsu, nji mbiya nda ar gangə ənga alenyi tsu, nji fuwa nda wu fursəna.
37 Nji tsiya nda ənga tsəka vavaka, nji thləthləwa nda bwata məməthləu ənga hənggya thla wu, ba nji ɓəra tsəya nda ənga katsakər. Alenyi nju ɓau ənga kar har nda ci təmahəu ənga nə ku. Ənga ndə nggya wu gha ənga ɓwaɓwatəu ba ənga nggya ɗaɗali.
38 A ɗar nda mənahəu ara nggya wu duniya kau, ndu ɓəɓau wu tagə mashi ənga mə'yar, ənga thləl 'yar ba ənga ka'u kəra a gyiwu 'yi.

39 Patəkura nji kau, Hyal a ləri
sakida nə fal arya mbərsar nda, ama
patəkura nda nandə dləwuri səra nji
məliya alkawala nyi mai.
40 Arya Hyal a pabəri səra a ndiya
ənga mənahəu anə mən. Dənga nyi tsu
ca ngə nda sara ɗa cicipəu gəra ənga
mən mai.

12

Fər Li Ar Yesu

1 Agabangau, ta ɗari sakida dlamir
nji gangə gagaɗə zəwar mən kau, ta'yi
məna zəzəɗəna kalar səra wu sən kar
mən, ənga kalar bikə kəra wu sən
səɓiya mən ɓaɓalu. Ta'yi məna hwi
kəra məna miya nyi kau ənga cikər.
2 Ta'yi məna fər liya mən ar kəra
Yesu, ndəra naja ngə mətəghə ənga
ndəra nyabiya mbərsar mən. Arya
huɗə pipida kəra nji fiya aga səkə
nyi, ba ji səsə'wuri dlakə nə wu dlad-
lakau, naja a'yi tal sə səsəlikura nyi
mai. Arya kau, ja vər nggya ar tsi
mazəm nə tsəkafə Hyal.
3 Hya ɗəngari ənga patər ɓwaɓwatə
kəra ji səsə'wuri sara wu tsa njir
bikau, agabangau, bəgə najaka sə a
cakər hyi dənama a sara hya həɗa ba
kəra hya hur mai.

Hwathlə Nə Thlagəu Dləwa Dzə A'yi A Gwa

4 Wu par bikər hyi, a'yi təkəri hya
pəna mashir hyi mai.
5 Əndəga kəra hyi fari ndər nə fə ɗəfu
kəra Hyal nana ta ya, kəra ji na anə hyi
ənggər wazha nyi ta ya?
"Zəɗa, a sara ga shabiya hwathlə nə
Thlagə aga ja ɗa sə məməlam
mai,
a sara ga hurkər ma ji kughiya
ngə mai.
6 Arya Thlagə wu hwathlə kalar ndəra
ju yiwu,
ənga ju lə ɓwaɓwatəu anə kalar
ndəra ji həri aga zər nyi."
7 Hya səsə'wuri ɓwaɓwatə kəra hya
vər sa, ənggər hwathlə ngau. Lagu
kə ngə Hyal wu məl ənga hyi ənggər
wazha nyi nga hyi. Zər a'yi kəra dənyi
a sən hwathliya nyi mai ya?
8 Ma Hyal a'yi hwathliya hyi ənggər
kəra ja vər hwathlə wazha nyi mai, a
cabiyari, abər nahyi a'yi wazha huɗa
ja mai, ənga nahyi a'yi wazha nyi jijiri
mai.
9 A'yi najakə waci mai, a'yi mən
ənga dərmən nə kumər dzau, njira
wu hwathlə mən, namən tsu ba
məna gənggər nda səli. Ya, a'yi məna
kyaga gənggər nyi səli anə Dərmən
nə mambəl ma ju hwathlə mən, aga
məna daɓaga uya pi wa?
10 Dərmən nə kumər dzə wu
hwathlə mən nə pəci kushu ənggər
kəra ndu mbari. Ama Hyal wu
hwathlə mən aga dləwa mən, aga
məna uya cicikur ənggər nə nyi.
11 Patər hwathlə wu shili ənga tau
anə kumər dzə nə pəci kushu, ama
a'yi məsahəkur mai. Ama ayukuɗa nyi
patəu, ju shili ənga tsapəkur ənga huɗə
pərtəu anə patər njira nji hwathliya.

Təɗar Himi Ar Kəra Piyari Mayi-wakur Hyal

12 Agabangau, hya ndiɗəbiya tsa hyi
kəra həhəɗa ənga undiya hyi tsu kəra
gəra ənga dənama.
13 Hya tsəna lagur ɓər hyi aga ma
kadal wu ɓə ari ja sara uya shilgəu,
ama ja uya jaməkur.

Kughi Ar Kəra Shini nyi Yi Anə Hyal

14 Hya məl kalar səra hyu səni aga
hya uya nggya jaməu ənga nji patəu,
ba ənga hya nggya cicau. Ma a'yi ənga
nggya cici mai, ndər sən lar Thlagə
a'yi mai.
15 Hya nggya ənga hangəkal a sara
hya tini mayiwakur nə Hyal. Hya
nggya ənga hangəkal a sara ndaliya
hyi a ɗa ənga huɗə ndzəndzau kəra
wu shili ənga ɓwaɓwatəu ba ja ɓəsiya
dadamgana.
16 Hya nggya ənga hangəkal ara
ndaliya hyi a sara ɗa ndə səsu alaga
ndə gəra hivər Hyal ənggər Isuwa,
ndəra ɗəlna nggya nə ya tanggərma
nyi arya sər səm nə cala zəməu.
17 Ayukuɗa nyi patəu, a yiwur ja aga
dənyi a nə nyi nənya barka, ama ba
ji kədləna nyi. Naji ɓəra uya pəci nə

pabəri pama nda mai, alaga kə ji kədi ənga tiwi ənga sələm kau.

18 Nahyi a'yi shili əgya madiya mə nə Sənayu kəra nju sən tsəkwari mai, alaga əgya u'u kəra a vər mbə gagaɗau, alaga əgya kuthlə kiyakiyar sitəu, alaga əgyakiɗa dlama dəgal.

19 Alaga mbiɗə tələmə, ənga ɗahə kəra ndə nggari, kə njira nggar kə kədiyau, abər tsu sə a'yi nja ɓəra na anə nda mai.

20 Ndə kədi abangau arya nandu sən səsə'wuri səra Hyal nar nyi anə Musa mai, abər, “Alaga ma'wi ngə tsəkwari mə dəgal kau, kəl nja tsəya nyi ənga tsəka vavaka.”

21 Musa ənga kərnyi, ayukuɗa ndə lar sə hihivər kau, kə ji dzəgwa na, “Dza yi patə wu tsədzau ara hivər.”

22 Ama a shilir hyi əgya madiya Mə nə Səhiyona, ənga məlmə nə Hyal kəra ənga pi, ca ngə Urshalima kəra a dəməlmau. Hyi shili əgya madiya dlamir waladi kəra kaɓau gangə gagaɗau wu caguli.

23 Hyi shili əgya daɓə dzə njir nu, yarma Hyal njira thləmər nda a'yi tsətsəfə a dəməlmau. Hyi shili əgya Hyal ndəra wu numa anə kalar ndau. Hyi shili əgya mambəl nə nji tsapəu, njira nji shabiya nda nji cicau.

24 Hyi shili əgya Yesu ndəra naja ngə alkawal mafəliyangə kəra ta'yi wu pama Hyal ənga nji nyi. Ətsu hyi shili əgya mashi kəra nji ucina, kəra a vər ndər mənahəu a ndiya mashi Habila.

25 Hya nggya ənga hangəkal, a sara hya piyari səhimi ndəra wu ndər kə mai. Hya sənbiya abər njir Izirayila kəra piyari dləwu kughi Musa wu duniya nandə uya mbəɗə mai. Ya, abari nga nyi dzəgwa ɗa anə njira piyari kughi nə ndəra sara dəməlma?

26 Ar pəci ta tsu, ɗaha Hyal kənggəɗər duniya. Ama kabangəkau, ji məliya alkawal abər, “Yi wu ɓəra nda kənggəɗər duniya, a'yi kəl duniya waci mai, ama daɓə ənga dəməlmau wayu.”

27 Səra “ɓəra” aga nyi ca ngə patər səra Hyal məliya wu nda kənggəɗər dzau ba nda sanakər, aga kalar səra gəra sən kənggəɗər dzau ba nda nggya.

28 Agabangau, ta ɗari a uyar mən təlkur kəra gəra kənggəɗər dzau, bəgə məna nggya ənga usaku, ba ənga dləvə Hyal kəra kyau wu hivər nyi ənga gənggər nyi səli.

29 Arya Hyalər mən u'u ngau kəra wu nggyi kalar sau.

13

Kəbə Kwatə Kəra Hyal Wu Yiwu

1 Hya dumwa ənga ca yiwukur anə kuvwar hyi ənggər wazha ama.

2 A sara hya piyari dləwu məthləpi mai, arya lagu kə ngə alenyi nji dləwuri waladi'yar gəra ənga sənər nda.

3 Hya ɗəngari ənga njira wu fursəna, ənggər nahyi ma a ndəna nga hyi əkkə'yi nda. Hya ɗəngari tsu ənga njira nji nə nda ɓwaɓwatəu, ənggər nahyi ma, wu kwakwaɗa nyi nga hyi əkkə'yi nda.

4 Hya gənggər nyi səli anə hədzau, patəkura hyi, ənga hya nggya ənga cicikur wu hədzau. Arya Hyal wu nda numa anə kalar nji səsu.

5 Hya sara nə nyi ɗəfuwa hyi anə yiwu gənna mai, ama hya nggya ənga huɗə pipida ənga kalar səra ara hyi. Arya Hyal nana,

“Ba'anuwa nayu piyar ngə mai,
jijiri nayu səna ngə mai.”

6 A sən na mən gəra ənga təkəkər, abər,

“Thlagəu ndər dləwa ɗa ngau,
nayu hivər mai.
Mi ngə nda sən məliya ɗa?”

7 Hya ɗəngari ənga njir təɗəmwa anə hyi, njira highiɓər hyi ndər Hyal. Hya tsambiya sə wu nggyabiyar nda aga hya fa'abiya hiya səra ndə məl wu mbərsar nda.

8 Yesu Kərsiti, ənggər kəra ja na, abangə nga ja əshina, ənga ba'anuwa.

9 Agabangau, a sara highiɓə nə fati paməpamə a həna hangəkala hyi mai. A ɗar tsa'a məna uya tsətsəku ɗəfu lagur mayiwakur nə Hyal, ama a'yi lagur nu sər ciji ar kəra sər səm mai.

Sə'yar kə tsu a'yi nda ənga dləwa dzə anə njir ɓəlar nda mai.
10 Namən tsu a'yi mən ənga bagadi kəra alaga pubu'yar kəra wu məl thlər ar bagadi ɗəɗəm ta, a'yi nda ənga dənama nə səm səra nji thlana ar bagadi kə mai.
11 Pubu kəra ndiya ənga dəgal ju gwa ənga mashi ma'wi a gwar vira Ndiya Ənga Cicau ənga kəbə kwatə nə təfə bikau, ama kumkuma ma'wiya nyi'yar nju biya ngyina a biyar ya məlmau.
12 Abangə tsu ngə Yesu a lari ɓwaɓwatəu ənga ba ji tau, a biyar ya məlmau aga ja məliya nji nyi cicau lagur mashi nyi.
13 Agabangə tsu, bəgə məna ma'yi a ndəgya ja, a biyar ya məlmau, aga məna biya səsə'wuri diɗa vi kəra ji səsə'wuri.
14 Arya məlmə kəra wu duniya kəra məna gwa kau a'yi wu nda səkari parangə mai, ama məna dumwa ənga tsamə məlmə kəra a vər shili.
15 Agabangau, bəgə məna kəbə kwatə nə fal anə Hyal lagur Yesu cumu, fal kəra wu lər sakida ar kəra kadakadarkur nə thləmə nyi.
16 A sara hya fari məl mənahəkur ənga dləwa njira vər ghar sə mai. Sə'yar kə ngə kəbə kwatə kəra wu pina huɗa Hyal.
17 Hya ɓəlar səra njir təɗəmwar hyi wu na, ənga hya nu səra ndu na. Thlərər nda ngau, aga nda ɓəlar mambələr hyi, ənga nanda tsu ndu nda jigabiya thlərər nda anə Hyal. Hya ɓəlar ndərər nda aga thlər nda a ɗa ənga huɗə pidapida, a'yi ənga huɗə tədəɓə mai, arya kau, a'yi wu shili ənga akkəri anə hyi mai.
18 Hya kədi Hyal anə 'ya. A sən 'ya abər papal ngə kəra 'ya ənga cimər 'ya, 'ya nggya tsatsa'a cimu wu kalar səra 'yu məl.
19 Yu kədi hyi, hya nggya ənga kədi Hyal aga ya uya sha a shili əgya hyi kajangəkau.
20 Bəgə Hyal nə huɗə pərtəu ənga kərnyi, Hyal kəra lagur mashi nə alkawal mbamba kəra hya'ana Thlagər mən Yesu sara vir tau, ndər ɓəla dəgal nə təmahəu, ja nə hyi huɗə pərtəu.
21 Hyal ənga kərnyi, ja nyana hyi ənga kalar səra mənahəu, aga hya nu səra ju yiwu lagur Yesu Kərsiti. Bəgə kadakadarkur a nggya nənyi ba'anuwa. Amina.
22 Yu kədi hyi wazha ama, hya mbiya ɗəfu ənga kughi ɗa, arya a'yi sə gangə nga yu tsəfə anə hyi mai.
23 Yu yiwu hya səni abər a pəliyar nji zamər mən Timathlawusu sara wu fursəna. Ma ji sən shili kaɗu, ba ya shili ənga ja aga ya sa lar hyi.
24 Hya usar njir təɗəmwar hyi ənga patər njir nu. Wazha ama sara wu 'yi'yir Italiya nda vər usa hyi.
25 Bəgə mayiwakur Hyal a nggya ənga hyi patəu.

Cama tsətsəfə nə Jamisu

1 Nayi Yakubu ngə sə cama tsətsəfə
kau, nayi mafa Hyal əngа nə Thlagə
Yesu Kərsiti, anə culi njir Izirayila
kumo apə məthləu, kəra tətəlna dzə a
ndu duniya. Ya vər usa hyi.

Mbərsa Əngа Hahangəkur

2 Wazha ama, hya həri əngа huɗə
pərtəu, kalar ɓwaɓwatə paməpamə
kəra hyi wu tərabiya a gwa.
3 Hya məl abangau, ara hyu səni
abər ɓwaɓwatər hyi dzəbiya mbərsar
hyi ngau. Lagu kə nga ju cakəri hyi
səsə'wu sau.
4 Kəl hya piyari səsə'wuri sər hyi
ja nyabiya thlər nyi, aga hya hə
mənahəu əngа hya nyabiya dzə ci-
cipəu, əngа sə a'yi hyu ghari mai.
5 Ma ndaliya hyi ghari hahangəkur,
ba ja kədi ara Hyal, ndəra wu lə gəra
əngа tazhira anə nji patə gəra əngа
diɗa, ba ja nə nyi.
6 Ama kəl ja kədi əngа mbərsa,
gəra əngа təkəkər, ara ndər təkəkər
ənggər kənggəɗər 'yimir dəl əngа ja
kəra yambaɗə a vər dlə nyi nga ju
shashabiya nyi.
7 A sara ndə kau a ɗəngа abər ju sən
dləwuri sau sara ara Thlagə mai.
8 Naja ndə kər məməthlu ngau,
ndəra nji gəra sən fiyafə ni.
9 Kalar ndər nu kəra ɗaɗali, ja ɗa
ndər fəkər nyi abər Hyal a fənggər nyi
ri barka dəgaləu.
10 Abangə tsu ndər nu ndər bərba
ja ɗa ndər fəkər abər Hyal a həya nyi
ri a gya, əngа ju nda tərabiya ənggər
mbəmbəla wu.
11 Arya ma pəci biya ji mbəl
gagaɗau, ba ja məliya wanya ul,
ba mbəmbəla nyi a pənakər, ba
mənahəkur nyi a ndzau. Abangə tsu
ngə ndər bərba wu nda tənakər a vər
məl sugu nyi.
12 Barka anə ndəra cinapi wu pəcir
dzau, ara ma ji sən ta'yau, ju nda uya
akkəri nə pi kəra Hyal hər alkawal
anə njir yiwu nyi.
13 Wu pəcir dzau, ndər na abər,
“Hyal nga vər dzə ɗa,” mai. Ara Hyal
naji wu sən dzə kalar ndə mai, əngа
tsu nju sən dzə Hyal əngа ɗəmwa'yikur
mai.
14 Ndau ju gwu dzau ma suna nyi
nggutana nyi, ba ji pətəri nyi.
15 Ma huɗə nə suna a həri, ba ja
yabiya bikau. Bikə tsu ma ja nyabi-
yar dzə gagaɗau, ba ja yabiya tau.
16 Zamər 'wa ɗa 'yar, hya sara
ngguta kərhyi mai.
17 Kalar səra mənahəu əngа səra
nyinyau sara dəməlmə nga nyi. Ndu
shida sara ara Hyal Tada ndəra məliya
pəci, əngа hya ba shashilga'yar. Naja
ngə ndəra gəra bəla dzau ənggər kəra
shangguɗi wu bəla dzau.
18 Hyal ngə hənggəri, ba ji nə mən pi
kəra gəra kuɗau lagu ndər nyi kəra jiri,
aga məna ɗa njira wu ndiya wu culi
səra ji məliya patəu.

Nggar Ndər Hyal Əngа Məl Thlər Ni

19 Zamər 'wa ɗa 'yar, hya ng-
gari, kalar ndau, ja ɗa ndər səhimi
ndər kusakusa, ama a'yi ndər ndər
kusakusa mai, əngа tsu a'yi ndər ndzə
huɗə kusakusa mai.
20 Ara ndzə huɗə ndau, a'yi ju sən
məliya nggyabiya tsapəu kəra Hyal
wu yiwu mai.
21 Agabangau, hya piyari məl səra
ɗəmwa'yi əngа kalar səra wu shili əngа
bikau ar kər ar kər, ba hya həya
kəra hyi hya dləwuri ndər Hyal kəra ji
thləkana wu ɗəfuwa hyi, kəra wu sən
mbəɗana hyi.
22 Hya sara ngguta kərhyi əngа
səhimi ndər Hyal wacu mai, ama hya
məl thlər əngа səra hyu nggari.
23 Kalar ndəra wu səhimi ndər Hyal
ama naji wu məl thlər ni mai, kakalə
nga ja əngа ndəra tsamiya bama ja a
gwar doragalu,
24 ama ənggəra ji shana bama ja
sara ar viya nyi, ba ji fari səra ju pa.
25 Ama ndəra ndiya əngа barka naja
ngə ndəra lər kərnyi aga jiga əngа
səhimi highiɓə dlaɗə mənahəu nə Hyal

əngа hangəkal, dlaɗə kəra wu pəlbiya ndə sara wu bikau. Ndə kau, aˈyi ɗa ndər səhimi wacu mai, ama ndər məl thlər əngа səra ju ngga. Ndə kau ndər barka ngau wu kalar səra ju məl.

26 Ma ndə na abər ndər nu Hyal nga ja əngа jiri, ama naji sən ɓəlari miya ja mai, kərnyi nga ju ngguta, əngа nu Hyal nyi sə kurthlə ngau.

27 Nu Hyal kəra Dərmən Hyal hənggəri abər cicau nga jiri, ca ngə, nja tsamə wazha məsətau əngа mathləkəˈyi təsal wu ɓwaɓwatər nda, əngа ndəra piyari diyaɓa kərnyi əngа didi nə duniya.

2

Kughi Arya Ca Pampaməkur

1 Wazha ama, nahyi njira hənggəri əngа Thlagər mən Yesu Kərsiti ndər kadakadar, hya sara ca pampaməkur mai.

2 Məna na abər vanyi ndər bərba kəra hari kari mənahəu əngа ndə ɗaɗali kəra hari kari dididi ndə shili ar vira hyu kaɓə ari.

3 Ma hyi nar nyi anə ndər bərba, “Kəja vir nggya mənahəu ga nggya ari,” ama kə hyi nar nyi anə ndə ɗaɗali kau, “Taˈyi nə ngau a ndəna,” ma aˈyi abangə mai, “Ba ga nggya a gyu ˈyi.”

4 Məl abangau aˈyi hyi cabiya pampaməkur wa, əndəga? Əngа aˈyi hyi məlna nda numa kəra gəra ki wa, əndəga?

5 Siya ɗa mə himi wazha ama nə huɗa yau, Hyal aˈyi ɗəmbiya njir ɗaɗali wu liya njir duniya ji məliya nda njir bərba nə mbərsa wa, əndəga? Əngа aˈyi nanda ngə Hyal ɗəmbiya aga njir faˈa ki nə təlkur Hyal kəra ji hər alkawal anə njir yiwu nyi wa, əndəga?

6 Ama nahyi hyu diɗana nji ɗaɗali. Aˈyi njir bərba ngə nə hyi ɓwaɓwatə ta wa, aˈyi abangə wa? Aˈyi nanda ngə njir faˈa hyi a ndumwar njir pathla ta wa, əndəga?

7 Aˈyi nanda ngə njir ndər nə diyaɓa thləmə kəra ndiya əngа mənahəu, thləmə kəra nji sənbiya hyi ni kə wa, əndəga?

8 Maja abər hyu sən ɓəlari dlaɗə nə Hyal kəra tsətsəfau wu ləkakaɗə nyi, kəra na, “Ga yiwu tuwul ngau ənggər kərngau,” sə tsapəu nga hyu məl.

9 Ama ma hyu ca pampaməkur anə alenyi nji, bikə nga hyu məl. A ɗari hyi njir ɓəl dlaɗə nə Hyal.

10 Ara kalar ndəra ɓəlari dlaɗəˈyar kə patəu, ama ba ji tuwa ara ɓəlari zəməu, a tuwari ja ara ɓəlari patəkura nyi.

11 Ara naja kəra na, “Ga sara məl səsukur mai,” ngə ɓəra na, “Ga sara tsa ndə mai.” Ma nagau aˈyi wu məl səsukur mai, ama gwu tsa ndau, a ɗari gə ndəra gəra sən ɓəlari dlaɗau.

12 Agabangau, səra hyu na əngа səra hyu məl, hya ɗəngari abər hyu nda taˈyi wu mwar Hyal nja məliya hyi numa əngа dlaɗə kəra məliya hyi, hyi ɗa kambər nji.

13 Ar pəcir numa nə Hyal, njira gəra əngа təhuɗəu, Hyal wu nda məliya nda numa gəra əngа təhuɗəu tsu. Ama njir təhuɗə, Hyal wu nda təhuɗə əgya nda ar pəcir numa.

Mbərsa Ba Thlər Mənahəu

14 Wazha ama, ma ndə na abər naja a hənggəri ja, ama thlər mənahəu nə cabiya aˈyi mai, mi ngə mənahəkura nya? Gə nggani culi najaka mbərsa a sən nə nyi pi ya?

15 Məna na, vanyi ndər nu aˈyi, tara sal tara mala kəra gəra əngа sər ha əngа sər səm.

16 Ma ndaliya hyi na anə nyi, “Maˈyi sə ngə wu jaməkur əngа Hyal a fənggər ngə barka nə sər səm əngа sər ha,” ama sə aˈyi ji məliya nyi mai, mi ngə mənahəkura nya?

17 Abangə tsu, mbərsa əngа kərnyi gəra əngа thlər mənahəu wu nu nyi, tətə nga ja.

18 Ama ba vanyi nda na, “Hənggəri jiri ara gau, ama nayi nə ɗa thlər mənahəu nga ara yau.”

Cabiya ɗa mbərsa ngau gəra əngа thlər mənahəu, ba ya cabiya ngə nə ɗa lagu thlər mənahəu kəra yu məl.

19 Gəu hənggəri abər Hyal zəmə nga
ja. Mənahə nga nyi! Alaga wazha
shatan ənga kərnda ma a hənggəri
nda abər abangə nga nyi, daɓə ənga
tsədzau.
20 Nagə ndə dza, gu yiwu nja canə
ngə səra cabiya abər mbərsa gəra ənga
məl thlər mənahəu sə kurthlə ngə ya?
21 Ɗəngari ənga əjir mən Ibrahimu,
mi ngə ɗa Hyal ngga nyi ənga ndə
tsapa? A'yi arya thlər mənahəu kəra
ji məlna, ənggəra ji pina Ishaku ar vir
thla sau aga ja həna saɗaka ənga ja wa,
əndəga?
22 A lari gə ənggəra mbərsa nyi ənga
məl thlər mənahəu nyi a vər ɓə lagu
zəməu. Hənggəri jiri nyi a nyabiyar
dzau lagur sə mənahəu kəra ji məlna.
23 Ənggau, səka nyabiya ri səra
tsətsəfau kəra na, “Ibrahimu hənggəri
ənga Hyal, kə Hyal jigəwa nyi ar viya
ndə tsapəu,” arya kə nga nji ngga nyi
bazhiya Hyal.
24 A lari hyi ja abər lagu thlər
mənahəu ngə ndu uya tsapəkur, ama
a'yi lagur mbərsa waci mai.
25 Abangə tsu, ngə Rahapəu fwakya
ta uya ɗa ndə tsapəu a dumwar Hyal
arya thlər mənahəu, ənggəra ji ɗəwana
njir sa tsamə huɗa məlmər nda, nga ji
səwa nda lagu pamə wa, a'yi abangə
wa?
26 Agabangau, ma ndə gəra ənga
mambəl wu ja tətə nga ja, abangə tsu
mbərsa gəra ənga thlər mənahəu tətə
nga ja tsu.

3

Ndər Nu Ənga Kiyara Ja

1 Wazha ama, a sara nji gangə wu
pama hyi a ɗa njir highiɓə mai, ara
hyu səni abər njir highiɓə nga nju nda
məl numa anə nda ənga jirkur.
2 Namən patə vanyi pəci mənu məl
səra a'yi tsa'a mai. Ama ndəra gəra
saya ndzana sau, lagur səra wu biya
wu miya ja, naja ndə cici ngau, ənga
ju sən tsərpər piya ja.
3 Ma mən fuwa lidzang wu miya
tagu aga ja məl səra mənu yiwu, mənu
sən shabiya dza ja patə a ndar lagura
mənu yiwu.
4 Ətsu, məna ɗənga ar kəra kwamb-
wal kəra dəgaləu. Alaga kə kwamb-
wal dəgal nga ja gagaɗə kau, kəra kəl
yambaɗə dədəgal nga sən jahəna nyi
ar kəra 'yimi, ama zər zəwa kushu ngə
ndər dlə kwambwal wu jahə nyi ni a
ndar vira ju yiwu ja ma'yi a ndari.
5 Abangə ngə kiyar tsu, sə kushu
nga ja ar dza ndau, ama sər ɓwasə wu
hya'ari gangə gagaɗə ara ja. Ɗəngari
səra kiyara u'u kushu a sən məliya nyi
anə kubur tagəu ma ji mbari u'u.
6 Kiyara ndau, ənggər u'u nga nyi.
Naja nga ndiya kalar sə ar dza ndau
ənga ɗəmwa'yu. Kiyar wu sən ndzana
ndau, ənga ju sən ndzana nggyabiya
ndau. Kiyar ənga kərnyi ba nja dzəgwa
nggyina nyi wu u'ur kətsa.
7 Patəkura culi ma'wi tagəu, ənga
'yagə'yar, ənga sər təɗə ənga ta ba sər
'yimi 'yar, ndu sən fuwa nda wu lagu.
Ndə tsu a fuwa ndari wu lagu.
8 Ama kiyara ndau, ndər sən fuwa
nyi wu lagu a'yi mai. Kiyar sə ɗəmwa
'yi ngau səra ndə gəra sən fuwa wu
lagu. Naja nyinyau nga ja ənga min-
dal nə tsa ndau.
9 Ənga kiyara mən nga mən wu fal
Thlagə ənga Dərmən. Ənga kiyara mən
tsu nga mən wu shi'wa nji kəra Hyal
məliya a papa kərnyi.
10 Sara wu miya zəmə ngə fal ənga
shi'wa wu biya. Wazha ama, a'yi a
kyau abangə mai.
11 A sən uya nji 'yimi məsahəu ənga
nə nunur sara wu mandəli zəmə ya?
12 Wazha ama, a sən ɗəmər nji
mangwara ar wur gwava ya? Əndəga
a sən nər nji gwava ar wur bəla ya?
Abangə tsu 'yimi mandəli nunur a'yi
a ləri 'yimi məsahə mai.

Tsətsəlkur Pamapamə Məthləu

13 Wa ngə ndə tsətsəl ənga wu
sənbiya sə wu pama hya? Bəgə
ja cabiya lagur nggyabiya nyi
kəra mənahəu, ənga məl thlər kəra
mənahəu lagur həya kər kəra shili lagu
tsətsəlkur.

14 Ama ma ɗəfuwa hyi nyinyi əngа shishikur əngа hyu yiwu kərhyi, a sara hya ɓwasə əngа tsətsəlkur kə mai, ara jirkur aˈyi a gwa mai.
15 Culi najaka tsətsəlkur aˈyi shida sara ara Hyal mai. Ama tsətsəlkur kau sara wu duniya nga nyi, əngа shatan ama aˈyi nə Mambəl Hyal mai.
16 Arya vira shishikur əngа yiwu kərngau aˈyi, əna nga gu thləwa njir gwaɗəvi əngа njir məl sə ɗəmwaˈyu.
17 Ama tsətsəlkur kəra shida sara ara Hyal, tanggərma cici nga nyi, əngа wu gal nggya jaməu, əngа gəra yiwu kərnyi, əngа ju həya kər, əngа nyinyau əngа təhuɗəu, əngа ju məl thlər paməpamə mənahəu, əngа gəra tazhira ba əngа jirkur.
18 Njir gal nggya jaməu ngə njir məl səra wu cakə jaməkur, ca ngu shili əngа nggya tsapəu.

4

Hya Nə Nyi Kərhyi Anə Hyal

1 Mi ngu dla əngа pa əngа bwari wu pama hya? Aˈyi suna ɗəmwaˈyi kəra wu pa wu ɗəfuwa hyi ngu dla əngа nda wa, aˈyi abangə wa?
2 Hyu cim sau ama nahyi wu uya mai. Ca ngə ɗa hyu tsa nji. Səra ara nji ma, hyu cim gagaɗau, ama nahyi wu uya mai. Ca ngə ɗa hyu bwari əngа hyu pa. Nahyi wu uya mai ara nahyi wu kədi ara Hyal mai.
3 Ar pəci kəra hyu yiwa, nahyi wu uya mai, ara nahyi wu yiwa əngа ɗənga ɗəmwaˈyu, aga hya tsəya anə kərhyi wacu.
4 Nahyi ya, ənggər nji səsu nga hyi. Aˈyi hyu səni abər bazhikur əngа duniya dawakur əngа Hyal ngə wa? Kalar ndəra wu yiwu ja ɗa bazhiya duniya a ɗar ja dawa nə Hyal.
5 Hya sara nggani abər sə kurthləu ngə mai, ngə ndər Hyal kəra tsətsəfə kə na abər, “Hyal fuwa mambəl wu mən, ca ngə ɗa ju cim əngа jirkur aga məna nggya nə nyi wacu.”
6 Ama Hyal ngə canə mən mayiwakur nyi gagaɗau. Ca ngə ɗa ndər Hyal kəra tsətsəfə na:

“Hyal wu cicina ndər hə kər
ama ju ca mayiwakur anə njira
həya kər.”

7 Agabangə hya lər kərhyi anə Hyal. Ba hya nggəl ara məl thlər əngа səra shatan wu na, ba ja kwaya a dzər hyi.
8 Hya shili ləhəu wu dzər Hyal ba ja shili ləhəu wu dzər hyi tsu. Nahyi njir bikau hya piyari bikər hyi, nahyi nji ɗəfu məməthlu hya cina ɗəfuwa hyi.
9 Hya ndzə huɗəu əngа hya tiwi əngа sələm ara bikər hyi. Bəgə ngushir hyi a sha aga səˈyinggu, cagulir hyi tsu ja sha aga huɗə kyakyaru.
10 Hya həya kər a gya wu mwar Thlagəu, ba ja nda hər hyi a di.
11 Wazha ama, hya sara ɗa kuvwar hyi mai. Kalar ndəra ndər ɗəmwaˈyi ar kəra ndau əngа ji na abər zamə nyi aˈyi mənahə mai, ndər ɗəmwaˈyi nga ju məl ar kəra dlaɗə nə Hyal əngа tsu ju na abər dlaɗə nə Hyal aˈyi mənahə mai. Ma gə na abər dlaɗə Hyal aˈyi mənahə mai, nagə ɓəlar mai, ama a məlnar gə numa ar kəri.
12 Hyal zhizhinyi ngə ndər lə dlaɗau əngа ndər məl numa. Naja ngə ndəra sən mbəɗana əngа ja tsəya. Ama nagau, wa nga ga, ga məl numa anə kuvwa nga?

Bwasau Ar Kəra Əzəgəu

13 Siya ɗa mau himi nahyi njira wu na, “Ma aˈyi əshina mai əzəgəu, yu maˈyi a ndu məlmə kau ma aˈyi mai məlmə ta. A ndəna yu nda həna fa pathləu, ya ɗəl əngа ya ɗəlna aga ya məliya gənna.”
14 Ya kəja nahyi wu sən səra wu sa ɗa əzəgə mai. Hya ɗəngari piya hyi, kəra ənggər kunjigərpa nga nyi, ga lari əmudlau ama a səkari kushu a sari.
15 Səra hya kyaga na ca ngə, “Ma Hyal piyari mən, mənu ɗa aˈyi əngа pi, mənu sa məl abangau əngа abangau.”
16 Ama kəja hyi kəl ɓwasau ar kəra səra hyu yiwu hya məl. Culi nggyabiya kau ɗəmwaˈyi nga nyi.
17 Agabangə kalar ndəra sən sə mənahəu kəra ja kyaga məl, ama ba ji nggəl ara məl, anə nyi bikə ngau.

5

Kughi Anə Njir Bərba Njir Ɗa Nji

1 Səya ɗa mə himi, nahyi njir bərba,
hya tiwi ənga hya wau ara ɓwaɓwatə
kəra a vər shili ar kəra hyi.
2 Gənnar hyi wu nda ndzənakər, ənga
kəthla wu nda dzədzəɗəna zhaɓir hyi.
3 Dinairir hyu nda mbar vuyavuya.
Ənggər kə vuyavuya ndzana gənnar
hyi kau, abangə nga ndu nda nggya
sakida ar kəra hyi ənga ndu nda nggy-
ina dza hyi ənggər u'u. Ara dzakura
hyi, hyi tsəmiya kar kə anə kərhyi wu
kuɗiyar duniya.
4 Nggara mau! Gənna njir məl thlər
anə hyi ar far hyi kəra hyi nggəl ara
kyau a vər tiwi wu mwar Hyal. Tiwi
nə njir məl thlər fwahəu ar far hyi a
gwari wu himiya Hyal Thlagəu.
5 Ar pəci kəra hyi wu duniya a ng-
gyar hyi kəl səm məsahəu ara nahyi
njir bərba, kəl səra hyu yiwu nga hyu
məl. Hyi məliya kərhyi nggənggəthlau
ənggər thla kəra nji nyabiya aga sa tsa.
6 Hyi məlna numa kəra gəra kyau
anə ndə tsapəu, ba hyi tsəya nda, njira
gəra ndzana hyi sau.

Ɓwaɓwatəu Ənga Səsə'u Sau

7 Wazha ama, hya nggya ənga
munya ba'anə pəcir shilir Thlagəu.
Hya tsamiya ənggəra njir zəwa wu
səkə ənga munya ənggəra 'yi'yir nda
wu shili ənga sər fwahəu ayukuɗa par
a shiliri.
8 Nahyi tsu, hya nggya ənga munya
ba'anə pəcir shilir Thlagəu kəra a ɗari
ləhəu.
9 Wazha ama, hya sara ngunguni ar
kəra kuvwar hyi mai, ara nja sara nda
məliya hyi numa. Kəja ndər numa a
ɗari ləhəu a biya miya ki.
10 Wazha ama, hya highiɓəri culi
munya nə nabi'yar kəra ndər wu
thləmər Thlagəu, njira səsə'wur sau ar
pəcir ɓwaɓwatər nda.
11 Ənggəra mən wu səni abər
njir barka ngə njira səsə'wuri sə
ba'anə kuɗiya. A nggari hyi ənggəra
Ayuba səsə'wuri ɓwaɓwatə ənga səra
Thlagəu sa məliya nyi wu yukuɗu.
Naja Thlagəu nyinyau nga ja ənga
yiwukur ba təhuɗəu.
12 Wazha ama, adabanga sə patəu,
hya sara səm fəla ma hyu hə alkawal
mai. Ənga tsu hya sara səm fəla ənga
dəməlmə mai alaga ənga gyiwu 'yi mai
ba ənga kalar sə mai. Bəgə angər hyi
ja ɗa "Angəu," ənga awur hyi ja ɗa
"Awau," ara hya sara uya numa sara
ara Hyal.

Ndər Ənga Hyal Ənga Mbərsa

13 Nda 'yi wu pama hyi kəra wu
ɓwaɓwatə ya? Ja ndər ənga Hyal. Ndə
a'yi wu pama hyi wu caguli ya? Ja
thlə na nə fal Hyal.
14 Ndə a'yi wu pama hyi gəra ngga
ya? Ja nggari njira nggurəm nə njir
nu, aga nda sa kədi Hyal ar kəra
ja ənga nda ɓəsiya nyi ənga mal wu
thləmər Thlagəu.
15 Kədi Hyal kəra nji kədiyau ar
kəra ja wu mbərsa wu məliya nyi
jaməu. Hyal ənga kərnyi ngu məliya
nyi jaməu. Ma ji məliya bikə ma, Hyal
wu təfəbiya nyi.
16 Agabangə hya nana bikər hyi anə
kuvwar hyi, ənga hya kədi Hyal ar
kəra kuvwar hyi aga hya uya jaməkur
kumər dzau. Kədi Hyal nə ndə cicau
wu mwar Hyal ənga dənama nga nyi
ba wu məl thlər gagaɗau.
17 Iliya ndə ngau ənggər namən. Ji
kədi Hyal ənga jirkur abər par a sara
təɗə mai. Agabangə par a'yi təɗə mai
nə fa makəru ənga hya kwa.
18 Kə ji ɓəra kədi Hyal wayu, ba
par təɗau, kə 'yi'yi ləri barka nə sə
zuwazuwa.
19 Wazha ama, ma zəma hyi piyari
lagu jiri, ama kə zəma hyi shabiya
bama ja shilara Hyal,
20 hya səni abər, kalar ndəra
shabiya ndər bikau a shili wu jiri, a
mbəɗana nyir ja ara gwu u'ur kətsa
ənga a uyar ja Hyal təfəbiya nyi bikə
nyi alaga abari gangəkura nyi.

Cama Tsətsəfə Nə Tanggərma Nə Biturusu

1 Cama tsətsə sara ara yau, nayi
Biturusu, cama Səsə nə Yesu Kərsiti.
A nda nə njira Hyal caɗəbiya, njira
vər nggya məthləpikur wu 'yi'yir nji,
nanda ngə njira tətəlna dzə a ndu
'yi'yi Pontusu, Galatiya, Kapadokiya,
Asəya, ənga Bethləniya,
2 nanda ngə njira nji caɗəbiya
ənggər kəra Hyal Tada sənbiya tsu
kaɗəu, lagur thləbiya nda aga thlər
cicau lagu Mambəl aga hya ɗa njir
ɓəla ndər Yesu Kərsiti ənga hya ɗa
nji cicau lagu mashi nyi kəra nji
'wu'wucir nggər hyi.
Ta'yi mayiwakur nə Hyal ənga ng-
gya jaməu ja nggya nərhyi gagaɗau.

Fal Hyal Arya Fərkər

3 Fal a nggyari anə Hyal Tada ənga
Diya Thlagər mən Yesu Kərsiti! Naja
kəra lagur madiya təhuɗə nyi, nga ji
nə mən pi mafəliyangəu, a shili wu ng-
gyabiya nə fərkər lagur hya'ana Yesu
Kərsiti sara vir tau.
4 Ji məl abangau, aga məna uya sər
fa'aki kəra gəra ndzau, ənga gəra ɗəzau,
kəra nji fiya hyi a dəməlmau,
5 sər fa'aki kau, ca ngə pi gəra
kuɗau kəra nərhyi, nahyi nji kəra Hyal
wu dənama nyi, ja vər ɓəla anə hyi
lagur mbərsar hyi, kəra a vər shili wu
joməya zaman.
6 Arya kə nga hya vər nggya ənga
huɗə pipida gagaɗau, alaga kə pəci
kushu, hyu uya huɗə ndzəndzə lagur
dzəbiya dzə nə ɗa kəra wu shili anə hyi
wu lagu paməpaməu.
7 Najaka ɓwaɓwatə tsu aga ja
cabiya jirkura mbərsar hyi ngau,
ənggər kəra nju thlə əndzə wu u'u,
alaga kə ju ndzau, ama mbərsar
hyi a ndiyar əndzə naɗəu, arya
mbərsar hyi kau, a shiliri ənga fal ənga
kadakadarkur ba ha kər anə Yesu
Kərsiti.
8 Alaga kə nahyi saya lar nyi mai
kau, ama hyu yiwu nyi. Alaga kə
nahyi a'yi a vər lari nyi kabangə kə
mai, ama patə hyi a hənggər hyi ənga
ja, kə hyi nyabiya dzau ənga madiya
huɗə pipida kəra nji gəra sən dəgabiya,
9 arya hya vər uya mbəɗə nə piya
hyi, ca ngə səra ɗa hyi fər mbərsar hyi
wu Kərsiti.
10 Nabi'yar kəra ndər ar kəra mayi-
wakur kəra wu sa shili ənga mbəɗə
anə hyi kau, a ɗar nda aga nda wal-
biya ləkakaɗə gagaɗau ənga ɗəngar nda
patəu, aga nda nggabiya sə ar kəra
mbəɗə kau.
11 Ndu yiwu nda sənbiya tara pəci
a nuwa ənga tara abari ngə səra
Mambəl Kərsiti nar nda wu nda ɗa kə
wu ɗa. Səra Mambəl Kərsiti nar nda kə
ca ngə ɓwaɓwatə kəra ju nda sa ənga
kadakadarkur kəra wu shili ayukuɗa
nyi.
12 Mambəl a cabiya nda ri, abər
a'yi aga kərnda nga nda vər ndər kə
mai, ama nda vər ndər ar kəra hyi, ar
pəcira nda vər ndər arya səra nji nar
hyi, njira vər tətəlna ndəshigu anə hyi
lagur Mambəl Cicau kəra nji səwa sara
dəməlmau. Alaga waladi'yar a cimər
nda aga nda sənbiya sə ar kəra mbəɗə
nə Hyal anə mən.

Hyal Ngga Nji Nyi Aga Nda Nggya Cicau.

13 Wazha ama, arya sə mənahə kəra
Hyal məliya hyi kau, hya mbiya dzə
aga məl səra tsa'a, hya kəkəya kərhyi,
ənga hya fuwa fərkərər hyi patəu wu
mbəɗə kəra Hyal wu nda nə hyi wu
Yesu Kərsiti ar pəcira ji cabiya dzə anə
nji patəu ar pəcir shili nyi.
14 Ta hyi ɗa wazha ama njir ɓəlar
ndər, a sara hya ɓəra fuwa kərhyi wu
suna paməpamə nə kumər dzə ənggər
kəra hya vər nggya ɗəɗəm ta mai, ar
pəcira hya vər nggya wu gəra sən Hyal
ta.
15 Ama ta ɗa ndəra ngga hyi ndə cici
ngau, nahyi tsu kəl hya ɗa nji cicau
wu kalar səra hyu məl.
16 Arya tsətsəfə nga nyi wu ndər
Hyal abər "Kəl hya nggya cicau arya
nayi Hyal ndə cici ngau."
17 Arya hyu ngga nyi "Tada," ma
hya vər kədi Hyal, naja ndər məl

numa anə kalar ndə tsa'a aga səra məla ja, a'yi ənga tazhira mai. Hya kyaga nggya ənggər məthləpi wu duniya kau, hya nggya wu hivər Hyal kəra cabiya abər hyu gənggər nyi səli.
18 Arya a sənər hyi abər a'yi ənga
səra wu ndzə nga nji bəliya hyi mai,
sə ənggər thladla alaga əndzə mai, nji
bəlbiya hyi sara wu nggya papatagə
kəra hyi highiɓəri sara ara əjir hyi.
19 Ama Hyal mbəɗəbiya hyi sara wu
nggya papatagə ta lagur pə mashi ji-
gajiga nə Kərsiti kəra ənggər zər gam
kəra gəra ənga vazau alaga ənga ndzə
ar dzau.
20 Naja ngə Hyal caɗəbiya aga ja tau
aga mbəɗa mən, kadivira ji məliya
duniya. Hyal məliya najaka sə lagur
səwa Kərsiti a shili wu duniya aga sa
dləwar hyi.
21 Lagu nyi nga hyi hənggəri ənga
Hyal ndəra hya'ana nyi sara vir tau,
ji nə nyi kadakadarkur, aga mbərsar
hyi ənga fərkərər hyi ja nggya wu
Hyal.
22 Ta ɗa a cinar hyi kərhyi lagur ɓəlar
jirkur nə ndər Hyal aga hya ɗa njir ca
yiwukur anə kərhyi, yiwa mə kərhyi
gagaɗau sara wu ɗəfwa hyi.
23 Arya Hyal a nə hyiri lagur nggya
mafəliyangə, a'yi sara vu nggyabiya
kəra wu tə mai ama sara vu ng-
gyabiya kəra wu nggya ba'anuwa.
Hyal a məliyari nggyabiyar hyi
mafəliyagə lagur cama nə ndər nyi
kəra wu lər pi nə ba'anuwa.
24 Arya tsətsəfə ga nyi wu ndər
Hyal, abər,
"Patər ndapi ənggər sar nga nda,
ənga kalar kadakadarkurər nda
ənggər mambəla wu nga nda;
sar wu ul mambəla wu tsu wu pəpau,
25 ama ndər Thlagəu a ta'yi
ba'anuwa."
Najakə ngə ndər kəra njir nu Thlagəu,
tətəlna nahyi.

2

1 Ta a ɗari Hyal a nə hyiri lagu nə
nggya mafəliyangə ənggər wazha nyi,
hya sara məl səra wu takasiya ndə
mai, alaga thlafati aga ngguta ndə
mai, kwaɗashima, shishikur, ənga na
ndə pampaməu.
2 Ənggər zər mamanji wu caguli aga
sa u'wa, ta'yi hya ɗa njira wu caguli
aga ndər Hyal aga hya daɓaga hau wu
mbəɗər hyi.
3 Kəl hya məl abangau, ta a ɗar hyi
abər Thlagə Yesu mənahə nga ja.

Tsəka Mbəmbəɗau Ənga Nji Ɗəɗəm

4 Ənggəra hyu shili əgya Yesu Kərsiti,
ndəra ənggər tsəka mbəmbəɗau, kəra
nji piyari kau, ama Hyal a caɗəbiya
nyi ri ənga nə nyi kadakadarkur.
5 Nahyi tsu ənggər tsəka mbəmbəɗə
nga hyi ənggər naja, həhər nga hyi
ənggər Ki Hyal aga hya ɗa daɓə dzə
pubu'yar cicau, aga hya lər saɗaka
dlədləwu anə Hyal lagur Yesu kərsiti.
6 Arya tsətsəfə nga nyi wu ndər
Hyal abər,
"Kəja ya vər la tsəka wu məlmə
Səhiyona,
tsəka kəra cacaɗə dlədləvau,
ənga kalar ndəra hənggəri ənga ja,
naju nda gu səli mai."
7 Agabangau, anə hyi nahyi njira
hənggəri, tsəka kau wu shili ənga
dləvau anə hyi, ama anə njira nggəl
ara hənggəri ənga ja, ənggər kəra
tsətsəfau wu ndər Hyal, abər,
"Tsəka kəra njir hər diɗana
a ɗari tsəka təghə hər."
8 Ənga tsətsəfə nga nyi tsu,
"Naja tsəka kəra wu shili nga thlə hi
anə nji
ənga naja ngə tsəka kəra məliya
nja dlanakər."
Ndu thlə hi ara ndə nggəl ara ɓəlar
ndər Hyal, kəra ca ngə səra mbamba
tsu kaɗəu aga nda.
9 Ama nahyi njira Hyal ɗəmbiya
ngau, nahyi njira Hyal ɗəmbiya aga
hya ɗa pubu nə təlkur nyi, nahyi nji
kəra Hyal fiya aga dləvə nyi, nji gə
Hyal nga hyi, aga hya nar nyi anə
alenji sə mənahəu kəra ji məliya hyi,
naja ndəra həbiya hyi sara wu kuthləu
a shili wu mbəmbəl dədəgur nyi.
10 Ɗəɗəməu, a'yi hyi nji gə Hyal mai,
ama kabangəkau, a ɗar hyi nji nyi
ara hyi hənggəri ənga ja. Ɗəɗəməu,

nahyi a'yi uya təhuɗə Hyal mai, ama kabangəkau a ɗar hyi njira uya təhuɗə nyi.
11 Nahyi bazhir 'wa ɗa 'yar, ənggər nji shishili ənga məthləpi nga hyi wu duniya, yu kədi hyi, aga hya hwinakər sara ara səra wu shili ənga bikau kəra hya vər papa əni wu ɗəfuwa hyi.
12 Bəgə nggyabiyar hyi wu pama njira a'yi wu sən Hyal mai, a ɗa mənahəu, alaga ma ndə na nahyi njir məl sə ɗəmwa 'yu, ndu sən lari sər məla hyi kəra mənahəu, ba nda dləvə Hyalər hyi ar pəcir shili nyi.

Həya Mə Kər Anə Njir Səm Təlkur Ar Kəra Hyi

13 Hya lər kərhyi lagur məl thlər ənga səra kalar njir səm təlkur kəra nji ciya wu pama nji ar kəra hyi wu na, alaga naja ngə təl dəgaləu. Hya məl abangə aga gənggəri nyi səli anə Hyal.
14 Anə gwamna tsu, hya məl thlər ənga səra ndu na, arya nanda ngə njira Hyal fuwa hyi wu pəla nda, aga nda hwathləya njira gəra nggar ndər, ənga nda faliya njira wu nggar ndər.
15 Arya səra Hyal wu cim ngau, ya məl səra mənahəu. Lagu kə nga hyu haɗiya miya njir ndər puyiu kəra wu biya sara wu miya nji dza .
16 Hya nggya ənggər njira wu kambəkur kərnda, ama hya sara piyari kambəkur kau, ja ɗa lagu kəra hyu məl sə ɗəmwa'yi ngə mai, ama kəl hya nggya ar viya mafa Hyal.
17 Hya gənggər nyi səli anə kalar ndau, ənga hya cabiy.a nyi yiwukur anə kuvwar hyi njir nu, ənga hya gənggər nyi səli anə Hyal, ba ənga tsu hya lər dəgalkur anə təl.
18 Nahyi mafa'yar, hya lər kərhyi anə tarkir hyi ənga huɗə zəməu, a'yi njir məl sə mənahə anə hyi waci mai, ama ətsu hya məl səra mənahəu anə njira wu məl sə dididī anə hyi.
19 Arya wu pina huɗa Hyal ma ndə wu səsə'u sa ɓwaɓwatə gəra vazə nyi a'yi aara naja nə Hyal.
20 Ama mi ngə sər ɓwasər hyi ma nji dəgə hyi arya sər məla hyi kəra dididə? Ama ma arya məl sə mənahə nga nji dəgə hyi kakal nga nyi wu mwar Hyal.
21 Arya Hyal ngga hyi aga hya lar ɓwaɓwatə ənggər kau, arya Kərsiti ma a sar ja ɓwaɓwatəu anə hyi aga ja cabiya hyi abər nahyi tsu wu nda lar ɓwaɓwatəu.
22 "Naja a'yi saya məliya bikə mai,
ənga sər ngguta vi a'yi wu miya ja mai."
23 Ənggəra ndə nggənggəl nyi naji shabiya nda ənga nggəl mai. Ənggəra ji sa ɓwaɓwatəu, naja a'yi pahəna miya nə gərah nda nə kibiya mai. Ama ba ji lər kərnyi anə Hyal ndəra wu məl numa nə jijiri.
24 Naja ənga kərnyi ngə hər bikər mən wu dza ja a dar wu dladlakau aga məna shabiya nyi yi anə bikau ba məna ɗa njir məl səra tsatsa'a. Lagur takasə kəra nji takasə nyi ta nga mən uya shilgəbiya dzau.
25 Kadivira hyi ɗa njir nu Kərsiti, ənggər təmahəu sasa nga hyi, ama kabangəkə kə hya njir nu nyi a shar hya shili əgya ja ndər ɓəla, ənga ndər tsam nggyabiyar hyi.

3

Nggyabiya Mathləkə'yi Ənga Shilir Nda

1 Ənggər kəra yi na anə mafa ta, nahyi mathləkə'yi tsu, kəra njir nu Kərsiti, hya lər kərhyi anə shilir hyi aga ma alenyi shili a'yi wu pama nda kəra gəra hənggər ənga ndər Hyal ndu sən kathləbiya nda a shili, arya sər məla mathləkə'yir nda, ba nda hənggəri ənga Hyal.
2 Ar pəcira shilir nda lari nggyabiyar hyi kəra jijiri ənga ənggəra hyu gənggər səlir anə nda ba nda ɗa njir nu Kərsiti.
3 A sara ɓathlə dzər hyi nə gumagumkur a ɗa səra nju lari ənga li mai, sə ənggər ləm kər ənga ha səra nji məliya sara wu əndzau ba ənga kar ha nə gənna gangəu.
4 Kuji gumagumakurər hyi ja ɗa sara wu ɗəfuwa hyi, naja ngə gumagumakur kəra gəra ɗəzau, naja ngə nggya nə həya kər, ənga nggyabiya jaməu

əkkə'yi nji, nanda ngə nggyabiya kəra mənahə gagaɗau wu mwar Hyal.
5 Arya lagur nggyabiya kə ngə mathləkə'yi kəra wu nu Hyal əngа fiya fər kərər nda wu Hyal ɗəɗəm məliya nggyabiyar nda mənahə gagaɗau wu mwar Hyal lagur lər kərnda anə shilir nda.
6 Ənggər kəra Saratu, mala kəra ɓəlar ndər sal nyi, Ibrahimu, əngа ngga nyi əngа thlagə ɗa. Nahyi tsu, ku'yi nyi ngau nə jiri, ma hyi məl səra tsatsa'a gəra əngа hivər kalar sau.
7 Ənggər kə tsu shili, hya nggya əngа mathləkə'yir hyi əngа nda wu ɗəfuwa hyi, hya fiya nda əngа gənggər səli arya nanda nji tətəwa, ta ɗa wu cir zəmə nga hyi wu sər fa'aki nə mayi-wakur nə pi. Hya məl abangə a sara vanyi sə a kar kədi Hyalər hyi.

Sa Ɓwaɓwatəu Njir Nu Kərsiti Arya Məl Sə Mənahəu

8 Ayukuɗa ndər kau, yu na anə hyi patəu, bəgə hya nggya əngа daɓər kər, əngа hya nggya əngа təhuɗəu əgya kərhyi əngа hya ca yiwukur anə ku-vwar ara nahyi zamə əngа hya ca ku'wukur anə kuvwar hyi, ba əngа hya həya kər.
9 Hya sara kyi ɗəmwa'yikur anə njira məliya hyi ɗəmwa'yikur mai alaga hya nggəl njira nggəliya hyi mai. Ama hya ɗa nji fə barka arya aga məl sə mənahə ngə Hyal ngga hyi aga hya ɗa njir dləw barka ara ja.
10 Arya tsətsəfə nga nyi wu ndər Hyal,
"Kalar ndəra wu yiwu nggyabiya
mənahəu,
əngа ju yiwu ja nggya cacaguli,
kəl ja kar kiyara ja ara ndər ɗəmwa'yu
əngа miya ja ara thlafati.
11 Kəl ja piyari məl səra ɗəmwa'yu ja
məl səra mənahəu;
əngа kəl ja gal nggya jaməu
əngа kalar ndau əngа ja nərdzə
gagaɗau aga nggaya jaməu.
12 Arya Thlagəu nga vər ɓəla nji
tsapəu,
əngа himiya ja papahau aga
səhimi səra ndu kədi nyi.
Ama Thlagə wu sha bama anə njir
məl sə ɗəmwa'yi mai."

13 Wa ngu sən məliya sə dididi anə hyi ma hyi ciya kər aga məl səra mənaha?
14 Ama ma hyu sa ɓwaɓwatəu arya məl sə tsapəu, a uyar hyi barka ara Hyal. Agabangau, hya sara hivər dawar hyi ənggər nanda mai, əngа hya sara gərahə arya səra ndu məl anə hyi mai.
15 Ama wu ɗəfuwa hyi, hya ha kəra Kərsiti ar viya Thlagər hyi. Hya nggya papabau cumu aga hya uya səra hya sən shaɗuwa anə ndəra a vər yiwa hyi ar kəra fər kər kəra hyi əni wu Kərsiti. Ama ga shaɗuwa nyi wu ɓatsəkur kər ba əngа gənggər səli.
16 Ətsu hya nggya əngа ɗəngar hyi cicau, aga njira wu ndər ɗəmwa'yi ar kəra thlər mənahər hyi kəra hyu məl wu Kərsiti nda gu səli arya səra ndu na.
17 Ma yiwu huɗa Hyal ngau, a ndiya əngа mənahəu, aga hya sa ɓwaɓwatə arya məl səra mənahəu a mwara sa ɓwaɓwatə arya məl sə ɗəmwa'yu.
18 Arya kərsiti tau aga zəməu arya bikə nə nji patəu. Naja ndə tsapə tau arya nji tsapəu əngа nji gəra tsapəu, aga ja hər hyi a shili anə Hyal. Nji tsiya nyi wu kumər dzau ba ji hya'ari əngа pi lagu Mambəl.
19 Əngа mambəl kəra hya'ana nyi sara vər tau ngə ləbiya nyi a vwar vira nji fiya mambəl nə nji tətə ari ba ji vuwa tətəlna nda ndər Hyal ar kəra hya'ari nyi səra vir tau.
20 Mambəl'yar kə ngə mambəl njira kaɗəu nggəl ara ɓəlar ndər Hyal, alaga kə Hyal a munyari əngа nda ar pəcira Nəhu a vər hər kwambwal ari. Ar pəci ta, nji ɗiyawu waci ngə uya mbəɗau lagu 'yimi, nji cisu wacu.
21 'Yimi ta ar pəcir Nəhu ta ngə cabiya culi baɓətizəma kəra mbəɗana hyi kabangəkə tsu, ama mbəɗə kəra hyi uya kau, a'yi lagur ci didi əngа 'yimi sara ar dza hyi nga hyi uya mai, ama lagur yiwa sara ara Mambəl Hyal ja cina ɗəngar hyi. Baɓətizəma

kəra mbəɗana hyi kau, ji məl abangə lagur hya'ari Yesu Kərsiti sara vir tau.
22 Naja ndəra hya'ari sara vir tau a ma'yiri ja a dəməlmau, naja ngə ndəra a vər nggya ar tsi mazəma Hyal. A dəna nga ja vər səm təlkur ar kəra waladi'yar ənga təltəl 'yar ənga njir dənama, ba ənga njir dənama təlkur papatəu ənga ndə fiya kəra nda əgya kiɗa ja.

4

Njir Nu Kərsiti Nda Nggya Njir Pina Huɗa Hyal

1 Ta ɗa hyu səni abər Kərsiti a lar ɓwaɓwatə arya mən wu kumər dza ja, agabangau zamɗa 'yar, ta'yi hya nggya ənga ɗənga abangau, aga hya sən səsə'wuri ɓwaɓwatə wu dzau, arya kalar ndəra lari ɓwaɓwatə wu dza ja, a ndiyar ja dənama bikau.
2 Arya najakau, tsu ju dumwa ənga nggya suna suna nə ndəndəkur nə kumər dzə kəra wu nda ɓəliya nyi mai, ama ju məl səra pina huɗa Hyal wacu.
3 Arya a sanar hyi pəci gangə ɗəɗəmə a vər məl səra njira gəra sən Hyal wu yiwu məl, sə ənggər nggya nə səsukur, ənga suna nə kumər dzau ənga sa sə sasa, ənga yiwu nggya wawahə gəra kər, ba ənga nu katəu, kəra sə zhizhigər ngau.
4 Ənggəra tsu hyu ɓəra daɓə kər əkkə'yi nda wu məl sə ɗəɗəmwa'yi mai, ba ndə lari ənggər sə dədəgur ngə anə nahyi kəra biya sara wu nda, ca ngə ɗa ndu nyabiya hyi ənga nggəl.
5 Ama ndu nda ləri sakida sər məla nda ənga miya nda anə ndəra a nggyar tsa'a aga məl numa anə njira ənga pi ənga nji tətau.
6 Ca ngə səra ɗa nji tətəlna ndəshigu anə njira ənga pi ənga nji tətəau, aga Hyal a daɓaga məl numa anə nda ənggər nə njira wu kumər dzau, ama aga nda nggya aga Hyal wu mambəl ənga Hyal.
7 Pəcir kuɗiya nə kalar sau a ɗar ləhəu. Agabangau, kəl hya ɗəngabiya sə mənahəu, ənga hya kəkəya kərhyi aga hya daɓaga sən kədi Hyal.
8 Səra ndiya sə'yar kə patəu, ca ngə hya ca yiwukur anə kuvwar hyi gagaɗau, arya yiwukur wu dazhəna bikə gangə kəra nji məliya.
9 Hya ɗa njir dləwu məthləpi anə kuvwar hyi ənga tsi məməthləu.
10 Kalar ndə wu pama hyi ja məl thlər ənga kalar culi lə sə lələ kurthlə kəra Hyal nə nyi aga dləwa kuvwa nyi. Wu lagu kə nga hyu nda məl thlər ənga lə sə lələ nə Hyal mənahəu.
11 Kalar ndəra lə sə lələ nyi, ca ngə tətəlna ndər Hyal, bəgə ja na səra Hyal na aga ja na. Kalar ndəra lə sə lələ nyi, ca ngə məl thlər anə nji, bəgə ja məl thlər ənga dənama kəra Hyal nə nyi aga wu kalar lagu nja lər fal nyi anə Hyal lagu Yesu Kərsiti. Bəgə kadakadarkur ənga dənama ja nggya ba'anuwa. Amina

Sa Ɓwaɓwatə Nə Njir Nu Kərsiti

12 Nahyi Bazhi 'wa ɗa 'yar, ja sara ɗa sə dədəgur anə hyi ma hyi sa ɓwaɓwatə ar pəcir dzəbiya dzə mai, a sara hya ɗənga a bər vanyi sə mafəliyangə nga vər ɗa anə hyi mai.
13 Ama arya kau, hya caguli ara hyu sa ɓwaɓwatə daɓə ənga Kərsiti, ara ar pəcira nju nda cabiya kadakadarkur nyi, hyu nda nyabiya dzə ənga caguli gagaɗau.
14 Hyal ngə wu fənggər hyi barka jijiri ma nji nggənggəl hyi arya nahyi njir nu Kərsiti, arya Mambəl kadakadarkur kəra ca ngə Mambəl nə Hyal ja nggya ənga hyi.
15 Ma nji nə hyi ɓwaɓwatəu, ja sara ɗa ara nahyi njir tsa ndə mai, alaga njir həl ənga alaga njir batal paməpaməu, ənga alaga njir fə miya a vu ndər ndau.
16 Ama ma hyu sa ɓwaɓwatə arya nahyi njir nu Kərsiti, ja sara ɗa sə səsəli anə hyi mai, ama hya fal Hyal ara nju ngga hyi njir nu Kərsiti.
17 Pəci ta kəra Hyal wu nda məl numa anə nji a ɗari, ənga ju nda dzəgwa məl numa kə wu ki nyi. Ma ɗa ar mən njir nu nyi nga ju dzəgwa, mi ngu nda ɗa ənga njira gəra dləwuri ndəshigu nə Hyala?

18 Ənggər kəra ja tsətsəfə wu ndər Hyal,
“Ma ɗa dzadzau anə nji gə Hyal nda
uya mbəɗau,
mi ngu nda ɗa ənga njira gəra
hivər Hyal, ndu dumwa nga
nggya wu bika?”
19 Agabangau, patər njira wu sa
ɓwaɓwatə ənggəra Hyal wu yiwu ja
ɗa, nda ɓəra dumwa ənga lər kərnda
anə Hyal ndəra məliya nda ənga nda
dumwa ənga məl səra mənahəu.

5

Təɗə Himi Ɗa Anə Nji Gə Hyal

1 Kabangəkə ya vər tsəfə anə hyi
njir təɗə mwa ənga yu kədi hyi arya
sər ɓwakər kəra vər ɓwakər anə daɓə
dzə nə njir nu. Nayi tsu ndər təɗə
mwa ngau ənggər nahyi ndəra lari sa
ɓwaɓwatə nə Kərsiti ənga tsu ndəra
wu nda dləwuri kadakadarkur kəra
Hyal wu nda cabiya mən.
2 Yu kədi hyi, hya ɓəla nji gə Hyal
kəra wu tsa hyi. Arya nji nə hyi thlər
nə ɓəla nda ənggər kəra njir ɓəla a vər
ɓəla fəgər nda. Hya sara təɗə mwa
anə nda ara nji ciwa hyi a gwa mai.
Ama hya təɗə mwa anə nda ara yiwur
huɗa hyi nga hyi hənggəri hya məl
abangə ənggər kəra Hyal wu yiwu hya
məl. Hya sara məl thlərər hyi aga hya
uya gənna waci mai.
3 A sara hya ca dənama anə njira nji
fuwa wu pəla hyi mai, ama kəl hya ɗa
sər fə li kəra ndu fa'abiya hiya nyi.
4 Ar pəcira Kərsiti ndər ɓəla kəra
dəgal wu nda cabiya kər ar babal, hyu
nda uya mitawal nə kadakadarkur
kəra gəra ɗəzau.
5 Abangə tsu nahyi wazha
baduwari, hya həya nyi kər anə njira
nggurum. Patəkura hyi kəl hya nggya
ənga həya kər anə kuvwar hyi, arya,
tsətsəfə nga nyi abər,
“Hyal wu papa njir ɓwadzau,
ama ju ca ku'yakur anə njira ənga
həya kər.”
6 Agabangau, hya ɗa ənga həya kər
əgya kiɗa dənamar Hyal, aga ja nda
həna hyi ma pəca nyi a ɗari.
7 Hya fuwa patər səra wu ɓila hyi
wu tsa Hyal ba hya far əni ara ju yiwu
ja dləwar hyi.
8 Hya kəkəya kərhyi, ənga hya nggya
papahə li, arya dawar hyi, shatan,
kəra ənggər ləvari kəra vər hwavi kəra
vər gal ndəra ja daɓaga ɗəhu.
9 Hya ka nyi ara shili ara hyi, hya
ta'yi ənga dənama wu mbərsa, ara
hyu səni abər zamər hyi'yar kəra a
ndu duniya patə a vər sa culi najaka
ɓwaɓwatə kəra hya gwa kau.
10 Ama Hyal ndər ca ku'yakur
anə nji patəu, naja ndəra ngga hyi
aga hya ɗa wu cir zəmə ənga Kərsiti
wu kadakadarkur nyi nə ba'anuwa.
Ayukuɗa hyi lar ɓwaɓwatə nə pəci
kushu, ju sa ɓəra shabiya hyi a
shili ara kərnyi, ba ja məliya hyi
ɓaɓalu, ənga tata'yi pir, ba ənga gəra
kənggəɗau.
11 Səm təlkur a nggyar nə nyi
ba'anuwa. Amina.

Usadzə Nə Bitrusu Nə Jomə ndəl

12 Silasu ngə dləwar ɗa yi tsəfəri na-
jaka cama tsətsəfau, ndəra zəmə məl
thlər tsa'a miya ɗəfu, yi tsəfər hyi sə
yiɗau aga ya tsətsəkur ɗəfuwa hyi ar
kəra mbərsar hyi ənga yu yiwu ya ɓəra
nar hyi abər ku'yakur Hyal kəra ju ca
anə mən jiri nga nyi ənggər kəra yi nar
hyi ta. Hya dumwa ənga hənggəri wu
ja.
13 Nanda njir nu Kərsiti kəra wu Ba-
bilanu, njira nji caɗəbiya əkkə'yi hyi,
nda vər usa hyi, abangə tsu zər ɗa
Markusu wu usa hyi.
14 Hya usar kuvwar hyi ənga bərpə
dzə nə yiwukur.
Bəgə Hyal a nə hyi huɗə pərtə patəu
wu Kərsiti. Amina.

Cama Tsətsəfə Nə Məthləu Nə Biturusu

1 Sara ara Simanu Biturusu, ndər məl thlər Yesu Kərsiti ənga cama səsau,
A nda nə nji, njira yau tsapəkur nə Hyalər mən ənga ndər mbəɗa mən Yesu Kərsiti, njira dləwuri mbərsa kəra duduru ənggər nər mən kau.
2 Bəgə mayiwakur ənga huɗə pərtə ja nggya nər hyi lagur sənbiya Hyal ənga Yesu Kərsiti Thlagər mən.

Nggyabiya Kəra Kyaga Njir Nu

3 Hyal wu hyalkur nyi a nər mən ri ja kalar səra mən wu yiwu aga nggyabiya ənga nggya hyalkur, lagur sənbiya nyi, ndəra ngga mən a vu kadakadarkur nyi ənga mənahəkur nyi.
4 Lagu kə nga ji nə mən alkawal dədəgal ənga duduru, aga lagur nda nga mən wu dzəgwa ɗa wu cir zəmə wu nggyabiya nə hyalkur aga məna sən nggwaɗəna kər ara nggya ɗəmwa 'yu nə duniya kəra suna paməpamə a'yi a gwa.
5 Agabangau, hya nərdzau, hya cakər nyi anə mbərsar hyi mənahəkur, ənga anə mənahəkur tsu sənbiya sau,
6 ənga anə sənbiya sə tsu, kəkəya kər, ənga anə kəkəya kər tsu cinapi ənga anə cinapi tsu nggya hyalkur,
7 ənga nggya hyalkur tsu yiwu zaməkur, ənga yiwu zaməkur tsu hangəkalkur ənga hangəkalkur tsu hangəkal zaməkur, ənga hangəkal zaməkur yiwudzau.
8 Ara ma sə'yar kə a'yi wu ɗəfuwa hyi gagaɗau, ndu kar hyi ara nggya gəra kətər dzau ənga gəra cakər dzau wu sənbiya sə ar kəra Thlagər mən Yesu kərsiti.
9 Ama kalar ndəra tini uya culi najaka sau, a ɗar ja ndər tsamə sə lələfuru ənga ndə ləfau. Ənga a farər ja abər a cina nyir nji sara ara bikə nyi kəra tərabiya.
10 Agabangau, wazha ama, hya nərdzau aga hya nyabiya nggar hyi ənga caɗər hyi kəra nji məliya hyi. Ara ma hyi məl abangau, nahyu sən dla tsu mai.
11 Lagu kə tsu nga hyu nda uya dləwu nə jijiri a vu təlkur Thlagə ənga ndər mbəɗa mən Yesu Kərsiti.

Ndər Haha Nə Ləkakaɗə Tsətsəfau

12 Agabangau, cumu nga yu ɓəra ɗəngar hyi ar kəra sə'yar kau, alaga kə hyu sənbiya nda kau, ənga ciyar hyi hi wu jirkur kəra a'yi ara hyi kabangəkau.
13 Yu nggani a ɗar tsa'a ya ɓəra ɗəngar hyi ar kəra sə'yar kau, ma tsu yi əkkə'yi hyi wu dzə kau,
14 arya yu səni abər pəcir təkəbiya dzau ənga kumər dzə kau, a ɗar ləhəu, ənggər kəra Thlagə Yesu Kərsiti cabiya ɗa.
15 Agabangau, yu məl kalar səra yu sən məliya aga ya lari abər hyu nda dumwa ənga ɗəngari sə'yar kau, alaga ar pəcira yi piyari najaka dzau.
16 Ar pəcira 'yi nar hyi ar kəra dənama ənga shilir Thlagər mən Yesu Kərsiti, a'yi pumungutu tsədlatsədla sara vu hahangəkur nə ndə nga 'yi nar hyi mai, ama səra 'yi lari ənga liya 'ya ngau.
17 Ara a'yi 'ya tata'yi ənа ar pəcira ji dləwuri ha kər ənga kadakadarkur sara ara Hyal Tada, ar pəcira 'yi nggari ɗahə dədəgal sara dəməlmau kəra a vər na, “Naja kau, Zər ɗa ngau, yu yiwu nyi gagaɗau, ənga ja tsu, huɗa ya pidari.”
18 Na'ya ənga kər'ya ngə nggar ɗahə kə sara a dəməlmau, ar pəcira 'ya əkkə'yi ja ar dar mə cicau.
19 Ənga tsu 'yu səni abər ndər nə nabi'yar kəra ndə ɗa jijiri. Nahyi tsu hya nərdzau, hya səya nyi himi ənggər kəra mbəmbəl wu mbəl wu kuthlə wacikal vi, kəl ma shashilga disha wur vi tsu mbəl wu ɗəfuwa hyi.
20 Sə tanggərma hya səni wu ɗəfuwa hyi abər vanyi ndərhaha a'yi wu ndər Hyal kəra sara wu ɗənga ndə nga nyi shili mai.
21 Ara ndərhaha a'yi wu shili sara wu ɗənga ndə mai, ama ndə ngu na

ndərhaha sara ara Hyal lagur Mambəl Cici kəra wu ləbiya nyi.

2

Nabi Ənga Maləmə Fati ˈyar

1 Ama nabi fati aˈyi nda gangəu wu pama nji ənggər kəra nju uya njir highiɓə fati wu pama hyi, ndə həlwa dzə wu hyi ənga ɗənga didiɗî. Ka mbari ndə shabiya yi anə ndəra kətiya nda ara tau, ndə dzəgwa uya tə anə kərnda

2 Nji gangə tsu wu nda nu lagur gal məsahəkur wu lagu gəra səlikur. Lagu kə tsu ngə alenyi nji wu nda shini nyi yi anə jirkur.

3 Wu lagur sunar nda, maləmˈyar daɓə dzə ndu nda shili ənga ɗahə məsahə nə fatir nda. Alaga kə a thlana ndar nji numa tsu kaɗəu, ənga ndəra wu nda dləna nda papaɓə nga ja

4 Arya Hyal aˈyi piyari məl numa anə waladiˈyar ar pəcira ndə məliya bikə mai, ama kəl ta ji vakuwa nda a gu uˈur kətsa, ji jahuwa nda a gwar vi dzəgam kəra ndiya ənga dzəgamu. A ndəna nga ndu nggya ndu səkə pəcir numa.

5 Ma ɗa naja aˈyi səsəlkər anə nji ɗəɗəm wu pəcira ji sana duniya ənga ˈyimi mai, ama kəl Nəhu ndər tətəlna ndəshigu nə tsapəkur ənga alenyi nji məɗəfau

6 Ma ɗa Hyal sana məlmə Sodomu ənga Gwamwara lagur nggyina nda ənga uˈu ba ndə sha aga bəbər, ənga ji məliya nda ndə ɗa sər highiɓau anə njir məl bikau, njir məl səra gəra kyau.

7 Ma ji kətiya Lotu, ndə tsapəu, ndə kəra a vər nggya wu pama nji shishi kəra zəwar nyi.

8 (ara naja ndə tsapəu, kəra a vər nggya wu pama njir məl səra gəra kyau, vuˈyi ənga pəci uya diyadiyaɓəkur nə mambəl lagur səra ju lari ənga ju nggari ndu məl).

9 Ya ma abangə nga nyi, lagu kə nga mən səni abər Hyal aˈyi ja ənga sən ənggəra ju sa həbiya nji tsapə nyiˈyar sara wu ɓwaɓwatəu, ma njir məl ɗəmwaˈyikur tsu, wu dumwa ənga məl ɗəmwaˈyikur baˈanə pəcir numar nda.

10 Kə jiri nga nyi anə njira lər kərnda aga məl səra ngga məsahə anə kumər dzə lagur məl səsukur ənga nggəl ara məl səra njir təɗəmwa wu na.

Nji kau, nji uˈul li ənga ɓaɓal kərngau, nji gəra səli ənga njira gəra hivər njira adabanga nda. Ndu sən nggəl njira nji gəra lari ənga li.

11 Ama alaga waladiˈyar kəra ənga dənama gagaɗə kau, a sən shili ənga vazə anə njira vər nggya wu mwar Thlagə mai.

12 Ama nji kau, ndu ndər nə diɗa ar kəra səra ndə gəra nggabiya. Nanda ənggər sər tagə nga nda, njira gəra ənga ɗənga, njir məl səra dza nda wu yiwu wacu, njira nji yabiya aga nja mbar nja tsiya nda ənggər sər tagə nga ndu nda kuɗau.

13 Ətsu ənggər kəra ndə lər ɓwaɓwatə anə nji abangə tsu nga nju nda nər nda ɓwaɓwatəu. Ɗəngar nda ənga sə mənahəu, ca ngə məl səsukur əpuci. Nji vavazə nga nda arya sər mələr nda didiɗi nga nyi, ma ndu sa ənga səm sər səm ənga hyi, ɗəngar nda ɗəmwaˈyi nga nyi.

14 Cumu ɗəngar nda lagu səsukur nga nyi, nandu piyari məl bikə mai, ndu dumwa ənga ngguta njira gəra ənga dənama wu mbərsar nda. Nanda njir suna ngau, njira nji shiˈuna.

15 Ndə piyari lagu kəra taˈyu ndə dzəgwa nu lagu Balamu zər Biyaru, ndəra wu yiwu gənna gagaɗau lagur məl sə ɗəmwaˈyu.

16 Ama nji kughiya nyi ara məl sə ɗəmwaˈyu, kəl kwara kəra gəra saya ndər pahəna miya ji ndər ənga ɗaha ndau, aga ja kar nabi ara məl sə didiɗî ənggər nabi wu thləkau.

17 Najaka njir thla fati aˈyi nda ənggər dəl nə ˈyimi kəra ulnakər, ənga ənggər kunjigərpa kəra yambaɗəu a vər kədlau. Hyal ənga kərnyi a piyar ndari vir nggya kəra ndiya ənga kuthlə gagaɗau.

18 Ara nji kau, lagur sə didiɗî ənga ndər məməlaməu kəra ndu na, ənga cim nə məl səsukur ənga məl sə gəra

səli nga ndu nggutəna njira əngа dzau nga ndə biya ara wu nggyabiya nə bikau.
19 Ndə məliya nda alkawal nə nggya kambau, ama nanda əngа kərnda tsu nda mafa anə sər məla nda.
20 Ma nda piyari məl sə ɗəmwa'yi nə duniya ara ndə səni Thlagə ndər mbəɗa mən Yesu Kərsiti, ama ba ndə ɓəra sha a nda məl sə ɗəmwa'yu, ndu nda ɗa dididī a ndiya ta nda ɗəɗəm ta.
21 Kuji anə nda ma nanda a'yi saya sənbiya lagu nə nggya nə tsapəkur tsu kaɗə mai, ara a sənbiyar nda ba nda dzəgwa ɓəra sha ara məl sə əngа ndər cici nə Hyal.
22 Arya karapə kə jiri n/ga nyi abər “Hya a shari ju naɗə səra ji tapərana” əngа “Fəshiu kəra nji pərana a ɓəra shari a gu tsukwaɓə nyi.”

3

Pəcir Sha Shilir Thlagəu

1 Bazhir 'wa ɗa 'yar, najakə ngə tsəfə ɗa nə məthləkura nyi anə hyi. Gyapə yi tsəfəri aga ya ɓəra fuwa ɗənga nə jijiri wu ɗəfuwa hyi.
2 Yu yiwu hya ɓəra ɗəngari əngа ndər nabi'yar kəra tərabiya tsu kaɗəu, əngа ndər kəra Thlagə əngа ndər mbəɗa mən nar mən lagu miya cama səsə nyi'yar.
3 Sə tanggərma, hya ɗa əngа səni, abər wu jomər duniya njir ngguta nju nda shili, ndu nda dumwa əngа məl sə dididī kəl səra ndu yiwu nga ndu məl.
4 Ndu nda na, “Ya əmani ngə alkawal nə shili nyi kə ja? Kəja əjir mən 'yar a piyar duniya ama tsu sə a vər ma'yi kakal ənggər kəra saya ɗa, sə a'yi kəra bəlar dzə mai.”
5 Ama kəja kəra nda a fari abər lagu ndər Hyal ngə kalar səra nji məliya a dəməlmau əngа a gyu 'yi, nji həbiya nda sara wu 'yimi əngа lagu 'yimi.
6 Lagu 'yimi ətsu nga nji tuzhina duniya nə zaman ta.
7 Lagu culi ndər ta tsu nga nji piyari dəməlmau əngа duniya nə kabangəkau wu nda sanakər əngа u'u, kəra Hyal piyari aga ja səkə pəcira nju nda məl numa anə njir məl sə ɗəmwa'yu.
8 Ama a sara hya far najaka ndər bazhir 'wa ɗa'yar mai, pida pathləu əngа Hyal ənggər fa duburam nga nyi, ətsu fa duburam ənggər pida pathlə nga nyi.
9 Thlagəu, a'yi wu far əngа alkawal nyi ənggər kəra alenyi nju ɗənga wu ndəndəkur kə mai. Munya nga ju məl əngа hyi, ara na ja a'yi wu yiwu ndə zəmə a sanakər mai, ama aga kalar ndə ja uya pi.
10 Ama pəcir shili Hyal wu nda ɗa ənggər shilir ndər həl gəra nju səni. Dəməlmə wu nda sanakər daɓə əngа wu gagaɗau, kalar səra a'yi a gwagwa wu nda ngyinakər əngа u'u. Duniya əngа səra wu ja patəu wu nda ndzau.
11 Ma ɗa mbar kalar sə nga nju nda ndzana lagu kə abangau, wa thləm culi nji kəra hya kyaga ɗa? A kyau hya ɗa nji cicau, njir məl səra Hyal wu yiwu,
12 ənggəra hyi wu səkə pəcir shilir Hyal əngа hya kusar shili nyi. Pəci ta ngu nda shili əngа u'u nə nggyi duniya əngа kalar səra a gwa.
13 Ama ənggər kəra ju nyana alkawal nyi, mən wu səkə shilir dəməlmə mafəliyangəu əngа duniya vir nggya nə tsapəkur.
14 Agabangau, bazhir 'wa ɗa 'yar, kəra yu yiwu, ta ɗari hyu səkə shilir najaka sau, hya nərdzau aga nja thləwa hyi gəra əngа səra nja vaziya hyi ari əngа nggya əngа huɗə pərtəu əngа ja.
15 Hya ɗəngari səra ɗa Thlagər məna vər səsə'u mən ca ngə aga kalar ndə a uya mbəɗau. Abangə ngə zamər mən Bulusu ndəra mən wu yiwu tsəfər hyi lagu tsətsəlkur kəra Hyal nə nyi.
16 Cimu nga ju ndər ar kəra culi sə'yar kau, lagu cama tsətsəfə nyi'yar. Wu tsəfə nyi'yar alenyi ndər a'yi kəra dzadzau məna sənbiya nda, kəra njira gəra təkəbiya sau, əngа njira gəra ta'yibiya dzau əngа dənama wu mbərsar shasha səra ndəra nyi wu na

lagur səra ndu yiwu, lagu kə nga ndu uya tau anə kərnda.
17 Agabangau, bazhir ˈwa ɗa ˈyar, ta ɗa a sənbiyar hyi abangau, kəl hya nggya ənga hangəkal a sara highiɓə nə fati a məliya hya dlanakər wu mbərsar hyi.
18 Ama hya cakər hau wu yiwukur ənga sənbiya Thlagər mən Yesu Kərsiti. Anə nyi ngə kadakadarkur ka-bangəkau ənga baˈanuwa tsu. Amina!

Cama Tsətsəfə Nə Tanggərma Nə Yahwana

Ndər Nə Pi

1 Naja kəra tsu wu dzuguya duniya a'yi ja, kəra a nggari 'ya, ənga a lar 'ya ənga liya 'ya, ənga a tsambiyar 'ya tsu, ənga a tsəkwar 'ya ənga tsa 'ya, sə kau ca nga 'ya vər na ar kəra ndər nə pi.
2 Pi kau, a cabiyar kər ar babal, a lar 'ya, ənga a sakidar 'ya tsu, ənga ca nga 'ya vər hə'wau anə hyi abər naja ngə Ndər Pi nə ba'anuwa, kəra ənga Tada nga ja, a canə 'yar ja dzau.
3 Najaka hə'wa sə kəra 'ya vər məl anə hyi a nggari 'ya, ənga a lari 'ya tsu, aga nahyi tsu, hya sa daɓər dzə ənga 'ya. Daɓə dzər mən tsu ara Tada ənga Zər nyi Yesu Kərsiti nga nyi.
4 Najaka tsəfə kəra 'yi tsəfə anə hyi aga cagulir 'ya a nyabiya dzau.

Nggyabiya Wu Mbəmbəl

5 Najakau ca ngə cama kəra 'yi nggari sara ara ja, na'ya tsu, 'yi hə'wuna hyi, abər Hyal ngə mbəmbəl, kuthləu a'yi wu ja alaga kushi mai.
6 Agabangau ma mən na abər məna vər daɓər dzə ənga Hyal, ama tsu məna vər ɓau wu kuthləu, a cabiyari abər njir thla fati nga mən, namən a'yi a vər nu jiri mai.
7 Ma mən nggya wu mbəmbəl, ənggər kəra ja wu mbəmbəl, a vər nggya mən wu daɓə dzə ənga kərmən, mashi Zər nyi Yesu tsu, ja cina mən sara wu kalar bikau.
8 Ma mən na abər bikə a'yi ara mən mai, kərmən nga məna vər ngguta, jiri tsu a'yi wu mən mai.
9 Ma mən nana bikər mən anə Hyal, naja ndə tsa'a miya ɗəfu ngau, ənga naja ndə tsapə ngau, ba ja təfəbiya mən bikər mən, ja dzəgwa cina mən sara wu kalar ɗəmwa'yikurər mən.
10 Ma mən na abər namən a'yi məliya bikə mai, a cabiyar mən abər Hyal ndər thla fati nga ja, ənga ndər nyi tsu a'yi a wu ɗəfuwa mən mai.

2

1 Nahyi wazha ɗa, ya vər tsəfə naja ka tsəfə anə hyi a sara hya məl bikau. Ama ma ndau a'yi kəra məliya bikau, ndər hal arya mən a'yi wu mwar Tada, naja ngə Yesu Kərsiti ndəra tsapəu.
2 Naja ngə lər kər nyi nə saɗaka nə hə bikər mən, a'yi nər mən waci mai, ama ətsu nə duniya patəu.
3 Ma mən ɓəlar dlaɗə nyi, a cabiyari abər a sən nyir mən.
4 Ma ndəra na, abər, "Yu sən Hyal," ama naju ɓəlari dlaɗə nyi mai, najaka ndau, ndər thlafati ngau, jirkur tsu a'yi a wu ja mai.
5 Ama ma ndəra a vər nu səra ndər Hyal nana, yiwukur Hyal a nyabiyar dzau wu ja. Lagu kə nga mənu səni abər a'yi mən wu ja.
6 Kalar ndəra na abər a'yi ja vər nggya wu Hyal, a fiyar kər kəl ji ɓə ənggər nə Yesu.
7 Nahyi bazhir 'wa ɗa 'yar, a'yi dlaɗə mafəleng nga ya vər tsəfə anə hyi mai, ama dlaɗə ɗəɗəm kəra hyi dləwuri tsu kaɗə ta ngau. Ndər ɓəla nə ɗəɗəm kə ca ngə cama kəra hyi nggari.
8 Alaga abangau, dlaɗə mafəleng nga ya vər tsəfə anə hyi, jirkur nyi a lar nji wu ja ənga wu hyi tsu, arya kuthlə a vər tərabiya ənga mbəmbəl nə jijiri a vər mbəl nga ja.
9 Kalar ndəra na abər wu mbəmbəl nga ja, ama naja a'yi wu yiwu zamə nyi mai, a cabiyari abər tsu ja wu kuthləu.
10 Ama kalar ndəra vər yiwu zamə nyi, wu mbəmbəl nga ju nggya, sər məliya ja thlər hi a'yi tsu mai.
11 Ama kalar ndəra piyari shishir dza zamə nyi wu kuthlə nga ja, ənga ju ɓau wu kuthləu. Naja a'yi wu səni vira ju ma'yi a ndar mai, arya kuthlə kə a ləfəna nyi ri.
12 Wazha huɗa yau, yu tsəfə anə hyi,
ara a təfəbiya hyir nji bikər hyi
arya thləmə nyi.
13 Nahyi tada'yar, yu tsəfə anə hyi,

ara hyu sənbiya nyi ndəra divira
dzəgwa duniya.
Nahyi wazha shili, yu tsəfə anə hyi,
ara a səmkur hyi təlkur ar kəra ndə
ɗəmwa'yi kau.
Nahyi wazha baduwari, yu tsəfə anə
hyi,
ara a sənər hyi Tada.
14 Nahyi tada'yar, yu tsəfə anə hyi,
ara a sənbiya nyir hyi, ndəra di-
vira dzəgwa duniya.
Nahyi wazha shili, yu tsəfə anə hyi,
ara njir dənama nga hyi,
ənga ndər Hyal a'yi wu ɗəfuwa hyi,
ənga a səmkur hyi təlkur ar kəra
ndə shishi ta.

A Sara Hya Yiwu Duniya Mai

15 A sara hya yiwu duniya, alaga
səra a gwa mai. Ma ndəra vər yiwu
duniya, yiwukur nə Tada a'yi wu
ɗəfuwa ja mai.
16 Ara kalar səra a wu duniya, sə
ənggər suna nə kumur dzau, ənga səra
li wu cim, ənga ɓwasə ənga səra ara
gau, a'yi wu shili sara ara Tada mai,
ama sara wu duniya.
17 Duniya ənga kalar səra wu ja kəra
nji wu cim ndu tərabiya, ama ndəra
wu məl thlər ənga yiwur huɗa Hyal,
a'yi ja ənga pi nə ba'anuwa.

Təɗə Himi Ar Kəra Dawa Nə Kərsiti

18 Nahyi wazha huɗa yau, pəci
nə kuɗiyar duniya nga mən a gwa,
ənga ənggəra hyi nggari abər dawa nə
Kərsiti a vər shili, alaga kabangəkau,
dawa Kərsiti a shilir nda gangəu.
Lagu kə nga mən wu sənbiya abər wu
kuɗiyar duniya nga mən.
19 Sara wu mən nga ndə biya, ama
jiri nanda a'yi nər mən mai. Ara maja
bər nər mən nga nda, tsu nda əkkə'yi
mən. Ama ma'yir nda a cabiyari abər
ndə a'yi kəra wu pama nda kəra nər
mən mai.
20 Ama nahyi nər hyi Ndə Cici kə a
caɗəbiya hyi ri ja, ənga papatəkura hyi
a sənər hyi jirkura nyi.
21 Nayi a'yi wu tsəfə najaka tsəfə
anə hyi arya nahyi gəra səni jiri mai,
ama ara hyu səni, ba tsu hyu səni abər
jirkur wu yabiya fati mai.
22 Wa ngə ndər thlafati ka? Naja
ngə ndəra kəpalna abər Yesu ngə
Kərsiti. Culi ndə kə ngə dawa Kərsiti,
ndəra kəpalna sən Tada ənga Zər nyi.
23 Kalar ndəra kəpalna səni Zəra nyi,
naja a'yi sən Tada mai. Ama kalar
ndəra hənggəri, ji nana abər Yesu ngə
Zəra nyi, a'yi ja ənga Tada.
24 Bəgə səra hyi nggari tanggərma
ta a nggyari wu ɗəfuwa hyi. Ma a
nggyari wu ɗəfuwa hyi, nahyi tsu a
nggyar hyi wu Zər ənga Tada.
25 Kəja alkawal kəra ji hər mən, abər
a'yi mən ənga pi gəra kuɗau.
26 Yu tsəfə najaka sə anə hyi ar kəra
njira wu yiwu nda səkwana hyi.
27 Ama nahyi, caɗə kəra hyi uya
sara ara Mambəl Cici a nggyari wu
hyi, ənga a'yi kəl hyi ɓəra gal vanyi
ndə aga highiɓə anə hyi mai. Ama
Mambəl kəra ji nər hyi wu highiɓər
hyi kalar sau, ara highiɓə nyi jijiri nga
nyi, sə fafati a'yi a gwa mai. Ənggər
kəra ji highiɓər hyi, abangə tsu hya
nggya wu ja.

Wazha Hyal

28 Kabangəkau, nahyi wazha huɗa
yau, hya dumwa ənga nggya wu
Kərsiti, aga ma ji shashili hivər a'yi wu
sa mbar mən ənga məna gu səli mai.
29 Ma hyu səni abər ndə tsapə nga
ja, hyu səni abər kalar ndəra wu məl
səra tsa'a zər Hyal nga ja.

3

1 Abar ngə gangəkura yiwukur kəra
Tada cabiya anə mən, kəra nja dzəgwa
ngga mən ənga wazha Hyala! Pakatə
ca nga mən. Səra ɗa duniya a'yi
wu sən mən mai, ca ngə ara nandu
sənbiya nyi mai.
2 Nahyi bazhir 'wa ɗa 'yar, ka-
bangəkə wazha Hyal nga mən, ənga
səra mən wu nda ɗa a ndu mwa
tsu, a'yi cabiya dzə ar babal kwatahə
mai. Ama mənu səni abər ma Kərsiti
sa cabiya dzau, mənu nda ɗa ənggər
naja, ara mənu nda lar nyi ənggər kəra
ja.
3 Kalar ndəra fərkər ənga Kərsiti, ju
cina kərnyi ənggər kəra ja cici kau.

4 Kalar ndəra wu məl bikau, a ɓəlnar
ja dlaɗau. Ənga jiri, məl bikə ca ngə
nggəl ara ɓəla dlaɗau.
5 Ama a sən hyi abər Yesu shili aga
ja sa həna bikər mən. Ənga bikə a'yi
wu ja mai.
6 Kalar ndəra vər nggya wu Kərsiti,
naja a'yi wu dumwa ənga məl bikə
mai. Kalar ndəra dumwa ənga məl
bikau, naji saya lar Yesu mai, ənga
naju səni nyi tsu mai.
7 Nahyi wazha huɗa yau, a sara
hya piyari ndə ja nggutəna hyi mai.
Kalar ndəra wu məl səra tsa'a, naja
ndə tsapə ngau, ənggər kəra Kərsiti
tsapəu.
8 Kalar ndəra vər dumwa ənga məl
bikə nə shatan nga ja, arya shatan
nga a vər dumwa ənga məl bikə mbar
dzəgwar duniya. Səra ɗa Zər Hyal
shida wu duniya ca ngə aga ja sa
wushina thlər shatan.
9 Kalar ndəra ar viya zər Hyal naja
a sən dumwa ənga məl bikə mai, arya
pi mafəleng sara ara Hyal a'yi wu ja.
Naju sən dumwa ənga məl bikə mai,
ara naja ar viya zər Hyal.
10 Kəja ənggəra mən a sən tsaməri
njira ar viya wazha Hyal ənga njira ar
viya wazha shatan. Kalar ndəra gəra
məl səra tsa'a, naja a'yi zər Hyal mai.
Abangə tsu ngə ndəra gəra ca yiwukur
anə zamə nyi.

Hya Ca Yiwukur Anə Kuvwar Hyi

11 Kəja cama kəra hyi nggari tsu
kaɗəu, abər məna ca yiwukur anə ku-
vwar mən.
12 A sara hya ɗa ənggər Kayinu mai,
naja ndəra nə shatan ngau, kə ji tsiya
zamə nyi. Mi ngə səra ɗa ji tsiya zamə
nya? Ara sər məla ja ɗəmwa'yi nga nyi,
ama sər məla zamə nyi tsapə nga nyi.
13 Zaməɗa'yar, ja sara ɗa sə dədəgur
anə hyi mai, ma njir duniya piyari
shishir dza hyi.
14 A sən mən abər a biyar mən sara
wu miya tau a shili wu pi, ara mənu
ca yiwukur anə zamər mən 'yar. Ama
ndəra gəra ca yiwukur, wu tə nga ju
nggya.
15 Kalar ndəra piyari shishir dza
zamə nyi, ndər tsa ndə nga ja. A sən
hyi tsu abər kalar ndər tsa ndau, a'yi
ja ənga pi gəra kuɗə wu ja mai.
16 Kəja ənggəra mənu səni tara mi
ngə yiwudzau, ənggəra Yesu Kərsiti lər
piya ja arya mən. Abangə tsu kəl
məna lər piya mən arya zamər mən
'yar.
17 Ma ndəra a'yi ənga kalar səra ju
yiwu ba ji lari zamə nyi wu ghar sau,
ama naji dləwar nyi mai, abar ngə
yiwukur Hyal a sən ɗa wu ɗəfuwa ja?
18 Nahyi wazha huɗa yau, a sara
məna ca yiwukur ar cicir miya waci
mai, ama ənga kalar sər məla mən ba
ənga jirkur.
19 Kəja ənggəra mənu səni abər
namən wu jirkur, ba ənggəra mənu
cabiya abər a'yi mən ənga kər papal
wu mwar Hyal,
20 kalar pəcira ɗəfuwa mən cabiya
mən abər namən a'yi məliya səra kakal
mai. Ara Hyal a ndiya ɗəfuwa mən,
ənga ju sən kalar sau.
21 Nahyi bazhir 'wa ɗa 'yar, ma
ɗəfuwa mən cabiya mən abər namən
a'yi məliya səra kakal mai, a'yi mən
ənga kər papal wu mwar Hyal,
22 ənga mənu dləwuri sara ara ja
kalar səra məna vər kədiyau, arya
mənu ɓəlari dlaɗə nyi'yar, ənga məna
məl səra wu pina huɗa ja.
23 Ənga kə ngə dlaɗə nyi, abər məna
hənggəri ənga thləmər Zər nyi Yesu
Kərsiti, ənga məna ca yiwukur anə
kuvwar mən ənggər kəra ji nana wu
dlaɗə nyi.
24 Kalar njira wu ɓəlari dlaɗə nyi,
wu ja nga ndu nggya, ənga naja tsu
wu nda. Kəja ənggəra mənu səni abər
ju nggya wu mən, mənu sənbiya lagu
Mambəl kəra ji nə mən.

4

Hya Dzəgabiya Mambəla Nyi'yar

1 Nahyi bazhir 'wa ɗa 'yar, hya sara
hənggəri ənga kalar mambəl mai, ama
hya dzəgabiya mambəla nyi'yar aga
nja lari tara sara ara Hyal nga nda.
Arya nabi nə fafati 'yar a biyar nda
gangə wu duniya.

2 Kəja ənggəra hyu sən tsaməri abər
Mambəl Hyal ngə kau. Kalar mambəl
kəra hənggəri abər Yesu Kərsiti shili
wu kumər dzau, sara ara Hyal nga
nyi.
3 Ama kalar mambəl kəra gəra
hənggəri abər Yesu sara ara Hyal
nga ja, najaka mambəl, dawa Kərsiti
ngau, kəra hyi nggari abər ju shili, ya
kabangəkau a'yi ja wu duniya.
4 Nahyi, wazha huɗa yau, nə Hyal
nga hyi ənga a səmkur hyi təlkur ar
kəra nabi fati'yar, arya ndəra wu hyi
kau a ndiyar ja ndəra wu duniya ənga
dənama.
5 Nanda nə duniya nga nda, ca ngə
səra ɗa səra wu biya sara wu miya
nda, nə duniya ngau, ənga njir duniya
tsu wu səhimi nda.
6 Namən nə Hyal nga mən. Kalar
ndəra wu sən Hyal ndu səhimi 'ya,
ama kalar ndəra a'yi nə Hyal mai,
nandu səhimi 'ya mai. Lagu kə nga
mənu sənbiya Mambəl nə jijiri ənga
mambəl nə fafati.

Yiwukur Nə Hyal Ənga Nər Mən

7 Nahyi bazhir 'wa ɗa 'yar, bəgə
məna ca yiwukur anə kuvwar mən,
arya yiwukur sara ara Hyal nga nyi.
Kalar ndəra wu ca yiwukur zər Hyal
nga ja, ənga ju sən Hyal.
8 Kalar ndəra gəra ca yiwukur, naju
sən Hyal mai, arya Hyal ngə yiwukur.
9 Lagu kə ngə Hyal cabiya yiwukur
nyi wu pama mən, ji səwa Zər nyi
kəra zəm pathlə a shili wu duniya, aga
məna uya pi gəra kuɗau lagu nyi.
10 Kəja kə ngə yiwukur, a'yi namən
ngə ca yiwukur anə Hyal mai, ama
naja ngə cabiya mən yiwukur, ənga ji
səwa Zər nyi aga ja ɗa sər thla sə nə
həna bikər mən.
11 Nahyi bazhir 'wa ɗa 'yar, ta Hyal
cabiya mən yiwukur, a ɗari tsa'a
məna cabiya yiwukur anə kuvwar
mən tsu.
12 Ndə a'yi kəra saya lari Hyal ənga
li mai. Ama ma mən ca yiwukur anə
kuvwar mən, Hyal wu nggya wu mən,
ənga yiwukur nyi a nyabiya dzə wu
mən.
13 Lagu kau, nga mənu səni abər
mənu nggya wu ja ənga naja tsu wu
mən, arya a nə mənər ja Mambəl nyi.
14 Ənga a lar 'ya, ənga a lər 'ya sakida
abər Tada a səwar Zər nyi aga ja sa ɗa
ndər Mbəɗa duniya.
15 Kalar ndəra nana ənga miya ja
abər Yesu Zər Hyal ngau, Hyal a vər
nggya wu ja, ənga naja wu Hyal.
16 Ənga namən wu sən ənga mən
hənggəri ənga yiwukur kəra Hyal a'yi
əni anə mən.

Hyal yiwukur ngau. Ma ndəra vər
nggya wu yiwukur, wu Hyal nga ja a
vər nggya, ənga Hyal wu ja.
17 Lagu kə ngə yiwukur nyabiya
dzə wu pama mən, aga məna uya pa-
palkur kər wu ja ar pəcir thla numa,
arya ənggər naja nga mən wu duniya
kau.
18 Hivər a'yi a wu yiwukur mai.
Ama yiwukur kəra nyabiya dzə jijiri
wu kədləna hivər, arya hivər a'yi ja
ənga lə ɓwaɓwatəu. Kalar ndəra wu
hivər, naju nyabiya dzə ənga yiwukur
mai.
19 Məna ca yiwukur arya naja ngə
cabiya mən yiwukur tanggərma.
20 Ma ndə na abər "Yu ca yiwukur
anə Hyal," ama ba ji piyari shishir
dza zamə nyi, ndər thla fati nga ja.
Arya kalar ndəra gəra ca yiwukur anə
zamə nyi kəra ju lari ənga li, naja sən
ca yiwukur anə Hyal kəra ji gəra lari
mai.
21 Ənga anə mənər ja najaka dlaɗə,
abər kalar ndəra ca yiwukur anə
Hyal, kəl ji ca yiwukur anə zamə nyi
tsu.

5

Mbərsa Wu Zər Hyal

1 Kalar ndəra hənggəri abər Yesu
naja ngə Kərsiti, zər Hyal ngə nda nyi,
ənga kalar ndəra vər ca yiwukur anə
tada, ju ca yiwukur anə zər nyi tsu.
2 Lagu kə nga mənu səni abər mənu
ca yiwukur anə wazha Hyal, lagur
ca yiwukur anə Hyal ənga ɓəlar dlaɗə
nyi.

3 Yiwu Hyal ca ngə, ma mənа vər ɓələri dlaɗə nyi'yar. Dlaɗə nyi'yar tsu a'yi tədəɓə mai.
4 Ma ndəra zər Hyal nga ja, a səmkur ja təlkur ar kəra duniya. Mbərsar mən ngə məliya mən səmku təlkur ar kəra duniya.
5 Wa ngə ndər səm təlkur ar kəra duniya ka? Kəl ndəra hənggəri abər Yesu ngə Zər Hyal.
6 Naja ngə shili lagur baɓətizəma 'yimi ənga pəna mashi, Yesu Kərsiti. A'yi lagur 'yimi wacu mai, ama lagur 'yimi ənga mashi. Mambəl ngə sakidar sə kau ara Mambəl ca ngə jiri.
7 Sə makər a'yi kəra ləri sakida,
8 nanda ngə Mambəl, ənga 'yimi ba mashi, nanda kə makər kau, sə zəm ngə ɗəngar nda.
9 A dləwu mən sakida nə nji, ama sakida nə Hyal nga ndiya patəu. Ara sakida nə Hyal ngau, kəra ji cabiya ar kəra Zər nyi.
10 Kalar ndəra hənggəri ənga Zər Hyal, sakida kau a'yi a gyu ɗəfuwa ja. Kalar ndəra gəra hənggəri ənga Hyal, a shabiya nyir ja aga ndər thla fati, ara naja a'yi hənggəri ənga sakida kəra Hyal ləri ar kəra Zər nyi kə mai.
11 Najakau ca ngə sakida nyi, abər Hyal a nə mən ri pi gəra kuɗau, pi kə tsu, wu Zər nyi nga nyi.
12 Kalar ndəra ənga Zəra nyi, pi a'yi ara ja. Ma ndəra gəra ənga Zər Hyal, pi a'yi ara ja mai.

Ndər nə Jomənya

13 Ya vər tsəfə sə kau anə hyi, nahyi kəra hənggəri ənga thləmər Zər Hyal, aga hya səni abər pi gəra kuɗau a'yi ara hyi.
14 Najakau, ca ngə papalkur kər kəra mən uya a dumwar Hyal, abər ma mən kədi kalar sau ənggər yiwu huɗa ja, ju nggar mən.
15 Ma mənа səni abər ju nggar mən, kalar səra mən kədi ara ja, a sənər mən abər a uyar mən.
16 Kalar ndəra lar zamə nyi a vər məl bikə kəra a'yi a təkər tə mai, ba ja kədi Hyal aga Hyal a nə nyi pi. Ya vər na sə kau anə njira bikər nda a'yi təkər nə tə mai. Bikə a'yi kəra təkər nə tau. Naya vər na abər ja kədi aga naja kə mai.
17 Kalar məl sə dididi bikə ngau, bikə a'yi kəra naja a'yi təkər nə tə mai.
18 A sən mən abər kalar ndə kəra zər Hyal nga ja, naja a'yi wu məl bikə mai, arya Zər Hyal nga vər ɓəlar nyi. Ndə shishi ta tsu a'yi a sən tsəkwar nyi mai.
19 A sən mən abər wazha Hyal nga mən, duniya kə tsu, wu tsa ndə shishi ta nga nyi.
20 A sən mən tsu abər shilir Zər Hyal a sa nə mənər ja sənbiya sau, aga mənа sən nyi naja kəra ndə jijiri. Namən, a'yi mən wu ja, naja kəra jijiri, naja Yesu Kərsiti Zər nyi. Naja ngə Hyal nə jijiri ənga pi gəra kuɗau.
21 Nahyi wazha huɗa yau, hya ɓəlar kərhyi ara nu katəu.

Cama Tsətsəfə Nə Məthləu Nə Yahwana

Usa Dzau

1 Sara ara ndəra degal nə daɓə dzə njir nu, a nda nə mala dəgal ki cacaɗau ənga wazha nyi kəra ya vər yiwu ənga jirkur, a'yi nayi zhizhi ɗa nga vər yiwu nyi mai, ama daɓə ənga kalar njira wu sən jiri.

2 'Yu yiwu hyi arya jirkur kəra a vər nggya wu mən ənga ju nda nggya wu mən ba'anuwa.

3 Bəgə mayiwakur, ənga təhuɗəu, ənga huɗə pərtu sara ara Hyal Tada ənga Yesu Kərsiti, Zər Tada nyi, nda nggya ənga mən wu jirkur ənga yiwukur.

4 Huɗa yi pipida gagaɗau ənga yi thləwa alenyi wazha ngau a vər nu jiri, ənggər kəra Tada cuwa mən məna məl.

5 Kabangəkau, mala dəgal, vanyi ndər mafəliyangə nga ya vər tsəfə anə ngə mai, ama kəra ara mən tsu ɗəɗəmə ta ngau. Ya vər na abər, məna yiwu kərmən.

6 Ara yiwudzə kəra dudur ca ngə məna ɓau wu ɓəlar ndər Hyal. Ənggər kəra hyi nggari tsu kaɗəu, ca ngə hya nggya wu yiwukur.

7 Njir sukwa nji gangə kəra gəra hənggəri abər Yesu Kərsiti a'yi shili wu kumər dzə mai, a tətəlnar nda dzə a ndu duniya. Kalar culi najaka nji, njir sukwa nji ngau ənga dawa nə Kərsiti.

8 Hya hangəkal ənga kərhyi hya sara sana səra hyi məl thlər aga nyi, ama aga hya uya akkəra nyi.

9 Kalar ndəra cakər sau a dar kəra najaka highiɓau, naja a'yi ta'yi ar kəra highiɓə nə Kərsiti mai, Hyal a'yi ənga ja tsu mai, kalar ndəra dumwa ənga highiɓə nə Kərsiti, Tada ənga Zər nyi a'yi wu ja.

10 Kalar ndəra shili əgya hyi, ma a'yi ji shili ənga najaka highiɓə mai, hya hə nyi a vu kir hyi mai, ənga hya sara dləwu nyi mai.

11 Kalar ndəra dləwur nyi ju nda ɗa wu cir zəm wu shishikur nyi kau.

Ndər Nə Joməndəl

12 Sə a'yi gangə kəra ya kyaga tsəfər hyi, ama nayu yiwu ya ɓəra tsəfər nda mai, ama arya kau, yu yiwu ya lar hyi bama ənga bama aga huɗə pipidar mən a nyabiya dzau.

13 Wazha kwamə ngə kəra cacaɗə nda vər usa ngau.

Cama Tsətsəfə Nə Makəru Nə Yahwana

1 Sara ara ndəra dəgal nə daɓə dzə njir nu, a nda nə Gayisu ndəra ya vər yiwu nyi nə jijiri.

2 Nagə bazhir ˈwa ɗa, ya vər kədi Hyal anə ngau aga jaməu wu kumur dzau, ənga kalar sə ja ɗa mənahəu, ənggər kəra mambəl ngə jaməu.

3 Huɗa yi pipida gagaɗau ənggəra yi nggari sara ara alenyi zamər mən ənggəra gə nggya wu jirkur tsaˈa miya ɗəfu, ənga ɓau wu jirkur.

4 Vanyi sə aˈyi a ndiya ənga pina huɗa yi gagaɗə ənggər ma yi nggari wazha ɗa a vər nggya wu jirkur mai.

5 Nagə bazhir ˈwa ɗa, aˈyi gə ənga məl thlər tsaˈa miya ɗəfu wu kalar səra ga vər məl anə wazha ama, alaga kə nda məthləpi kau.

6 A nar nyir nda culi yiwukur ngau anə daɓə dzə njir nu. A ɗari tsatsaˈa aga ga səwa nda wu lagu ənggər kəra məl thlər Hyal cabiya.

7 Arya Thləmə kə nga ndə biya, tsu nda aˈyi a vər gal dləwa dzə ara njira aˈyi njir nu Hyal mai.

8 Arya kau, mənа kyaga thləwa culi najaka nji aga mənа məl thlər daɓə ənga nda wu jiri.

9 A tsəfər yau anə daɓə dzə njir nu, ama ba Diyatrifesu kəra yiwu ja ndiya kalar ndau ba ji nggəl ara ng-gar səra ˈyi na.

10 Agabangau, ma yi shili, yu sa nana ndəla ja, aga kalar ndə a nggari culi na ˈya kəra ju məl. Aˈyi naja kə waci mai, kə ji ɓəra nggəl ara dləwu wazha ama, kə ji ɓəra kari njira wu yiwu nda dləwu nda, ənga ji kədləbiya nda sara wu daɓə dzə njir nu.

11 Nagə bazhi ɗa, a sara ga faˈabiya hiya sə ɗəmwaˈyi mai, ama ga faˈabiya hiya sə mənahəu. Kalar ndər məl sə mənahəu sara ara Hyal nga ja. Kalar ndər məl sə ɗəmwaˈyi sara ara Hyal nga ja mai.

12 Kalar ndə a vər lə sakida mənahə ar kəra Demetrisu arya jirkur nyi. Jiri ənga kərnyi ngə sakida nyi. Naˈya ənga kərˈya tsu ngə sakida nyi, nagə ənga kərngə tsu a sən gə abər sakidarˈya jiri nga nyi.

13 Sə aˈyi gangə kəra ya yiwu ya tsəfə anə ngau, ama naya yiwu ya tsəfə nda kabangəkə mai.

14 Ya vər yiwu ya shili ənga kusa aga ma sa ndər bama ənga bama.

15 Bəgə huɗə pərtu ja nggya ənga hyi. Bazhiˈyar kəra ənggau nda vər usa hyi. Ga usar patə bazhiˈyar kəra ndəna patə.

Cama Tsətsəfə Nə Jiwudə

1 Cama tsətsəfəkə sara ara Jiwudə mafaYesu Kərsiti ənga zamiya Yakubu,

a nda nə njira nji ngga, njira Hyal Tada wu yiwu nda, nji kətiya ndalagur Yesu Kərsiti.

2 Bəgə təhuɗə, ənga huɗə pərtəu, ənga yiwukur gagaɗə nda ɗa nər hyi.

Numa Ar Kəra Njira Gəra Sən Hyal

3 Nahyi bazhir 'wa ɗa 'yar, a yiwur yi gagaɗau aga ya na tsəfər hyi ar kəra mbəɗə kəra a'yi anə mən patəu. Ama kə yi ɓəra lari a ɗari tsa'a aga ya tsəfər hyi ənga ya nar hyi, abər hya nərdzau wu mbərsar hyi, kəra nji nə anə nji cici gə Hyal aga zəm wacu, gəra cakau.

4 Səra ɗa yi na abangə kau, ca ngə alenyi nji a'yi kəra hələwa dzə a vu hyi, njira ɗəɗəməu a thlana ndar nji numa. Nji'yar kau, a'yi njir nu Hyal nga nda mai, nanda ngə njira shabiyar mayiwakur Hyal lagur səm gəra səlikur nə duniya ənga ndə kəpalna Yesu Kərsiti Thlagər mən.

5 Alaga abangau, wu sən hyi patəu, ama yu yiwu ya ɗəngar hyi ənggəra Thlagə mbəlbiya nji nyi sara wu Masaru, ama alaga kau, kə ji ɓəra dləna njira gəra mbərsa.

6 Ənga hya ɗəngari ənga waladi'yar kəra gəra ɓəlar miya thlərər nda, ənga ndə piyari vir nggyar nda. Nanda ngə Thlagə mbiya ənga əpa liyangə, kə ji fuwa nda a gyu kuthləu mbamba ba'anuwa, aga nda səkə pəci numa dəgal nə Hyal.

7 Ənggər kəra Sodomu ənga Gwamwara ənga məlmə'yar kəra zəwar nda, lər kərnda anə səsukur ənga nggya dedeɓəu, a cabiyar nda anə nji ənggəra nji wu nda sa ɓwaɓwatəu wu u'u nə ba'anuwa.

8 Abangə tsu ngə njir shuni'yar kə deɓəna dza kərnda, ənga ndə nggəl ara nu səra njir dənama nə təlkur wu na, ənga nanda tsu ndə ndər diɗadiɗa ar kəra waladi'yar.

9 Ama alaga Mayikalu dəgal waladi, ar pəcira ndu pəpa ənga shatan arya dza Musa kəra tətau, naja a'yi na ndər didiɗi anə shatan mai, ama səra ji na wacu, "Thlagə ja kughiya ngau."

10 Ama nji kau, nda vər ndər didiɗi ar kəra səra nda gəra nggabiya, ənga səra ndu nggani lagur kumər dzau ənggər səra məla sər shishi, sə'yar kə ngə wu nda dləna nda.

11 Sər təhuɗə anə nda, ara a hər nda sər məla Kayinu, a kusar nda kər nda a vu nggyabiya Balamu lagur gal gənna, lagu kau dlənar nda kərnda wu hya'a hangəkal culi nə Kora.

12 Najaka nji sə didiɗi nga nda wu hyi ma hya vər səm sər səm nə yiwukurər hyi, nda vər səm sər səm əkkə'yi hyi wu gəra səlikur ənga hivərkur. Nanda njir ɓəla ngau, kəra sər gu ta nda nga ndu sən wacu. Ənggər dlama kəra gəra təɗə par nga nda, kəra wu thla ba yambaɗə a tətəlna. Ənggər wu kəra gəra ya nga nda, wu kəra nji labiya ngilanga nda ba ndə tətənakər shaushau.

13 Nanda ənggər dləgwamər 'yimi tsadau kəra a vər thləkau, sər məla nda sər shili ənga səli ngau. Nanda ənggər shashilga kəra a vər ɓəɓə sər nda, kəra kuthlə kiyakiyar situ nga vər səkə nda nə ba'anuwa.

14 Enoku, kəra naja ngə ndə məɗəfəkura nyi sara ara Adamu, nana ndərhaha ar kəra nji kau, abər, "Kəja, Thlagəu a vər shili ənga nji cici nyi dubu duburam,

15 aga ja sa thlana nyi numa anə kalar ndau, ənga aga ja cabiya nyi anə kalar njira gəra wu nu Hyal patər sər məla nda kəra didiɗi, kəra a'yi wu lagu nu Hyal mai, ənga kalar ndər didiɗi kəra njir bikau, nji gəra nu Hyal nana ar kəra ja."

16 Nji 'yar kau, njir ngunguni ngau, ənga njir gal bikə ndau, lagur ɗəmwa 'yikur nda ca nga nda nu, njir ɓwasə ənga kərnda nga nda, ənga njir ndər sukwa nji aga nda fa'abiya sə wu tsa nji nga nda.

Ngga Nə Nggya Wu Cinapi

17 Nahyi bazhir 'wa ɗa 'yar, hya ɗəngari səra cama səsə'yar nə Thlagər mən Yesu Kərsiti na ɗəɗəməu, abər nda ɗa.
18 Ndə nar hyi abər, “Wu kuɗiyar pəci njir diɗa vi wu nda ɗa a'yi, njira wu nu lagur kərnda, lagu kəra gəra nə Hyal.”
19 Nji 'yar kau na nda ngə njira təkəbiya kəra hyi, njir yiwu məl sə wu ndəndəkur, ənga tsu Mambəl Hyal a'yi ara nda mai.
20 Ama nahyi bazhir 'wa ɗa 'yar, hya hərya kərər hyi wu mbərsar hyi kau, kəra cici gagaɗau, ənga hya kədi Hyal wu Mambəl Cicau.
21 Hya tsərpər kərər hyi wu yiwukur nə Hyal, ənggər kəra hya vər səkə təhuɗə nə Thlagər mən Yesu Kərsiti aga ja hər hyi a shili wu pi gəra kuɗau.
22 Hya təhuɗə əgya njira ənga kər məməthlu,
23 hya mbəɗana alenyi nji lagur mbəlbiya nda sara wu u'u, alenyi nji hya cabiya nda təhuɗəu, ama daɓə ənga hivərl, ənga piyari shishir dza nda a sara kar zhizhigər kəra ar dza nda a sara deɓəna hyi.

Kədi Hyal Nə Fal

24 Anə ndəra ənga dənama nə kar hyi ara dla, ənga ja lər hyi gəra ənga vazau wu mwar kadakadarkur nyi ənga huɗə pida pida gagaɗau,
25 anə Hyal kəra zəm Ndər Mbəɗa mən, kadakadarkur, ənga dəgalkur, ənga dənama ba ənga dənama təlkur nə nyi ngau, lagur Yesu Kərsiti Thlagər mən, tsu ɗəɗəməu, ba'anə kabangəkau, ənga ba'anuwa! Amina.

Mətakər Anə Yahwana

Səra Tsəfə Kau Ar Kəri

1 Mətakər sara ara Yesu Kərsiti, kəra
Hyal nə nyi aga ja canə nyi anə njir
məl thlər nyi'yar, səra ɗar ləhəu kəl ju
nda nyabiya dzau. Ji cabiya sə kau
ar babal lagura ji səwa waladi nyi anə
ndər məl thlər nyi Yahwana.
2 Yahwana ləri sakida ar kəra kalar
səra ji lari, naja ngə, ndər Hyal ənga
sakida kəra Yesu Kərsiti ləri.
3 Barka anə ndər jiga ndərhaha sara
ara Hyal kau, ənga barka anə njira
nggari ba ndə fuwa wu ɗəfuwa nda
səra tsətsəfau, ara pəcir nyabiya dzər
nda patə a ɗari ləhəu.

Usa Dzau Anə Daɓə Dzər Njir Nu'yar Wu Məlmə Pampaməu Məɗəfau

4 Nayi, Yahwana, ngə ləri tsəfə
kau, anə daɓə dzə njir nu wu məlmə
paməpamə məɗəfau wu 'yi'yir Asəya.
Mayiwakur ənga nggya jaməkur
sara ara Hyal ja nggya ənga hyi,
Hyal ndəra a'yi əshina, ənga saya ɗa,
ənga ndəra wu nda shili, ba sara ara
mambəl paməpamə məɗəfau kəra a
vər nggya wu mwar tsəkafə nə Hyal.
5 Ənga sara ara Yesu Kərsiti ndəra
naja ngə fər kər nə jijiri, ndər lə
sakida, ja nggya ənga hyi, naja ngə
ndə nə tanggərma kəra hya'ari sara
vir tau, ənga ndər səm təlkur ar kəra
təltəl'yar nə duniya.
Naja ndəra cabiya mən yiwukur,
ənga ndəra kətiya mən sara wu
mafakur nə bikər mən lagur pəna
mashi nyi.
6 Naja ngə məliya mən, mən ɗa daɓə
njir səm təlkur ənga pubu'yar, njir məl
thlər anə Hyal ənga anə Dənyi. Anə
nyi ngə kadakadarkur ənga dənama
ba'anuwa. Amina.
7 Tsama mau, kəja ju shili wu dlama
sara dəməlmau.
Kalar ndapi wu nda lar nyi,
patə əkkə'yi njira tsatsaviya nyi ənga
katsakər.
Ənga patəkura njir duniya wu nda
tiwi arya ja.
Ənga jiri, abangə nga nyi wu nda ɗa.
Amina.
8 Əngwar Hyal Thlagəu, "Nayi ngə
Dzəgwa, nayi ngə Kuɗiya. Nayi ngə
ndəra a'yi əshina, ənga saya ɗa, ənga
ndəra wu ɓəra nda sha shili, Ndə dəgal
dənama."

Mətakər Ar Kəra Kərsiti

9 Nayi Yahwana, zamər hyi, kəra wu
cir zəmə əkkə'yi hyi wu sa ɓwaɓwatəu,
ənga wu təlkur Hyal, ba ənga wu mba
ɗəfu kəra nər mən wu Kərsiti Yesu.
Nji kədləna ɗa a gwar dzəgur dəl
nə Patəmosu arya ndər Hyal kəra yi
tətəlna ənga sakida kəra yi ləri ar kəra
Yesu.
10 Ar pəci nə Thlagəu, ənggəra
Mambəl shida ar kəra yau, ba yi
nggari ɗahəu dəgal wu yukuɗə ɗa
ənggər mbiɗə tələmə,
11 kəra a vər na, "Tsəfəya ar
ləkakaɗau, səra gə lari ba ga səwa nyi
anə daɓə dzə nə njir nu'yar məɗəfau,
kəra wu məlmə Afisa, ənga Səmarna,
ənga Pagamusu, ənga Tayatəra, ənga
Sardisu, ənga Filadelfiya, ba ənga
Lawudekiya."
12 Ba yi shabiya dzau aga ya lari
ndəra vər ndər anə ɗa. Ayukuɗa yi
shabiya dzau, ba yi lari sər səɓə pitəlla
nə əndzau məɗəfau.
13 A gwar hada sər səɓə pitəlla
paməpamə məɗəfə kau, ba yi lari
vanyi ndau kəra a papa Zər Ndau, ji
hari ləgutə kəra wu gya haɗiya hiya
ja sərəpəu, ənga ji thla'ubiya hathla ja
ənga takulagə nə əndzau.
14 Kəra ja ənga shishir kəra ja a
ɗar pərtə pwahəu ənggər əpur pa'wa,
pərtə pwahəu ənggər mətəndili. Liya
ja tsu wu mbəl dəgə kiyara u'u.
15 Hiya ja wu mbəl ənggər liyangə
shishi'wu kəra nji nəna wu thla, ənga
ɗaha ja wu pa tsəkir shidar dəl.
16 Ji səɓiya shashilga məɗəfau wu tsi
mazəma ja, ənga sara vu miya ja ngə
katsakər cacaɗə miya wu biya. Bama
ja tsu wu mbəl ənggər mbəl nə pəci ma
pəci ta'yi kər.

17 Ta yi lari nyi, ba yi dla a gyu huɗə
nyi ənggər ndəra tətau. Kə ji fər tsi
mazəma ja a dar yau, ji na anə ɗa, “Ga
sara hivər mai, nayi ngə tanggərma
ənga nayi ngə kuɗiya.
18 Nayi ngə ndəra ənga pi. Nayi
ngə ndəra tau, ama kəja yi ənga pi
nə ba'anuwa. Nayi ngə ənga dənama
ar kəra tau, ənga ar kəra ki nə nji gə
mambəl.
19 Ga tsəfəri kalar səra gə lari, səra
a'yi a vər ɗa kabangəkau, ənga səra wu
nggura ɗa a ndu mwa.
20 Kəja səra ɗəɗəwa ar kəra
shashilga'yar məɗəfə kəra gə lari
wu tsi mazəma yau, ənga sər jigə
pitəlla nə əndzə məɗəfə ta aga nyi:
Shashilga'yar məɗəfau, nanda ngə
waladi'yar nə daɓə dzə njir nu'yar,
wu məlmə paməpamə məɗəfau ənga
sər səɓə pitəlla məɗəfau, ca ngə daɓə
dzə njir nu'yar wu məlmə paməpamə
məɗəfau.

2

Cama Anə Daɓə Dzə Njir Nu Wu Məlmə Afisa

1 “Ga tsəfəri cama tsətsəfə kə anə
waladi nə daɓə dzə njir nu wu məlmə
Afisa , abər,
“Kəja cama sara ara ndəra səɓiya
shashilga'yar məɗəfau wu tsi mazəma
ja, ənga naja kəra a vər ɓau wu pama
sər jigə pitəlla nə əndzə məɗəfau kə
nana.
2 “Wu səni yi sər məla gə patəu. A
lari yi kwakwaɗəkura gu thlər kəra ga
vər məl, ənga ɓwaɓwatə kəra ga vər
səsə'wau. Yu səni abər nagə wu tsamə
nji ɗəmwa'yi ənga li mai. Ənga gu
tsambiya njira wu ngga kərnda cama
səsau ama a'yi nda abangə mai. Ənga
a sənbiyar gau, abər nə fati nga nda.
3 A sən yau abər a nggyar gə ənga
mba ɗəfu, ənga səsə'wu ɓwaɓwatəu
gəra ənga həɗa arya thləmə ɗa.
4 Ama kəja səra yi vazəya ngə ni, a
piyari gə yiwukur kəra a'yi ara gə tsu
kaɗəu.
5 Ga ɗəngari ənggəra gə ɗəɗəməu di-
vira ga dla a gyu yukuɗu! Ga tubi
sara ara bikə ngau, ga dumwa ənga
məl səra ga vər məl mənahə ɗəɗəmə ta.
Ma a'yi gə tubi mai, yu shida, ba ya
sa həna sər jigə pitəlla nə ngau ar vir
nggya nyi.
6 Ama kəja sər məla gə kəra
mənahəu, gə piyari sər məla njir
Nikolayitanu, ənggər kəra yi piyari
tsu.
7 “Kalar ndəra ənga himi ngga sau,
kəl ja səya himi ja nggari səra Mambəl
a vər na anə daɓə dzə njir nu'yar. Anə
kalar ndəra səmku təlkur, yu nda nə
nyi dənama nə səm yayar wu nə pi
kəra ar wu nə pi ar fa wu nə Hyal.

Cama Anə Daɓə Dzə Njir Nu Kəra Wu Məlmə Səmarna

8 “Ga tsəfəri cama tsətsəfə kə anə
waladi nə daɓə dzə njir nu wu məlmə
Səmarna abər,
“Kəja cama sara ara ndəra
tanggərma ənga kuɗiya, ndəra tau ba
ji ɓəra ɗa a'yi ənga pi.
9 Yu səni ɓwaɓwatə ngau ənga gha
ngau, ama ndə dudur nga gau! Yu
səni culi ndər diɗa vi kəra wu biya
sara wu miya njira wu ngga kərnda
njir Yahudiya nji ɗəɗəm nə Hyal, ama
a'yi nda abangə mai, ama daɓə dzər
nda, daɓə dzə nə Shatan ngau.
10 Ga sara hivər arya culi ɓwaɓwatə
kəra gu nda sa mai. Yu nar ngau,
shatan wu nda sa vakuwa alenyi nju
pama hyi a gwu fursəna, aga nja
dzəbiya hyi. Hyu nda lari ɓwaɓwatə
nə pida kumou. Ama ma hyi sən
cinapi, hya nggya ənga fər kər wu
mbərsar hyi, alaga ji dla ənga tau, nayi
tsu, yu nə hyi dara təlkur nə pi.
11 “Kalar ndəra ənga himi ngga sau,
kəl ja səya himi ja nggari səra Mambəl
a vər na anə daɓə dzə njir nu'yar.
Kalar ndəra səmku təlkur, naju lar
ɓwaɓwatə ara tə nə məthləkura nyi
mai.

Cama Anə Daɓə Njir Nu Kəra Wu Məlmə Pagamamu

12 “Ga tsəfəri cama tsətsəfə kə anə
waladi nə daɓə dzə njir nu wu məlmə
Pagamusu abər,
“Kəja cama sara ara ndəra ənga kat-
sakər cacaɗə miya wu tsa ja.

13 Yu səni abər vira ga vər nggya
a gwa, vira Shatan a vər səm təlkur
nyi ari ngau. Alaga abangau , kə gə
səɓiya ɗa ənga jirkur. Nagə a'yi shin
ɗa yi lagur mbərsa ngə mai, alaga ar
pəci kəra nji tsəya Antipasu wu pama
hyi, ndəra lər sakida tsa'a miya ɗəfu ar
kəra yau, ar vira Shatan wu nggya.
14 Alaga abangau, alenyi sə a'yi
kəra yi vaziya ngau a gwa. Alenyi
nji a'yi wu pama hyi kəra səɓiya
highiɓə nə Balamu, naja ngə ndəra
highiɓər nyi anə Balakəu lagura
ja məliya njir Izirayila nda məliya
bikə ari, lagur səm sər səm kəra nji
thlana anə katəu, ənga məl səsukur.
15 Abangə tsu a'yi hyi ənga njira
səɓiya highiɓə nə Nikolayitanu.
16 Agabangau, kəl ga tubi! Ma a'yi
abangə mai, kəja yu shili ara gau ənga
kusa, ba ya sa pana nda ənga katsakər
kəra wu biya sara wu miya yau.
17 Kalar ndəra ənga himi ngga
sau, kəl ja səya himi ja nggari səra
Mambəl a vər na anə daɓə dzə
njir nu'yar. Anə kalar ndəra səmku
təlkur, yu nə nyi sara wu mana kəra
ɗəɗəwa sara dəməlmau. Ənga tsu, yu
nda nə nyi tsəka pərtəu kəra thləmə
mafəliyangə tsətsəfau ari, kəra kəl
ndəra dləwuri tsəka nyi ngu ng-
gabiya wacu.

Cama Anə Daɓə Dzə Njir Nu Wu Məlmə Tayatəra

18 "Ga tsəfəri cama tsətsəfə kə anə
waladi nə daɓə dzə njir nu wu məlmə
Tayatəra abər,
"Kəja cama sara ara Zər Hyal, Ndəra
ənga liya ja ənggər kyara u'u, ənga hiya
ja tsu ənggər liyangə kəra nji nəna wu
thla.
19 Yu səni səra məla gau, ənga yi-
wukur ngau, ənga mbərsa ngau. Yu
səni dləwa dzə ngau ənga səsə'wu sə
ngau. Yu səni tsu abər sər məl ngə nə
kabangəkau a ndiya ta ɗəɗəməu.
20 Alaga abangau, kəja sər vazə
ngə kəra a'yi. Nagau, gə nə nyi
lagu anə mala kəra nja ngga ənga
Jazabelu, mala kəra wu ngga kərnyi
ənga nabi mala. Lagur highiɓə nyi,
ji məliya njir məl thlər ɗa'yar gu məl
səsukur ənga səm sər səm kəra nji
thlana anə katəu.
21 Yi nə nyi pəci aga ja tubi sara
ara səsukur nyi, ama kə ji nggəl ara
piyari səsukur nyi.
22 Agabangau, yu nda nə nyi
shiləgə ɗəmwa'yi gagaɗau, ənga kalar
njira məl səsukur ənga ja, ndu nda lari
ɓwaɓwatə gagaɗau. Yu nda məl anə
nda abangau, ma ndə nggəl ara tubi
nda piyari sər məla ja.
23 Yu nda dləna wazha nyi. Daɓər
njir nu patə wu nda sənbiya abər nayi
ngə ndəra wu səni səra wu ɗəfuwa
ndau, ənga səra ndu ɗənga patəu. Yu
nda kina nyi anə kalar ndau tsa'a
ənga sər məla ja.
24 "Ama tsu ya 'yi ənga cama anə
hyi, nahyi njira hiyau wu Tayatəra,
nahyi kəra gəra nu highiɓə fati kau,
ənga nu sə Shatan kəra ndu ngga 'Sə
Shatan kəra ɗəɗəwa.' Tsu yu ɓəra cakə
ɓwaɓwatə gagaɗə anə hyi mai.
25 Səra a'yi, kəl hya səɓiya
mbərsar hyi ɓaɓalu, kəl nayi ɓəra sha
shili.
26 Anə patər njira səmku təlkur,
ənga ndə ɓəlari ndər ɗa ba'anə
kuɗiya, yu nə nda dənama sara ara
dəɗa ar kəra njir duniya patəu.
27 "Nji wu nda səm təlkur ar kəra njir
duniya ənga zəwa liyangəu,
ənga nju nda pəpəthləna nda
ənggər təm kəra nji həriya sara
wu tsəkwaɓəu.
28 Ndu nda ɗa ənga dənama nə
səɓə nji ənggər kəra yi dləwuri sara ara
dəɗa, yu ɓəra nər nda shashilga nə
mudlau.
29 Kalar ndəra ənga himi ngga
sau, kəl ja səya himi ja nggari səra
Mambəl a vər na anə daɓə dzə njir
nu'yar."

3

Cama Anə Daɓə Dzə Njir Nu Wu Məlmə Sadisu

1 "Ga tsəfəri cama tsətsəfə kə anə
waladi nə daɓə dzə njir nu wu məlmə
Sardisu abər, kəja cama sara ara
ndəra səɓiya mambəl 'yar nə Hyal

məɗəfau, ənga shashilga paməpamə məɗəfau. Yu səni sər məla gə papatəu, gu tsamə kərngau ənggər ndə mbəmbəɗə nga gau, ama kəja tətə nga gau.

2 Ga hyaˈari sara wu ghanyi! Ga nərdzau aga ga taˈyibiya səra hyi kushu divira ja tau. A sənbiyar yau abər sər məla gau, aˈyi tsaˈa wu mwar Hyal ɗa mai.

3 Agabangau, ga ɗəngari səra gə nggari ənga səra gə hənggəri əni tanggərma, ba ga ɓələri ənga ga tubi. Ama ma nagə aˈyi hyaˈari wu ghanyi mai, yu shili ənggər ndər həl kukuthləu, nagə wu nda səni pəci kəra yu nda shili ar mai."

4 Alaga abangau, aˈyi gə ənga alenyi nji kəra wu daɓə dzə njir nu nə Sardisu kəra gəra deɓəna kar har nda. Ndu nda ɓau əkkəˈyi yau wu kar pərtəu, arya a ɗar nda tsaˈa aga nyi.

5 Patər njira səmku təlkur yu nda har nda kar pərtəu. Ənggəra ji ɗa patəu, nayu həbiya thləmər nda wu ləkakaɗə nə pi mai, ama yu nda həˈuna nda wu mwar dəɗa əkkəˈyi waladi nyiˈyar abər nəɗa nga nda.

6 Kalar ndəra ənga himi ngga sau, kəl ja səya himi ja nggari səra Mambəl a vər na anə daɓə dzə njir nuˈyar.

Cama Anə Daɓə Dzə Njir Nu Wu Məlmə Filadelfiya

7 "Ga tsəfəri cama tsətsəfə kə anə waladi nə daɓə dzə njir nu wu məlmə Filadelfiya abər, kəja cama sara ara ndəra cicau ənga jiri ndəra ənga sər pahə miya ki nə Dawuda. Səra ji pahəna ndər haɗiya aˈyi mai, ba tsu səra ji haɗiya, ndər sən pahəna aˈyi mai.

8 Wu səni yi sər məla gə patəu, kəja ya pahənari miya ki kəra ndər sən haɗiya aˈyi mai. Yu səni dənama ngau tətəwa nga nyi, ama alaga abangau, kə gə ɓələri ndər ɗa, nagə aˈyi shin ɗa yi mai.

9 Lara mau, yu nda ciwa kaɓə njir nu Shatan, nda sa ɓəliya undi wu mwa ngau, ənga ya məliya nda, nda sənbiya abər nagə ngə ndəra yu yiwu, nanda njir thla fati, njira wu ngga kərnda njir Yahudiya ama aˈyi nda abangə mai."

10 Arya gə ɓələri dlaɗə ɗa nə capi, yu nda sa kətiya ngau sara ara madiya pəcir dzə kəra a vər shili ar kəra duniya patə aga sa dzə njira wu duniya.

11 Yu shili gəra ənga səkari. Ga səɓiya səra ara gau ɓaɓalu, ara nja sara mbəliya akkəri ngau.

12 Kalar ndəra səmku təlkur, yu məliya nyi aga shimal nə Ki Hyal ɗa, naja ɓəra biya sara a gwa mai. Yu nda tsəfəya ar ja thləmə Hyal ɗa, ənga thləmər məlmə Hyal ɗa, naja ngə Urshalima mafəliyangə kəra wu shida sara də məlmau sara dara Hyal ɗa, ənga tsu yu tsəfəri ar ja thləmə ɗa kəra mafəliyangəu.

13 Kalar ndəra ənga himi ngga sau, kəl ja səya himi ja nggari səra Mambəl a vər na anə daɓə dzə njir nuˈyar.

Cama Tsətsəfau Anə Daɓə Dzə Njir Nu Wu Məlmə Lawudekiya

14 Ga tsəfəri cama tsətsəfə kə anə waladi nə daɓə dzə njir nu wu məlmə Lawudekiya abər,

"Cama kau, sara ara ndəra naja ngə Amina, ndəra naja ngə fər kər ənga sakida nə jijiri ənga ndər səm təlkur nə Hyal kəra məliya kalar sau.

15 Yu səni sər məla gau, nagə aˈyi gə shishiˈwu mai, ya, aˈyi gə kwakwaɗə tsu mai. Cimə ɗa ga kyaga ɗa pathləu wu pama nyi!

16 Ama kə gə ɗa məməlaməu, kəra aˈyi gə shishiˈwu mai, ənga aˈyi gə kwakwaɗə tsu mai, agabangau, yu təfəbiya ngau sara wu miya yau!

17 Ara gu na, 'Nayi ndər bərba ngau ənga aˈyi yau ənga kalar səra yu yiwu.' Ama nagə wu səni abər ndə ɗaɗali nga gə mai, ndə gəra ənga sə dur. Nagə sər təhuɗu, ndə ləfau, ənga ndə turusu.

18 Agabangau, yu nər ngə hangə aga ga ɗəlbiya əndzau sara ara yau,

əndzə kəra nji thləna wu u'u aga ga ɗa ndər bərba. Ənga tsu ga ɗəlbiya ləgutu pərtə nə ha sara ara yau, aga ga mbuya turusukur ngau əni, ara ga sara gu səli. Ətsu ga ɗəlbiya mal pə wu li aga ga daɓaga lar sau mənahəu.

19 Patəkura njira yu yiwu, yu
kughiya nda ənga yu hwathliya
nda. Agabangau, ga nərdzə ga məl
səra tsa'a ənga jiri ba ga tubi.
20 Səya mə himi! Kəja yi ta'yi a
miya ki ya vər tsa. Kalar ndəra nggari
ɗaha yau, ba ji pahəna miya ki, yu
vwau ya vuwa nggya wu ja, ba 'ya
səm sər səm ənga ja.
21 Kalar ndəra səmku təlkur, ju nda
nggya ənga yau ar tsəkafə ɗa, ənggər
kəra yi səmku təlkur ya vər nggya
ənga dəɗa ar tsəkafə nyi.
22 Kalar ndəra ənga himi ngga
sau, kəl ja səya himi ja nggari səra
Mambəl a vər na anə daɓə dzə njir
nu'yar."

4

Dləvau A Dəməlmau

1 Ayukuɗa kau, ba yi tsamə, ba yi lari vanyi miya ki papahau a dəməlmau. Ɗahə ta yi saya nggari ənggər mbiɗə tələmə ta, ənga yi ɓəra nggari ja vər ndər anə ɗa, ju na, "Shida ənggau, ba ya sa canə ngə səra kəl ji ɗarkər ayukuɗa kau."
2 Ənggərna ba Mambəl shida ar kəra yau, ba yi lari tsəkafə a dəməlmau ənga vanyi ndau a vər nggya ari.
3 Ndəra vər nggya a dar tsəkafə kau, ju mbəl ənggər tsəka dəzə mənahəu, kəra nja ngga ənga jaspa ba karneliyanu. Mbəmbəl shamba kəra zəwuya tsəkafə kau, a ya pata tsəka kəra wu mbəl ənggər səkwar kwa.
4 Tsəkafə paməpamə məthləkumunyi apə foɗə ngə zəwari nyi, ənga njira nggurəm məthləkumunyi apə fwahəu nga vər nggya ar nda. Ndə ɓathlər dzau ənga kar pərtəu ənga dara təlkur nə əndzə ngu kəra nda patəu.
5 Sara ar tsəkafə kə ngə səm par wu biya ənga dəraghi par ba dləɗə par. A dumwar tsəkafə kau, təsə u'u məɗəfau a'yi a vər mbəl. Nanda ngə mambəl paməpamə məɗəfau nə Hyal.
6 A dumwar tsəkafə kau, vanyi sə a'yi kəra ənggər dəl məshi'wa, kəra wu mbəl wilwilu ənggər tsəka pərtəu.

A vwar hada ba zəwuya tsəkafə kau, ngə sə ənga pi foɗəu. Li ngə sa nda haɗiya nda a dumwa ənga a biyu yukuɗu.
7 Sə nə tanggərma wu sə ənga pi foɗə kau, a ya pata ləvari, nə məthləkura nyi a ya pata thla zəwa, ənga nə makərkura nyi a pa bama ndau, ba nə foɗəkura nyi tsu a ya pata dəgumbəla kəra a vər mau.
8 Kalar zəma sə ənga pi foɗə kau, a'yi nda ənga ɓəgə kwa kwa ba li ngə zəwar nda patəu, a vu huɗəu ənga a biyar ya nda. Vu'yi ənga pəci nga ndu dumwa ndu na,

"Ndə cicau, ndə cicau, ndə cicau
ngə Hyal Thlagəu ndə dəgal
dənama!
Ndəra a'yi ja ɗəɗəməu, a'yi ja ka-
bangəkau,
ənga ju ɓəra nda shili."

9 Kalar pəci kəra sə'yar kə ənga pi kə lə kadakadarkur, ənga dəgalkur, ba ənga usaku anə ndəra vər nggya ar tsəkafə kau, ndəra a'yi ənga pi ba'anuwa,
10 nanda njira nggurəm məthləkumunyi apə foɗə kau, wu ɓəliya undi wu huɗə ndəra vər nggya ar tsəkafə kau, ndu dləvə nyi, ndəra a'yi ənga pi ba'anuwa. Ndu pina dara təlkur nda a dumwar tsəkafəu, ndu na,

11 "Nagə ngə ɗa tsa'a aga dləvə, Hyal
Thlagər 'ya,
dləwuri kadakadarkur, ənga
hakər, ba ənga dənama,
arya nagə ngə məliya patər sau,
ənga a'yi nda ənga pi ara nagə
ngə məliya kalar səra gu yiwu
patəu."

5

Ləkakaɗə Pəpəɗau Ənga Zər Gaməu

1 Kə yi lari ləkakaɗə pəpəɗau wu tsi mazəma ndəra vər nggya ar tsəkafə kau. Ləkakaɗə pəpəɗə kau, a'yi ja ənga

tsəfau a gwu huɗa nyi, ənga a biyar ya nyi, kəra nji ghiɗəna miya nyi ənga mətsamə ghighiɗau məɗəfau.
2 Kə yi lari vanyi madiya waladi, kəra hya'ana ɗahə dzədzəgaməu, ju hə'u sau, ju na, “Wa ngə ɗa tsa'a aga ja təkuɗəna mətsamə ghighiɗə nə ləkakaɗə ka, ba ja pahəna?”

3 Ama ndə a'yi kəra ɗa tsa'a a dəməlmau ənga wu duniya ba ənga wu ndəla 'yi'yi kəra wu sən pahəna ləkakaɗə kə ənga ja tsamə səra a gwa gwa mai.
4 Kə yi tiwi ənga sələm gagaɗau ara ndə a'yi kəra ɗa tsa'a aga ja pahəna ləkakaɗə kau, ənga ja tsamiya səra a gwa gwa mai.
5 Kə pathləu wu pama njira nggurəm məthləkumunyi apə foɗə kə na anə ɗa, “Ga sara tiwi mai! Lari, kəja Ləvari nə culi Yahuda, sara wu nggilang nga Dawuda a səmkur təlkur. Naja ngə ndəra ɗa tsa'a aga ja pahəna ləkakaɗə kau ənga mətsamə ghighiɗə məɗəfə kau.”
6 Təma, kə yi lari vanyi zər gaməu, kəra ənggər nji tsəya, ama kəja ta'yi nga ja wu pama tsəkafəu, ənga sə ənga pi foɗəu, ba ənga njira nggurəm məthləkumunyi apə foɗə kau. A'yi ja ənga tələmə məɗəfau ənga li məɗəfau, nanda nga ar viya mambəl Hyal məɗəfə kau, kəra Hyal səwa a ndu huɗa duniya patəu.
7 Kə Zər Gamə kə hya'ari ji nda dləwuri ləkakaɗə pəpəɗə kau sara wu tsa mazəma ndəra vər nggya ar tsəkafə kau.
8 Ta ji dləwuri ləkakaɗə pəpəɗə kau, təma, kə sə ənga pi foɗə kau, ənga njira nggurəm məthləkumunyi apə foɗə kə ɓəliya undi wu mwar Zər Gamə kau. Kalar ndu pama nda a'yi ja ənga səmbəl, ənga ndu səɓə tasa'wu əndzə nyinyau ənga sə kisəu, kəra ca ngə kədi Hyal nə nji cici gə Hyal.
9 Kə ndə thlə na mafəliyangə, ndu na,

“A ɗari gə tsa'a ga dləwuri ləkakaɗə
pəpəɗə kau
ga təkuɗəna mətsama nyi ənga ga
pahəna.
Ara a tsəya ngər nji,
ənga mashi ngau,
nga gə bəliya nji anə Hyal,
sara wu kalar culi ənga miya ənga
'yi'yi nə duniya pampaməu.
10 Kə gə shabiya nda, ndə ɗa njir təlkur
ənga pubu'yar
njir məl thlər anə Hyalər mən.
Ənga ndu nda səm təlkur tsu ar
kəra duniya.”

11 Kə yi tsamə ba yi nggar ɗaha waladi'yar kəra ndiya dubu duburam tata'yi kəra zəwari tsəkafə kau, ənga sə ənga pi foɗə ta, ba njira nggurəm məthləkumunyi apə foɗə ta.
12 Ənga ndu thlə na, ndu na,

“Zər gamə kəra nji tsəya a ɗari tsa'a ja
dləwuri dənama ənga bərbakur,
ənga hahangəkur, ənga nərdzau, ənga
dəgalkur,
ənga kadakadarkur ba fal!”

13 Təma, kə yi nggari kalar sə kəra ənga pi a dəməlmau ənga kəra a gyiwu 'yi, ba kəra a gyu ndəla 'yi'yi ba ənga kəra a gwu dəl, patəkura səra ənga nda vər thlə miya, ndu na,

“Fal, ənga dəgalkur ənga kadakadarkur
ba dənama
a nggyari anə ndəra vər nggya ar
tsəkafə nə təlkur
ənga tsu anə Zər Gamə ba'anuwa!”

14 Kə sə ənga pi foɗə kə dləwubiya, ndə na, “Amina!” Kə njira nggurəm məthləkumunyi apə foɗə kə ɓəliya undi ndu dləvə nyi.

6

Zər Gamə Təkuɗəna Mətsamə Ghighiɗau Nə Ləkakaɗau

1 Kə yi lari Zər Gamə təkuɗəna pathlə wu pama mətsamə ghighiɗə məɗəfə ta, ba yi nggari pathlə wu pama sə ənga pi foɗə ta a vər na, ənga ɗahə dlaɓəu kəra ənggər dləɗau, wu na, “Ba shili!”

2 Ta yi tsamə, ba yi lari vanyi tagu pərtəu. Ndəra a dari səɓiya laga wu tsa ja, kə nji nə nyi dara nə təlkur. Ji biya ənggər ndəra səmku təlkur aga ja biya səmku təlkur.
3 Ta Zər Gamə təkuɗəna mətsamə ghighiɗə nə məthləkura nyi, ba yi nggari sə ənga pi nə məthləkura nyi wu pama sə ənga pi 'yar ta, wu na, "Ba shili!"
4 Kə vanyi tagu səbiya, tagu dəzəu. Ndər dla nyi, nji nə nyi dənama aga ja kar nggya jaməu wu duniya, ənga ja məliya nji, nda tsa kərnda. A nə nyir nji madiya katsakər.
5 Ta Zər Gamə təkuɗəna mətsamə ghighiɗə nə makərkura nyi, ba yi nggari sə ənga pi nə makərkura nyi wu pama sə ənga pi 'yar ta, wu na, "Ba shili!" Kə yi tsamə, təma, kə yi lari vanyi tagu kyakyaru! Ndər dlə tagu kau, ənga sər təkə sə bama ənga bama wu tsa ja.
6 Kə yi nggar vanyi sau, kəra wu pa ɗahəu sara wu pama sə ənga pi foɗə ta, wu na, "Tasa'wu təkə sə nə uhi pathləu nju nda ɗəl ənga gənna thlər nə pəkə pathləu. Tasa'wu təkə sə makər nə yedî nju nda ɗəl ənga gənna nə thlər pəkə pathləu. Ama hya sara ndzana mal zaitunu ənga 'yimir wur inabi mai."
7 Ta Zər Gamə təkuɗəna mətsamə ghighiɗə nə foɗəkura nyi, təma, kə yi nggari sə ənga pi nə foɗəkura nyi wu pama sə pi 'yar ta, wu na, "Ba shili!"
8 Ənggəra yi tsamə, kəja vanyi tagu, pətəhulu! Ənga ndər dla nyi, thləmə nyi ca ngə tau, ənga vir nggya nji gə mambəl ngu nu nyi. Təma, kə nji nə nyi dənama ar kəra cifə pathləu nə foɗəkura duniya, aga ja dlənа nda ənga katsakər ba wuɓau, ba ənga shiləgə paməpamə ənga sər tagəu.
9 Ta Zər Gamə təkuɗəna mətsamə ghighiɗə nə təfukura nyi, kə yi lari a vu gya kiɗa bagadi kau, mambəl njira nji tsəya arya ndər Hyal ənga sakida kəra ndə ləri.
10 Kə ndə hya'ana ɗahə gagaɗau, ndu na, "Hyal Thlagəu, ndə dəgal dənama, ndə cicau ənga tsu ndə jiri, kəl a nuwa nga gu nda məl numa anə njir duniya, ənga ga məliya njira tsəya 'ya nda kina mashir 'ya?"
11 Təma, kə nji nə nyi anə kalar ndu pama nda ləgutə pərtəu, kə nji nar nda aga nda səkari nə pəci kushu, kəl nji nyabiya gangəkura njir məl thlər kuvwar nda ənga zamər nda kəra nju nda tsəya ənggər kəra nji tsəya nda kə tsu.
12 Ənggə tsu, təma, yi lari Zər Gamə təkuɗəna mətsamə ghighiɗə nə kwakura nyi. Kə 'yi'yi kənggəɗər dzau, kə pəci ɗa kiyakiyar sitəu ənggər nggusəmi, ba hya ɗa dəzəu tsu ənggər mashi.
13 Shashilga'yar tətəɗau a gyiwu 'yi ənggər kəra yayar wur kanda wu pəpau a gyiwu 'yi tsu ndə gəra nau ma yambaɗə dədəgal sau.
14 Təma, kə nji pəɗəna dəməlmau, ənggər kəra nju pəɗə buci, ənga kə nji fa'ana kalar mau ənga dzəgur dəl ar vir nggyar nda.
15 Kə təltəl'yar nə duniya ənga njir səm təlkur, ənga njira nggurəm nə soja, ənga njir gənna, ba njir dənama, ənga mafa'yar ba ənga kambər nji ɗəwana kərnda wu thləlthləl'yar ənga wu mə'yar.
16 Ndu ngga mə'yar ənga tsəka'yar ndu na anə nda, "Təɗa mau a gyar 'ya aga hya ɗəwana 'ya wu mwar ndəra vər nggya ar tsəkafə kau, ənga sara ara huɗə ndzəndzə nə Zər Gamə kau.
17 Arya pəci dəgal nə huɗə ndzəndzər nda a shiliri, wa nga sən nda səsə'wura?"

7

Nji Dubu Gharu Ənga Dubu Fwaɗə kumunyi Apə Foɗəu

1 Ayukuɗa sə'yar kau, təma, kə yi lari waladi'yar foɗə tata'yiu ar hyaka duniya paməpamə foɗəu, ba ndə kar yambaɗə ara sau wu duniya, ar 'yi'yi ənga ar dəl ənga alaga ar wu.
2 Kə yi ɓəra lari vanyi waladi a vər shida sara wu səbiyar pəci kəra a'yi ənga mətsamə nə Hyal kəra ənga pi wu tsa ja. Ənga ɗahə dəgal ji ngga waladi'yar ta foɗəu, kəra nji nə nda

dənama nə lə ɓwaɓwatə anə duniya ənga dəl tsu.
3 Əngwar waladiya nyi, “A sara hya lə ɓwaɓwatə anə duniya, ənga dəl ənga wu'yar kwatahə mai, kəl 'yi fər mətsamə ar huɗəma njir məl thlər anə Hyal.”
4 Kə yi nggari gangəkura njira nji fər nda mətsamə nə Hyal kau, nanda nji dubu gharu ənga dubu foɗə kumunyi apə foɗə ngau (144,000), sara wu culi kumo apə məthləu nə njir Izirayila.
5 Kəja ənggəra nji fər nda mətsamə kau,

sara wu culi nji gə Yahuda 12,000,
sara wu culi nji gə Rubenu 12,000,
sara wu culi nji gə Gadu 12,000,
6 sara wu culi nji gə Ashiru 12,000,
sara wu culi nji gə Nafətali 12,000,
sara wu culi nji gə Manasa 12,000,
7 sara wu culi nji gə Simiyanu 12,000,
sara wu culi nji gə Lawi 12,000,
sara wu culi nji gə Isaka 12,000,
8 sara wu culi nji gə Zabulanu 12,000,
sara wu culi nji gə Yusufu 12,000,
sara wu culi nji gə Benjamenu 12,000.

Daɓə Dzə Njir Nu Kəra Cicau

9 Ayukuɗa kau, təma, kə yi tsamə ba yi lari daɓə dzə nji cici gə Hyal gangə gagaɗau kəra nji gəra sən jigabiya. Ndə səbiya sara wu kalar culi ənga 'yi'yi ənga miya pampaməu, tata'yi nda wu mwar tsəkafəu, ba ənga wu mwar Zər Gamə kau. Ndə hari ləgutə pəpərtə patəu, ənga hyali hyifa ngu tsa nda.
10 Ndə hya'ana ɗahəu dədəgaləu, ndu na,

“Mbəɗau sara ara Hyalər mən,
ndəra vər nggya ar tsəkafə kau
ənga anə zər gama nyi!”

11 Waladi'yar kə patə tata'yi nda, ndə zəwar tsəkafə kau, əkkə'yi njira nggurəm ba sə ənga pi foɗə ta. Kə ndə dla a gyiwu 'yi wu mwar tsəkafə kau, ndu dləvə Hyal,
12 ndu na,

“Amina! Fal, ənga hakər,
ənga hahangəkur, ənga usaku,
ənga gənggər səli,
ənga dənama, ənga dəgalkur
a nggyari anə Hyalər mən
ba'anuwa! Amina!”

13 Kə pathləu wu pama njira nggurəm kə yiwa ɗa, ji na, “Nji mani ngə hari ləgutə pəpərtə ka? Ənga sara mani nga nda ətsu wa?”
14 Kə yi shaɗəwa nyi, yi na, “Maləmə, nagə ngu ndiya ənga səni.”
Kə ji na anə ɗa, “Nanda ngə njira biya sara wu ɓwaɓwatə kəra kwakwaɗəu. Ndə cina ləgutər nda ənga mashi Zər Gamə kau, ba ji ɗa pərtə pwahəu.
15 Ca ngə ɗa,

“Ndə tata'yau, wu mwar tsəkafə Hyal,
ndu dləvə nyi vu'yi ənga pəci
wu ki Hyal.
Ənga ndəra vər nggya ar tsəkafə kə
wu nda mbuya nda əgyakiɗa kwapatə nyi.
16 Tsu ndu ɓəra ngga wuɓə mai,
alaga hili mai.
Kwakwaɗəkur nə pəci wu nda mbəl a gyar kəra nda mai,
ənga alaga kwakwaɗəkur nə vitəku mai.
17 Zər gamə kəra vwar hada tsəkafə kau,
ngu nda ɗa ndər ɓəlar nda,
ja dzəgwa ləbiya nda a ndar vira ənga
'yimi mandəli mbəmbəɗau nə lə pi gəra kuɗau.
Hyal ngu nda ɗana nda sələmər liya nda patəu.”

8

Mətsamə Ghighiɗə Məɗəfəkura Nyi

1 Ta Zər Gamə təkuɗəna mətsamə ghighiɗə məɗəfəkura nyi kəra ar dar ləkakaɗə pəpəɗə kau, kə vi ɗa ɗiyu a dəməlmə nə reta saka pathləu.
2 Kə yi lari waladi'yar məɗəfau kəra tata'yi wu mwar Hyal, təma, kə nji nə nda tələmə nə mbiɗə tugu məɗəfau.

3 Vanyi waladi ənga kyi nə əndzau, ji
shili ji sa ta'yi wu mwar bagadi kau.
Nji nə nyi sə kisəu gangəu aga ja ɗəzə
sau daɓə ənga kədi Hyal nə nji cici gə
Hyal patəu, a dar bagadi nə əndzə wu
mwar tsəkafəu.
4 'Yar nə sə ɗəɗəzə kisə kau, daɓə
ənga kədi Hyal nə nji cici gə Hyal
hya'ari a dumwar Hyal, a dəməlmau
sara wu tsa waladiya nyi.
5 Kə waladiya nyi hər kiyi kau, təma,
kə ji nyana ənga u'u sara dar bagadi
kau, ba ji dzəgwa vakana nyi a gyu
duniya. Kə sə'yar kə hya'ari, dləɗə
par, ənga dəraghi par, ənga səm par, ba
ənga kənggəɗər 'yi'yi.

Tələmə Tugu'yar

6 Kə waladi'yar kə məɗəfau, ənga
tələmə tugu'yar məɗəfə pabər dzau,
aga nda mbiɗiya mbiɗau.
7 Ta waladi nə tanggərma mbiɗiya
nə nyi, kə mətəndili ənga u'u
gwagwaɗə ənga mashi pəpau a shida
wu duniya. Kə cifə pathləu wu makər
nə duniya mbar u'u, ənga cifə pathləu
wu makər nə wu'yar ənga sar'yar kəra
kyakyaru nggyinakər tsu.
8 Ta waladi nə məthləkura nyi
mbiɗiya nə nya tələmə tugu, kə sə
tumu ənggər mau, kəra a mbar u'u, nji
vakuwa a gwu dəl. Kə cifə pathləu wu
makər nə 'yimir dəl sha aga mashi.
9 Kə cifə pathləu wu makər nə səra
ənga pi a gwu dəl tənakər patəu, ənga
cifə pathləu wu makər nə kwamb-
wal'yar kəra a gwar dəl kə ndzənakər.
10 Ta waladi nə makərkura nyi
mbiɗiya nə nyi tələmə tugu, kə
madiya shashilga kəra wu mbəl
ənggər u'u təsəu, təɗau sara a
dəməlmau a gyar cifə pathləu wu
makər nə 'yimir dəl ənga 'yimi kəra
wu ndəla sara gyu 'yi.
11 Thləmər shashilga kau, ca ngə
maɗəwatəu. Kə ji shabiya cifə pathləu
wu makər nə 'yimir dəl ɗa ɗəwatəu, ba
nji gangə kəra təwar 'yimi kə tənakər
ara ɗəwatəkura nyi.
12 Ta waladi nə foɗəkura nyi
mbiɗiya nə nyi tələmə tugu, kə cifə
pathlə wu makər nə pəci, ənga hya,
ba shashilga'yar jiɓar dzau, kəlta cifə
pathləu wu makər nə mbəmbələr nda
sha aga kuthləu. Mbəmbəl nə cifə
pathləu wu makər nə puci a'yi mai,
abangə tsu ngə vu'yi.
13 Ənggəra yi tsamə sau, ba yi ng-
gari vanyi dəgumbəla kəra a vər mau
a dar hada məlmau wu ngga ənga
ɗahə dədəgal, ju na, “Sər Təhuɗəu!
Sər Təhuɗəu! Sər Təhuɗəu, anə njira
vir nggya wu duniya ar pəci kəra
waladi'yar kə makəru wu nda mbiɗə
tələmə tugur nda kəra ndu yiwu nda
mbiɗau!”

9

Tələmə Tugu Nə Təfukura Nyi

1 Ta waladi nə təfukura nyi mbiɗiya
nə nyi tələmə tugu, ba yi lari
shashilga kəra təɗau sara dəməlmau
a shida wu duniya. Ba nji nə nyi sər
pahə miya ki nə ka'u dzəgamə gagaɗə
kau.
2 Kə shashilga nyi pahəna miya ka'u
kəra nji gəra sən təkəna ta, kə 'yar
biya sara a gwa ənggər 'yar kəra wu
biya sara ar vir thlə təm kəra dəgal
gagaɗau. Pəci ənga dəməlmau haɗiya
dzau ənga kuthlə ara 'yar kəra a vər
biya sara wu ka'u kəra nji gəra sən
təkəna ta.
3 Sara wu 'yar ta, kə ndzəkwa shida
a shida wu duniya, ənga nji nə nda
dənama nə da ənggər ədi'yar.
4 Kə nji nar nda, abər nda sara lə
ɓwaɓwatə anə sar ənga sə tsətsə'yar,
ba wu'yar mai, ama kəl njira gəra ənga
mətsamə nə Hyal ar huɗəma nda.
5 Nji a'yi nə nda dənama nə tsa nji
mai, ama aga nda takasəya nda wacu
nə hya tufu. Ənga ɓwaɓwatə kəra ndə
lari ənggər da ədi nga nyi, kəra dəya
ndau.
6 Ar pəci kau, nju gal tau ama nandə
wu uya mai. Ndu nda cim nda tau
ama ba ta hwinakər ara nda.
7 Ndzəkwa nyi'yar ndu pa tagu kəra
nji ɓathlər aga gwa pa. A dar kəra nda,
ndə hari sə ənggər dara nə təlkur kəra
nji məliya sara wu əndzau, bama nda
tsu wu pa bama nji.

8 Shishir kəra nda ənggər shishir
kəra mathləkə'yi nga nyi, ənga hira
nda tsu ənggər hira ləvari nga nyi.
9 Nji hadîya hathla nda ənga ləgutə
ha kəra nji məliya sara wu liyangə
kyakyaru, ənga tsəkir ɓəga nda ənggər
tsəkir tagu ənga keki tagu kəra a vər
hwi a nda miya pa.
10 A'yi nda ənga shi'wu ənga hir
da ənggər nə ədiyau, wu shi'wa nda
dənama a'yi, nə lə ɓwaɓwatə anə nji
nə hya tufu.
11 A'yi nda ənga təl kəra wu səm
təlkur ar kəra nda, naja ngə waladi
nə ka'u dzəgamə gagaɗə ta, thləmə
nyi wu miya njir Yahudiya ca ngə
“Abadonu” ba ənga miya njir Gərikəu
tsu ca ngə “Apoliyanu” kəra cabiya
“Ndər Ndza Sau.”
12 Sər təhuɗə nə tanggərma a
tərabiyari, ama kəja tsu məthla nyi a
vər shili.

Tələmə Tugu Nə Kwakura Nyi

13 Ta waladi nə kwakura nyi
mbidîya nə nyi tələmə tugu, ba yi
nggari ɗahə a vər biya sara ar miya
cira bagadi nə əndzə kəra wu mwar
Hyal.
14 Kə ɗahə kə na anə waladi nə
kwakura nyi kau, “Pəlna waladi'yar
kə foɗə kau, kəra nji biya nda a gwar
dəl dəgal nə Yifəratəsu.”
15 Təma, kə nji pəliya waladi'yar kə
foɗə kau, kəra nji pabəri nda aga na-
jaka saka ənga najaka pəci, ənga na-
jaka hya ənga tsu najaka fa aga nda
dləna cifə pathləu wu makər nə ndapi.
16 Kəja soja'yar nə pa a dar ya tagu.
A nar ɗar nji gangəkura nda, a kari
nda njir pa dubu duburam gharu
məthləu.
17 Wu mətakər ɗa, kə yi lari tagu
ənga njir dlə nda, ndə hari ləgutə
liyangə kəra dədəzəu, ənga kəra ənggər
zaragina, ənga tsu kəra nənanəna.
Kalar tagu kau, ənga kəra ja ənggər
nə ləvari, ənga sara wu miya nda ngə
u'u wu biya ənga 'yar ənga u'u pərtə
pwahəu wu shuni.
18 Ənga sər kuɗa nji kə makər kau,
ngə cifə pathləu wu makər nə ndapi
kəra a'yi wu duniya ngə kuɗər nda
sara ara, nanda ngə u'u ənga 'yar ba
ənga u'u pərtə pwahəu wu shuni kəra
wu biya sara wu miya nda.
19 Dənama nə tagu'yar kau wu miya
nda nga nyi ənga wu shi'wa nda.
Shi'wa nda ənggər nə pabə'yar, kəra
ənga kər kəra ndu lə ɓwaɓwatə anə nji
əni.
20 Alenyi ndapi kəra hiyau ara tau
sara ara sər dlə nji ta, kə ndə nggəl
ara tubi ara sər məla nda. Nanda a'yi
piyari dləvə mambəl ɗəmwa'yi mai,
ənga katə liyangə dəzər nda, ənga katə
liyangə mbəl wilwilu ənga liyangə
kyakyaru, ba sara wu tsəka ənga wu
mai. Nanda ngə katə'yar kəra gəra sən
lar sau, ənga nggari ba gəra sən ɓau.
21 Nanda tsu a'yi tubi ara tsa ndə
mai ənga səm dəshakur ba məl səsukur
ənga həl sə ndə mai.

10

Waladi Ənga Zər Ləkakaɗə Pəpəɗau

1 Kə yi ɓəra lari vanyi madiya wal-
adi a vər shida sara dəməlmau, kəra
dlama zəwar nyi, ənga shamba ada-
banga kəra ja. Bama ja ənggər pəci,
hiya ja tsu ənggər shimal u'u.
2 A'yi ja ənga zər ləkakaɗə pəpəɗau
wu tsa ja kəra papahau. Kə ji fiya hi
mazəma ja a gwar dəl ənga hi matsala
ja ar 'yi'yi.
3 Ji səya mala wau kəra ma gə nggari
dəgə abər nə ləvari. Ənga ənggəra ji
wau, ba dləɗə paməpamə məɗəfə kə
dləwubiya.
4 Ənggəra dləɗə paməpamə məɗəfə
kə dləwubiya, yu yiwu ya tsəfəya, ama
ba yi nggari ɗahə sara dəməlmə a vər
na, “Ga hadîya səra dləɗə məɗəfə kə
nana, ga sara tsəfə mai.”
5 Kə waladi ta yi lari ta'yi a gwar
dəl ənga ar 'yi'yi ta har tsi mazəma ja
a dəməlmau.
6 Ba ji səmku fəla ənga thləmər ndəra
a'yi ba'anuwa, ndəra məliya dəməlmau
ənga səra a gwa patəu, ənga duniya
ənga səra a gwa patəu, ənga dəl ənga
səra a gwa patəu, ji na, “Tsu vanyi
sana pəci a'yi mai.

7 Ama ar pəci kəra waladi nə məɗəfəkura nyi wu nda mbəɗə tələmə tugu nyi, səra aˈyi ɗəɗəwa nə Hyal wu nda nyabiya dzau ar babal, ənggər kəra ji nana, anə njir məl thlər nyi, nabiˈyar.”

8 Kə ɗahə ta yi saya nggar ta, sara dəməlmə ta, ɓəra ndər anə ɗa wayu, ji na, “Maˈyi, ga gwa həri zər ləkakaɗə papahə ta, kəra wu tsa waladi ta, kəra aˈyi taˈyi a gwar dəl ənga ar ˈyiˈyi.”

9 Təma, kə yi maˈyi a ndəgya waladiya nyi, yi nda yiwa aga ja nə ɗa zər ləkakaɗa nyi. Əngwar ja anə ɗa, “Həri ba ga ɗəhu. Ju nda shabiya ta gau ja ɗa ɗəwatəu, ama wu miya gau wu nda ɗa nənəməu ənggər cidî.”

10 Kə yi dləwuri zər ləkakaɗa nyi, sara wu tsa waladiya nyi, ba yi ɗəhu. Ta yi fuwa a du miya yau ba ji ɗa nənəməu wu miya yau ənggər cidî, ama ta yi tasəya ba ji ɗa ɗəwatəu a gyu ta yau.

11 Kə nji nar ɗa, “Kəl ya ɓəra habiya ndər ar kəra nji paməpamə gangəu, ənga ˈyiˈyi ˈyiˈyi paməpamə ənga miya paməpamə ba ənga təl təl pampaməu.”

11

Sakida Məthləu Nə Hyal

1 Nji nə ɗa zəwa təkə sau, kə nji na anə ɗa, “Maˈyi ga nda təkəri ki Hyal ənga bagadi nyi, ba ga dzəgwa jigabiya njir dləvə kəra a gwa gwa.

2 Ama ga sara təkə vi kəra a biyar ya ki Hyal mai, ga piyari, arya a nə nyir nji anə njira gəra sən Hyal. Ndu nda lər ɓwaɓwatə anə məlmə cici nə Hyal nə hya foɗə kumunyi apə məthləu.

3 Yu nda səwa sakida ɗaˈyar məthləu, njira har ləgutə səˈyinggu, yu nda nə nda dənama nə habiya ndər nə pida dubu pathləu ənga gharu məthləu ənga kwakumunyi, ca ngə (1,260).”

4 Najaka njir lə sakida, nanda wur zaitunu məthləu ənga sər səɓə pitəlla məthləu kəra a vər taˈyi wu mwar Thlagər duniya.

5 Kalar ndəra wu yiwu ja nə nda ɓwaɓwatəu, ba uˈu a biya sara wu miya nda ba ja sana dawar nda ˈyar. Abangə tsu ngə kalar ndəra wu yiwu ja nə nda ɓwaɓwatə wu nda tau.

6 Nji kə aˈyi nda ənga dənama nə haɗə dəməlmau ara par a sara təɗau ar pəci kəra nda vər habiya ndər Hyal. Aˈyi nda ənga dənama nə shabiya ˈyimi aga ja sha aga mashi ba aga nda lər uˈu ar dza məlmə paməpamə gangəu ar kalar pəci kəra ndu yiwu.

7 Ayukuɗa ndə kuɗana lə sakidar nda, ba sər tagə kəra biya sara wu kaˈu kəra nji gəra sən təkəna ta, ka sa pana nda. Ba ja səmku təlkur ar kəra nda, ənga ja tsəya nda.

8 Nju nda piyari tətəkura nda ar babal wu huɗa məlmə kəra nji dlakəya Thlagər nda a gwa. Nju gəla najaka məlmə ənga Sodomu ba Masaru.

9 Nə pida makər ənga reta ngə nji sara wu kalar culi ənga miya ba ənga ˈyiˈyi wu nda tsamə dza nji təta nyi ama nandə wu piyari nja haɗəna nda mai.

10 Njira vər nggya wu duniya wu nda gu caguli ara tər sakidaˈyar kə məthləu kau. Ndu nda lə sə wu pamə ara caguli, arya sakidaˈyar kə məthlə kau, a ləri nda ɓwaɓwatə gagaɗau anə njira wu nggya wu duniya.

11 Ama ayukuɗa pida makər ənga reta, kə səpi nə lə pi shida sara ara Hyal, ba ji sa gwu nda, ba ndə hyaˈari ar hiya nda, kə ndə ɓəra ɗa aˈyi ənga pi. Kə hivər mbar njira lar nda.

12 Kə sakidaˈyar kə məthlə kə nggari ɗahə dədəgal sara dəməlmə wu na, “Shida mə ənggau!” Kə ndə maˈyi a dəməlmə wu dlama, wu liya dawar nda ndu tsamə nda.

13 Ar pəci kau, kə kənggəɗə nə ˈyiˈyi gagaɗə ɗarkər, kə cifə pathləu nə kumo wu pama məlmə kə dlanakər. Nji dubu məɗəfau ngə kuɗau arya kənggəɗər ˈyiˈyi kau, ba hivər mbar njira hyi mbəmbəɗau, ba ndə dzəgwa fal Hyal kəra a dəməlmau.

14 Sər təhuɗə nə məthləkura nyi a tərabiyari, kəja sər təhuɗə nə makərkura nyi a vər shili ənga kusa.

Tələmə Tugu Nə Məɗəfəkura Nyi

15 Kə waladi nə məɗəfəkura nyi
mbiɗiya tələmə tugu nyi. Kə nji nggar
ɗahə dədəgal sara dəməlmau, a vər na,
“Təlkur nə duniya a ɗari təlkur nə
Thlagər mən ənga nə Kərsiti nyi,
ənga ju nda səm təlkur nyi
baˈanuwa.”
16 Kə njira nggurəm məthləkumunyi
apə foɗəu, kəra a vər nggya ar tsəkafər
nda a dumwar Hyal, ndə dla ar bama
nda a gyu mwar Hyal, ndu dləvə nyi,
17 ndu na,
“ˈYu usa ngau, Hyal Thlagəu, ndə
dəgal dənama,
ndəra aˈyi ənga ndəra saya ɗa,
arya a həri gau dənama ngau kəra
dəgaləu,
ba gə dzəguya səm təlkur ngau.
18 Huɗa njir duniya a ndzəri,
ənga huɗə ndzəndzə ngau a
shiliri.
Pəci a shiliri aga ga sa məl numa anə
nji tətau,
ənga ba ga dzəgwa lər akkəri anə
njir məl thlər ngau, nabiˈyar,
ənga nji cici gə Hyal, ba njira vər
gənggər səli anə thləmə ngau,
nji yiɗəɗəu ənga nji nggung-
gurəm.
Pəci a shiliri aga ga dlənа njira dlənа
duniya.”
19 Kə ki Hyal a dəməlmə pahənа
dzau, a gwu ki Hyal kau, ba nji lar
akwati alkawal mbamba nyi. Kə
mbəmbəl səm par daɓə ənga dəraghi
par, ba dləɗə par ənga kənggəɗər ˈyiˈyi
ba madiya mətəndili.

12

Vanyi Mala Ənga Pabər Vuwa

1 Kə nji lari vanyi madiya mətsamə
a dəməlmau, vanyi mala nji haɗiya
nyi ənga pəci, ənga hya a gyi gya kiɗa
hiya ja ənga dara təlkur nə shashilga
kumou apə məthləu wu kəra ja.
2 Mala kau ənga huɗə nga ja, ja vər
wau nə ya ara ar tsəkar ya nga ja.
3 Kə vanyi mətsamə ɓəra cabiya
dzau a dəməlmau, vanyi pabər vuwa,
kəra dəzəu ənga kər məɗəfau ba tələmə
kumou ənga dara təlkur məɗəfau wu
kəra ja.
4 Kə shiˈwa ja tsəkəna cifə pathləu
wu makər nə shashilga kəra a
dəməlmau, a gyiwu ˈyi. Kə pabər vuwa
ta taˈyi wu mwar mala huɗə kau, aga
ja tasəya zər nyi kau, ma ja yari.
5 Kə mala kə yabiya zər nyi, zər sal,
naja ngu nda səm təlkur ar kəra njir
duniya patə ənga zəwa liyangəu. Ama
kə nji tsər zər nyi kau a dəməlmau a
dəgya Hyal a dar tsəkafə nyi.
6 Kə mala kə hwinakər a ndar tagə
mashi, vira Hyal pabəri nyi, vira nju
nda nggya ənga ja nju ɓəla nyi nə pida
1,260.
7 Kə pa hyaˈari a dəməlmau.
Mayikalu ənga waladi nyiˈyar pana
pa ənga pabər vuwa ta, kə pabər vuwa
ənga waladi nyiˈyar pa ənga nda tsu.
8 Ama kə ˈyi pabər vuwa aˈyi nda
ənga dənama mai, kə nji səmku təlkur
ar kəra nda, təma, ba ndə tini vir ng-
gyar nda a dəməlmau.
9 Kə nji vakana pabər vuwa ta
a gyiwu ˈyi, naja ngə pabə ɗəɗəmə
kəra nju ngga ənga təl shatan, ba
ənga Shatan, ndəra nggutana duniya
patəu. Nji vakana nyi a shida wu ˈyi
ənga waladi nyiˈyar.
10 Kə yi nggari vanyi ɗahə fwangə
gagaɗau sara dəməlmau,
“Kabangəkau mbəɗau ənga dənama
ənga təlkur nə Hyalər mən a shi-
dari,
ənga dənama təlkur nə Kərsiti nyi.
Ara ndər cuɗau a miya ndəla zamər
mən ˈyar,
ndəra wu cuɗə ar kəra nda wu
mwar Hyalər mən vuˈyi ənga
puci,
a vakana nyir nji a gyiwu ˈyi.
11 Ndə ndiya dənama nyi
ənga mashi Zər Gamə
ba ənga ndər sakida kəra wu biya
sara wu miya nda,
nanda aˈyi yiwu piya nda gagaɗə mai
nanda aˈyi hwi ara tə mai.
12 Agabangau, hya caguli nahyi kəra a
dəməlmau
ənga nahyi njira wu nggya a dənа!
Ama sər təhuɗəu anə ˈyiˈyi ənga
dəl,

arya shatan a gyar ja a gya ara
hyi!
Nyinyi nga ja ənga ɗəfu arya ju səni
abər pəci nyi gusə nga nyi.”
13 Ta pabər vuwa ta lari abər a
vakuwa nyir nji a shida wu duniya,
təma kə ji kədlə mala ta yabiya zər sal
ta.
14 Kə nji nə nyi ɓəgə məthləu nə
madiya mbəmbələmə anə mala nyi,
aga ja mau a dar vira nji pabər nyi a
gwar tagə mashi, vira nju nda ɓəla nyi
ari nə pəci ənga pəci'yar ba ənga reta
pəci, ara pabə ta a sara tsəkwar nyi.
15 Sara vu miya pabər vuwa ta ngə
'yimi wu biya ənggər nə dəl, aga ja hər
mala kau ənga dənama aga ja ma'yi
ənga ja.
16 Ama kə 'yi'yi dləwar mala kau,
lagur pahəna miya ja təma, ba ji tasəya
dəl kəra biya sara wu miya pabər
vuwa ta.
17 Kə pabər vuwa ta nyabiya dzə
ənga ɗəfu ar kəra mala kau, ba ji ma'yi,
ji nda dzəgwa pa ənga alenyi culi mala
kə patəu, njira wu ɓəlari dlaɗə nə
Hyal, ənga ndə səɓiya sakida nə Yesu
ənga jiri.
18 Ənggau kə pabər vuwa ta ta'yi ar
məshi'wa nə miya dəla nyi.

13

Sər Tagəu Kəra Biya Sara Wu Dəl

1 Kə yi lari sər tagəu a vər biya sara
wu dəl. Sər tagə kau a'yi ja ənga tələmə
kumou, ba ətsu ənga kər məɗəfau. A'yi
ja ənga dara təlkur kumou ar tələma
nyi'yar, ənga ar kalar kər, sər diɗa
thləmər Hyal a'yi ari.
2 Sər tagə kəra yi lari kau, wu pa
ufwa wula, ama a'yi ja ənga hi ənggər
nə cimjigəl, ənga miya tsu ənggər miya
ləvari. Pabər vuwa ta nə nyi dənama
nyi, ənga tsəkafə nyi ba ənga dənama nə
təlkur nyi.
3 Pathləu wu pama kəra sər tagə ta
ɗa ənggər ji uya mbəlgə nə tau, ama
mbəlgə nə tə kau, ba shiləgəbiya dzau.
Kə səkə ɗa sə dədəgur anə duniya patə
ba ndə dzəgwa nu sər tagə ta.
4 Nju gənggər nyi səli anə pabər
vuwa ta, arya ji nə nyi dənama anə sər
tagə kau, ənga nji tsu ndə gənggər nyi
səli anə sər tagə kau, ndu yiwa ndu
na, “Wa ngə ənggər sər tagə ka? Wa
nga sən pa ənga ja?”
5 Nji nə nyi miya anə sər tagəu, aga
ndər nə ɓwadzau ənga ndər nə diɗa
Hyal, ənga nji piyari nyi ja ca dənama
nyi nə hya foɗə kumunyi apə məthləu.
6 Kə ji pahəna miya ja aga diɗa Hyal,
ju diɗa thləmər Hyal ənga vir nggya
Hyal ənga njira vər nggya a dəməlmau.
7 Nji nə nyi dənama nə pa nji cici
gə Hyal ənga ja səmku təlkur ar kəra
nda. Kə nji nə nyi dənama ar kəra
kalar culi, ənga nji, ənga miya ba 'yi'yi
pampaməu.
8 Patər njira wu duniya wu gənggər
nyi səli anə sər tagə kau, kəl njira
thləmər nda a'yi tsətsəfau divira
duniya a dzəguya dzau wu ləkakaɗə
pi nə Zər Gamə kəra nji thlana.
9 Ndəra ənga himi ngga bəgə ja ng-
gari.
10 Ma ndəra wu kyaga ɗa mafa,
mafakur nga ju nggya.
Ma ndəra nju kyaga tsəya nyi ənga
katsakər,
ənga katsakər nga ju tau.
Culi sə'yar kau, wu yiwu nji cici gə
Hyal nda nggya ənga səsu sau ba ənga
mbərsa.

Sər Tagə Kəra Biya Sara Wu 'Yi'yi

11 Kə yi ɓəra lari vanyi sər tagəu kəra
biya sara wu 'yi'yi. A'yi ja ənga tələmə
məthləu ənggər nə Zər Gamə, ama ju
ndər ənggər nə pabər vuwa ta.
12 Ji məl thlər ənga patər dənama nə
təlkur nə sər tagə tanggərma ta anə
nyi. Ənga ji məliya duniya ənga njira
a gwa gənggər nyi səli anə sər tagə nə
tanggərma ta, kəra mbəlgə nə tə nyi ta
a shiləgəbiyar dzau.
13 Ji məliya madiya mətsamə
gangəu, kəlta ji məliya u'u a shida sara
a dəməlmau wu liya nji patəu.
14 Arya dənama kəra nji nə nyi aga
məl mətsamə nə sə dədəgur kəra ji
məliya ar viya sər tagə nə tanggərma
ta, ba ji nggutana njira wu duniya. Ji

ciwa nda aga nda həriya səra a papa sər tagə ta nji uya nyi ənga mbəlgə nə katsakər ama naja a'yi tə mai ta aga nda gənggər nyi səli.
15 Nji nə nyi dənama nə lə səpi anə səra nji həriya kəra a papa sər tagə nə tanggərma ta, aga ja sən ndər, ənga ja tsəya patər njira nggəl ara gənggər nyi səli.
16 Naja tsu kə ji ciwa kalar ndau, ndə kushu ənga ndə dəgaləu, ndər gənna ənga ndəra gəra gənna, kambau ənga mafa, aga nda dləwuri mətsamə kau ar pəl mazəma nda ma a'yi mai ar huɗəma nda.
17 Ji məl abangau ara ndə a sara ɗəlbiya ənga ɗəlna sau, kəl ndəra ənga mətsamə kau, ca ngə ndaliya thləmər sər tagə kau, ənga lamba nə thləmə nyi.
18 Sə kau wu yiwu hahangəkur. Ma ndə a'yi ənga sənbiya, bəgə ja jigabiya lamba sər tagə kau, ara lamba nə ndapi ngau, lamba kau, ca ngə 666.

14

Zər Gamə Ənga Nji 144,000

1 Ta yi tsamau, ba yi lari Zər Gamə ta'yi ar mə nə Səhiyona. Ənga ja, nji a'yi, nji duburam gharu ənga duburam foɗə kumunyi apə foɗəu (144,000) kəra ənga thləmə nyi ənga thləmər dənyi tsətsəfau ar huɗəma nda.
2 Kə yi nggari vanyi ɗahə sara dəməlmau ənggər huhwir 'yimi ənga dləɗər par. Ɗaha nyi a papa ɗaha səmbəl.
3 Nda vər thlə na mafəliyangəu a dumwar tsəkafə Hyal ənga a dumwar sə ənga pi foɗə kau ba ənga njira nggurəm məthləkumunyi apə foɗə ta. Ndə a'yi kəra wu sən highiɓəri thlə na kə mai, kəl nji 144,000 kau, kəra Zər Gamə bəliya nda sara wu tsa duniya.
4 Nji ngau kəra gəra diyaɓəna dza nda ənga zawarkur, ndə nggya wu cicikur. Ndu nu Zər Gamə kalar vira ji ma'yi a ndari. A bəliya ndar nji, nanda ngə ɗaramwa kəra nju lə anə Hyal ənga nə Zər Gamə.
5 Fati a'yi wu miya nda mai, ənga nanda a'yi vavazə mai.

Waladi Makəru

6 Kə yi ɓəra lari vanyi waladi a vər mau a dəməlmau. A'yi ja ənga ndəshigu nə ba'anuwa kəra ju nda pəzau anə njira wu duniya. (Nanda ngə culi pampaməu, ənga miya pampaməu ənga nji pampaməu.)
7 Ji na ənga ɗahə dzədzəgaməu, "Hya hivər Hyal ənga hya gənggər nyi səli, arya pəcir məl numa nyi a ɗari. Dləvə nya mau ndəra məliya dəməlmau, ənga gyiwu 'yi, ənga tsadu ba ənga mandəli."
8 Waladi nə məthləkura nyi nu nyi, ji sa na, "A dla ja! Madiya Babilanu a dlari, kəra məliya njir duniya nyabiya dzau wu səsukur nyi ənggər nyi padlau."
9 Waladi nə makərkura nyi nu nda, kə ji na, ənga ɗahə dzədzəgaməu, "Ma njira dləvə sər tagə kau, ənga sə a papa nyi kau, alaga njira dləwuri mətsamə nyi ar huɗəma nda, ənga alaga ar tsa nda,
10 ju nda təwari 'yimir wur inabi nə huɗə ndzəndzə nə Hyal, kəra nyinyau wu kyakiwa nə huɗə ndzəndzə nə Hyal kəra əza 'u. Nju nda nə nda ɓwaɓwatə nə u'ur kətsa kəra pərtə pwahəu wu shuni a dumwar waladi cici 'yar ənga Zər Gaməu.
11 'Yar nə u'u ɓwaɓwatər nda kau, hya'ari a dəməlmə ba'anuwa. Ɓəlsar a'yi ara njira wu dləvə sər tagə ənga sə kəra wu pa nyi vu'yi ənga pəci mai, alaga njira dləwuri mətsamə nə thləmər sər tagə kau."
12 Sə kau, a cabiyari abər nji cici gə Hyal, njira wu ɓəlar ndər Hyal ənga jirkur wu Yesu kəl nda nggya ənga mba ɗəfu.
13 Kə yi nggari vanyi ɗahə sara də məlmau a vər na, "Tsəfəya, barka anə njira tə wu Thlagəu, mbar kabangəkau." Əngwar Mambəl Hyal, "Pakatəu, a nggyar nda njir barka, arya ndu nda uya ɓəlsar sara wu thlər kwakwaɗəkur nda, ara sər məla nda kəra mənahəu wu nu nda."

Pəcir Faˈa Sə Asi Nə Duniya

14 Ta yi tsamau, təma, kə yi lari a
dumwa ɗa dlama pərtəu, a du dlama
kau, vanyi ndə aˈyi kəra vir nggya “A
papa Zər Ndau” ənga dora təlkur nə
əndzə wu kəra ja ba məkalə səsəm wu
tsa ja.
15 Kə vanyi waladi shida sara vu ki
Hyal, ji sa ngga ndəra aˈyi nggya wu
dlama kau ənga ɗahə dzədzəgaməu,
“Həri məkalə ngau, ga faˈa sə əni, arya
pəcir faˈa sə asi a ɗari, ara sər duniya
a nəri.”
16 Ndəra aˈyi nggya a du dlama kau,
kə ji sər məkalə nyi a shida wu duniya,
kə ji kwafəri sə əni a di.
17 Kə vanyi waladi ɓəra biya tsu
sara du ki Hyal kəra dəməlmau, ənga
vanyi məkalə səsəmau, wu tsa ja.
18 Vanyi waladi tsu kəra dəgala gəra
uˈu biya sara dar bagadi, kə ji ngga
ənga ɗahə dzədzəgaməu, ndəra ənga
məkalə səsəm ara ja kau, “Həri məkalə
səsəm ngə kau, ga səri ga kwafəya
yayar wu kəra dar wuˈyar kəra wu
duniya patəu, arya a nər nda.”
19 Kə waladi ta səwa məkalə nyi a
shida wu duniya, kə ji kwafəya kalar
yayar wur inabi ˈyar nə duniya, kə ji
tsəmiya nda a gwu vir ɓəci yayar wur
inabi nə huɗə ndzəndzə nə Hyal
20 Nji ghighiraɓəna yayar wa nyi a
biyar ya məlmau, a biyar vir ɓəci ya-
yar wur inabi, kə mashi biya sara wu
nda, wu dzəgwa ndəɗə dzau a gwar
tagəu, dzəgamkura nyi pa kəra tagu,
ənga tugukura nyi tsu melu gharu
ənga cisu kumunyi (180).

15

Waladi Məɗəfau Ənga Bwaɓwatə Məɗəfau

1 Kə yi lari vanyi madiya mətsamə a
dəməlmau. Mətsamə kau, ca ngə wal-
adi məɗəfau ənga ɓwaɓwatə məɗəfau.
Ɓwaɓwatə kau, ca ngə nə jomə ndəl,
arya ənga nda nga nju nda nyabiya
huɗə ndzəndzə nə Hyal.
2 Təma, kə yi lari vanyi sə a papa
tsadau kəra wu pa dəl kwalaba
dadaɓə ənga uˈu. Tataˈyi a biyar ya
tsadə kau, ngə njira səmku təlkur ar
kəra sər tagə ta, ba sər papa nyi ba
ənga lamba thləmə nyi. Ndə səɓiya
səmbəl wu tsa nda kəra Hyal nə nda.
3 Nda vər thlə na nə Musa, mafa
Hyal ənga thlə na nə Zər Gaməu.

“Sər məla gau, dədəgal nga nda
gagaɗau ənga sə dədəgur nga
nda,
Ya, Hyal Thlagəu Ndə Dəgal
Dənama!
Tandar ənga jiri ngə lagu ngau, təl nə
baˈanuwa.
4 Wa ngə gəra hivər nga,
Thlagəu?
Wa ngə gəra dləvə dəgalkur nga?
Kəl nagə ngə ndə cicau.
Patər ndapi wu nda shili,
ndu sa dləvə ngau
arya thlər tsapəkur ngau a biyari
ar babal.”

5 Ayukuɗa səˈyar kə patəu, təma, yi
tsamə a dəməlmau, təma, kə yi lari
ki Hyal ca ngə kwapatə nə sakida,
papahau.
6 Sara vu ki Hyal kau, ngə waladi
məɗəfə ənga ɓwaɓwatə məɗəfə kə
biya. Ndə hari kar lilinu kəra wu
mbəl wilwiləu, ənga ndə thlaˈubiya
hathla nda ənga takulagə əndzə
dlaɓəu.
7 Pathlə wu pama sə ənga pi foɗə
ta, nə nyi anə waladi məɗəfə ta
əgwa əndzə məɗəfə kəra nyinyi ənga
huɗə ndzəndzə nə Hyal ndəra aˈyi ja
baˈanuwa.
8 Ki Hyal kau, nyinyi nga nyi ənga
ˈyar kəra shida sara du kadakadarkur
nə Hyal ənga dənama nyi. Ndə aˈyi kəra
wu sən gwu ki Hyal kə mai, kəl ma
ɓwaɓwatə waladi məɗəfə kə joməya
dzau.

16

Əgwa Məɗəfau Nyinyau Ənga Huɗə Ndzəndzə Nə Hyal

1 Təma, kə yi nggari vanyi ɗahə
dzədzəgamə sara wu ki Hyal kəra a
vər na anə waladi məɗəfə ˈyar kau,
“Maˈya mau, hya biya pəna əgwa huɗə

ndzəndzə Hyal məɗəfə kau, a gyu duniya.”
2 Kə waladi nə tanggərma kə biya, kə ji biya pəna nə nya əgwa a gyu duniya. Kə mbəlgə pəziya dzə ar dza njira ənga mətsamə nə sər tagə kau, ənga nda vər dləvə səra a papa nyi.
3 Minu nyi, təma waladi nə məthləkura nyi shabiya əgwa nyi a gwar tsadau, təma ˈyimi kəra a gwa sha aga mashi ndə tətau, ba səra a gwagwa kuɗə patəu.
4 Kə nə makərkura nyi tsu biya, kə ji biya shabiya nə nya əgwa a gu dəlˈyar ənga mandəliˈyar, kə ˈyimi kəra a gwa sha aga mashi.
5 Kə yi nggari waladi kəra ənga dənama ar kəra ˈyimi a vər na,

“Tsatsaˈa ngə numa gau,
Nagə ndə cicau,
ndəra saya ɗa, naja ngə əshina,
6 Arya nja nyi a pənar nda mashi,
mashi nji cici gə Hyal ənga mashi
nabiˈyar.
Kəja ga nə ndari mashi aga nda sa,
akkəra nyi ngə kəja.”

7 Kə yi nggari ɗahəu sara dar bagadiya nyi, a vər na,

“Hyal Thlagəu, ndə dəgal dənama!
Numa ngau, jijiri ənga tsatsaˈa
nga nyi.”

8 Kə waladi nə foɗəkura nyi pəna əgwa nyi a dar pəci, kə ji cakər nyi dənama nə titiˈwa nji ənga uˈur pəci.
9 Ndə titiˈwanakər arya kwakwaɗəkura ji pəca nyi, ba ndə gu diɗa thləmər Hyal, ndəra ənga dənama ar kəra ɓwaɓwatəˈyar kə patəu, ama kə ndə nggəl ara tubi ənga fal Hyal.
10 Waladi nə təfukura nyi pəna nə nya əgwa a dar tsəkafə nə sər tagə kau, təma, kə təlkur nyi haɗiya dzə ənga kuthləu. Nji tsu nda vər ɗə hira nda ara ɓwaɓwatəu.
11 Ndə dumwa ənga diɗa Hyal arya ɓwaɓwatə kəra nda a gwa ənga shiləgə kəra ar dza nda, ama kə ndə nggəl ara tubi.
12 Waladi nə kwakura nyi shabiya səra a gu əgwa nyi a gwu dəl dəgal Yifəratəsu, təma, kə ˈyimi kəra a gwa shiˈwau, aga təlˈya

r sara də wu səbiyar pəci uya lagur shida.
13 Kə yi lari mambəl ɗəmwa ˈyiˈyar makər kəra a papa bwanja, biya sara wu miya pabər vuwa kau, ənga sara wu miya sər tagə kau, ba ənga sara wu miya nabi fati.
14 Nanda mambəl ɗəmwaˈyiˈyar ngau, kəra a vər məl sə dədəgur. Nda vər biya aga nda maˈyi a ndəra təltəlˈyar nə patər duniya, aga nda tsəmiya dzə aga sa pa ar pəci dəgal nə Hyal Dəgal Dənama.
15 Hya ɗəngari səra Yesu nana, abər, “Kəja ya vər shili ənggər ndər həl! Ndər barka ngə ndəra pabər kərnyi ju vər səkə shili ɗa ənga ji hari kari nyi caməu, ara ja sara nggya turusu, nja lari tursukura ja.”
16 Təma, kə ndə tsəmiya təl təlˈyar kə patə a shili ar vi zəməu, vira nju ngga ənga miya njir Yahudiya Amagidanu.
17 Waladi nə məɗəfəkura nyi shabiya səra gu əgwa nyi a dəməlmau. Kə ɗahə dzədzəgaməu, hyaˈari sara ndar tsəkafə wu ki Hyal ju na, “A ɗari!”
18 Kə səm par ənga dəraghi par ənga dləɗə par ənga madiya kənggəɗərˈyiˈyi kəra gəra saya ɗa ənggəra ndə shili wu duniya. Kənggəɗə kau, madiya madiya kənggəɗərˈyiˈyi ngau.
19 Najaka madiya məlmau, ba ji təkəbiya dzə bwata makəru, kə madiya məlmə nə ˈyiˈyi paməpamə dlanakər. Kə Hyal ɗəngari ənga Babilanu madiya məlmau, ba Hyal nə nyi kyakiwa nyinyau ənga huɗə ndzəndzə nə Hyal aga ja sa.
20 Kalar dzəgu dəl sanakər ənga kalar məˈyar sanakər, nji aˈyi ɓəra lar nda mai.
21 Sara dəməlmau, kə madiya mətəndili tətəɗau a shidar kəra nji. Kə ndə dzəgwa diɗa Hyal arya ɓwaɓwatə nə mətəndili kau. Ɓwabwata nyi dzadzau gagaɗau.

17

Madiya Zawar Ənga Sər Tagəu

1 Kə pathlə wu pama waladi məɗəfə
kəra nda ənga əgwa məɗəfə ta, shida
ara yau, kə ji nar ɗa, “A ndau, aga
ya sa canə ngə ɓwaɓwatə kəra nju
nda ləri anə madiya zawar kəra a vər
nggya ar kəra ˈyimi kəra gangəu.
2 Naja ngə ndəra təlˈyar nə duniya
məl səsukur ənga ja. Njir duniya patə a
nyir nda ənga səsukur nyi ənggər njira
padlə wu tsa nda.”
3 Kə waladi ta hər ɗa wu mambəl a
ndar tagə mashi, a ndəna təma, kə yi
lari vanyi mala a vər nggya ar sər tagə
dəzəu. Sər tagə kau, aˈyi ja ənga thləmə
nə diɗa Hyal tsətsəfə ar dza ja. Aˈyi
ja tsu ənga kər məɗəfau ənga tələmə
kumou.
4 Mala kə hari kar ɗədla ɗədla ənga
maggədi maggədi, ənga ji hari əndzə
kəra wu mbəl, ənga tsəka dədur ba
ənga handzəlkwa. Tasau əndzə ngu tsa
ja, nyinyau ənga kalar səra gəra cicau
ənga sər məl səsukur nyi.
5 Kəja thləmə ɗəɗəwa kəra tsətsəfə ar
huɗəma ja:

“Babilanu madiya məlmau
Məya zawarˈyar
Ənga sə zhizhigərˈyar nə duniya.”

6 A lari yi mala kə a nyir ja nyi papad-
lau, ənga mashi nji cici gə Hyal, mashi
njira ləri sakida ar kəra Yesu.

Ta yi lari nyi ba ɗa sər dədəgur anə
ɗa.
7 Kə waladi na anə ɗa, “Ara mi sə kə
ɗa sə dədəgur anə nga? Yu cabiya ngə
səra ar ɗəwa ar kəra mala kau, ənga sər
tagə kəra ja vər dlə kau, kəra ənga kər
məɗəfau ba ənga tələmə kumou.
8 Sər tagə kəra gə lari ta, aˈyi ja
ɗəɗəməu, ama tsu ja aˈyi mai. Ju nda
biya sara wu kaˈu kəra nji gəra sən
təkəna ba ja maˈyi a ndar vira nju
nda tsəya nyi ari. Njira vər nggya wu
duniya, njira gəra ənga thləmər nda
tsətsəfə wu ləkakaɗə nə pi, mbari ar
dzəguya duniya wu nda ɗa sə dədəgur
anə nda, ma ndə lar sər tagə kau, kəra
aˈyi ɗəɗəm ama tsu ja aˈyi mai ama tsu
ju ɓəra nda sha shili.
9 “Sə kau, wu gal hahangəkur,
Kər məɗəfə kau, madzəgamə məɗəfə
ngau, kəra mala kə a vər nggya a dari.
10 Nanda tsu ar viya təlˈyar məɗəfə
ngau. Təfwa nda a dlanar nda kər, tsu
pathla nda vər səm təlkur, ənga pathla
nda tsu ji gəra shili, ama ma ji nda
shili, ju sa səm təlkur nə pəci kushu.
11 Sər tagə kəra aˈyi ɗəɗəməu, ama
aˈyi ja tsu mai, naja ngə təl nə cisəkura
nyi. Pathlə ja wu pama nda məɗəfə
kau, ənga ja vər maˈyi a ndar vira nju
nda tsiya nyi ari.
12 “Tələməˈyar kə kumo kə gə
lari kau, nanda ngə təlˈyar kumou
kəra gəra dləwuri vir səm təlkur nda
kwatahəu, ama ndu nda dləwuri zəwa
təlkur nə saka pathlə daɓə ənga sər
tagə kau.
13 Təlˈyar kau, ɗəngar nda zəmə nga
nyi, dənamar nda patə ənga səm təlkur
nda ndu nda nə nyi anə sər tagə kau.
14 Ndu nda par pa ənga Zər Gamə
kau, ama ba Zər Gamə kə a səmkur
təlkur ar kəra nda arya naja ngə
Thlagər thlagəˈyar ənga Tələr təlˈyar,
ənga njira aˈyi əkkəˈyi ja, nanda ngə
njira nji ngga, ənga njira nji caɗəbiya
ənga njir nu kəra ji fər kər əni.”
15 Təma, kə waladi kə na anə ɗa,
“ˈYimi kəra gə lar ta, vira mala zawar
ta a vər nggya ari ta, nanda ngə nji
ənga dlamir nji ənga ˈyiˈyi ˈyiˈyi ˈyar ba
ənga miya pampaməu.
16 Sər tagə ənga tələmə kumo kəra
gə lari ta, ndu nda piyari shishir dza
zawar kau. Ndu nda faɗiya kar nyi
ba nda piyari nyi turusu. Ndu nda
ɗəhu kumər dza ja ba nda nggyina
səra hyau ənga uˈu.
17 Arya Hyal nə nda ɗəfu aga nda
nyabiya səra ju yiwu lagur məliya aga
nda nə nyi dənamar nda anə sər tagə
kau, aga ja səm təlkur, kəl pəcira ndər
Hyal wu nda nyabiya dzau.
18 Mala ta gə lari ta naja ngə madiya
məlmə kəra a vər səm təlkur ar kəra təl
ˈyar nə duniya.”

18

Dla Nə Məlmə Babilanu

1 Ayukuɗa sə'yar kə patəu, ba yi
lari vanyi waladi a vər shida sara a
dəməlmau. A'yi ja ənga dənama nə səm
təlkur, ənga kadakadarkur nyi a vər
mbəl ar kəra duniya patəu.
2 Ji ngga ənga ɗahə dəgaləu, ji na,

"A dlar ja, madiya Babilanu a dlari!
A ɗar ja vir nggya anə mambəl
ɗəmwa'yi'yar pampaməu,
Ənga vir nggya anə kalar mambəl
diyadiyaɓə'yar,
ənga vir nggya anə 'yagə dəgur
ənga diyadiyaɓə'yar,
ənga vir nggya anə kalar
sər tagəu, kəra dəgur ənga
diyadiyaɓəu.
3 Ara patər 'yi'yi ndə wathliya dzau
wu nggyabiya nə səsukur nyi.
Təl'yar nə duniya patə a məliyar nda
səsukur ənga ja.
Njir shafəli a məliyar nda gənna
wu ja
lagur yiwu nggyabiya wawahə
nyi."

4 Kə yi ɓəra nggari vanyi ɗahə sara
a dəməlmə a vər na,

"Biya mau, nahyi nji ɗa, sara wu ja!
Ara hya sara gu bikə nyi
ara ɓwaɓwatə nyi a sara uya hyi.
5 Ara bikə nyi a vuyar dzə ba a
dəməlmau.
Kə Hyal ɗəngari ənga bikə nyi.
6 Məliya nya mau ənggər kəra ji məliya.
Kibiya nya mau aga məthləu səra
ji məliya.
Wathliya nya mau aga məthləu
kyakiwa ɗəmwa 'yikur kəra ji
wathliya hyi a gwa.
7 Nə nya mə ɓwaɓwatə ənga huɗə
kyakyaru
ənggər kəra ji hana kərnyi ənga
nggya wawahə nyi.
Wu ɗəfuwa ja, ja vər ɓwakər nyi,
'Yi wu nggya ənggər kwatam, a'yi
yi mala təsal mai,
ənga a'yi yiwu sə'yinggu mai.'
8 Agabangau, wu pəci pathləu
ɓwaɓwatə wu nda nyabiya
dzau,
tau, ənga sə'yinggu ba wuɓau.
U'u wu nda nggyina nyi,
arya Hyal Thlagəu ndə dəgal
dənama ngu sa thlana nyi
numa."
9 Ma təl 'yar nə duniya kəra məl
səsukur ənga nggyabiya wawahə nyi
ənga nda lari 'yar nə u'u kəra wu nggyi
nyi, ndu nda tiwi ənga sə'yinggu nyi.
10 Maja wu ɓwaɓwatəu, ndu ta'yi
tsaləu ara ndu hivər nja sara daɓər
nda wu ɓwaɓwatə nyi, ənga ndu tiwi
nyi.
"Sər təhuɗəu! Sər təhuɗəu, madiya
məlmau,
Babilanu, məlmə kəra ənga
dənama!
Wu saka pathləu numa ngau a
shiliri!"
11 Njir shafəli nə duniya wu nda
tiwi ənga jiga tiwi arya ja, ara tsu ndər
nda ɗəl kar nda a'yi mai.
12 Tsu ndər nda ɗəl əndzau, ənga
thladla ənga tsəka dəduru ənga
handzəlkwa ənga yadi lilinu ənga yadi
ɗədla ɗədla ənga yadi pərapəraɗəu
ba ənga kar maggədi maggədi, patə
əkkə'yi alenyi wu la ki ənga alenyi
sə kəra nji məliya sara wu hira
ciwar ənga wu dəduru ənga liyangə
shishi'wu ba alenyi liyangə ənga tsəka
pəzi mai.
13 Ətsu ndər nda ɗəl kar nə sə kisəu
ənga yaji ənga sər ɗəzə huɗa umbwa
ənga ɓurdi dza wu ənga ɓurdi dədəgau
ənga 'yimir wur inabi ənga mal wur
zaitunu ənga əpou ənga uhi, ənga thla
ənga təmahəu ənga tagu ənga keki
tagəu ənga mafa'yar ba ənga alenyi nji
a'yi mai.
14 Ndu na anə nyi, "Kalar sə
mənahəu, kəra gu cim a tərabiyari, tsu
gu ɓəra uya nda mai. Patər bərbakur
ngau a tərabiyari, tsu gu ɓəra nda uya
mai."
15 Njir shafəli kəra ɗəlna nyi sə'yar
kə uya akkəri a gu bərbakur nyi ndu
nda ta'yi tsaləu, ara ndu hivər nja sara
daɓər nda wu ɓwaɓwatə nyi. Ndu tiwi
ndu sə'yinggu,
16 ndu wau, ndu na,

“ ‘Sər təhuɗəu! Sər təhuɗəu, madiya məlmau,
ndəra ɗəɗəməu, a vər mba kadəmbul lilinu ənga ləgutə ɗədla ɗədla ənga ləgutə maggədi maggədi.
Ndəra ɗəɗəməu, a vər ha əndzə wilwilu ənga tsəka dəduru ba ənga handzəlkwa.
17 Wu saka pathləu kalar bərbakur nyi kau wu nda sa!’
“Kalar njir dlə kwambwal, ənga njira wu ɓə a gwa, ənga njir məl thlər a gwu nda ənga kalar njira vər məl gənnar nda a gwar ˈyimi, ndu nda taˈyi tsatsaləu.
18 Ma ndə lari ˈyar uˈu kəra a vər nggyi nyi, ndu səya mala wau, “Məlmə aˈyi saya ɗa dəgala abangə nga nyi ya?”
19 Ndu nda təwa ˈyiˈyi wu kəra nda, ndu tiwi ənga jiga tiwi, ndu na,
“ ‘Sər təhuɗəu, madiya məlmau,
vira njira ənga kwambwal ar tsadau,
ənga ndə məliya gənna lagur bərbakur nyi!
Wu saka pathləu, kəja nja sana nyi ri!
20 Caguli mau ar kəra ja, dəməlmau!
Caguli mau nji cici gə Hyal ənga cama səsəˈyar ba ənga nabiˈyar!
Hyal a cabiya nyi ri numa nə shishikur nyi kəra ji məl anə hyi.’ ”
21 Kə madiya waladi həri vanyi madiya tsəka kəra ənggər bəra, kə ji vakuwa a gwar tsadau, kə ji na,
“Ənga gwazhi vi ənggər kau, ngə
madiya məlmə Babilanu, nga nju nda vakana nyi a gya,
tsu nju ɓəra lari nyi mai.
22 Njir tsa səmbəl əkkəˈyi njir thlə na ənga njir mbiɗə mbəlaˈwu, ənga aligata
aˈyi kəra nju ɓəra nggari wu gə mai.
Ndə aˈyi kəra wu ɓəra məl thlər tsi
kəra aˈyi nju uya wu gə mai.
Ɗahə nə au ar bəra
nju ɓəra nggari wu gə mai.
23 Tsu nju ɓəra lari mbəmbəl nə pitəlla wu gə mai.
Ɗaha sal kwanjili ənga kwanjili
nju ɓəra nggari wu gə mai.
Njir sugu ngau, ca ngə nji nggung-gurəm nə duniya.
Lagur shavi ngau, nga gə nggutana ˈyiˈyir duniya.
24 A gu ja ngə mashi nabiˈyar ənga nə nji cici gə Hyal,
ənga kalar njira nji tsəya wu duniya.”

19

Fal Hyal A Dəməlmau!

1 Ayukuɗa kau, təma, kə yi nggari vanyi ɗahə a papa ɗaha dlamir nju wau a dəməlmau, a vər na,
“Fal Hyal!
Mbəɗau ənga kadakadarkur ənga dənama a nggyari anə Hyalər mən,
2 arya jiri ənga tsatsaˈa ngə numa nyi.
A thlana nyir ja numa anə madiya zawar ta
ndəra diyaɓəna duniya ənga səsukur nyi.
A kibiyar ja ar ja mashi mafa nyi kəra nji tsəya.”
3 Wayu kə ndə ɓəra wau, ndə na,
“Fal Hyal!
ˈYar kəra a vər biya wu ja vər ɗəzə a dəməlmə baˈanuwa.”
4 Njira nggurəm məthləkumunyi apə foɗəu ənga sə ənga pi foɗə ta dla a gyu mwar Hyal ndu dləvə nyi, naja kəra a vər nggya ar tsəkafəu. Ndu dzəgwa tiwi, ndu na,
“Amina, Fal Hyal!”
5 Kə ɗahə hyaˈari sara ar tsəkafəu, kə ji na,
“Fal Hyalər mən,
nahyi mafa nyi patəu,
nahyi njira vər hivər nyi,
nji dədəgal əkkəˈyi njira kukushu!”
6 Kə yi nggar vanyi ɗahə a papa ɗaha dlamir nji, ɗahə ənggər dəl shida shida, ənggər ɗaha madiya dləɗər par, a vər wau,
“Fal Hyal!

Arya Hyal Thlagər mən Ndə Dəgal
Dənama a vər səm təlkur.
7 Ta'yi məna caguli məna ɗa ənga huɗə
pipida
məna nə nyi kadakadarkur!
Arya hədzau nə Zər Gamə kau, a
shiliri,
kwanjili nyi a ɓathləri dzau.
8 Lilinu mbəmbəl camə
nga nji nə nyi aga ja hari."
(Lilinu mbəmbəl camə ngə cabiya sər
məla nji cici gə Hyal kəra tsapəu.)
9 Kə waladi kə nar ɗa, "Tsəfəya,
'Barka anə njira nji nggəya aga mini
hədzə nə Zər Gamə kau!' " Ji ɓəra
cakəri na, "Najakə ngə ndər Hyal kəra
jijiri."
10 Ta yi nggari abangau, təma, kə yi
dla a gyu huɗə nyi, aga ya dləvə nyi.
Ama kə ji na anə ɗa, "A sara ga məl
abangə mai! Ndə nga yi ənggər na-
gau, ndər məl thlər kuvwar ngau ba
ənga zamər hyi kəra ləri sakida ar kəra
Yesu. Dləvə Hyal! Arya ləri sakida ar
kəra Yesu ca ngə ndərhaha."

Ndər Dlə Tagu Pərtəu

11 Kə yi lari dəməlmau papahau,
ənga a dumwa ɗa vanyi tagu pərtəu,
kəra ndər dla nyi nju ngga nyi ənga
Ndəra nju fər kər ni ənga Ndə jijiri.
Ənga ju məl numa tsatsa'a ənga pa
tsatsa'a.
12 Liya ja ənggər kyara u'u. A du
kəra ja ngə dora nə təlkur gangəu.
Thləmə a'yi kəra tsətsəfau ar ja, kəra
ndə gəra səni kəl naja.
13 Kar kəra ar dza ja dzədzəgu nga
nyi ənga mashi. Thləmə nyi ca ngə
Ndər Hyal.
14 Soja'yar kəra a dəməlmau a vər nu
nyi, ar tagu pəpərtəu, ənga ndə hari
lilinu pərtə camə mənahəu.
15 Sara vu miya ja ngə vanyi kat-
sakər səsəm wu biya aga dliya duniya
nə 'yi'yi pampaməu. "Ju səm təlkur
ənga zəwa liyangəu." Ju nda ghigh-
iraɓəna vir ɓəci 'yimi wur inabi nə
huɗə ndzəndzə nə Hyal, Ndə Dəgal
Dənama.
16 Ar ləgutə nyi ənga ar 'ya ja thləmə
a'yi tsətsəfau:
Təl nə təl'yar ənga Thlagə nə
thlagə'yar.
17 Kə yi lari vanyi waladi ta'yi a dar
pəci, ju ngga ənga ɗahə dzədzəgamə
anə kalar 'yagə'yar kəra a vər mau,
"Shila mau, hya kaɓiya dzə ənggau aga
madiya səm sər səm nə Hyal.
18 Hya sa səm kumər dza təl'yar
ənga madiya soja'yar ənga madiya nji
ənga tagu'yar ənga njir dlə nda ənga
kumər nji patəu, mafa ənga kambər
nji, nji dədəgal ənga nji kukushu."
19 Kə yi lari sər tagə ta ənga təl'yar
nə duniya ənga njir par nda kaɓiya
dzə aga pa ndər dlə tagu kau ənga soja
nyi'yar.
20 Ama kə ji mbari sər tagə kau ənga
nabi fati kəra a vər məl sə dədəgur wu
thləmə nyi. Ənga sə dədəgur kəra ji məl
kau, ənga ji nggutana njira dləwuri
mətsamə nə sər tagə kau, ənga ndə
dləvə səra a papa nyi. Gyapə nda nga
nji vakuwa a gu fa'a u'ur kətsa kəra
pərtə pwahəu wu shuni ənga pi.
21 Alenyi njira hyau, kə ndər dlə
tagu kau, tsəya nda ənga katsakər
kəra wu biya sara wu miya ja. Patər
'yagə'yar kaɓiya dzə aga nda sa
nyabiya dzau ənga kumər dza nda.

20

Fa Duburam

1 Ba yi lari vanyi waladi sara a
dəməlmə a vər shida ənga sər pahə
miya ka'u kəra nji gəra sən təkəna ənga
əpa nə liyangə wu tsa ja.
2 Kə ji mbari pabər vuwa ta, naja
ngə pabə ɗəɗəmə ta, naja ngə təl nə
mambəl ɗəmwa'yi'yar kəra nju ngga
ənga Shatan, ba ji mbiya nyi ənga əpa
liyangə nə fa duburam.
3 Ji vakuwa nyi a gyu ka'u dzəgam
gagaɗə ta ba ji haɗiya, təma, kə ji
dzəgwa kuɓələri ba ji fər mətsamə ari
aga ja kari nyi ara ɓəra ngguta nji kəl
ma fa duburam kə tərabiya. Ayukuɗa
kau, nju ɓəra siya nyi nə pəci kushu.
4 Ba yi lari tsəkafə'yar ənga njira vər
nggya ar nda, nji nə nda dənama nə
təlkur aga nda numa anə duniya. Kə
yi lari mambəl njira nji thlana kəra

nda arya sakidar nda ar kəra Yesu ənga ndər Hyal. Nanda a'yi dləvə sər tagə kə mai ənga səra wu papa nyi mai, ənga nandə dləwuri mətsamə nyi ar huɗəma nda alaga ar tsa nda mai. Ndu ɓəra ɗa a'yi ənga pi ba nda səm təlkur ənga Kərsiti nə fa duburam.

5 Alenyi nji tətə wu ɓəra shili wu pi mai kəl ma fa duburam kə kuɗau. Najakə ngə hya'ari sara vər tə nə tanggərma.

6 Barka ənga cicikur anə njira uya hya'ari sara vər tə nə tanggərma, arya tə nə məthləkura nyi a'yi ənga dənama ar kəra nda mai. Ndu ɗa pubu'yar nə Hyal ənga nə Kərsiti, ndu səm təlkur ənga ja nə fa duburam.

A Ndiyar Nji Dənama Shatan

7 Ayukuɗa fa duburam kau, nju nda siya Shatan sara ar vira nji mbiya nyi ari.

8 Ba ja biya ma'yi a nda ngguta nju huɗa duniya ənga dəla duniya patəu. Ju tsəmiya Gogu ənga Magogu aga nda sa pa. Gangəkura nda ndu ɗa ənggər məshi'wa nə miya dəl.

9 Ndə ɓau, ba ndə zəwari miya cira duniya patəu, ənga ndə zəwar məlmə kəra Hyal wu yiwu, ca ngə kaɓə nji gə Hyal wu kwapatəu. Ama kə u'u shida sara dəməlmau ba ji sa səmku nda.

10 Shatan kəra nggutana nda ba nja vakuwa nyi a gu fa'a nə u'ur kətsa kəra pərtə pwahəu wu shuni, vira nji vakuwa sər tagə ənga nabi fati ta a gwa gwa. Nju nda nə nda ɓwaɓwatə vu'yi ənga pəci ba'anuwa.

Numa Nji Tətau

11 Təma, kə yi lari madiya tsəkafə pərtəu ənga ndəra vər nggya a dari. Dəməlmau ənga gyiwu 'yi wu hwi ara ja, tsu vir nggya a'yi ara nda mai.

12 Kə yi lari njira kuɗau, nji yiɗəɗəu ənga nji nggunggurəm tata'yi wu mwar tsəkafa nyi. Kə nji pahəna ləkakaɗə'yar. Kə nji ɓəra pahəna vanyi ləkakaɗau, ca ngə ləkakaɗə nə pi. Nji məliya nyi numa anə njira kuɗau tsa'a aga səra məla nda wu pəci kəra nda wu duniya ənggər kəra nji tsəfəya a gu ləkakaɗə'yar kau.

13 Kə tsadə ləri njira kuɗau wu nda ba tau ənga nji gə mambəl tsu ləri njira tau wu nda. Kə kalar ndə, nju məliya nyi numa tsa'a aga səra ji məliya.

14 Kə tau ənga nji gə mambəl kə nji vakuwa nda a gu fa'a nə u'ur kətsa ca ngə tə nə məthləkura nyi.

15 Kalar ndəra nji gəra uya thləmə nyi wu ləkakaɗə nə pi kau, ba nja vakuwa nyi a gu fa'a nə u'ur kətsa.

21

Urshalima Mafəliyangəu

1 Kə yi lari dəməlmə mafəliyangə ənga gyiwu 'yi mafəliyangəu, arya dəməlmə ənga gyiwu 'yi nə tanggərma a tərabiyari, tsu tsadu a'yi tsu mai.

2 Kə yi lari Məlmə Cicau, Urshalima mafəliyangə a vər shida sara a dəməlmau, sara dara Hyal ənggər kwanjili kəra ɓathlər dzə mənahəu aga səkə salkwanjili.

3 Kə yi nggari vanyi ɗahə dzədzəgaməu sara dar tsəkafə kau, wu na, “Vir nggya Hyal a ɗari əkkə'yi nji, ju nggya əkkə'yi nda, ndu ɗa nji nyi ba Hyal ənga kərnyi wu nggya əkkə'yi nda ba ja ɗa Hyalər nda.

4 Ju nda ɗana nda sələm wu liya nda. Tsu nju ɓəra tə mai, sə'yinggu a'yi alaga tiwi ənga kwakwaɗəkur nggyabiya a'yi mai, ara sə ɗəɗəmə a tərabiyari.”

5 Ndəra vər nggya ar tsəkafə kə na, “Kəja ya vər məl kalar sə ja ɗa mafəliyangəu!” Kə ji ɓəra na, “Tsəfəya sə'yar kə patəu, arya sə'yar kə gu sən fər kər ənga nda ənga jiri nga nda.”

6 Kə ji nar ɗa, “A ɗari. Nayi ngə Aləfa ənga Omega, Dzəguya ənga Kuɗiya. Anə ndəra ənga hili yu nə nyi 'yimir sa kurthləu, sara a vu mandəli 'yimi nə pi.

7 Ndəra səmku təlkur ju ɗa ndər fa'a ki ɗa. Ba ya ɗa Hyal nyi ənga ba ja ɗa zər ɗa.

8 Ama njir hivər ənga njira gəra hənggəri ənga njir məl sə dedeɓəu

ənga njir tsa ndau ənga nji səsu ənga njir pipitima ənga njir nu katəu ba ənga njir fati, vir nggyar nda wu nda ɗa wu fa'a nə u'ur kətsa kəra pərtə pwahəu wu shuni. Najakə ngə tə nə məthləkura nyi."

9 Pathlə wu pama waladi'yar məɗəfə ta kəra ənga əgwa məɗəfə nyinyi ənga ɓwaɓwatə məɗəfə shida ka sa na anə ɗa. "Shili, yu canə ngə kwanjila nyi, mala Zər Gamə kau."

10 Kə ji həri ɗa wu mambəl a dar vanyi madiya mə dzəgaməu, kə ji canə ɗa Urshalima Məlmə Cici kau, a vər shida sara a dəməlmau sara dara Hyal.

11 Ju mbəl ənga kadakadarkur nə Hyal, ju mbəl ənggər tsəka dudur kəra wu mbəl ənggər doragalu.

12 A'yi ja ənga madiya mahwal dzəgam kəra zəwuya nyi ənga miyar gwa kumo apə məthləu ənga waladi'yar kumo apə məthləu ənga ar kalar miyar gwa waladi pathləu. Ar kalar miyar gwa kau, nji tsəfəya thləmər culi nə njir Izirayila pathlə pathləu.

13 Miyar gwa makər a də Səbiyar Pəci ənga miyar gwa makər a yi Gya Vuya ənga miyar gwa makər a gwa Də Fwahəu ənga miyar gwa makər a yi Gwa Təɗə Pəci.

14 Nji həriya mahwal kau ar fəhi nə tsəka kumo apə məthləu, ar tsəka fəhi kau nga nji tsəfəya thləmər cama səsə'yar kumo apə məthlə nə Zər Gaməu.

15 Waladi kəra ndər anə ɗa kau, sər təkə sə a'yi ara ja nə əndzə aga ja təkəri məlmə kau ənga miyar gwa ba ənga mahwala nyi.

16 Məlmə kau, tugukura nyi ənga dlaɓəkura ja ghəragə nga nyi. Ji təkəri ənga sər təkə sə nyi, tugukura nyi melu 1,400 ənga dzəgaməkura nyi ba ənga dlaɓəkura nyi abangə tsu.

17 Dzəgaməkura mahwala nyi a kari hi 200, sər təkə sə nə nji kəra waladi kə a vər təkə sə əni.

18 Nji həriya mahwal kau ənga tsəka jaspa ənga məlma nyi nji həriya ənga əndzau, kəra camə ənggər kwalaba.

19 Fə hiya mahwal kə nji ɓathləri ənga kalar tsəka duduru. Nə tanggərma tsəka jaspa ənga nə məthləkura nyi tsəka safayasu ənga nə makərkura nyi tsəka kalsidoni ənga nə foɗəkura nyi tsəka imiraləɗu

20 ənga nə təfukura nyi tsəka sardonisu ənga nə kwakura nyi tsəka karneliyanu ənga nə məɗəfəkura nyi tsəka kərisolatu ənga nə cisəkura nyi tsəka bəryalu ənga nə ədləkura nyi tsəka topasu ənga nə kumokura nyi tsəka krisofəresu ənga nə kumo asərtangəkura nyi tsəka jasinthləu ba ənga nə kumo apə məthləkura nyi tsəka amithliyasu.

21 Miyar gwa kumo apə məthlə kau, ca ngə handzəlkwa kumo apə məthləu. Kalar miyar gwa kau, nju məliya nyi ənga handzəlkwa pathləu. Lagu dədəgal nə huɗa məlmə kau, nji məliya nda ənga 'yimir əndzau, kəra wu mbəl wilwilu ənggər kwalaba.

22 Nayi a'yi lar ki Hyal wu məlmə kə mai, arya Hyal Ndə Dəgal Dənama ənga Zər Gamə nanda ngə ki Hyal nə məlmə kau.

23 Məlmə kə a'yi wu yiwu pəci ənga hya nda mbəl a gya gwa mai arya kadakadarkur nə Hyal ənga kərnyi ngu lə mbəmbəl anə nyi ənga Zər Gamə tsu naja ngə pitəlla nyi.

24 Ənga mbəmbəl nyi ngə njir duniya wu nda ɓər nda ənga təl'yar nə duniya wu nda shili ənga dlədləvəkur nda a vuwa gwa.

25 Pəci a'yi kəra nju nda haɗiya miya miyar gwa'yar nə məlmə kə mai, ara vu'yi a'yi a ndəna mai.

26 Nju nda shili ənga kadakadarkur ənga dlədləvəkur nə njir duniya a vu məlmə kau.

27 Sa'yi kəra gəra cicau, kəra wu nda gwa gwa mai, alaga ndər məl sə gəra səli ənga ndər ngguta nju nda gwagwa mai, kəl njira nji tsəfəya thləmər nda wu ləkakaɗə pi nə Zər Gaməu.

22

Dəl 'Yimi Nə Pi

1 Kə waladi kə canə ɗa dəl nə 'yimi nə pi, kəra wu mbəl wilwilu ənggər

doragaləu, kəra a vər huhwi sara dar tsəkafə nə Hyal əngа nə Zər Gamə
2 a gyar hada lagu nə hada məlmau. Wu nə pi kau, dadakə ngə nggilanga ja ar ghimbila dəl kau. Wu kau, wu ya yayar wu kumo apə məthlə wu fa, ju ya wazha kalar hya. Hyali wu kau kundzəgə ngau aga shiləgə 'yi'yi pampaməu.
3 Tsu shi'wu nə Hyal wu ɓəra ɗa wu məlmə kə mai. Tsəkafə nə Hyal əngа nə Zər Gamə wu nda ɗa wu məlmə kau. Njir məl thlər nyi wu nda dləvə nyi.
4 Ndu nda lari bama ja. Thləmə nyi tsu wu nda ɗa tsətsəfə ar huɗəma nda.
5 Tsu vu'yi wu nda ɗa mai. Tsu nju ɓəra nda yiwu vanyi mbəmbəl pitəlla alaga mbəl pəci kəra wu shili əngа mbəmbəl mai, arya Hyal əngа kərnyi ngu nda ɗa mbəmbəl anə nda. Ndu nda səm təlkur ba'anuwa.
6 Kə waladi kə nar ɗa, “Ndər kau, ndər kəra ndu sən fər kər əni ngau əngа ndər jiri ngau. Hyal Thlagəu, thlagər mambəl'yar nə nabi'yar, ngə səwa waladi nyi aga ja cabiya anə njir məl thlər nyi səra wu nda ɗa kajangəkau.”

Yesu A vər Shida

7 “Nggara mau, kəja ya vər shida kajangəkau! Barka anə ndəra ɓəlari ndərhaha kau, kəra wu ləkakaɗə kau.”
8 Nayi Yahwana, Nayi ngə nggari əngа lari sə'yar kau. Ama ta yi lari, kə yi nggari, kə yi ɓəliya undi aga ya dləvə waladi kəra canə ɗa sə'yar kau.
9 Ama kə ji nar ɗa, “Ga sara məl abangə mai! Nayi ndər məl thlər kuvwar hyi ngau, nagə əngа zamə ngə'yar nabi'yar əngа kalar njira ɓəlari ndər ləkakaɗə kau. Ga dləvə Hyal!”
10 Kə ji nar ɗa, “Ga sara ghiɗəna ndər nə ndərhaha nə ləkakaɗə kə mai, arya pəci a ɗari ləhəu.
11 Ta'yi njir məl sə ɗəmwa'yu nda dumwa əngа məl sə ɗəmwa'yir nda, njir məl sə gəra tsatsa'a tsu nda dumwa əngа məl səra gəra tsatsa'a, njir məl sə tsapəu nda dumwa əngа məl səra tsapəu, nji cicau nda dumwa əngа məl səra cicau.”
12 “Nggara mau, kəja ya vər shili kajangəkau! Akkəri ɗa a'yi əngа yau, ba ya nda nə nyi anə kalar ndə tsa'a aga sər məla ja.
13 Nayi ngə Aləfa əngа Omega, Tanggərma əngа Jomə ndəl, Dzəguya əngа Kuɗiya.
14 “Barka anə njira cina kar har nda aga nda uya lagur səm Wu Nə Pi, ba nda gwu huɗa məlmə lagu miyar gwa.
15 Abiya ngə hya'yar əngа njir pip-itima əngа nji səsu əngа njir tsa ndau əngа njir nu katəu ba əngа kalar njir yiwu fati əngа məl thlər fati.
16 “Nayi Yesu, a səwari yi waladi ɗa aga ja nə ngə sakida kau aga ga nə nyi anə daɓər njir nu. Nayi ngə culi əngа nggyilanga Dawuda əngа nayi ngə shashilga vəlang.”
17 Mambəl əngа kwanjili kə na, “Shila mau!” Kalar ndəra nggar ɗa, ta'yi ja na, “Shila mau!” Kalar ndəra əngа hili, ta'yi ja shili əngа kalar ndəra wu yiwu aga ja uya 'yimi nə pi, bəgə ja dləwuri kurthləu.
18 Yu təɗə himiya kalar ndəra wu nggar ndər nə ləkakaɗə ndərhaha kau, ma ndəra cakəri a dagəri, Hyal wu nda cakər nyi ɓwaɓwatə kəra Hyal nana wu ləkakaɗə nyi kau.
19 Ma ndəra gənna ndər sara wu ləkakaɗə nə ndərhaha kau, Hyal wu nda həbiya nə nya nubwa nə məsahəkur sara wu wu nə pi əngа sara wu məlmə cici nə Hyal, ənggər kəra nji tsəfəri wu ləkakaɗə kau.
20 Ndəra lər sakida sə'yar kə na, “Angə, ya vər shili kajangəkau.”
Amina, Shili, Thlagə Yesu.
21 Ta'yi mayiwakur nə Thlagə Yesu a nggya əkkə'yi nji cici gə Hyal patəu. Amina.